

Silvo Torkar

ZGODOVINSKA
ANTROPONIMIJA
IN TOPONIMIJA
VZHODNE
TOLMINSKE

Zbirka Linguistica et philologica 40
Urednica zbirke Andreja Legan Ravnikar

Silvo Torkar
**Zgodovinska antroponimija in toponimija
vzhodne Tolminske**

Uredila Andreja Legan Ravnikar
Recenzenti Aleksandar Loma
Anđela Frančič
Metka Furlan

Prevod povzetka Simona Lapanja Debevc (angleščina)
Silvo Torkar (ruščina)

Kartograf Peter Pehani

Oblikovanje Brane Vidmar
Prelom Simon Atelšek

Izdajatelj ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
Zanju Oto Luthar, Kozma Ahačič

Založnik Založba ZRC
Zanj Oto Luthar
Glavni urednik Aleš Pogačnik

Tisk Collegium Graphicum, d. o. o.
Naklada 300 izvodov
Prva izdaja, prvi natis
Ljubljana 2020

Knjiga je nastala v okviru raziskovalnega programa P6-0038, ki ga financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6'373.21

TORKAR, Silvo

Zgodovinska antroponimija in toponimija vzhodne Tolminske / Silvo Torkar ; [prevod povzetka Simona Lapanja Debevc, Silvo Torkar ; kartograf Peter Pehani]. - 1. izd., 1. natis. - Ljubljana : Založba ZRC, 2020. - (Zbirka Linguistica et philologica ; 40)

ISBN 978-961-05-0464-1

COBISS.SI-ID 23420931

Silvo Torkar

**ZGODOVINSKA
ANTROPONIMIJA IN TOPONIMIJA
VZHODNE TOLMINSKE**

LJUBLJANA 2020

Knjigo posvečam spominu na očeta Karlina in mamo Marijo.

KAZALO

Predgovor	7
1 Mesto antroponimov in toponimov v sistemu lastnih imen	9
1.1 O lastnih imenih	9
1.2 Zgodovina onomastičnih raziskav na Slovenskem.	10
1.3 Pogled v zgodovino antroponimov.	15
1.4 O slovenskem rojstnoimenskem fondu in formiranju priimkov	18
1.5 Predmet raziskave	20
1.6 Kratek pregled zgodovine Tolminske	24
1.7 Pisava.	27
2 Klasifikacija antroponimov po pomenski motivaciji	29
2.1 Priimki iz osebnih imen	29
2.2 Priimki iz krajevnih (pokrajinskih, etničnih) imen	30
2.3 Priimki iz poimenovanj poklicev oz. dejavnosti.	31
2.4 Priimki iz vzdevkov	31
2.5 Nejasni priimki.	32
2.6 Številčni prikaz obravnavanih priimkov.	33
2.7 Jezikovna podstava živih 194 priimkov z obravnavanega območja	33
3 Motivacijsko-tvorbena analiza obravnavanih priimkov	35
3.1 Brezpriponski priimki (priimek = motivirajoči leksem).	35
3.2 Priponski priimki (priimek = podstava oz. motivirajoči leksem + patronimična pripona)	37
3.3 Priimki nejasnega izvora (X)	38
4 Sklepi	39
4.1 Razvojna razlaga v primerjavi s sinhrono	39
4.2 Razmerje med hišnimi imeni in priimki.	39
4.3 Proces formiranja priimkov	40
4.4 Narečne (neknjižne) prvine	42

4.5	Primeri patronimičnih izpeljav iz priimkov	43
4.6	Primerjava antroponimov v virih 1515 in 1523 glede na način zapisovanja	44
4.7	Primerjava antroponimov iz tolminskih urbarjev 1377 in 1515–1523	46
4.8	Najstarejša plast tolminskih priimkov, izpričana v virih pred 1515 na Tolminskem ali tudi drugod po slovenskem ozemlju (Goriška, Trst, loško ozemlje)	47
4.9	Stratifikacija priimkov po priponah glede na čas njihove pojavitve oz. glede na produktivnost	47
4.10	Nekateri sklepi o migracijskih procesih na obravnavanem območju po podatkih priimkov v historičnih virih	48
4.11	Domnevna ali zanesljivo ugotovljena žarišča posameznih priimkov na Tolminskem	49
5	Slovar vzhodnotolminskih priimkov	51
6	Klasifikacija toponimov po pomenski motivaciji	161
6.1	Imena naselij glede na motivacijo nastanka	161
6.2	Imena zaselkov glede na motivacijo nastanka	162
7	Motivacijsko-tvorbena struktura vzhodnotolminskih toponimov	163
8	Sklepi	169
8.1	Razvrstitev toponimov glede na vrsto transonimizacije.	169
8.2	Izvor toponimov	170
9	Slovar vzhodnotolminskih toponimov	171
10	Povzetek	239
11	Summary	243
12	Резюме	247
13	Seznam krajev	253
14	Viri in literatura	255
15	Priloge.	283
16	Imensko kazalo	321

PREDGOVOR

Monografija je sestavljena iz dveh med seboj povezanih delov: prvi del predstavlja revidirano in dopolnjeno avtorjevo magistrsko delo *Zgodovinska antroponimija vzhodne Tolminske* iz leta 2003, drugi del pa predstavlja raziskavo toponimov istega področja. Območje raziskave dejansko obsega tudi del Cerkljanske, saj poleg Baške doline z Ljubinjem, Šentviške planote s Policami, obeh Trebuš, Slapa ob Idrijci in Idrije pri Bači vključuje tudi Bukovo z Zakojco. Po podatkih popisa prebivalstva leta 2002 je na tem območju živelo 4471 ljudi v 45 naseljih in številnih zaselkih, od katerih je v raziskavo zajetih 82.

Namen antroponimskega dela raziskave je bil ugotoviti, kdaj in kako so se na obravnavanem območju formirali priimki, kako so se v stoletjih zaradi glasovnega razvoja spreminjali, kako so zaradi teh sprememb in ob poknjiženju nastale njihove nove različice. Za izhodišče tega dela raziskave sem vzel dva seznama podložnikov tolminskega gospostva z začetka 16. stoletja, podložniški register iz leta 1515 in urbar iz leta 1523, ki ju je v svojem magistrskem delu l. 2001 predstavil zgodovinar Drago Trpin. Antroponime na obravnavanem območju sem nato zasledoval po urbarjih konca 16. in prve polovice 17. stol., nato pa po matičnih knjigah, če so te ohranjene. Predstavljam jih v obliki slovarskih sestavkov. L. 1515 je na Tolminskem imelo prave ali neprave priimke že 80 % kmečkega prebivalstva. Na vzhodnem Tolminskem je bilo tega leta od 224 oseb 162 takih s prepoznavnimi priimki. Ti ljudje so nosili skupaj 68 priimkov, ki so se ohranili vse do danes. Še 54 priimkov z ostalega območja Tolminske, izpričanih v virih 1515–1523, se je ustalilo na vzhodnem Tolminskem v kasnejših obdobjih. Nadaljnjih 72 priimkov, ki so danes značilni za vzhodno Tolminsko, se je v virih pojavilo konec 16. ali v začetku 17. stoletja. Teh 194 priimkov predstavlja jedro raziskave. 88 priimkov, ki so se pojavljali v virih 16. in 17. stol., je pozneje izumrlo ali pa na obravnavanem območju niso več izpričani, v knjigi so označeni s križcem (†). Analiza pomenske motivacije za nastanek skupno 282 priimkov je pokazala, da 84 od njih izvira iz osebnih imen, 68 iz krajevnih imen ali etnonimov, 34 iz poimenovanj poklicev ali dejavnosti, 85 iz vzdevkov, 11 priimkov pa ostaja etimološko nejasnih. Od 194 še izpričanih priimkov so 104 taki, ki imajo nedvomno slovansko podstavo, ostali izvirajo pretežno iz bavarskonemških mikrotoponimov in apelativov ter iz svetniških imen latinskega, grškega, hebrejskega ali germanskega izvora. Posebnost v zgodovini vzhodne Tolminske je namreč tirolska kolonizacija zgornje Baške doline malo pred letom 1250, zato je bavarskonemških kar 80% mikrotoponimov nekdanje rihtarije Nemški Rut, ki je obsegala trinajst vasi. Iz primerjave priimkov s podatki historičnih virov za sosednja območja (gospostvo Škofja Loka, goriško gospostvo, blejsko

gospostvo) je razvidno, da so se na obravnavano območje Tolminske v 16. in 17. stol. priseljevali ljudje iz Selške doline, z Banjške planote, iz zgornje Soške doline, iz Bohinja in tudi iz bolj oddaljenih zahodnih in vzhodnih krajev, o čemer pričata priimka *Feltrin* in *Bizjak*.

Namen toponimskega dela raziskave pa je bila etimologizacija in klasifikacija 42 imen naselij, 75 imen zaselkov in enega pokrajinskega imena. Jezikovna analiza je pokazala, da med izvorno naselbinska imena lahko uvrstimo samo dve imeni naselij in tri imena zaselkov: *Sela nad Podmelcem*, *Temljine*, *Selc*, *Razazija* in *Snebišče*. Vsa ostala so nastala s transnimizacijo iz ledinskih, vodnih, gorskih, stanovniških imen in iz priimkov. Slovanskega izvora je 37 imen naselij, imena *Grant*, *Klavže* in *Rut* so nemškega izvora, domnevno substratna pa so imena *Bača*, *Idrija* in *Polje* (nar. *Pale*). Od 75 imen zaselkov jih je kar 64 z nedvoumno slovansko etimologijo, med njimi naj omenim imeni *Borovnica* in *Krepaka*, za kateri podajam izvirno razlago, tako kot še za tptn *Bača*, **Bizika* (= *Šentviška Gora*), *Hudajužna*, *Logaršče*, *Porezen*, *Roče*, *Temljine*, *Cemerija*, *Driselpoh*, *Krtečne*, *Laharn*, *Lipeta*, *Pedrovca*, *Prvenjski Vrh*, *Razazija*, *Samotešnik*. Sedem zaselkov z imeni bavarskonemškega izvora leži na ozemlju nekdanjega Nemškega Ruta (*Batava*, *Driselpoh*, *Kacempoh*, *Lonik*, *Peden*, *Prajngar*, *Zajtel*), le trije zaselki z imenom *Rute*, prevzetim iz srednje visoke nemščine, se nahajajo na Šentviški planoti, ki je ozemlje s staro slovensko poselitvijo.

Rad bi se zahvalil kolegici prof. dr. Metki Furlan, ki je kot vodja Etimološko-onomastične sekcije Inštituta dala idejo za dodelavo nekdanje antroponimske raziskave in njeno razširitev s toponimskim delom, k rokopisu pa podala vrsto tehničnih vsebinskih in tehničnih pripomb, zaradi katerih besedilo vsebuje manj napak, kot bi jih sicer, predstojniku Inštituta prof. dr. Kozmi Ahačiču, ki je načrt podprl, urednici zbirke *Linguistica et philologica* dr. Andreji Legan Ravnikar, ki je uvrstila rokopis v zbirko, univ. dipl. inž. Petru Pehaniju za izdelavo zemljevida *Toponimi vzhodne Tolminske* in dr. Simonu Atelšku za postavitev knjige. Velika zahvala velja mojim informatorjem s Tolminskega, med njimi še posebej Francu Kranjcu s Pečin, izvrstnemu poznavalcu svojega narečja in lastnoimenskega bogastva Šentviške planote. Poleg tega se želim zahvaliti še vsem tistim, ki so na različne načine podprli nastajanje magistrskega dela. Med njimi naj izpostavim kolega mag. Draga Trpina, ki mi je potrpežljivo pomagal prebirati arhivsko gradivo v nemščini in italijanščini in brez katerega ne bi imel na voljo dveh kvalitetnih seznamov priimkov z začetka 16. stoletja, in prof. dr. Ota Lutharja, ki je ustvaril ugodne pogoje za ustvarjalno raziskovalno delo.

1

MESTO ANTROPONIMOV IN TOPONIMOV V SISTEMU LASTNIH IMEN

1.1 O lastnih imenih

Antroponimi (osebna imena) in toponimi (zemljepisna imena) so lastna imena, tako kot še ojkonomi (krajevna, naselbinska imena), hidronimi (vodna imena), oronimi (gorska imena), teonimi (imena božanstev), vzdevki za živali itd. Lastno ime služi za izločitev imenovanega predmeta iz vrste podobnih predmetov tako, da individualizira in identificira dani predmet. Izločitev lastnega imena iz občnih imen, poseben položaj lastnih imen v leksikalnem sistemu jezika in njihovo razlikovanje od občnih imen so ugotavljali raziskovalci že v zgodnjih fazah razvoja imenoslovne znanosti (Superanskaja 1973: 45 sl.).

Med študijem lastnih imen so se pokazali važni vidiki te teme, izkristalizirale so se nekatere teoretične postavke, ki jih je v enem od svojih del najbolj jasno in celovito predstavil Toporov (1962: 3–12). Ideje Toporova glede toponimov in lastnih imen nasploh je mogoče uporabiti tudi v zvezi z antroponimi, ki skupaj s toponimi spadajo v kategorijo lastnih imen. Toporov ugotavlja, da niso vsa lastna imena v enaki opoziciji do nelastnih, da obstaja določena stopenjskost lastnih imen glede na stopnjo izražene »poimenovalnosti« (rus. «назывательности»). Po mnenju Toporova je čistost in celovitost izražanja »poimenovalnostne« funkcije (tj. lastnosti »biti lastno ime«) povezana s stopnjo motiviranosti poimenovanja danega lastnega imena (Toporov 1962: 7–8). Najmanjša motiviranost se opaža v primeru, ko ni znan realni denotat ali kadar znani denotat nosi kar najbolj nerazumljivo ime, nemotivirano z vidika notranje zgradbe ali z vidika analognih tvorjenk: »/.../Potemtakem je *Ivan* v večji meri lastno ime kot *Ivanuška* ali *Ivan Ivanovič*, ker sta slednji bolj motivirani in pomensko bogatejši zaradi dodatne informacije, ki jo vsebujeta. Po drugi strani je ime *Ivan* v manjši meri lastno ime kot na primer *Vaju*, o pomenu katerega morda ničesar ne vemo: ali je to osebno ali krajevno ime, moško ali žensko, tvorjeno ali netvorjeno itd. /.../« (Toporov 1962: 8).

Lastna imena so predmet raziskovanja različnih znanosti: jezikoslovja, logike, zgodovine, zemljepisa itd. V študiju lastnih imen pripada odločilna vloga jezikoslovni analizi. Raziskave, ki so temeljne za zgodovino ali zemljepis, omogočajo razjasnitev številnih vprašanj, povezanih z dodelitvijo lastnega imena (vzrok nastanka in spremembe imena, tradicije in tendence poimenovanja predmetov, kronologija zemljepisnih

odkritij in preseljevanj plemen in narodov itd.), vendar igrajo pomožno vlogo v jezikoslovnih raziskavah.

Eden od važnih vidikov raziskav lastnih imen je povezan z ugotavljanjem razlik v sestavi leksike antroponimov in toponimov in v slovarskem sestavu jezika. Elementi leksike se izbirno uporabljajo kot antroponimi oz. toponimi. Čas trajanja in posebni pogoji funkcioniranja leksike znotraj antroponimov oz. toponimov omogočajo ohranjanje elementov besedišča, ki jih je jezik že izgubil. Kar je značilno za jezikovni sistem oz. za slovarski sestav jezika, ni nujno prisotno v sistemu antroponimov oz. toponimov in obratno.

Drugi nič manj pomemben vidik raziskovanja antroponimov oz. toponimov je povezan z ugotavljanjem stopnje vključenosti antroponimov, toponimov in lastnih imen nasploh v sistem besedotvornih odnosov danega jezika. V antroponimih oz. toponimih se uporablja omejen del slovnčnih in besedotvornih možnosti jezika. Govorimo lahko o posebnih modelih, ki delujejo v sistemu antroponimov oz. toponimov, o tendenci k sistemski organizaciji antroponimov in toponimov. Določena neodvisnost osebnih in zemljepisnih lastnih imen se kaže v razliki med slovnčnimi in besedotvornimi sredstvi, ki se uporabljajo v lastnih imenih in v občnoimenski leksiki (Toporov 1962: 5). Po svoji strukturi, po pomenski motivaciji se antroponimi in toponimi delijo na več mikrosistemov. Struktura nekaterih antroponimov in toponimov je razložljiva s pomočjo v jezikovnem sistemu delujočih besedotvornih, oblikoslovnih, semantičnih poimenovalnih modelov. Tem sistemsko organiziranim elementom stojijo nasproti antroponimi in toponimi, katerih struktura na ta način ni razložljiva in zavzemajo izoliran položaj v jezikovnem sistemu, ker so nastali v glavnem po arhaičnih modelih, ki so delovali v drugem, starejšem obdobju jezika. Tako je urejeni sistem prekinjen z neurejenimi deli. Ta okoliščina otežuje možnost strukturne predstavitve vseh antroponimov in toponimov, ugotovljenih v danem arealu, in njihovih lastnosti (Toporov 1962: 11, 9).

Interpretacija lastnih imen, predstavljenih v določenem arealu, kot je pokazal Toporov (1962: 3), lahko prispeva k razjasnitvi socialne strukture družbe in ugotovitvi procesov, ki razodevajo udeležbo različnih etnosov pri osvojitvi področja na etnični meji, in s tem ponuja gradivo za sklepe kulturnozgodovinske narave.

1.2 Zgodovina onomastičnih raziskav na Slovenskem

Začetke znanstvenega lingvističnega raziskovanja slovanskega lastnoimenskega fonda najdemo v delih Dobrovskega in Miklošiča. Pomen slovanskih lastnih imen (etnonimov, zemljepisnih in osebnih imen) za študij slovanske lingvo- in etnogeneze je med prvimi dojel patriarh slavistike Čeh Josef Dobrovský (1753–1829), ki je iz t. i. Podlažiškega nekrologija izpisal in preiskal imena okrog 800 oseb, živčih na Moravskem v 10.–12. stoletju in svoje izsledke uporabil pri tretji izdaji svoje knjige *Dějiny české řeči* l. 1818 (Svoboda 1953: 156–181). Rokopisno zapuščino Dobrovskega je uporabil

František Palacký v svojem delu *Popis staročeských osobních a křestních jmen, s poznámenániami od Fr. Palackého* (Palacký 1832: 60–69).

Slovansko lastnoimensko dediščino je prvi sistematično obdelal in predstavil eden najpomembnejših slavistov 19. stoletja Franc Miklošič (1813–1891) v svojih treh razpravah: *Tvorba slovanskih osebnih imen* (*Die Bildung der slavischen Personennamen* 1860), *Tvorba krajevnih imen iz slovanskih osebnih imen* (*Die Bildung der Ortsnamen aus Personennamen im slavischen* 1864) in *Slovanska krajevna imena iz občnih imen* (*Die slavischen Ortsnamen aus Apellativen I–II* 1872–74). V njih je predstavil 789 toponimičnih in 480 antroponimičnih leksikalnih baz, imenske tipe, besedotvorno sestavo in razmerja med posameznimi tipi imen (Šivic-Dular 2002: 19). Njegovo delo je še danes neprecenljive vrednosti za vse slovanske imenoslovne študije in je škoda, da ni dostopno tudi v slovenskem prevodu (Jakopin 1992: 67–75).

V Miklošičevem delu *Die Bildung der slavischen Personennamen* (1860) je izdelana metodika, ki temelji na določitvi osnovnih besedotvornih tipov in karakteristike slovanskih imen po načelu enakosti korenskega morfema. Ta metodika je postala podlaga za poznejše raziskave slovanskih lastnih imen. Vendar pa Miklošič takrat še ni imel na voljo dovolj slovenskega historičnega gradiva. Zgodovinar Franc Kos je vrzel zapolnil z razpravo *Ob osebnih imenih pri starih Slovencih* (Kos 1886). Dopolnila sta ga jezikoslovec Janez Scheinigg s člankom *Staroslovenska imena v starih listinah* (Scheinigg 1893) in zgodovinar Milko Kos s člankom *Slovenska osebna imena v »Liber confraternitatum Seccoviensis«* (Kos 1913). Zasluga F. Kosa, Scheinigga in tudi M. Kosa je v tem, da so iz virov izčrpali staroslovenska osebna imena in jih predstavili v obliki slovarja.

V začetku 20. stol. sta se s slovenskimi krajevnimi imeni najresneje in najizčrpeje ukvarjala Luka Pintar in Karel Štrekelj. Pintar je avtor cele serije esejev o krajevnih imenih, kjer se je delno dotaknil tudi iz njih izpeljanih antroponimov. Štrekelj je z razpravo o krajevnih imenih v slovenskem delu Štajerske postavil trdne temelje znanstvenim raziskavam slovenske toponomastike v 20. stol. (Štrekelj 1906). Nekaj prispevkov k reševanju vprašanj slovenskega krajevnega imenoslovja je podal tudi Rajko Perušek (1911, 1912, 1914). Germanist Primus Lessiak je avtor več pomembnih del s področja germansko-slovenske substitucijske fonetike, besedotvorja in etimologije slovenskih toponimov na Koroškem (Lessiak 1922). Fran Ramovš je v svojih delih *Historična gramatika slovenskega jezika* in *Kratka zgodovina slovenskega jezika* (Ramovš 1924, Ramovš 1935, 1995²) za prikaz zgodnjih stopenj slovenskega glasoslovnega razvoja pritegnil več kot tristo zemljepisnih imen, velik del katerih leži na ozemlju današnje Avstrije. Ramovš je tudi avtor nekaterih razprav o toponimih, ki so nastali iz starih antroponimov (Ramovš 1997a: 737–741). V času med obema vojnoma se je s slovenskimi zemljepisnimi imeni intenzivno ukvarjal hrvaški romanist Petar Skok, ki je svoje dobro utemeljene ugotovitve objavljajal v slovenski znanstveni periodiki (Skok 1924, 1926, 1934). V vojnem in zgodnjem povojnem času je v Avstriji deloval germanist Eberhard Kranzmayer, ki je uspešno nadaljeval delo Lessiaka na področju slovenskega in nemškega imenoslovja na Koroškem (Kranzmayer 1956–58). Pomemben delež v

razvoju slovenskega imenoslovja pripada dvema velikanoma slovenske medievistike, zaslužnima za izdajo temeljnih virov za zgodovino Slovencev, Francu Kosu (Kos Gr.), in Milku Kosu, avtorju kritičnih izdaj srednjeveških urbarjev, historičnotopografskega priročnika za Kranjsko in številnih razprav, ki z zgodovinskega vidika pomagajo razumeti nastajanje in spreminjanje slovenskega lastnoimenskega fonda (Kos 1939, 1948–1954, 1968, 1975, 1985).

Obdobje po 2. svetovni vojni je s svojim etimološkim in imenoslovnim opusom bistveno zaznamoval France Bezljaj, ki je s svojo monografijo Slovenska vodna imena (1956–1961) dvignil vedenje o slovenskem lastnoimenskem fondu na kvalitativno novo raven (Jakopin 1982, Furlan 2003).

V prvi polovici 20. stol. se je s slovenskimi antroponimi v poljudnoznanstveni luči ukvarjal Ivan Koštiál (1904, 1905, 1906, 1927, 1934). Vprašanje nastanka in razvoja priimkov je nenehno vznemirjalo tudi zgodovinarje, pravne zgodovinarje in geografe. Med njimi je najbolj pretehtano razpravo na podlagi zgodovinskih virov (urbarjev in matičnih knjig) napisal pravni zgodovinar Rudolf Andrejka (1939). Njegova razprava predstavlja pri nas tudi prvi poskus regionalne obravnave historične antroponimije. O migracijah na Kočevskem je na podlagi študija urbarskih virov 16. stol. pisal geograf Ivan Simonič (1934).

Regionalno so obarvane tudi razprave Maksa Goričarja (1939), zgodovinarjev Jožeta Koropca (1985, 1988), Pavleta Blaznika (1928, 1963), Andreja Hozjana (1992), ki vsebujejo bogato historično gradivo.

Za povojna leta je značilen ponovni porast zanimanja za onomastične raziskave. V vseh slovanskih državah se je razmahnilo delo pri zbiranju gradiva in izdelavi načel analize krajevnih in osebnih lastnih imen. Rezultati raziskav so objavljeni v slovarjih, ki vsebujejo različno gradivo, v številnih zgodovinskih vire. Imenoslovni problemi so postali predmet obravnav na posebnih konferencah. V tem času so bile ustanovljene revije, zborniki, posvečeni raziskavam krajevnih in osebnih lastnih imen. V okviru splošnih iskanj se razvija tudi slovenska znanost o osebnih imenih. Imenoslovne raziskave slovenskih znanstvenikov dopolnjujejo, poglobljajo in širijo naše predstave o slovanskem imenoslovju kot celoti, o sestavi podstav, ki se uporabljajo v antroponimih in toponimih, njihovi zgradbi in besedotvornih načinih.

Če je bilo 19. stol. in prva polovica 20. stol. predvsem doba zbiranja gradiva, je v drugi polovici 20. stol. stopil v ospredje problem interpretacije, razlage strukture antroponimov ter toponimov in modelov njihove tvorbe. France Bezljaj se je tega lotil kot etimolog. V središču njegove pozornosti sta preteklost slovenskega jezika in izvor slovenske leksike. S študijem gradiva na širokem slovanskem ozadju je Bezljaj ugotovil narečne povezave slovenskih leksemov in določil mesto slovenskih leksikalnih enot v korpusu slovanskega besedišča. V knjigi *Eseji o slovenskem jeziku* je poglavje *Slovenski imenotvorni proces* posvečeno analizi antroponimov in toponimov (Bezljaj 1967: 156–165, Bezljaj 2003: 289–294). Tu je Bezljaj v obliki tez začrtal celoten skupek problemov, ki se porajajo pri analizi antroponimov oz. toponimov. Na konkretnih primerih je pokazal pomen onomastičnega gradiva za rekonstrukcijo izgubljenih leksemov in

ocenil posebnosti strukture slovenskih onimov v slovanskem kontekstu. Zaradi zapletenih fonetičnih sprememb v slovenščini imajo številni antroponimi in toponimi zabrisano prvotno besedotvorno zgradbo in šele poznavanje zgodovinskih virov omogoča razkritje glasovnih razvojev, prim. t.pn *Gasteraj* iz antroponima **Gostirad-jb*¹ (Bezljaj 1967: 159). Bezljaj je zlasti poudarjal, da bo podrobna analiza antroponimov (hišnih imen in priimkov) mogoča šele po tistem, ko bo zbrano in sistematizirano onomastično gradivo, izpisano iz vseh zgodovinskih virov (Bezljaj 1967: 161). Po njegovih ugotovitvah so posesivi na *-ov* in *-in*, ki jih najdemo v toponimih tipa *Anhovo*, *Perovo*, *Petrina*, izginili iz rabe, zelo redki so priimki na *-ski* < **-bškъ* (prim. *Pleteriški*), medtem ko so krajevna imena na *-ci*, *-ovci* (*Radoslavci*, *Okoslavci*, *Radkovci*, *Jurovci* itd.) omejena na skrajni severovzhod – Prekmurje, Prlekija (Bezljaj 1967: 160, 161). Med produktivna obrazila po Bezljajevem mnenju spada svojilna pripona **-jb* v hipokor. oblikah (*Radomlje* iz *Radom*), **-ęta* > *-e*, *-eta* (*Radeče* ← **Radęta* + **-jb*) (Bezljaj 1967: 160). Ugotavljanje izhodiščne oblike antroponima zahteva od raziskovalca ne le obvladovanje gradiva, temveč tudi jezikovni čut in etimološko intuicijo. Bezljaj je te kvalitete dokazal pri svojih raziskavah slovenske leksike. Veliko zanimivih razlag antroponimov je predstavil v monografiji *Slovenska vodna imena*, prim. *Trebuša* ← **Trębęgostъ* ipd. (Bezljaj 1961: 271). Antroponimi so pritegnjeni tudi pri etimologizaciji slovenske leksike v njegovem Etimološkem slovarju slovenskega jezika I–IV (Bezljaj 1976, 1982, 1995, 2005).²

Bezljajeve ideje so postale baza za vse nadaljnje raziskave slovenske onomastike. Ena od pomembnih nalog slovenistike je ugotovitev slovenskega sloja toponimov in antroponimov na ozemljih, ki spadajo pod Avstrijo, Italijo in Madžarsko. Težave tovrstnih raziskav so v tem, da je bila izhodiščna oblika slovenskih imen prekrita s fonetičnimi preoblikovanji, povzročenimi pri prilagajanju imen posebnostim romanskih, germanskih in ugrofinskih jezikov. Avstrijski jezikoslovci Eberhard Kranzmayer (1956–58), Otto Kronsteiner (1975, 1982), Brigitta Mader (1986), Heinz-Dieter Pohl (2000, 2010), Georg Holzer (2001), Angela Bergermayer (2005) in Hubert Bergmann (2005) so v svojih delih skušali ugotoviti sloj slovanskih (alpskoslovanskih) lastnih imen na področju današnje Avstrije. Bertrand Kotnik je v seriji petnajstih knjižic z naslovom *Zgodovina hiš južne Koroške* obdelal slovenska hišna imena na Koroškem in se pri tem oprl na bogato arhivsko gradivo od 15. stoletja dalje (urbarje in matične knjige) (Kotnik 1992–2011). Za raziskovalce so izredno pomembni izčrpni priročniki o krajevnih imenih: večavtorski o imenih v Republiki Sloveniji (SKI 1985), Pavla Zdovca o imenih na avstrijskem Koroškem (Zdovc 1993, Zdovc 2008, Zdovc 2010) in Pavleta Merkuja o imenih v Italiji (Merkù 1999). Slednji je tudi avtor dialektološko-etimološkega slovarja krajevnih imen z zahodnega slovenskega roba (Merkù 2006a). Metka Furlan je avtorica *Od zadnjega slovarja zemljepisnih imen po Atlasu Slovenije* (1993).

¹ Besedilo je pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola (<http://zrcola.zrc-sazu.si>), ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani (<http://www.zrc-sazu.si>) razvil Peter Weiss.

² O tem je pisal Keber (1979).

Viktor Majdič je slovenskim krajevnim imenom posvetil monografijo (Majdič 1996), ki obravnava imena na sinhroni ravni in ne posega v temeljna vprašanja nastanka in razvoja krajevnih imen. Slovenske antroponime v Italiji je v spisu *Резья и Резьяне* prvi raziskoval že Jan Baudouin de Courtenay (1876a). Med imenoslovnimi deli tržaškega slavista Pavleta Merkuja je potrebno zlasti omeniti dela, posvečena slovenskim antroponimom v srednjeveškem Trstu. V tržaških arhivih je našel na desetine doslej še neznanih ali redkih staroslovenskih imen, med njimi tudi *Sončico* iz naše ljudske pesmi. Rezultat raziskav je njegova monografija o srednjeveški tržaški antroponimiji in toponimiji *Nomi di persone e luoghi nei registri medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste* (Merkù 2013). Veliko antroponimičnega gradiva je Merkù obdelal tudi v svoji knjigi *Il »Libro di perticationi« del Notaro Giusto Ravizza (1525)* (Merkù 1994). Antroponime (priimke in hišna imena) in toponime Slovencev na Goriškem in v Benečiji je v 80. in 90. letih na straneh štirinajst dnevnika *Dom* sistematično obdelal Božo Zuanella, opirajoč se na matične knjige 17.–20. stol. in tudi nekatere listine iz 16. stoletja (Zuanella 1982/84, 1987/2000, tudi Spletni vir 5). S priimki v Trstu ter istrskih mestih Piran, Izola, Koper se ukvarja Marino Bonifacio (1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2004, 2011a, 2011b). Priimke in hišna imena na območju Čabra v Gorskem kotarju je raziskoval Slavko Malnar (2001, 2010², 2011, 2012).

Antroponimijo Slovencev v Terski dolini (priimke in hišna imena) je na podlagi pisanih virov 18.–20. stol. obdelal furlanski jezikoslovec Roberto Dapit (2001), sicer avtor izčrpane monografije o rezijanskih zemljepisnih imenih v treh zvezkih pod naslovom *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo* (1995, 1998, 2008). Slovensko lastnoimensko dediščino v Furlaniji in Beneški Sloveniji raziskujeta furlanska jezikoslovca Franco Finco (2003) in Maurizio Puntin (2003, 2004, 2006, 2008, 2009, 2010).

V središču pozornosti Franca Jakopina so bila vprašanja strukture slovenskih priimkov po obrazilih in z upoštevanjem statističnih podatkov (Jakopin 1977), akcentološka vprašanja (Jakopin 1976). Vprašanja nekaterih pripon (*-en*, *-java*, *-et* in *-ent*) v slovenskih priimkih je v več člankih obdelala Alenka Šivic-Dular (1981, 1982, 1985). Janez Keber piše v monografiji o osebnih imenih, ki je namenjena širokemu krogu bralcev, tudi o priimkih pri Slovencih. V uvodnem delu posebej obravnava predkrščansko in svetniško imensko plast, zastopanost osebnih imen v krajevnih imenih. Knjiga je zasnovana kot slovar, zato se številni geselski članki nanašajo tudi na posamezne današnje priimke (Keber 1988, 1996², 2001³, 2008⁴). Omeniti je treba tudi regionalno zastavljena dela, ki so jih napisali ljubitelji Juš Makovec (1987), Janez Mrdavšič (1988, 2001). Dragocena so predvsem zaradi bogastva gradiva, s katerim v znatni meri bogatijo naše poznavanje slovenskega imenskega fonda.

Alenka Šivic-Dular je doslej edina pri nas sistematično obravnavala tudi vprašanja standardizacije slovenskih krajevnih imen in podala izčrpno zgodovino imenoslovja v Sloveniji (Šivic-Dular 1988, 1988/1989, 2002). Matej Šekli je avtor monografije o zemljepisnih in osebnih imenih Livka in okolice (2008), Maruša Brozovič pa knjige *Ledinska in hišna imena v vasi Selšček* (2013). Najnovejši tehtni prispevek k poznavanju slovenske toponimije je *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen* (2009), v

katerem avtor Marko Snoj kritično povzema, dopolnjuje in nadgrajuje vsa relevantna dela od Miklošiča do danes in je po Bezlajevih *Slovenskih vodnih imenih* najizčrpnjša razčlemba izvora, pomena in strukture slovenskih toponimov.

Onomastične raziskave predstavljajo eno od pomembnih smeri v jezikoslovni znanosti. V zadnjih desetletjih se v slovanskih državah aktivno raziskujejo antroponimi in toponimi. Rezultati teh raziskav so objavljeni v slovarjih priimkov, osebnih in krajevnih imen. Dragoceni so materiali, ki predstavljajo sodobne priimke ali priimke iz zgodovinskega obdobja z elementi besedotvorne in etimološke analize, kot so *Staročeská osobní jména a naše příjmení* (Svoboda 1964), *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych I–VI* (narejen na podlagi *Słownika staropolskich nazw osobowych*) (SEMSNO 1995–2001), *Tvoření nejstarších českých osobních jmen* (Pleskalová 1998), *Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku I–VI* (2007–2016).

V zadnjih 50 letih je v slovanskem imenoslovju nastala vrsta novih dragocenih onomastičnih monografij, slovarjev in razprav, ki so tako v gradivskem kot v teoretičnem pogledu dvignili poznavanje slovanske toponimije na novo raven (Zaimov 1967, Sławski 1974, 1976, 1979, SPS 1-8-, Hosák, Šrámek I-II, Rospond 1983, Trubačov 1988, ĚSSJa 1-41-, Šivic-Dular 1989, Malec 2003, NMP I–XV, Šulgač 1998, Vasiljev 2005, 2012, Čornejová 2009, Kupčynska 2016).

Gradivo in prve raziskave o slovenskih priimkih so po objavi temeljnih Miklošičevih imenoslovnih razprav prispevali zgodovinarji, pravniki in geografi Franc in Milko Kos, Pavle Blaznik, Rudolf Andrejka in Ivan Simonič. Gre za objave srednjeveških virov, zlasti urbarjev v seriji *Srednjeveški urbarji za Slovenijo*, kjer je izšlo pet knjig: *Urbarji salzburške nadškofije* (Kos 1939), *Urbarji Slovenskega Primorja I–II* (Kos 1948–1954), *Urbarji freisinške škofije* (Blaznik 1963), *Urbarji briksenske škofije* (Bizjak 2006). Med jezikoslovci so slovenske priimke proučevali še Fran Ilešič, Anton Breznik, Petar Skok, Anton Debeljak, Stanko Bunc, Jakob Kelemina, Janko Jurančič, Mate Šimundič, Janez Keber, Marko Snoj. Občuti se šibka pokritost slovenskega ozemlja z narečnimi slovarji in odsotnost historičnega slovarja. Potrebno bo šele ustvariti lokalne monografije, iz katerih bo mogoče sestaviti natančnejšo sliko o nastanku priimkov na Slovenskem. Pomemben dosežek slovenskega imenoslovja je sodelovanje pri enciklopediji *Słowiańska onomastyka I–II* (SO 2002–2003). Slovenski prispevki so izšli tudi v posebni številki *Jezikoslovnih zapiskov*, avtorji pa so Alenka Šivic-Dular, Metka Furlan, Marko Snoj, Dušan Čop, Janez Keber, Viktor Majdič, Alenka Gložančev, Pavle Merku, Marija Kozar-Mukič in Silvo Torkar (Keber 2002a).

1.3 Pogled v zgodovino antroponimov

Najstarejša osebna imena so bila v vseh jezikih prvotno enokorenska. Pri Aztekih se kot osebno ime pojavlja ime dneva, meseca, zvezde, rastline, živali, pridevniške oznake visok, velik, hiter, lep, debel, predmet, poklic. Naslednja faza so imena, zložena iz

dveh samostalnikov ali iz samostalnika in glagola. Še pozneje se razvije tip imena, ki predstavlja cel stavek, npr. azteško *Teo-yao-miqui* 'bog je ubil vojščaka'. Ker vsi ti tipi obstajajo v indoevropskih, azteškem in akadskem jeziku, se sklepa, da je ta sistem bil izoblikovan že v predindoevropskem času. Ščasoma, vendar ne istočasno, se v vseh jezikih uveljavi shema poimenovanja, imena se tvorijo bolj mehanično. Stavčno ime se postopno izgubi, med slovanskimi se navadno navaja srbsko ime *Dabiživ*, iz česar je domnevno (tudi) nastalo ime *Živko*.

Indijski in grški antroponimični sistemi so znani od 15. stol. pr. n. št., iranski od 6., keltski pa od 3. stol. pr. n. št. Značilno zanje je, da so v svoji najstarejši nam znani fazi še dokaj blizu zgodnjemu praindоеvropskemu sistemu. Zložena imena so tvorjena svobodno po številnih oblikoslovnih shemah in z uporabo velikega števila imenotvornih leksikalnih sestavin. So zlahka razumljiva, izražajo pa željo, da bi otrok bil bodisi dober vojščak, kmet, pastir ali da bi ga varovali bogovi. S stoletji so ti sistemi bili podvrženi formalizaciji in mehanizaciji. Drugače pa je z germanskimi imeni, znanimi od 1. stol. n. št., slovanskimi, znanimi od 6. stol. in baltskimi, znanimi od 13. stol. Slovanski sistem je med temi najmlajši, najmanj formaliziran. Količinsko je precej bolj omejen: če je grški poznal 1000 leksikalnih podstav, indijski 900, germanski okrog 500, keltski okrog 340, jih je slovanski le okrog 220, enako tudi baltski. Slovanska imena imajo skoraj vedno razločljiv pomen – napovedujejo otroku dobro prihodnost. Formalizacija in staranje slovanskih imen se po mnenju Milewskega, po katerem povzemam to kratko zgodovino osebnih imen, začinja šele proti koncu srednjega veka (Milewski 1969: 11–13, 216).

Vendar pa češki jezikoslovec Svoboda opozarja, da bi, če bi se slovanska zložena imena res tako pozno formalizirala, od njih pričakovali popolno pomensko razvidnost (Svoboda 1964: 38). V praksi se namreč izkaže, da so pomensko razvidna imena navadno omejena na enega ali dva najbližja slovanska jezika, medtem ko so mehanično kombinirana imena izpričana v vseh slov. jezikih ali vsaj v večini. Tako je npr. *Budivoj* ali *Mstidruh* le stčeš., imena *Budislav*, *Mstislav* pa najdemo tako pri zahodnih kot pri južnih in vzhodnih Slovanih. Značilno je tudi, da so leksikalne sestavine slovanskih zloženih imen iste, drugačne pa so kombinacije njihove uporabe. Tako je ime *Domažir* le rus. in polj., *Domarad* češ. in polj., *Domagoj* hrv., *Domamysl* pa češ. Dokler ne bo izčrpno zbran in popisani fond najstarejših osebnih imen v vseh slov. jezikih, si ne bo mogoče ustvariti dovolj objektivne slike o njihovi razširjenosti in evoluciji.

Ruski etimolog in imenoslovec Trubačov trdi, da v praslovanskem obdobju izvirna slovanska imena še niso predstavljala jasne opozicije občnoimenskemu besedju – takšno razmerje se danes ohranja le še v ledinskih imenih (Trubačov 1988: 5). Ugotavlja tudi, da obstaja precejšnje število »dokaj starih slovanskih antroponimov, ki so sestavljeni iz nedvoumno občnoimenskih leksikalnih podstav, obenem pa prinašajo **ново квалитето**, ker predstavljajo *onomata tantum*: zloženske *č̣bstibogъ, *č̣bstiborъ, *č̣bstimirъ, *č̣bstiradъ, *dal'evojъ, *dal'eborъ, *dalimilъ, *daniborъ, *gor'eslavъ, *gostislavъ, *hodislavъ, *hornimirъ, *hotimyslъ, *hvalibogъ, *jarobojъ, *jarogněvъ, *jaroslavъ, *j̣zbnigněvъ, *j̣zēslavъ, *kazimirъ, *krěsimirъ in nekatere druge le formalno dovoljujejo stavčno izpeljavo tipa 'kdor se bori za čast', 'kdor ima rad čast', 'kdor se bojuje od

daleč', 'kdor je mil na daleč', 'kdor je slaven zaradi gostov', 'kdor varuje mir', oz. 'kdor kazi mir', katerih onomastično zgotstitev naj bi ta imena pomenila« (Trubačov 1988: 8). V resnici imajo ti antroponimi drugačno zgodovino, kar je po mnenju Trubačova mogoče dokazati z dejansko odsotnostjo enake izhodiščne občnoimenske zloženke za dvodelna imena, uvrščena v skupino *onomata tantum*. To pomeni, da imamo opraviti s čistimi prvotnimi *nomina propria*, tvorjenimi z enkratnim poimenovalnim dejanjem, za katerega niso bili potrebni predhodni postopki občnoimenskega besedotvorja in skladske stavčne tvorbe. Trubačov meni, da je to, da so se razviti dvodelni antroponimi, kot kaže, že od začetka formirali kot samonikla *onomata tantum* – iz občnoimenskega leksikalnega gradiva, vendar brez predhodne faze dvodelnih občnoimenskih zloženek, najpomembnejša jezikovnotipološka in kulturnozgodovinska vez med praslovansko antroponimijo in drugimi indoevropskimi antroponimi.

Slovanska in sploh indoevropska osebna imena delimo na **enodelna** (ali nezložena), **zložena** in **okrajšana zložena** imena. Po mnenju poznavalcev staroslovanskega imenskega fonda so v praslovanščini obstajala **imena** in **vzdevki** (SEMSNO 2000: IX).

Imena so dajali ob rojstvu v skladu z željami (optativno-magični model), prim. imena *Živko*, *Zdravko*, *Srečko*, vzdevki pa so nastajali šele za odrasle osebe glede na njihove telesne oz. značajске posebnosti. Med imeni so bila tudi taka, ki so imela funkcijo odvrčanja, varovanja pred nečistimi silami, uroki, boleznimi, npr. *Grdina*, *Zlobec*, *Zlodej*, *Nagode* (varovalna, apotropajska imena). Zastrašujoča naj bi bila tudi imena *Strah*, *Požar*, *Grom*. Ime *Mrak* je po domnevi hrvaškega jezikoslovca 19. stoletja Toma Maretića, avtorja obsežne študije o ljudskih imenih pri Srbih in Hrvatih, prejel tisti, ki se je v mraku rodil. Vendar pa se zdi bolj verjetno, da gre za varovalno ime, kajti v slovenskem bajeslovju je *Mrak* »bitje, ki se prikazuje ob mraku v obliki osla, konja, psa ali kake druge domače živali. Raste, se dviga, lahko človeka izpodnese in ga nekje drugje pusti« (Morato 2002: 44).³ Še za 20. stol. je pri južnih Slovanih izpričano, da so dajali imena *Stojan*, *Stojko*, *Stana* (od glagola **stojati* 'stati'), da bi otrok stal, bil zdrav in živ. Vuk Karadžić piše o tem, da je dobil ime *Vuk*, da bi ga varovalo pred čarovnicami (Tolstoj, Tolstaja 1998: 118). Številna, gotovo pa ne vsa, živalska in rastlinska imena (*bober*, *volk*, *medved*, *zajec*, *orel*, *kragulj*; *hren*, *hrast*) smemo uvrščati med stara rojstna imena, katerih namen je bil, da se skupaj z imenom na človeka prenesejo lastnosti, kot so bojevitost, pogum, zdravje. Nekatera živalska in rastlinska imena, ki so jih nosili naši predniki, pa so nastala tudi kot vzdevki. Edino možnost za ločevanje vzdevkov od starih nezloženih rojstnih imen v zgodovinskih virih imamo v primerih, ko stoji zapis enega imena skupaj s še enim imenom za isto osebo. Domnevati smemo, da je prvo ime rojstno, drugo pa vzdevek. Otroke so simbolično prodajali v premožno družino, da bi jim s tem zagotovili srečno prihodnost, od tod imena *Prodan*, *Kupljen*, ki jih še danes srečamo med priimki. Lahko so jih izpostavili na križišču, ob poti, kjer jih je naključni popotnik našel in postal otrokov boter, odtod ime *Najden*. Ime *Stojan*

³ Povedke o Mraku kot bajeslovnem bitju v kajkavski ljudski zakladnici najdemo tudi v knjigi Lozica 2002.

je bilo na slovenskem zahodu v srednjem veku zelo razširjeno, npr. na Banjšicah in v Braniku leta 1200, v Reziji 1240, na Kalu pri Bovcu 1314, v Landarju 1328, v Trstu se pojavlja kot priimek že od 1236, kot ime tudi še v 14. stoletju itd.

Najzgodnejši zapis slovanskih imen dolgujemo bizantinskemu zgodovinarju Agathiju in sega v leto 555. Zabeležil je tri vojaške poveljnike na meji s Perzijo z nedvomno slovanskimi imeni: *Vsegord*, *Svarun*, *Dobrojezd*. V 7. stoletju sta nato zapisani imeni *Radogost* in *Pirogost* (Toporov 1993: 21). O antroponimih z elementom *-goj-* so pisali Železnjak (1969, ponatis 2011), Snoj (2003a) in Šulgač (2017), o antroponimih z elementom *-slav-*, *-mysl-* in *-staj-/stoj-* Železnjak (1964, 1972, 1994, ponatis 2011), o antroponimih z elementom *-gost-* Nevška (1998).

1.4 O slovenskem rojstnoimenskem fondu in formiranju priimkov

Stara slovenska imena, od katerih so se nekatera ohranila tako, da so prešla med priimke, so prvič zabeležena v Karantaniji že v 9. stol., npr. *Stojmir* (Ztoimar), ohranjen v priimku *Stojko*, hpk od *Stojmir*, *Borut* (Boruth), hpk od Borislav, *Černo* (Zerno) (Kronsteiner 1975: 26, 31, 67). Listine iz 10.–13. stol. vsebujejo na desetine predkrščanskih slovenskih imen, npr. *Černigoj*, *Stanko*, *Sveteč*, *Radoha*, *Prodan*, *Stojan*, *Grdin*. Čeprav so v praksi dajanja rojstnih imen v začetku 16. stoletja v naših krajih že skoraj brez izjeme prešli na imena krščanskih svetnikov, je cerkev na tridentinskem koncilu 1545–1563 tudi izrecno prepovedala vsakršna nesvetniška imena.⁴ Glede prenove rojstnoimenskega fonda pri Slovencih v drugi polovici 19. in v 20. stol. lahko rečemo, da je z določenim zamikom in z manjšo intenzivnostjo sledila prenovi in očiščenju slovenskega občnoimenskega fonda oziroma slovenskega knjižnega jezika. Zaradi konservativnosti kmečkega človeka in različnih modnih vetrov, ki so jih določali tako državnopravni okviri nekdanje Avstrije (očiten je bil vpliv cesarskega imena *Franc Jožef*) kot seveda lokalna cerkev oz. duhovniki, je večina Slovencev še tja do začetka 60. let 20. stol. prejemala svetniška imena kot so *Franc*, *Jožef*, *Anton*, *Marija*, *Ana* in *Jožefa*. Nacionalno zavedni izobraženci so v času nacionalnega preroda prvi pokazali pot, po kateri naj bi jim sledili tudi ostali sloji.⁵ *Jožefi* so postajali *Josipi*, iz starih listin

⁴ V zvezi s tem je zanimivo izvajanje Vilfana o tem, da »pri Slovencih v 15. in 16. stoletju sklenitev zakona pred duhovnikom še ni prodrla kot splošna oblika poroke, da so bila znana *matrimonia clandestina* (skrivni zakoni) in da so dotlej Slovenci imeli poroko za sklenjeno s svatbo, tj. s posvetnimi slovesnostmi in telesno združitvijo, nakar so šele šli – če sploh – po cerkveni blagoslov« (Vilfan 1996: 428).

⁵ S tem v zvezi je zanimiva epizoda z duhovnikom in pesnikom Josipom Abramom - Trentarjem iz leta 1912. Napisal je igro Vmeščanje Valuka za gorotanskega kneza in vojvoda pri Gospe Sveti na Koroškem okoli l. 620 po Kr. s staroslovanskim poganskim obrednim praznikom. Delo je ponudil Mohorjevi družbi v Celovcu. Takratni urednik Podgorc je hotel, naj Valuka zamenja za Inka, da bi bilo vse na krščanski podlagi. J. E. Krek, ki je skupaj z dr. Franom Kosom delo prebral, mu je rekel: »Če hoče Podgorc Inka, naj si ga sam napiše! Meni je bolj simpatičen Valuk in pa junaška doba nekaj sto let pred Inkom. Ti ostani pri svojem!« (Kragelj 2000: 65).

so spet vstajali *Stojani* in *Radovani*, *Boruti* in *Gorazdi*, imena mogočnih slovanskih vladarjev *Vladimir*, *Boris*, *Dušan* in *Miloš*, slovanska ženska imena *Ljudmila* (*Milka*, *Milica*), *Milena*, *Dragica*, *Slavica*, *Vesna*. Danes je med sto najpogostnejšimi imeni v Sloveniji približno četrtnina slovanskega izvora (Keber 2002: 54).

Historično gradivo za slovensko etnično ozemlje je precej neenakomerno obdelano, zato si oglejmo formiranje priimkov na primeru Selške doline na Gorenjskem. V enem od osnovnih virov za imensko sliko kmečkega prebivalstva pred cerkvenimi maticami, tj. v urbarjih, se kaže na ozemlju Selške doline glede dvodelnih poimenovanj, kjer poleg rojstnega imena nastopa tudi priimek, ki ni še docela ustaljen, naslednja slika: l. 1500 je nosilo priimke 60 % kmečkih podložnikov, 1560 že 74,5 %, 1630 že 95 % in 1725 vseh 100 % (Andrejka 1939). Zakonsko obvezni so postali s patentom Jožefa II. leta 1780. Procesu nastajanja priimkov je lažje slediti od l. 1622, ko so na voljo že prve krstne knjige (Andrejka 1939). Patronimični priimek *Klemenčič* se je pojavil v krstni knjigi l. 1636. Še l. 1633 zasledimo zapis: *Alenka fa. Matthaei Clemen et Scolasticae*, tri leta pozneje pa *Juri fs. Matthaei Klemenizh et Scolasticae* (Dražgoše). Podobno je v Studenem l. 1626 rojen *Marko fs. Jury Stephaan et Marushae*, štiri leta kasneje pa *Primus fs. Jury Stephanziz et Marushae*. Nedaleč stran, na tolminski strani Porezna, najdemo (v urbarjih) primer, ko se patronimično obrazilo *-čič* pritakne tudi na nesvetniško ime: 1591 *Jachili Suoster*, 1598 *Jacole Sosterschiz*. Vsi trije primeri kažejo na to, da ima obrazilo *-čič* pogosto samo strukturno vlogo. O dednosti drugega identifikacijskega elementa v dvodelnem osebnem imenu pričajo tudi številni zapisi v urbarju za Postojno iz l. 1498: *Michel Crabatt*, prej njegov ded *Jury Crabatt*; *Thomas Machnucz*, prej njegov oče *Crisman Machnucz* župan; *Achacz Solodecz*, prej *Jannes Solodecz*, njegov oče. V tem času so kmetje, ki še niso imeli ne priimka in ne vzdevka, v listinah nastopali samo z rojstnim (praviloma že svetniškim) imenom, ali pa so poleg tega imeli še dodatno identifikacijo, kot npr. *Tomaž, sin (brat) Martina, kovač Peter, Urban pod potjo* ipd.

V 17. stol. in v prvi polovici 18. stol. so se v Selški dolini nekateri prozorni priimki izmenoma zapisovali v maticah enkrat v slovenski (*Kouaz, Kauzhizh, Pishez*), drugič v nemški različici (*Schmid, Weber, Pfeifer*), naposled je prevladala enkrat nemška (*Schmid, Pfeifer*), drugič slovenska (*Kavčič*) (Andrejka 1939: 312, Andrejka 1948–1949: 152).

Priimki so se prej uveljavili na zahodnem delu slovenskega ozemlja kot na vzhodnem. Na primeru domačije *Slom* na Štajerskem lahko vidimo, da se je v 17. stol. k rojstnemu imenu gospodarjev in vseh članov družine pritikal priimek *Slomšek*, ki se je dedoval kot hišno ime, ne glede na rod (Kovačič 1934: 12, Goričar 1939: 84).

Poknjževanje je najbolj intenzivno potekalo v drugi polovici in še zlasti v zadnji četrtini 19. stol., ko so slovenski duhovniki v skladu s svojimi jezikovnimi kompetencami vtisnili priimkom novo podobo, opirajoč se na zahteve knjižnega jezika. Pri tem je prišlo do določenega števila napačnih poknjženj (npr. *Tehovnik* → *Duhovnik*, gl. Spletni vir 34, *Brešan* → *Brežan*, gl. priimek ⇒ *Brešan/Brežan*) in še večje variantnosti. V občnih imenih je knjižni jezik uveljavil priponi *-ec* in *-ek* (< *-*ecb* in *-*ekb*) namesto starejših kranjskih *-ic* in *-ik*, medtem ko se v priimkih to načelo ni dosledno izpeljalo

in povzroča težave v sklanjatvenem sistemu. Tudi nekdanje zapisovanje polglasnika z *-e* se je v številnih priimkih obdržalo in postalo včasih celo razlikovalni element (*Červ – Črv, Herček – Hrček, Kersnik – Krsnik*). Za nekatere priimke se je uveljavilo izpadanje *-i* v priponi, ker gre v resnici za neobstojni polglasnik (*Kastelic – Kastelca, Primic – Primca*), pri drugih pa ne (*Šubic – Šubica, Skubic – Skubica, Vidic – Vidica*).⁶

Priimki in njihovo zapisovanje so danes za razliko od zemljepisnih lastnih imen pravica posameznika, zato zanje ni mogoče zahtevati standardizacije, čeprav je težnja po njej občasno vendarle izražena (Debeljak 1946: 4). Posledica tega je, da se priimek *Gabršček* danes zapisuje tudi kot *Gaberšček* in *Gaberščik* in vsaka od teh oblik pomeni samostojen priimek. V slovenskih priimkih danes najdemo celo vrsto narečnih glasoslovnih značilnosti, npr. akanje (*Gnezda ← Gnezdo*), preglas (*Lapajne ← Lapanja*), vokalna redukcija (*Klobčar ← Klobučar*), otrditev *l' > l* (*Polanc ← Poljanec*), prehod skupine *nj* v *jn* (*Žgajnar ← Žganjar*), izpust *-l-* (*Tominc ← Tolminec*), pisanje narečnega diftonga (*Gnjezda ← Gnezda*), narečna pripona *-ac* (*Šimac ← Šimec*), izgovor *-l* kot *-u* (*Vouk ← Volk, Premru ← Premrl*), poenostavitev težko izgovorljive soglasniške skupine (*Kavc, Tekavc, Hkavc ← Tkalec*), prehod fonema *f* v *h* (*Habjan ← Fabjan*) itd.

1.5 Predmet raziskave

Predmet pričujoče raziskave so antroponimi in ojkonimi, ki so bili ali so še v rabi na majhnem delu Slovenije, na vzhodnem Tolminskem. Odločitev za to temo so narekovali številni dejavniki. V slovenski antroponimiji in toponimiji je zbrano razmeroma bogato gradivo, ki pa ni vselej doživelo ustrezne jezikoslovne interpretacije, ker so se s tem gradivom največkrat ukvarjali nejezikoslovci (zgodovinarji, geografi, različni ljubitelji). Zato stojijo raziskovalci pred pomembno nalogo interpretacije antroponimov in toponimov ob upoštevanju dosežkov sodobnega imenoslovja. Bogato arhivsko gradivo omogoča zasledovanje nastajanja krajevnih imen in priimkov od redkih prvih zapisov v 12.–14. stoletju prek številnejših, deloma že objavljenih virov iz 15. in 16. stol. Glavni vir gradiva za pričujočo raziskavo so bili arhivski dokumenti in lastni terenski zapiski. Podroben študij antroponimov in toponimov majhnega območja v spreminjajočih se

⁶ V Sloveniji je zakonodaja glede spreminjanja priimkov (in rojstnih imen) zelo liberalna: priimek je mogoče spremeniti na podlagi vloge na matičnem uradu, cel postopek pa traja največ tri mesece. Ljudje si spreminjajo priimke iz numeroloških (zamenjava ene črke z drugo ali njena opustitev: *Jenček → Jenče*), purističnih (*Drekonja → Dragonja*), prestižnih (*Predikaka → Predin*), osebno-razlikovalnih (sprememba izglasja *Rugelj → Rugel*) razlogov. Nekaj povsem drugega je bilo nasilno spreminjanje slovenskih in hrvaških priimkov (kot tudi krajevnih in drugih imen) v Slovenskem Primorju in Istri po priključitvi tega ozemlja k Italiji l. 1918. Po l. 1929 so fašistične oblasti izvedle pravi priimkovni genocid, ko so vse slovanske priimke poitalijančile bodisi s pravim ali navideznim prevodom bodisi z izpuščanjem neitalijanskih pripon bodisi z drugimi nepojmljivimi predelavami. To raznarodovalno dejanje je nazorno dokumentirano v knjigi Parovel 1985, prevedeni tudi v hrvaščino (Parovel 1993), in Tasso 2010.

kulturno-zgodovinskih razmerah (spreminjanje državnih mej, migracije itd.) omogoča ugotavljanje dinamike jezikovnega razvoja v ožjem smislu. Primerjalna analiza, študij slovenskih priimkov in krajevnih imen v slovanskem kontekstu omogoča razumevanje posebnosti izoblikovanja antroponimov in toponimov na enem od delov slovenskega ozemlja. Svojo vlogo pri raziskavi je imelo dejstvo, da sem s tega območja doma.

Antroponimi ali osebna imena obsegajo rojstna imena, družinska imena ali priimke, vzdevke, hišna imena, stanovniška imena, etnonime, imena bajnih bitij oz. teonime in psevdonime. Rojstno ime (krstno ime) se daje pri rojstvu oz. krstu, priimek pa kaže na pripadnost rodu po očetovi liniji. Priimki se dedujejo. Nastajajo iz osebnih imen oz. patronimikov, vzdevkov, hišnih in krajevnih imen, imen poklicev. Razlika med rojstnim imenom in priimkom je kronološka: najprej je bilo v rabi samo rojstno ime, šele kasneje tudi priimek. Funkcionalna in socialna razlika med obema je v tem, da rojstno ime izraža potrebo po identifikaciji posameznih oseb, priimek pa kaže na pripadnost rodu po očetovi liniji. Rojstna imena dajejo bližnji ali tisti, ki so za to pooblaščen, priimki pa se dedujejo iz roda v rod. Eden od virov za nastanek priimkov so vzdevki. Specifika vzdevkov je v tem, da izkazujejo posebnosti obnašanja, izgleda itd., značilne za poimenovano osebo (Unbegaun 1995: 117, 118).

Priimki izhajajo iz občnih imen, ki združujejo lekseme z nevtralno semantiko in lekseme z ekspresivnim izrazom – vzdevke. Dejansko je bil lahko vsak pridevnik ali samostalnik rabljen kot vzdevek. Kot ugotavlja Unbegaun, je izbor te ali one tvorjenke za vzdevek »bil odvisen tako od njihovega zvena, kot tudi od njihovega pomena in zato niso vselej semantično jasne« (Unbegaun 1995: 117, 118). Unbegaun ločuje dve skupini vzdevkov – »osebne« in »prenesene«. V eno skupino spadajo imena, ki so imela namen označiti človeka po njegovem obnašanju, intelektualnih in fizičnih lastnostih. Drugo skupino tvorijo vzdevki, ki so se uporabljali s prenosom poimenovanja živali, rastline ipd. po načelu analogije, podobnosti.

Posebno skupino antroponimov predstavljajo hišna imena, ki so nekakšni predhodniki priimkov, vendar so se ohranila v kmečkem okolju vse do danes. Nastali so iz istih virov kot priimki, značilno zanje pa je, da praviloma ostajajo lastni določeni hiši ne glede na spremembo priimka, v določenih primerih pa se skupaj z moškim potomcem selijo v drugo hišo.

Izraz *priimek* je znan že iz Megiserjevega slovarja 1603 (*prymik*, tudi *pridevik*) (Megiser 1977: 150), nato iz Kastelec-Vorenčevega slovarja 1680–1710 (*preimik*, *pridevik*) (Stabej 1997: 329) itd. Prvotno so s tem izrazom zaznamovali vzdevke ali tudi hišna imena.

1.5.1 Namen raziskave

Namen raziskave je 1) ugotovitev besedotvorne strukture izvirnih tolminskih antroponimov in toponimov, 2) označitev antroponimov in toponimov po pomenski motivaciji, 3) ugotovitev medsebojnega razmerja antroponimov oz. toponimov in občnih imen,

4) ugotovitev jezikovnih vplivov in 5) rekonstrukcija migracijskih procesov na podlagi podatkov antroponimije. Pri reševanju zastavljenih nalog se uporablja metoda besedotvorne in oblikotvorne analize, metode rekonstrukcije fonetične podobe priimkov in zemljepisnih imen iz različnih pisav, primerjalno-protistavna analiza priimkov oz. toponimov na slovenski in širši slovanski podlagi.

1.5.2 Območje obravnave

Območje obravnave je omejeno na vzhodno Tolminsko in del Cerkljanske. Vanj sodi Baška dolina z Ljubinjem, Bukovo z Zakojco, Šentviška planota s Trebušo, Slapom ob Idrijci in Idriji pri Bači.

V današnjem času obstaja na tem območju 45 naselij (krepko so zapisana imena naselij, ki jih leta 1523 še ni bilo): Rut, Grant, Stržišče, Kal, Znojile, Kuk, Trtnik, **Podbrdo**, Bača pri Podbrdu, **Petrovo Brdo**, **Porezen**, Obloke, **Hudajužna**, **Zakojca**, Bukovo, Bukovski Vrh, Koritnica, Grahovo ob Bači, Temljine, Kneža, **Kneške Ravne**, **Lisec**, **Loje**, Podmelec, Sela nad Podmelcem, Ljubinj, **Klavže**, Logaršče, Bača pri Modreju, Idrija pri Bači, **Grudnica**, Slap ob Idrijci, Roče, Ponikve, Pečine, Polje, Prapetno Brdo, Šentviška Gora, **Gorski Vrh**, Zakraj, Daber, Police, **Stopnik**, Dolenja Trebuša, **Gorenja Trebuša**. V njih je (brez Gorenje Trebuše, ki je do 20. stol. spadala pod goriško območje) po štetju **leta 1818 živelo skupaj 7.875 ljudi**: v župniji Nemški Rut (13 vasi) 1.965, v župniji Podmelec (10 vasi) 1.395, v župniji Bukovo (3 vasi) 572, v župniji Šentviška Gora (z bližnjimi Policami) 2.761 (11 vasi), na Ljubinju 167, na Idriji pri Bači 359, na Slapu ob Idrijci in Ročah 444 ter v Bači pri Modreju okrog 220. Prišteti pa jim je treba še okrog 400 ljudi iz Gorenje Trebuše, ki so spadali pod solkansko župnijo, danes pa spadajo pod župnijo v Dolenji Trebuši. Skupno število znaša zato okrog **8.250 oseb**. Demografski višek je bil leta **1910**, ko je število prebivalstva doseglo kar **10.683** ljudi. Leta **1991** je živelo na tem ozemlju še **4.920** ljudi, ob popisu **2002** pa **4.471** ljudi. Po podatkih urbarja iz leta 1377 je bilo na obravnavanem območju 172 kmetij (Kos 1948: 58, 65–74, 81–82)⁷ ali okrog 950 prebivalcev.⁸

Seznam vseh naselij po tolminskem urbarju 1523 (vrstni red je tak kot v urbarju, krepko so zapisana naselja z območja obravnave):

⁷ Ljubinj 7, Stopec 4, Logaršče 7, Slap ob Idrijci 4, Roče 4, Idrija pri Bači 6, Trušna 1, Ponikve 6, Pečine 6,5, Prapetno Brdo 7, Lazi 2, Šentviška Gora 3, Polje 8, Zakraj 5, Daber 3, Nart 2, Police 11, Trtnik 4, Kuk (z Znojilami) 1,5, Rut 10, Grant 5, Stržišče (s Kalom) 9, Bača pri Podbrdu 2,5, Obloke 4, Hum 2, Sela nad Podmelcem 3, Borovnica 1,5, Podmelec 3, Koritnica 4, Grahovo 3, Kojca (s Krtečnami) 8, Bukovo 4, Bukovski Vrh 4, Selc 3, Žabže 4, Kneža 6, Temljine 4.

⁸ Število prebivalstva sem izračunal na podlagi količnika 5,5 oseb na kmečko gospodarstvo, ki ga večina evropskih raziskovalcev priznava kot najbolj realnega za konec srednjega veka (Kos 1970: 85).

Kred, Potoki, Spodnja Borjana, Gornja Borjana, Sedlo, Smast, Ladra, Kozaršče, Čiginj, Volče, Čadrg, Sela pri Volčah, Kozmerice, **Bača pri Modreju**, Livek, Modrej, Dolje, Gabrje, Žabče, Selišče, Volarje, Poljubinj, Prapetno, Kobarid, Drežnica, **Ljubinj**, **Stopec**, **Logaršče**, Doblar, Modrejce, **Slap ob Idrijci**, **Roče**, **Idrija pri Bači**, **Ponikve**, **Pečine**, **Prapetno Brdo**, **Šentviška Gora**, **Polje**, **Zakraj**, **Daber**, **Police**, Reka, Šebrelje, **Trtnik**, **Kuk (z Znojilami)**, **Rut**, **Grant**, **Kal**, **Stržišče**, **Bača pri Podbrdu**, **Obloke**, **Dolenja Trebuša**, Tolmin, Sužid, Staro selo, Kamno, Vrsno, Idrsko, Mlinsko, Svino, Zakriž, Planina pri Cerknem, Čeplez, Gorje, Trebenče, Spodnja Idrija, Lom, **Sela nad Podmelcem**, **Podmelec**, **Koritnica**, **Grahovo ob Bači**, **Kojca**, **Bukovo**, Jesenica, Orehek, **Kneža**, **Temljine**, Cerkno, Novaki, Labinje, Poljane, Gorenji Log, Poče, Plužnje, Lazec, Mlaka, Otalež, Jazne.

1.5.3 Metoda raziskave

Zaradi obsežnosti gradiva, ki ga nudijo cerkvene matične knjige (krstne, poročne in knjige umrlih), sem se bil prisiljen omejiti na že navedeno območje. Za izhodišče sem vzel dva razmeroma popolna seznama podložnikov za celotno tolminsko gospostvo, ki sta nastala v letih 1515 in 1523 (podložniški register in tolminski urbar). Bolj zgodnjih celovitih seznamov tolminskih podložnikov iz časa, ko so se začeli pojavljati priimki, ni na voljo. Oba seznama sta bila izpisana iz zgodovinskih virov za namene zgodovinske raziskave in doslej razen v zelo ozkem izsečku še nista bila predmet jezikoslovne obravnave (Torkar 1994). Seznama dajeta dokaj popolno sliko stanja iz zgodnje faze nastajanja priimkov na Tolminskem, ko je bilo število prebivalstva občutno manjše, saj poselitev nekaterih goratih območij še ni bila izvršena, kmetije pa večinoma še niso bile razdrobljene. Seznama sta prečrkovana iz gotice in vsebujeta precejšnje, vendar še dopustno število napak, storjenih že pri zapisovanju priimkov s strani slovenščine verjetno nevesčih pisarjev. Določeno število priimkov je bilo kljub nevestnemu zapisu vendarle mogoče prepoznati prav na račun dejstva, da gre za dva vsebinsko primerljiva in časovno med seboj ne preveč oddaljena vira. Težje pa je bilo s tistimi priimki, ki se kasneje v virih ne pojavljajo več in jih iz obstoječega enega ali dveh zapisov ni bilo mogoče zanesljivo identificirati.

Pri obeh seznamih sem večjo pozornost posvetil antroponimom iz naselij obravnavanega območja. Kot že rečeno, je danes na tem območju 45 naselij, v začetku 16. stoletja pa jih je bilo le 33. Skupno število v seznamih zapisanih oseb iz teh naselij je 224. Pri natančnejši analizi zapisov njihovih poimenovanj se je pokazalo, da je med njimi nejasno zapisanih 17 (od 224), torej slabih 8 odstotkov, še 17 oseb pa je bilo poimenovanih samo z rojstnimi imeni. Zaradi dobre preglednosti gradiva iz teh dveh virov in zaradi dragocenosti informacij, ki jih nudi, pa se pri teh dveh virih nisem omejil na obravnavano območje, pač pa sem za jezikoslovne namene pritegnil prepoznavne antroponime iz vseh v virih zapisanih tolminskih krajev.

Zaradi migracij s sosednjimi področji sem pritegnil tudi gradivo, kolikor je pač bilo dostopno, z območij, ki mejijo na Tolminsko: goriška urbarja 1507 (Pavlin 2006) in 1523 (Kos 1954), škofjeloške urbarje (Kos 1894, Kos 1911, Andrejka 1932, Blaznik 1963) in matične knjige (Andrejka 1939), bohinjsko območje v briksenskih urbarjih (Ceklin 1987), beneškoslovenske matice (Zuanella, Spletni vir 5 in Costantini 2002), bovške matice (Stergulec 1997).

Antroponime na obravnavanem območju sem nato zasledoval po urbarjih konca 16. in zlasti prve polovice 17. stol., nato pa po matičnih knjigah, če so te ohranjene; deloma sem se opiral tudi na izpise iz terezijanskega (1752) in jožefinskega (1789) katastra. Za presek stanja v začetku 20. stol. sem pregledal t. i. družinske knjige (status animarum), kjer so vpisana tudi hišna imena. Podatke o tem, ali priimek še obstaja in koliko nosilcev ima, sem prvotno črpal iz seznama priimkov RS s priloženim številom nosilcev po stanju na dan 5. septembra 2000,⁹ za knjižno objavo pa sem podatke osvežil s podatki Statističnega urada RS po stanju na 1. januar 2019,¹⁰ ki govorijo tudi o razširjenosti priimkov po statističnih regijah (Spletni vir 1). Pomembno oporo o razširjenosti priimkov na Tolminskem v času popisa prebivalstva leta 1948 je nudil Začasni slovar slovenskih priimkov (ZSSP) in še zlasti Kartoteka ZSSP, na podlagi katere je bil ZSSP izdelan. V posameznih primerih mi je bil v oporo tudi elektronski Telefonski imenik Slovenije iz leta 2016 (TIS 2016).

1.6 Kratek pregled zgodovine Tolminske

Poglavitna spoznanja o zgodovini Tolminske, ki jih je podal Rutar (1882) v svoji monografiji Zgodovina Tolminskega, še vedno držijo, čeprav jih je za srednjeveško obdobje bistveno dopolnil in deloma tudi popravil M. Kos v svojih komentarjih k izdaji tolminskega urbarja iz leta 1377 (Kos 1948). Čas priključitve Tolminske k habsburškemu cesarstvu 1509 do 1523 je na podlagi arhivskega gradiva dobro osvetlila Verbič (1974). 16. stoletje na Tolminskem je bilo predmet novih raziskav Štiha (1981, 1984, 1994) in Trpina (2001). Zgodovinarji so namenili posebno pozornost tudi velikemu tolminskemu punktu iz leta 1713: Grafenauer 1954, Marušič 1973, Dolenc 1997, Trpin 2013, Kofol (ur.) 2013, Čeč et al. (ur.) 2014.

Tolminska je območje, kjer je v predrimskem času obstajala razvita železnodobna, t. i. »svetolucijska« kultura na področju Mosta na Soči, Idrije ob Bači in Koritnice v Baški dolini. Slovanska naselitev je tako naletela na stara kulturna tla na vseh za kmetijsko pridelavo ugodnih površinah v dolinah Idrije in Bače ter na Šentviški planoti. Zgodovinski viri o Tolminski se začenjajo šele z letom 1015, ko se omenja prafara v Volčah in njena vključenost v oglejsko cerkveno organizacijo. Tolminska je spadala od

⁹ Seznam (Priimki 2000) sem za namene raziskave pridobil na Statističnem uradu RS. Za prijazen odziv se zahvaljujem gospe Ireni Tršinar.

¹⁰ V besedilu namesto datuma navajam kar oznako *danes*.

11. stoletja do l. 1420 v državnopravni okvir Oglejskega patriarha, ki je imel na tem ozemlju trojno oblast – poleg državne tudi zemljiškogospodarsko in cerkveno. Z razpadom oglejske državnosti l. 1420 je tolminsko ozemlje prišlo pod oblast Beneške republike, ki je trajala do l. 1509, ko so v dolgotrajni avstrijsko-beneški vojni (1508–1521) avstrijske čete pregnale beneško vojaštvo in priključile Tolminsko Avstriji. Vsi dohodki od tolminske fevdalne zemljiške posesti pa so bili že 1377 zastavljeni konzorciju sedmih čedadjskih velikašev in ti so jih uživali vse do l. 1509. L. 1377 je bil sestavljen tudi najstarejši znani tolminski urbar, izjemno dragocen vir za ugotavljanje poselitvene zgodovine, v našem primeru pa tudi zgodovinskega imenoslovja. Po sklenjenem miru v Wormsu 1523 je uspelo Čedajcem po dolgih pogajanjih pridobiti zemljiško posest nazaj, dokler ni l. 1597 avstrijski nadvojvoda proglasil tolminsko gospodstvo za svojo last in ga izročil notranjeavstrijski komori. S tem v zvezi je tudi nastanek novega urbarja tolminskega gospodstva, ki je nastal l. 1598. Cerkevna oblast nad Tolminsko pa je pripadala čedadjskemu kapitulju tako v času Ogleja, Benetk kot tudi Avstrije vse do ustanovitve Goriške nadškofije l. 1751 in celo še do l. 1782.

Tolminsko gospodstvo je obsegalo celotne današnje občine Tolmin, Cerkljo in Idrijo ter dele občine Kobarid, poleg tega pa še dva kraja na Bovškem – Čezsočo in Log Čezsoški. Idrija kot kraj in mesto je sicer nastala šele po l. 1490, ko so tam odkrili živo srebro in je bila zaradi državne pomembnosti v začetku 17. stol. izločena iz tolminskega gospodstva in podrejena neposredno avstrijski dvorni komori. Breginjski kot je s krajšimi prekinitvami ves čas spadal k Beneški republiki, Kobarid pa je bil v gospodstvo vključen šele v začetku 17. stol.

Gospodarsko in socialno stanje tolminskega kmeta se je s prehodom pod avstrijsko oblast bistveno poslabšalo. V času oglejske in beneške oblasti je potekala močna trgovinska menjava s Furlanijo, tolminski kmet je bil tudi posrednik v trgovini med kranjskim ozemljem in Furlanijo. Najtežje je bilo prva leta in desetletja po zamenjavi oblasti, ker je gospodstvo dobil v zastavo skrajno brezobzirni fevdalec M. Neuhauser, ki je v dvanajstih letih svojega oblastništva spravil prebivalstvo na rob revščine in obupa. Leta 1515 so se kmetje na Tolminskem zaradi težkih razmer delno pridružili puntarskemu gibanju na Kranjskem, po zadužitvi punta pa so morali za kazen plačevati poseben davek. S tem v zvezi je nastal poseben popis podložnikov po vaseh, skupaj z zapisnikom zaslišanj. Ta popis in pa urbar, ki je bil sestavljen po odhodu Neuhauserja iz gospodstva l. 1523, predstavljata tudi prvovrsten in do nedavnega neznan vir ne le za zgodovinarje, temveč tudi za imenoslovne raziskave. Popis in gradivo z množičnih zasliševanj podložnikov l. 1515 in l. 1523 je uporabila v svoji razpravi že zgodovinarica dr. Marija Verbič (1974). Sam sem l. 1993 v Gradcu evidentiral tudi dotlej zgodovinarjem neznan tolminski urbar iz l. 1523 (urbar ni datiran). L. 2001 je urbar obdelal zgodovinar Drago Trpin v svojem magistrskem delu in s prepisom obeh seznamov omogočil nadaljnje raziskave imenskega fonda dveh izčrpnih zgodovinskih virov za zgodovino Tolminske iz let 1515 in 1523.

Posebnost v zgodovini vzhodne Tolminske je mlajša kolonizacija zgornje doline Bače s stranskimi grapami in pobočji malo pred letom 1250, ko so bili tja naseljeni

tirolski kmetje iz okolice Innichna. Obseg in privilegiran pravni položaj tega ozemlja, poimenovanega tudi Nemški Rut, je mogoče razbrati iz listin iz let 1310 in 1346 ter iz podatkov tolminskega urbarja 1377 (Rutar 1882: 42–43, 78–79, Kos 1948: 16–17, Marušič (ur.) 1972). Naseljenci so dolga stoletja ohranjali svoje tirolsko narečje, naposled pa so se po daljšem obdobju dvojezičnosti poslovenili, zadnji šele v drugi polovici 19. stol. (Logar 1968, Torkar 1999a). Najprepoznavnejši ostanek nekdanjega nemškega jezikovnega otoka so nemška ledinska imena, ki v večini od 13 naselij dosegaajo 80-odstotni delež (Torkar 2001a, 2006a), ter hišna imena in priimki (Torkar 1996a, 2001b).

1.6.1 Patrociniji cerkva na obravnavanem območju (stanje predjožefinskih župnij) z letnicami prve omembe in s podatkom o obstoječih matičnih knjigah

- Župnija in cerkev sv. Lamberta v (Nemškem) Rutu (1356) s podružnicami sv. Nikolaja v Podbrdu (1547), sv. Ožbalta v Stržiščah (1473), sv. Lenarta na Bači pri Podbrdu (1566), sv. Treh kraljev v Oblokah (1530). Matice od 1784 (Podbrdo, Stržišče), 1800 (Rut), 1809 (Obloke).
- Župnija in cerkev Marijinega vnebovzvetja v Podmelcu (prvotno župnija Kneža) (1466) s podružnicami sv. Ane na Grahovem ob Bači (1480, takrat podružnica župnije Rut), sv. Petra v Lojah (prva četrtina 16. stol.), sv. Lucije na Logarščah (1572), sv. Jurija na Kneži (1762), prvotno na Ilovici (15. stol.). Matice v Podmelcu od 1664, na Grahovem od 1785.
- Župnija in cerkev sv. Vida na Šentviški Gori (1192) s podružnicami sv. Petra v isti vasi (1570), sv. Lovrenca v Zakraju (1570), sv. Marije Magdalene blizu Dabra (1651), sv. Jakoba na Prapetnem Brdu (1570, od 1754 v Dolenji Trebuši), sv. Mohorja in Fortunata na Pečinah (15. stol.), sv. Janeza Evangelista v Ročah (1570), Matere božje (darovanja) na Ponikvah (ok. 1480), sv. Nikolaja na Ponikvah (1570). Matice od 1654.
- Župnija in cerkev sv. Ane (prvotno sv. Jerneja) v Cerknem (1255) s podružnico sv. Lenarta na Bukovem (1570), prvotno v Kojci (1515). Matice v Cerknem od 1655, na Bukovem od 1747.
- Župnija in cerkev sv. Lenarta (prvotno sv. Danijela) v Volčah (1015) s podružnicami sv. Mavra v Modreju (1322), sv. Lucije na Mostu na Soči (1584), sv. Janeza Krstnika na Idriji pri Bači (1651), sv. Nikolaja v Bači pri Modreju (1644). Matice v Volčah zgorele med 1. svet. vojno, na Idriji pri Bači od 1785.

- Župnija in cerkev Marijinega vnebovzjetja (prvotno sv. Martina) v Tolminu (obstoječa župnija izpričana 1233, vendar bržkone najstarejša župnija na Tolminskem, še iz 10. stol.) s podružnicami pri sv. Urhu (prvotno sedež župnije, a še s patrocinjem sv. Martina, do 1687), sv. Mihaela na Ljubinju (1495). Matice od 1654.
- Župnija in cerkev sv. Štefana v Solkanu (ok. 1170, vendar se šteje za pražupnijo poznega 10. stol.) s podružnico sv. Frančiška Ksaverja v Gorenji Trebuši iz 18. stol. Kaplanija in matice od 1754.

1.7 Pisava

Ugotavljanje besedotvornih značilnosti antroponimov se v precejšnji meri opira na interpretacije zapisov priimkov. Praviloma je isti priimek zapisan v listinah na različne načine. Antroponime so zapisovali ljudje, ki so slovenščino znali v različni meri. V zvezi s tem nastane problem zapisane in dejanske glasovne podobe slovenskih antroponimov v starih listinah, ker so jih pisci prilagajali nemškimi ali italijanskim pisnim navadam. Pisci so se pri zapisovanju imen zavestno podrejali pisnim navadam državnih pisarn (Rospond 1965a: 6). Natančnost zapisa priimka je bila odvisna od številnih dejavnikov. Obenem z ne ravno številnimi docela razumljivimi in pravnimi zapisi, ki so posneli glasoslovno podobo slovenskih antroponimov, najdemo številne primere, ko je zapis antroponima vseboval glasovne posebnosti piščevega materne jezika in posebnosti tolminskega narečja. Pogosto je neslovenski pisec za slovenske glasove (č, ž, š) uporabljal pisavo, značilno za njegov materni jezik (italijanščino, furlanščino, nemščino). Zapisovanje antroponimov je potekalo bodisi na terenu – pisec je skušal zapisati antroponim tako, kot ga je slišal, bodisi v pisarni, kjer se je močneje izražala tradicija zaradi prepisovanja iz starejših listin. Za razliko od listin, ki so prihajale iz državnih in fevdalnih struktur, so matične knjige vodili duhovniki, ki so bili v veliki večini slovenskega rodu in so zato njihovi zapisi antroponimov ne glede na odsotnost slovenske norme veliko bolj natančni in jezikovno ustrezni. Različni zapisi istega antroponima nam omogočajo ugotavljanje različnih jezikovnih vplivov in fonetičnega prilagajanja antroponima posebnostim tega ali onega tujega jezika.

Jezik historičnih zapisov tolminskih antroponimov:

- v urbarjih: latinski (urbar 1377), nemški (urbarji in registri 1515, 1523, 1550, 1598, 1624, 1654), italijanski (urbarji 1591, 1600–1628, 1633, 1677 in poznejši);
- v katastrih: italijanski (terezijanski 1752, jožefinski 1789, deloma franciscejski 1822), nemški (deloma franciscejski 1822);
- v matičnih knjigah: latinski, italijanski, nemški.

Za isti antroponim obstajajo različne pisne variante. Isti glasovi se pišejo na različne načine, obenem pa iste črke lahko označujejo različne glasove. Tako je npr. *-ig* dal bodisi *-ič* bodisi *-ik*: na Pečinah (LNati) je 1788 *Bizhig*, 1797 *Bizhik*, 1864 *Bičik*, 1867 pa ista oseba že *Bičič*.

O velikem vplivu župnikove materinščine na zapise priimkov in krajevnih imen priča primer iz prve podmelške krstne knjige 1664–1687, ko je večino vpisov (od začetka do svoje smrti 4.VII.1684) opravil župnik Mohor Gariup iz slovenske Benečije. Verjetno je bil doma iz Topolovega, saj je 8.III.1674 krstil Gregorja, sina Melhiorja Gariupa de Tapoloua et eius concubinae Agnetis. Zapisi *Tarpin*, *Briemaz*, *Racouaz*, *Gargaraz*, *Sacrainimbardam*, *Tarnar*, *Starlinc*, *Potbardo*, *Idaria*, *Dobrauaz*, *Ariauz*, *Arsen*, *Reiaz*, *Codar*, *Zuffar*, *Kues* namesto *Terpin*, *Bremez*, *Racouez*, *Ternar*, *Potberda* itd. odražajo nadiško fonetiko. Zanj so značilni tudi disimilatorični zapisi krstnega imena *Heltruda* nam. *Gertruda*, pisanje diftongov *Smriecar*, *Potmieuz* (Podmelec) nam. *Smrikar*, *Padmiuc* v živem lokalnem govoru.

2

KLASIFIKACIJA ANTROPONIMOV PO POMENSKI MOTIVACIJI

V slovenski onomastiki so pri delitvi priimkov vsi raziskovalci od Koštiála (1927: 114),¹¹ Bunca (1963: 174) do Jakopina (1977: 6) in Merkuja (1987: 325) ostajali pri tradicionalni pomenski delitvi na 4 skupine: 1) iz osebnih imen, 2) iz imen poklicev in dejavnosti, 3) iz krajevnih, ledinskih, pokrajinskih in etničnih imen in 4) iz vzdevkov. Teoretična vprašanja klasifikacije slovenskih priimkov doslej niso bila in tudi v tem besedilu niso predmet posebnih raziskav.

2.1 Priimki iz osebnih imen

2.1.1 Priimki iz predkrščanskih imen

Univerzalno načelo poimenovanja po živalih sega v dobo poganstva. Povezano je z verovanjem v magično moč besede, s predstavo o tem, da ime lahko vpliva na človekovo naravo, da lastnosti oz. moč ustrezne živali lahko preide na človeka. Uporaba živalskih imen za poimenovanje človeka je imela še drug namen – varovanje, amulet pred nevarnostjo, takšna imena so dajali, da bi odvrnili nevarnost, vse slabo, kar se je lahko zgodilo človeku, prevarali nečiste sile. Takšna imena so tudi imela namen prenesti na novorojenca zaželene lastnosti: zdravje, moč itd. Del teh priimkov izhaja iz vzdevkov, ki so jih dajali glede na zunanjo podobnost in podobnost obnašanja s kako živaljo. Na ta način lahko razložimo priimke *Medved*, *Košuta*, *Golob*, *Kos*, prim. analogna srbska imena *Vuk*, *Golub*, *Jež*, *Košuta* ipd. (Tolstoj, Tolstaja 1998: 99). V raziskavi obravnavam 31 priimkov iz predkrščanskih antroponimov, od tega jih 13 na obravnavanem območju ni več izpričanih:

¹¹ Koštiál skuša sicer biti še nekoliko bolj določen, saj deli priimke na šest skupin: 1. iz osebnih (krstnih) imen, 2. po telesnih in duševnih svojstvih, 3. po obrti, stanu in službi, 4. po prejšnjem bivališču, 5. po legi hiše ali posestva in 6. po hišnem znamenju.

Beguš, Bevk, †Blažigoj,¹² Černe, †Černigoj, †Čičigoj, Golob, †Grdina, Hvala, Jereb, Kogoj/Kogej, Kos, †Košuta, Kragelj, Makuc, †Maligoj, Manfreda, †Mastan, Medved, †Milica, Mrak, Obid/Obed, †Obidič, Serženta, Sova, †Sveteč/*Svetič, †Svetičič, Šuligoj, Trpin, †Tušek, †Zajc.

2.1.2 Priimki iz krščanskih imen

Glede na dejstvo, da so se priimki formirali v času, ko so tolminski podložniki v veliki večini nosili imena svetniških zavetnikov, ni presenetljivo, da je število vzhodnotolminskih priimkov, izpeljanih iz krstnih imen, dvakrat večje od tistih, ki so nastali iz predkrščanskih osebnih imen. V raziskavi obravnavam 53 priimkov iz krstnih imen, od tega jih na obravnavanem območju 20 ni več izpričanih:

†Ahačič, Bajt, Bašelj, Bavdaž, Benedejčič, Blazetič, Brovč, †Čekolin, Ferjanc, Florjančič, Franjko, †Jakopič, Jakše/Jekše, Jakulin, Jan, †Janežič, Jeklin, Jeram, Jermol, †Juvančič, Kacin, Kenda, Klemenčič, †Kocman, †Kristančič, †Križetič, †Križman, Kušman, Lenar, †Luketič, Lukman, †Matko, Matuc, Mauri/Mavri/Maver, Mavrič/Maurič, †Mihelač, †Miklavčič, Mikuš/Mikuž, †Palmin, †Pavše, Pavšič, †Pavšlar/†Paušler, Perše, Peternelj/Peternel, †Petruša, Prezelj, †Primec, †Roner, Šavli, Taljat, †Tomažič, Valentinčič, Vončina/Bončina.

2.2 Priimki iz krajevnih (pokrajinskih, etničnih) imen

2.2.1 Priimki, nastali z izpeljavo

Večina vzhodnotolminskih priimkov, izpeljanih iz krajevnih in pokrajinskih imen, je nastala iz mikrotoponimov in imen manjših zaselkov, manj pa iz imen naselij in še manj iz pokrajinskih imen. O migraciji z vzhoda priča priimek *Bizjak/Bezjak*, z zahoda pa priimka *Brešan/Brežan* in *Feltrin*. V raziskavi je pritegnjenih 62 priimkov, od tega jih 17 na obravnavanem območju ni več izpričanih:

†Bačar, †Berginc, Bizalj/Bizajl, Bizjak/Bezjak, Borovničar, Bravničar, Bremec, Brešan/Brežan, Breščak, Bric/Brejc, †Čepovanec, Dakskobler, Debeljak, †Doblarec, Dobravec, Drekonja, †Ekar, Feltrin, Fratnik, Gabršček/Gaberšček/Gaberščik, †Grapar, †Grgarec, Grohar, †Hojak, †Hosteš, Humar, Kaltnekar, Klavžar, †Koblar, Kolenc, †Konavec, Kranjc/Krajnc, Laharnar/Lahajnar, Lapanja/Lapajne, Lazar, Levpušček, Lipušček, Luznik/Lužnik, Mlakar, Močnik, Murovec, Obrekar, Ortar, †Osterman, Pajntar/Panjtar, †Pečan, Podgornik, Poljak, Rovšček, Rutar, Selinec, Seljak, Smrekar, †Šebreljec, †Švarckobler, Torkar, †Trnar, Trojer/Trojar, Trušnovec, Tušar, Zalašček, †Žerovec.

¹² Križec (†) pred priimkom pomeni, da priimek na vzhodnem Tolminskem ni več živ in je bodisi izumrl bodisi izginil zaradi migracijskih procesov.

2.2.2 Priimki, nastali s transonimizacijo

V to kategorijo sodi samo 6 priimkov, od tega 3 na obravnavanem območju niso več izpričani: †Hudajužna, †Kokošica, Kuk, †Lap, Ostrožnik, Podoreh.

2.3 Priimki iz poimenovanj poklicev oz. dejavnosti

Za vzhodnotolminske priimke, ki označujejo poklic ali dejavnost, je podobno kot za celotno slovensko jezikovno ozemlje značilen precejšen delež izposojenk iz nemščine. Govor je o 34 priimkih, od tega jih 13 ni več izpričanih na obravnavanem območju.

2.3.1 Antroponimov slovanskega izvora je 13, od tega 3 niso več izpričani na obravnavanem območju: †Čeh, †Gradnik, Kavčič, Klobučar, †Kmet, Kokošar, Kovač, Kovačič, Likar, Ličer/Ličar, Muznik, Novinc, Strgar/Stergar.

2.3.2 Antroponimov nemškega izvora je 20, od tega jih 9 ni več izpričanih na obravnavanem območju: †Cimerman, Cimprič, Cvek, †Khauffman, Kikelj, Kusterle, Loncner, Mavrar/Mavrer, Mežnar, Munih, †Naglič, †Pauman, Šorli/Šorl, Štendler, Štenkler, †Štremfelj, †Štrikavec, †Šošteršič, †Žnidar, †Žumer.

2.3.3 Antroponim romanskega izvora je samo 1: Kemperle.

2.4 Priimki iz vzdevkov

Vzdevek se pogosto daje po fizičnih pomanjkljivostih in po negativnih lastnostih. Pri izboru vzdevkov so pogosto uporabljali slabšalna občna imena. Motivacija imena je pomembna le v trenutku nominacije, izbriše pa se med uporabo. Zgodovina formiranja imen nam odpira svet kulturno-zgodovinskih, domoznanskih znanj, ki ne vplivajo na vsakodnevno funkcioniranje antroponima: *Čujec* (← *čujati*), *Kuštrin*, †*Potrebuješ*, *Serjun*, *Štravs*, *Testen*, *Troha*; med njimi so živalska imena, v kolikor ta niso stara osebna: *Červ*, *Lesjak*, †*Lisica*.

Vzdevki so bili dani po najbolj izrazitih lastnostih zunanjega videza ali človekovega notranjega sveta: *Frelih* in *Brelih* (← 'vesel'), †*Jebač* (← 'jebati'), *Kleč* (← *kleka*, *klek* 'kriv, upognjen'), *Koder* (← 'kodrast'), *Leban* (← *leb* 'z velikim čelom'), *Pravica* (← 'pravičen'), †*Skočir* (← 'skočiti'), *Zgaga* (← 'žgati'); po naravnih pojavih (vetrovih): *Jug*, *Krivec*; po barvi, na katero je nekdo spominjal: *Baloh* (← 'bledosiv, belkast'), *Erjavec* (← 'rjavolas oz. rjavobrad'), *Pirih* (← 'svetlordeč'), *Bevk* (← 'bel'), *Žefran* (← 'rdečkast').

Priimek lahko odslikava okoliščine prihoda na svet. Verjetno je z rojstvom na cerkveni praznik Kristusovega rojstva povezan na Slovenskem precej razširjeni priimek *Božič*. S praznikom velike noči je povezan priimek *Velikonja*. Po mesecu rojstva je nastal tudi antroponim *Gruden*, podobno tudi *Zima*, po dnevu pa *Sobota*, *Četrtek*. Po tem, kateri po številu se je rodil v družini: *Pervanja* 'ki se je rodil prvi', *Osmuk* 'ki se je rodil zadnji, postržek'.

Priimki, kot so *Cesar*, *Papež*, *Škof*, *Kralj*, *Vojvoda*, *Knez* ipd. nikakor ne izhajajo iz socialnega položaja prvotnega nosilca, saj gre za antroponimizacijo na način metafore. »Prenos prevzetega, čeprav genetično tujega apelativa v kategorijo lastnih imen oz. njegova antroponimizacija na način metafore priča o vstopu tega apelativa v zavest in poglede nekega družbenega okolja, kjer se je poimenovanje ustvarilo: On je kot *hudič* (hudoben, okruten, pokvarjen). Naj se imenuje *Hudič*« (Ciešlikowa 1993: 32). Priimek *Hudič* je razširjen v Benečiji (Merkù 1982: 28).

Merkù (1982) te priimke označi kar preprosto »po dostojanstvu«, edino pri *Cesarju* pravi, da »označuje človeka, ki je služil vojsko (cesarja), bil v službi pri kakem cesarskem dostojanstveniku; ali zbadljiv apelativ zaradi ošabnosti.« *Cesar* je lahko nekdo, ki dela v cesarski službi, lahko tudi kot mitničar (*ávžlakar*, prim. h. i. *Ávžlkar* v Podbrdu, iz *ávžlak* 'mitnica', Striedter-Temps 1963: 85), čeprav so ti priimki verjetneje nastali zaradi zbadanja.

Vzhodnotolminskih priimkov iz vzdevkov je 85, od tega jih 19 ni več izpričanih na obravnavanem območju:

Baloh/Balog, Bičič, Božič, Brelih, Burgar, Čelik, Červ/Črv, Čufer, Čujec, Drole, Erjavec/Rijavec/Rjavec, Eržen, Flander, Frelj, Gatej, Golja, Gorjup, Grahelj, Gruden, †Hudimal, †Jebač, Jug/Juh, Kajzer, †Klapouh, Kleč, Kobal, Koder, Kofol, Koren, Kosmač, Kozorog/†Košorog, †Kralj, Krivec, Kuštrin, Leban, Lesjak, †Lisica, Mažgon, Medja, †Mercina/†Mrcina, Nuk/Vnuk, Oblak, Osmuk, Ozebek, Pagon, Papež, Pervanja/Pervanje, Pipa, Pirih, Pisk, †Piščik, †Popek, †Potrebuješ, Pravica, Pregelj, †Pšeničnik, Razpet, Rejec/Rejc, †Repek, Rink, Rušič, Serjun, †Skočir, †Skreka, Skrt, †Stergulc, Škvarča/Škvarč, Špik, Šterlink/Šterling, Štravs/Štraus, Štrukelj, Štucin, Šturm, †Testen, †Trepal, Troha, †Tutler, Velikonja, Vogrič/Ogrič, †Vojska, Volf, Zgaga, †Zima, Zlatoper, Žefran.

2.5 Nejasni priimki

Nekateri od obravnavanih priimkov so ostali popolnoma nejasni ali pa se o njihovem izvoru samo ugiba. Vzhodnotolminskih priimkov nejasnega izvora je 11, od tega 4 na obravnavanem območju niso več izpričani:

Biček, Brišar, Carli, Čarga, †Derlink/†Derling, †Flinč/†Flič, Hadalin, Klinkon, Kutin, †Muzej, †Sošnja.

2.6 Številčni prikaz obravnavanih priimkov:

2.6.1.1 iz predkrščanskih os. i.: 31, od tega 13 †

2.6.1.2 iz krščanskih os. i.: 53, od tega 20 † (iz os. i. **84**, od tega **33** †)

2.6.2.1 iz kr. i. z izpeljavo: 62, od tega 17 †

2.6.2.2 iz kr. i. s tranonimizacijo: 6, od tega 3 † (iz kr. i. **68**, od tega **20** †)

2.6.3.1 iz slov. poklicnih imen: 13, od tega 3 †

2.6.3.2 iz nem. in rom. poklicnih imen: 21, od tega 9 † (iz poklicnih imen **34**, od tega **12** †)

2.6.4 iz vzdevkov: **85**, od tega **19** †

2.6.5 nejasno: **11**, od tega **4** †

Skupaj je izpričanih **282** priimkov, od tega **88** †, ostaja **194** še živih priimkov.

2.7 Jezikovna podstava živih 194 priimkov z obravnavanega območja

2.7.1 Priimki iz nemških in romanskih podstav, nastali na ozemlju tirolske kolonizacije:

- a) iz nem. podstav: Dakskobler, Drole, Frelih, Gatej, Grohar, Kajzer, Kaltnekar, Kikelj, Kusterle, Loncner, Mavrar/Mavrer, Mežnar, Ortar, Pajntar/Panjtar, Šorli/Šorl, Štendler, Štenkler, Torkar, Volf – **19** priimkov,
- b) iz rom. podstav: Kemperle, Trojer/Trojar – **2** priimka.

2.7.2 Priimki iz nemških podstav, nastali izven ozemlja tirolske kolonizacije:

Baloh/Balog, Brelih, Bugar, Cimprič, Flander, Klavžar, Manfreda, Munih, Obrekar, Rink, Štravs/Štraus, Štucin, Šturm – **13** priimkov.

2.7.3 Priimki iz splošnoslovenskih nemških izposojenk:

Cvek, Papež, Rutar, Štrukelj, Žefran – **5** priimkov.

2.7.4 Priimki iz romanizmov:

Čufer, Fratnik, Kofol, Pagon – **4** priimki.

2.7.5 Priimki iz svetniških imen s slovenskimi priponami:

Bavdaž, Benedejčič, Blazetič, Ferjanc, Florjančič, Franjko, Jakše/Jekše, Jeram, Kacin, Kenda, Klemenčič, Mavrič/Maurič, Mikuš/Mikuž, Pavšič, Perše, Valentinčič, Vončina/Bončina – **17** priimkov.

2.7.6 Priimki iz svetniških imen s tujimi priponami ali brez pripon:

Bajt, Bašelj, Brovč, Jakulin, Jan, Jeklin, Jermol, Kušman, Lenar, Lukman, Matuc, Mavri/Mavri/Maver, Peternelj/Peternel, Prezelj, Šavli, Taljat – **16** priimkov.

2.7.7 Nejasno, vendar verjetno s slovansko podstavo:

Bizjak/Bezjak, Bremec, Brišar, Carli, Čarga, Hadalin, Klinkon – 7 priimkov.

2.7.8 Priimki iz stanovniških imen z nedvomno ali verjetno tujo podstavo:

Brešan/Brežan, Drekonja, Feltrin, Kranjc/Krajnc, Levpušček, Lipušček – 6 priimkov.

2.7.9 Priimki s slovanskimi podstavami:

Beguš, Bevk, Biček, Bičič, Bizalj/Bizajl, Božič, Borovničar, Bravničar, Breščak, Bric/Brejc, Čelik, Černe, Červ/Črv, Čujec, Debeljak, Dobravec, Erjavec/Rijavec/Rjavec, Eržen, Gabršček/Gabersček/Gabersčik, Golja, Golob, Gorjup, Grahelj, Gruden, Humar, Hvala, Jereb, Jug/Juh, Kavčič, Kleč, Klobučar, Kobal, Koder, Kogoj/Kogej, Kokošar, Kolenc, Koren, Kos, Kosmač, Kozorog/†Košorog, Kovač, Kovačič, Kragelj, Krivec, Kuk, Kuštrin, Kutin, Laharnar/Lahajnar, Lapanja/Lapajne, Lazar, Leban, Lesjak, Ličer/Ličar, Likar, Luznik/Lužnik, Makuc, Mažgon, Medja, Medved, Mlakar, Močnik, Mrak, Murovec, Muznik, Nuk/Vnuk, Novinc, Obid/Obed, Oblak, Osmuk, Ostrožnik, Ozebek, Pervanja/Pervanje, Pipa, Pirih, Pisk, Podgornik, Podoreh, Poljak, Pravica, Pregelj, Razpet, Rejec/Rejc, Rovšček, Rušič, Selinec, Seljak, Serjun, Serženta, Skrt, Smrekar, Sova, Strgar/Stergar, Škvarča/Škvarč, Špik, Šterlink/Šterling, Šuligoj, Troha, Trušnovec, Trpin, Tušar, Velikonja, Vogrič/Ogrič, Zalašček, Zgaga, Zlatoper – 105 priimkov.

Romanski vpliv se je na Tolminskem bolj kot v priimkih izkazoval v rojstnih oz. krstnih imenih, čeprav je treba biti pri branju virov previden, saj so zapisovalci skušali imena čimbolj prilagajati jeziku zapisa – nemškemu ali italijanskemu. Toda kadar je v nemškem viru ime zapisano na furlanski ali slovenski način, tedaj ni dvoma, da je bila zapisana oblika v dejanski rabi. Tako je 1515 v Tolminu eden od podložnikov zapisan kot *Culaw*, 1523 pa kot *Niklas*. V okolici Gorice je bilo l. 1507 ime *Culaw*, ki je furl. hpk za *Nikolaja*, med slovenskimi podložniki bolj razširjeno kot na Tolminskem. Na Kamnem (pri Kobaridu) je v viru 1515 presenetljivo izpričano žensko predkrščansko (staro)slovensko ime *Milena* (prim. izumrli tolminski priimek **Milica*).

3

MOTIVACIJSKO-TVORBENA ANALIZA OBRAVNAVANIH PRIIMKOV¹³

Celoten korpus obravnavanih priimkov lahko razdelimo na dve skupini:

3.1 Brezpriponski priimki: priimek = motivirajoči leksem;

3.2 Priponski priimki: priimek = podstava oz. motivirajoči leksem + patronimična pripona.

Prvi vzorec obsega priimke, ki so nastali z onimizacijo in tranonimizacijo. Vzorec se nadalje deli na štiri vzorce:

3.1.1 Priimek = osebno ime.

3.1.2 Priimek = stanovniško ime ali etnonim.

3.1.3 Priimek = poklicno ime.

3.1.4 Priimek = vzdevek.

V skupino 3.1 uvrščam vse priimke, ki so nastali s tranonimizacijo iz osebnih imen, stanovniških imen, poklicnih imen in vzdevkov.

Med priimke iz vzdevkov uvrščam vse priimke, ki so nastali z onimizacijo apelativov, razen priimkov iz poklicnih imen in nekaterih predkrščanskih osebnih imen.

Z onimizacijo apelativa, ki se je zgodila pred tranonimizacijo, sta lahko nastala tako osebno ime kot vzdevek.¹⁴

Pripone, vsebovane v priimkovnih podstavah (razen priimkovnih pripon), obravnavam kot del osebnimenske oz. apelativne tvorbe.

Priimke tujega izvora obravnavam skupaj z domačimi, opozarjam le, da so tvorjeni s tujimi priponami.

3.1 Brezpriponski priimki (priimek = motivirajoči leksem)

3.1.1 Priimek = osebno ime

3.1.1.1 Priimek je temeljno osebno ime.

3.1.1.1.1 Predkrščansko: †Blažigoj, †Černigoj, †Čičigoj, Šuligoj, Golob, Hvala, Jereb, Kogoj/Kogej, Kos, †Košuta, Kragelj, †Maligoj, Medved, Mrak, Obid/Obed, Sova, †Zajc.

3.1.1.1.2 Krščansko: Bajt, Brovč, Jermol, Peternelj/Peternel.

¹³ Klasifikacijo prevzemam po Frančič (2002: 56–76).

¹⁴ Frančič (2002: 57) domneva, da so z onimizacijo apelativov nastali le vzdevki.

3.1.1.2 Priimek = izpeljano osebno ime

3.1.1.2.1 Izpeljanke s pripono *-ko*: Franjko, †Matko.

3.1.1.2.2 Izpeljanke s pripono *-an*: †Mastan; Jeram.

3.1.1.2.3 Izpeljanke s pripono *-in*: Trpin; Kacin; †Čekolin, Jakulin, †Palmin .

3.1.1.2.4 Izpeljanke s pripono *-ica*: †Milica.

3.1.1.2.5 Izpeljanke s pripono *-ek* (< **-ькѣ*/**-ькѣ*): Bevk, †Tušek.

3.1.1.2.6 Izpeljanke s pripono *-enta* (< **-ęta*): Serženta.

3.1.1.2.7 Izpeljanke s pripono *-ina*: †Grdina; Vončina/Bončina.

3.1.1.2.8 Izpeljanke s pripono *-ač*: †Mihelač.

3.1.1.2.9 Izpeljanke s pripono *-uša*: †Petruša.

3.1.1.2.10 Izpeljanke s pripono *-e* (< **-ę*): Černe; Šavli (*Šavle).

3.1.1.2.11 Izpeljanke iz drugih priimkov: Jeklin (< Jakulin).

3.1.1.3 Priimek = okrajšano osebno ime: Jan, Lenar, Mauri/Mavri/Maver, †Roner.

3.1.1.3.1 Izpeljanke s pripono *-lj* (iz nem. *-lein*): Bašelj, Prezelj.

3.1.1.3.2 Izpeljanke s pripono *-še*: Jakše/Jekše, †Pavše, Perše.

3.1.1.3.3 Izpeljanke s pripono *-man*: †Kocman, †Križman, Kušman, Lukman.

3.1.1.3.4 Izpeljanke z ostalimi priponami: *-aš*: Bavdaž, *-uš*: Beguš; Mikuš/Mikuž, *-da*: Kenda, *-uc* (furl. *-uz*): Makuc, Matuc, *-at* (furl. *-at*) Taljat.

3.1.1.4 Ostalo: Priimek Manfreda je morda nastal s konverzijo iz roditeljske oblike priimka *Manfred.

3.1.2 Priimek = stanovniško ime ali etnonim

3.1.2.1 Izpeljanke s pripono *-ar/-er*: †Bačar, Bravničar, Dakskobler, †Ekar, †Grapar, Grohar, Humar, Kaltnekar, Klavžar, †Koblar, Laharnar/Lahajnar, Lazar, Mlakar, Obrek, Ortar, Pajntar/Panjtar, Rutar, Smrekar, †Švarckobler, Torkar, †Trnar, Trojer/Trojar, Tušar.

3.1.2.2 Izpeljanke s pripono *-ec*: †Berginc, Bremec, Bric/Brejc, †Čepovanec, †Doblarec, Dobravec, †Grgarec, Kolenc, †Konavec, Kranjc/Krajnc, Murovec, Selinec, †Šebreljec, Trušnovec, †Žerovec.

3.1.2.3 Izpeljanke s pripono *-jak*: Bizjak/Bezjak, Debeljak, †Hojak, Poljak, Seljak.

3.1.2.4 Izpeljanke s pripono *-šček*: Breščak, Gabršček/Gaberšček/Gaberščik, Levpušček, Rovšček, Zalašček.

3.1.2.5 Izpeljanke s pripono *-nik*: Fratnik, Luznik/Lužnik, Močnik, Podgornik.

3.1.2.6 Izpeljanke s pripono *-an*: Brešan/Brežan; †Pečan.

3.1.2.7 Izpeljanke s pripono *-onja/-anja*: Drekonja, Lapanja/Lapajne.

3.1.2.8 Izpeljanke z ostalimi priponami: *-aj/-alj*: Bizalj/Bizajl, *-in*: Feltrin, *-eš*: †Hosteš, *-man*: †Osterman.

3.1.2.9 Izpeljanke iz drugih priimkov: Borovničar (← Bravničar), Lipušček (← Levpušček).

3.1.2.10 Priimek = tpn oz. mtn: †Hudajužna, †Kokošica, Kuk, †Lap, Ostrožnik, Podoreh.

3.1.3 Priimek = poklicno ime

3.1.3.1 Neizpeljani priimki: Cvek, †Čeh, Kikelj, †Kmet, Kovač, Munih, †Štremfelj.

3.1.3.2 Izpeljanke s pripono *-ar/-er*: Klobučar, Kokošar, Likar, Ličar/Ličer, Loncner, Mavrar/Mavrer, Mežnar, Strgar/Stergar, Štendler, †Žnidar, †Žumer.

3.1.3.3 Izpeljanke s pripono *-ec*: Novinc, †Štrikavec.

3.1.3.4 Izpeljanke s pripono *-man*: †Cimerman, †Khauffman, †Pauman.

3.1.3.5 Izpeljanke s pripono *-le/-li*: Kemperle, Kusterle, Šorli/Šorl.

3.1.3.6 Izpeljanke s pripono *-nik*: †Gradnik, Muznik.

3.1.3.7 Izpeljanke iz drugih priimkov: Štenkler (← Štendler).

3.1.4 Priimek = vzdevek

3.1.4.1 Neizpeljani priimki

3.1.4.1.1 Samostalniškega izvora: Baloh/Balog, Brelih, Červ/Črv, Frelih, Jug/Juh, Kajzer, Kleč, Kobal, Koder, Kofol, Koren, †Kralj, Nuk/Vnuk, Oblak, Pagon, Papež, Pipa, Rink, Pravica, Pregelj, Skrt, Špik, Štravs/Štraus, Štrukelj, Šturm, Troha, Volf, Zgaga, †Zima, Žefran.

3.1.4.1.2 Pridevniškega izvora: Eržen, Gorjup, †Testen.

3.1.4.2 Izpeljanke s pripono *-ec*: Erjavec/Rijavec/Rjavec, Čujec, Krivec, Rejec/Rejc, †Stergulc.

3.1.4.3 Izpeljanke s pripono *-ač*: †Jebač, Kosmač.

3.1.4.4 Izpeljanke s pripono *-ar/-er*: Burgar, Čufer, Flander, †Tutler.

3.1.4.5 Izpeljanke s pripono *-in*: Kuštrin, Štucin.

3.1.4.6 Izpeljanke s pripono *-ek* (< *-ькь/*-ькь): Ozebek, †Piščik, †Popek, †Repek.

3.1.4.7 Izpeljanke iz glagolov: Osmuk, Pisk, †Potrebujes, Razpet, †Trepal, Šterlink/Šterling.

3.1.4.8 Izpeljanke s pripono *-onja/-anja*: Pervanja/Pervanje, Velikonja.

3.1.4.9 Izpeljanke z ostalimi priponami: Božič, Čelik, Drole, Gatej, Golja, Grahelj, Gruden, †Mercina/†Mrcina, Leban, Mažgon, Lesjak, †Lisica, Medja, Pirih, †Pšeničnik, Serjun, †Skočir, †Vojska.

3.1.4.10 Sklop: †Hudimal.

3.1.4.11 Zloženke: †Klapouh, Kozorog/†Košorog, Zlatoper.

3.1.4.12 Ostalo: Priimka †Skreka in Škvarča sta morda nastala s konverzijo iz rodilniških oblik priimkov *Skrek in Škvarč.

3.2 Priponski priimki

(Priimek = podstava oz. motivirajoči leksem + patronimična pripona)

3.2.1 Priimek = os. i. + *-ič*

3.2.1.1 Temeljno os. i.: †Obidič; †Ahačič, †Jakopič, †Janežič, Mavrič/Maurič, †Tomažič.

3.2.1.2 Izpeljano os. i.: †Svetičič; Benedejčič, Blazetič, Florjančič, †Juvančič, Klemenčič, †Kristančič, †Križetič, †Luketič, †Miklavčič, Pavšič, Valentinčič.

3.2.1.3 Priimek = poklicno ime + *-ič*: Kavčič, Kovačič, Cimprič, †Naglič, †Šošteršič.

3.2.1.4 Priimek = vzdevek + *-ič* (neprava pripona): Vogrič/Ogrič (iz *Vogre oz. *Ogre).

3.2.2.1 Priimek = temeljno os. i. + *-ec*: Ferjanc.

3.2.2.2 Priimek = okrajšano os. i. + *-ec* ali *-ič*: †Sveteč/†Svetič; †Primec.

3.2.2.3 Priimek = izpeljano os. i. + *-ar*: †Pavšlar/†Paušler.

3.2.2.4 Izpeljanke iz drugih priimkov: Bičič (← Biček).

3.3 Priimki nejasnega izvora (X)

Biček, Brišar, Carli, Čarga, †Derlink/†Derling, †Flinč/†Flič, Hadalin, Klinkon, Kutin, †Muzej, †Sošnja.

Med brezpriponskimi priimki daleč prevladujejo izpeljanke, nastale v predpriimkovni fazi: a) 36 iz osebnih imen, od tega 6 na *-in*, 4 na *-man*, 3 na *-še* itd.; b) 64 iz stanovniških imen, od tega 25 na *-ar/-er*, 15 na *-ec*, 7 na *-šček/-ščak*, 5 na *-jak*, 4 na *-nik*, 2 na *-an*, 2 na *-onja/-anja*, na ostale pripone 4; c) 21 iz poklicnih imen, od tega 11 na *-ar/-er*, 2 na *-ec*, 3 na *-man*, 3 na *-le/-li*, 2 na *-nik*; d) 45 iz vzdevkov, od tega 4 na *-ec*, 4 na *-ar/-er*, 4 na *-ek* itd.

Če v srbskem in hrvaškem jeziku prevladujejo priimki na *-ić*, pri vzhodnih Slovanih pa na *-ov*, *-in*, so v antroponimiji Slovenije najbolj zastopane pripone *-ič*, *-ar*, *-šek*, *-nik*, na Tolminskem pa *-ar*, *-ič*, *-ec* ter *-in*. Obstaja razlika med zahodnim in vzhodnim Tolminskim. Zahodno od Tolmina so nastali priimki *Gabršček*, *Gorenjšček*, severno od Tolmina *Zalašček*, južno od Tolmina *Levpušček*, *Lipušček*, *Breščak*, medtem ko je na obravnavanem ozemlju *Rovšček* edini endemični priimek na *-šček*.

Tvorbena struktura priimkov	Motivacija priimkov						Skupaj	
		os. i.	etnik	poklic	vzdevek	X		
P = mot. leks.		62	68	29	83			242
P =	<i>-ič</i>	18		5	2		25	
podstava	<i>-ec</i>	3		-	-		3	29
+ pripona	<i>-ar</i>	1		-	-		1	
X	-			-	-	11		11
Skupaj		84	68	34	85	11		282

Tabela 1: Motivacijsko-tvorbena struktura vzhodnotolminskih priimkov

Velika večina obravnavanih priimkov, kar 242 od 282, je torej nastalo s transonimizacijo iz osebnih imen (62), stanovniških imen (68) in vzdevkov (83) ter z onimizacijo apelativov za oznako poklica ali dejavnosti (29), sem pa je treba prišteti tudi 11 priimkov nejasnega izvora. Priponskih oz. patronimičnih priimkov je samo 29, od tega je 22 izpeljanih iz osebnih imen, 5 iz imen poklicev in 2 iz vzdevka.

4 SKLEPI

4.1 Razvojna razlaga v primerjavi s sinhrono

Najočitneje si nasprotujeta diahrona (razvojna) in sinhrona (sočasna) razlaga pri zgle-
dih, kot so:

- *Velikonja*: sinhrona razlaga ga povezuje s pomenom 'velik človek', glede na histo-
rični zapis je verjetnejša drugačna motivacija: 'človek, rojen na veliko noč'.
- *Debeljak*: večina jezikoslovcov ga je povezovala s pomenom 'debel človek', kar
bi bila izpeljanka iz pridevnika v pomenu 'nosilec lastnosti', tako kot npr. divjak,
verjetneje pa je to izpeljanka iz pridevniške sestavine krajevnega imena v pomenu
'prebivalec ali prišlek', v tem primeru 'tisti, ki je z Debelega brda'.
- *Golja*: doslej so ga povezovali s pridevnikom *gol* v pomenu 'reven', meneč, da
gre sploh za priseljenca, begunca pred Turki z južnega Balkana (podobno tudi
Velikonja), po vsej verjetnosti pa gre za izpeljanko iz v tolminskem narečju živega
leksema *golj* v pomenu 'bok'.
- *Obrekar*: na prvi pogled je to izpeljanka iz predložne zveze *ob reki*, glede na his-
torični zapis *Oberecker* pa je verjetneje, da gre za drugostopenjsko izpeljavo iz
zloženke *Obereck* 'Gorenje brdo'.
- *Kozorog* ('ki ima takšne roge kot koza') ← *Košorog* ('ki ima roge kot koš'), tudi
pisna varianta *Košorok* (v Kranju).

4.2 Razmerje med hišnimi imeni in priimki

Doslej je veljalo, da hišno ime ostaja pri hiši in ne potuje tako kot priimek, kadar se kdo od
moških potomcev poroči v drugo hišo. V naši raziskavi pa se je pokazalo, da gospodarji
neredko s sabo nesejo tudi hišno ime. Čemažar (h. i.) je skupaj s priimkom ⇒ *Golob* z že-
nitvijo iz Zakojce v Obloke okrog 1770 prinesel s sabo tudi h. i., ki se je ohranilo do danes.
Podobno je tudi *Hribar* (h. i.) iz Zakojce prinesel pred l. 1752 to h. i. v Obloke skupaj s svo-
jim priimkom ⇒ *Štraus*. *Davčar* v Hudajužni je okrog 1819 prinesel svoje h. i. iz ene hiše
v drugo skupaj s svojim priimkom ⇒ *Bric*. *Trnar* je prinesel svoje h. i. (nastalo sicer iz pri-
imka ⇒ **Trnar*) s Koritnice ali Grahovega pred 1752 skupaj s priimkom ⇒ *Ortar* v Obloke.

4.3 Proces formiranja priimkov

Viri iz druge polovice 15. stoletja za Primorsko kažejo, da so se priimki oz. protopriimki začeli v večji meri pojavljati šele v 90. letih. Urbar za Senožeče iz l. 1460 izkazuje večinoma enodelna poimenovanja kmečkega prebivalstva (Kos 1954: 201–205), dokaj podobno sliko izkazuje tudi urbar za Rihemberk iz l. 1485 (Kos 1954: 145–151). V nasprotju s temi viri pa kaže urbar za Devin iz l. 1494, da se je proces formiranja priimkov v tržaškem zaledju očitno začel nekoliko prej in je že v navedenem letu dosegel visoko raven.

Antroponimi, ki nastopajo v virih na začetku 16. stoletja v vlogi drugega identifikacijskega elementa, niso še vsi pravi priimki in se številni tudi zato niso ohranili niti do začetka 17. stoletja. V 16. stoletju je nastala še vrsta priimkov, povezanih z rovtarsko kolonizacijo in novimi mikrotoponimi, zlasti s pomočjo pripone *-ar/-er* (⇒ *Mlakar*, ⇒ *Dakskobler*). V tedaj nastalih priimkih srečamo patronimični priponi *-ec* in *-čič* (⇒ *Ferjanc*, ⇒ *Valentinčič*), hipokor. pripono *-in* (⇒ *Kuštrin*, ⇒ *Štucin*) in celo posamostaljeno predložno zvezo (⇒ *Podoreh*). V primerjavi z loškim ozemljem, za katerega je Andrejka l. 1939 ugotavljal, da je l. 1501 le 60 % prebivalstva poznalo priimke (bolje rečeno protopriimke) (soriško ozemlje po natančnejšem pretresu samo 40 %), lahko rečemo, da je l. 1515 situacija na Tolminskem nekoliko drugačna, saj ima prave ali neprave priimke kar 80 % kmečkega prebivalstva (bistveno manjši odstotek – med 10 in 30 – je iz neznanih razlogov le na Bači pri Podbrdu in v Oblokah). Po izračunu za obravnavano območje vzhodne Tolminske je l. 1515 od 224 oseb le 17 takih, ki nimajo niti protopriimka in tudi ne oznake po poklicu ali legi domačije, 17 priimkov pa je neprepoznanih zaradi popačenega zapisa. 5 oseb ima poleg rojstnega imena še oznako po legi domačije, 17 pa ima oznake po poklicu, za katere praviloma velja, da še niso pravi priimki; še šest oseb pa ima po dve rojstni (krstni) imeni. Tako ostane 162 oseb s prepoznavnimi priimki. Ti ljudje nosijo skupaj 68 takih priimkov, ki so se ohranili vse do danes. Še 54 priimkov z ostalega območja Tolminske, omenjenih v virih 1515–1523, se je v kasnejših obdobjih zasidrilo na obravnavanem območju. Nadaljnjih 72 priimkov, ki so danes za obravnavano območje značilni, se je v virih pojavilo konec 16. ali v začetku 17. stoletja. Teh 194 priimkov predstavlja jedro raziskave, čeprav so k obravnavi pritegnjeni tudi nekateri drugi antroponimi, ker to narekujejo interesi raziskave. Kot vidimo iz navedene statistike, je slabi dve tretjini danes živih avtohtonih priimkov bilo izpričanih že v virih 1515–1523, ostala tretjina pa se je pojavila z redkimi izjemami vsaj že do konca 16. stoletja (nekatera tudi z migracijami iz sosedstva), v času poteka rovtarske kolonizacije v Poreznu, Zakojci, v povirju Kneže in na Gorskem Vrhu ter nastajanja novih košanih in celo košanskih vasi ob starih kmečkih naseljih (Podbrdo in Hudajužna).¹⁵ Urbar iz leta 1598 izpričuje, da se je takrat proces formiranja priimkov na Tolminskem v veliki meri dokončal. Ena od redkih izjem, ki se vleče še do urbarja

¹⁵ Precej drugačna je situacija v Velenju, kjer so, kot ugotavlja Hudales (1997: 148), v slabih 200 letih, od leta 1598 do leta 1784, izginili prav vsi 1598 navedeni velenjski priimki z izjemo dveh: *Vajde* in *Anclin*.

l. 1624, je v Rutu, kjer namesto priimka še vedno nastopa oznaka po legi domačije: *Petter Nagrapi* (1515 *Hanns auf dem graben*). V 17. stol. so prvič izpričani še nekateri priimki, od katerih so nekateri verjetno res zelo pozno nastali (\Rightarrow *Podoreh*, \Rightarrow *Švarckobler*), nekatere pa bo treba še poiskati v arhivskih virih.

Za razliko od Selške doline, kjer je v tekmovanju med nemško in slovensko varianto priimka *Šmid* oz. *Kovač* nazadnje prevladala nemška oblika, je mogoče na obravnavanem območju – v Hudajužni – pri istem priimku spremljati podobno tekmovanje v letih 1523–1654, vendar je naposled prevladal \Rightarrow *Kovač*, zato *Šmidov* na Tolminskem ni. Pač pa je obveljala nemška oblika pri priimku \Rightarrow *Kajzer*, ki je bil še 1633 v Hudajužni zapisan kot *Cesar*, kasneje pa le *Caiser* ali *Kaiser*, zato pa se je slovenska različica ohranila v h. i. *Pri Cesarju* v Hudajužni.

V virih najdemo številne vire nihanja med dvema ali celo tremi patronimičnimi priponami, npr. med *-ec*, *-ič* in *-ek*. Tako je iz predkrščanskega imena **Svetogoj* nastal hpk oz. patronimik **Sveteč* ali *Svetič*, ki je prejel še eno patronimično pripono *-ič* in 1515 je v Ročah izpričan priimek **Svetičič* (*Sweditschiz*). Toda še v viru 1654 je ta priimek (prav tako v Ročah) zapisan kot **Svetiček* (*Suetischekh*). Naposled je vendarle prevladala različica *Svetičič*. Enako je 1654 na Idriji pri Bači izpričana različica **Pavšek* (*Pauschekh*) ob siceršnjem **Pavšič*, že 1598 pa na Šentviški Gori prav tako **Pavšek* (*Pauschikh*). Podobno nihanje med priponama *-ec* in *-ič* je zaslediti pri patronimičnih izpeljankah iz svetniškega imena *Florijan*, narečno preoblikovanega v *Fèrjan*. Tako je v viru 1624 v Oblokah izpričan *Gustin Feryanz*, ki je 1628 zabeležen kot *Justin Friancig*, 1633 pa kot *Justin Floriancich*. Preživeli sta obe različici, čeprav je \Rightarrow *Florjančič* daleč bolj pogost. 1598 sta v Kojsi navedena eden za drugim *Thomas Furiantshikh* in *Martin Janeschig* (= **Janežič*), malo naprej tudi *Adam Christantschig* (= **Kristančič*), kar pomeni, da je pisar zapisoval pripono *-ič* z *-ig*, česar pa ni storil pri **Furjančiču*, ki ga je zapisal *Furiantshikh*, tj. **Furjanček*. Zapisovanje priimka *Valentinčič* na Petrovem Brdu pri isti rovtarski kmetiji izkazuje nihanje med priponama *-ič* in *-ek*: 1591 *Valantincig*, 1598 *Valentintschig*, 1624 *Vallentintschickh*, 1633 *Valantich*, 1654 *Vallentinschekh*, 1677 *Valentincig*. O nihanju med tema dvema priponama pričajo tudi zapisi v krstni knjigi za Bučko na Dolenjskem: 1808 *Peruschek*, 1809 isti *Perushzek*, 1814 *Perushez*, 1822 *Perushitz* (Keber 1982: 236).

Nihanje med priponama *-ek* in *-ič* je opaziti pri priimku \Rightarrow *Biček*, ki je bil v 19. stol. na Šentviški planoti večinoma poknjižen v \Rightarrow *Bičič*. Tu imamo primer tvorbe novega priimka iz že obstoječega. Dvojica *Biček* in *Bičič* je sicer izpričana že pred poknjiženjem, prim. LMatr DT v Dolenji Trebuši: 1795 *Urbanus Bizhik* in njegov oče *Antonius Bizhiz*; podobno v SA ŠG I za Pečine: *Valentin Bizhiz*.

Pri poknjiževanju je pri priimku *Sepič* prišlo tudi do zamenjave pripone *-ec* s pripono *-ič*: *Josephus Seppetz* z Mosta na Soči (Ponte St. Lucia, 5.III.1832), vendar *Jožefa Sepič*, gostačka iz Dolenje Trebuše (25.XI.1868) (oboje LMatr DT). Priimek *Sepič* (v RS živi samo 11 oseb s tem priimkom) je bil izpričan 1948 v Bači pri Modreju (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Po ustnem izročilu je priimek prinesel pred letom 1812 s Hrvaškega neki padar, ki se je naselil v Bači pri Modreju, kjer še obstaja h. i. *pri Padarju* (Mikuž 9–10: 4).

Apelativna podstava *kušter* je postala izhodišče tako za nadaljnjo apelativno izpeljavo z manjšalno pripono *-in* v **kuštrin* in priimek \Rightarrow *Kuštrin* (izpričan od 1579 na Kneži), kot za izpeljavo z domačo patronimično pripono *-ič* v h. i. *Kuštrč* (< **Kuštrič*) na Grahovem.

Nihanje med priponama *-ec* in *-šek* je opaziti na primeru priimka **Poljanec* : **Poljanšek* na Poljanah (pri Cerknem) med letoma 1515 in 1591.¹⁶

Poleg nihanja med priponami se v virih 16. in 17. stol. občasno pojavljajo tudi nihanja med priimkom in hišnim imenom oz. priimkom prejšnjega gospodarja. Tako je v Hudajužni 1624 omenjen *Luka Floriantschiz* (**Florjančič*) z Grahovega, ki plačuje od košanije, ki jo je prej obdeloval *Mihel Tschufer* (*Čufer*), medtem ko je 1654 isti gospodar zapisan kot *Lucas Ferriantschitsch oder Zuffer*.

Že v viru iz 1515 najdemo primer, da imata dva podložnika v isti vasi (v Cerknem) enako ime in priimek (*Anton Rutar*), zato je eden od njiju dodatno označen še z zanimivim vzdevkom **Turšca* (*Thurschza*), ki takrat gotovo ni pomenil koruze.

4.4 Narečne (neknjižne) prvine

V tolminskih priimkih je ostalo razmeroma malo narečnih prvin in ostankov nemških ali italijanskih pisnih navad. Nem. pisavo *k* oz. it. *c* za slovenski *h* so župniki na Tolminskem večinoma pravilno prepoznali in priimek *Khumer* oz. *Cumar* ali *Cumer* precej dosledno poknjžili v \Rightarrow *Humar*. Med narečnimi prvinami srečamo le pisavo preglasačnega *-e* v izglasjih priimkov \Rightarrow *Pervanje*, \Rightarrow *Lapajne* (daleč prevladuje *Lapanja*). Vokalna redukcija je že zgodaj povzročila pisavo priimkov \Rightarrow *Lesjak* nam. *Lisjak* (s poznim naglasnim premikom *Lisják* \rightarrow *Lésjak*), \Rightarrow *Kragelj* nam. *Kragulj* (zaradi naglašanja na prvem zlogu, ki se je v priimku ohranilo; tudi Pleteršnik navaja za ta leksem premični naglas: *krágulj*, *kragúlja*), \Rightarrow *Serženta* nam. **Služenta*, kjer pa se je sprememba zgodila že v 30. letih 18. stol. Najbrž je napačno poknjžen \Rightarrow *†Potrebuješ* (moral bi biti *-ež*). Spregledana je bila redukcija pri poknjževanju priimkov \Rightarrow *Novinc* in \Rightarrow *Kolenc*, *Košorog* je bil umetno poknjžen v \Rightarrow *Kozorog*, *Brešan* v \Rightarrow *Brežan*, hujša napaka pa je bila storjena pri priimku \Rightarrow *Selinec*, ki bi ga bilo treba prečrkovati v **Želinec*, a je ostal *Selinec*. V priimkih je ostalo zelo malo primerov zapisovanja polglasnika z *-e-*. Najbolj opazna sta \Rightarrow *Erjavec* in \Rightarrow *Eržen*, ki imata sicer tudi poknjženi različici *Rjavec* in *Ržen*, vendar sta izredno redki. Pri drugih tovrstnih parih ali celo trojčkih številčno prevladujejo dosledno poknjžene različice: \Rightarrow *Črv* – *Červ*, \Rightarrow *Gabršček* – *Gabersček* – *Gabersčik*, \Rightarrow *Trpin* – *Terpin*. Pisanje *-j-* pred pripono *-ak* za zvočnikom *-l-* je večinoma dosledno izpeljano: \Rightarrow *Debeljak*, \Rightarrow *Seljak*, \Rightarrow *Poljak*. Poknjžena sta tudi narečna sklopa

¹⁶ Podobna nihanja med priponami je ugotavljal tudi Keber v matični knjigi rojstev Ljubno ob Savinji v letih 1782–1785, kjer sta tekmovali priponi *-šek* in *-nik* (pri priimku *Grobelsšek* oz. *Grobelnik*) in je naposled zmagala pripona *-nik* (Keber 1982: 236).

-jn-, -jl- v -nj- in -lj-: ⇒ *Kranjc – Krajnc*, ⇒ *Panjtar – Pajntar*, *Gujle – ⇒ Golja*. Brez potrebe je napačnemu poknjženju krajevnega imena **Bravnica* v ⇒ *Borovnica* (zaselek Podmelca) sledilo tudi (sicer le delno izpeljano) poknjženje priimka ⇒ *Bravničar* v ⇒ *Borovničar*.

4.5 Primeri patronimičnih izpeljav iz priimkov

- *Drole* > **Drolič* (*Drolč*, h. i. v Oblokah)
- *Flander* > **Flandrič* (*Flandrigh* 1591 v Zakojci)
- *Gatej* > **Gatejčič* (*Gateitfchig* 1598 na Grahovem)
- *Hadalín* (**Haladin*) > **Haladinčič* (*Halladintschitsch* 1550 v Cerknem)
- *Humar* > **Humarič* (*Khumeritsch* 1515 v Prapetnem)
- *Hvala* > **Hvalič* (*Hvalč*, h. i. na Koritnici)
- *Jurman* > **Jurmančič* (*Jurmantzitz* 1523 v Cerknem)
- *Kogoj* > *Kogojc* (h. i. na Grahovem)
- *Konavec* > **Konavčič* (*Conauzig* 1668 na Grahovem)
- *Kos* > **Kosič* (*Košč*, h. i. na Kalu)
- *Kovač* > *Kovačič* (*Cobaschitz* 1523 v Tolminu)
- †*Križman* > **Križmančič* (*Crißmanziz* 1515 v Lazcu)
- *Kuštrin* > **Kuštrič* (h. i. *Kuštrč* na Grahovem), patronimik od **Kušter*
- *Lapanja* > **Lapančič* (*Lapantzitz* 1523 v Dolenji Trebuši)
- *Leban* > **Lebančič* (*Lebenziz* 1515 v Poljubinju)
- *Leban* > **Lebanič* (*Labanitz* 1523 v Poljubinju)
- *Mauri* > *Maurič* (*Mauritz* 1515 v Doljah)
- †*Nagel* > **Naglič* (*Nagliz* 1515 na Kalu)
- *Obid* > **Obidič* (*Abidig* 1591 v Ravnah pri Cerknem)
- †*Pavše* > *Pavšič* (*Pausigh* 1591 v Dolenji Trebuši, *Paufchiz* 1624 na Šentviški Gori)
- †*Pavše* > **Pavšer* (*Pautscher* 1523 na Grahovem)
- *Pipa* > **Pipek* (*Pipickh* 1515 na Ponikvah)
- *Pipa* > **Pipič* (*Pipč*, h. i. na Ponikvah)
- *Prebil* > **Prebilek* (*Prebalickh* 1523 v Mlaki pri Plužnjah)
- †*Puč* > **Pučer* (*Putscher* 1515 na Grahovem)
- *Rutar* > **Rutaršič* (*Ruttertfschiz* 1624 v Kojci)
- *Šuligoj* > **Šuligojčič* (*Schuligoyschicz* 1507 v Šempetru pri Gorici)
- **Šošter* > **Šošteršič* (*Sostertschiz* 1598 v Poreznu)
- *Zgaga* > **Zgagec* (*Zgahc*, h. i. v Poreznu)

4.6 Primerjava antroponimov v virih 1515 in 1523 glede na način zapisovanja:

1515 Jure *Scherney*, 1523 Jure *Tscherne* v Jaznah; 1515 Paull *Maskh*, 1523 Lienhart des Paulo *Matscheckh* v Plužnjah; 1515 Petter *Gamperll*, 1523 isti Peter *Khenperli* v Počah; 1515 Clement *Mauri*, 1523 isti Clement *Mauer* prav tam; 1515 Clement *Strempfell*, 1523 isti Clement *Streffel* prav tam; 1515 Primus *Jarmoll*, 1523 isti Primos *Jermau* v Gorenjem Logu; 1515 Jure *Glinckhon*, 1523 Jure *Khlinckhon* na Selih nad Podmelcem.

Zanimivi so primeri nastajanja ali modifikacije priimka med 1515 in 1523. Včasih se zgodi, da ima antroponim 1515 že patronimično pripono, nato pa je 1523 nima več:

- 1515 **Matevž Lebančič* : 1523 **Matevž, Lebanov sin* (Poljubinj)
- 1515 **Janže Maurin* : 1523 **Janže Mauer* (Labinje)
- 1515 **Lukan Primic* : 1523 **Križe, sin Lukana Primoža* (Pečine)
- 1515 **Štefan Leban* : 1523 **Štefan Lebanič* (Poljubinj)
- 1515 **Gregor Maurič* : 1523 **Tomaž, brat Gregorja Mavšeta* (Jesenica)
- 1515 **Pavel Pavše* : 1523 **Blaž Pavšer* (Grahovo)
- 1515 **Luka Filipič* : 1523 **Luka Filip* (Volče)
- 1515 **Gregor Humar* : 1523 **Gregor Humarič* (Prapetno)
- 1515 **Filip Kovač* : 1523 **Pavle Kovačič* (Tolmin)

Izpričan je en primer izmenljivosti enakovrednih patronimičnih pripon *-ic* (< **-bcb*) in *-ič*:

- 1515 **Jaric (Jaritz)* : 1523 **Jarič (Jarisch)* (Dolje), danes *Jarc*.

Pripono *-ic* za današnje knjižno *-ec* (< **-bcb*) so v viru 1515 precej dosledno zapisovali z *-iz* ali *-itz*, v viru 1523 pa z *-etz*:

- 1515 *Sibitz* : 1523 *Sibetz* (= **Sivec*, Dolje)
- 1515 *Wochiniz* : 1523 *Wachinetz* (= **Bohinjec*, Jazne)
- 1515 *Riabiz* : 1523 *Ariauetz* (= **Erjavec*, Šentviška Gora)
- 1515 *Riabiz* : 1523 *Ariauetz* (= **Erjavec*, Pečine, 2 osebi)
- 1515 *Eriabiz* : 1523 *Ariauetz* (= **Erjavec*, Poljubinj)
- 1515 *Eriabiz* : 1523 *Eriabetz* (= **Erjavec*, Planina pri Cerknem)

Nenaglašeni *-i-* so v viru 1515 pisali kot *-i-*, 1523 pa z redukcijo v *-e-*:

- 1515 *Lisiza, Lysiza* : 1523 *Lesitza* (= **Lisica*, Cerkno, Police, Koritnica)

Pripono *-ik* za današnje knjižno *-ek* so zapisovali:

- 1515 *Oßebickh* : 1523 *Osebeckh* (= **Ozebek*, Gorenji Log)
- 1515 *Ossimickh* : 1523 *Osimeckh* (= **Ozimek*, varianta priimka *Ozebek*, Jazne)

Pripono *-li* kot pisno varianta pripon *-le* oz. *-l* (< *-lein*) so pisali:

- 1515 *Zarli* : 1523 *Zarel* (= **Carli*, Šebrelje)
- 1515 *Schorli* : 1523 *Skherle* (= **Šorli*, Šebrelje)

Pripono *-onja* kot varianta pripone *-anja* so pisali:

- 1515 *Veliconie* : 1523 *Wellickanna*, Čiginj)
- 1515 *Lapona* : 1523 *Laypania*, *Lapana* (= **Lapanja*, Šebrelje, Prapretno Brdo)

Primeri zapisovanja izgovora izglasnega *-l*:

- 1515 *Jarmoll* : 1523 *Jermou* (= **Jermol*, Gorenji Log)
- 1515 (zapisa ni) : 1523 *Khabau* (= **Kobal*, Gorenji Log)

Primeri pojavitve priimka ali drugega identifikacijskega elementa:

- 1515 *Ambros*: 1523 *Ambros Miclauitz* (Jesenica)
- 1515 *Galeot* : 1523 *Lienhart Galiot* (= **Galjot*, Cerčno)
- 1515 *Florian* : 1523 *Furian Kragul* (= **Kragelj*, Kozaršče)
- 1515 *Jannse* : 1523 *Jansche Gaberschickh* (= **Gabršček*, Gabrje)

Primeri zamenjave nesvetniškega imena (lahko v vlogi drugega identifikacijskega elementa) s svetniškim:

- 1515 *Michus Scherne* : 1523 *Jeroni Mickhus* (= **Mikuž*, Kneža)
- 1515 *Hellar Scherne*: 1523 *Ellar Lucantzitz* (Kneža)
- 1515 *Fegus Schorli* : 1523 *Jure Vegus* (= **Beguš*, Koritnica)

Ženske oblike priimkov (feminativi) v urbarskih virih in župnijskih maticah vsebujejo pripone *-ica*, *-nica*, *-ovica*, *-ovka*, *-ika*, *-ka*.

- TolUrb 1654: *Tschechoukha* (**Čehovka*, od **Čeh*, Ponikve), *Agatha Wellikhoniza* (**Velikonjica*, od **Velikonja*, Bača pri Modreju), *Spella Mrakhouiza* (**Mrakovica*, od **Mrak*, Lom), *Aniza Hrastiza* (**Hrastica*, od **Hrast*, Sužid);
- TolUrb 1598: *Maruscha Khiendoukha* (**Kendovka*, od **Kenda*, Temljine), *Margeta Khlingkhouza* (**Klinkonica*, od **Klinkon*), *Polankha Khouatschikha* (**Kovačika*, od **Kovač*), *Polankha Khumeriza* (**Humarica*, od **Humar*, Kneža), *Marina Riaukha* (**Erjavka*, od **Erjavec*, Temljine);
- TolUrb 1591: *Gnesa Vranucha* (**Vranovka*, od **Vran*, Tolmin), *Jendruia Lebaniza* (**Lebanica*, od **Leban*, Žabče), *Ursa Butariza* (**Butarica*, od **Butara*);
- LBap Podm: 1667 *Cresentia Beuchoucha* ex *Cnesa* (**Bevkovka*, od **Bevk*, Kneža);
- LBap Tol: 1678 *Gertruda Zufroucha* (**Čufrovka*, od **Čufer*); *Ursula Craniza* de *Lubin* (**Kranjica*, od **Kranjec*, Ljubinj); *Catharina Terpincha* (**Trpinka*, od **Trpin*); *Magdalena Salaszizza* de *Sadlas* (**Zalaščica*, od **Zalašček*, Zadlaz); *Agnes Coauziccha* (**Kovačika*, od **Kovač*); *Fosca Telliadiza* (**Teljadica*, od **Teljad*, danes *Taljat*); *Vrsula Spechoucha* (**Špehovka*, od **Špeh*); *Marina Sabothaucha* (**Sobotovka*, od **Sobota*); *Marina Gabersiza* de *Prapat* (**Gabrščica*, od **Gabršček*, Prapetno); 1679: *Agnes Coreniza* (**Korenica*, od **Koren*), *Gregorius Medbed* et *Marina Medbeika* (**Medvejka*, od **Medved*); 1680: *Vrsula Malligoinza*

ex Camina (**Maligojnica*, od **Maligoj*, Kamno); Marina *Waletoucha* (**Faletovka*, od **Fale*), tudi Marina *Faletizoucha* (**Faletičovka*, od **Faletič*); Catharina *Soudatoucha* de Camina (**Sovdatovka*, od **Sovdat*, Kamno); Agatha *Skozeriza* de Camina (**Skočirica*, od **Skočir*, Kamno); Marina *Kasarogauka* de Polbino (**Kozorogovka*, od **Kozorog*, Poljubinj);

- LMatr I Podm: 1701 Gertruda *Lusniza* de Polubino (**Luznica*, od **Luznik*, Poljubinj).

Primeri predkrščanskih rojstnih imen z že obstoječim priimkom:

- *Černe Sivic* (*Scherne Sibitz*, Dolje 1515), *Černe Sivec* (*Tscherne Sibetz*, Dolje 1523)
- *Černe Drekonja* (*Scherne Drecagnie*, Ljubinj 1515)
- *Černe Medved* (*Tscherne Medwid*, Prapetno Brdo 1515)
- *Černe Lapanja* (*Tscherne Laypania*, Šebrelje 1523)
- *Černe Terlikar* (*Zernne Terlicher*, Poljubinj 1523)
- *Obid Mozg* (*Abyt Moskh*, Reka 1515), *Obed Mozg* (*Obed Maßkh*, Reka 1523)
- *Obid Korinčič* (*Abyt Corinziz*, Svino 1515)

4.7 Primerjava antroponimov iz tolminskih urbarjev 1377 in 1515–1523

Urbar iz leta 1377 vsebuje sicer 76 pojavitev različnih predkrščanskih in svetniških imen, ki imajo besedotvorne ali semantične značilnosti kasnejših priimkov (npr. *Golja*, *Golob*, *Velikonja*, †*Černogoj*, †*Maleša* ipd.), od tega je le enajst oseb, ki nosijo dvobesedna imena, npr. Johanes *Ghuoglia*, Petrus *Bendincich*, Mateus *Manfredinus*. Danes od naštetih 76 različnih protopriimkov iz srednjega veka, izpričanih v listinah, najdemo na Tolminskem kot priimke: *Abram*, *Benedejčič*, *Bric*, *Golja*, *Golob*, *Franjko*, *Jakulin*, *Klobučar*, *Lukman*, *Maligoj*, *Manfreda*, *Melan*, *Obid*, *Perat*, *Pervanja/Pervanje*, *Trpin*, *Velikonja* (17 priimkov, gl. spodaj v krepkem tisku). V priimke, izpričane na Tolminskem v 16. in 17. stoletju, pa so se razvili še naslednji spodaj navedeni antroponimi: †*Bohinjec* (1523 Otalež, 1377 Tolmin in Otalež), †*Čeh* (1654 Ponikve, 1377 Poljubinj), *Černe* (1515 Kneža, Ljubinj, Modrejce, Jazne, 1377 Lom, Smast, Mlinsko, Pečine, Sp. Ravne), †*Grdina* (1515 Ljubinj, 1523 Modrejce, 1377 Poljubinj), †*Križman* (1591 Lazec, 1377 Čadrg in Podmelec), †*Matko* (1591 Labinje, Cerkno, 1377 Plužnje), †*Pavše* (1515 Grahovo, 1377 Sela pri Volčah), vendar so bodisi izumrli bodisi z migracijami zapustili tolminsko ozemlje.

1377: Stanigoy (Kamno), T. Sadarmus (Volarje), Voler, **Habit**, Primota (Zatolmin), Crisman (Čadrg), Groful, Golobič, Verner, Druscho, **Franço**, **Meglianus**, Bochignič, Antigrat, **Jaculinus**, Bratigoy, Griuic, Sitogna, N. Braic (Brejc?), M. Masin, Suoler, Lusna (Tolmin), Gardinus, Chechis, **Perat** (Poljubinj), J. Stil (Dobrave), **Prehogna**

(Stopec), S. Melsch, M. Vachic, Malic (Modrejce), J. **Ghuoglia**, Cernj (Lom), Pausse (Sela pri Volčah), Diemsa (Kozaršče), Gorianic, P. **Bendincich**, M. **Manfredinus** (Volče), Cerni (Smast), Maligni (=Maligoi) (Kamno), Cergni (Mlinsko), **Lucman**, Chuorat (Idrsko), **Perat**, P. Danelchic (Volče), **Goglia** (Sela nad Podmelcem), Grisman (Križman), Trixic (Podmelec), Vechus (Grahovo), M. fil. Rosse (Zakraj), Sirochi, **Go-lop** 2x (Polje), J. fil. Jacogne (Prapetno Brdo), **Clabuçar** (Logaršče), fil. Bratigoy (Trušna), Cerna, Vidogna (Pečine), Tomec 2x, Malic (Kojca), Diemsa (Jesenica), Černogoy (Podnjivč), M. Recil, Ebrat, Misse (Cerkno), Judes (Zgornje Ravne), Cerni, **Habram** (Spodnje Ravne), Bochinic (Otalež), **Tripin**, Bencho, Matcho (Plužnje), Stanigoy (Lazec). Malessa, Maic, Dresimer (Čezsoča); 1451: **Bric** (Šebrelje), Solderman (Tolmin). 1419: **Habith** (Modrej), **Villichogna** (Dreka), **Perrath** (Dreka).

4.8 Najstarejša plast tolminskih priimkov, izpričana v virih pred 1515 na Tolminskem ali tudi drugod po slovenskem ozemlju (Goriška, Trst, loško ozemlje)

†*Berginc* 1387 (Gorica), *Božič* 1359 (Trst), *Bizjak* 1433 (S'Pier d'Isonzo), *Bric* 12. stol. (Farra d'isonzo), *Čufer* 1473 (župnija Rut), *Eržen* 1501 (Poljanska dolina), *Gatej* 1473 (župnija Rut), †*Grđina* 1377 (Poljubinj), *Golja* 1377 (Sela nad Podmelcem), *Golob* 1377 (Polje), *Hvala* 1309 (Trst), †*Jebač* 1447 (župnija Rut), *Kenda* 1496 (Bovec), *Klobučar* 1377 (Logaršče), *Kozorog/†Košorog* 1501 (Stražišče pri Kranju), *Kovač* 1308 (Trst), *Kutin* 1291 (Mrcinje na Banjšicah), †*Lisica* 1308 (Trst), *Maligoj* 1267 (Gorinčiče na Kor.), *Manfreda* 1377 (Volče), *Močnik* 1392 (Trst), *Obid* 1377 (Zatolmin), *Papež* 1433 (Podmelec), *Pervanja* 1377 (Stopec), *Trpin* 1377 (Plužnje), *Velikohnja* 1295 (Volče), †*Zajc* 1351 (Trst), *Zgaga* 1473 (Opčine).

Med stare antroponime bi smeli uvrstiti še nekatere tolminske priimke, ki pa se v virih pojavijo šele v 16. stoletju: **Služenta*, †*Košuta* (1515–1523 **Košut*), †*Zima*, *Pra-vica*, †*Vojska*, *Sova*, †*Milica*, *Troha*, *Škvarča/Škvarč*, †*Skreka*. Med njimi se najdejo paralele v slovanski antroponimiji.

4.9 Stratifikacija priimkov po priponah glede na čas njihove pojavitve oz. glede na produktivnost

Pripona *-ar* je med mlajšimi, prim. priimek *Ostrožnik*, ki je 1591 prejel še pripono *-ar*, čeprav mu je pozneje spet odpadla. Pripona *-nik* za delujoče osebe je bila pred 16. stol. še produktivna (prim. top. *Železniki*, iz apelativa **železnik* 'železar'), izrinila pa jo je pripona *-ar*. V virih 1515–1523 so sicer že dokaj zastopani priimki s pripono *-ar/-er* (1377 samo *Klobučar*): poleg nemških iz Ruta oz. Sorice še *Brišar*, *Burgar*, *Čufer*, *Hu-*

mar, Kokošar, Likar, Rutar, Smrekar, do konca 16., začetka 17. stol. pa so se pojavili še *Bravničar, Flander, †Grapar, Laharnar/Lahajnar, Mlakar, Obrekar, Tušar* ter *Dakskobler, Kaltnekar, Štenkler, Torkar*.

Najbolj zgodaj izpričani priponski antroponimi, ki so kasneje prešli v priimke, vsebujejo pripone *-ec* (*Bric*, 12. stol.), *-onja* (*Velikonja* 1295), *-in* (*Kutin* 1291).

4.10 Nekateri sklepi o migracijskih procesih na obravnavanem območju po podatkih priimkov v historičnih virih

Priimki so eden najbolj preprostih virov za prepoznavanje migracije in izolacije, pomembnih dejavnikov v biološkem razvoju človeških populacij. Ker se kromosom Y in priimki v zahodni civilizaciji dedujejo po moški liniji, lahko sledimo prednikom po pisnih virih (priimki in kraj izvora) in te izsledke primerjamo s preiskavami kromosoma Y še živečih domnevnih potomcev po paternalni liniji (Zupanič Pajnič 2002: 9). Na obravnavano območje Tolminske so se, sodeč po priimkih, priseljevali ljudje tako iz Selške doline, po kateri je čez prelaz Petrovo Brdo potekala trgovina Kranjske s Čedadom in Furlanijo, zlasti iz Kroke in Železnikov, kot z Banjške planote in tudi iz zgornje Soške doline. V goriškem urbarju 1507 najdemo kar 42 primkov, ki so od 16. stol. dalje značilni za Tolminsko. Iz Selške doline so migrirali priimki *Debeljak, †Jelenic* in *†Flinč/†Flič*, s Cerkljanskega so *Mlakar, Golob, Brelj*, z Banjške planote pa *Breščak, Čarga, Šuligoj, Makuc, Vončina/Bončina*, iz zgornje Soške doline in Benečije so *†Berginc, Drekonja, Kenda, Kutin*.

- **Priimek Zgaga** nosi duhovnik na Opčinah pri Trstu že leta 1473 (Spletni vir 38), čeprav ga v urbarskih in drugih pisanih virih zasledimo prvič šele 1591 v Poreznu.
- **Priimek Torkar** zasledimo že leta 1523 v Škocjanu pri Divači (Juričić Čargo 1999), čeprav se v škofjeloških urbarjih prvič pojavi šele 1564 v Spodnjih Danjah.
- **Priimek Debeljak** se pojavi v Oblokah z urbarjem 1654 in se tu v poznejših stoletjih močno razmnoži, kaže pa na migracijo iz Selške doline.
- **Priimek †Jelenic** se pojavi v Hudajužni z urbarjem 1624 in takoj zatem spet ponikne, kaže pa na migracijo iz Dražgoš.
- **Priimek Kenda** se pojavi 1574 na Kneži in se v Baški dolini močno utrdi vse do danes, kaže pa na staro migracijo z Bovškega, kjer je izpričan že 1496 in je okrog 1700 izjemno številčno zastopan (Stergulec 1997).
- **Priimek †Flinč (tudi †Flič)** se pojavi 1598 in 1624 na Grahovem ob Bači, 1624 pa še v Oblokah, nato izgine, kaže pa na migracijo iz stirpniške županije v Selški dolini, kjer je izpričan že l. 1560.
- **Priimek Košorog (Koschirok)** se pojavlja že 1501 v Stražišču pri Kranju, vendar gre najverjetneje za migracijo s Tolminskega, kjer so v letih 1515–1523 zabeleženi Košorogi na Ljubinju.

Priimki, nastali na ozemlju tirolske srednjeveške kolonizacije v zgornji Baški dolini, kot so *Pajntar/Panjtar*, *Kikelj*, *Ortar*, *Drole*, *Kemperle*, †*Pauman*, *Mežnar*, so se že v 16. in 17. stol. pojavili tudi v okolici Tolmina (*Pajntar* na Ljubinju že 1515), na Cerkljanskem (*Kemperle* v Počah že 1515), na Šentviški planoti (*Kikelj* v urbarju 1598 v Policah dvakrat, v maticah 1654–1660 pa na Prapetnem Brdu, Šentviški Gori, v Policah), v srednji in spodnji Baški dolini (*Ortar* na Koritnici že 1591, *Mežnar* prav tam 1654, †*Pauman* v Rakovcu 1591, *Drole* na Kneži v maticah konec 17. stol.).

Po drugi strani so se slovenski priimki že l. 1515 pojavili v vaseh tirolske naselitve, pri čemer je videti, da so tu tudi prvič izpričani (kar pa še ne pomeni, da ne označujejo priseljenec): *Kleč* 1515 v Stržiščah, *Krivec* 1515 v Grantu, *Zgaga* 1591 v Poreznu (sicer izpričan že 1589 v Polhovem Gradcu), najbrž najzgodnejši slovenski priimek na območju tirolske poselitve pa je 1447 v Rutu izpričani †*Jebač* (*Jebaç*). Živahne migracije oz. dotok zunanjih slovenskih in celo neslovenskih priseljencev v rutarsko rihтарыo dokazujejo tudi priimki, ki so se tod globoko zasidrali vse do danes: *Kos* (od 1591 v Poreznu), *Koder* (od 1598 na Bači), *Bizjak/Bezjak* (izpričan od 1624 v Stržiščah), *Trpin* (od 1654 v Znojilah), *Bric* (1698 v Hudajužni). Beležimo pa tudi priimke migrantov, ki se niso trajneje obdržali: *Bajt* (1633 v Rutu), *Florjančič* (1624 v Oblokah), *Makuc* (1591 v Poreznu), *Pervanja* (*Peruogna*, 1591 v Podbrdu), *Sluga* (1591 na Kalu), *Golob* (1598 v Poreznu), *Konjedic* (*Coniediz*, 1633 v Rutu, prim. *Miculi Cogniediz* 1634 v Avčah), *Kutin* (*Khottin*, 1654 v Poreznu).

4.11 Domnevna ali zanesljivo ugotovljena žarišča posameznih priimkov na Tolminskem

- **Bevk:** Gorje 1515 (*Wouckh*)
- **Bric:** Šebrelje 1451 (*Briç*)
- **Brišar:** Kojca 1515 (*Brischer*)
- **Brovc:** Trtnik 1515 (*Brotsch*)
- **Burgar:** Dolenji Novaki 1523 (*Purger*)
- **Carli/Carl:** Modrej, Šebrelje 1515 (*Zarli*)
- **Cimprič:** Volče 1515 (*Zimpritsch*)
- **Čelik:** Bukovo 1515 (*Tschelich*)
- **Dakskobler:** Porezen 1598 (*Dabskhofler*)
- **Drekonja:** Ljubinj 1515 (*Drecagnie*)
- **Drole:** Znojile 1624 (*Trolle*)
- **Erjavec/Rjavec/Rjavec:** Pečine, Šentviška Gora, Poljubinj, Planina pri Cerknem 1515 (*Riabiz*, *Eriabiz*)
- **Flander:** Zakojca 1550 (*Flannder*)
- **Golja:** Sela nad Podmelcem 1377 (*Goglia*)
- †**Gradnik:** Zakojca 1550 (*Gradnickh*)
- **Jereb:** Planina pri Cerknem, Jesenica 1515 (*Gereb*)
- **Jeram:** Orehek 1523 (*Juram*)

- **Jermol:** Gorenji Log 1515 (*Jarmoll*)
- **Kaltnekar:** Podbrdo 1598 (*Khotnegger*)
- **Kenda:** Bovec 1496 (*Genda*)
- **Kikelj:** Stržišče 1515 (*Kickhel*)
- **Klobučar:** Logaršče 1377 (*Clabuçar*)
- **Kofol:** Modrej 1515 (*Khafaw*)
- **Kragelj:** Modrejce 1515 (*Gragoliz*), 1523 (*Kragul*)
- **Lapanja/Lapajne:** Šebrelje 1515, Prapetno Brdo 1515 (*Lapona*)
- **Makuc:** 1507 Stran, Mrcinje, Nogaredo al Torre (*Makhucz, Mackhucz*), Polje 1515 (*Makuz*)
- †**Maligoj:** Kamno 1377 (*Maligo*)
- **Mažgon:** Reka 1515 (*Maßkan*)
- **Medved:** Prapetno Brdo (3x), Police, Kojca, Bukovo 1515 (*Medwed, Medwid*)
- **Mikuž:** Kneža 1515 (*Michus*)
- †**Milica:** Ponikve 1515 (*Miliza*)
- **Novinc:** Planina pri Cerknem 1515 (*Nobiniz*)
- **Nuk/Vnuk:** Poljubinj 1515 (*Nückh, Vnukckh*)
- **Obid/Obed:** Zatoľmin 1377 (*Habit*)
- **Ortar:** Rut 1515 (*Ordner*)
- **Ozbek:** Ponikve 1515 (*Ossebickh*), Gorenji Log 1515 (*Osßebickh*)
- **Pagon:** Zakriž 1515 (*Pagan, Pogan*)
- **Pajntar/Panjtar:** Kal 1515 (*Pindter*), 1523 (*Phanthar*)
- **Papež:** Podmelec 1433 (*Papes*), Kneža 1464 (*Papes*)
- **Pervanja/Pervanje:** Stopec 1377 (*Prehogna*), 1515 (*Peruana*)
- **Pirih:** Levpa 1507 (*Pirich*), Bača pri Modreju 1598 (*Pürich*), 1654 Šentviška Gora (*Pierich*)
- **Razpet:** Poče 1515 (*Respet*)
- **Rušič:** Podmelec 1591 (*Rufig*)
- **Serženta:** Roče 1515 (*Slusenta*)
- **Šavli:** Zatoľmin 1515 (*Schaulin*)
- **Šorli/Šorl:** Koritnica 1515 (*Schorli*), Podmelec 1515 (*Schorly*), Ljubinj 1515 (*Schorling*), Šebrelje (*Schorli*)
- **Špik:** Kojca 1591 (*Spich*)
- **Štendler:** Rut 1515 (*Steindler*)
- **Štrukelj:** Tolminski Lom 1515 (*Struckhel*)
- †**Švarckobler:** Petrovo Brdo 1661 (*Sborzkobler*)
- **Taljat:** Tolmin, Zatoľmin 1515 (*Delat, Doglat*)
- **Trpin:** Plužnje 1377 (*Tripin*)
- **Trušnovec:** Idrija pri Bači 1515 (*Truschabiz*)
- **Velikonja:** Volče 1295 (*Velicogna*)
- **Zlatoper:** Modrej 1515 (*Sladaper*)

5

SLOVAR VZHODNOTOLMINSKIH PRIIMKOV

†**AHAČIČ**, v virih 1507 v Števerjanu *Ellar Achaczicz*, 1523 prav tam *Simon Achaczitz*, 1598 v Zakraju *Adam Achatzig*, 1606 prav tam isti *Adam Achacigh*, 1624 v Tolminu *Thomas Achatfchiz*, 1633 v Podbrdu *Stefan Accacig*, 1654 prav tam *Jacob Achatschitsch*, 1677 prav tam isti *Jacob Achacigh*, 1700–1709 prav tam isti *Jacob Accacig*, 1792 prav tam *Urban Achazig*, v 19. stoletju priimek izgine. Priimek je nastal kot patronimik iz krstnega imena *Ahac*. V RS živi po zadnjih podatkih (z dne 1.1.2019) 289 oseb s tem priimkom, od tega kar 216 v gorenjski statistični regiji. Na Tolminskem in sploh v goriški regiji ni več živ.

†**BAČAR**, v virih 1515 v Rutu *Mathe Vozscher*, 1523 prav tam isti *Matheus Vetscher*, 1591 *Blas Bazar* v Poreznu, 1598 prav tam isti *Blass Vötscher*, leta 1624 se omenja le še kot nekdanji lastnik rovta, nakar priimek izgine. Priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Bačar* 'prebivalec Bače pri Podbrdu', tvorjenega z nadvse frekventno stanovniško pripono *-ar*. V Sloveniji živi 159 nosilcev priimka *Bačar*, od tega 60 v goriški regiji, zlasti na Ustjah, v Ajdovščini in Dolenjah, 49 v osrednjeslovenski regiji (največ v Kamniku pod Krimom in Ljubljani), 37 v jugovzhodni Sloveniji (v okolici Novega mesta). Poleg tega živi še 14 nosilcev priimka *Bačer*, ki je rezultat delnega poknjiženja nem. zapisa in zato samo pisna varianta ob *Bačar*. Žarišča nastanka današnjega priimka *Bačar* so vsekakor izven območja Baške doline, najverjetneje pri Ajdovščini, v Kamniku pod Krimom in v okolici Novega mesta.

Bajec (1950: 124) v pregledu obrazil, tvornih v sodobnem knjižnem jeziku, pravi o priponi *-ar*: »čez mero tvorna tuja pripona, izpodriva celo domače sufikse«. Prevezeta je bila že v psl. (*-arь) iz stvn. *-ari*, ta pa iz lat. *-arius* (Bajec 1950: 25). »Obrazilo pomeni osebe glede na njih delo, to se pravi, izglagolske tvorbe so nomina agentis (*čuvar*, *izveličar*, *klepar*, *klicar*, *tesar*), izimenske pa povedo, s čim je oseba zaposlena ali v zvezi (*govedar*, *rudar* itd.)« (Bajec, prav tam). Bajec sicer ne omenja stanovniških imen s to pripono, čeprav med več kot sto zgledi našteje kar nekaj takih, ki so nastali kot hišna oz. stanovniška imena, npr. *bregar*, *dolinar*, *gričar*, *grivar*, *hribar*, *lazar*, *kopiščar*, *logar*, *potokar*, *rovtrar*.

Pripona *-ar* je z 9 % druga najpogostnejša med priponami v slovenskih priimkih, najpogostnejša je namreč *-ič* s 14 % (Jakopin 1981: 122). Jakopin (1977: 24) priimke na *-ar* označuje predvsem kot priimke, ki označujejo poklic, obenem pa poudarja, da

»po številu ne zaostajajo priimki po krajevni pripadnosti«. Opazovanje stanovniških imen je pokazalo, da se v naših priimkih na *-ar* veliko večkrat skrivajo stanovniška imena, kot bi v prvem trenutku pomislili. Ta skupina je nemara celo močnejša kot tista s pomenom poklicne dejavnosti (Torkar 2000: 209). Gl. tudi hdn in ojk *Bača* (⇒ *Bača pri Podbrdu, Bača pri Modreju*).

BAJT, v virih 1515 v Zatoľminu *Jerne Weit*, 1523 prav tam *Gregor Wayt*, 1515 v Tolminu *Steffan Weit*, 1570 na Ponikvah *Pauli Cragniz dictus Bait*, 1591 na Prapetnem Brdu *Andrei Bait*, na Ponikvah *Juri Bait, Toni Bait*, v Cerknem *Justin Bait*, 1598 na Ponikvah *Michel Veit*, v Tolminu *Jacob Weit, Anderle Weit*, v Zatoľminu *Hanfele Weit*, 1624 na Kamnem *Adam Weith*, v Tolminu *Andree Weith, Jacob Weith, Anfelli Weith*, 1633 v Rutu (Coritniza todescha) *Mathia Bait*, 1654 prav tam isti *Mathia Weith*, na Pečinah *Veith*, od 1654 do 1708 zasledimo na Ponikvah in Pečinah 16 vpisov rojstev otrok s priimkom *Baith* (LBap I ŠG), 1714 (ok.) *Giouan Weith*, 1755 v Volčah *Joannes Baid*; priimek je nastal iz svetniškega imena *Vid* in sicer iz njegove srvn. oblike *Weit*,¹⁷ ker je bil vzglasni srvn. *w* prevzet v sln. z glasom *b*, prim. apel. *bajar, birt* idr. (Furlan 2020, Striedter-Temps 1963: 72). V RS živi 626 nosilcev tega priimka (154 v gorenjski, 150 v goriški, 117 v osrednjeslovenski statistični regiji), ki je gotovo imel več žarišč nastanka. Različica *Vajt* ima samo 30 nosilcev, ki živijo pretežno v severovzhodni Sloveniji.

BALOH/BALOG [báloh],¹⁸ v virih 1492 na Stari Gori *Stefan Baloch* (Zuanella, Dom 1989, št. 9, tudi Spletni vir 5), 1507 v Vrhavču pri Kalu nad Kanalom *Pawl Balach*, 1591 v Cerknem *Urban Baloch*, 1598 in 1624 v Tolminu *Lucafs Wallach*, na Idriji pri Bači *Vrban Walach*, 1624 prav tam *Lorenz Wallach*, 1654 v Zakrižu *Wallach*, 1714 (ok.) v Modreju *Mathia Balloh*, na Idriji pri Bači *Primos, Valantin, Mihel, Thomas Bolloh*, 1716 na Idriji pri Bači *Micheu Walloch*, 1788, 1822, 1846 na Idriji pri Bači *Balloch* (LNati I Idr/B), 1870 prav tam *Baloh*, 1882 prav tam *Balog* (LMatr II Idr/B), h. i. *Pri Balahu* na Ljubinju. Danes je v RS 48 nosilcev različice priimka *Balog* in kar 476 nosilcev različice *Baloh*. Od tega je v goriški stat. regiji 6 oseb s priimkom *Balog* in 29 s priimkom *Baloh*, toda na obravnavanem območju je ostala le različica *Balog*.

Priimek je nastal z metaforo iz apelativa *bâlog*,¹⁹ izpričanega v pomenu 'belkast vol' na Tolminskem in v Poljanski dolini (Plet. I: 11), ali *bâlâh* 'vol bledosive barve', izpričanega na Tolminskem (Plet. I: 11), prim. tudi na Tolminskem izpričano *bâltha* 'balhasta (belkasta) krava' iz kor.-nem. *falch* 'Ochs von fahler Farbe' (Plet. I: 11,

¹⁷ Srvn. *Weit* se je razvil iz stvn. *Vid*, ki je bil prevzet iz vulgarnolat. *Vidu*, ta pa iz lat. *Vitus* (Kranzmayer 1958: 187).

¹⁸ Onaglašene so le tiste iztočnice, pri katerih pričakovani izgovor ni že vnaprej jasen.

¹⁹ Zapis *balog* in *Balog* sta hiperkorektna, saj niti historični zapisi niti bavarskonem. podstava ne podpirata zapisa z -g (Furlan 2020).

Striedter-Temps 1963: 86) oz. *bávha* 'belo lisasta krava' (Čujec Stres 2010: 70).²⁰ Merkù (1982: 7, 2004: 41) izvaja priimek *Balloch*, ki je značilen za vas Subid v o. Ahten (Costantini 2002: 63), iz krstnega imena *Valentin*. Prim. priimek ⇒ *Pirih*.

BAŠELJ [bášəlj], v virih 1591 v Labinjah *Juri Basil locho Iurse Matcho*, v Cerknem *Crise Basil*, 1598 v Žabžah (pri Bukovem) *Petter Waschl*, v Planini pri Cerknem *Simon Wäfl*, *Gabriel Wäfchl*, v Labinjah *Yernei Wafchl*, v Cerknem *Chrifche Waffl*, 1606 v Čeplezu *Jerin loco Andrei Basil*, 1624 v Cerknem *Michel Wäfchl*, v Čeplezu *Jernei Wäfchl*, v Planini pri Cerknem *Auguftin Wafchl*, *Lucas Wäfchl*, *Gabriell Wäfchl*, 1654 v Kojci *Petter Baschel*; priimek je najverjetneje nastal iz apokopiranega svetniškega imena *Sebastjan* z bavarskonem. manjšalnico *-l* (iz *-lein*) in z izpustom zaporniškega *-t* kot v priimku *Kersnik* nam. **Krstnik*, prim. tudi priimke ⇒ *Kemperle*, ⇒ *Kusterle*, ⇒ *Prezelj* itd. Iz imena *Sebastian* in njegove krajše oblike *Bastian* so nastale številne nemške ljubkovalne imenske oblike, kot so *Bastl*, *Baschtel*, *Baschi*, *Bäschele*, *Bästle*, *Bestel* (Bahlow 1972: 49). V RS živi 261 nosilec tega priimka (83 v gorenjski, 70 v jugovzhodni, 47 v osrednjeslovenski, 40 v goriški statistični regiji), ki je očitno imel več žarišč nastanka. Različice *Bastl* (107), *Bastelj* (28) in *Vašl* (60 oseb) so razširjene v savinjski, *Bašl* (12 oseb) pa v podravski regiji.

BAVDAŽ, v virih 1507 v Zavrhu, zas. Levpe, *Waldusch*, 1606 na Prapetnem Brdu *Luches Boldaf loco Petri Caucigh*, 1624 prav tam isti *Lucafs Paudafsch*, v Tolminskem Lomu *Gregor Wodefch*, v Modreju *Lucas Waudas*, 1654 na Idriji pri Bači *Waudesch*, 1680–1688 *Lorenz Baudas*, 1792 prav tam *Boudasch* (LNati I Idr/B), 1846 h. i. *Baudafsh* in priimek *Baudasch*, zapisan v istem viru tudi kot *Baudafsch*, *Baudash*, *Boudash* in *Baudaž* (SA Idr/B), 1957 h. i. *Budáž* na Idriji pri Bači (Mikuž 11: 21); prim. os. i. *Walthasar* v tolminskem urbarju 1523, *Boldisar*, *Boldiser* v urbarju 1591. Nastal je s tranonimizacijo iz os. i. **Bavdaš*, ki je hpk podomačene imenske oblike *Boldežar* hagionima *Baltasar* (Merkù 1982: 8). Izglasje priimka je bilo poknjženo z *-až* zaradi zvenečnosti premene v stranskih sklonih, prim. priimek ⇒ *Mikuž*. Mogoča bi bila tudi razlaga, da je osebnoimenska oblika *Bavdaž* nastala iz neokrnjene oblike **Bavdažar* z opustitvijo izglasnega *-ar*, ki so ga dojemali kot pripono. Priimek je prišel na Tolminsko z migracijo z Banjske planote oz. iz gospostva Kanal. V RS ga nosi 180 oseb, od tega 119 v goriški statistični regiji.

BEGUŠ [béguš], v virih 1501 v Izgorjeh (pri Žireh) *Matheus Vegus*, 1515 v Znojilah *Andre Vagisch*, 1523 prav tam *Michel des Andre Vegus*, 1515 na Koritnici *Fegus Schorly*, 1523 prav tam *Jure Vegus*, 1579 na Kneži *Laure Begus*, 1591 v Idriji *Simon Begus*, 1598 na Ponikvah *Simon Weguß*, 1624 prav tam *Gregor Wegufch*, *Simon Wegufch*, v Novakih *Vrban Wegufch*, v Znojilah *Oswaldt Weges*, 1633 prav tam *Osbalt Begus*, 1624 v Stržiščah *Hannss Wegusch*, 1654 prav tam *Jury Wegusch*, v Znojilah

²⁰ Prim. tudi imeni volov *Jirs* in *Bavh* iz istoimenske povesti Prežihovega Voranca.

Vallenthin Wegusch, 1677 v Stržiščah *Juri Begus*, v Poreznu *Andrea Begus*, 1700–1709 v Stržiščah *Martin Begus*, v 19. stol. poknjženo v *Beguš*. H. i. *B'ekš*, *pər B'egžu*, tudi *pər B'eužu* v Stržiščah. Število nosilcev tega priimka v RS je 214, od tega 82 v goriški in 55 v gorenjski regiji. Priimek je verjetno nastal s tranonimizacijo iz stsln. atn **Beguš*, prim. staropoljske antroponime *Biegasz*, *Biegosz*, *Biegosz*, izpeljane iz apelativne podstave **běg-* glagola **běgati* 'bežati', iz katere sta izpeljana tudi apelativa *biegan* 'brezdomec, izgnanec' oz. *biegun* 'sel, klatež, begunec' ter atn *Biegan* in *Biegun* (SEMSNO 2000: 10). Tudi v slovenskem toponimu *Begunje* (*Begunje na Gorenjskem*, *Begunje pri Cerknici*) je ohranjen atn **Begun*. Kljub prvim zapisom, ki kažejo na izgovor *Feguš* (najverjetneje zaradi povratnega vpliva napačnih zapisov), se je priimek razvil izključno v *Beguš*, medtem ko obliko *Feguš* srečamo samo na slovenskem vzhodu.

BENEDEJČIČ, v virih 1377 v Volčah *Petrus Bendincich*, 1515 v Zatoľminu župan *Benedikt*, 1523 prav tam *Wenedickh*, 1523 na Kamnem *Michel Wenedet*, 1598 v Žabčah *Steffan Wenedetfchikh*, 1624 v Doljah *Achaz Wenedetfchiz*, v Žabčah *Steffan Benedetfchiz*, 9.VIII.1665 na Kneži *Laurentius f.l. Simonis Benedeiziz* (LBap I Podm), 1.V.1800 v Zatoľminu *Joannes Benedeicig* (LNati VI Tol), 1883 na Kneži *Jakob Benedejčič* (SA Kn). Priimek je nastal kot patronimik iz svetniškega krstnega imena *Benedikt* oz. njegove furlanske oblike *Benedet* z dvema priponama, manjšalno in patronimičnimo, *-ec* in *-ič*: **Benedetec* → *Benedejc* → *Benedejčič*. Pripona *-ič* (< **-itjč*) je najbolj pogostna patronimična pripona in se največkrat pritika k svetniškim rojstnim imenom, ker so v času nastajanja priimkov konec 15. in v začetku 16. stol. daleč prevladovala svetniška rojstna imena nad predkrščanskimi. Kot podstava priimkov na *-ič* nastopajo tudi nekdanja slovanska rojstna imena, ki so prešla med priimke (⇒ *†Obidič*), in poimenovanja po poklicih (⇒ *Kavčič*), od katerih imajo nekatera tujo, predvsem nemško podstavo (⇒ *Cimprič*, ⇒ *†Šošteršič*).

Pripona *-ič* je bila v času nastajanja priimkov veliko bolj produktivna na celotnem slovenskem ozemlju, kot pa je danes, o čemer pričajo manjšalnice, kot je *božič*, toponimi *Tržič*, *Vršič*, gorsko ime *Storžič* idr. Zlasti v osrednjem slovenskem prostoru jo je izpodrinila pripona *-ek* (prim. *nožek* nam. *nožič*, *fantek* nam. *fantič* ipd.). Bolj kot v priimkih se na obravnavanem območju to kaže pri hišnih imenih. Nihanje med obema priponama je v 17. stol. opaziti tudi pri zapisih nekaterih priimkov na *-ič* (**Svetičič*–**Svetiček*, **Valentinčič*–**Valentinček* ipd.).

Priimek *Benedejčič* spada med redkejšje tolminske priimke, saj ima v RS samo 68 nosilcev, od tega 32 v goriški statistični regiji. Sorodna priimka *Benedetič* in *Benedičič* sta razširjena v Brdih in na Gorenjskem.

†**BERGINC** [bɔrginc], v virih 1387 v Gorici *Heinricus quondam Jacobi Berginez de sub turr ville Goricie* (Kos 1921–1923: 11), 1507 v Senici (pri Levpi) *Mathia Berginecz*, v Ozeljanu *Mathia Berginecz*, v Trnovem (pri Gorici) *Steffann Berginecz* in *Mossitsch Berginecz*, 1523 v Drežnici *Jure des Gregor Werginitz brueder*, 1525 v Škrbini (na Krasu) *Thoma Berginz* (Merkù 1994: 126), 1591 na Kneži *Stiefin Berginiz*

loco Matia Chienda, v Plužnjah *Luches Gatei Berginiz*, 1598 in 1624 na Kneži *Steffan Werginiz*, h. i. *Brginc* na Ljubinjju (Mikuž 19: 18), pozneje na obravnavanem območju izumre. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz nar. oblike stanovniškega imena *Berginc* (< **Breginjec*), izpeljanega iz krajevnega imena *Breginj* s pripono *-ec* (< *-*bc̆b*). V RS živi 365 oseb s tem priimkom, od tega 191 v goriški statistični regiji.

Pripona *-ec* je v slovenščini in slov. jeziki zelo produktivna (Sławski 1974: 99). V osrednji in zahodni Sloveniji je v času od 16. do 19. stoletja prevladovala pisava z *-ic*, ki se je v nekaterih priimkih ohranila (npr. *Sajovic*, *Skubic*, *Šubic*), v drugih pa le delno in obstajata obe varianti (*Krivec* – *Krivic*). Med antroponimi na *-ec* obstaja več tipov tvorb. Najproduktivnejši besedotvorni tip so izpeljanke iz pridevnikov in samostalnikov. Pripona je zelo značilna prav za slovenska stanovniška imena, prim. priimke ⇒ *Bremec*, ⇒ *Bric/Brejc*, ⇒ †*Čepovanec*, ⇒ †*Doblarec*, ⇒ *Dobravec* itd. Pojavlja se tudi kot manjšalnica ali patronimik k svetniškim rojstnim imenom in tudi priimkom, prim. ⇒ *Ferjanc* (← *Florjan*), *Andrejc*, *Ivanc*, *Štefc*.

BEVK, v virih 1515 v Gorjah *Jure Wouckh*, 1523 prav tam *Herman des Juri Bauckh sun*, 1579 na Kneži *Michel Beucho*, 1591 v Kojci *Achaz Celich locho Andrei Beuch*, v Ravnah pri Cerknem *Luchef beuch*, prav tam *Stiefin beuch*, v Cerknem *Urban Baloch et Tomas Beuch*, 1598 v Jesenici *Valentin Weukh*, 1598 in 1624 na Bukovem *Andrei Weukh*, 1654 na Kneži *Mathia Weukh*, 19.II.1667 na Kneži *Cresentia Beuchoucha ex Cnesa*, 1720 celo v Čabru *Lucas Beuch* (Malnar 2010²: 28), 1752 v Hudajužni *Luca Beuch*, 26.IV.1828 na Bukovem (LBap II Buk) *Jacobus Beuk* (ded pisatelja F. Bevka), ki je v SA Bukovo 1866 vpisan kot *Jacobus Belk*, še 20.VII.1890 je na Bukovem v oklicnem listu vpisan *Janez Belk* (oče pisatelja F. Bevka), kmalu zatem pa je bil priimek dokončno poknjžjen v *Bevk*. Nosilcev priimka *Bevk* v RS je 530, od tega 224 v goriški statistični regiji.

Bevk je izpeljanka iz pridevnika *bel* 'ki je take barve kot sneg' s pripono *-*ьkъ* in je bil prvotno osebno ime **Běľьkъ*, stsln. **Belk*. To ime so dajali svetlolasim, svetlo-okim ali svetlokožim otrokom. V slovaščini beseda *belko* pomeni 'svetlolasi fant ali žival (konj, pes) svetle barve' (ÈSSJa 2: 82–83). Sorodni sln. priimki so *Bele*, *Belec*, *Bevc*, ki so prvotno bodisi osebna imena, bodisi vzdevki. Nasprotje *Bevku* in naštetim priimkom so *Črnko*, *Černe*, *Črnc* ipd. Slov. ustrezniki so stčš. *Bělek*, stolj. *Bialek*, strus. *Белко*, stsrb. *Бѣлько*.

Iz nekdanjega os. i. *Bevk* je nastal tpn *Bevke* v o. Vrhnika, prvič izpričan leta 1391 v zapisu *Bewkch*. Freyer ga je na zemljevidu Kranjske 1843 poknjžil v *Belke*, vendar se je konec 19. stol. uveljavil zapis *Bevke*. Iz os. i. **Belec* ali **Belk(o)* je nastal tudi tpn *Bevče* pri Velenju. Iz slovanskega os. i. **Běľьkъ* (stsrb. *Бѣлько*) je izpeljano gorsko ime *Biokovo* v Dalmaciji (slovensko bi se glasilo **Bevkovo*) (ERSJ 3: 274), enako pa tudi vodno, krajevno in pokrajinsko ime *Bioča* v Bosni pri Sarajevu (**Belča*), iz stčš. os. i. *Bělek* so izpeljani tpn *Bilkov*, *Bilkovice*, iz stolj. os. i. *Bialek* pa tpn *Białkowo*, *Białków*, *Białkowiec*, iz strus. os. i. *Белко* pa tpn *Белково*, *Белкова* itd., sem spadajo tudi mak. tpn *Белче*, bolg. *Белча* itd.

BIČEK, v virih 1501 v Zmincu *Hannse Witschek*, 1523 v Otaležu *Peter Witschikh*, 1591 v Trebenčah, Novakih, Ravnah, Podnjivču, na Poljanah *Bicich*, *Bichich*, 1598 v Orehku *Primus Wizig*, v Jesenici *Yherne Wizig*, v Trebenčah *Petter Wizig*, v Labinjah *Hannse Wizig*, 1624 v Trebenčah *Petter Wizickh*, 1654 v Orehku in na Pečinah *Wütschekh*, na Šentviški Gori 1654 do 1708 devet vpisov *Bizig*, 1700–1709 pod Kojco (Podcoiza) *Laure Bicigh*, 1747–1773 na Bukovem *Bizhik* (LNati I Buk), na Pečinah 1788 *Bizhig*, 1797 *Bizhik*, 1864 *Bičik*, 1867 pa ista oseba že *Bičič*. Spremembo je izvedel novi vikar. Vendar je 24.XI.1795 v LMatr DT vpisan *Urbanus Bizhik* s Prapetnega Brda, njegov oče pa kot *Antonius Bizhiz*, kar morda kaže na neustaljenost pripone; 1827 v Dolenji Trebuši *Bizhik* (SA I DT). Podstava te izpeljanke ni najbolj jasna. Mogoče gre za v Posočju izpričano občno ime *bic*, tudi *bicek*, *biček* v pomenu 'oven' (Bezljaj I: 20), ki izhaja iz vabilnih klicev za živali (Trubačov 1960: 82). Rastlinsko ime *biček* 'navadni trst' pozna že Breckerfeld 1793 (*bizhek* 'arundo phragmites'). Bezljaj (I: 20) za *biček* (po Plet. I: 25) navaja tudi pomen 'plašč iz bičja'. Prim. priimek *Saprun* 1591 v Zakojci (*Juri Saprun*, *Grigor Saprun*, 1598 prav tam *Juri Schaprun*, *Gregor Schaprun*), nastal iz apelativa *šepřún* 'plašč iz bičja ali lipovega lubja, kakršne so nekdanji pastirji imeli (Poljanska dolina, Idrija)' (Plet. II: 624), ki je najverjetneje prevzet iz srvn. *schap(e)rún* (Bezljaj IV: 35). V RS živi 121 oseb s priimkom *Biček*, od tega 66 v gorenjski statistični regiji. Gl. tudi priimek ⇒ *Bičič*.

BIČIČ, v virih 1770 na Pečinah *Valentin Bizhiz* (SA ŠG I), 24.XI.1795 na Prapetnem Brdu (LMatr DT) *Urbanus Bizhik*, njegov oče pa *Antonius Bizhiz*, kar najbrž že kaže na neustaljenost pripone; na Pečinah (LNati) 1788 *Bizhig*, 1797 *Bizhik*, 1864 *Bičik*, 1867 pa ista oseba že *Bičič*. Priimek, ki je bil že ustaljen kot *Bičik*, je novi vikar spremenil v *Bičič*. S tem je dokončno bil ustvarjen nov priimek iz iste podstave *bič-*. Danes ima priimek *Bičič* v RS 44 nosilcev, od tega 35 v goriški statistični regiji. O podstavi gl. priimek ⇒ *Biček*.

BIZALJ/BIZAJL [bizálj], v virih 1515 na Modrejcah *Blas Besiel*, vpisan 1523 kot *Blas Busale*, in *Lucas Besiel*, vpisan 1523 kot *Lucas Basar* (domnevno nenatančen zapis), 1525 v Zgoniku *Jacob Bis(s)ai de Suonicho*, 1591 v Trebuši *Clement Andreiz detto Bisail di Modreia*, 1598 na Modrejcah *Valentin Wifey*, *Florian Wifey*, 1624 prav tam *Vallantin Bifai*, *Florian Bifay*, *Thoni Bifay*, *Anfelli Wifal*, 1654 prav tam *Wisseil*, 1716 (brez navedbe kraja) *Gasper Wizail* (Dolenc 2007: 255), 1789 in 1794 v Grantu *Martino Bisail*, 1873 prav tam *Bizajl*, 3.II.1880 prav tam *Valentinus Bizalj*, 1911 spet *Bizajl* (LMatr II Rut), po zadnjih podatkih je v RS 38 nosilcev različice *Bizalj* (od tega 22 v goriški regiji) in 6 različice *Bizajl*. Obstaja tudi različica *Bizaj* z 59 nosilci v RS, od tega 26 v goriški regiji, z žariščem v Goriških Brdih: 1636 v Krasnem *Kristjan Bisai*, *Bizajšče* je tudi notranji mtn v Vipolžah (Stres 2005: 30). Merku je povezoval priimek sprva s furlanskim pridevnikom *bis* 'siv' (Merkù 1982: 10), pozneje pa s srvn. pridevnikom *w̄z* 'bel' (Merkù 1994: 128). V tem primeru bi priimek nastal s transonimizacijo iz vzdeвка za svetlolasega človeka. Vendar se zdi bolj verjetno, da je priimek izpeljan s

pripono *-aj* iz domačega apel. **beza/*biza*, psl. **bъza* 'bezeg' (ÈSSJa 3: 143), podobno kot drugi priimki iz poimenovanj dreves *Ceraj*, *Češnjaj*, *Dobaj*, *Lipaj*, *Tisaj* (Spletni vir 1, Priimki 2000). Ti priimki so domnevno nastali s tranonimizacijo iz stanovniških imen, prim. stan. i. *Brcaj*, izpeljano iz tpn *Brce* pri Ilirski Bistrici (Snoj 2009: 470). Obliki *Bizalj* in *Bizajl* sta najbrž nastali iz prvotnega **Bizaj* s podobno domačo alternacijo *-aj* : *-alj* kot hrv. in srb. *kravaj* : *kravalj*, *kraguj* : *kragulj*, *slavuj* : *slavulj*, sln. *Guzej* : *Guzelj* (Furlan 2020, Skok II: 184), manj verjetno pa s pritaknitvijo nem. manjšalne pripone *-l* (< *-lein*). Prim. tudi priimek ⇒ *Bizjak/Bezjak* in ojk ⇒ **Bizika*, nekdanje poimenovanje ⇒ *Šentviške Gore*.

BIZJAK/BEZJAK [bízjak, bezják], v virih 16.XI.1433 v San Pieru d'Isònzò *Zaconan Bisiach* (Toscano 1958: 148), nato 1482 do 1493 v turjaških urbarjih *Wetziack*, *Wesiakh*, *Besiagkh* (Kidrič 1920: 256, Golec 2009: 54), 1490 v Ljubljani *Yban Besiack* (Urb NVR 1968: 2), 1498 in 1499 med Knežakom, Brkini in Ajdovščino zasledimo vsaj 10 kmetov s tem priimkom ali vzdevkom (*Besyakh*, *Besiackh*, *Besiagk*, *Besiagkh*, *Besiakh*) (Kos 1954: 314); 1501 najdemo že v okolici Gorenje vasi in Dražgoš 6 kmetov in tovarnikov s priimkom (ali vzdevkom) *Bezjak* (*Wesyak*, *Weŕyagkh*) (Blaznik 1963: 428); 1515 na Reki (pri Cerknem) *Simon Besiackh*, isti tudi 1523 *Simon Besyackh*, v Modreju *Valentein Wesiackh*, 1591 v Lazcu *Juri Bisiach loco Andrei Abram*, v Plužnjah *Tomas Bisiach*, 1598 v Modreju *Vrban Wifjagk*, v Ravnah pri Cerknem *Lucas Wifjakh* in *Laure Wifjakh*, 1624 v Poljubinju *Lamprecht Wefjakh*, v Stržiščah *Oswaldt Wesiackh*, 1654 prav tam *Matheusch Wesiakh*, 1654 na Kalu *Andree Wessiakh*, 1677 prav tam *Peter Bisiach*, 1624 v Kuku *Sebastian Wesiackh*, 1654 prav tam *Petter Wessiakh*, v italijansko pisanih urbarjih in v maticah samo še *Bisiach*, 1870 polovično poknjiženje *Bisiak*, od 1871 *Bizjak* (LBap III Strž). Priimek *Bizjak* je po izvoru etnik, o katerem so pisali Kociančič (1854), Ilešič (1927), Skok (1924, 1928b), Gušić (1967), Jakopin (1977), Jembrih (1989), Torkar (2003a). Vsi dosedanji poskusi razlage so negotovi, zato je obveljalo mnenje, da je ime etimološko nepojasnjeno.

Ilešič (1927: 79) navaja kot najstarejši njemu znan vir etnika *Bizjak* dnevnik beneškega patricija Marina Sanuda, ki v letu 1526 trikrat omenja deželo *Bezjačijo* oz. *Bizjakijo*. Ta mu pomeni Slavonijo 16. stol., namreč deželo med Dravo in Savo, ter hrvaško Zagorje okrog Varaždina. Tudi Pleteršnik (I: 24) navaja, da so *Bezjaki* hrvaški kajkavci med Dravo in Savo. Hrvaški pravni zgodovinar Mažuranić (1908: 54) pravi, da s tem vzdevkom sosednji čakavci in štokavci poimenujejo kajkavce nasploh, medtem ko kajkavci onkraj Kolpe proti morju tako imenujejo kajkavce med Kolpo in Muro. Etnologinja Gušić (1967: 9) o *Bezjakih* trdi, da je njihovo ime tako nabito s pejorativno vsebino, da se mu nosilci izogibajo. Dialektolog Težak (1983: 635) piše, da so *Bizjaki* deloma posmehljivo in v glavnem zastarelo poimenovanje za hrvaške kajkavce med Savo in Dravo, čakavski živelj v Istri, Italijane na levem bregu Soče in Hrvate kajkavce ob Sotli od Kraljevca do Huma. Pleteršnik (I: 24) navaja pri geslu *bezjak* apel. pomen 'tepec', sklicujoč se na Murka, Cafa in Miklošiča. Ilešič (1927: 73–75) navaja vrsto informatorjev iz Zagreba in hrvaškega Zagorja, ki besedo poznajo v pomenu 'tepček',

deloma je bila ta beseda še živa kot zmerljivka v okolici Krškega in Sevnice za hitrega, prenačljivega človeka. V Gorskem kotarju *bezjak* označuje splašenega človeka, v Crnkvenici in Senju trdoglavega človeka, ki se ne zna krotiti, v Slavoniji reveža, v Novem Sadu pa butlja. Že Vuk je poznal besedo *bezjak* v pomenu tepec, enako tudi slovar srbske Akademije. Besedo v tem pomenu poznajo tudi v Hercegovini, severni Dalmaciji in južni Liki (Torkar 2003a: 133).

Mogoče je, da je pri etniku *Bezjak* prišlo do sovpada slabšalnega apel. *bezjak* (z nepojasnjeno etimologijo) in etnika *Bezjak/Bizjak*, izpeljanega iz pozabljenega pokrajinskega imena **Beza/*Biza* ali **Bezina/*Bizina* z apelativno podstavo **beza/*biza*, psll. **bъza* 'bezeg' (ÈSSJa 3: 143). Iz stanovniškega imena **Bъzъjakъ* v pomenu 'prebivalec z bezgom bogate pokrajine' izvaja priimek *Bezjak* že Snój (2009: 63). Gl. tudi tpn ⇒ **Bizika*, nekdanje poimenovanje ⇒ Šentviške Gore.

V RS živi 3.154 oseb s priimkom *Bizjak* (16. najpogostnejši priimek), od tega 855 v goriški, 670 v osrednjeslovenski in 419 v gorenjski statistični regiji. Različica *Bezjak* šteje 1.412 oseb, od tega kar 1.113 v podravski regiji.

BLAZETIČ [blazétič], v virih se 1580 v Podmelcu pojavi *Ellar Blasetig*, isti nato 1591 in 1598 zapisan kot *Heller Blasetigkh*, 1654 na Kneži *Andree* in *Paull Blaschetitsch*, 1664 na Kneži *Marina f.l. et nat. Andrei Blafetig de Chinefa* (LBap I Podm), 1866 na Koritnici *Blazetič*, 1888 prav tam *Blazetič* (RegMor I Gr). Pravilno poknjizenje bi moralo biti **Blažetič*, čeprav ni izključena disimilacija. Priimek je nastal iz **Blažet* ali **Blažeta*, hipokor. ali tudi patronimične oblike svetniškega rojstnega imena *Blaž*, s patronimično pripono *-ič*. Prim. h. i. *Blažet* v Čepovanu, *Jevanet* na Čiginju in priimke *†Luket*, *Pavletič* ipd. Priimek *Blazetič* nosi v RS samo 16 oseb, vse so v goriški statistični regiji.

Na slovenskem zahodu zasledimo še vrsto priimkov na *-etič*, kot so *Bonetič*, *Černetič*, *Erzetič*, *Faletič*, *Jakoletič*, *Jeletič*, **Kr(i)žetič*, *Luketič*, *Mozetič*, *Pavletič*, *Tomazetič* (Merkù 1982: 74); Merkù (1982: 63) pri *Tomazetiču* opozarja na furl. antroponim *Tomaset*. Na Hrvaškem je veliko oseb s priimkom *Pavletič*, zlasti na Reki in v Istri, precej jih je tudi s priimkom *Blažetič*, izpričan je tudi *Tomazetič*, predvsem okrog Kutine in Siska (Leksik prezimena 1976: 681). Hrvaški priimki *Vladetič*, *Vučetič*, *Družetič*, *Ivetič*, *Maretič* kažejo na to, da so se tvorbe na **-ęta* oz. **-ęt* razširile tudi pri svetniških imenih: *Pavlet(a)*, *Blažet(a)*, *Luket(a)*. 1633 in 1654 je na Prapetnem Brdu vpisan priimek *Lucket* oz. *Lukhet*, gl. priimek ⇒ *†Luketič*. Costantini (2002: 522) opozarja na furlanske manjšalnice *Tomaset*, *Zorzet*, *Paulet*, *Jacolet*, medtem ko priimke *Černetič*, *Blažetič*, *Faletič*, *Juretič*, *Lavretič* izvaja, sklicujoč se na Zuanella (Dom 1990, št. 13, tudi Spletni vir 5), iz genitivnih oblik (*Černe*, gen. *Černeta*) (Costantini 2002: 163). Merkù razlaga te priimke »po sklanjatvi osnov na *-t*«, npr. *Mozetič* (1982: 46), *Petretič*, *Sepetič* (= **Spetič*, izhajal naj bi iz nem. hpk *Sepp* k biblijskemu imenu *Joseph*), *Ferletič*, *Gržetič* (← *Grže* ← *Gregor*), *Kržetič* ← *Krže* ← *Christianus*), za priimek *Černet* pa meni, da ima furlansko obrazilo. Merkù (1993: 73) pri svetniškem imenu *Laurentius*

pravi: »Posebno na zahodu se je razvila družina priimkov iz imenske oblike *Lovre/Lavre* in sicer iz stranskosklonske osnove *Lovret-/Lavret-: Lovretič*.

V Čepovanu zasledimo hišna imena *Blažet, Tomažet, Šulet, Pavlet* (Bolčina, Bolčina 2013: 17, 25), na Čiginju pa *Jewanèt, pr'Jewan'et*, toda *Škàle, pr'Ška'et, Prše, pr'Prš'et, Beškat, pr Beškat(u)*, vendar tudi *pr'Stajnč* (Volče), ne **pr'Stajnču* (Ustni vir 1). Drugi vir navaja na Čiginju hišna imena *Škalèt in Ivanèt* (Mikuž 4: 12, 13). V SA Dolenje Trebuše 1857 *Pri Urbanetu*, SA DT 1900 *Pri Urbanet*. V goriškem urbarju 1507 najdemo: *Juri Galetitsch* (Stran, danes Kromberk), *Blas Lawscheticz* (Pevma) (Pavlin 2006: 132, 135). Priimek *Ierset (Jeršet)* je tipičen za Arbec: 1601 *Martin Iursa*, 1612 *Eller Iurse*, 1741 *Phillippus Jurset de Arbetio* (Zuanella, Dom 1996, št. 11, tudi Spletni vir 5, Costantini 2002: 324). Hišno ime *Bvažèt* navaja Kotnik (1996: 21) v Brezju (o. Rožek na južnem Koroškem).

Šivic-Dular v članku Slovenski priimki na *-et* in *-ent* (Šivic-Dular 1985) ne priteguje priimkov na *-etič*, v katerih sicer obstaja vrsta oblik na *-et*. Med možne slovanske oblike na *-ent* uvršča priimke *Porenta, Šumet* in pravi: »Ta pregled priimkov in njihova razčlemba jasno dokazuje, da se v današnjih sln. in hrv. priimkih ne skriva brezpogojno romanska manjšalna pripona *-etto*, nar. *-et*, ki naj bi se lahko dodajala tudi slovanskim osnovam, ampak gre tudi za slovanske pripone s *t*-jevskim soglasnikom, včasih pa gre za oblikovne naslonitve na sklanjatveni tip *tele-eta*, npr. *Doberlet, Kokolet, Lagojet /.../*. Že Miklošič je omenjal poleg češ. os. i. na *-áta* (iz **-ęta*) vrsto dvojnic na *-eta*, npr. *Božeta, Hrdeta, Mileta, Mireta, Mysleta, Vyšeta* itd., Svoboda pa omenja *Vaceta, Valeta, Veleta /.../*. Primerov, ki vsebujejo pripono *-ent* (poleg neprimerno tvornejše *-enta*), najdemo nekaj tudi v literaturi (Splitter-Dilberović 1966), med stpolj. gradivom najdemo še *Godzi-ent, Sulent, Wirzbient*. Prav iz te besedotvorne skupine so nastali priimki *Korent, Kurent, Porent* in *Porenta*.« Šimunović jih površno obdela in pravi npr., da priimek *Maleta* izhaja iz pridevnika *mali* (»kao što je *Iveta* u Puli ili *Jureta* u Šibeniku«) (Šimunović 1995: 212).

Problematico priimkov na *-etič* je izčrpneje pojasnil Šimundić (1970: 12), ko je zapisal, da »*-eta* sadrži prizvuk pejorativnosti, a imena šta se tvore s pomoću njega nisu česte upotrebe. Primjeri: *Andreta, Anteta, Bojeta* ← *Bojo* ← *Bogdan, Dobreta* ← *Dobromir i Dobroslav, Dražeta* ← *Dražeslav, Franeta, Gabreta* ← *Gabrijel, Ivaneta, Iveta, Jageta* ← *Jago* ← *Augustin, Joketa* ← *Joko* ← *Joksim, Josip i Jovan, Joveta* ← *Jovan, Jureta, Križeta, Laketa* ← *Lako* ← *Lazar, Luketa, Ljubeta, Miketa* ← *Miko* ← *Mihail i Nikola, Mateta, Mileta, Mirketa, Pereta, Petreta, Simeta* ← *Simo* ← *Simeun, Stipeta, Valeta* ← *Vala* ← *Valentin i Valerij, Videta, Vladeta*; žen. *Aneta, Iveta* ← *Ivana, Jeleta* ← *Jelena, Kristeta, Mareta, Mileta, Paveta, Videta*. Sufiks *-etina* nosi posve izrazitu pejorativnost, spada medju plodne morfeme, veže se za puna imena i okrnjke. Može ga imati većina imena: *Božetina, Jozetina, Luketina, Nikoletina, Petretina*; žen. *Maretina, Tinketina, Zorketina* itd.«

Mrdavšič omenja hišno ime in priimek *Jánet* (Mrdavšič 2001: 43), ki ima v RS 26 nosilcev, od tega 20 v koroški regiji, in krajevno ime *Janeče* ter *Rohnet* (isti, 2001: 85) in *Vohnet, na Vohnečem* (isti, 2001: 99).

V Žabnicah v Kanalski dolini so izpričana hišna imena *Anžet*, *Kampet* (Šumi 1999: 52, 62).

Kot vidimo, je na slovenskem ozemlju poleg pripone *-e* (< **ę*) za mlada bitja živila tudi različica te pripone *-et*, ki ima svoj izvor v psl. **-ęt-*, od tod tudi številni priimki na *-etič* (< **-ęt-itjъ*): *Luket* – *Luketič*, *Pavlet* – *Pavletič*, *Blažet* – *Blažetič*, *Jevanet*, *Janet* – *Ivanetič*, *Križet* – *Križetič*, *Juret* – *Juretič*, *Franet* – *Franetič*, vendar tudi *Šulenta* – *Šulentič*, *Kuret* – *Kuretič*, *Jereta* – *Jeretič*, *Tomažet* – *Tomažetič*, *Mozet* – *Mozetič*, *Lavret* – *Lavretič*, prim. pri Svobodi (1964: 165) češke antroponime *Janata*, *Klimata*, *Petrata*, *Šavlata*, ki jih lahko vzporejamo z našimi priimki *Janet*, *Petre*, *Šavle*.

†**BLAŽIGOJ**, v virih 1502 v Prosidu *Jurajj plafigoia sprofenicha* (Černjejski rokopis, Mikhailov 2001: 114), 1591 na Ponikvah *Michel Blasigoi loco Vrban Testen*; tako kot goriška *Ferligoj* in *Vidigoj* je tudi tolminski **Blažigoj* zložen iz svetniškega imena in *-goj* slovanskega izvora, gre torej za hibridno tvorjenko. Ime *Plasigoi* v Černjejskem rokopisu Merkù (1982: 52) po Štreklju (1892b: 66) razlaga iz glagola *plaziti* ali *plašiti*, gre pa verjetneje za zapis vzglasnega *b*-ja z nezvenečim *p*-jem. Prim. tudi priimke ⇒ †*Černigoj*, ⇒ †*Čičigoj*/†*Cicigoj*, ⇒ *Kogoj*/*Kogej*, ⇒ †*Maligoj*, ⇒ *Šuligoj*.

BOROVNIČAR [borovničar], v virih se pojavi po l. 1880 kot rezultat umetnega poknjiženja priimka *Bravničar*, ki je sledilo umetnemu poknjiženju krajevnega imena *Bravnica* (narečno *Brnica*) v *Borovnica* po letu 1880 (Torkar 2017a: 333). Nosilec priimka v RS je 31, od tega 19 v goriški statistični regiji. Prim. priimek ⇒ *Bravničar* in ojk ⇒ *Borovnica*.

BOŽIČ se pojavi v virih v Trstu 1359 v zapisu *Boxich* (Merkù 1984: 277), 1488 v Semislavčah na Koroškem *Lienhart Bosiz* (Kotnik 1996: 97), na Planini pri Ajdovščini 1499 *Yvan Boschitsch*, *Martin Bositsch* (Kos 1954: 255), 1507 na Trnovem in v Desklah *Casper Wositsch*, 1515 in 1523 na Šentviški Gori, na Pečinah in na Ponikvah *Wositz*, *Woschiz*, prav tam tudi 1591 *Vidiz Bosig*, *Clement Bosig*, *Arnei Bosigh*, *Gasper Bosig*, 1598 na Ponikvah *Caspar Wofchig*, v Polju *Paul Wofchikh*, 1624 prav tam isti *Paull Wofitfch*, 1654 na Ponikvah *Woschitsch*, *Wositsch*, *Wossitsch*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Ponikvah, Prapetnem Brdu, v Policah in v Zakraju kar 84 vpisov rojstev otrok s priimkom *Bosig*, *Boshiz*, *Bosiz* (LBap I ŠG), 1680–1688 (ToURb) na Prapetnem Brdu *Adam Bosigh*. Priimek je nedvomno imel več žarišč in spada med dvajseterico najpogostejših priimkov v RS (3.334 nosilcev, od tega 707 v osrednje-slovenski in 497 v goriški statistični regiji). Močno je razširjen tudi na Hrvaškem, od koder so številni njegovi nosilci v novejšem času migrirali v Slovenijo (503 nosilci variante *Božič*). Priimek *Božič* je enak občnemu imenu *božič* s pomenom 'praznik rojstva božjega sinu', ki je besedotvorno pač tipična patronimična izpeljanka (manjšalnica) od *bog* s pripomo *-ič*. Motiviran je verjetno s časom rojstva otroka. Prim. priimke ⇒ *Velikonja*, ⇒ *Gruden*, ⇒ †*Zima*, *Sabadin*, *Sobota*. O tovrstni motivaciji priča listina iz 1445 za egejskomakedonsko mesto Kostur (danes v Grčiji), kjer se med 113 slov. antroponimi

Božik pojavi kar sedemkrat. Korobar-Belčeva sklepa, da ne gre za okrajšavo iz imena *Božidar*, ker se v listini najde tudi ime *Blagdan* ('cerkveni ali ljudski praznik'), potrditev pa najde tudi v francoskem imenu *Noël*, grškem *Anastasios* in romunskem *Crăcun* (Korobar-Belčeva 1994: 211).

BRAVNIČAR [avtentično bravničar, danes brávníčar], v virih 1579 na Kneži *Juan Braunizer*, 1591 drugje na Kneži *Tomas Braunizar loco Lampret Zufer*, na Ponikvah *Tomas Braunizar loco Maur Miliza*, 1598 v Tolminu *Catzian Wraunitzer*, *Hanfele Wraunitzer*, na Kneži *Steffan Wraunizer* in *Videz Wraunizer*, na Grahovem *Primus Wraunizer*, 1606 v Tolminu *Jacoli Braunicer*, 1624 v Zatoľminu *Hannfelle Braunizer*, v Tolminu *Jacob Wraunizer*, *Hanf Wraunizer*, na Ponikvah *Primof Wraunizer*, na Kneži *Videz Braunizer*, 1654 prav tam *Juan* in *Vicenz Wraunitscher*, na Ponikvah *Wraunitscher*, 4.XI.1706 na Ponikvah *Anton Braunizar*, h. i. *Bravničar* na Koritnici. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Bravničar*, ki izhaja iz imena zaselka ⇒ *Bravnica* pri Podmelcu, omenjenega že 1377 kot *Brauniça* (Kos 1948: 67). Spada med priimke z zelo nizko frekvenco, ima v RS samo 14 nosilcev, ki vsi živijo v osrednjeslovenski regiji, 1948 pa je še bil izpričan na Tolminskem (ZSSP). Konec 19. stol. je z napačnim poknjiženjem tega priimka nastala še različica *Borovničar*. Prim. priimek ⇒ *Borovničar* in ojk ⇒ *Borovnica*.

BRELIH, v virih 1598 v Jesenici *Lienhardt Wrelich*, 1606 prav tam isti *Lienhardt Wrellickh*, 1654 v Kojci *Valenthin Wrelich* in *Matheusch Wrelich*, v Jesenici *Wrelich*, 1682–1695 v Spodnjem Bukovem *Micheu Brelich*, 1794 prav tam *Michel Brelich*, 1797 v Podbrdu *Juri Brelich qm Peter* (TolUrb 1792–1801), h. i. *Pri Brelhu* v Spodnjem Bukovem in na Brezjah na Gorenjskem (Čop 1983: 15, Klinar, Železnikar 2013: 5). Priimek je očitno nastal na Cerkljanskem iz vzdevka **Brelih*, ta pa z onimizacijo domnevno prevzetega srvn. apel. *vraēlich* 'vesel' (danes sicer neizpričanega), tako kot je soriški priimek ⇒ *Frelih* nastal z onimizacijo nvn. apel. *fröhlich* 'vesel'. Podoben pojav najdemo tudi v narečnih apelativih *birtah* 'predpasnik' iz srvn. *vürtuoch* 'isto', *brd'érbat* 'pokvariti' iz srvn. *verderben* 'isto', *brěšt* 'rok' iz srvn. *vrist* 'isto' (Furlan 2020, Striedter-Temps 1963: 92, 95, 117). V RS ima 251 nosilcev, od tega 71 v gorenjski, 69 v goriški, 63 v osrednjeslovenski statistični regiji.

BREMEC [brémeč], v virih 1523 na Ljubinju *Tonich Bremtz*, 1591 na Šentviški Gori *Laure Bremiz* in *Simon Bremiz*, na Pečinah *Grigor Bremiz* in *Valantin Bremiz*, 1598 prav tam ista *Gregor Wremetz* in *Valentin Wremiz*, 1624 na Pečinah *Videz Bremez*, *Gregor Bremiz*, 1654 na Šentviški Gori *Wremez*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Šentviški Gori, Ponikvah, Prapetnem Brdu, Pečinah in v Zakraju 29 vpisov rojstev otrok s priimkom *Briemz*, *Bremiz*, *Briemiz* (LBap I ŠG), 28.V.1665 v Rakovcu *Martinus Briemaz* (LBap I Podm), 1827 v Dolenji Trebuši *Bremitz*, prav tam hišni imeni *Bremc v potoc* in *Bremec v logu*, pri slednjem še 1902 tudi priimek *Bremec* (SA III DT). Merkù meni (1982: 13), da je priimek *Bremec* nastal iz nekega stanovniškega imena za

brkinske *Vreme*, pri čemer navaja priimek *Vremec*, razširjen na Opčinah (28 nosilcev v RS). Trditev nima potrditve v zgodovinskih virih, saj goriška urbarja 1507 in 1523 tega priimka sploh ne navajata in njegovo žarišče ni razvidno, verjetno pa je, da je priimek nastal s tranonimizacijo iz nekega stanovniškega imena. *Bremci* je tudi ime zaselka Kala nad Kanalom, ki pa je poznega nastanka in je l. 1910 obsegal samo eno domačijo, zato je gotovo napačno Kosovo enačenje te domačije s toponimom *Brenich*, izpričanem v viru iz leta 1370 (Kos 1954: 112). Danes je v RS 412 nosilcev tega priimka, od tega 189 v goriški statistični regiji.

BREŠAN/BREŽAN [bréšan/brežán], v virih v Italiji od 1497 *Bressano, Bressan*, 8.VI.1678 v Zatoľminu *Marina f.l. Simonis Bressan* (LBap II Tol), 6.III.1697 v dolini Tolminke *Marina f.l. Joannis Bressan di Tumminscha*, 12.IV.1723 prav tam *Mathia Bressan*, 12.III.1741 prav tam *Gregorius Brefsan* (LBap III Tol), 1789 prav tam *Petrus Brefsan*, 27.I.1805 prav tam *Andrea Breshan* (LNati VI Tol), 15.IX.1851 že *Andreas Brešan* (v gajici), 27.I.1867 v Žabčah *Mathias Brešan*, 7.VI.1867 *Mariana Brežan* iz Zatoľmina (LNati IX Tol) in odtlej ta in še nekaj družin samo še *Brežan*, od začetka 20. stol. tudi v Klavžah. Z napačnim poknjizenjem, naslonjenim na slovensko podstavo *breg*, se je pojavila nova različica. *Brešan* ima v RS 108 nosilcev (od tega 75 v goriški statistični regiji), *Brežan* 43 (od tega 13 v goriški statistični regiji). Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Bressan*, ki je z it. pripono *-ano*, furl. *-an*, izpeljano iz krajevnega imena *Bressa* blizu Vidma ali iz imena lombardskega mesta *Brescia* (Costantini 2002: 117). *Bressan* je zelo pogost priimek pri terskih Slovencih v kraju Ter (Pradiéllis) (Dapit 2001: 83), močno pa je razširjen tudi po vsej severni Italiji (Merkù 1982: 13).

BREŠČAK [bréščák], v virih 1644, ko je (duhovnik) *Giorgio Breschiach* zgradil cerkev sv. Nikolaja v Bači pri Modreju (Höfler 2016: 42), 16.II.1665 v Podmelcu (isti duhovnik) *Georgius Breszak* iz Idrije pri Bači (LBap I Podm), 21.IV.1678 v Tolminu (isti duhovnik) *Georgius Breszach* (LBap II Tol), 1714 (ok.) v Modreju *Steffan Bresziach*, 24.VIII.1750 v Klavžah botra *Vrsula uxor Gregory Breszhiak de Sopotniza* (LBap IV Podm), 1751 *Catterina Bresciach* v Gorenji vasi pri Kanalu (grof Attems 1994: 106), 1791 na Idriji pri Bači priimek primožene matere *Breszhiag* (LNati I Idr/B), 24.VI.1863 na Grahovem ob Bači *Breszhak*, 24.IV.1865 prav tam *Brešzhak*, 13.V.1867 prav tam *Breščák* (LNati II Gr), od 1775 do 1892 štirje rodovi v Modreju pri Bregarju s priimkom *Bréščák* (Mikuž 7–8: 16); *Breščáki* so zas. vasi Bate na Banjški planoti (1822 *Bresciachi*, k.o. Banjščica), 1885 *Bresčaki*, 1894 *Breščáki*, 3 hiše), kjer je priimek še danes razširjen. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz nekdanjega stanovniškega imena *Breščák*, izpeljanega s pripono *-ščák* (< *-*bskč* + *-*jakč*) verjetno iz tpn *Breg*, ki označuje zaselek Batam sosednjih Banjšic na Banjški planoti, in se z migracijami v majhnem številu razširil na Tolminsko. Prim. tudi livški priimek *Zabreščák* (24 oseb), ki ga Šekli izvaja iz apelativne predložne zveze za *bregom* (Šekli 2008: 189).

Pripona *-šček/-ščak* (< **-bškъ* + **-bkъ*/**-bškъ* + **-jakъ*) je sestavljena pripona, ki se dojema kot enotno besedotvorno sredstvo. Priimki na *-šček/-šek*, *-ščak/-šak* spadajo med mlajše, saj so nastali iz zlitja dveh pripon. O njih so pisali že Pintar (1911: 494), Skok (1928a), Ilešič (1937: 103–109), Keber (1982) in Šekli (2008: 188). Ti priimki skoraj brez izjeme označujejo krajevni izvor nosilca, kot ugotavlja že Keber. Se pa *-šek* najde tudi v vlogi patronimične pripone, podobno kot pripona *-ski* pri severnih Slovanih (Jakopin 1977: 20). Če izhajamo iz sodobnega areala teh priimkov, se pri iskanju krajevne podlage ravnamo po metodi bližnje selitve. Če pa vzamemo v roke arhivske vire iz časa, ki je kar najbližji času njihovega nastanka, se največkrat prepričamo, da so ti priimki – nekoliko paradoksalno – nastali kar v kraju, iz imena katerega so izpeljani. To je opazil že Keber ob pregledu rojstne matične knjige Radeče za 18. stol. (Keber 1982: 232–235), velja pa to tudi na Tolminskem. Prim. tudi priimek *Babšek*, izpeljan iz tpn *Babna Gorica*: 27.III.1643 *Georgius Babshik ex Babna goriza* (LBap Lj-Šemp.). Omembe vredno je tudi to, da priponi *-šček* in *-šek*, ki v priimkih označujeta krajevni izvor nosilca, ne nastopata v sedanjih slovenskih stanovniških imenih.

V virih 1515 in 1523 sta na ožjem Tolminskem samo dva priimka na *-šek* oz. *-šček*: *Mathew Pollantschickh* na Kozarščah (← *villa Poglanica* pri Kozarščah v urbarju 1377, Kos 1948: 60) in *Jansche Gaberschickh* v *Gabrjah* (← *Gabrje*, 1515 še brez priimka). Pač pa je v Kobaridu 1523 tudi *Thomas Jeserschikh* (← *Jezerca*), v Dreznici 1523 *Peter Powerschik* (*Podbršček*), *Marin Orechouschikh brueder*, *Liennhart Jaserschikh*, *Jouan Rakhouschekh*, *Marin Podwerschikh*. Na Poljanah (pri Cerknem) je 1591 *Andrei Poliansich*, v Jesenici pa 1598 *Gregor Arechouzikh*, ki je najbrž prišlek iz bližnjega *Orehka*. Na obravnavanem območju sta priimka na *-šček* ⇒ *Lipušček*, ki se pojavlja šele v 17. stol. kot rezultat migracije priimka ⇒ *Levpušček* z Banjske planote, in *Rovšček* (1591). Iz okolice Tolmina izvira še pozno izpričani ⇒ *Zalašček* (← *Zadlaz*, 1633). V goriškem urbarju 1507 najdemo v Desklah še zapis *Peter Podworsickh*, kar je verjetno *Podbršček*, prim. zaselek *Deskel Podbrdo*. Podobno 1507 še *Michel Medwetschitsch* iz zaselka *Plav Zamedveje* (*Samedwedum*), kar je skoraj zagotovo variantni zapis današnjega priimka *Medvešček*. Sumljiv je (1507) tudi *Roschickh* (brez krstnega imena) v Šempasu, ki je morda isto kot *Rovšček*.

Priimek *Breščak* ima v RS 113 nosilcev, od tega 77 v goriški statistični regiji.

BRIC/BREJC se pojavlja v Furlaniji v virih že od 12. stol. in ga lahko štejemo za enega od najstarejših slovenskih priimkov: *Marian briz*, Farra d'Isonzo (Costantini 2002: 119); 1377 v Tolminu *Braiç* (Kos 1948: 56), 1451 v Šebreljah *Briç* (Kos 1948: 85), 1515 prav tam *Paull Briz*, 1523 v Zakraju (na Šentviški planoti) *Beritz* (*Mathia des Paule Beritz sun*), *Pontar Britz* in *Jerney des Britz brueder*, od konca 16. stol. v Ažli (Slovenska Benečija) *Mattia Briz* (Zuanella, Dom 1993, št. 18, 1995, št. 17, tudi Spletni vir 5), 1591 *Briz* na Koritnici, na Šentviški Gori (Bisichia), na Pečinah, v Trebuši, v Hotenji in v Novakih, 1598 na Šentviški Gori (Bisichia) *Juuan Wriz*, v Novakih *Michel Wriz*, *Juri Wriz*, *Mathia Wreiz*, 1624 prav tam *Michel Beriz*, *Jurj Weiz* (napačni zapis namesto *Wriz* ali *Weriz*), *Mathia Werniz*, 1698 v Hudajužni (urbar 1698–1699) *Gaspar*

Briz, 1.IX.1773 v Hudajužni *Florian Breiz* (LMatr II Podm), isti prav tam še 1789 (jožefinski kataster) in 1794 (Tavolare Teresiano), isti zapisan ob smrti 20.VII.1809 *Florian Britz* (LDef I Obl) in odtlej njegovi potomci vselej le še *Briz*, od 1866 *Bric* (LBap II Obl). Priimek je nastal s transonimizacijo iz sekundarnega stanovniškega imena **Brjtec* k prvotnemu stanovniškemu imenu in toponimu *Brije* (< **b̂rdjane*), izpeljanemu iz (mikro)toponima *Brdo* ali iz apelativa *brdo* (< **b̂rdo*) (Ramovš 1935: 58, Bezljaj I: 40, Snoj 2009: 76). Nihanje med *Wriz* in *Wreiz* v Novakih leta 1598 ter med *Briz* in *Breiz* v Hudajužni med letoma 1773 in 1809 kaže na narečni vpliv pri izgovoru (*i* > *ei*), prim. h. i. v Zakojci *u Brini*, prid. *brinarsk*, vendar tudi *bréjnarsk* (Ustni vir 14). Pogostnost obeh različic priimka v RS: *Bric* 247, od tega 113 v goriški statistični regiji, *Brejc* 112, od tega 69 v gorenjski statistični regiji. Razširjenost priimka na slovenskem ozemlju kaže na to, da je imel priimek več žarišč nastanka.

BRIŠAR, v virih 1515 v Kojci *Petter Brischer suppan*, 1523 *Peter Prischer*, 1515 tudi na Bukovem *Thomas Pritscher*, 1598 v Kojci *Caspar Wrisser* in *Matheus Wrisser*, 1624 prav tam *Caspar Wutfcher* (napačni zapis za *Wrischer*), 1654 prav tam *Matheusch Wrischer*, *Jury Wrischer*, 1624 v Novakih *Jurj Brisar*. Priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Brišar*, ki izvira iz mikrotoponima *Briše*, katerega izvor ni pojasnjen, domneva se le, da je izpeljan iz nekega hpk **Bryĥ* brez ugotovljene etimologije (Bezljaj I: 44–45, Snoj 2009: 81). Ime *Briše* ali *Brišče* se na slovenskem ozemlju pogosto pojavlja kot krajevno ime, na hrvaški strani Kolpe blizu Metlike pa je vas *Brihovo*. Priimek *Brišar* ima v RS 120 nosilcev, od tega 33 v osrednjeslovenski, 28 v goriški in 22 v gorenjski statistični regiji, različica *Vrišer*, ki je na Tolminskem ni, pa samo 5.

BROVČ, v virih 1515 v Trtniku *Jacel Brotsch*, 1523 prav tam *Andre Bretsch*, 1523 v Kuku (Sibeneckh) *Matheus und Peter Bretz*, 1591 v Trtniku *Valantin Broz*, 1624 prav tam *Vallentin Bruz*, 8.II.1666 na Koritnici *Valentinus f.l. et nat. Stephani Brouz de Coritniza* (LBap I Podm), 4.II.1850 v Grantu *Mica Brovč* (LMatr II Rut). Priimek je nastal iz svetniškega imena *Ambrož* z odpadom prvega zloga in z diftongičnim izgovorom *o*-ja, ki je posledica nekdanjega tirolskega nemškega narečja v vaseh Nemškega Ruta (prim. h. i. *Moužar* < **Mooser*, led. i. *Fourn* < *Farn*). Izglasni *-č* je zapis vmesnega glasu med *c* in *č*, ki se je izoblikoval v rutarskem slovenskem govoru v okviru zanj značilnega pojava slekanja. Priimek *Brovč* spada med redkejši priimke v RS, saj ima danes le 98 nosilcev (34 v gorenjski, 31 v goriški, 25 v osrednjeslovenski statistični regiji).

BURGAR, v virih 1498 v Narinu (na Pivki) *Marin Burger*, 1523 v (Dolenjih) Novakih *Andre Purger*, 1591 v Podnjivču *Juri Purgar*, v Novakih *Anzili Purgar*, *Bastian Purgar*, *Jacob Purgar*, *Primos Purgar*, 1598 v Novakih *Juri Porger*, *Petter Porgar*, 1624 prav tam isti *Petter Porgor*, v Cerknem *Jernj Burger*, 31.V.1785 v Trtniku *Martinus Purger* (SterbReg I Podb), 26.III.1822 prav tam *Mizza Burger* (RegMor II Podb), kasneje poknjženo v *Burgar*. Po izvoru verjetno vzdevek iz apelativa *burgar*, s katerim so nosilca označili kot človeka mestnih navad. Leksem je v slovenščini izpričan že v

besedilih kranjskih priseg iz prve polovice 16. stoletja: *Jest perfeschem /.../ an fweft. Jenu pockhorin Burgar biti /.../* (Mikhailov 1998: 182). Priimek ima v Sloveniji več žarišč in tudi več različic: *Burgar* (v RS živi 298 oseb, od tega 135 v osrednjeslovenski in 112 v gorenjski regiji), *Burger* (264 oseb, od tega 143 v osrednjeslovenski regiji), *Purgar* (155 oseb, od tega 65 v goriški in 59 v gorenjski regiji) in *Purger* (58 oseb, od tega 26 v osrednjeslovenski in 18 v obalno-kraški regiji).

CARLI/CARL, v virih 1515 v Modreju *Martin Zarli*, v Šebreljah *Jeban Zarli*, zapisan 1523 kot *Jean Zarel*, 1523 v Zakraju *Benedickh des Laure Zarli*, 1591 v Ročah *Floresan Zarli*, v Jagrščah *Toni loco Juri Zarli*, 1598 v Ročah *Marcus Zarli*, Šebreljah *Heller Zarli*, *Gregor Zarlich*, v LBap ŠG 1654–1708 so 4 vpisi rojstev s priimkom *Zarli*, *Zarell*. Podstava priimka ni jasna. Priimek ima v RS v različici *Carli* 134 nosilcev, od tega 86 v goriški statistični regiji, v različici *Carl* pa 58, od tega 37 v goriški statistični regiji.

†**CIMERMAN**, v virih 1515 v Doljah *Schaula Zimerman*, na Modrejcah *Thomas Zimerman*, v Ročah *Gregor Zimerman*, 1523 prav tam *Janse des Gregorn Zimerman sun*, pozneje protopriimek zamre. Nastal je s transonimizacijo iz nem. poimenovanja poklica *Zimmerman* 'tesar'. V RS živi 736 oseb s tem priimkom, od tega 249 v osrednjeslovenski, 191 v podravski in 180 v pomurski statistični regiji.

CIMPRIČ, v virih 1515 v Volčah *Jure Zimpritsch*, 1598 prav tam *Juri Zimprig*, *Thomas Zimprig*, 1606 prav tam *Petri Cimprigh*, 1624 prav tam *Thomas Zimprickh*, 1654 na Kneži *Petter Zimpritsch*, 13.VII.1674 *Thomas Cimprick de Chinefa*, 5.II.1828 *Maria n. Zimperzh* (LMatr IV Podm), prav tam h. i. *Pri Cimprču*. Priimek je patronimična izpeljanka na *-ič* iz priimka **Cimper*, izpričanega v Počah 1515 (*Petter Zimper*), ki je nastal z metonimičnim prenosom pomena iz apelativa *cimper* 'ostrešje' na človeka, ki je izdeloval ostrešja, torej na tesarja. Apelativ *cimper* je prevzet iz srvn. *zimber* (Striedter-Temps 1963: 102). V RS živi 144 oseb s tem priimkom, od tega 49 v jugovzhodni, 44 v osrednjeslovenski in 24 v goriški statistični regiji. Prim. priimek ⇒ †*Cimerman*.

CVEK, v virih 1598 na Grahovem *Oßwaldt Zweekh*, 1624 prav tam isti *Oswaldt Zweekh*, v Poreznu *Niclau Zweekh*, 1633 na Grahovem *Osbaldt Zbeck*, tudi v zapisu *Hosbolt Zbeck*, v Hudajužni *Gregor Zuech*, na Kneži 1654 *Bastian Zuekh*, na Grahovem spet *Osswaldt Zuekh*, 1672 celo v Čabru *Primus Czuek* (Malnar 2010²: 36), 25.III.1743 na Koritnici *Marina f.l. Sebastiani Zbek*, v Trtniku 1794 *Mathia Zuech*, zdaj h. i. *Pri Cveku*. Priimek je nastal z metonimičnim prenosom pomena iz apelativa *cvek* 'lesen ali železen žebelj' na človeka, ki je te žeblje nenehno uporabljal pri svojem poklicu, torej na čevljarja. Beseda je sicer prevzeta iz srvn. *zvec* (Bezljaj I: 69). Prim. priimka †*Nagel* in †*Naglič* (Rut-Kal 1515–1523). V RS živi 286 oseb s tem priimkom, od tega 85 v gorenjski, 62 v osrednjeslovenski, 60 v savinjski, 53 v goriški statistični regiji, torej ima nedvomno več žarišč nastanka.

ČARGA, v virih 1507 v Mrcinjah (zaselku Banjšic) *Martin Kargo*, 1634 v Bodrežu *Miculi Chiarga* (Urbar gospostva Kanal), 27.IX.1654 na Ponikvah *Michael Chiargo*, 20.IV.1659 prav tam (brat prejšnjega) *Georgius Charga* (LBap I ŠG), 1654 *Khierga* (morda *Khiarga*) na Idriji pri Bači, 29.IV.1668 boter *Lucas Chiargo* z Idrije pri Bači (LBap I Podm), 1680–1688 (TolUrb) prav tam verjetno isti *Luchas Chiargo*, prav tam *Paolo Chiargo*, 1714 (ok.) v Volčah *Martin Charga*, 1788 na Idriji pri Bači *Zharga* (LNati I Idr/B), 1874 *Čarga* (LMatr II Idr/B), h. i. *Čarga* na Idriji pri Bači (Mikuž 11: 23), prav tam tudi h. i. *Čaršč* (< **Čaržič*) (Mikuž 11: 24), h. i. *Pri Čargu* na Šentviški Gori. Videti je, da je vzglasni č-posledica palatalizacije prvotnega *k-*, zato je vprašljiva Bezlajeva domneva, da je priimek povezan z leksemom *črgati* 'utrinjati' (Bezljaj I: 88). Vendar si je mogoče zapis *Kargo* iz 1507 razlagati tudi kot zapis slovenskega mehkega *č* s *k*-jem, kot ga je slišal nemški pisar, prim. zapis *Kampowan* iz leta 1301 za **Čepovan*, več o tej substituciji Ramovš 1924: 265. Priimek je nejasnega izvora, vendar podstava priimka ni nujno neslovanska (furlanska). Očitno gre za migracijo z Banjške planote. Banjška veja je priimek poknjžila v *Čargo*, tolminska pa – zaradi akanja – v *Čarga*. Nosilcev različice *Čarga* je samo 12, vsi živijo v goriški regiji, medtem ko je nosilec različice *Čargo* 85, od tega jih 55 živi v goriški regiji.

†**ČEH**, v virih 1377 v Poljubinju *Chechis* (Kos 1948: 56), 1499 v Vrabčah (pri Podnansu) *Blas Tschech*, 1591 v Cerknem *Laure Cech loco Blas Rutar*, 1598 v Plužnjah *Philip Tjchech*, 1654 na Ponikvah *Margetha Tschechoukha*, 24.X.1667 v Klavžah *Catharina f.l. Marci Zeh de Clusa* (LBap I Podm); priimek se na Tolminskem ni obdržal. Nastal je domnevno iz apelativa *čeh* 'deček, fant, goveji pastir', znanega sicer predvsem v vzhodni Sloveniji. Tudi sicer kar 771 od 1.384 nosilcev tega priimka v RS živi v podravski statistični regiji, v goriški pa le 10. Bezljaju se zdi za sln. apel. in priimek še najbolj sprejemljivo Jakobsonovo izvajanje tega leksema iz **čedo* 'otrok' (Bezljaj I: 77).

†**ČEKOLIN** [čekolín], v virih 1654 na Šentviški Gori (Wischitza) *Tschekhollin*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Prapetnem Brdu in na Šentviški Gori 10 vpisov rojstev otrok s priimkom *Zhaculin*, *Zaculin*, *Zechulin*, *Zheculin* (LBap I ŠG), 6.I.1741 na Šentviški Gori *Mathia Zhekulin*, 12.III.1755 prav tam *Anton Zheculin* (LBap IV ŠG), 1758 v Spodnjem Bukovem *Zhaculin* (LMor I Buk). Priimek je izumrl, ostalo je h. i. *Čklin* v Spodnjem Bukovem (Hvala 1990: 33). Priimek je nastal iz svetniškega imena *Franciscus* oz. njegove okrajšane in modificirane furl. oblike *Cecco* z dvojnimi manjšalno-večalnimi furl. obrazilom *-ol-in* (Costantini 2002: 158).

ČELIK, v virih 1515 na Bukovem *Caspar Tschelich*, 1591 v Zakojci *Achaz Celich*, na Koritnici *Anzili Celich*, 1624 na Krtečnah *Anndree Zellickh*, 1654 prav tam isti *Andree Tschelk, des Bastian son, Vrban Tschelkh*, kajžar *Andree Tschelk, des Anssl son*, 1654 do 1708 na Šentviški planoti *Celk, Zelich, Zhelc*, od 1747 do 1784 v župniji Bukovo *Zhelik* (LMor I Buk), 1752 v Hudajužni *Celich* (TK), 26.IV.1828 na Bukovem *Zhelk* (LBap III Buk), v Zakojci 1866 *Čeljik* (SA Buk), prav tam 1883 in 1896 še *Čeljik*, 1898 naposled *Čelik* (LCop III Buk).

Antroponim je verjetno nastal s transonimizacijo iz vzdevka, ta pa iz apelativa *čēlek, nar. čēlk (Most na Soči) v pomenih 'kegelj' oz. 'majhen deček' (Kenda 1926: 12), izpeljanega iz leksema čēlo 'del obraza nad očmi' s pripono *-ькъ oz. *-ькѣ. Ni pa mogoče izključiti, da gre za kratko obliko predkrščanskega antroponima *Čeligoj, ohranjenega v priimku Čeligoj na območju Ilirske Bistrice. Za to možnost govori primer iz nemških historičnih virov, kjer 1323 zasledimo antroponim Čelek (*Nicolaus Celleke*), ki ga razlagajo kot okrajšano obliko od *Čelibor (Schlimpert 1978: 29). Priimek je doživel le delno poknjizenje, saj bi pričakovali obliko *Čelek. V RS živi 198 oseb s tem priimkom, od tega 67 v goriški in 65 v gorenjski statistični regiji.

†ČEPOVANEČ, v virih 1480 v Zagorju, zaselku Grgarja, *Czepauanycz* (Pavlin 2009: 61), 1523 v Ozeljanu *Augustin Zepawauiz*, 1591 v Otaležu *Luchef chiapoaniz*, na Šentviški Gori (Bisichia) *Grigor chiapoaniz*, 1598 prav tam (Wifschikha) *Blaß Khepouaniz*, 1654 *Khiapauanez*, *Khiapouanez*, *Ciapauanez* (Šentviška Gora oz. Wischitza), 1700–1709 prav tam (Bisichia) *Toni Chiapauaniz*, pozneje pa je izumrl. Nastal je s transonimizacijo iz stanovniškega imena Čepovaneč, izpeljanega iz krajevnega imena Čepovan s pomočjo pripone *-ec*. Nekdanja domneva, da predstavlja toponim Čepovan romanski substrat (Bezljaj 1967: 87), je gotovo zmotna, saj je toponim mogoče z veliko verjetnostjo izvajati iz slovanskega atn *Čepovanъ (Torkar 2009b: 825). V historičnih virih se pojavlja z zapisi 1296 *Zampuan*, 1301 *Kampowan*, 1460 *Zepefon*, 1507 *Tschepawan*, *Tschepewan*, 1523 *Tschepobon*, 1566 *Cepovan*, 1648 *Capoanno*.

ČERNE [čérne], v virih 1360 v Trstu *Cerne* (Merkù 2013: 81), 1377 na Pečinah *Cerna* (ž. sp.), v Spodnjih Ravnah *Cerni*, v Tolminskem Lomu Čerņj, v Smasteh *Cerni*, na Mlinskem *Cergni*, 1498 v Košani *Tschernne Vltschann*, v Knežaku *Caspar Tschernne yecz suppann*, prej *Tschernne Srepost*, na drugem mestu zapisan kot *Caspar Tschernne suppan*, 1499 v Vrabčah (pri Podnanosu) *Tscherne Koss*, 1507 v Ločniku *Martin* in *Michel Tschernne*, v Gornjem Cerovem in Kojskem *Tschernne*, v Šmartnem v Brdih *Tschernne Wundl*, 1515 na Kneži *Hellar Scherne* in *Michus Scherne*, ki pa se 1523 imenujeta *Hellar Lucantzitz* in *Jeroni Mickhus*, 1515 na Ljubinju *Scherne Dre-cagnie*, na Prapetnem Brdu *Tscherne Medwid*, v Jaznah *Jure Scherney*, zapisan 1523 kot *Jure Tscherne*, 1523 na Modrejcah *Juann Tschernne supan*, 1523 v Šebreljah *Blas des Tscherne Laypania brueder*, 1.XI.1669 na Koritnici *Catharina f.l. Lucae Zerne de Coritniza* (LBap I Podm). Pozneje priimek na Tolminskem izgine, pojavi pa se spet z migracijami v 19. stol. 1948 je bil priimek izpričan v Grudnici, na Idriji pri Bači in v Hudajužni (Kartoteka ZSSP, šk. 92). Predkrščansko rojstno ime Černe je hpk iz zloženih imen *Černigoj ali *Černomir in je bilo še konec srednjega veka eno najbolj popularnih osebnih nesvetniških imen.

Med današnjimi slovenskimi priimki na *-e* < **-e* jih je lepo število, ki izvirajo iz starih osebnih imen, na kar je med prvimi opozoril Skok (1934: 60–68). *Bole* (348 oseb) prihaja od **Boleslav*, *Brate* (47) od **Bratislav*, *Hvale* (20) od **Hvalimir*, *Svete* (210) od **Svetoslav*, *Voje* (102) od **Vojislav*, *Zore* (659) od **Zorislav*, *Žele* (189) 'sin

**Želimira*' (Skok 1934: 60, Bajec 1950: 67). O razmeroma številnih slovenskih priimkih iz svetniških imen s pripono *-e* je pisal tudi Breznik (1942: 68–70, ponatis 1982: 394–398). Sławski pri obravnavi pripone **-et-* navaja tudi hipokor. imena na *-eta* tipa **Boreta* ← **Bori-slavъ*, **Radeta* ← **Rado-gostъ*, **Rado-myslъ*, **Rado-slavъ* (Sławski 1979: 16). Bezljaj (1967: 160–161) je iz priimkovnih parov *Stare – Starič*, *Černe – Černič*, *Petre – Petrič* sklepal, da je imela ta pripona prvotno patronimično funkcijo.

V RS živi 1.457 oseb s priimkom *Černe*, od tega 564 v osrednjeslovenski, 309 v goriški in 236 v gorenjski statistični regiji. Prim. tudi priimke ⇒ *Blazetič*, ⇒ *Serženta*.

†**ČERNIGOJ**, v virih ok. 1240 v Bili v Reziji *Zernigoy* (Kos 1954: 299), ok. 1300 v Ažli (v Benečiji) *Cernegojus* (Kos 1954: 280), 1308 in 1309 v Trstu *Cernogoi* oz. *Černogoy* (Merkù 2013: 82), 1312 v Gorici *Zernogoy* (Koblar 1899: 201), 1377 v Podnjivču (pri Cerknem) *Černogoy* (Kos 1948: 77), 1507 v Solkanu, Renčah in Števerjanu *Tschernagoy*, *Tschernogoy* (Pavlin 2006: 118, 129, 143), 1589 na Kuclju, zaselku Butajnovce v o. Dobrova-Polhov Gradec *Vrban Tſchernigoj*, 1614 *Marin Cernogoi* v Kostu pri Špetru v Slovenski Benečiji (Zuanella, Dom 1990, št. 14, tudi Spletni vir 5, Costantini 2002: 163). *Črnigoyi* je tudi ime zaselka Štomaža pri Ajdovščini (KLS 1: 29). To predkrščansko staroslovensko osebno ime se na Tolminskem ni razvilo v priimek, pač pa je njegovo žarišče na ožjem goriškem območju. Je zloženka iz *črn* in *goj*, dopolnjuje vrsto slov. zloženih imen s prvim členom **čьrnъ*: prim. stsrb. tpn *Črnjegojno* (Loma 2010: 133), hrv. atn *Črnomir* (Skok I: 277), stčeš. atn *Černhost* (Svoboda 1964: 38), rus. atn *Černous*, *Černobaj* (Tupikov 1903: 425–426), beloruski atn *Čarnavoki*. Loma rekonstruira stsrb. atn **Črnjegoj* kot 'tisti, ki hrani preprosto ljudstvo', saj v prvem delu zloženke vidi nekdanji apelativ **čьrn'a*, ohranjen v rus. *чернь* 'preprosto ljudstvo', stčeš. *Černhost* pa kot 'tisti, ki gosti preprosto ljudstvo' (Loma 2010: 135). Obstaja pa tudi mnenje, da so imena s prvim členom **čьrnъ* stare tvorjenke iz vzdevkov (Ciešlikowa 1998: 299).

Zložena (dvočlenska) imena spadajo k stari plasti slovanskega besedišča. Trubačov je, ko je dal oznako osebnim lastnim imenom tega tipa, ta imena označil kot *onomata tantum*. Posebnost dvočlenskih imen, ki spadajo v skupino *onomata tantum*, je odsotnost enakih občnoimenskih zloženek. Sestavljena so iz verodostojnih apelativnih leksikalnih podstav in prinašajo *ново квалитето*. »To pomeni, da imamo opraviti s čistimi prvotnimi *nomina propria*, tvorjenimi z enkratnim poimenovalnim dejanjem, za katerega niso bili potrebni predhodni postopki občnoimenskega besedotvorja in skladenske stavčne tvorbe« (Trubačov 1988: 8).

Na slovenskem ozemlju je zabeleženih precejšnje število starih antroponimov na *-goj*, prim. sln. *goj* 'nega, gojitev' (Plet. I: 226) od glagola *gojiti* 'skrbeti za koga, krmiti, vzrejati, zdraviti' (Bezljaj I: 156–157). Glagol **gojiti* je kavzativ h glagolu **žiti*, prim. **piti* – **pojiti*, **gniti* – **gnojiti* (ÈSSJa 6: 196, Bezljaj I: 157, Železnjak 2011: 117). O starih imenih na *-goj* meni Bajec (1952: 85), da se jim je *-goj* začel pritkati mehanično in da nimajo več pravega pomena. Priimki *Šinigoj*, *Nabergoj*, *Čeligoj*, *Vidigoj*, *Ferligoj* niso predstavljeni v etimoloških slovarjih v celoti in širijo sestavo antroponimov,

zgrajenih po arhaičnih modelih: nomen + nomen (prim. *Bratigoi*), glagolska podstava na *-i* + nomen (prim. *Stanigoi*), koren + nomen (prim. *Stagoj* ~ *stati*, Rospond 1965a: 14). Številni od tovrstnih priimkov so ugotovljeni samo na slovenskem ozemlju in nimajo ustreznikov v drugih slovanskih jezikih. Kronsteiner je ugotovil, da je imenski morfem *goj*, ki je pri zahodnih Slovanih zelo redko izpričan, pri alpskih Slovanih med najpogostejšimi in nastopa v dvočlenskih osebnih imenih pretežno kot drugi člen, ima torej podobno vlogo kot pri severnih Slovanih imenska morfema *-mir* in *-slav* (Kronsteiner 1975: 185). Glede na to, da se morfem *goj* pri alpskih Slovanih (v mejah današnje Avstrije) pojavlja le na Koroškem in Štajerskem, ne pa severno od Alp, Kronsteiner sklepa, da so bile Alpe meja med zahodnoslovanskim in južnoslovanskim arealom. Izčrpen pregled slovenskih in hrvaških priimkov na *-goj* je podal Snoj (2003a), pregled nekdanjih imen na *-goj*, vsebovanih v slovenskih krajevnih imenih, pa je podan v Torkar 2013b. Tako je npr. **Bodigoj* vsebovan v toponimih *Budganja vas* (1324 *Bodigoysdorf*) in *Búdgoji*, it. *Bodigoi*, **Ljubligoj* oz. **Ljubigoy* leži v osnovi današnjega krajevnega imena *Ljubgojna* (1347 *Lubligoy*, 1499 *Lubigojŷna*), **Stojgoj* v imenu *Stogovci*, **Radigoj* v današnji *Radgoni* itd. V listinah najdemo še imena **Dobrogoj*, **Večegoj*, **Domagoj*, **Trebigoj*, **Rastigoj*, **Dobligoj*, **Kurigoj* (Kos 1954: 256). Ime **Stanigoy* je izpričano kot *Stanigoy* 1240 v Osojah v Režiji, 1316 v Bovcu (župan), 1377 na Kamnem in v Lazcu; ime je zloženka, v kateri je prvi del povezan z glagolom *stati* in spada k značilnemu tipu slovanskih osebnih imen, ki vsebujejo v svoji strukturi podstavo glagola *stati*, prim. poljsko *Stanisław*, južnoslovansko *Stanimir* ipd. (Svoboda 1964: 86). Imena tega tipa so bila varovalna in naj bi preprečevala smrt otrok ali pa njihovo nadaljnje rojevanje (Tolstoj 1994: 74, Tolstoj, Tolstaja 1998: 99–100). V tolminskem urbarju 1377 zasledimo v Tolminu in Trušni (zaselku Idrije pri Bači) podložnika z imenom *Bratigoy*, 1501 v Selcih *Iuri Wrattogoy* (Blaznik 1963: 322), 1507 pa v Kojskem v Brdih podložnika z imenom *Peter Brathogoy* (Pavlin 2006: 148). V Gradivu za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma najdemo l. 1316 ime **Vitigoj* iz Bovca, 1296 **Bricgoj* iz Solkana, 1342 **Ljubigoy* iz Bohinja in 1344 iz Špetra Slovenov (Otošec 1995), v popisu podložnikov iz l. 1515 je v Lazcu izpričan *Ambros Sarigoy*, Merkù (2013: 238) za Trst navaja tudi ime **Mučigoj*, iz katerega morda izvira današnji priimek *Mučič* z 62 nosilci. Po istem modelu so tvorjeni tudi zloženi priimki na *-goj*, izpričani na Tolminskem v zgodovinskih virih in v sodobnem jeziku. Prim. priimke ⇒ *†Blažigoj*, ⇒ *†Čičigoj* / *†Cicigoj*, ⇒ *Kogoj* / *Kogej*, ⇒ *†Maligoj*, ⇒ *Šuligoj*.

V RS je 459 oseb s tem priimkom, od tega 280 v goriški regiji, različica tega priimka je *Črnigoj*, ki šteje 187 oseb, od tega 107 v goriški regiji, obstaja pa tudi različica *Černogoy*, ki šteje 18 oseb, vse v savinjski regiji.

ČERV/ČRV, v virih 1598 na Prapetnem Brdu *Matheus Zereu*, 1624 prav tam isti *Matheus Zeru*, 1654 na Šentviški Gori, Prapetnem Brdu, Pečinah, v Bači pri Modreju in Lomu *Tscheru*, v letih od 1654 do 1708 je na Šentviški Gori 23 vpisov rojstev otrok s priimkom *Zru*, *Zeru*, *Zruu*, *Zheru* (LBap I ŠG), 1680–1688 na Prapetnem Brdu *Laure*

Cerou, v Policah *Luches Cerou*, 1776 v Oblokah *Joannes Zhrou* (LMor GCOH), 1793 prav tam *Simon qm Joannes Zhreu* (LDen Podm), 1794 prav tam isti *Simon Zerou*, v obloških maticah 1829 *Zherou*, 1841 *Zhrov*, 1852 *Zherov*, 1857–1874 *Čerov*, odtlej *Červ* (LBap II Obl, LMatr II Obl, LDef II Obl), v maticah drugih tolminskih župnij (Šentviška Gora, Bukovo) konec 19. stol. priimek večinoma poknjizen še v *Črv*. Zapisi *Zru* ipd. odražajo tolminski narečni izgovor *črù*, zapisi *Zhrou* ipd. pa cerkljanski narečni izgovor *čròu*. Priimek je nastal s transonimizacijo iz vzdevka in je enak občnemu imenu *črv*, verjetno je bil dan po značajski lastnosti vrtajočega človeka. Nosilcev različice *Červ* v RS je 76, od tega 26 v goriški regiji, *Črv* pa 145, od tega 64 v goriški regiji. Različica *Čeru* (117 oseb, od tega 78 v koroški statistični regiji) je očitno imela svoje žarišče nastanka na Koroškem, saj je ne srečamo niti na Tolminskem niti na Primorskem sploh. Prim. orn *Črvov vrh*, ki se nanaša na najvišjo vzpetino Šentviške planote.

O tem, da je že v zgodnjelovenskem obdobju obstajal antroponim **Črv*, nam pričajo tri krajevna imena na Koroškem, ki so nastala kot patronimiki od osebnega imena **Črv*: *Črgoviče*, nem. *Tscherberg*, pri Pliberku v Podjuni, 1239 *Schirwich* (Kranzmayer 1958: 229), 1654 in *Zhervouizach* (Kotnik 1999: 50), pri čemer je *Črgov*-nastal iz **Črvov*-z disimilacijo; *Črnéče* v o. Dravograd, 1239 *Schirruich* (Kos Gr V: 343), 1296 *Schirbich*, *Schirwich*, 1341 *Scherwik*, 1397 *Schirbeg*, 1432/46 *Tscherberg*, 1458 *Tscherweg* (Blaznik I: 130), 1688 *Tscherberg* (dvorec), 1780 *Cherneche*; poleg tega je tu še *Tschierweg* na ponemčenem delu Koroške, 1075–1090 *Surwich*, 1460 *Schürbig* (Kranzmayer 1958: 229), oboje rekonstruiramo kot **Črviče*. **Črvoviče* in **Črviče* so nastale s flektivno derivacijo iz smernega tožilnika oblik **Črviči* in **Črvoviči* kot odgovor na vprašanje Kam greš? *Črviči* in **Črvoviči* so patronimično stanovniško ime s pomenom 'pripadniki Črvovega rodu'. Krajevno ime *Črnéče* je nastalo iz **Črvniče* z asimilacijo *-rvn-* > *-rn-*, s preosmiselnostjo pomena in s prevzemom modela imen na *-eče*.

†ČIČIGOJ/†CICIGOJ, v virih 1591 na Ponikvah *Primos Cicigoi*, 1598 prav tam *Jacob Tschitschigoy*, 1624 prav tam isti *Jacob Titfchigoy*, na Kneži *Macher Titfchigoy*, 15.III.1596 v Mali vasi (od 1974 del Ljubljane) *Marusha Zhizhigaj* (LBap Lj.-Sv.Nik.), 19.II.1612 v Ljubljani *Casperus Zhizhigay* (LMatr Lj.-Sv.Nik.), 1633 *Valentin Cicigoi in locho di Martin Jereb* v Podmelcu,²¹ 11.V.1655 *Lucas Zchizchigoi* iz solkanske župnije (LBap I ŠG), 12.XII.1664 v Klavžah (na Baških njivah) *Valentin Cicigoi* (LBap I Podm), 28.XII.1674 *Andreas Cicigoi de Bascaniua* (LBap I Podm), v Podmelcu 1700–1709 *Valant Cicigoi*, 8.I.1712 botra *Vrsula qm uxor Petri Zizgai (Čizgaj)* (LBap III Podm); priimek *Cicigoj* se navaja v SA Kn 1910 pri Mešlcu na Brdu. Priimek je bil nekdanj dokaj pogost v slovenski Benečiji (Dreka, Laze), kjer je izpričan vsaj od l. 1643. V poročni knjigi v Podutani je 1790 vpisan *Jacobus Zizigoi de Podmeuza*, vojaški begunec (Zuanella, Dom 2000, št. 6, tudi Spletni vir 5). Priimek je na Tolminskem

²¹ V urbarjih so v okviru naselja Podmelec vodili tudi rovtve in košanje današnje vasi Klavže. O tem, da gre v tem primeru za Valentina Cicigoja z rovta Baške njive v Klavžah, priča zapis o istem podložniku (*Valentin Cizigai*) med pripisi na koncu urbarja.

izumrl, v Podmelcu se še konec 19. stol. omenja *Jožef Cicigoj* (Mikuž 29: 23). Zapis *Titschigoy* je verjetno le posledica disimilativnega izgovora priimka *Čičigoj*. Prim. tpn *Čížguj*, it. *Cicigoj*, o. Podutana/San Leonardo (UD), 1707 *Cicigoj* (Merkù 2006a: 59). S 13 nosilci spada med zelo redke priimke, različico *Cicigoj* je 5.IX.2000 nosila samo 1 oseba (Priimki 2000).

Na Vipavskem je dokaj razširjen priimek *Cigoj* (od 262 oseb s tem priimkom v RS jih 187 živi v goriški regiji). V objavljenih virih z začetka 16. stol. ga ni še zaslediti. Domnevati je mogoče, da je nastal z opustitvijo prvega zloga, tj. s haplologijo iz priimka *Cicigoj*.

Priimek bi se morda dalo vzporejati s historičnimi zapisi slov. antroponimov *Cicebor* (1316 *Zytzebor*) in *Cicimir* (1247 *Citzzimir*) v nemških srednjeveških virih (Schlimpert 1978: 31). Schlimpert skuša razložiti prvi del zloženke iz psl. podstave *čbt-, ki jo primerja z ruskim *чecmb* 'časť'.

Skok (III: 251) navaja več srb. in hrv. narečnih poimenovanj za sinico (od Dalmacije do Črne gore), ki se začenjajo na *cici-*, npr. *ciciban*, *cicibaj*, *cicibag*, *cicigoj*, *cicmiga*, *cicikur*. Poimenovanja so po njegovem mnenju onomatopejskega izvora in oponašajo oglašanje sinice, prim. tudi medmet *cicifuj*. Če je priimek *Čičigoj* nastal iz poimenovanja za sinico, ne spada v skupino priimkov na *-goj* iz nekdanjih osebnih imen. Prim. tudi priimke ⇒ †*Blažigoj*, ⇒ †*Černigoj*, ⇒ *Kogoj/Kogej*, ⇒ †*Maligoj*, ⇒ *Šuligoj*.

ČUFER, v virih od 15.6.1473 v župniji Rut *Paulus Zuffer* (Nazzi 2008: 314), 1515 v Znojilah *Hanns Zuffer*, 1523 zapisan kot *Hans Tschuffer*, 1515 še v Oblokah *Jacob Tschuffer*, v Tolminu *Janse Schüffer schorg* (birič), 1523 v Tolminu pa *Machor Zuphar*, na Kneži 1579 *Lampret Zufar loco Stiefin Cumer*, 1591 v Oblokah *Mattia Zufer*, 1598 v Tolminu *Zuffer*, v Žabžah (zaselek Bukovega) *Hannss Zuffer*, v Hudajužni *Michel Zuffer*, 1624 v Tolminu *Gregor Tschuffer*, na Kalu *Mathia Zuffer richter* (Nemškega Ruta), v Kuku *Jury Tschuffer*, 1628 in 1654 v Oblokah *Adam Zuffer*, 1654 v Znojilah *Jacob Tschuffer*, v Kojci *Iuan Zuffer* in *Gregor Tschuffer*, 1677 v Znojilah *Primos Zuffar*, 21.IV.1678 v Tolminu botra *Gertruda Zufroucha*, 24.III.1808 v Oblokah *Andreas Zhuffer* (LMor GCOH), v obloških maticah šele od 1864 poknjizen v *Čufer*. V Oblokah tudi h. i. *Pri Čufru*. Podstava tega priimka je najverjetneje furlanski apelativ *zuffo* 'čuf, čop', iz katere je izpeljan vzdevek *čufar* 'moški, ki nosi v kito spletene lase' (Bezljaj I: 90). Na Gorenjskem so priimek poknjžili v *Čufar*, s čimer je prišlo do spremembe v sklanjatvenem vzorcu. Priimek *Čufer* se v tolminskem okolju sklanja z izpadom *-e-* v priponi, medtem ko se njegova različica *Čufar* sklanja z ohranitvijo *-a-* v priponi.²² Nosilcev različice *Čufer* je 279 (od tega 122 v gorenjski in 94 v goriški statistični regiji), nosilcev različice *Čufar* pa 85 (od tega 63 v gorenjski statistični regiji). Iz priimka *Čufer* z manjšalno pripono *-le* (iz nem. *-lein*) je izpeljan še priimek *Čuferli*, ki je izpričan še pred osnovno obliko, že okrog l. 1500: *Nesa fa Jacob Zufferli de Kallerts* (Zuanella

²² Oče pisatelja in dramatika Toneta Čufarja (1905–1942) je bil Tone Čufer, doma pri Čufru v Oblokah.

1997: 67, tudi Spletni vir 5) in 1507 v Levpi *Daniel Tschufferly* (Pavlin 2006: 156). Bolj kot v Republiki Sloveniji, kjer je 5.IX.2000 živel samo 5 nosilcev tega priimka (v Kanalu) (Priimki 2000), je priimek ohranjen v Benečiji, kjer je (v Dreki) izpričan že od leta 1642.

ČUJEC, v virih 1499 v župi Šturje (Ajdoščina) *Martin Tschuez*, 1507 v Podgori *Andre Tschuiecz*, 1515 v Doljah *Peter Schuitz*, 1523 prav tam *Lucas Tschuitz*, prav tam *Arnei Tschuiz*, 1624 v Bači pri Modreju *Andre Tschuiz*, 1654 v Modreju *Zuiz*. Priimek je domnevno nastal kot vzdevek iz glagola *čujati* 'bdeti' (Tominec 1964: 80). Spada med redkejše, v RS ima samo 43 nosilcev, ki živijo skoraj izključno na Tolminskem.

DAKSKOBLER, v virih od 1591 pri Brdarju v Poreznu, ko je namesto priimka vpisana le predložna zveza *Lampret nadascofil*, medtem ko je ista oseba 1598 poimenovana že *Lamprecht Dabskhofler*, njegov naslednik 1624 pa *Steffan Taxkhoffler*, 1677 *Steffano Tochslofer*, 1752 so priimek v terezijanskem katastru zapisovali kot *Doxcubler*, 1794 *Tomaso Deccobler*, 1858 *Daxcobler*, 1859 *Daxkobler*, 1862 *Dachskobler* (RegMor II Podb). Priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Dakskobler*, ki je izpeljanka iz zloženega imena rovtarske kmetije *Dakskobel*; ta je še 1624 vpisana tudi s slovenskim imenom *Viasbinim*. *Dakskobel* je odraz starejše izposoje nem. imena *Dachskofel*, zloženega iz *Dachs* 'jazbec' in *Kofel* 'vrh, vzpetina, rob' (Torkar 1996: 126), soriško- in rutarskonem. *kxouvl* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 51, 95). Slovensčina na vzhodnem Tolminskem je sicer prevzela srvn. apelative *virtuoch* 'predpasnik' kot *birtah*, *verderben* 'pokvariti' kot *brd'érbat*, *vrist* 'rok' kot *brěšt* (Furlan 2020, Striedter-Temps 1963: 92, 95, 117). Slovenska ustreznica priimka bi lahko bila *Jazbinšek*, ki pa ima svoje žarišče v savinjski regiji. V RS živi 99 oseb s priimkom *Dakskobler*, od tega 67 v goriški statistični regiji. Prim. priimka ⇒ *†Koblar* in ⇒ *†Švarckobler*.

DEBELJAK [debelják], v virih 1536 v mitninski knjigi *Petter Debelackh* (Gestrin 1972: 115), 1560 v Rovtu v Selški dolini *Janez Debellakh* (Kos 1894: 36, 37, Andrejka 1939: 326), 1598 v (Nemški) Idriji *Cašpar Debeliakh*, na Tolminskem prvič 1654 v Oblokah *Martin Debeliakh*; priimek je najverjetneje nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Debeljak*, izpeljanega s pripono *-jak* iz gorskega imena *Debelo brdo* pri Sv. Lenartu v Selški dolini. Pripona *-ak/-jak* (< **-akъ/*-jakъ*) substantivizira pridevnike, zaimke, števnike, v izimenskih tvorbah poimenuje osebe po predmetu, ki ga izraža podstava samostalnika, tvori izglagolska nomina agentis in nomina instrumenti (Sławski 1974: 89), vendar v naših primerih največkrat označuje osebo po kraju bivanja.

Enak način tvorbe dokazuje Šivic-Dular za priimek *Tulščak*, ki je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *†Tolščak* iz krajevnega imena *Tolsti Vrh* v o. Šentjernej (Šivic-Dular 1984: 291). Na *Debelem brdu* je izpričano h. i. *Delobrdar* (prvotno *Debelobrdar*), kar je mlajša oblika stanovniškega imena *Debeljak*. Priimek *Debeljak* se je iz Selške v Baško dolino razširil s poročno migracijo ob tovarniški poti, prim. tudi

priimek †*Flinč*/†*Flič*. V urbarjih in terezijanskem katastru so ga pisali *Debeliach*, v jožefinskem in franciscejskem katastru ter v matičnih knjigah 19. stol. pa *Debelak* ali *Debellak* vse do poknjžjenja leta 1877 (LBap II Obl). Danes je v RS 1.264 *Debeljakov* in 522 *Debelakov*, ki so razpršeni po vsej državi. Glede na veliko število nosilcev je velika verjetnost, da je priimek imel več žarišč nastanka. Tudi pri priimku ⇒ *Oblak* bi bilo mogoče izhajati iz krajevnega imena s prvo sestavino *Obli* (vrh, hrib, gorica, brdo).

†**DERLINK**/†**DERLING**, v virih 1591 nekje v okolici Podbrda *Lenart Derlinch*, v (Gorenjih) Novakih *Gasper Derlinch loco Grigor Bisiach*, 1598 prav tam *Caspar Derling* in *Thomas Derling*, 1624 prav tam ista *Casper Derling* in *Thomas Derlinckh*, h. i. *Pri Drlinku* v Gorenjih Novakih (Terpin 2008: 247). Na obravnavano območje je prišel verjetno s poročno migracijo iz Novakov, vendar se ni dolgo obdržal. Ob popisu 1931 je bil sicer bolj razširjen v Selški dolini (Kartoteka ZSSP, šk. 36), vendar ga loški urbar 1709–1714 tam še ne zaznava (Andrejka 1932). Glede na primerljivost pripone v priimku *Melink*, ki je 1602 v Gorenjem Tarbilju izpričan kot *Melinigh* in *Melingh* (Merkù 1982: 44), 1624 pa v Podmelcu kot *Petter Milinichs* (z verjetno rekonstrukcijo **Melin-ькъ* in izpeljavo iz apel. *melina* ‘melišče’, glede tvorjenosti prim. priimek in tpn *Orehek* iz **Orehъкъ*), je mogoče domnevati neizpričani ljudskogeografski apelativ **drlin(a)*, povezan s psl. **dbrliti* (*se*) (ÈSSJa 5: 222) ter srb. in hrv. *drljati* ‘branati, praskati’ (Skok I: 440), oz. z onimizacijo tega apelativa nastali mtn. Ni jasno, v kakšni zvezi je priimek s terskim narečnim izrazom *drlinka* ‘raglja’, ki etimološko ni pojasnjen (Merkù 1993a: 48).

Nosilcev različice *Derlink* v RS je 114 (od tega 90 v gorenjski in 9 v goriški statistični regiji), pisne različice *Derling* 20, pisne različice *Drlink* pa 17 (od tega 11 v obalno-kraški statistični regiji).

†**DOBLAREC** [doblárec], v virih 1515 v Doblarju *Walthausen jez Miclau Doblariz*, 1523 prav tam *Juan Doblaritz suppan*, 1591 na Kneži *Valantin Doblariz loco Lenart Pauman*, na Pečinah *Matia Doblariz*, 1598 prav tam isti *Mathia Doblariz*, na Njivici, zas. Doblarja, *Petter Doblariz*, v Volčah *Blaß Doblariz*, na Volarjih *Anderl Doblariz*, 1624 prav tam isti *Andree Doblariz*, *Anfelli Doblariz*, na Pečinah *Mathia Doblariz*, 1654 v Doblarju *Doblares* in *Doblaritsch* (kar kaže na izmenljivost pripon *-ec* in *-ič*), 11.XI.1659 na Prapetnem Brdu *Lucas Dublariz* (LBap I ŠG), 1755 *Michael Doblarez*, župnik, doma iz vasi Doblar (grof Attems 1994: 455), h. i. *Doblarc* na Kozarščah (Mikuž 5–6: 15); priimek je kasneje izumrl. Nastal je iz stanovniškega imena *Doblarec*, izpeljanega iz krajevnega imena *Doblar* s pripono *-ec*. V podstavi toponima je verjetno pridevnik *dobelj* ‘sposoben, potrjen’ (Bezljaj I: 105).

DOBRAVEC [dobrávec], v virih 1515 na Selih nad Podmelcem *Thomas Tobrauiz*, 1523 prav tam *Gregor des Thomas Dawrauiz sun*, 1579 na Kneži *Toni Dobrauiz*, 1598 na Selih nad Podmelcem *Paul Dobrauiz* in *Lucas Dobrauiz*, 1654 prav tam *Adam Dobrauiz*, 2.V.1665 na Selih nad Podmelcem *Paulus f.l. Thomae Dobrauiz*, 1672 celo

v Čabru *Joannes Dobrauecz* (Malnar 2010²: 45); priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Dobravec*, izpeljanega iz danes neobstoječega krajevnega imena **Dobrava*, izpričanega v tolminskem urbarju 1377 nedaleč od Tolmina, prim. *in villa de Dobraua sunt mansi 6, culti et inculti* (Kos 1948: 57). Priimek torej ni nastal neposredno iz občnega imena *dobravec* s pomenom 'prebivalec dobrave' (Plet. I: 144). Poleg tolminskega žarišča obstaja še žarišče v Bohinjski Češnjici, v različici *Dobravec* pa tudi na celjskem območju. Število nosilcev različice *Dobravec* v RS je 366 (126 v osrednjeslovenski, 122 v gorenjski in 46 v goriški statistični regiji), različice *Dobravec* pa 189 (88 v savinjski, 42 v osrednjeslovenski regiji).

DREKONJA [drékonja], v virih 1515 na Ljubinju *Scherne Drecagnie*, 1523 prav tam *Vallentin Trakaugna*, 1579 v Podmelcu *Michel Drecogna loco Hieroni Sibreiz*, 1591 prav tam isti *Michel Drecogna loco Jacob Subreiz*, 1598 prav tam *Vistor Drekhoina*, 1624 prav tam isti *Pfister Drecognia*, v Doljah *Jendrulia Drekhoniza*, 1654 na Kneži *Lucas Trakhoina* in *Caspar Drekhoina*, 25.III.1743 na Koritnici boter *Lucas Drecaine*. Priimek je eden redkih primerov stanovniškega imena s pripono *-onja*, izpeljan pa je iz krajevnega imena *Dreka/Drenchia* v slovenski Benečiji. Listini iz l. 1295 (*homines ville Tranche*, Frau 1978: 58) in 1419 (*Vilichogna abitante in Tranča q. Marino di Tranča*, Staffuzza 1978: 4) namreč kažeta, da se zapis *Tranča* v vzglasnim *t-* nanaša na krajevno ime *Drenchia*, slovensko *Dreka*, zato je upravičena domneva, da je zapis *Tracogna* zgodnja različica priimka *Drecogna*. Na to opozarja tudi Costantini (2002: 255). Naglas na prvem zlogu nam sporoča h. i. na Temljinah *Pri Drékajnu*. Zaradi napačnih asociacij, ki jih priimek vzbuja, so nekateri njegovi nosilci prevzeli besedotvorno sorodni priimek *Dragonja*. Današnje ime za prebivalca *Dreke* je *Dréčan* (Merkù 1999), ki se ohranja tudi v livškem hišnem imenu *Drečan* (Šekli 2008: 176). Iz krajevnega imena *Dreka* je sicer nastal tudi priimek *Drešček* (Šekli 2008: 188). Priimek *Drekonja* ima 36 nosilcev, od tega 16 v goriški statistični regiji; različica tega priimka je *Trakonja* (16), danes izpričana v Dobrovem v Brdih.

Pripona *-onja/-anja* (< *-on'a/*-an'a) v občnoimenskem fondu slovenskega knjižnega jezika ni ohranjena (Hajnšek-Holz, Jakopin 1996). Precej bolj produktivna je v srbsčini in hrvaščini, izdatno pa je izpričana tudi v srbskih in hrvaških imenih in priimkih: *Dobronja* ← **Dobromir* in **Dobroslav*, *Dragonja* ← **Dragomir* in **Dragoslav*, *Radonja* ← **Radomir*, *Vidonja* ← **Vidosav* (Šimundić 1970: 20). Najdemo pa jo tudi med najstarejšimi češkimi osebnimi imeni: *Žaboňa*, *Glupoňa*, *L'etoňa*, *Pravoňa*, *Pivoňa* (Pleskalová 1998: 148). Bajec (1950: 46) poudarja, da je bila nekoč precej bolj razširjena, saj o njej pričajo priimki. Priimki s to pripono so razširjeni predvsem na skrajnem zahodnem robu slovenskega etničnega ozemlja (manjše število podstav) in skrajnem vzhodnem robu (večina), medtem ko jih v osrednjem delu Slovenije skorajda ni. Značilno je tudi, da se niti eden od priimkov z zahodnega roba ne pojavlja na vzhodu, isto velja tudi za vzhodne priimke na zahodu.

Prvi priimek na *-onja* na slovenskem etničnem ozemlju je *Tychonja* 1134 v Otmanjih na Koroškem (Kronsteiner 1975: 75), nato še enkrat *Tichonia* 1181 in *Wulconia*

(**Volkonja*) 1181 v Furlaniji (Koštiál 1914a: 326), *Dragongna* (**Dragonja*) 1202 v Trstu, nato isti še 1291 v okolici Gorice (Koštiál 1914b: 408), nato *Velicogna* 1295 in 1300 v Volčah, nato *Sobogna* 1308 in 1309 (Trst), *Pregogna* 1323, *Preconea* 1338, *Tichonia* 1349, *Bratogna* 1356 (Trst), *Radogna* 1357 (Senožeče), nato pa 1377 *Prehogna* (**Prvonja*, Stopec), *Vidogna* (Pečine), *Jacogna* (Prapetno Brdo), *Sitogna* (**Žitonja*, Tolmin), *Dedonia* (ok. 1400, Kazlje), *Dedogna* (**Dedonja* 1405, Trst), *Pratonja* (**Bratonja*, ok. 1400, Rodik). V Černjejskem rokopisu 1497–1508 (Mikhailov 2001: 110, 129) najdemo imeni **Pervonja* (*Peruogna*, Černjeja 1497), **Tihonja* (*Ticogna*, Plestišča 1502). Prva omemba antroponima **Prvonja* v hrvaških virih je iz leta 1092 v Zadru: *Pruona* (Jakić-Cestarić, 1976: 199). Sławski (1974: 133) piše o priponi *-on'ь, da je v zahodnoslovanskih jezikih produktivna predvsem v ekspresivnih oznakah ljudi, pogosto s slabšalno-večalnim odtenkom. V vzhodno- in južnoslovanskih jezikih ji ustreza v tej funkciji razširjena pripona -on-ja (tipična za ruščino, srbščino in hrvaščino, zasledimo jo tudi v slovenščini), ki je pogosto dvospolna. Te tvorbe igrajo veliko vlogo v osebnih imenih. Priponi *-on'ь, *-on'a sta sekundarni zloženi obrazili in sta povezani z *-onъ: *-on'ь je nastal z naplastitvijo strukturalnega -j na osnovno obrazilo.

V seznamu posesti goriških grofov iz časa okrog 1200 zasledimo staroslovenska imena *Wlcong* (Bilje), *Radong* (Peč) in *Bratrong* (Žablje) ter *Bozeng* (Vitovlje) (Kos 1954: 107, 108), kar kaže na obstoj pripone -onj kot različice pripone -onja, ki je izpričana tudi v vzdevnem priimku *Specogn* (**Špehonj*) v Terski dolini (Dapit 2001: 193). Prim. tudi priimke ⇒ *Lapanja/Lapajne*, ⇒ *Pervanja/Pervanje*, ⇒ *Velikonja*.

DROLE [dróle], v virih šele od 1624 v Znojilah *Hannss Trolle* (h. i. *Drólne*, pri *Drolnu*)²³, 1654 v Oblokah *Petter Drolle* (h. i. *Drolč*)²⁴, 1677 v Znojilah *Valentin Drole*, v Oblokah *Peter Drole*, 1808 v Oblokah *Casparus Drolli*, 1819 v Oblokah in Hudajužni vsi vpisi samo *Drul*, 1836 *Drol*, *Drole* in *Drolle*, 1842, 1857, 1863 in 1868 *Drolle*, od 1873 le še *Drole* (LMor GCOH, LBap II Obl). Priimek je v prvi polovici 19. stol., ko so ga zapisovali *Drol*, migriral na soriško ozemlje, kjer je to obliko obdržal, s čimer je nastal nov priimek. Priimek najverjetneje izvira iz tirolskonemškega vzdevka *Troll* 'te-leban, teslo, kmetavz'. V slovenščini je prešel v skupino priimkov na -e < *-ę. V nemških virih je zabeležen že 1307: *Heinr. dictus Drol* (Brechenmacher I: 349). Leksem je v pogovorni slovenščini bolj znan v ženski obliki *trola*. H. i. *Trolč* je znano tudi v Žabnicah v Kanalski dolini (Šumi 1999: 84). Popolnoma drugačnega, namreč slovanskega, izvora je priimek *Drolc*, ki na Tolminskem ni razširjen. V njem je najverjetneje isti etimon kot v hrv. apelativu *drolja* 'vlačuga' (ĚSSJa 5: 124–125). V RS živi 239 nosilcev priimka *Drole* (114 v goriški statistični regiji), različico *Drol* pa nosi 96 oseb (54 v gorenjski statistični regiji). Priimek *Drolc* nosi 466 oseb (263 v osrednjeslovenski statistični regiji), njegovo različico *Drolec* pa 55 oseb.

²³ H. i. *Drolne* je nastalo iz oblike **Drolin*, ki vsebuje furl. pripono -in tako kot h. i. *Móurn* (**Maurin*) v Grantu.

²⁴ H. i. *Drolč* vsebuje patronimično pripono -ič, zaradi vokalne redukcije je nenaglašeni *i* izpadel.

†**EKAR**, v virih 1515 v Stržiščah *Thomas Eckher*, 1523 prav tam isti *Thomas Egkher*, 1654 prav tam *Lamprecht Egkher*, pozneje se priimek izgubi. Nastal je s transonimizacijo iz stanovniškega imena kot izpeljanka iz gorskega imena **Eke*, slednje pa z onimizacijo leksema *Ecke* z ljudskogeografskim pomenom 'brdo'. V RS živi 49 oseb s tem priimkom, od tega 38 v gorenjski statistični regiji.

ERJAVEC/RIJAVEC/RJAVEC, v virih 1501 na loškem ozemlju v Bitnjah in na Kovskem Vrhu *Crisse Rayabitz*, v Ševljah in Gabrku *Iuri Rayabitz*, na ožjem Goriškem 1507 *Lucas Ariawecz* v Dolnji Vrtojbi, *Miche Ariaw* na Vogrskem, *Thonich Ariaw* v Kanalskem Lomu, 1515 v Poljubinju *Petter Eriabiz*, isti 1523 *Petter Ariauetz*, 1515 na Pečinah *Linhardt in Michel Riabiz*, 1523 pa *Lienhart in Clement Ariauetz*, 1515 na Šentviški Gori *Jacob Riabiz*, 1523 pa isti *Jacob Ariauetz*, 1515 v Planini pri Cerknem *Jure Eriabiz*, 1523 pa prav tam *Peter des Jure Eriabetz sun*, 1591 v Poljubinju *Marcho Riauz*, na Šentviški Gori (Bisichia) *Josefo Riauz*, *Jeroni Riauz*, *Arnei Riauz*, na Prapetnem Brdu *Bastian Riauz*, na Pečinah *Silvester Riauz*, na Ponikvah *Jera Riaucha*, 1598 v Poljubinju *Marina Riaukha*, na Pečinah *Blaß Reauiz*, na Šentviški Gori (Wifchikha) *Petter Reauiz*, 1624 v Tolminu *Petter Reauiz*, v Poljubinju *Gregor Reauiz*, na Šentviški Gori (Bificha) *Petter Riauez*, 1654 na Šentviški Gori *Eriauez*, *Riauz*, 30.IX.1668 v Bači pri Modreju *Michael f.l. Gregory Ariauz* (LBap I Podm).

Priimek je nastal s transonimizacijo iz vzdevka, ta pa iz občnega imena *rjavec*, izpeljanega s pripono *-ec* iz pridevnika *rjav* (< **rdjavъ*), ki v več sln. narečjih pomeni 'rdeč' (Furlan 2019: 8, 26); primera *Miche Ariaw* in *Thonich Ariaw* iz 1507 kažeta na še nedokončan proces izoblikovanja priimka, kar bi lahko primerjali z današnjim vzdevkom *ta Rejov*,²⁵ tj. 'človek z rdečkastorjavimi lasmi'. Po mnenju Jakopina (1975: 101) je priimek *Erjavec* nastal z onimizacijo občnega imena *erjavec*, ki naj bi bilo nekdanj tabuistično poimenovanje medveda.

Priimek danes nastopa na Tolminskem pretežno v zapisih *Rijavec* in *Rjavec*. Spada med najfrekventnejše priimke na Slovenskem. Število nosilcev v RS je: *Erjavec* 1.779 (763 v osrednjeslovenski in 176 v goriški statistični regiji), *Rijavec* 684 (458 v goriški statistični regiji), *Erjavc* 90, *Rjavec* 38.

ERŽEN [eržén], v urbarju iz 1501 zasledimo pet zapisov tega priimka kot *Ersen*, *Er-senn* in *Erssen* v bližini Hotavelj, Poljan in Strmice na loškem ozemlju, na Tolminskem pa šele 1523 na Poljanah (pri Cerknem) *Mathia Ersan*, v Lazcu *Michel des Urban resen khnecht* in tudi na Idrskem *Mathia Resen*, 1591 v Lazcu *Juri Risen loco Lenar Cremsar*, v Otaležu *Ellar Risen loco Urban*, 1598 v Policah *Philip Arfien*, 1624 prav tam isti *Phillip Arfien*, v Šebreljah *Lucafs Rosen*, 1654 v Kojci *Ansche Erschen*, 25.XII.1670 v Hudajužni *Agnes f.l. Hilary Arfen de Hudaiufina* (LBap I Podm), 1672 celo v Čabru *Joannes Ersen* (Malnar 2010²: 47), v LBap I ter LMor I Bukovo je v letih med 1747 in 1773 oz. 1747 in 1784 vpisanih večje število rojstev in smrti s priimkom

²⁵ Vzdevek je znan avtorju tega besedila iz osebne komunikacije na obravnavanem območju.

Ershen in *Reshen*. Priimek je nastal kot vzdevek iz pridevnika *ržen*, verjetno za človeka, ki je prideloval veliko rži (in ne pšenice). Spada med frekventnejše cerkljanske priimke, ima 1.177 nosilcev, od tega 602 v gorenjski, 262 v osrednjeslovenski in 140 v goriški regiji, obstajata pa tudi različici *Ržen* s 146 nosilci, od tega 45 v gorenjski regiji, in *Režen* z 63 nosilci, od tega 17 v gorenjski regiji.

FELTRIN, v virih 1575 v kraju Vigonovo (pri Pordenonu) *Battista Feltrin*, 1586 v Vidmu *Pietro Feltrino* (Costantini 2002: 272), od 1654 do 1708 na Šentviški Gori 8 vpisov rojstev otrok s priimkom *Feltrin* (LBap I ŠG). Prim. h. i. *Pri Futrinu* na Bukovem, *Pri Feltrinu v Zakraju* (SA ŠG II). Priimek je nastal s transonimizacijo iz it. stanovniškega imena *Feltrin*, izpeljanega iz imena mesta *Feltre* v Venetu (De Felice 1979: 123), prim. podobno pomensko motivirani priimek ⇒ *Brešan/Brežan*. Nosilcev priimka v RS je 88, od tega 66 v goriški statistični regiji.

FERJANC, v virih 1624 v Oblokah *Gustin Feryanz*, 1633 zapisan kot *Justin Floriancich*, danes h. i. in priimek *Ferjanc* v Rutu; priimek je nastal s transonimizacijo iz manjšalnice ali patronimika s pripono *-ec* k svetniškemu rojstnemu imenu *Florijan*, nar. *Fíjen*, prim. h. i. *Andrejc*, *Matevžc*, *Ivanc*, *Jakc*, *Štefc*, *Zgagc*, v Sloveniji je samo 16 nosilcev tega priimka. Gl. še priimek ⇒ *Florjančič*.

FLANDER, v virih od 1550 v Zakojci *Vlrich Flannder*, 1591 prav tam *Grigor Flandri* in *Juri Flandri locho Vorich Ouer*, 1598 in 1624 prav tam *Juri Flander* in *Gregor Flander*, 1598 v Počah *Marco Flander*; priimek je ostal v Zakojci do 1827, odtlej h. i. *Pri Flandru*. 1591 je *Grigor Flandri* na drugem mestu zapisan kot *Grigor Flandrigh*, ki pa ga kaže jemati kot manjšalnico in ne kot patronimik, saj se v poznejših virih pojavlja le še *Gregor Flander*. Priimek je verjetno nastal kot vzdevek iz izposojenke nemškega izvora *Flanderer* s haplologijo v pomenu 'nestanoviten moški' (Brechenmacher I: 474). Priimek nosi v RS 120 oseb, od tega 36 v goriški, 27 v osrednjeslovenski in 27 v gorenjski statistični regiji.

†**FLINČ**/†**FLIČ**, v virih 1598 na Grahovem ob Bači *Florian Flitsch*, 1624 zapisan kot *Florian Flintsch*, 1624 v Oblokah *Thomas Flintsch*, 1633 na Grahovem *Steffan Ortar in locho di Florian Flinz*; *Tomaž Flinč* je bil tudi kajžar v stirniški županiji (Selška dolina) l. 1560 (Kos 1894: 37), v kateri je nastal tudi priimek Debeljak. Očitno gre za drugi primer migracije iz te županije v Obloke. Priimek *Flinz* je morda povezan s teonimom *Flinz*, za katerega Linhart meni, da je le germanizirana oblika dobrega boga *Beliboga* oz. *Belinca* (Mikhailov 2002: 40). *Flitsch* je sicer tudi nemško poimenovanje *Bovca*, *Flitscher* pa je nemška oblika stanovniškega imena *Bovčan*. Če bi priimek *Flintsch* oz. *Flitsch* označeval Bovčana, bi ga v tem času že zapisali v obliki *Flitscher*, zato ta možnost razlage ni verjetna.

FLORJANČIČ, v virih 1515 v Smasteh pri Kobaridu *Martein Furianziz*, 1523 prav tam *Cotzian Furiantshitz*, vendar ima na obravnavanem območju najbrž svoje lastno žarišče; 1591 v Kojci *Tomas Floreancig*, 1598 zapisan kot *Thomas Furiantshikh*, 1624 pa kot *Thomas Feryantschiz*, 1598 v Jesenici *Gregor Floriantshig*, na Koritnici *Heller Floriantfchig*, 1624 v Jesenici *Gregor Floriantshiz*, v Hudajužni *Vallenthin Floriantshiz*; en in isti človek (*Drolč* v Oblokah) je zapisan 1624 kot *Gustin Feryanz*, 1628 *Justin Friancig*, 1633 pa kot *Justin Floriancich*, 1654 na Koritnici *Walter Floriantshitsch*, *Michael Floriantshitsch*, 19.III.1668 prav tam *Marina f.l. Joannis Forianziz*, 1672 celo v Čabru *Lucas Florianchich* (Malnar 2010²: 49), še 1852 na Grahovem ob Bači sočasno *Forianzizh* in *Ferjanzizh*, odtlej le še *Florianzizh*, 12.IV.1862 na Koritnici *Theresa Floriančig*, 23.IV.1862 na Grahovem ob Bači *Maria Floriančič* (LNati II Gr). Priimek je nastal kot patronimik iz svetniškega krstnega imena *Florjan*. Priimek nosijo v RS 604 osebe, od tega 158 v osrednjeslovenski, 118 v gorenjski, 97 v podravski in 62 v goriški statistični regiji. Gl. še priimek ⇒ *Ferjanc*.

FRANJKO, v virih 1377 v Tolminu *Franço*, 12.VIII.1668 na Grahovem *Vrsula f.l. Sebastiani Franco*, 1782 na Prapetnem Brdu *Joseph Franca* (SA ŠG I), 1827 v Dolenji Trebuši pri št. 46 *Frainka* (SA GT), pri št. 53 *Frainko*, pri št. 54 *Frainka*, 1876 pri št. 52 *Frajnka*, na Kneži h. i. *Pri Frajniku* (SA Kn), 2008 priimek *Franjko* v Lipetih v Bukovskem Vrhu (Terpin 2008: 196, TIS 2016). Priimek je poknjžjen v *Franjko* in ima samo 11 nosilcev v RS. Izhaja najverjetneje iz krstnega imena *Franciscus* s hipokor. pripono *-ko*. V tolminskem narečju se je *n* pred velarom namreč palataliziral v *ń* in dalje v *in*, prim. lekseme *gajnk*, *kajngla*, *žejnska* (Ramovš 1924: 90, Čujec Stres 2010: 175, 247, ista, 2014: 488).²⁶

FRATNIK, v virih 1494 v Mirnu *Frattnikh*, 1507 v Biljah pri Gorici *Perecz Fratnickh*, *Blas Fratnickh*, *Peter Fratnickh*, *Tschernne Fratnich*, 1523 v Sužidu *Catzian Fratnickh*, 1515 na Idrskem *Thomas Fraidnickh* in 1523 prav tam *Thonich Thomas Fratnikhs* sun, 1515 v Planini pri Cerknem *Primus Frada* ali *Primus Khumer*, 1591 v Poljubinju *Michel Leban locho Urban Fratnich*, 1591 v Ročah *Clemen Fratnich loco Agostin Quala*, 1598 na Idrskem *Anthoni Fratnikg*, 1624 v Žabčah *Thomas Fratnickh*, h. i. *Fratnik* na Čiginju (Mikuž 4: 4, TTN5); priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena in je narejen po istem modelu kot ostali priimki na *-nik*, le s prevzeto podstavo *frata* 'poseka, jasa' iz furl. *frate* oz. it. *fratta* (Čop 2000: 122). Pripona *-nik* (< *-bn-ikъ) je sestavljena iz pridevniške pripone *-bnъ in samostalniške pripone *-ikъ. Ta pripona sicer ni tipična za priimke na Tolminskem, pač pa je zelo razširjena na Koroškem in Štajerskem. Na enak način so tvorjeni tolminski tpn ⇒ *Stopnik*, ⇒ *Trtnik*, ⇒ *Gačnik*, ⇒ *Kobilnik*, ⇒ *Ostrožnik*, ⇒ *Pušnik*, ⇒ *Samotešnik*, številna slovenska krajevna imena, npr. *Drenik* (zas. Leskovca v o. Novo mesto) ← **dern-bn-ikъ* (Šivic-Dular 1989: 234).

²⁶ Za opozorilo na Ramovševo razlago se zahvaljujem kolegicama Metki Furlan in Karmen Kenda-Jež.

Ledinsko ime *Frata* je zelo pogosto v Sloveniji in v Istri, prim. *Frata* v istrski vasi Bubani in krajevno ime *Frata* v bližini Poreča (Ivetac 1982: 28). V RS je 99 oseb s tem priimkom, od tega 58 v goriški statistični regiji.

FRELIH, v virih 1318 v Bodovljah pri Škofji Loki *Iohannes Fro^eleich*, v začetku 15. stol. *Mathee der Fro^eleich* v Sv. Ožboltu pri Škofji Loki, 1501 v Sorici *Clemen Frolich*, 1624 na Petrovem Brdu *Steffan Frellich*, 1654 prav tam *Martin Fröllich*, 1677 in 1698 vpisan kot *Martin Frelich*; priimek je nastal iz nemškega vzdeвка *fröhlich* 'vesel'. Podobno je na Cerkljanskem z onimizacijo prevzetega srvn. apel. *vrælich* 'vesel' nastal vzdevek in nato priimek ⇒ *Brelih*. Priimek *Frelih* ima v RS 697 nosilcev, od tega 415 v gorenjski statistični regiji.

GABRŠČEK/GABERŠČEK/GABERŠČIK, v virih od 1523 v Gabrjah *Jansche Gaberschickh* (1515 vpisan samo kot *Jannse*, še brez priimka), 1598 na Seliščih (pri Kamnem) *Steffan Gäberfchikh* in še eden *Steffan Gäberfchig*, v Jesenici *Vrban Gäberfchig*, 1606 na Kamnem *Stiefin Gabresigh loco Macor Matuz*, 1624 na Kamnem *Curin Gaberfchickh*, na Volarjih *Steffan Gaberfchigkh*, v Doljah *Arnei Gaberfchigkh*, 26.V.1678 prav tam boter *Gasper Gabersigh*, 20.X.1678 v Prapetnem botra *Marina Gabersiza* (LBap II Tol), 5.XI.1722 na Kamnem boter *Paulus Gaberschig* (LBap III Tol), 1787 v Zatoľminu *Joannes Gaberscig* (LBap VI Tol), 11.X.1850 v Tolminu *Gabersčig*, 29.IV.1868 na Volarjih *Valentinus Gaberščik* (LBap IX, X Tol), ok. 1880–1890 na Idriji pri Bači *Gaberšček* (SA Idr/B). Priimek je nastal s transonimizacijo iz nekdanjega stanovniškega imena *Gabršček* (današnje je *Gabrc*), ki izvira iz krajevnega imena *Gabrje* (pri Tolminu). Poknjizenje ni bilo izpeljano dosledno: poleg pravilnega poknjizenja *Gabršček* (150 oseb v RS, od tega 105 v goriški regiji) sta ostali tudi različici *Gaberšček* (182 oseb v RS, od tega 110 v goriški regiji) in *Gaberščik* (33 oseb v RS, od tega 19 v osrednjeslovenski regiji). Različica *Gaberšček* ohranja pisanje polglasnika pred *r*-om z *e*, prim. *kerst* za knjižno *krst*, različica *Gaberščik* pa poleg tega ohranja še pisanje reduciranega izgovora pripone *-ek* z *i*-jem, prim. *človik* za sodobno knjižno *človek*. Priimek *Gaberšek* (340 oseb v RS, od tega 184 v savinjski regiji) ima žarišče čisto drugje in na Tolminskem tudi ni zastopan.

GATEJ [gatêj], v virih od 15.6.1473 v župniji Rut *Filipp Gatti* (Nazzi 2008: 314), 1515 v Podbrdu *Gathe undter dem eckh*, 1523 isti človek *Oßwald Goty*, 1515 v Tolminu *Jacob Gatte*, na Idrskem (pri Kobaridu) *Niclau Gatha*, 1591 v Podbrdu *Anzili et Jacob Gatei*, v Plužnjah *Luches Gatei Berginiz*, 1598 na Koritnici *Hannss Gättey*, v Trtniku *Anderle Gattey*, v Podbrdu *Hanns Gattej*, 1606 isti človek *Anzeli Gatei*, 1624 spet isti *Hannse Gattey*, v Tolminu (isti?) *Anfelli Gattej*, *Vrfcha Gatteiniza*, 1633 v Hudajužni *Gregor Gatei di Hadaiusna*, 1654 v Podbrdu *Stoph Gotthay* in *Jacob Gotthey*, v obdobju 1654–1708 je bilo na Pečinah 18 vpisov rojstev s priimkom *Gatej* (*Gathai*, *Gathei*, *Gattai*, *Gattei*, *Gatthai*, *Gatthei*), 1827 na Nemškem Rovtu (v Bohinju) *Gattey*,

h. i. *pər Gátej* (Klinar, Železnikar 2015: 16). Priimek izvira morda iz nem. apelativa *Gatte* 'zakonski mož', ki mu je pritraknjena slovenska pripona *-ej*. V RS živi 59 nosilcev tega priimka (34 v goriški statistični regiji).

GOLJA, v virih od 1377 na Selih nad Podmelcem *Goglia*, v Tolminskem Lomu *Johanes Ghuoglia*, 1515 na Selih nad Podmelcem *Jacob Goller*, prav tam *Steffan Gollar*, 1523 prav tam ista *Jacob Gulle* in *Steffan Gulle*, 1579 na Kneži *Lenart Goglia*, 1591 na Selih nad Podmelcem *Jacob golia loco Luches dobrauiz*, 1598 prav tam *Jacob Golia*, na Kneži *Clement Gollia*, 1624 na Selih nad Podmelcem še vedno *Jacob Gollia*, na Kneži še vedno *Clement Gollia*, 1654 v Rutu *Jury Gollia*, 17.I.1730 župnik *Stephanus Gollia* (LBap III Podm), 1871 *Gollia*, od 1872 *Golja* (LNati II Gr), h. i. *pər Gujlu* v Volčah (Mikuž 5–6: 34).

V tolminskem narečju se priimek in hišno ime *Golja* izgovarja *γujle*. Že Pleteršnik navaja iz Drežnice (po Erjavcu) leksem *gulj* 'stegno' in s Temljim (po Štreklju) *gulji* 'boki' (Plet. I: 260). Kenda (1926: 30), ki je dejansko prispeval skoraj celotno gradivo za Štrekljevo objavo tolminskega narečnega besedišča (Štrekelj 1892a), ponovno navaja apel. *gulj* v pomenu 'bok' in ugotavlja, da bi ga bilo verjetno treba poknjžiti kot *golj*. Pravilnost takšne pisave leksema potrjuje dejstvo, da bovško narečje pozna ta leksem (*γolj* 'bok, kolk') s prvotnim korenskim vokalizmom *o* (Ivančič Kutin 2007: 45). Podstava priimka *Golja* je zato nedvomno apelativ *golj* 'bok'.

Etimološko se apel. *golj* najverjetneje povezuje s prid. **golb* 'gol' (ÈSSJa 7: 14). Zdi se, da je izpeljan s pridevniško pripono **-jb* iz podstave **gol-*, iz katere je izpeljan tudi samostalnik *golén* (< psl. **golens*), katerega prvotni pomen je bil 'kost, ki ni prekrita z mišicami' (Borys 2005: 170). Iz samostalnika *golj* je v imenotvornem procesu s flektivno derivacijo nastala oblika **Golja*, prvotno vzdevek za človeka s širokimi boki. Antroponim *Golja* je torej nekoliko slabšalna oznaka človeka po njegovi zunanji podobi.

Vse navedeno kaže na vprašljivost vključitve sln. nar. *gujli* 'boki' v besedno družino slov. **gula*, srb. in hrv. *gula*, sln. *gula* 'grčasto poleno' (Bezljaj I: 186, ÈSSJa 7: 169) in kaže na napačno poknjženje sln. nar. *gulj* nam. *golj*. Glede na navedene podatke se zdi neverjetna Ramovševa razlaga priimka *Golja* (iz albanščine) kot rezultat migracije iz časa turških vpadov (Ramovš 1997a: 125). Antroponim *Golja* potrjuje obstoj apelativa *golj* s pomenom 'bok', ki je na slovenskem ozemlju zastopan na zelo omejenem območju. V RS je 351 oseb s tem priimkom, od tega 128 v goriški statistični regiji.

GOLOB, v virih že 1240 na Solbici v Reziji *Colob* (Kos 1954: 300), 1377 v Polju (na Šentviški planoti) *Golop* (dvakrat), 1494 v Tomaju *Galob* (Kos 1954: 216), v Briščah *Tomas Golob* (Kos 1954: 211), 1501 v Dolah (Podklanec) pri Žireh *Wlass, gener Galob*, na Goropekah pri Žireh *Steffan Galob*, 1507 v Solkanu *Golob*, Grgarju *Caspar Golob* in Gojačah *Martin Golob*, viri 1515–1523 ga na Tolminskem presenetljivo ne poznajo, 1525 v Zgoniku pri Trstu *Primos Golop de Suonicho* (Merkù 1994: 151), 1591 v Poreznu *Blas Golobig* (= **Golobič*), 1598 prav tam isti *Blass Galob* (do 1654),

v Zakojci *Toni Galob*, 1624 zapisan kot *Thoni Gallos*, 1628 prav tam *Anshe Gollob in loco di Tonich suo padre*, 28.V.1751 v Zakojci *Melchior Galob de Sadcoiza* (LMor I Buk), 1789 v Oblokah *Steffano Galob*, 1858 prav tam *Joseph Gollob*, od 1864 *Golob* (LBap II Obl). Priimek je nastal iz predkrščanskega osebnega (rojstnega) imena *Golob*, enakega apelativu *golob* 'ptič columba livia'. Spada med najfrekventnejše priimke v RS (11. mesto), ker je imel številna žarišča nastanka. Ima 3.751 nosilcev (969 v podravski, 929 v osrednjeslovenski, 468 v savinjski, 352 v jugovzhodni, 315 v koroški, 205 v gorenjski, 168 v goriški statistični regiji).

GORJUP, v virih 1602 *Hellar Gariup* v beneškem Grmku (Merkù 1982: 26), 1634 *Marina Gorupp* (brez navedbe kraja) (Stres 2005: 69), 3.IX.1657 v Dolenji Trebuši *Krescentia Goriup* (LBap I ŠG), 1948 v Poljubinju *Danica Gorup*, v Gorenjem Logu *Štefan Gorjup* (Kartoteka ZSSP, šk. 92), *Gorjupi* so zas. Dolenjega Lokovca, 1822 *Goriup* (k.o. Lokavec pri Kanalu). Priimek je nastal s transninizacijo iz vzdevka *Gorjup*, ta pa s posamostaljenjem pridevnika *gorjup* 'žarek, grenak', srb. in hrv. *gorup* 'grenak' idr. Vzdevek je verjetno označeval zagrenjenega človeka. Beseda s psl. rekonstrukcijo **gorupъ* ima isti koren kot slovanski **gorькъ*, **gorěti* (ÈSSJa 7: 51, Bezljaj 2003: 442). Na Tolminskem se je pojavil z migracijami z Goriškega. V RS živi kar 1.042 nosilcev tega priimka, ki se s tem uvršča med 150 najbolj frekventnih priimkov pri nas: 262 v osrednjeslovenski, 246 v podravski, 179 v savinjski, 100 v goriški statistični regiji. Njegova različica *Gorup* ima 255 nosilcev, od tega 84 v obalno-kraški, 63 v primorsko-notranjski in 44 v goriški statistični regiji.

†**GRADNIK**, v virih 1550 v Zakojci *Lucas vnnd Jerne Gradnickh*, 1591 na Grahovem *Arnei Gratnich locho Machor Reiz*, na Koritnici *Lenart Gratnich locho Gnesa Codi-cucha* in v Kojci *Juan Gratnich*, 1598 v Kojci *Wastian Grätnikh* oz. *Grädnikh*, 1624 prav tam *Thonny Gratnickh*, 1598 in 1624 na Grahovem ob Bači *Lamprecht Gradnikh*, 1654 prav tam *Michael Gratnigg*, 2.I.1671 na Skrilih pri Klavžah *Casparus f.l. Caspari Gradnig de Scrilla*, 1700–1709 v Poljubinju *Gendrulia Gradnich*, v Podmelcu ali Selih nad Podmelcem *Martin Gradnich*. Prim. gorsko ime *Gradnik* (1116 m) nedaleč od hriba in opustele vasi ⇒ *Lisec* nad kneško Grapo. V tolminskem narečju *graditi* pomeni 'šrangati' (Kenda 1926: 28). **Gradnik* je morda pozabljeni slovenski apelativ s pomenom 'šrangar'.²⁷ Podstava priimka je vsekakor *ograda*, *pregrada*. V RS je samo še 11 oseb s tem priimkom, vendar nihče od njih ne živi v goriški statistični regiji.

²⁷ Oče pesnika *Alojza Gradnika* je bil nezakonski sin *Neže Gradnik* (roj. 1829) iz Podmelca (Boršnik 1954: 4–5). Merkù (1982: 71) potemtakem zmotno povezuje njegov priimek s krajevnim imenom *Gradno* v Brdih. Eden od vodij velikega tolminskega punta 1713 *Ivan Gradnik* je v ročinski rojstni knjigi, kjer je vpisano njegovo rojstvo 4.I.1680, zabeležen kot *Joannes, sin Luka Gradnika*, vendar so ga v dokumentih iz časa po zadušitvi punta navajali kot *Ivana Miklavčiča* z vzdevkom *Gradnik* (Dolenc 1997: 106).

GRAHELJ, v virih 1515 v Labinjah *Vrban Grackhel*, 1591 v Novakih *Valentin Grachil loco Gasper Chienda*, 1598 v Zakrižu *Yerni Grächl*, 1624 v Novakih *Vallantin Grächl*, v Kojci *Jacob Grächl*, 1654 na Ponikvah *Grächel*, 22.XII.1669 v Rakovcu *Marina f.l. Andreae Grachali de Racouaz*, 17.IX.1741 na Ljubinjju *Andreas Grahl* (LBap III Tol). 1948 so ta priimek na Šentviški Gori nosile štiri osebe, na Pečinah tri, na Kneži pa ena (Kartoteka ZSSP, šk. 92). Priimek je verjetno nastal kot vzdevek iz sicer neizpričanega nar. apelativa **gráhelj* nam. *gráhor* ‘njivski plevel’, psl. **gorxorъ* (ÈSSJa 7: 43), prim. *gráholj* ‘gráhor’ (Plet. I: 244), Spada med manj frekventne priimke, število nosilcev različice *Grahelj* v RS je 48 (od tega 35 v goriški statistični regiji), različice *Grahel* pa 13.

†**GRAPAR**, v virih znan šele od 1.II.1655 na Šentviški Gori *Mattheus Grapar de Jero-uiza*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Prapetnem Brdu in v Policah zasledimo samo 5 vpisov rojstev otrok s priimkom *Grappar* (LBap I ŠG). V SA ŠG I za Prapetno Brdo je 1782 vpisan *Hermagoras Grapar*. Pozneje je priimek na Tolminskem izumrl, na Prapetnem Brdu je ostalo h. i. *Grapar*, izpričano tudi na Čiginju in h. i. *Gropar* ⇒ *V Grapéh* (Zakojški grapi). Danes je v RS samo 5 nosilcev tega priimka. Nastal je s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Grapar*, ki izvira iz ledinskega imena *Grapa* pod Prapetnim Brdom.

†**GRDINA**, v virih 1485 *Gordina* v Gabrjah pri Braniku, 1498 *Gardina* v Narinu (na Pivki) in Čeljah (v Brkinih), v Gerovem *Martin Gerdina* (Malnar 2010²: 53), 1515 na Ljubinjju *Linhardt Schorling jetz Iban Gerdina*, 1523 prav tam *Jeroni Kozman vormals Joan Gardina*, na Modrejcah *Andre Gradina*, 1598 in 1624 na Ljubinjju *Gregor Gardina*, 1598 v Tolminskem Lomu *Jacob Gordina*, 1624 prav tam isti *Jacob Gardina*, 1633 na Ljubinjju *Juri Gardina*. Priimek je pozneje na Tolminskem izumrl. Nastal je iz staroslovenskega atn **Grdina*, ki je bodisi hipokor. oblika od atn **Grdodrag* (**Gъrdo-dorgъ*), pri čemer je v času nastanka atn prid. *grd* verjetno še ohranjal pomen ‘ponosen’ (ÈSSJa 7: 206), bodisi osebno ime, ki je imelo funkcijo varovanja pred nečistimi silami. V virih so izpričane tudi druge antroponimske izpeljanke iz iste podstave: ok. 1200 *Gerdin* v Braniku, *Gerdman* v Krepljah, 1377 *Gardinus* v Poljubinjju, 1494 *Gordin Sybrin* v Štorjah, 1498 *Caspar Gardonya* v Zagorju na Pivki, prav tam *Simecz Gordonia*, *Thomacz Gurdonia*. Iz antroponimske podstave **Grd-* so tvorjeni tudi tpn *Grdina*, *Dražva vas* in *Drečji Vrh* (Torkar 2010b: 80, 94, Torkar 2013b: 115). Bajec meni, da je pripona *-ina* ena najpomembnejših slovenskih pripon, ki je še vedno močno tvorna in pomensko bogata (Bajec 1950: 48). Sławski (1974: 120–123) trdi, da je ta pripona med najproduktivnejšimi slovanskimi priponami in tvori samostalnike iz pridevnikov, samostalnikov, redko tudi iz glagolov. Kljub temu je med priimki obravnavanega območja redko zastopana. V RS živi 98 oseb s tem priimkom, od tega 70 v obalno-kraški regiji, različica *Gerdina* šteje 44 oseb, *Gerdin* 25 oseb in *Grdin* 15 oseb.

†**GRGAREC** [grgárec], v virih 1654 na Kneži *Mathia Gregär*, 14.XII.1666 na Temljinah *Thomas f.l. Leonardi Gargaraz de Tulmine* (oblika *Gargaraz* nosi pečat beneško-slovenske materinščine župnika Mohorja Gariupa); pozneje je izumrl. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena, izpeljanega iz krajevnega imena *Grgar*.

GROHAR, v virih 1501 v Zgornjih Danjah *Petter Grochawr*, v Ravnah (pod Ratitovcem) *Iorg Grochawr*, v Podlonku *Hannss Grochawr*, 1560 v Ravnah *Jakob Grahovar* in *Jakob Grahar*, v Podlonku *Agata*, hči *Andreja Graharja*, na Zalem Logu *Gregor Grahar*, v Železnikih kajžar *Mert Grahar*, v Dolenji vasi *Tomaž Grahar* (Kos 1894: 28, 31, 34),²⁸ na Tolminskem prvič 1654 v Znojilah *Gregor Grochor*, 1672 celo v Čabru *Jacobus Groher* (Malnar 2010²: 55), 1677 v Poreznu *Gregor Chrocher*, 1752 v Oblokah *Luca Grocher*, v Poreznu *Tomaso Grocher*, 1857 *Grohar* (RegMor II Podb); priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Grohar*, okrajšanega iz *Grochawr*, kar je soriškonem. ustreznica za *Gráhovec* oz. *Gráhovčan* 'prebivalec Gráhovega ob Bači', ki je prevladala po letu 1680 (Andrejka 1939: 330). V RS živi 143 nosilcev tega priimka, od tega 85 v gorenjski in le 13 v goriški statistični regiji. Gl. tudi ojk ⇒ *Grahovo ob Bači*.

GRUDEN, v virih 1515 in 1523 v Šebreljah in na Dabru *Paule Gruden*, *Gregor Gruden*, *Jacob Gruden*, 1524 v Rubijah pri Samatorici *Gregor Gruden* (Kos 1954: 212), 1525 v Šempolaju *Gregorius Gruden*, v Nabrežini *Gregorius Supancich de Liurisina dicto Gruden* (Merkù 1994: 152–153), 1591 v Kojci *Arnei Gruden* in v Spodnjih Ravnah (pri Cerknem) *Stieffin Gruden*, 1624 v Šebreljah *Eller Gruden*, *Laure Gruden*. V letih od 1654 do 1708 zasledimo na Prapetnem Brdu in na Šentviški Gori 25 vpisov rojstev otrok s priimkom *Gruden* ali *Grudin* (LBap I ŠG), 1680–1688 na Prapetnem Brdu *Marco Grunden*, prav tam *Jacob Grunden*, prav tam *Anshe Grunden*. Priimek ima 904 nosilce, od tega 424 v osrednjeslovenski, 196 v goriški in 86 v jugovzhodni statistični regiji, kar pomeni, da ima več žarišč nastanka. Nastal je najverjetneje s tranonimizacijo iz vzdevka, ta pa z onimizacijo občnega imena *gruden* 'december' (< **grudъnъ*), ki je izvorno posamostaljeni pridevnik, izpeljan s pripono *-ъnъ iz **gruda* (ĚSSJa 7: 153–154). Priimek je motiviran s časom rojstva otroka (Koštiál 1934: 352). Prim. priimke ⇒ *Velikonja*, ⇒ *Božič*, ⇒ †*Zima*. Gl. tudi ojk ⇒ *Grudnica*.

HADALIN, v virih 1515 v Zakrižu *Mathia Coladin*, prav tam 1523 *Miche des Mathia Khaladin sun*, 1515 v Labinjah *Gregor Kaladin*, 1523 pa prav tam *Andre des Gregor Khaladin brueder*, 1550 v Cerknem *Petter Halladintschitsch*, 1591 v Kojci *Matia Caladin*, *Martin Caladin*, v Zakrižu *Paule Caladin* in v Novakih *Petri Caladin*, 1598 v Labinjah *Leonhardt Khadalin*, v Zakrižu *Ÿherni Chaladin*, *Martin Chaladin*, *Blaß Chaladin*, *Michel Chadelin*, 1606 v Zakrižu *Juri Caladin*, *Martin Calladin*, 1598 v Kojci *Mathia Khaladin*, drugič zapisan kot *Mathia Khadalin*, 1624 isti spet *Mathia*

²⁸ Kos je zapise iz urbarja žal navedel le v poknjženi obliki.

Khalladin, nato pa 1654 prav tam *Ansche Cadalin*, 1624 v Policah *Gregor Halladin*, 1654 v Orehku *Cadalin*, v Zakrižu *Khädälin*, *Khadalin* in še trikrat *Cadalin*, 1677 v Znojilah *Vrban Chadalin*, v bukovskih maticah 1747 do 1784 *Hadalin*, *Hodalin* in *Hudalin*. Odslej ni bilo več premeta in priimek je bil poknjizen kot *Hadalin*. Prvotna oblika priimka je očitno **Haladin*, njegova podstava je nejasna. V Sloveniji živi 93 nosilcev tega priimka, od tega 50 v goriški statistični regiji. Priimek *Hudolin* izkazuje naslonitev na prid. *hud* in je različica priimka *Hadalin*, potem ko je ta prek Davče migriral na loško ozemlje (1709–1714 je izpričan kmet *Boštjan Hudellin* v Davči, Andrejka 1932: 50), na Tolminskem ni prisoten, ima pa 128 nosilcev. V Čabru je priimek *Hudolin* izpričan že od leta 1672, zapisan v 18. in 19. stol. tudi kot *Hodolin*, *Hadolin*, *Hodulin* (Malnar 2010²: 58–59).

†**HOJAK** [hoják], v virih 10.VIII.1655 na Slapu ob Idrijci *Anton Hoiac* (LBap I ŠG), 1738 na Vratih (zaselku Čepovana) *Hojak* (Rutar 1882: 233), 1782 *Gertr. Ohojak* (SA ŠG I), h. i. *Ahaják* v Volčah (Mikuž 5–6: 17), h. i. *Hojak* v Dolgem Lazu pri Kanalskem Lomu (Mikuž 26: 33), na Straži v o. Cerkno in v Čepovanu (TTN5); priimek je verjetno nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena, izpeljanega iz krajevnega imena *Hojé* (zaselek Levpe na Banjški planoti, blizu Dolgega Laza) (KLS 1: 212), 1648 *Ochoie*, 1780 *Na Hai*, FK 1822 *Hajen* (k.o. Kal nad Kanalom), 1885 *Haje* (2 hiši), 1894 *Hoje* (6 hiš), ki je množinska oblika občnega imena *hoja* ‘jelka’ (< **hvoja*). Zapis *Ochoie* iz l. 1648 omogoča rekonstrukcijo **Ob hoje*, kar je predložna zveza v smernem tožilniku množine, vzglasni *o-* pa je sčasoma odpadel, podobno kot pri tpn *Bloke* (← **Obloke*, Snoj 2009: 65). Žarišče priimka je torej verjetno na območju Banjške planote, ki je nekoč pripadala goriškemu gospostvu. S poročnimi migracijami se je priimek razširil na območje Slapa ob Idrijci, vendar 1948 na Tolminskem ni bil več izpričan (ZSSP in Kartoteka ZSSP, šk. 94). Danes ima v RS 43 nosilcev, od tega 22 v goriški statistični regiji. Ni jasno, ali je priimek v neposredni povezavi z redkim priimkom *Ohojak* (20 nosilcev), ki je razširjen v Sužidu pri Kobaridu, kjer stoji *Ohojakov* (*Hajákov*) mlin z znamenitim ljudskim napisom iz leta 1787 (Matičeto 1951: 4). Priimek *Ohojak* je mogoče primerjati s tpn *Ohonica* v o. Borovnica.²⁹

†**HOSTEŠ**, v virih od 1624 v Bači pri Modreju *Jury Coftes*, v Podmelcu *Paul Coftös*, 1633 prav tam *Jeron Vogarig in locho di Andrei Costis*, prav tam *Laure Reiz in lucho di Pauli Costis*, 1654 na Šentviški Gori *Khostesch*, 1680–1688 prav tam (Bisichia del Monte) *Michel Costes*, prav tam *Anshe Costes*, 1700–1709 prav tam (Bisichia) isti *Anshe Costes*, 24.II.1741 na Prapetnem Brdu *Jacobus Kostiesh* (LBap IV ŠG),

²⁹ Ramovš (1952: 154, ponatis 1997: 737) in za njim Snoj (2009: 288) izvajata tpn iz **ol̥ha* ‘jelša’ in rekonstruirata obliko **ohov̥nica* (Ramovš) oz. **Oľhov̥nica* (Snoj). Vendar oblika *ol̥ha* v slovenskih narečjih ni izpričana, pač pa samo *olša*. Zato je, tudi glede na historične zapise, npr. 1618 *Ochoiniza* (Urbar župnije Cerknica, Spletni vir 36: 32), 22.II.1634 *Makouez Stephanus j̥s Ohoinize parochiae in Presser* (LMatr I Vrh), verjetnejša rekonstrukcija **Oľhov̥nica*.

11.VI.1742 prav tam *Nicolaus Costiesh*; v Dolenji Trebuši h. i. *V husteh*, kar je verjetno *V hostah* (SA III DT). Priimek je kasneje izumrl. Nastal je bodisi s transonimizacijo iz stanovniškega (hišnega) imena za človeka, ki živi na domačiji *V hostah*, bodisi iz vzdevka za človeka, ki živi odmaknjeno od drugih nekje v hosti.

†**HUDAJUŽNA**, v virih 1591 *Grigor Cudaiusna locho Hons Cudaiusna*, ok. 1600 *Gregor Chuda Juschina*, v virih z začetka 17. stol. se nato ne pojavlja več in se ne razvije v priimek. Protopriimek **Hudajužna* je nastal s transonimizacijo iz imena kraja, v katerem je oseba živela. Krajevno ime *Hudajužna* (1515 še **Podhudajužna*) je nastalo kot sklop iz enakega ledinskega imena in pomeni 'nagli odjugi izpostavljena lega' (Torkar 2003b: 433). V viru iz l. 1628, kjer ime nastopa v funkciji krajevnega imena, lahko iz zapisov *per Hudeiusine* vidimo, da se še sklanjata oba dela. Ime se je postopoma začelo sklanjati kot celota in naglašati samo na drugem delu, kar kaže zapis iz l. 1633: *Gregor Gatei di Hadaiusna*. Gl. toponim ⇒ *Hudajužna*.

†**HUDIMAL**, v virih 1515 v Cerknem *Jure Chudimall*, 1523 prav tam *Casper des Jure Khadimel sun*. Protopriimek je sicer nastal kot sklop, v osrednji Sloveniji pa se je razvil v zloženko *Hudomalj*. Izpričan je 1458 v urbarju Velesovo *Hudi mal*, *Hudomal*, *Hudy Mall*, 12.IX.1483 (brez navedbe kraja) *Gregor Chudimal*, 1516 v Kamniku *Andre Hudimal*, 1598 v Ljubljani *Margareta Hudamalka* (LBap Lj.-Sv.Nik.), 1700 *Hudomau* v Šentvidu nad Ljubljano, h. i. *Hudomàl-àla* v Vodicach (Breznik 1982: 317, Bajec 1952: 85). *Mal* po Breznikovem mnenju pomeni *znak*, *podoba*, priimek *Hudi mal*, pozneje *Hudomalj* pa je morda nastal iz vzdevka za človeka, ki so se ga zaradi nečesa bali. Na Tolminskem se ni razvil v pravi priimek.

Danes je v RS 74 oseb s priimkom *Hudomalj*, od tega 50 v zasavski regiji, in 9 z različico *Hudmal*, vsi so izpričani v osrednjeslovenski statistični regiji.

HUMAR, v virih 1515 v Prapetnem (Vnnder Prapet) *Gregor Kumer* in 1523 prav tam (Praprot in die supp Polwin) *Gregor Khumeritsch*, najverjetneje isti človek, kar kaže na tvornost manjšalne in ljubkovalne pripone *-ič*, 1515 v Šebreljah in 1523 prav tam *Gregor Khumer*, *Mathia Khumer*, 1515 v Planini pri Cerknem *Primus Khumer*, 1515 na Kneži *Hellar Khumer*, 1523 pa *Simon Khumar*, 1574 v Podmelcu *Grigor Cumer*, na Temljinah *Bolter Cumer*, na Kneži *Stiefin Cumar*, zapisan tudi *Cumer*, na Ljubinju 1591 *Grigor Cumar*, v Podmelcu *Crife Cumar et Petri Cumer*, *Grigor Cumer (plačuje) p. uno picol ruto detto Sa craina berda*, na Temljinah *Boldisar Cumer locho Jacob*, *Boltar Cumer*, na Kneži *Stiefin Cumer*, 1598 v Borovnici (zas. Podmelca) *Christof Chumer*, na Humu *Petter Chumer*, na Kneži *Jacob Chumer*, *Polanka Chumeriza*, na Temljinah *Justin Chumer*, 1624 v Poljubinju *Mathias Khumer*, na Idriji pri Bači *Zacharias Khumer*, na Kneži *Jacob Khumer*, na Temljinah *Andre Khumer* in *Augustin Khumer*, na Kneži 1654 *Gregor Khumer*, na Koritnici *Jury Khumer Mateuez*, na Temljinah 17.VIII.1666 *Gregorius Humar de Tulminech* (LBap I Podm), 9.IX.1668 *Vrsula f. il-*

leg. *Laurenty Cumar de Bucoua* (LBap I Podm), 9.VI.1791 na Koritnici *Ant. Humar* (LCop I Buk); še 17.IV.1848 je potomec prejšnjega vpisan kot *Phillip Hummer* (LNati II Gr), še 11.III.1865 kot *Humer* in 1.IV.1867 kot *Humar*.

Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Humar*, ki izvira iz krajevnega imena *Hum* (zas. Podmelca), zapisanega 1377 še kot *Colm*, nastalega z onimizacijo apel. *hól̥m* 'grič, hrib'. Prehod *ol* [ou] > *u* se je torej izvršil v 15. stoletju. Drugo žarišče *Humarjev* je zaselek *Hum* v Kalu nad Kanalom na robu Banjške planote, zapisan 1507 še kot *Culm* (Pavlin 2006: 158), 1648 že *Chum* (Premrou 1929: 6). Prim. zaselke *Humarji* v Banjšicah, 1780 *Kumerje*, 1822 *Cumeri*, v Batah in na Kambreškem). Tretje žarišče priimka *Humar* je *Hum* v (Goriških) Brdih, kjer je pri poknjizenju zaradi jezikovne nekompetentnosti duhovnikov prevladal it. izgovor vzglasnega *h-* kot *k-*, zato je tam nastala še priimkovna različica *Kumar*. Celó v Gorenji Trebuši je kurat še l. 1921 osebo, ki je imela vse prednike od l. 1775 vpisane kot *Humarje*, v poročno knjigo vpisal s priimkom *Kumar* (SA GT). Priimek *Humar* ima zato različice *Humar* (902 nosilca v RS, od tega 498 v goriški statistični regiji), *Humer* (21), *Kumar* (389 nosilcev, od tega 143 v goriški statistični regiji) in *Kumer* (987 nosilcev, od tega 285 v podravski, 280 v savinjski, 150 v osrednjeslovenski statistični regiji). Priimek *Kumer* ima največ nosilcev na Štajerskem, zato je tam gotovo eno od njegovih žarišč. Gl. tudi ojk ⇒ *Hum*.

HVALA se pojavi v virih v Trstu 1309 kot *Petrus Gualla* oz. *Waal*a (Merkù 2013: 416), 1507 v Krajni vasi pri Dutovljah *Peter Chuala* (Pavlin 2006: 200), na Tolminskem pa 1515 na Logarščah *Jure Chwala* in Pečinah *Primus Chwala suppan*, nato pa ista človeka spet 1523 *Juri Qualla suppan* in *Primus Qualla*, 1515 na Čiginju *Paull Cwala*, 1523 prav tam *Jerne Qualler*,³⁰ 1536 v mitninski knjigi *Danew Chwalla* (Gestrin 1972: 105), 1591 na Prapetnem Brdu *Agostin Quala*, na Pečinah *Michel Quala*, *Juan Quala*, *Vrban Quala*, *Juri Quala*, *Simon Quala*, v Trebuši *Domeni Quala* in *Toni Quala*, v Ročah *Clement Quala*, *Michel Quala*, *Andrei Quala*, 1598 na Prapetnem Brdu *Augustin Chuala*, Pečinah *Blaß Huala*, v Šebreljah *Michel Huala*, 1606 na Pečinah *Vstin Quala loco Juri Mrach*, 1624 na Prapetnem Brdu *Augustin Huala*, v Ročah *Affra Hualloukha* (feminativ **Hvalovka*), 1654 *Achaz Hualla* v županiji Kojca. V letih od 1654 do 1708 na Prapetnem Brdu, Ponikvah in še ponekod po Šentviški planoti zasledimo kar 56 vpisov rojstev otrok s priimkom, zapisanim kot *Huala* ali *Hualla* (LBap I ŠG). V RS živi po zadnjih podatkih 697 nosilcev tega priimka, velika večina še vedno na Tolminskem oz. na severnem Primorskem (368 v goriški statistični regiji). Osebo ime *Hvala* je zapisano že v 13. stol. na Češkem kot *Huala* (Pleskalová 1998: 88) in se obravnava kot izglagolska tvorba, nastala z obrazilom *-a*, ki ima največkrat formalno hipokoristično funkcijo. Vidovič-Muha pri obravnavi Miklošičevih »novoslovenskih« tvorjenk z vidika njene besedotvorne teorije našteva občno ime *hvala* med navadnimi izpeljankami iz glagola z besedotvornim pomenom dejanja (Vidovič-Muha 1992: 180). Priimek *Hvala* verjetno ni nastal kot okrajšava dvodelnih predkrščanskih imen **Hvalimir*, **Hvalislav*

³⁰ Oblika *Qualler* odraža nem. patronimično obliko, ustreznik slovenskih oblik **Hvalič* ali **Hvalec*.

in podobnih (tako sta nastala priimek *Hvale* in hrv. atn *Xval*, izpričan v Bosni 1404, Kuna 1986), ampak s transonimizacijo osebnega imena *Hvala*. V Reziji priimek *Hvala* zapisujejo kot *Quaglia*. Izpeljanka iz priimka *Hvala* je patronimično h. i. *Hvalč* (< **Hvalič*) na Koritnici; v Benečiji in na Goriškem obstajajo priimki *Qualic*, *Qualig*, *Hvalič* (v RS živi 128 oseb s priimkom *Hvalič*, od tega 93 v goriški regiji), v Gorici in Nadiških dolinah tudi manjšalna oblika *Hvalica* oz. *Qualizza* (Merkù 1982: 28) (v RS živi 43 oseb s priimkom *Hvalica*, od tega 32 v goriški regiji).

†**JAKOPIČ**, v virih 1591 na Koritnici *Lenart Jacopigh locho Grigor Lesiach*, 1598 prav tam *Gregor Jacopig*, 1606 zapišan kot *Gregor Jacopigh*, 1624 pa kot *Gregor Jacobickh*, h. i. *Jakabč* na Koritnici (SA Gr), na obravnavanem območju ga od srede 17. stol. ni več zaslediti. V RS nosi ta priimek sicer 612 oseb, od tega 181 v osrednjeslovenski in 134 v gorenjski statistični regiji. Priimek je nastal kot patronimik iz svetniškega krstnega imena *Jakop*.

JAKŠE/JEKŠE [jákše], v virih 1515 v Kojci *Caspar Jagsche*, 1523 še isti *Casper Jakhsche*, 1515 v Policah *Jerney Jagsche*, 1523 isti *Jerne Jackhsche*, 1591 v Kojci *Toni Jaxse*, *Michel Jaxe*, v Ravnah *Stiefin Beuch loco Jaxe Caliz*, 1598 v Kojci *Michel Jägsche*, vpisan še 1624 kot *Michel Jackhse*, 1624 v Policah *Jurj Jackhfche*, 1654 na Kneži *Leonhardt Jagsche*, 13.IX.1665 v Podmelcu *Mattheus f.l. Viti Jecfche*, v letih od 1654 do 1708 na Pečinah, Ponikvah, Slapu ob Idrijci in v Ročah zasledimo 9 vpisov rojstev otrok s priimkom *Jechse*, *Jecsche*, *Jecse* (LBap I ŠG), 13.I.1713 v Podmelcu botra *Gertruda uxor Antony Jekshe* (LBap III Podm), 8.V.1740 na Slapu ob Idrijci *Blas Jexe* (LBap IV ŠG), med 1747 in 1773 v LBap I na Bukovem zasledimo dva vpisa rojstev s priimkom *Jechshe*. 1948 je na Tolminskem (v Volčah) živel le še 1 oseba s priimkom *Jakše* (Kartoteka ZSSP, šk. 92). Nastal je iz apokopiranega hagianima *Jakob* (< lat. *Jacobus*) s pomočjo hipokor. pripone *-še*, preoblikovane iz pripone *-ša* z naslonitvijo na pripono *-e* (< *-e), prim. priimke *Gorše*, *Klemše*, *Lekše*, *Lovše*, *Povše*. Pripona *-še* v občnoimenski leksiki nastopa v deminutivni vlogi, prim. nar. leksem *mévše* (Kenda 1926: 59) 'neveden, prismuknjen človek'. *Mevše* kot apelativ je samostalnik sr. sp., pri pretvorbi v os. i. pa preide v samostalnik m. sp. *Mevše*. V virih 1515–1523 in pozneje zasledimo rojstna imena *Mavše* (← *Maur*), *Jurše* (← *Jurij*), *Anše* in *Janše*, s prehodom v *Anže*, *Janže*. Prim. tudi priimka ⇒ *†Pavše*, ⇒ *Perše*.

V RS je sicer 419 nosilcev priimka *Jakše*, od tega 213 v jugovzhodni Sloveniji in 101 v osrednjeslovenski statistični regiji, različica *Jekše* pa ima 8 nosilcev, vse v goriški in obalno-kraški statistični regiji.

JAKULIN [jakulín], v virih od 1377 v Tolminu *Jaculinus*, *Jacolinus* (Kos 1948: 55), 1498 v Vremah *Jury des Jacollin aidenn* (zet) (Kos 1954: 225), 1591 na Pečinah *Petri Jacolin*, 1598 prav tam isti *Petter Jacolin*, 1624 prav tam spet isti *Petter Jacolin*, 1654 do 1708 na Pečinah, Ponikvah in Šentviški Gori devet vpisov rojstev s priimkom *Jaculin*, *Jeculin*, *Jacolin* (LBap I ŠG), 8.V.1793 se v Podutani (v Benečiji) poroči *Andreas f.*

qm. Stephani Jacolin s Pečin, vojaški begunec (Zuanella, Dom 1991, št. 4, tudi Spletni vir 5, Costantini 2002: 323), 1838 *Jaculin* iz Bače pri Modreju (LMatr II I/B), 1886 v Dolenji Trebuši *Francisca Jakulin*, 1948 v Grudnici *Matilda Jakulin* (Kartoteka ZSSP, šk. 92). Priimek je nastal iz svetniškega imena *Jacob* oz. hpk **Jakol* z manjšalno pripomo -in,³¹ prim. 1507 v Gornjem Cerovem *Jacole* (Pavlin 2006: 145), 1598 na Ponikvah *Jacole Wofschig*, *Jacole Criuiz*, 1624 prav tam isti *Jacolli Khriuiz*. V RS je 32 nosilcev tega priimka, od tega 14 v obalno-kraški statistični regiji, v Šmarjah pri Ajdovščini obstaja zaselek *Jakulini*. Prim. priimek ⇒ *Jeklin*, ki se je razvil iz prvotne oblike *Jakulin* v 18. stol.

JAN, v virih 1515 v Dolenji Trebuši *Jan in der Trebuz*, 1523 prav tam *Mathia des Juri Jan sun*, 1591 v Trebuši *Simon Jan*, 1598 in 1624 v Modreju *Vlrich Jan*, od 1654 do 1708 zasledimo na Prapetnem Brdu, Pečinah in Šentviški Gori 14 vpisov rojstev otrok s priimkom *Jan* (LBap I ŠG), 6.V.1655 na Prapetnem Brdu *Maria Janauka*, 1680–1688 na Pečinah *Vidiz Jan*, 1827 v Dolenji Trebuši *Jann* pri petih hišah (SA I DT). Priimek je nastal iz apokopirane hipokor. oblike krstnega imena *Janez* oz. *Janež* (Merkù 1993: 65). V RS živi 474 nosilcev priimka *Jan*, ki pa ima žarišča nastanka tudi izven Tolminske (151 oseb v gorenjski, 97 v osrednjeslovenski, 98 v savinjski, 51 v goriški statistični regiji).

†**JANEŽIČ**, v virih 1598 v Poljubinju *Simon Jäneschig*, v Zakojci *Martin Jäneschig*, v Orehku *Simon Jänefig*, 1598 v Ravnah pri Cerknem *Jacole Jänefchig*, 1624 v Poljubinju še isti *Simon Janefchitfch*, v Ravnah pri Cerknem še isti *Jacolle Janefchitfch*, v Orehku *Steffan Janefchitfch*, *Jacolle Janefitfch*, 1633 v Poljubinju še isti *Simon Janesich*, 1654 v Orehku *Janeschitsch*, pozneje je priimek na tem območju izumrl. Nastal je kot patronimična izpeljanka iz ljudske oblike svetopisemskega in svetniškega imena *Janez*. Priimek *Janežič* spada med sto najpogostnejših v RS in ima več žarišč nastanka; od 1.536 oseb s tem priimkom jih živi 763 v osrednjeslovenski, 183 v jugovzhodni, 139 v podravski, 101 v savinjski, 100 v gorenjski, 64 v posavski, 45 v goriški regiji.

†**JEBAČ** [jebáč] se pojavlja v virih 1447 v Rutu *Jebač* (Nazzi 2008: 311), 1490 v Stanežicah *Andre Yebasch* (Urb NVR 1968: 11), 1507 v Ozeljanu *Martin Jebatsch*, 1515 v Zakraju (na Šentviški planoti) *Jure Jewatsch*, na Reki (pri Cerknem) *Primus Jebatsch* in v Trtniku (v Baški dolini) *Petter Jebaz*, 1523 prav tam *Thonich Yebaitz*, 1591 v Spodnjih Ravnah *Eller Jabaz*, 4.VI.1659 na Šentviški Gori *Laurentius Jebatz* (LBap I ŠG). Prim. tudi antroponim *Jebatschin* iz leta 1499 v župi Šembid (Podnanos), ki se je ohranjal v priimku *Jebačin* do nedavnega (po ZSSP je izpričan v okrajih Brežice in Ljubljana). Priimek je nastal iz vzdevek z onimizacijo apelativa *jebač*, izpeljanega iz

³¹ Frančič (2002: 292) izvaja medžimurski priimek *Jaklin*, izpričan že l. 1638 v Štrigovi, iz imenske osnove *Jak-* s pripono *-lin*. Priimek *Jaklin* nosi v RS 190 oseb, od tega 90 v pomurski regiji.

glagola *jebati* (Bezljaj I: 223). Isto podstavo zasledimo že leta 1360 v Trstu v vzdevku *Volchoiebez* (Merkù 1983: 261). K podobno pomensko motiviranim antroponimom je treba prišteti še primer iz Podmelca: 1515 *Martin Fuckhana* (najbrž **Fukanja*, tako kot *Peruana* za *Pervanja*), 1523 *Martin Fugkam*, ter dva primera z Vipavskega in Goriškega: *Martin Fukallu* v Budanjah 1499 in *Fukhalcza* v Števerjanu 1523 (Kos 1954: 322), poleg tega pa tudi na škofjeloškem ozemlju: *Lienhartt Fukalar* v Stari Loki 1501 (Blaznik 1963: 330).

JEKLIN [jeklín], 1705 do 1708 na Pečinah in Ponikvah trije vpisi rojstev s priimkom *Jeculin* (LBap I ŠG), 6.II.1754 *Stephan Jeculin* (LBap IV ŠG), 1770 na Pečinah *Blasius Jeclin* (SA ŠG I), 1790 prav tam *Joannes Jeklinn*. Priimek *Jeklin* je le fonetična varianta priimka ⇒ *Jakulin*, ki se je izoblikovala na Pečinah v 18. stol. s preglasom in vokalno redukcijo in ima skupno preteklost s priimkom *Jakulin*. V RS živi 56 nosilcev tega priimka, od tega 46 v goriški statistični regiji.

JERAM [jerám], v virih prvič 1523 v Orehku *Jure Juram*, ki je bil še 1515 vpisan z gollim rojstnim imenom *Jure*, 1591 v Kojci *Matia Strus locho Juan Juram*, 1598 v Orehku *Heller Juram*, v Počah *Petter Juram*, *Martin Juram*, *Lucas Juram*, 1606 prav tam *Petri loco Juri Juram*, 1624 v Orehku *Eller Juran*, v Počah *Petter Juran*, v LBap in LMor Bukovo 1747–1773 oz. 1747–1784 že *Jeram*. Priimek je nastal iz okrajšane oblike krstnega imena *Jurij* in pripone *-an*, ki je že zgodaj prešla v *-am*. Priimek *Vram*, izpričan leta 1525 v Zgoniku pri Trstu kot *Vram* in *Vran*, je razlagal Merkù kot rezultat tergestinskega narečnega prehoda izglasnega *-n > -m* (2008: 167), vendar ga je verjetneje razlagati s slovensko fonetiko (Furlan v Merkù 2008: 168). Prim. tudi starejše zapise pri priimku ⇒ *Serjun*. Oblika *Jeram* se je razvila iz **Juram* zaradi vokalne redukcije. V RS živi 332 nosilcev tega priimka (126 v goriški, 96 v gorenjski, 70 v osrednjeslovenski statistični regiji) in videti je, da je bilo na Cerkljanskem njegovo edino žarišče.

JEREB, v virih 1501 v Zavratcu *Lucas Iereb* in *Gregor Iereb*, v Gorenji vasi pri Medvodah *Thomas Iereb*, 1515 v Planini pri Cerknem *Mathia Gerob suppan*, 1523 zapisan kot *Mathia Gere supan*, 1515 v Jesenici *Laure Gereb*, isti 1523 *Laure Jereb*, 1591 *Juri irep* v Lipetih v Bukovskem Vrhju, v Otaležu *Anzili irep*, v Plužnjah *Laure irep loco Tomas Cogoi*. Priimek je nastal iz predkrščanskega imena *Jereb*, ki izvira iz apelativa *jereb* 'gozdna kura *Tetrastes bonasia*'. Spada med frekventnejše priimke z več žarišči nastanka in ima v RS 1.744 nosilcev (718 v osrednjeslovenski, 473 v gorenjski, 243 v goriški statistični regiji).

JERMOL [jermól], v virih 1515 v Gorenjem Logu (pri Tolminskem Lomu) *Primus Jarmoll*, 1523 isti *Primos Jermau*, 1536 v mitninski knjigi *Vrban Hermoll* (Gestrin 1972: 102), 1598 v Gorenjem Logu *Primus Jermou*, 1714 (ok.) v Tolminskem Lomu *Thomas Jermou*, *Clemen Jermou*, 29.XI.1786 v Zatoľminu *Petrus Jermou* (LNati VI Tol), 28.III.1860 na Grahovem ob Bači *Maria, fa. Mariae Jermou* (LNati II Gr), 1890

prav tam *Jermol*. Priimek je nastal iz svetniškega imena *Hieronymus* oz. *Jeronim* z metatezo (Jeromen) in disimilacijo *m-n* v *m-l* (Merkù 1993: 56). Ima 95 nosilcev v RS (69 v goriški statistični regiji) in se je obdržal tudi v Gorenjem Logu.

JUG/JUH, v virih 1499 v Budanjah *Jug*, v župi Sanabor (supp zu Samobor) *Juri Jug* (Kos 1954: 258, 260), 1501 na Godešiču *Lamprecht Jug*, 1624 na Njivici (zas. Doblarja) *Laure Joch*, *Machor Juch*, 1654 na Slapu ob Idriji *Juch*, 1751 v Volčah *Joannes Juch*, 1755 prav tam *Valentinus Jugh* (grof Attems 1994: 171, 455). Priimek *Jug* spada med tipične stare solkanske priimke, zato je velika verjetnost, da se je prav iz Solkana razširil s poročnimi migracijami na Tolminsko. 1948 so osebe s priimkom *Jug* na Tolminskem živele pretežno v vaseh Volčanski Ruti, Volče, Čiginj in Kozaršče (Kartoteka ZSSP, šk. 92).

Glede na slovenske priimke *Sever*, *Krivec* je najverjetneje, da tudi priimek *Jug* oz. *Juh* spada v isto kategorijo antroponimov, nastalih iz vzdevkov z metaforičnim prenosom iz poimenovanj vetrov. V RS živi 1.369 oseb s tem priimkom, od tega 323 v savinjski, 301 v podravski, 238 v goriški in 201 v osrednjeslovenski regiji. Različica *Juh* z zapisom nezvnečega izgovora izglasnega spirantičnega *g* šteje 65 oseb, od tega samo 6 v goriški regiji.

†**JUVANČIČ**, v virih 1523 na Vrsnem *Paule Yuantschitz*, 1591 na Logarščah *Tomas Juanigh*, 1606 v Zatoľminu *Primos Juanigh*, 1624 v Drežnici *Petter Juantfchiz*, *Gregor Juuantfchiz*, v Zatoľminu *Primofs Juantfchiz*, na Modrejcah *Anniza Juuantfchheukha*, 1633 v Čadrgu *Primas Jouancich*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Šentviški Gori 7 vpisov rojstev otrok s priimkom *Juanzig*, *Juuncig* (LBap I ŠG), 11.VI.1669 v Rakovcu *Chrisentia f.l. Antony Juanig*, 26.I.1672 na Logarščah *Sebastianus f.l. Thomae Juanig* (LBap I Podm), 1680–1688 na Ponikvah *Michel Juuncigh*, 29.I.1701 na Logarščah *Thomas Juvanig* (LMatr I Podm). Zapisi priimka v Zatoľminu in na Šentviški planoti izkazujejo nihanje med obraziloma *-ič* in *-čič*. Priimek je dokaj razširjen na Kobariškem in Bovškem v poknjizeni različici *Ivančič*, na vzhodnem Tolminskem pa je izumrl. V RS živi 237 oseb s priimkom *Juvančič* in 1.235 oseb s priimkom *Ivančič*, od tega 267 v podravski, 230 v obalno-kraški, 205 v goriški regiji.

KACIN [kacín], v virih 1654 v Kojci *Vrban Khozin*, 28.IX.1684 v Policah *Urban Cocin*, 1948 v Gorenji Trebuši *Anton Kacin* (Kartoteka ZSSP, šk. 92); priimek je nastal iz svetniškega imena *Kocjan* (lat. *Cantianus*) ali še bolj verjetno iz imena *Kocin* (lat. *Cantius*) z apokopo in hipokor. pripono *-in* (Merkù 1993: 25, Merkù 2004: 34). Na nastanek priimka je verjetno vplivalo češčenje sv. *Kocjana* zaradi cerkve na Reki, posvečene temu svetniku. Današnja oblika z *a*-jem v korenskem delu je rezultat cerkljanskega narečnega akanja. Prim. priimek ⇒ †*Kocman*, ki je nastal iz iste podstave. V RS je 175 nosilcev tega priimka, od tega 117 v goriški statistični regiji.

Bajec pravi, da je slovenska pripona *-in* po izvoru dokaj pisana in da ustreza primarnemu formantu **-inъ* (*klin* od *klati*), sekundarnemu **-inъ* (*vlastelin*), sufiksu **-ynъ*

(*pelin*), substantiviziranim pridevnikom (*bogatin*), večkrat pa je prevzeta iz it. pripone *-ino* (*fantin*) ali nem. pripone *-in* (Bajec 1950: 47, Merku 1982: 77). Sławski (1974: 120) za pripono **-inъ* navaja singulativne tvorjenke tipa *gospodin*, ki pa jih je slovenščina večinoma že izgubila, tvorjenke, nastale s konverzijo *nomen agentis* → *nomen instrumenti* (*klin*), pripona **-inъ* pa je tesno povezana tudi s pripono **-inъ*, ki tvori svojilne pridevnike (**gostinъ* 'ki pripada gostu').

V primerih tolminskih antroponimov ⇒ *†Čekolin*, ⇒ *Feltrin*, ⇒ *Jakulin*, ⇒ *Jeklin*, ⇒ *†Palmin*, *Sabadin*, rojstnega imena *Stiefin* (v urbarju 1591 je dokaj frekventno) gre za furl. hipokor. pripono *-in*, ki jo domnevamo v občnem imenu *barabin*, v drugih primerih pa verjetneje za slovensko hipokor. pripono *-in*, na popularnost katere je na Tolminskem verjetno vplivala sinonimna furl. manjšalna pripona *-in*: ⇒ *Hadalín*, ⇒ *Kacin*, *Kapín* (h. i.), *Kosmačín*, *Kovačín* (h. i.), ⇒ *Kuštrín*, ⇒ *Kutin*, *Laurín* (Koritnica in Grahovo 1515–1523, tudi h. i. *Lourín* v Oblokah in *Lourne* na Bači), *Marín* (krstno ime), **Maurín* (h. i. *Moŕn* v Grantu), *Paulín* (Labinje 1515–1523, tudi h. i. *Paŭln* na Bači), *Peršín*, ⇒ *Štucin*, ⇒ *Trpín*. Spada med najproduktivnejše pripone na Tolminskem. Vendar tudi drugod po Sloveniji zasledimo številne priimke s to pripono, izpeljane iz svetniških (*Antolin*, *Gašperin*, *Gregorin*, *Jakopin*, *Jerin*, *Jeršin*, *Karlin*, *Lovšin*, *Mehlin*, *Sabotin*, *Tomazin*, *Tomažin*) in predkrščanskih slovanskih imen (*Bogatin*, *Bogolin*, *Čepin*, *Dobrin*, *Grdin*, *Kosmatin*, *Kreslin*, *Radín*, *Starin*, *Svetin*, *Strojin*, *Trdin*). Mnogi od njih imajo vzporednice s pripono *-ina*, ki so najverjetneje nastale s flektivno derivacijo iz roditeljskih oblik: *Jakopina*, *Jerina*, *Dobrina*, ⇒ *†Grdina*, *Svetina*, *Starina*, *Trdina*.

KAJZER, v virih ok. 1400 pri Sv. Duhu (pri Škofji Loki) *Ia^eklein Kayser* (Blaznik 1963: 232), 1501 v Sorici *Peter Kaysser*, v Žabnici in Virmašah (pri Škofji Loki) *Marko Kaysser*, 1630 v Hudajužni *Juri Chesar*, v urbarju 1633 zapisan *Juri Cesar*, istega leta v Poreznu *Steffan Keysser*, 1677 v Hudajužni *Lenart Caiser*, 1752 prav tam *Biaggio Caisar*, 1789 prav tam *Leonardo Kaiser*, 1811 prav tam *Urban Caiser*, danes le še h. i. *Pri Cesarju*.³² Priimek je nastal iz nem. apelativa *Kaiser* 'cesar' z metaforičnim prenosom 'kdor dela v cesarski službi'. Na Tolminskem se je pojavil z bližnjo migracijo iz Sorice in je že skoraj izginil. 1948 je na Tolminskem (v Podbrdu) živela le še 1 oseba s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 92). V RS živi 252 nosilcev tega priimka, vendar večina izhaja iz drugih žarišč, največ iz podravske statistične regije (101).

KALTNEKAR, v virih od 1598 v rihtariji Nemški Rut *Hanns Khotnegger*, 1606 isti človek v Podbrdu (Santo Nicolo de Bazza) *Hons Contnecher*, 1624 isti zapisan kot *Hanns Khottenegger*, 1654 prav tam *Adam Khaltnegger*, 1677 prav tam *Adam Coltnechar*, 5.I.1786 prav tam *Maria Coltnechar* (SterbReg I Podb), še 1863 *Kaltnegger*, šele po 1865 *Kaltnekar* (RegMor II Podb). Priimek je očitno nastal s transonimizacijo iz stanovniškega (hišnega) imena kot izpeljanka iz zloženega ledinskega imena *Kaltenegg* ('mrzlo brdo'), ki se navaja v urbarju 1624 s slovenskim imenom *Nasadnim*,

³² Hiša dejansko že vsaj sto let ne obstaja več.

merslim hribu (Torkar 1996a: 128). V RS je le 27 nosilcev tega priimka, od tega 9 v osrednjeslovenski, 9 pa v goriški statistični regiji. Zdi se, da sta različici *Kaltenekar* (25 oseb, od tega 19 v gorenjski statistični regiji) in *Kalteneker* (13 oseb, od tega 6 v koroški in 7 v savinjski statistični regiji) kljub temu nastali v drugih žariščih.

KAVČIČ, v virih 1515 na Ljubinju *Panther Kalziz*, na Čiginju *Valtein Kalziz*, 1523 vpišan kot *Valenntin Kautschitz der [con]sorti richter*, 1591 na Ljubinju *Petri Caucig loco Grigor Cumar*, na Pečinah *Valant Caucigh loco Martin Mrach*, na Logarščah *Boldisar Caucigh*, 1598 v Podmelcu *Thomas Khaufschig*, 1624 v Zatolminu *Vrban Khaufschiz*, *Marthin Khaufschiz*, *Marin Khaufschiz*, v Tolminu *Petter Khaufschiz*, v Prapetnem *Petter Khaufschiz*, 1654 na Ponikvah *Cautschitsch*, na Kneži *Mathias Khauschitsch*, 10.V.1678 na Ljubinju botra *Hillario Caucigh* in *Marsa Cauzauiza* (LBap II Tol), v letih od 1654 do 1708 na Ponikvah in v Ročah 14 vpisov rojstev otrok s priimkom *Caucig* ali *Cauciz* ali *Cauzizh* (LBap I ŠG), 1716 na Pečinah *Andre Kauziz*. L. 1921 je bil na Ljubinju kar v 25 od 45 hiš priimek *Kavčič*. Priimek je patronimična izpeljanka iz apelativa *tkalec*, ki označuje obrt, s katero se je poimenovana oseba ukvarjala. Izhodiščna oblika tega priimka **Tkalec* spada med najstarejše izpričane slovenske priimke, saj je za antroponim *Kalaç/Caleç* v Trstu od l. 1275 dalje ugotovljena kontinuirana raba v vlogi pravega priimka (Merkù 1987: 323). Priimek spada med najfrekventnejše v RS in tudi na Tolminskem (2.931 oseb, od tega 917 v osrednjeslovenski, 840 v gorenjski in 605 v goriški statistični regiji).

KEMPERLE, v virih 1515 v Rutu *Prayda Keperle*, 1523 prav tam *Michel Khamperl weilend Petern Khamperls sunn*, 1515 tudi v Počah *Petter Gamperll*, 1523 prav tam *Peter Khenperli*, na Poljanah *Lucas Khemperle*, 1633 v Rutu *Mathia Gemperli*, tudi *Chemperli*, v Trtniku *Galle Chemperli* in *Tomas Kemperle*, 1654 prav tam *Lucas Kemperl*, 1677 zapisan kot *Luches Kemperle*, 1752 na Bači *Matteo Kemperli*, 12.XI.1819 v Hudajužni *Mizza Kemperli* (LDef I Obl), 23.I.1838 v Hudajužni *Ursula Kemperle* (LBap II Obl). Priimek domnevno izhaja iz tirolskega apelativa in ledinskega imena *die Gampe* v pomenu 'planina', leksem pa je romanskega izvora (← lat. *campus*) (Finsterwalder 1990: 288). Če je ta etimologija pravilna, je priimek nastal s tranonimizacijo iz nekdanjega rutarskega apelativa **Kemper* 'planšar' oz. njegove manjšalnice na *-le* in spada med priimke, nastale iz poimenovanj poklicev.

Pripona bavarskonem. izvora *-le/-li/-l/-lin* je izredno razširjena v lastnoimenskem fondu zgornje Baške doline, kjer poslovenjeni potomci nekdanjih tirolskih naseljencev govorijo baški govor (Logar 1968). Tako kot je v tolminskem narečju bolj kot v osrednjih slovenskih narečjih razširjena manjšalna pripona *-ič* (*košič*, nar. *košč*, *bikič*, nar. *bikč*, *nožič*, nar. *nujšč*, *psič*, nar. *pàšč*), v mikrotoponimiji pa *Brežič*, *Položič*, *Skočič*, v osebnih in hišnih imenih *Milč*, *Ladič*, *Todič* (< **Metodič*), *Emič* (< **Emilič*), *Jošč* (< **Jožič*), *Drolč* (< **Drolič*), *Košč* (< **Kosič*), tako je v baškem govoru razširjena pripona *-le*, najbolj v hišnih in ledinskih imenih: *Jakle*, *Blažile*, *Tondl*, *Nejcile*, *Jofile*, *Štefl*, *Grejgarle*; *Mekile*, *Krikile*, *Jekl*, *Rajtl*; *Micile* (Torkar 2001b).

V Šempetru pri Gorici je ledinsko ime (zdaj tudi ulica) *Kemperšče*. Priimek nosi v RS 243 oseb, od tega 124 v gorenjski, 52 v goriški in 46 v osrednjeslovenski statistični regiji. Različico *Kemperl* nosi 61 oseb, na Tolminskem ni izpričana.

KENDA se pojavi v virih prvič 1496 v Bovcu kot *Genda* (g je tu le nemška substitucija za k), 1507 v Kopriviščah (danes: v Kopruršču), zaselku Kala nad Kanalom *Casper Khennda*, *Annthoni Khennda*, 1515 na Reki pri Cerknem *Thomas Genda*, 1560 v Robidnici *Juri Khenda* (Blaznik 1928: 85), 1574 na Kneži *Mathia Chenda*, 1591 večkrat *Chienda* na Kneži, enkrat na Koritnici, enkrat *Chiendach* v Bisichii (Šentviški Gori), 1598 večkrat *Khienda* v Poljubinju, na Kneži, na Koritnici, *Maruscha Khiendoukha* na Temljinah, 1624 v Poljubinju *Simon Khienda*, *Lienhardt Khienda*, na Kneži *Petter Khienda*, na Temljinah vdova *Mathia Khiendakha*, na Grahovem *Lucas Khienda*, medtem ko se 1654 pojavi še v Jesenici, Modreju, v krstni knjigi pa 1654 in 1660 na Ponikvah *Chenda*, 1672 celo v Čabru *Petrus Kende* in 1715 *Petrus Chienda* (Malnar 2010²: 69), hišno ime *Pri Čendu* (Temljine) z nar. palatalizacijo k- > č- pred prednjimi samoglasniki (prim. podoben pojav pri priimku *Kikelj*). Glede na izredno veliko število nosilcev tega priimka v začetku 18. stol. na Bovškem (Stergulc 1997: 17) in na njegovo najzgodnejšo pojavitev v bovškem urbarju smemo sklepati, da je žarišče tega priimka na Bovškem, od koder se je zlasti proti koncu 16. stoletja začel širiti na vzhodno Tolminsko in se utrdil tudi v Baški dolini (Kneža in Temljine).

Patronimične izpeljanke *Kendič*, izpričane v RS s 6 nosilci, v tolminskih virih ni zaslediti. Mogoče je, da sta priimka *Kenda* in *Konda* različici genetsko istega priimka z dvema žariščema nastanka, ni pa verjetno, da bi šlo za migracijo s konca 16. stol. s Tolminskega v Belo krajino. Priimek *Konda* je bil leta 1948 na Hrvaškem (Leksik prezimena 1976: 311) zelo redek – samo trije nosilci v Karlovcu, precej bolj razširjen pa *Kenda*: 20 nosilcev v Prezidu, 18 na Reki, 12 v Zagrebu itd. (Leksik prezimena 1976: 290). O slovenskih rovtarskih priimkih v Gorskem kotarju so pisali Majnarić (1939), Blaznik (1979), Burić (1983) in Malnar (2001, 2010²).

Priimek *Kenda* se pojasnjuje iz svetniškega imena *Konrad* (Jakopin 1977: 11), prim. *Benda* ← *Benedikt*. Vsekakor gre za pripono *-da*, ki je zelo razširjena pri Čehih in tudi pri Hrvatih in Srbih: češki *Tonda*, hrvaški *Ivanda*, *Lukenda*, *Šimunda* (Bjelanović 2007: 151). Ni izključeno, da je bil priimek prvotno *Lukenda* (iz svetniškega imena *Luka*), oblika *Kenda* pa je nastala z odpadom prvega zloga.

V RS živi 733 oseb s priimkom *Kenda*, od tega 342 v goriški, 118 v osrednjeslovenski in 98 v gorenjski statistični regiji.

†**KHAUFFMAN**, v virih 1515 in 1523 v Trtniku *Anderle Khauffman*, pozneje se priimek v virih ne pojavlja več. Protopriimek je nastal s transonimizacijo iz poimenovanja poklica, ta pa iz apelativa, izposojenega iz nem. *Kaufmann* 'trgovec'. Priimek *Kaufman* v RS obstaja in ima 16 nosilcev, od tega 7 v osrednjeslovenski statistični regiji.

KIKELJ, v virih 1515 v Stržiščah *Petter Kickhel*, 1523 isti *Peter Khukhel*, 1536 v mitninski knjigi *Galle Khigckhll* (Gestrin 1972: 110), 1591 v Podbrdu *Bastian Cichil loco Mateus Spechogna*, 1598 v Policah *Juuan Khichl*, *Laure Khichl*, 1624 v Stržiščah *Gregor Khöchl*, 1654 prav tam *Jerney Khikhel*, na Kneži *Jacob Khikhel*, na Prapetnem Brdu *Khikhel*, v LBap ŠG je v razdobju 1654-1708 9 vpisov s priimkom *Kichil*, *Chichil* iz Polic in s Prapetnega Brda, 23.II.1708 že z nar. palatalizacijo vzglasnega *k- > č-* pred prednjim samoglasnikom *Mathia Zikl*, 23.I.1756 *Georgius Zhikl de Prapetna*, kjer je tudi h. i. *Pri Čikelnu na Brdi*, v Dolenji Trebuši pa h. i. *Pri Čiklču*. Priimek se je v 18. stol. pisal tudi *Kikli*, po zadnjih podatkih pa v RS obstajajo različice *Kikelj* (171 oseb, od tega 57 v osrednjeslovenski, 49 v goriški in 45 v gorenjski regiji), *Kikel* (39 oseb, od tega 20 v podravski regiji) in *Kikl* (53 oseb, pretežno v podravski regiji). V Stržiščah se je l. 1940 vsak tretji prebivalec pisal *Kikelj*. Priimek je nastal kot vzdevek iz izposojenke iz nem. *Kittel* 'krilo' oz. 'moška srajca', po disimilaciji *tl > kl*, sicer značilni za tolimnsko narečje, prim. apel. *knala < tnalo*, *kleti < tleti* (Torkar 1999a: 303). Brechenmacher (II: 47) navaja priimek *Kittel* in ga prav tako razlaga kot vzdevek iz srvn. *kittel* 'leichtes Oberhemd für Männer', medtem ko ga Bahlow (1972: 280) razlaga kot (metonimični) vzdevek za krojača ('Kittelschneider'). Priimek *Kikelj* ima žarišče tudi na Ižanskem, kjer so ga konec 16. in v 17. stol. zapisovali še *Kitel*. Še eno žarišče priimka *Kitel* je na vzhodnem Štajerskem, kjer se je ohranil v prvotnem stanju (19 oseb), enako kot poljski priimek *Kitel*, izpričan že 1339, prim. polj. apel. *kitel* 'zwierzchnie odzienie płócenne' (Bańkowski 1: 684) in ruski apel. *китель* 'форменная однобортная куртка со стоячим воротником' (Černyh I: 398).

†**KLAPOUH**, v virih na Modrejcah 1624 *Cafpar Clapauch*, 1654 prav tam *Khlapa-uuch*, 1680–1688 *Gaspar Clapouch*, pozneje je izumrl. Priimek je nastal iz vzdeyka in je zloženka s pomenom lastnosti delov organizma (prim. priimka ⇒ *Zlatoper* in ⇒ *Kozorog/†Košorog*). Skladenjska podstava za **Klapouh* je 'tak, ki ima povešena ušesa'. Priimek na obravnavanem območju sicer ni bil izpričan.

KLAVŽAR, v virih 1507 v Solkanu *Glauschacher* (= **Klavžaher*), 1598 v (Nemški) Idriji *Gregor Khlaufer*, 1624 prav tam *Jury Clufcher*, 1681 *don Giacomo Clauser di Circhina* (Costantini 2002: 181), 1804 v Zakojci *Jacobus Clauser ex Jesenica* (SA II Bukovo), 1898 *Klavžer*, 1903 *Klavžar* (LCop III Buk).

Priimek je po mnenju Merkuja (1982: 33) nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Klavžar* za prebivalca *Klavž* pri Podmelcu; pozneje je isti avtor dopuščal tudi izvor iz svetniškega imena *Nikolaj* oz. njegovega nem. hpk *Klaus* (Merkù 1993: 97, Merkù 2004: 36). Bezljaj (II: 38) izpeljuje priimek iz gorenjskega nar. apel. *klavžar* 'krekovt, lešnikar' (ptica), čeprav je priimek na Gorenjskem razmeroma redek (gl. spodaj). Po nepreverjenih podatkih so kraje, kjer se je od glavne poti odcepila pot v vas, v gorenjskem narečju menda imenovali *ključe* ali *klavže*, torej naj bi *klavže* v narečju pomenile 'križišče' oz. 'razcep poti' (Sinobad, Adam 2004: 3). Vendar *klavže* v večini sln. narečij pomenijo 'deber, tesen, sotesko', beseda pa je prevzeta iz nvn. *Klause*,

medtem ko je bila oblika *kluže* sprejeta iz srvn. *klūse* z istim pomenom. Izhodišče je lat. glagol *claudere* 'zapreti' (Bezlaj II: 44, s.v. *Ključa*). Izraz *klavže* v pomenu 'naprava za plavljenje lesa' se je uveljavil samo na območju idrijskega rudnika živega srebra v povirju Idrijce. Priimek *Klavžar* je torej nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena, to pa iz še nelociranega mtn nekje na Cerkljanskem. Gl. tudi tpn ⇒ *Klavže*. Priimek nosi v RS 329 oseb, od tega 94 v goriški, 72 v osrednjeslovenski, 63 v savinjski, 50 v posavski in 36 v gorenjski statistični regiji.

KLEČ, v virih 1515 v Stržiščah *Petter Clutz*, 1624 prav tam *Merth Khlez*, 1677 prav tam *Hosbolt Clez*, 1682–1695 *Osbalt Chliz*, 1794 prav tam *Giac. Chlezh*, na Kalu *Bart. Klizh*, v Rutu *Steff. Klizh*, h. i. *Pər Kleču* na Kalu, celo v Žabnicah v Kanalski dolini je v urbarjih 1653 in 1662 izpričan *Siman Clez*, danes h. i. *Klec* (Šumi 1999: 63). Priimek je verjetno nastal s tranonimizacijo iz vzdevka, ta pa iz apelativa **kleč*, povezanega z glagolom **klečati* 'klečati, šepati' (ÈSSJa 10: 28–29). Pleteršnik navaja dialektizem *kleka* v pomenih 'kljuse', 'suha krava', 'grčasta krivina na drevesu' (Plet. I: 404). Omembe vredno je, da sorodne oblike najdemo v slov. jeziki: rus. *кляча* 'kljuse', češ. *kl'ača* 'kobilica, kljuse', *kl'ače* 'dolge noge', *kleč* 'krivo drevo', gl. gesla **klečal*/**klečb* v ÈSSJa 10: 29–31 ter *klek II* in *kleka* v Bezlaj II: 39. Antroponim priča o leksemu, ki je bil na slovenskem ozemlju kot apelativ sicer izgubljen, je pa ohranjen tudi v ojk *Kleč*, *Kleče* (od 1974 del Ljubljane), *Kleče pri Dolu*, *Klečet*, *Klek*, *Poklek nad Blanco*, *Poklek pri Podsredi* in pogostnem orn *Klek*. V RS je 67 oseb s priimkom *Kleč*, od tega 23 v goriški statistični regiji.

KLEMENČIČ, v virih 1515 v Planini pri Cerknem *Jure Clementschiz*, 1523 prav tam *Urban des Jure Clementzitz prueder*, 1591 na Ponikvah *Franze Clemencigh loco Grigor Ostrosnichar*, 1598 prav tam isti *Franze Clementshig*, na Pečinah *Waftian Clementshig*, v Šebreljah *Toni Clementshig*, 1624 na Ponikvah *Franz Clementschitfch*, v Šebreljah *Thonni Khlementschighk*, v Kojci *Franz Khlemenschig namesto Lamprechta Tschuffra*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo v Polju, na Pečinah, Prapetnem Brdu in Šentviški Gori 26 vpisov rojstev otrok s priimkom *Clemenzig*, *Clemencig* (LBap I ŠG). V Dražgošah I. 1633 zasledimo v krstni knjigi zapis *Alenka fa. Matthaei Clemen et Scolasticae*, tri leta pozneje pa *Juri fs. Matthaei Klemenzih et Scolasticae*, kar pomeni, da priimek *Klemenčič* v tem primeru ni nastal kot patronimik, pač pa ima tu pripona *-čič* strukturno funkcijo (Andrejka 1939: 314). Priimek ima več žarišč in 2.376 nosilcev v RS (565 v osrednjeslovenski, 452 v gorenjski, 374 v pomurski, 340 v podravski, 244 v jugovzhodni, 117 v goriški statistični regiji itd.), kar govori o veliki razširjenosti krstnega imena *Klemen* v 16. in 17. stol.

KLINKON [klínkon], v virih 1515 na Selih nad Podmelcem *Jure Glinckhon*, 1523 je isti zapisan kot *Jure Khlinckhon*, 1515 v Tolminu *Jure Glinckhan*, na Kamnem *Valentin Klinckho* (morda iz tega izpeljan *Klinzigh* (**Klinčič*) 24.X.1743 v Gabrjah (LBap IV Tol), 1574 na Kneži *Juri Clincon*, 1591 v Čadrgu *Arnei Clinchon*, 1624 prav tam

verjetno ista oseba *Arnei Khlinkha*, 1633 zapisana kot *Arnei Clincha*, 1703 v Žabčah *Jacob Clincon*, 1948 na Selih nad Podmelcem *Peter Klinkon* (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Priimek se je prvotno naglašal na prvem zlogu (Ustni vir 8), danes pa je prevladal naglas na obrazilu. Nejasnega izvora, morda iz osnove glagola *klinkati*. Ima 71 nosilcev, od tega 54 v goriški statistični regiji.

KLOBUČAR [klobučár], v virih 1377 na Logarščah *Clabuçar*, 1501 na Kovskem vrhu (v Poljanski dolini) *Iacob Globutschar*, 1507 v Grgarju *Gregor Globutscher*, 1515 v Ladri *Jacob Klabuzar*, 1523 prav tam *Steffan Klabutschar*, v Smasteh *Maur Klabutscher*, na Mlinskem *Zuann Clabutschar*, ki je bil 1515 vpisan še kot *Swan Miclauziz*, 1598 prav tam *Juuan Khlabutfchär*, na Čiginju *Hansele Khlabutfchar*, 1677 v Rutu *Luches Clabuzar*, 1789 prav tam *Gasparo Klabuzar*, 1794 prav tam *Giorgio Clabuzar*, h. i. *Klapčár* v Oblokah, priimek se je v Rutu ohranil vse do danes; nastal je z onimizacijo apelativa *klobučar* 'izdelovalec klobukov', poimenovanja poklica oz. dejavnosti, kot apel. (*klabuzhár*) prvič izpričan v Kastelec-Vorenčevem slovarju (Stabej 1997: 137). V RS je 542 nosilcev tega priimka, od tega 296 v jugovzhodni Sloveniji in le 36 v goriški statistični regiji.

†**KMET**, v virih 1591 v Kojci (na *Cosiza*) *Simon Luchetig locho Blas Chmet*, 1598 v Jesenici *Ofwaldt Khmet*, 1624 prav tam isti obdeluje rovtarsko kmetijo (*Sacoizi*) *Ofwaldt Khnett*, h. i. *Pri Kmetu* na Kalu (pri Stržiščah), v Lojah, na Pečinah; priimek se na Tolminskem ni obdržal. Nastal je iz apelativa *kmet* v pomenu 'uživalec cele kmetije'. V RS je sicer 246 nosilcev tega priimka, od tega 82 v jugovzhodni Sloveniji, 72 v osrednjeslovenski in niti enega v goriški statistični regiji. Prim. tudi priimek ⇒ †*Pauman*.

KOBAL [kobáv], v virih 1507 v Kanalskem Lomu *Thonich des Khobaw sun* (Pavlin 2006: 157), 1515 na Slapu ob Idrijci *Jeban Chawall*, 1523 isti *Jeuan Cauall*, 1523 v Gorenjem Logu *Thomas Khabau*, 1524 v župi Orehovlje in Miren *Cobaw* (Kos 1954: 209), 1579 na Kneži *Lenart Paumon loco Grigor Cabau*, 1591 na Šentviški Gori (Bisichia) *Jacob Cabau loco Jeroni Riauz*, 1598 v Dolenjem Logu *Andre Khobau*, *Gregor Khobau*, 1598 v Ročah *Andre Khobau*, na Ponikvah *Blaf Khobau*, v Zakraju *Jacob Khobau*, 1606 v Gorenjem Logu *Andrei loco Valentin Cabau*, 1654 na Šentviški Gori *Khobau*, *Cobau*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo v Ročah, na Slapu ob Idrijci, Ponikvah, Prapetnem Brdu, Šentviški Gori kar 63 vpisov rojstev otrok s priimkom *Cabau*, *Cobau* (LBap I ŠG), 26.II.1667 v Spodnjem Bukovem *Gregorius f.l. Gregory Cabau* (LBap I Podm), prav tam tudi h. i. *Kbau*, 1714 (ok.) v Modreju *Gregor Cabau*. Eden od frekventnejših priimkov v RS: 1.347 nosilcev (609 v goriški statistični regiji), njegova različica *Kobav* ima le 30 nosilcev, *Kobau* pa 15.

Priimek nekateri povezujejo s prislovom *okobal*, *okobalo* (Jakopin 1975: 96), kar je prevzeto iz it. zveze *a cavallo* 'na konju' (Bezljaj II: 246, Snoj 2003b: 468). Vendar se zdi smiselno upoštevati tudi možnost, da gre za metaforični vzdevek iz poimenovanja žitne mere *kobál* (en star = dva kobala, 1 kobal = 2 mernika, 1 mernik = 16 bokalov,

Vilfan 1954: 49), prim. izumrli beneškoslovenski priimek **Kaznenik*, ki izhaja iz žitne mere *kaznénik* ‘pol mernika’ (Merkù 1982: 32, Zuanella 1997: 35, tudi Spletni vir 5, Bezljaj II: 26) ali *Kupljenik*, ki izvira iz *kupljénik* ‘mernik’ (Torkar 2014: 115), ali *Bokal*, *Frakelj*, *Maselj*, *Stubelj*, *Verč*. Z vzdevkom *Kobal* so morda označevali človeka, katerega dajatev je znašala en *kobal* nekega žita. Težava pa je, ker leksem *kobál* v starejših slovenskih slovarjih ni naveden, Pleteršnik navaja že pri protestantih izpričane oblike *kóbəl -bla*, *kábeł -bla* in *kəbəl -blà* ‘das Schaff’ (Plet.: 376, 393), Mažuranić (1908: 473) za hrvaščino navaja obliki *kabao* in *kabal* ‘urna, hydria, modius’. Beseda se rekonstruira kot praslovanska izposojenka **kъbьlъ* iz stvn. **kubil-* (Bezljaj II: 27, ÈSSJa 13: 171–172).

Priimek se zdi soroden s priimkom *Kobol*, v virih 1499 v Raši v Branici *Juri Koboll*, prim. današnje tamkašnje naselje *Kobóli*, ter na Planini (pri Ajdovščini) *Jacob* in *Wlreich Koboll*, kjer še danes obstaja zaselek *Kobóli* (Kos 1954: 254–256). V istem viru je izpričan na Planini tudi podložnik *Jacob Kobollitsch*. Priimek *Kobol* ima danes v RS 33 oseb, od tega 24 v goriški statistični regiji.

†**KOBLAR**, v virih 1501 v Sorici *Paul Koffler*, v Spodnjih Danjah *Jacob Koffler*, na Zalem Logu *Hannss Koffler* (Blaznik 1963: 313, 314, 323), 1515 v Trtniku *Vrban Khoffler*, 1523 prav tam *Jacob Khofflar*, 1624 prav tam *Andre Khofler*, 1654 prav tam isti *Andree Khöffler*, 1696–1707 (ToUrb) prav tam *Valantino Coblar*, pozneje priimek v Baški dolini zamre, 1672 je še izpričan v Čabru *Andreas Koffler* (Malnar 2010²: 72). Nastal je s tranonimizacijo iz stanovniškega imena kot izpeljanka iz gorskega imena *Kofel*, slednje pa z onimizacijo nem. leksema *Kofel* ‘skalnat vrh’, soriško- in rutar-skonom. *kxouvl* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 95), prevzetega iz srlat. *covalum* ‘isto’ (Finsterwalder 1994: 363). Priimek *Koblar* ima v RS 273 nosilcev, od tega 146 v gorenjski regiji, zlasti je razširjen v Selški dolini (Andrejka 1939: 330). Ohranjena je tudi priimkovna različica *Kofler* (50 oseb, od tega 32 v gorenjski regiji). Prim. priimka ⇒ *Dakskobler* in ⇒ †*Švarckobler*.

†**KOCMAN**, v virih 1523 na Ljubinju *Jeroni Kozman*, 1525 v Šempolaju *Martinus Cozman* (Merkù 1994: 143), 1598 v Ročah *Phillip Khozman*, 1624 prav tam isti *Phillip Khozman*, 18.IX.1670 na Temljinah *Ursula f.l. Michaelis Cozman de Tulmine*; h. i. *Kocman* na Ljubinju. Podobno kot priimek *Kacin* je verjetno tudi *Kocman* nastal iz krstnega imena *Kocjan* s pripono *-man* (Merkù 1993: 25), čeprav Bajec razlaga leksem *kocman* kot apelativ v pomenu ‘kocasta žival’ (Bajec 1950: 55). Že Skok je sicer pokazal, da se je v slovenščini, srbsčini in hrvaščini utegnila razviti domača sestavljena pripona *-man* iz osebnih imen, npr. *Radman*, *Vukman* (Skok 1924: 45, Bajec 1950: 56). O slovenskih priimkih na *-man* je posebno razpravo napisal Jakopin (1977), kjer je povzel dotedanje obravnave apelativov in lastnih imen na *-man*. Opozoril je, da je Bajec s pridržkom sprejel Skokova izvajanja, ker je menil, da je treba pri samostalnikih tipa *racman* izhajati iz nemške pripone *-man*, ki je prvotno polnopomenski drugi del zloženka. Priimki na *-man* na Tolminskem so nastali tako na ozemlju s tirolsko poselit-

vijo v zgornji Baški dolini, imenovanem (Nemški) Rut ($\Rightarrow \dagger Pauman, \Rightarrow \dagger Khauffman, \Rightarrow \dagger Osterman$), kot zunaj njega. Od vseh endemičnih priimkov na *-man* so preživel le $\Rightarrow Kušman, \Rightarrow Lukman$ in na Cerkljanskem *Jurman*. V RS sicer živi 188 nosilcev priimka *Kocman*, od tega 74 v savinjski in 66 v osrednjeslovenski statistični regiji.

KODER, v virih 1598 na Bači pri Podbrdu *Juri Goder*, 1624 isti *Jury Khoder*, 1654 prav tam *Jerney Khoder*, 1677 prav tam *Blas Coder*, v 19. stol. najbolj pogost priimek na Bači pri Podbrdu, tudi h. i. *Pri Kouđru* na Bači pri Podbrdu, *Pri Kodru* na Bohinjski Bistrici (Spletni vir 27) idr. Priimek je nastal kot vzdevek iz apelativa *koder*, po kodrastih laseh. Število nosilcev tega priimka v RS je 282, od tega 105 v gorenjski in 75 v goriški statistični regiji.

KOFOL [kofól], v virih od 1523 v Modreju *Thomasch Khafaw*, 1591 v Tolminu *Thomas Cofu sartor*, na Ponikvah *Juri Cofu loco Iuri Cabau et Simon Scrat*, 1598 prav tam isti *Juri Khofau*, *Florian Khofau*, *Michel Khofau*, 1624 prav tam *Jury Khoffou*, *Juuan Khoffou*, v Tolminu *Mathia Khoffou*, 1654 na Ponikvah *Coffau*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Prapetnem Brdu, Ponikvah, v Trebuši, Ročah, na Slapu ob Idrijci, Šentviški Gori 16 vpisov rojstev otrok s priimkom *Coffou*, *Cofou* (LBap I ŠG), 1714 (ok.) v Modreju *Lucha Coffou*, 1716 v Volčah *Juri Coffou*. Priimek je domnevno nastal kot vzdevek iz furlanskega apelativa *cufol*, poitalijančenega v *Cuffolo*, v pomenu 'čokat človek', prim. 1685 v Plestiščih *Tomaso q. Marino Cuffol de Platischis* (Costantini 2002: 217). V RS živi 335 nosilcev tega priimka (226 v goriški statistični regiji). Različica *Kafol* ima 73 nosilcev, vendar na Goriškem ni razširjena.

KOGOJ/KOGEJ [kógoj/kógej], v virih 1515 v Plužnjah *Jure Kogoy*, 1523 v Otaležu *Blas Khagay*, 1536 v mitninski knjigi *Petter Khogey* (Gestrin 1972: 111), 1556 v Grgarju *Cogoi* (Bidermann 1881: 611), 1591 v Čadrgu *Luches Cogoi*, 1598 v Šebreljeh *Thomas Chogoy*, v (Nemški) Idriji *Paule Khogay*, 1624 v Šebreljeh *Thomas Cogay*, 1654 na Prapetnem Brdu *Khogay*, 10.VIII.1665 na Kneži *Maria f.l. Stephani Cogoi*, 22.X.1673 na Temljinah *Vrsula f.l. Stephani Cogoi de Tulmine* (LBap I Podm), 21.X.1683 v Potravnu (zas. Kambreškega) *Petrus Cogoi* (Kogoj Manfreda 1995: 43), 9.IV.1684 v Trebuši *Urban Cogoi*, 1693 v Gačniku (zas. Gorenje Trebuše) *Jacob Khoggaÿ* (Idrijski urbar), 30.I.1707 na Prapetnem Brdu *Michael Cogai* (LBap II ŠG), 1714 (ok.) v Modreju *Vallantin Cogoi*, 24.VI.1724 *Elisabetha fla qda Petri Kugy ex Satulmino* (LBap III Tol), ok. 1775 *Cogei*, zas. v kneški Grapi, nar. *Kúgej*, na Grahovem ob Bači h. i. *Pri Kogojcu*.

Ker so se slovanska zložena imena v pozni dobi formalizirala in se s tem pomenko izpraznila, iz obeh sestavin poznih zloženok ni več mogoče rekonstruirati smiselne skladenjske podstave. S sestavino *-goj* so se kombinirali tudi različni samostalniki in celo posamezna svetniška imena. *Kogoj* s prvotnim naglasom na sedanjem prvem zlogu (danes prevladuje naglaševanje na drugem zlogu), zaradi česar je kot posledica moderne vokalne redukcije na Idrijskem nastala še različica *Kogej*, je morda nastal

z odpadom nekega neznanega prvega, nenaglašenelega zloga (afereza) ali z izpustom vmesnega nenaglašenelega zloga (sinkopa), npr. **Konigoj* (prim. 1560 *Primož Konigoj* v Kopačnici, Kos 1894: 18). *Kogoj* so zaradi ozke izgovarjave naglašenelega *o*-ja in redukcije izglasnega *o*-ja zapisovali tudi *Kugy* (gl. zgoraj zapis *Kugy* v LBap III Tol iz l. 1724, prim. tudi priimek planinskega pisatelja Julija Kugyja, Smolej 1979/80: 151). Merku (1982: 34) priimek *Kogoj* izvaja iz furlanskega apelativa *cogòl*, tudi *cogòi* 'mreža stožčaste oblike, ki so jo ribiči nastavljali zlasti za ulov jegulj', pri čemer se sklicuje tudi na Štreklja (1892b: 636), ki se mu je priimek *Kogoj* zdel furlanski, čeprav svojega mnenja ni z ničimer utemeljil. Po Merkujevem mnenju je *Kogoj* torej metonimični priimek, saj naj bi označeval ribiča, ki je lovil ribe oz. jegulje s posebnimi mrežami. Priimek je dokaj razširjen med beneškimi Slovenci v Hostnem, v občini Grmek, prvič 1632 kot *Canciano Cogoi* (Zuanella 1997: 34–35, tudi Spletni vir 5).³³ V Ozeljanu je ok. 1200 zabeležen *Scvgoy* (Kos 1954: 108), kar je glede na zapise drugih imen v isti listini (npr. *Scernvgoy* v Šempasu) treba brati kot **Čugoj* ali **Čogoj*, to pa je očitno isti antroponim kot *Čogoj* 1307–1406 v Trstu (Merku 1996: 454), ali (*Gregor*) *Tschogoy*, zabeležen 1498 v Selcah (pri Pivki) (Kos 1954: 240) in 1507 v Dolnjem Cerovem. Ni jasno, ali sta **Čogoj* in *Kogoj* v neposredni zvezi. Na Koroškem je leta 1230 izpričan *Shvgoy*, sin Bertolda iz Flaschberga, zapisan tudi kot *Shugoy*, leta 1268 pa *Hermannus Tzugoy*, gradiščan v Trebinji (Treffen) pri Beljaku, ki ju Kronsteiner (1975: 30) rekonstruira kot **Čugojb* z nejasnim prvim delom zloženega imena. V RS živi 511 nosilcev priimka *Kogoj* (od tega 242 v goriški in 143 v osrednjeslovenski regiji) in 212 nosilcev različice *Kogej* (od tega 85 v osrednjeslovenski in 59 v goriški regiji). Prim. tudi priimke ⇒ †*Blažigoj*, ⇒ †*Černigoj*, ⇒ †*Čičigoj*/†*Cicigoj*, ⇒ †*Maligoj*, ⇒ †*Šuligoj*.

KOKOŠAR [kokošar], v virih 1515 in 1523 v Policah *Jacob Khakhoschar*, 1591 v Lipetih v Bukovskem Vrhu *Urban Cochosar*, v Poreznu *Petri Cochosar*, 1598 na Šentviški Gori (Wifchikha) *Vrbān Khokhofchar*, v Policah *Marco Khokhofchar*, 1624 prav tam isti *Marco Khokhofchar*, 1654 na Šentviški Gori in Ponikvah *Khokhoschar*, od 1654 do 1708 na Ponikvah, Šentviški Gori in Laharnu v krstni knjigi osem vpisov rojstev otrok s priimkom *Cocoschar*, *Cocosar* (LBap I ŠG). 1948 je bilo na Kneži, v Podmelcu, v Klavžah, na Logarščah, na Pečinah, na Koritnici in na Grahovem izpričanih enajst oseb s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Morda je različica istega priimka tudi *Khokhofiza*, izpričan na Šentviški Gori že v virih 1591 *Valentin Cochosiza* in 1598 *Valentin Kokofchiza* ter naposled 1624 z zapisi *Thomas Khokhofiza* in *Vallantin Khokhofiza*, gl. priimek ⇒ †*Kokošica*. Priimek je nastal iz poimenovanja dejavnosti *kokošar* v pomenu 'kdor se ukvarja z gojenjem in prodajo kokoši'. V RS je 82 nosilcev tega priimka, od tega 30 v goriški statistični regiji.

³³ Zuanella omenja, da nadiški Slovenci jegulje imenujejo *uguroe* (prim. rus. *угорь*); leksem je splošnoсловenski in Pleteršnik ga je sprejel v slovar v poknjženi obliki *ogór* (Plet. I: 802). V knjižni slovenščini se je uveljavil romanizem *jegulja* (lat. *anguilla*), čeprav mu še Pleteršnik nadreja domači leksem *ogor*.

†**KOKOŠICA**, v virih 1591 na Šentviški Gori (Bisichia) *Valentin Cochosiza*, 1598 prav tam isti *Valentin Kokhoschiza*, 1624 prav tam isti *Vallantin Khokhofiza*, *Thomas Khokhofiza*, pozneje priimka ni več zaslediti. Morda se v teh zapisih odraža le variantnost priimka *Kokošar*. V nasprotnem primeru je priimek morda nastal s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Kokošica*, to pa s poenobesedenjem iz zveze **Kokošja jama*, *griva* ipd. Leta 1591 namreč nekje v zgornji Baški dolini *Grigor Cudaiusna* obdeluje rovt z imenom *Cochosezza*. Gl. tudi priimek ⇒ *Kokošar*.

KOLENC, v virih 1515 v Cerknem *Petter Coliniz*, 1591 v Otaležu *Andrei Coleniz*, 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Mattheus Gollenaz*, 1901 v Gorenji Trebuši h. i. *Kolenc v Plužnah* (SA GT), 1948 *Miha Kolenc* v Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Kolenc*, ki izvira iz ljudskogeografskega izraza *koleno* (Badjura 1953: 68). V RS živi kar 1.320 nosilcev tega priimka, večina pa izhaja iz drugih žarišč (335 v savinjski, 316 v osrednjeslovenski, 240 v jugovzhodni, 125 v goriški statistični regiji). Prim. tpn ⇒ *Kolence*.

†**KONAVEC** [konávec], v virih 1591 na Grahovem ob Bači *Cristoph locho Crise Conauz*, 1598 isti vpisan kot *Christoff Khonauz*, poleg njega pa še *Juri Konauz*, 1624 prav tam *Jury Canäuiz* in *Khazian Conauz*, na Kamnem *Vallar Canauiz*, 1633 na Grahovem *Cocian Conauz*, 1654 v Jesenici *Khonauz*, v krstnih maticah je 8.XII.1668 zabeležen tudi patronimični priimek **Konavčič*: *Lucia f.l. Hermagorae Conauzig de Grahova* (LBap I Podm). Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Kanalec*, ki izhaja iz krajevnega in pokrajinskega imena *Kanal*. Podobna premena *a > o* je izpričana tudi v hišnem imenu *Kanavc* v Zavrhu pri Bistrici v Rožu, ki je leta 1748 zapisano kot *Känauz*, 1783 pa kot *Konauz* (Kotnik 1995: 126), premena *a > o* v nenaglašenem položaju pa je znana tudi na Cresu, Rabu in v Šibeniku (Skok II: 30). Spada med dokaj redke priimke, v RS živi samo 39 oseb s tem priimkom, od tega 33 v goriški regiji, pretežno v okolici Kobarida (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Različica *Kanalec* ima 103 nosilce, od tega 76 v goriški statistični regiji, pretežno na območju Drežnice in Volarij.

KOREN [korén], v virih 1515 na Dabru *Thomas Khorren*, 1523 prav tam *Thomas Corin*, 1591 na Šentviški Gori *Grigor Coren*, *Matia Coren loco Jacob Cabau*, 1654 prav tam *Khoren*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Šentviški Gori in na Prapetnem Brdu 12 vpisov rojstev otrok s priimkom *Coren* oz. *Corren* (LBap I ŠG). Prim. tudi h. i. *Karⁱen* na Grahovem ob Bači. 1948 sta na vzhodnem Tolminskem (v Stopniku in Bači pri Modreju) živeli le še 2 osebi s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 93), drugo bližnje žarišče tega priimka pa je na Kobariškem, zlasti v Drežnici. Priimek je od 17. stol. razširjen tudi v Petjagu (pri Špetru v Benečiji) (Zuanella, Dom 1991, št. 20, tudi Spletni vir 5). Nastal je iz apelativa *koren*, domnevno kot vzdevek za močnega, okornega moškega. Glede na visoko število nosilcev tega priimka v RS (2.545, od tega 617 v podravski, 461 v goriški, 351 v osrednjeslovenski statistični regiji itd.) je očitno, da ima priimek svoja žarišča tudi drugod po Sloveniji.

KOS, v virih 1181 *Cus* (Kos Gr. I: 650), 1386 *Küezz*, 1408 *Kuzz*, *Guzz*, *Kuezz*, *Kües*, 1436 *Khüess*, 1464 *Kozz* (vse ime kmetije pri Dravogradu, Blaznik I: 393), 1498 v Štanjelu *Zwetko Koss* (Kos 1954: 230), 1499 v Vrabčah *Tscherne Koss* (Kos 1954: 253), 1501 v Delnicah (Poljanska dolina) *Simon Koss* (Blaznik 1963: 308), 1507 v Ločniku *Anndre Khoss*, 1523 prav tam *Juri Khoss* ali *Bregannt*, župan, 1515 v Doblarju *Gregor Choßs*, 1523 zapisan kot *Gregor Khoß*, 1515 na Kamnem (pri Kobaridu) *Michel Koßs*, 1523 prav tam *Lucas Koß*, 1530 v Furlaniji *Domenico q. Lorenzo del Cos* da Lestizza (Costantini 2002: 204), 1591 v Poreznu *Gasper Cos* (Matrekar), 1591 v Podbrdu *Jacob Cos*, 1591 v Svinjačah v Bukovskem Vrhu *Matia Cos*, 1598 v Kojci *Martin Cuess*, na Šentviški Gori *Cuess*, v Podbrdu *Vrban Khosch*, 1624 v Rutu *Simon Khos*, na Grahovem ob Bači *Marthin Khus*, v Podbrdu *Vrban Khos*, 1654 na Koritnici *Stephan Khooss*, v Grantu *Primasch Khooss*, *Thomasch Khooss*, v Trtniku *Bastl Khooss*, 1672 celo v Čabru *Leonhardus Koss* (Malnar 2010²: 74), 1677 v Grantu *Primos Coos*, *Tomas Coos*, od 19. stol. *Kos*. Priimek je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena *Kos*, ki izhaja iz apelativa *kos* 'ptica pevka iz družine drozgov'. Po mnenju Trubačova in Vaillanta je *kos* v navedenem pomenu neposredno povezan z leksemom **kosъjъ* 'poševen', kar je povezano s sumničavostjo kosa in značilnimi poševnimi smermi njegovega poleta (ËSSJa 11: 175–177). Spada med najfrekventnejše priimke RS (10. mesto) in ima 3.819 nosilcev (935 v osrednjeslovenski, 705 v podravski, 504 v savinjski, 373 v jugovzhodni, 339 v gorenjski, 130 v goriški statistični regiji).

KOSMAČ, v virih 1498 v Rakeku *Caspar Goschmatsch* (Kos 1954: 230), 1515 *Jerne Koßmaz* v Kojci, v Čeplezu *Gregor Khoßmatsch*, 1523 prav tam *Janse des Gregor Khaßmatz sun*, 1515 v Gorjah *Mathia Kaßmaz*, 1523 prav tam *Jerne des Mathia Khoßmatz sun*, v Otaležu *Miche Khoßmatz*, 1591 v Lipetih (Bukovski Vrh) *Stieffin Cosmaz locho Petri Briser*, 1598 v Labinjah *Andrei Coßmätfch*, 1606 prav tam isti *Andrei Cosmaz*, 1624 v Labinjah *Anndre Khofmafsch*, 1633 v Kojci *Jacob Cosmaz*, 1654 isti vpisan kot *Jacob Khossmatz*, v Jesenici *Khossmätsch*, v letih od 1702 do 1707 na Šentviški Gori 7 vpisov rojstev otrok s priimkom *Cosmaz* (LBap II ŠG), 1718 celo v Čabru *Mattheus Cosmacz* (Malnar 2010²: 74), v LBap I Buk je v letih med 1747 in 1773 več vpisov priimka *Kosmazh*. Priimek je nastal kot vzdevek iz apelativa *kosmač* v pomenu 'kosmat človek'. Priimek ima v RS 824 nosilcev, od tega 288 v osrednjeslovenski, 175 v gorenjski in 161 v goriški statistični regiji. Izpeljanka *Kosmačin* (40) je domnevno nastala v Sedlu, čeprav so nosilci dokaj razpršeni in jih na obravnavanem območju ni.

†**KOŠUTA**, v virih 1515 v Podmelcu (Melnickh) *Lamprecht Koschut suppan*, 1523 isti *Lamprecht Khaschut*, 1579 prav tam (Pomelz) *Mateus Reiz loco Casuta*, 1591 prav tam *Arnei Cafuta locho Mateus et Lampret Mofnich*, na Grahovem *Bastian Casuta locho Lenart Jacopigh*, 1598 v Bači pri Modreju *Steffan Khofschuta*, 1624 v Stopcu morda isti *Steffan Cafchuta*, 1671–1679 v Čadrgu *Gregor Coffuta*, prav tam *Andrea Coffuta* (TolUrb), 21.V.1787 v Zatoľminu *Anton Cafsuta*, 1788 boter *Joannes Cashuta* (LNati VI Tol); zapisi z začetka 16. stol. izpričujejo moškospolsko obliko **košut*, ki je v jeziku

sicer izgubljena. S tem v zvezi utegne biti pomenljiv zapis na Ljubinju 1515 *Matheus Koschutus* namesto pričakovanega *Košoroga* (glede na ostale zapise tega priimka tako 1515 kot 1523). To morda nakazuje zvezo med **Košutom* in *Košorogom*. Priimek je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena *Košuta*, ki izhaja iz apelativa *košuta* 'samica jelena'. V RS je 242 oseb s tem priimkom, od tega 179 v goriški statistični regiji.

KOVACĀ [kováč], v virih že 1308 v Trstu *Mat(h)ia Covaç* (Merkù 2013: 409), 1515 na Ponikvah *Jure Cabatsch*, 1523 prav tam *Urban Khobatz des Jure Khobatz zun*, 1515 tudi na Ponikvah *Gregor Cabaz*, 1523 pa prav tam *Gregor Khatzitz des Crise Khatzitz sun* (verjetno napačni zapis za **Kovačič*), 1515 še v Tolminu *Philipp Gabaz*, 1523 pa prav tam *Paule Cobaschitz*, 1591 prav tam *Laure Couaz*, 1598 v Lojah (Ober Lackh) *Justin Chouätsh*, 1624 v Tolminu *Clement Couatsch*, 1523 v Hudajužni *Lamprecht Schmidt im ferdt* (1515 košanija vpisana z ledinskim imenom *Pochudauschna*), 1591 prav tam *Lenardo Couaz*, 1598 in 1624 prav tam *Bartl Schmidt* (z navedbo, da ima kovačijo), 1628 *Anshe Couaz in loco di Bartol Smid*, 1654 *Anshe Khouatz*, 1677 *Vrban Couaz*, njegov sosed 1598 *Wastian Schmidt*, 1624 *Bastian Schmidt*, 1628 *Blas Couaz in loco di Bastian Smid*, 1633 zapisan enkrat kot *Blas Couaz*, drugič kot *Blas Smid*, 1654 *Matheusch Khouatz*, 1677 *Steffano Couaz*, 1773 v Oblokah *Joseff Covaz* (TolUrb 1773), 1789 *Covazh* (JKat HudObl), 1792 na Bači pri Podbrdu *Juri Covaz qm Juri* (TolUrb 1792–1801), 16.9.1809 *Theresia Kovatsch* (LBap I Obl), 1859 že *Kovač*, 1862 spet *Kovazh*, 1872 dokončno *Kovač* (vse LBap II Obl). Priimek je nastal iz apelativa *kovač* 'obrtnik, ki oblikuje predmete iz železa ali drugih kovin' po poklicni dejavnosti. Spada med najpogostnejše slovenske priimke, saj s 4.607 nosilci zavzema 7. mesto v RS. 1.079 oseb s tem priimkom živi v osrednjeslovenski, 854 v savinjski in 738 v pomurski statistični regiji.

KOVAČIČ [kováčič], v virih 1507 v *Podgori Khabaschitsch*, v Medani *Michel Khabaczitsch*, 1515 *Philipp Gabaz (Kovač)* v Tolminu, 1523 na njegovem mestu *Paule Cobaschitz (*Kovačič)*, 1574 v Kneških Ravnah *Jacob Couacig*, 1591 prav tam *Jacob Couacigh*, 1598 na Stopcu *Andre Khouatschig*, *Yhernei Khouatschig*, *Andrei Khouatschig*, na Idriji pri Bači *Juri Khouatschig*, na Kneži *Arne Khouätschig*, *Polankha Khouatschikha*, 1624 prav tam *Palenkha Couätschiz*, v Poljubinju *Heller Cauaziz*, 1654 na Kneži *Anssel Khouatschitsch*, 11.I.1668 v Lojah (Loch) *Brigida f.l. Melchioris Couaziz*. Priimek je patronimik na *-ič* iz poklicnega imena *kovač* 'obrtnik, ki oblikuje predmete iz železa ali drugih kovin'. Priimek je tretji najpogostejši v RS s 5.538 nosilci, od tega 1.201 v osrednjeslovenski, 872 v podravski, 816 v jugovzhodni in 689 v savinjski statistični regiji.

KOZOROG/†KOŠOROG, v virih 1501 v Stražišču (pri Kranju) *Iacob Koschirok*, 1515 na Ljubinju *Iban Koschorog*, 1523 na isti kmetiji *Paule des Johann Kaschorat brueder*, 1523 na Ljubinju župan *Matheus Kachorat*, 1536 v mitninski knjigi *Lucas Khoscharockh* in *Jorg Khoscharockh* (Gestrin 1972: 102, 122), 1591 na Ljubi-

nju *Juri Cofiroch*, 1598 v Doljah *Thoni Khascharokh*, v Poljubinju in Podmelcu *Paul Khafchirokh*, 1606 isti *Paull Khoscharäckh*, 1624 isti *Paull Khafcharackh*, v Doljah *Anthoni Khafcharackh*, *Clemen Khafcharackh*, *Pollanckha Khoforoglia* (feminativ **Košoroglja*), v Tolminu *Elisabeth Khafcharakha* (feminativ **Košoroka*), na Ljubinju *Catharina Khafcharackhin* (nem. feminativ), v Bači pri Modreju *Hannfelle Cofcharagkh*, 1633 v Poljubinju *Thonich Coseroch*, 21.V.1680 priča *Marina Kasarogauka* (feminativ **Kozorogovka*, LBap II Tol), 13.XI.1699 *Barbara f.l. Petri Kossorog de Polubino*, 1.I.1741 boter *Paulus Cafsoroeh et Agnes uxor Joannis Cafsaroeh* (LBap III Tol), 30.IV.1785 v Poljubinju *Math. Cashoroch*, 3.II.1800 na Ljubinju *Barth. Cosforoh*, 3.IV.1804 v Tolminu *Joan. Cafsarogg*, 9.VII.1804 *Barth. Cafsoroeh*, 19.VI.1805 *Val. Cafsoroeh*, 26.IX.1809 *Barth. Koshoroh* (LNati VI Tol), 1849–1867 v Poljubinju *Thomas Košaroh* (LNati IX Tol), 29.XI.1854 v Hudajužni *Josephus Cofsorog* (LMatr II Obl), priimek otrok *Jožefa Cofsoroga* so v letih 1857–1868 ob krstu poknjževali v *Košorog*, v letih 1870–1875 pa v *Košerog* (LBap II Obl). Konec 19. stoletja so priimek na Tolminskem dosledno poknjžili v *Kozorog*, zadnji nosilec različice *Košerog* je umrl l. 1962. Na Ljubinju obstaja tudi h. i. *Pri Košorogu* (*Kašerogu*).

Priimek je nastal s tranonimizacijo iz vzdevka, ki je bil zloženka s pomenom lastnosti delov organizma (prim. priimka \Rightarrow *Zlatoper* in \Rightarrow *†Klapouh*). V tej zloženki gre, vsaj prvotno, za svojilno razmerje med samostalnikoma iz skladijske podstave 'ki ima roge kot koš'. Bajec (1952: 103) temu tipu zloženk pravi primerjalne zloženske. Priimek je soobstajal v Kranju in bil tam poknjžen kot *Košorok*. Breznik ga razlaga 'roka debela kot koš' (Breznik 1982: 325). Bolj verjetno žarišče je na Ljubinju. Na Tolminskem se izglasni *g* izgovarja kot *h*, na Gorenjskem pa kot *k*, zato je prišlo do dveh različic priimka: *Košorog* in *Košorok*. Kot kažejo zapisi, je tudi na Tolminskem že zgodaj prišlo do deetimologizacije priimka, ki so ga začeli namesto s *košem* povezovati s *kozjim rogom*, poknjženje pa je ta proces le dovršilo in potrdilo. Prim. zapise v 16. stol. za priimek *Košut*, ki nakazujejo povezavo med priimkoma **Košut* in *Košorog*. Zapisa *Kaschorat* in *Kachorat* 1523 z izglasnim *-t* nam. *-k* odražata nar. prehod *-k* v *-t*, kar je pojav, obraten od prehoda *-t* v *-k* (*žrd* : *žrk*), izpričanega v Kocjančičih pri Sv. Antonu (Furlan v Bezljaj IV: 479, Furlan 2011: 46).

Danes je v RS 59 oseb s priimkom *Kozorog*, od tega 30 v goriški regiji, različica *Košorog* šteje 30 oseb, od tega 18 v jugovzhodni Sloveniji, medtem ko v goriški regiji ni več živa, različica *Košorok* pa 56 oseb, od tega 39 v osrednjeslovenski regiji. Nosilci različice *Košorog* so s Tolminskega v 17. in 18. stol. migrirali v Gorski kotar, kjer je v o. Čabar tudi zas. *Košorogi*, nar. *Kašarúge* (Malnar 2010²: 75, Malnar 2012: 86).

KRAGELJ [krágelj], v virih ok. 1240 na Bili (v Reziji) *Cragvvl* in *Cragul*, 1490 v Rači (pri Domžalah) *Jacob Kragul* in *Andre Kragul* (Urb NVR 1968: 40), 1523 na Kozarščah *Furian Kragul*, 1523 na Modrejcah *Mauritz Kragul*, 1515 prav tam *Ellar Gragoliz* (= **Kraguljec*), 1591 v Bači pri Modreju *Simon cragui*, 1598 v Doblarju *Michel Khragul*, na Modrejcah *Petter Chragul*, *Caspar Khrägul*, 1606 prav tam isti *Gasper Gragui*, 1624 v Bači pri Modreju *Madallena Craguliza* (feminativ **Kraguljica*), na

Kneži *Juan Khrägel*, na Selih pri Volčah *Michel Cragl* in *Arnei Cragull*, 1654 na Modrejcah *Khragull* in *Cragl*, na Pečinah *Cragull*, 26.VII.1741 na Kneži *Stephanus Cragli*, 14.V.1787 v Zatoľminu *Thomas Cragl*. Priimek je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena *Kragulj*, ki izhaja iz apelativa *krágulj* 'ptica ujeda *Accipiter gentilis*' s starejšim naglasom na prvem zlogu (Plet. I: 453, Bezljaj II: 78). Zapis *Gragui* iz l. 1624 odraža ital. fonetiko pisarja (-i- nam. -lj, prim. tpn *Jamlje*, it. *Iamiano* nam. **Jamljan*). Spada med najbolj frekventne priimke na Tolminskem, v RS ima 370 nosilcev (187 v goriški statistični regiji), reducirana različica *Kragl*, ki je razširjena predvsem v posavski in savinjski statistični regiji, ima 66 nosilcev, *Kragulj* pa 12. Prim. tpn *Kregolišče* v o. Komen (← *kragulj*) in *Kroglje*, it. *Crogole* v o. Dolina (← **Kraguljane*).

†**KRALJ**, v virih 1515 na Idriji pri Bači *Achaz Greill* in *Valentin Greill*, 1523 prav tam ista *Achaz Khrail* in *Valentin Khrall*, v Znojilah *Veit Khral*, v Volčah *Casper Khray*, 1624 na Slapu ob Idriji *Machor Craill*, na Kozarščah *Mathia Cräl*, 1654 prav tam *Khrail*; h. i. *Krail* na Idriji pri Bači (Mikuž 11: 18). 1948 je na Tolminskem (v Žabčah) živel le še 1 oseba s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Priimek je nastal kot vzdevek z metaforičnim prenosom iz apelativa *kralj* verjetno v pomenu 'kdor je vpliven kot kralj'.

Kralj je s 3.360 nosilci sicer 13. najpogostnejši slovenski priimek, od tega jih 1.054 živi v osrednjeslovenski, 491 v podravski, 449 v jugovzhodni, 285 v savinjski, 272 v gorenjski, 185 v pomurski, 153 v zasavski, 143 v goriški, 118 v obalno-kraški, 109 v posavski statistični regiji itd.

KRANJC/KRAJNC, v virih 1507 *Khrainecz* oz. *Krainecz* v Šempetru, na Vogrskem (3 osebe), v Solkanu (2 osebi), Ločniku, Ozeljanu in Šempasu, 1515 na Ponikvah *Linhardt Krainiz* in *Martin Kreiniz*, 1523 prav tam *Paule des Lienhart Khrainitz sun* in *Martin Khrainitz*, 1515 in 1523 v Tolminskem Lomu *Peter Crainiz suppan*, 1515 v Čeplezu *Caspar Crainiz*, 1523 na Idriji pri Bači *Blas Khranntz*, 1591 na Ponikvah *Jacili Cragniz loco Gasper Criuiz*, *Machor Cragniz locho Lencha Criucucha*, *Primos Cragniz*, v Planini pri Cerknem *Urban Cragniz loco Andrei Stricauz*, 1598 na Logarščah *Andrei Creiniz*, na Ponikvah *Andrei Creiniz*, v Orehku *Primus Creinz*, 1624 na Ponikvah *Primofz Khragniz*, 1654 v Jesenici in na Ponikvah *Creinz*, v letih od 1654 do 1708 na Ponikvah in v Ročah 20 vpisov rojstev otrok s priimkom *Crainiz* ali *Crainz* (LBap I ŠG), 1709 celo v Čabru *Petrus Crainc* (Malnar 2010²: 77), 14.XI.1780 V Grapeh (zaselku Jesenice pod Poreznom) botra *Maria uxor Valantini Crainz*; priimek je nastal iz stanovniškega imena *Kranjec*, ki izhaja iz pokrajinskega imena dežele Kranjske, imel pa je več žarišč. Njegova najbolj frekventna različica je *Krajnc*, ki je s 5.461 nosilci na četrtem mestu med priimki v Sloveniji (2.705 v podravski in 1.169 v savinjski regiji), nosilcev različice *Kranjc* je 1.700 (od tega 379 v osrednjeslovenski in 299 v goriški regiji), različica *Kranjec* pa šteje 870 nosilcev (od tega 265 v osrednjeslovenski in 251 v pomurski regiji). Na Tolminskem je skoraj brez izjeme razširjena različica *Kranjc*, ob popisu 1948 je na Ponikvah še živelo nekaj oseb s priimkovno različico *Krajnc* (Kartoteka ZSSP, šk. 93).

†**KRISTANČIČ**, v virih 1591 v Kojci *Matia Sapuschiach locho Cristanigh*, 1598 in 1624 prav tam *Adam Christantschiz*, zapisan 1598 tudi kot *Christantschig*; zapisi odražajo nihanje med priponskima variantama *-ič* in *-čič*. Priimek je nastal kot patronimik iz krstnega imena **Kristan*, izpričanega na Tolminskem 1377 v Žabčah (*Cristanus*). Priimek se na Tolminskem ni obdržal. V RS je 193 oseb s tem priimkom, od tega 156 v goriški statistični regiji. Žarišče goriškega priimka *Kristančič* je v Brdih, kjer je izpričan 1610 v Kozarnem *Blaž Christancig* (Stres 2005: 103).

KRIVEC se pojavlja v virih že 1349 v Tolminu *Johanne Criutz de Tulmino* (Otošič 1995: 216), 1507 v Solkanu *Thonich Kriwicz*, 1515 v Grantu *Andre und Steffan Criutz*, 1523 pa ista dva *Steffan des Andre Khriuetz sun*, 1523 v Poljubinju *Jacob Khribetz*, v Trebuši *Steffan des Andre Khriuetz sun*, 1536 v mitninski knjigi *Criutz* (Gestrin 1972: 102, 125), 1591 je na Ponikvah že 14 omemb oseb s priimkom *Criuiuz*, ena med njimi *Lencha Criucucha* (= **Krivčevka*), 1598 na Idriji pri Bači *Michel Criuiuz*, 1624 prav tam *Matheus Criuiuz*, v Poljubinju *Arney Criuiuz*, na Ponikvah *Niclau Criuez*, *Niclau Khriuez*, *Jacolli Khriuiuz*, v Stržiščah *Jacob Kriuiuz*, 1633 zapisan kot *Jacob Criuez*, 1654 na Pečinah *Criuez*, v letih od 1654 do 1708 na Ponikvah, Pečinah, Prapetnem Brdu, Slapu ob Idriji, Šentviški Gori in v Ročah kar 67 vpisov rojstev otrok s priimkom *Criuiuz* ali *Criviz* ali *Kriuiuz* (LBap I ŠG), 1662 v Hudajužni *Anshe Criuiuz*, 13.V.1820 v Oblokah *Georgius Kribitz* (LMatr II Obl), kjer je ostalo h. i. *Pri Krivcu*. V 70. in 80. letih 19. stol. so v vseh tolminskih matičnih knjigah pri poknjiženju tega priimka prešli na pisavo *Krivec*, zato danes na Tolminskem srečamo samo različico *Krivec*. Priimek je enak občnemu imenu *krivec*, izpeljanki iz pridevnika *kriv*. Ta samostalniik ima široko pomensko polje in se nanaša na denotat, za katerega je značilna kriva, ukrivljena oblika. Semantika te besede vsebuje tudi moralno oceno človeka ('kdor je česa kriv'). Na slovenskem ozemlju se uporablja tudi za označevanje severovzhodnega vetra, medtem ko v tolminskem narečju nastopa predvsem v pomenu 'vzhodni veter' (Plet. I: 469). Glede na slovenske priimke *Jug*, *Sever* je najverjetneje, da tudi priimek *Krivec* spada v isto pomensko kategorijo antroponimov. Število nosilcev različice *Krivec* v RS je 1.233 (od tega 415 v savinjski, 203 v podravski, 161 v osrednjeslovenski, 156 v koroški, 146 v goriški regiji), *Krivic* 117 (od tega 59 v osrednjeslovenski regiji), *Krivc* pa 60 (od tega 22 v koroški regiji).

†**KRIŽETIČ** [križetič], v virih *Lucan Cresetigh* v Benečiji (Zuanella 1997: 37, tudi Spletni vir 5), 29.IV.1673 na Kneži *Phillippus, f.l. Petri Chrisetig* (LBap I Podm), 1700–1709 prav tam *Peter Crisetig* (TolUrb), 12.VII.1744 prav tam *Stephan Crisetig* (LBap III Podm), 1770–1779 prav tam *Marina q. Peter Crisetig* (TolUrb); priimek *Krže* je po Breznikovem mnenju nastal iz imena *Križman*, izpeljanega iz krstnega imena *Kristijan* (Breznik 1982: 397), do česar pa je Merkù skeptičen (Merkù 1993: 28); toda na seznamih podložnikov iz 1515 in 1523 je v Tolminu 1515 izpričana oseba z imenom *Crise mülner*, ki se 1523 navaja kot *Cristan Mülner*, kar potrjuje Breznikovo razlago; iz hipokor. oblike **Križe* je nastala tudi različica **Križet* (po zgledu *Pavlet*,

Luket, Blažet, na katere so vplivale enake hipokor. oblike na *-et* oz. *-eta* pri predkrščanskih imenih **Černet(a)* oz. *Černe* ← *Černigoj*, **Hvalet(a)* oz. *Hvale* ← **Hvalimir*. Na podstavo **Križet* se je dodajala še patronimična pripona *-ič*.

†**KRIŽMAN**, v virih 1377 v Podmelcu *Grisman*, v Čadrgu *Crisman*, ok. 1400 v Gorenji vasi (pri Medvodah) *Anna Crisman*, vd. *Torpin* (Blaznik 1963: 229), 1498 v Košani *Crisman Wirt*, v Vremah *Crisman Machnuucz suppann* (nastopa torej kot krstno ime, ki se v virih tega časa zelo pogosto pojavlja), 1591 v Lazcu *Juri Crisman*, 1630 v Cerovem (v Brdih) *Gašper Crisman* (Stres 2005: 104). Po Breznikovem mnenju je nastalo ime *Križman* iz imen *Kristijan* ali *Kristan* (Breznik 1982: 397), medtem ko je Merku (1982: 37) sprva to razlago sprejemal, pozneje pa je bil do nje skeptičen (Merku 1993: 28). V Medžimurju je od l. 1847 izpričan priimek *Krizman* in se izvaja iz svetniških imen *Christophorus*, *Chrysogonus* (Frančič 2002: 346). V RS so 803 nosilci priimka *Križman*, od tega 359 v osrednjeslovenski in 177 v obalno-kraški statistični regiji, na Tolminskem pa je v virih komajda izpričan in se ni ohranil.

KUK, v virih 1624 na Njivici (Gnuitza), opustelem zas. Doblarja, *Jacob Khuckh*, 1654 v Nemškem Vrhu pri Doblarju *Khukh*, 1714 (ok.) prav tam *Andrea Chuch*, na Grahovem ob Bači 1841–1890 *Janez Kuk* (SA Gr), h. i. *Pri Kukču* prav tam. Na obravnavanem območju je l. 1948 živela le še 1 oseba s tem priimkom (v Podmelcu), drugo žarišče priimka je Log pod Mangartom (Kartoteka ZSSP, šk. 93). V RS je po zadnjih podatkih živelo 142 nosilcev, od tega 38 v savinjski, 28 v osrednjeslovenski in 30 v goriški statistični regiji. Priimek je domnevno nastal s transonimizacijo iz ledinskega ali gorskega imena *Kuk* (< *kolk* 'stranski del medenice'), ki jih je na Tolminskem veliko. Gl. tudi ojk ⇒ *Kuk*.

KUSTERLE, v virih od 1598 v zas. ⇒ *Kacempoh* (rovatarski kmetiji Bače pri Podbrdu) *Jacob Chusterl im Khazenpach*, 1624 zapisan kot *Jacob Khostrelle*, 1752 na Bači *Simon Custerli*, 1857 *Kusterle* (RegMor II Podb). Priimek je nastal iz nemškega občnega imena *Küster* 'cerkovník' na ozemlju tirolskega jezikovnega otoka Nemški Rut. Spada med redkejše, saj ima v RS le 93 nosilcev, od tega 36 v gorenjski in 32 v goriški statistični regiji, ima pa tudi različico *Kušterle* s 6 nosilci. Prim. po pomenski motivaciji podobna priimka ⇒ *Mežnar*, ⇒ *Munih*.

KUŠMAN, v virih prvič 1507 v Ločniku *Michel Khuszman*, 1515 v Jesenici *Blas Cošman*, 1624 v Poljubinjju *Eller Khufchman*, na Kneži *Curin Cusman*, v Kojci *Michel Khussman*, 1633 v Poljubinjju *Petter Cusman*, na Grahovem *Clemen Cosman*, 1654 na Kneži *Clement Khuschman*, v Kojci *Laure Khuschman*, v Orehku *Khuschman*, na Grahovem ob Bači *Clementh Khuschman*, 3.XII.1675 prav tam botra *Margareta uxor Mich. Cusman de Grahoua*, 13.I.1713 v Podmelcu boter *Jacobus Cushman ex Meuza*, 1754 v Orehku (na Nemcih) *Stephanus Cushmon*, 1906 r. na Ponikvah *Alojz Kušman* (Mikuž 31: 27), živ še l. 1948 (Kartoteka ZSSP, šk. 93). V Sloveniji je 5.IX.2000 ostal en sam nosilec tega priimka (Priimki 2000). Že Merku je podvomil o tem, da bi antro-

ponim *Kušman* nastal iz hagianima *Cosmas* glede na šibko prisotnost tega svetniškega imena na slovenskem zahodu (Merkù 1993: 32). Veliko bolj verjetna je izpeljava z obrazilom *-uš* iz hagianima *Jakob* → *Jakuš*, ko z odpadom prvega zloga dobimo **Kuš*, ta pa z morfemom *-man* tvori novi antroponim *Kušman* (Malec 1994: 96).

KUŠTRIN, v virih 1579 na Kneži *Gregor Custrin*, 1591 isti *Grigor Costrin*, na Logarščah *Luches Costrin*, 1598 in 1606 prav tam *Marco Cuftrin*, na Kneži *Juri Chustrin*, 1624 prav tam *Anselli Custrin*, na Pečinah *Andree Coftrin*, 1654 na Kneži *Wallenthin Khusstrin*, *Andree Cosstrin*, v letih od 1654 do 1708 na Pečinah 6 vpisov rojstev otrok s priimkom *Custrin*, *Costrin* (LBap I ŠG), h. i. *Pri Štrinu* na Grahovem. Priimek je nastal s transonimizacijo iz vzdevka, ta pa iz danes nerabljenega apelativa **kuštrin* s podstavo *kušter* 'šop las', torej v pomenu 'skuštran človek', 'kuštravec'. Ima 205 nosilcev, od tega 125 v goriški statistični regiji. Obstaja tudi različica *Koštrin* s sedmimi nosilci.

KUTIN, v virih 1291 v Mrcinjah (zas. Banjšic) *Cutinus*, 1515 na Volarjih *Martin Kutin*, 1523 prav tam *Paule Crise Cutin sun*, 1598 prav tam *Juri Khuttin*, 1624 prav tam *Phillip Khuttin*, *Catharina Khuttniza* (feminativ **Kutnica*), 1654 v Poreznu *Paull Khottin*, 19.I.1793 v Zatoľminu *Petrus Cuttin* (LNati VI Tol). Priimek je bil že okrog 1700 precej razširjen na Bovškem in Kobariškem (Stergulc 1997). Ohranjen je v hišnem imenu *Kutin* in njegovi patronimični izpeljanki *Kutinč* na Livku (Šekli 2008: 180). Njegova etimologija je nejasna. V kašubskem jeziku se je ohranil apelativ *kutin* v pomenu 'čarovnik', ki ga Popowska-Taborska povezuje s psl. glagolom **kutiti* 'povzročati, delati' z ne docela jasno etimologijo (Boryś, Popowska-Taborska 1999: 130). Plet. (I: 491) navaja glagol *kútiti se* 'upogibati se, nagibati se, skrivati se'. Priimek ima danes v RS 243 nosilcev, od tega 148 v goriški statistični regiji.

LAHARNAR/LAHAJNAR [lahárnar], v virih 1591 na Prapetnem Brdu *Toni Metuet loco Clement Locarner*, 1598 na Ponikvah *Leonhardt Lachärner*, 1624 na Pečinah *Clement Lahärner*, 1654 v Kojci *Phillip Lachörner*, *Thony Lacherner*, *Primus Lacherner*, na Šentviški Gori večkrat *Lacherner*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Pečinah, Ponikvah, Prapetnem Brdu, v Policah in v Ročah kar 94 vpisov rojstev otrok s priimkom *Lacharnar*, *Locarnar*, *Locharnar*, *Laherner*, *Loharner* (LBap I ŠG), 1716 na Pečinah *Stephan Locharner*, 20.II.1790 v Tolminu *Michael Lachainer*, 5.II.1866 v Gorenji Trebuši *Blaž Lahainer* s Šentviške Gore (LMatr DT). Priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Laharnar*, ki izvira iz krajevnega imena *Laharn*, zaselka vasi Bukovo, omenjenega prvič v viru 1566 kot *Lochar*. Priimek so v nem. virih zapisovali z nem. pripono *-er*, v lat. pisanih matičnih knjigah pa pretežno z domačo priponsko različico *-ar*, ki je pri poknjiženju obveljala. Z disimilacijo je nastala še različica *Lahajnar*. Različica *Laharnar* ima v RS 234 nosilcev, od tega 122 v goriški statistični regiji, *Lahajnar* ima skupno 138 nosilcev, od tega 84 v goriški statistični regiji, *Lahajner* pa 25 nosilcev, od tega 19 v osrednjeslovenski statistični regiji. Gl. tudi tpn ⇒ *Laharn*.

†**LAP**, v virih 1591 na Koritnici *Grigor Lap locho Tomas Godiz*, 1598 in še 1624 prav tam *Hanse Lap*, 1624 v Stržiščah *Simon Lap*, prav tam 1654 *Stephan Lap*, 1677 *Jacob Lob*, vpisan še 1682–1695 kot *Jacob Lap*, pozneje priimka ni zaslediti. Prim. h. i. na Idriji pri Bači *per Lappu* (SA Idr/B), prav tam *Lap na Kal*, *Lap v malnu* in *Lap u grap* (Mikuž 11: 27). Že 1515 se v Stržiščah pojavlja *Andre Lapusch* (= **Lapuš*), 1523 zapisan kot *Ander Lapitz* hkrati z *Michelom Lapitzem*, kar verjetno kaže na to, da je **Lapič* ostal navaden patronimik in se ni razvil v priimek, medtem ko zapis *Lapusch* verjetno odraža hipokor. obliko atn **Lap*. Priimek morda izhaja iz nekega mikrotoponima **Lap*, pri čemer je **lap* najverjetneje ljudskogeografski termin, saj se v izpeljani obliki pojavlja v mikrotoponimiji (Bezljaj 1956: 328), npr. ime senožeti *Lapovca* v Oblokah, 1822 *Na Lapaz* (Spletni vir 28). Izraz naj bi pomenil ‘vlažna zemlja ob izviru, močvirju’ (Brozović Rončević 1999: 19). Leksem **lap* je tudi podstava priimka ⇒ *Lapanja/Lapajne*. V RS je 127 oseb s priimkom *Lap*, od tega 97 v osrednjeslovenski statistični regiji.

LAPANJA [lápanja]/**LAPAJNE** [lapajne in lapájne], v virih 1515 v Šebreljah *Blas Lapona*, 1523 ista oseba *Blas des Tscherne Laypania brueder*, 1515 spet v Šebreljah *Florian Lapona*, 1523 prav tam *Peter des Florian Lapan sun*, 1515 še tretjič v Šebreljah *Jacob Lapodignie*, 1523 pa prav tam *Lucas Laponia*, 1515 tudi na Prapetnem Brdu *Primus Lapona*, zapisan 1523 kot *Primos Lapana*, 1591 v Šebreljah *Machor Lapogna in Benedet Lapogna*, 1598 prav tam *Marco Lapoina*, *Leonhardt Lapoina*, 1606 prav tam *Lienhardt Lapagnia*, 1624 prav tam *Marco Lapagnia*, *Lienhart Lapagnia*, na Prapetnem Brdu *Jury Lapognia*, 1654 na Ponikvah *Lapagnia*, na Prapetnem Brdu *Lapognia*. Videti je, da se je starejša pripona *-onja* v tem času še izmenjevala z mlajšo *-anja*, ki je naposled prevladala. O pravem naglasu antroponima lahko sodimo po naglaševanju v hišnih imenih in obe različici se v takih primerih naglašata na prvem zlogu (Mikuž 31: 10). V skladu s posebnostmi rovtarskih narečij (razvoj soglasniškega sklopa *-nj-* v *-jn-*, preglas), je zlasti na Idrijskem nastala različica priimka *Lapajne*, ki danes številčno prevladuje (477 oseb v RS, od tega 222 v goriški in 122 v osrednjeslovenski statistični regiji), *Lapanja* (334, od tega 213 v goriški in 57 v osrednjeslovenski statistični regiji), *Lapanje* (82, od tega 44 v goriški statistični regiji), *Lapajnar* (6). Na Tolminskem prevladuje različica *Lapanja*. V virih je izpričan tudi patronimik **Lapančič*, ki pa se ni razvil v pravi priimek. *Primos Lapantzitz* v Trebuši 1523 (župa Prapetno Brdo) je bodisi ista oseba kot *Primos Lapana* na Prapetnem Brdu 1523, bodisi njegov sin.

Podstava priimka je apelativ **lap*, karkoli to že pomeni, ‘žrelo’ (Bezljaj II: 124) ali, kar je bolj verjetno, kak ljudskogeografski termin, saj se pojavlja v mikrotoponimiji (prim. ime senožeti *Lapovca* v Oblokah, h. i. *U Lapat* na Ponikvah). Priimek je domnevno nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena, tvorjenega s pripono *-onja*, prim. priimek ⇒ *Drekonja*. Gl. tudi priimek ⇒ †*Lap*.

LAZAR, v virih 1494 v Repnu *Lasar*, na Proseku *Lasar Winckler*, 1501 v Smoldnu (Poljanska dolina) *Lucas Lassar*, na Gorenjem Brdu (Poljanska dolina) *Luke Lasser*, na Dovjem *Iuri Lasser*, 1523 na Šentviški Gori *Lasar des Michel Soba sun*, 1591 na Pečinah

Grigor Osebig loco Iosefo Lasar, 1624 na Ponikvah in v Lazih (zas. Ponikev) *Gregor Lafer*, v Ročah *Steffan Lafer*, 29.VII.1654 na Slapu ob Idriji *Petri Lasar*, v urbarju 1654 vpisan kot *Lässer*, na Pečinah pa celo *Lössar*, 1672 celo v Čabru *Antonius Lazar* (Malnar 2010²: 85), 4.VIII.1707 v Ročah *Mochor Lazzar*, hišno ime *Lazar* na Čiginju (Mikuž 4: 14). Priimek je nastal verjetno s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Lazar*, ki izvira iz krajevnega imena *Lazi*, zaselka Ponikev.³⁴ Merku (1982: 39) je sprva izvajal izumrli beneškoslovenski priimek *Lazar* iz krajevnega imena *Laze*, pozneje (1993: 74) pa ga je izpeljeval iz svetniškega imena *Lazarus*, čeprav v Sloveniji ni niti ene cerkve s tem zavetnikom, obstaja pa na desetine krajevnih in ledinskih imen *Laze*, *Lazi*, *Laz* ipd. V RS je sicer kar 1.280 oseb s tem priimkom, od tega 225 v podravski, 221 v osrednjeslovenski, 201 v obalno-kraški, 162 v goriški statistični regiji itd. Na Tolminskem je bil priimek *Lazar* ob popisu 1948 izpričan pretežno v okolici Kobarida in Breginja, le en nosilec tega priimka je živel na obravnavanem območju, v Klavžah (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Prim. tudi priimek ⇒ *Rutar*, ojk ⇒ *Lazi*, ⇒ *Rut*, ⇒ *Rute*.

LEBAN, v virih 1499 na Slapu (pri Vipavi) *Jerne Leben*, na Slavinjah *Thomas Leben*, 1507 v Grgarju *Juri Leben*, 1515 v Volčah *Jerne Leben*, v Žabčah *Steffan Leben*, zapisan 1523 kot *Steffan Liben*, 1515 v Poljubinjju *Steffan Leben*, zapisan 1523 kot *Steffann Labanitz* (= **Lebanič*), 1515 na Prapetnem Brdu *Jure Leben*, 1523 prav tam *Urban des Jure Leben sun*, 1515 na Vrsnem *Peter Leben*, 1523 prav tam *Paule Lebin*, 1523 v Šmihelu (pri Šempasu) *Vlrich Lebann*, 1591 v Žabčah *Grigor Leben* in *Jendruia Lebaniza* (= feminativ **Lebanica*) v Poljubinjju *Michel Leben locho Urban Fratnich*, na Prapetnem Brdu *Clement Leben*, na Ponikvah *Blas Leben*, 1598 v Poljubinjju *Petter Leben*, v Zakraju *Gregor Leben*, na Prapetnem Brdu in v Zakraju *Clement Leben*, 1624 na Vrsnem *Thomas Leben*, v Čadrgu *Michel Leben*, v Žabčah *Gregor Leben*, *Thomas Leben*, v Poljubinjju *Marco Leben*, *Anfelli Leben*, *Paull Leben*, *Lucas Leben*, *Petter Leben*, v Mlaki (pri Plužnjah) *Anfelli Leben*, na Dabru *Blafs Leben*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Šentviški Gori 8 vpisov rojstev otrok s priimkom *Leban* (LBap I ŠG). Spada med najfrekventnejše in najbolj značilne priimke v okolici Tolmina; v RS živi 1.398 nosilcev tega priimka, od tega 928 v goriški statistični regiji. Verjetno izhaja iz podstave *leb* v pomenu 'čelo', pomeni torej človeka z velikim, močno izraženim čelom. Omeniti velja, da je iz *leb* s pripono *-an*'a izpeljana *lebanja* 'lobanja', 'grič' (Plet. I: 503, Bezljaj II: 129). Če je razlaga prava, odraža priimek *Leban* staro izumrlo občno ime m. sp. s pripono *-an* (< *-anъ). Merku (1982: 39) domneva, da je priimek nastal iz hipokor. oblike svetniškega imena *Phillipus* ali iz nem. izposojenke *leben* 'življenje'. Zuanella (Dom 1991, št. 22, 1992, št. 1, tudi Spletni vir 5) navaja iz leta 1624 ime *Juri Leben di Saudina* (zas. Ažle pri Čedadu), ki je bil v istem viru l. 1646 (Registro della confraternita di Castelmonte) naveden kot *Juri Lebus*. Ta variantnost priimka dokazuje, da gre za domačo tvorjenko. Na loškem ozemlju zasledimo priimek *Leben* že od 1501 dalje v Selški dolini, le občasno tudi v zapisu *Leban*, čeprav skoraj ni dvoma, da gre

³⁴ V tolminskem urbarju 1591 pisec v it. besedilu redno uporablja sln. krčevinski termin *las* 'laz'.

za isti apelativ, zapisan na dva načina. Na Tolminskem je razširjena izključno različica *Leban*, na Loškem pa skoraj izključno *Leben*. Priimek *Leben* šteje v RS 524 nosilcev, od tega 209 v osrednjeslovenski, 111 v gorenjski in 110 v podravski statistični regiji.

LENAR [lénar], v virih od 1515 v Znojilah *Lenerin wittib im Winckhfel* (*Lenerin* je nem. feminativ od *Lener*), 1591 na Petrovem Brdu *Lenar Valantincig* (*Lenar* kot rojstno ime), 1624 v Znojilah *Caspar Lenär*, 1633 prav tam (Snoille) *Petter Lainer*, *Petter Liener*, 1662 v Hudajužni (Cudaiusna) *Gregor Lenar*, 1677 v Znojilah *Peter Lainer* in *Mattheus Lenar*. V Hudajužni se priimek v tej obliki ustalil in obdržal od 17. stol. do druge polovice 20. stol. (LBap II Obl). Samo 20 nosilcev v RS, od tega 8 v gorenjski regiji. *Lenar* izhaja iz svetniškega imena *Lenart*, po mnenju Merkuja gre za furlansko obliko (Merkù 1993: 75).

LESJAK [lésjak], v virih 1490 v Škriljah v o. Ig *Jacob Lisiackh* (Urb NVR 1968: 46), 1591 na Koritnici *Grigor Lesiach* in *Marchus Lesiach*, 1598 in 1624 v Pušniku (zas. Bukovskega Vrha) *Marthin Lesiackh*, 1624 v Zakojci *Michel Lesiackh*, 1628 prav tam *Matheus Lessiach*, 1654 v Kojci *Leonharth Lessiackh* in v Zakojci *Phillip Lessiackh*, med 1747 in 1773 v LBap I Buk veliko vpisov priimka *Lešsiak*, 19.VIII.1750 na Bukovem *Leonardus Lišsiak* (LBap IV Podm), na Grahovem ob Bači 1866, 1878 in še 1887 *Lešsiak*, šele od 11.I.1888 *Lesjak* – z novim župnikom (LNati II Gr). Priimek je enak občnemu imenu *lisjak* 'lisičji samec', ki je tvorjeno s pripono *-jak* iz **lis* 'lisičji samec' s poznejšo narečno spremembo korenškega vokalizma *i > e* zaradi moderne vokalne redukcije. Nastal je verjetno iz enakega vzdevka. Priimek se danes naglaša na prvem zlogu, čeprav zapis iz 1750 kaže še nihanje v naglaševanju. Spada med najfrekventnejše slovenske priimke (1.672 oseb v RS, od tega 577 v savinjski, 346 v podravski, 258 v osrednjeslovenski, 168 v koroški, 47 v goriški statistični regiji) in ima več žarišč nastanka. Različica *Lisjak* šteje 445 oseb, od tega 174 v goriški statistični regiji, vendar na Tolminskem ni razširjena.

V virih 1515–1523 in 1591 najdemo na Koritnici tudi priimek *†Lisica* (*Lysiza*, *Lesitza*), ki v poznejših virih ni več izpričan. Glede na to, da se leta 1591 prav tam prvič pojavi priimek *Lesjak* (*Lesiach*), ni izključeno, da je na tem območju *Lesjak* nastal kot varianta priimka *Lisica*. Iz priimka *Lesjak* je izpeljano tudi ledinsko ime *Lesjakovca* (← **Lisjakovica*), motivirano s priimkom lastnika. Prim. tudi priimek ⇒ *†Lisica*.

LEVPUŠČEK, v virih 1507 *Pawl Lewpelseckh* (v Mrcinjah, danes zas. Banjšic) in *Michel des Jannse Lewplseckh sun* (v Levpi na Banjški planoti), *Michel Lewplseckh* (v Brezovem, zas. Kala nad Kanalom), 1680–1688 v Tolminskem Lomu *Lenard Leuposigh*, prav tam *Michel Leuposigh*, na Prapetnem Brdu *Primos Leuposigh*, 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Paulo Leuposig*. Ob popisu 1948 je bil priimek izpričan v Tolminskem in Kanalskem Lomu, ne pa na obravnavanem območju (Kartoteka ZSSP, šk. 93), vendar ga pritegujemo v razvid, ker se je iz njega razvil priimek ⇒ *Lipušček*. Priimek *Levpušček* je nastal s tranonimizacijo iz nekdanjega stanovniškega imena **Lévpelšček* (današnje je *Levplján*), izpeljanega iz krajevnega imena *Lévpa* (1507 *Lew-*

pach, 1822 *Lupa*), ki ima v bližini še vzporednico v imenu *Na Levpah*, zas. Kala nad Kanalom (1822 *Liupach*). Vas *Levpa* na Banjski planoti je prejela ime po ledinskem imenu *Levpa*, saj vodno ime *Levpa* kljub Bezlaju (1956: 340) ni izpričano niti v katastru 1822 (k.o. Kal nad Kanalom) niti danes (TTN5). Bezljaj (prav tam) domneva, da gre za nemško ime, vendar glede na dejstvo, da v teh krajih ni bilo nemške kolonizacije, ni izključen prevzem iz nekega substratnega jezika. Pridevniška izpeljava za priimek, kot kažejo zapisi, ni bila s pričakovano podaljšavo *-ov*, kot pri *Lipuščku* (*lip-ov-ski*), temveč iz osnove *Levpl-* stanovniškega imena *Levpljani* (*levp-el-ski* → *Levpelšček* → *Levpušček*). Priimek v RS nosi 149 oseb, od tega 117 v goriški regiji.

LIČER/LIČAR, v virih 1591 v Otaležu *Mateus Lichier*, prav tam *Agostin Lichier*, v Jaznah *Mateus Uersich loco Crise Licher*, v letih od 1660 do 1708 na Prapetnem Brdu, Slapu ob Idrijci in Pečinah 7 vpisov rojstev otrok s priimkom *Licher*, *Lishiar*, *Lisher*, *Lizar* (LBap I ŠG), 1680–1688 na Prapetnem Brdu *Andrea Lichier*, 24.XI.1795 v Dolnji Trebuši *Appolonia Lizhar* (LMatr DT). Apelativ *ličar* je izpeljan iz glagola *ličiti* ‘lupiti ličje’ (Plet. I: 517), ki je sinonim glagola *likati* ‘isto’. Oba glagola sta namreč izpeljana iz samostalnika *liko* ‘ličje’ < psl. **lyko* (ĚSSJa 17: 18, 25). Priimek je nastal s transnimizacijo iz poimenovanja osebe po njeni osnovni dejavnosti. Različica *Ličer* šteje v RS 88 nosilcev, od tega 49 v goriški statistični regiji, različica *Ličar* pa 48 nosilcev, od tega 23 v goriški statistični regiji. Prim. priimek ⇒ *Likar*.

LIKAR, v virih 1515 v Volčah *Fily Lickher* in *Andre Lickher suppan*, 1523 prav tam *Flerian Lickhar* in isti *Anndre Lickhar*, 1515 na Seliščih *Caspar Lickher*, 1523 vpisan kot *Casper Lickhar*, poleg njega pa še *Jure Lickhar brueder*, 1515 v Plužnjah *Petter Lickher*, 1523 prav tam *Matheus des Peter Lickher vater*, 1598 v Volčah *Valentin Likher*, v Plužnjah *Chrische Likher*, 1624 na Volarjih *Jurj Lickher*, v Mlaki (pri Plužnjah) *Thonnich Lickher*, *Blafs Lickher*, v Plužnjah *Lucafs Lickher*, *Thonni Lickher*; priimek ni izpričan na obravnavanem območju, vendar ga pritegujemo, ker gre verjetno za varianto priimka *Ličer/Ličar*. Nekdanji apelativ **likar* je izpeljanka iz glagola *likati* ‘gladiti’, prim. Kastelec-Vorenčeve primere *fukno fe lika inu gladi*, *s'kêlo fraihati*, *ali likati* (Stabej 1997: 165). Toda v našem primeru je za glagol *likati* verjetnejši pomen ‘lupiti ličje’ (Plet. I: 518). Priimek *Likar* je torej nastal s transnimizacijo iz poimenovanja osebe po njeni osnovni dejavnosti. Priimek ima več žarišč in spada med frekventnejše slovenske priimke, saj šteje v RS 1.207 nosilcev, od tega 522 v goriški, 212 v osrednjeslovenski in 201 v gorenjski statistični regiji. Prim. priimek ⇒ *Ličer/Ličar*.

LIPUŠČEK, v tolminskih virih se pojavlja šele v 17. stol.; 1654 na Pečinah *Gaspar Lipouscig* (LBap I ŠG), v letih od 1654 do 1708 na Prapetnem Brdu in na Pečinah zasledimo 21 vpisov rojstev otrok s priimkom *Lipouscig*, *Lipousig*, *Lipuscig* (LBap I ŠG), 1716 v Tolminskem Lomu *Wallantin Lipauscig* (Dolenc 2007: 55), *Lipušček* je tudi ime zaselka vasi Lokovec na Banjski planoti (KLS 1: 213), 1822 *Lipuska*, *Lipšček* pa je h. i. v Tolminskem Lomu, nastalo iz nekdanjega priimka *Levpušček* (Mikuž 16: 9). Priimek je migriral najbrž z

Banjške planote v Trebušo: 1827 *Liposcig*, 1868 *Lipušček* (SA I, III DT). Nastal je v narečnem razvoju in z analogijo iz priimka \Rightarrow *Levpušček*. Oba priimka je tudi brez poznavanja historičnih zapisov povezoval že Koštiál (1905: 244). V RS ima 246 nosilcev, od tega 184 v goriški regiji, velika večina je na Tolminskem, zlasti v Dolenji Trebuši.

†**LISICA**, v virih 1308 v Trstu *Lisiča*, 1515 v Cerknem *Linhardt Lisiza*, v Policah *Paule Lisiza*, 1523 prav tam *Jerne vor Paule Lesitza*, 1515 na Koritnici *Lucas Lysiza*, 1523 prav tam *Paule Lesitza*, 1560 na Črnem vrhu nad Robidnico *Thoni Lissitza* (Blaznik 1928: 85), 1591 na Koritnici *Michel Lesiza* in *Mateus Lesiza*, 1598 v Ročah *Jacob Leffiza*, 1624 prav tam isti *Jacob Leffiza*, pozneje na obravnavanem območju izumre; priimek je nastal iz apelativa *lisica* 'psu podobna zver *Vulpes vulpes*' kot vzdevek za prebrisanega človeka. Glede na to, da se leta 1591 prav na Koritnici prvič pojavi priimek *Lesjak* (*Lesiach*), ni izključeno, da je na tem območju *Lesjak* nastal kot varianta priimka *Lisica*. V RS je 19 oseb s tem priimkom, od tega 10 v osrednjeslovenski regiji. Prim. priimek \Rightarrow *Lesjak*.

LONCNER, v virih 1523 v Grantu *Jorg Luentzner*, 1624 prav tam *Jacob Lenzner*, 1633 prav tam *Petter Lenzner*, 1654 prav tam *Primuss Lanzner*, 1677 prav tam *Primos Lonzner*, 1700–1709 prav tam *Primos Lonzner*, 1794 v Rutu *Marina Lonznar*, 1851 še *Lonzner*, pozneje se priimek poknjži v *Loncner* (LMatr II Rut), izseljenci v Bohinj pa prevzamejo različico *Loncnar*. Priimek je po mnenju Kranzmayerja nastal kot vzdevek iz apelativa *Lanzenmacher* 'izdelovalec kopij' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 101), vendar ni izključena možnost, da je nastal iz hipokoristika *Lanz* < *Lenz*, izpeljanega iz hagianima *Lambertus*, kar je glede na patrocinijske rutarske župnije tudi razumljivo (Brechenmacher II: 153, 174). V letih od 1628 do prve polovice 18. stol. je v Oblokah nekaj rodov obstajal tudi priimek *Lenz*. *Loncner* spada med tiste redke avtohtone rutarske priimke, ki se vse do 20. stol. niso razširili izven svojega ozkega prvotnega areala Granta in Ruta. Različica *Loncner* šteje v RS 13 nosilcev, *Loncnar* pa 18.

†**LUKETIČ** [lúketič], v virih 1591 v Kojci *Simon Luchetig locho Blas Chmet*; nastal je kot patronimik iz hipokor. oblike **Luket* (prim. *Pavletič* \leftarrow **Pavlet(a)*, *Blazetič* \leftarrow **Blažet(a)*, *Mikuletič* \leftarrow **Mikulet(a)*, *Mozetič* \leftarrow **Možet(a)*). Priimki na -*etič* so značilni za zahodno obrobje slovenskega etničnega ozemlja. Prim. 1633 na Prapetnem Brdu *Simon Lucket* in 1654 prav tam isti *Simon Lukhet*. V RS živi 23 oseb s priimkom *Luketič*, vsi v podravski regiji.

LUKMAN, v virih 1377 na Idrskem *Lucman*, 1515 v Čadrgu *Iban Luckhman*, isti 1523 *Johan Luckman*, na Logarščah 1515 in 1523 *Blas Luckhman*, 1591 na Ponikvah *Jacob Lucman*, na Logarščah *Machor Lucman*, 1598 na Slapu ob Idrijci *Juri Likhman*, *Arnei Likhman*, 1624 prav tam isti *Arnei Likhman*, 1654 na Kneži *Vrban Likhmann* in *Jury Likhmann*, 16.IV.1676 na Humu *Marina f.l. Lucae Lucman Sacrainim bardam*, 1700–1709 na Šentviški Gori (Bisichia) *Peter Lugmon*, 13.I.1713 v Podmelcu *Agnes*

Lucman, h. i. *pri Lukmanu* na Šentviški Gori. Priimek je izpeljan iz hagonima *Luka* s pripono *-man*. V RS živi 539 nosilcev tega priimka, od tega 242 v podravski, 116 v osrednjeslovenski, 65 v savinjski in 28 v goriški statistični regiji. Na Tolminskem se je priimek ohranil na Slapu ob Idrijci in na Šentviški planoti (Kartoteka ZSSP, šk. 93).

LUZNIK/LUŽNIK, v virih 1501 v Dolah pri Žireh *Gregor Lusnik*, 1515 v Prapetnem *Andre Lußnickh*, 1523 isti vpisan kot *Anndrey Luschnickh*, 1591 na Ponikvah *Michel Lusnich*, 1624 v Prapetnem *Thony Lufnikh*, 1633 v Poljubinju *Michel Lusneg*, 1654 na Idrijci pri Bači spet *Luschnigg*, 20.X.1678 v Prapetnem *Andrea Lusnik*, 8.IV.1701 v Podmelcu *Gertruda Lusniza* iz Poljubinja, 18.V.1740 v Klavžah *Maria Lusnig ex Kloushe*, 27.12.1786 v Poljubinju *Marina Lushnig*, 30.IX.1789 v Poljubinju *Joannes Lusnig*, 1.XI.1804 v Zatoľminu *Casparus Lusnigg*, h. i. *Lúžņk* v Bači pri Modreju (Mikuž 9–10: 20).

V urbarju 1377 je v Tolminu sicer izpričan antroponim *Lusna* (Kos 1948: 56), vendar ta antroponim in priimek *Lusnik/Lužnik* prejkone izhajata iz krajevnega imena *Lusna* (= **Luzna* ali **Lužna?*), navedenega v seznamu upornih vasi iz l. 1556 med Ljubinjem in Modrejem (Corbanese 1987: 301). Ob poknjiženju se je priimek razcepil na dve različici, ki sta občasno izkazani že pred tem. Videti je, da je podstava nekdanjega krajevnega imena apel. *luža*, vendar nihanje v izgovoru *-zn-/-žn-*, ki ga odražajo historični zapisi, ni jasno. Nosilcev različice *Lusnik* v RS je 33, od tega jih 25 živi v goriški regiji, medtem ko ima *Lužnik* glavna žarišča drugje in ima kar 367 nosilcev, od tega 143 v koroški, 66 v gorenjski in le 43 v goriški regiji, del tudi na Tolminskem.

MAKUC [makúc], v virih 1507 *Blas Mackhucz* v Strani (danes Kromberk), *Martin Mackhucz* v Mrcinjah (zaselku Banjšic), *Machor des Makhuczen sun* v Nogaredu al Torre (v viru Hasenndorff, v srednjem veku verjetno še slovenska vas **Orehek* na desnem bregu Tera pri Palmanovi, nedaleč od vasi Crauglio ← **Kragulj* in Tapogliano ← **Topoljane*), 1515 v Polju (pri Šentviški Gori) *Petter*, *Anthoni* in *Caspar Makuz*, isti vpisani tudi 1523 kot *Machutz*, 1515 v Zakraju tudi *Rueprecht Makoziz* (**Makučič*), na Selih nad Podmelcem *Petter Mackuz*, 1523 prav tam *Matheus des Peter Mackhutz sun*, 1591 na Šentviški Gori *Anbros Macuz loco Juri Rupret*, *Matias Macuz loco Arnei Pausigh*, na Prapetnem Brdu *Micheu Macuz*, v Hotenji *Juan Macuz*, v Poreznu *Juri Macuz* di *Jeseniza*, 1598 v Policah *Andre Makhutz*, *Laure Makhutz*, *Blaß Makhutz*, 1624 pav tam isti *Blaß Makhutz*, v Polju *Ambrofs Makhuz*, na Ponikvah *Anfelli Mukhuz*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Polju, Prapetnem Brdu, Ponikvah, v Policah 27 vpisov rojstev otrok s priimkom *Machuz*, *Macuz*, *Mochuz*, *Muchuz* (LBap I ŠG); verjetno je treba mednje šteti tudi edini primer zapisa *Mokz* (5.VIII. 1658 na Šentviški Gori), prim. v Trebuši zemljepisno ime *Mokčeva grapa*. Ob popisu prebivalstva 1948 je še obstajala redka pisna različica *Mokuc* (dve osebi v Klavžah in Rakovcu, Kartoteka ZSSP, šk. 93). Urbar iz leta 1523 navaja v Števerjanu pri Gorici priimek *Makosicz*, ki je patronimik od osebnega imena **Makoš*, hpk od **Mak* (iz apel. *mak* ‘kulturna ali divja rastlina Papaver’). Glede na to, da urbar iz leta 1507 navaja priimek ali vzdevek

Mackhowecz v Lokavcu pri Ajdovščini in tudi glede na čas zapisa je malo verjetno, da bi pri priimku *Makuc* smeli izhajati iz prvotne oblike **Makovec*. Videti je, da gre za hibridno slovensko-furlansko tvorjenko iz sln. osebnega imena *Mak* in furl. manjšalne pripone *-uz*. Priimek ima v RS 330 nosilcev, od tega 189 v goriški statistični regiji.

†**MALIGOJ**, v virih 1267 *Maligo* in *Maligoy* v Gorinčičah na Koroškem (Kronsteiner 1975: 50), 1309 *Maligoy* v Trstu, tudi še 1310, 1319, 1354, 1357 (Merkù 2013: 199), 1318 *Maligoy* v Rožu (Kronsteiner 1975: 50), 1377 *Maligni* [verjetno napačni zapis za *Maligoi*] na Kamnem, kjer 1515 in 1523 že nastopa kot priimek: *Peter Maligoy suppan*, *Martin vor Steffan Maligoy*, 1598 *Jacob Malligoy*, 1606 *Thoni Mallegoy*, 1624 *Simon Malligoy*, *Lienhardt Malligoy*, *Anthoni Malligoy*, priimek ostaja na Kamnem še danes, z migracijami se je razširil do Volč (Mikuž 5: 25, Kartoteka ZSSP, šk. 93), ne pa tudi na obravnavano območje, vendar ga pritegujemo zaradi njegove arhaičnosti in morebitne povezanosti s tpn ⇒ *Laharn*; 1507 v Števerjanu župan *Jacob Maligoitschicz* [s patronimično pripono *-čič*], *Andrea Maligoy* (Pavlin 2006: 142), 1523 spet v Števerjanu *Juri Malgaj* (Kos 1954: 167) – ta zapis kaže na varianto, ki se je izoblikovala ob prvotnem imenu. Podobni pari so še *Vitigoy* : *Vidgaj* (tudi *Vidigaj*), *Šuligoy* : *Šulgaj*, **Šaligoy* : *Šalgaj*³⁵, *Čičigoy* : **Čižgaj*, *Černigoy* : *Crnogaj*, očitno pa se niso ohranile prvotne oblike za priimke *Jančigaj* (59, od tega 51 v osrednjeslovenski regiji), *Rančigaj* (142, od tega 92 v savinjski regiji), *Vešligaj* (88, od tega 29 v savinjski regiji), *Purgaj* (210, od tega 173 v podravski regiji), *Žargaj* (13), *Požgaj* (73, od tega 40 v posavski regiji). Število nosilcev priimka *Maligoy* v RS je 19, različice *Malgaj* pa 120. Priimek ima drugo žarišče na savinjskem območju, kjer je zlasti razširjena različica *Malgaj* (83 nosilcev). *Maligoy* ima v savinjski 9, v goriški in osrednjeslovenski pa skupaj 10 nosilcev. Prim. tudi priimke ⇒ †*Blažigoy*, ⇒ †*Černigoy*, ⇒ †*Čičigoy*/**Cicigoy*, ⇒ *Kogoj*/*Kogej*, ⇒ *Šuligoy*.

MANFREDA, 1377 v Volčah *Mateus Manfredinus*, 1419 prav tam *Mattia q. Manfredi di Tolmino abitante in Walzana* (verjetno ista oseba kot 1377), 1507 v Kanalskem Lomu *Martin Mofreda*, v Ialmiccu³⁶ (pri Palmanovi) *Anndre Manfred*, 1515 v Volčah *Mankhfred*, 1579 na Kneži *Michel Monfreda loco Lampret Micus*, 1591 v Podleskovci *Jacob Chienda locho Niclau Monfreda*, 1624 v Tolminskem Lomu *Agatha Mackhors Monfreda*, 1714 (ok.) v Modreju *Matia Mofreida*, v Tolminskem Lomu *Lucha Mofreida*, 1750 v Zaloščah pri Prvačini *Franciscus Manfreda* (grof Attems 1994: 60), 15.V.1797 v Zatoľminu *Michael Mofreida*, 17.VI.1804 prav tam *Valentin Manfreda*; prim. tudi *Manfrédi*, zas. Kanalskega Loma, 1822 *Per Manfreda* (k.o. Kal nad Kanalom). Priimek je nastal iz zloženega langobardskega imena *Manfredo*, izpričanega v 8. stol. kot *Magnifredus*, *Magnifredulu*, *Magnifred*, *Magnifrido* in *Magnefrid*; ime se izvaja iz langobardskih sestavin **magin-* ‘moč’ in *frithu-* ‘mir’ in naj bi pomenilo ‘mir, zagotovljen z močjo’

³⁵ *Šaligoji* so naselje v Slovenski Benečiji (pri Oblici v dolini Arbeča).

³⁶ Kraj *Ialmicco* je v urbarju 1507 zapisan kot *Jalmnick*, v virih od 1120 do 1415 pa kot *Jamnich* ali *Jamniç* (Cinausero Hofer, Dentesano 2011: 427), kar se rekonstruira kot **Jamnik*.

(De Felice 1979: 159, Merku 2013: 199). Glede na razširjenost priimka v severni Italiji je mogoče, da ga je na Tolminsko zanesel kakit priseljenc iz Lombardije (Spletni vir 10). Osebo ime *Manfred* se ne uvršča med hagonime. *Manfreda* spada med precej razširjene tolminske priimke in je morda nastal iz rodilniške oblike imena *Manfred* s t. i. flektivno derivacijo. V RS živi 329 njegovih nosilcev, od tega 216 v goriški statistični regiji. Različica *Monfreda* šteje 8 oseb, izpeljanka *Monfardini* pa 17.

†**MASTAN**, v virih 1515 v Trebenčah *Petter Mostain*, 1523 prav tam *Peter Mestan*, 1591 prav tam *Laure Mastan*, 1598 v Kojci kajžar *Michel Mafftan*, v Zakrižu *Margeta Maftaniza* in *Thomas Mafftan*, 1606 v Cerknem *Toni Mastan*, 1624 v Zakrižu *Thomas Mäftan*, v Cerknem *Michel Maftan*, *Laure Maftan*, *Martin Mafftan*. Priimek je kasneje izumrl. Prim. območje *Mastanija*, ki leži pod Trebenčami, danes *Mostanijska ulica*. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stsln. atn **Mestan*, izpeljanega iz enega od zloženih imen **Mestibor*, **Mestimir*, **Mestislav*, ki so v srednjem veku izpričana na slovenskem ozemlju. Prvi del zloženke je velelnik od glagola *mestiti* 'maščevati' (Plet. I: 574). Iz os. i. **Mest* je izpeljano vodno in krajevno ime *Mestinja* oz. *Mestinje* v o. Šmarje pri Jelšah, sem pa najverjetneje sodijo tudi priimki *Mestnik*, *Mastnak*, *Masten* (Torkar 2010b: 129–130).

†**MATKO**, v virih 1377 v Plužnjah *Matcho*, 1494 v Podbrežah (pri Sežani) *Matko Rocziczsch* (Kos 1954: 216), 1498 v Knežaku (na Pivki) *Matko* (Kos 1954: 236), 1499 v Vrabčah (pri Podnanosu) *Madco des Pischekh ayden* (Kos 1954: 253), na Ustjah (pri Ajdovščini) *Madko Schitnikh* (Kos 1954: 257), 1501 na Jamniku (nad Kropo) *Matko Philipitsch*, v Prašah *Swetka, fia. Matko*, 1591 v Cerknem *Urban Matcho*, v Labinjah *Stiefin Presil locho Mateus Matcho* in *Juri Basil locho Iurse Matcho*, 1598 v Cerknem *Andre Madkho*, 1624 prav tam *Mathia Matkho*, *Andre Metkho*, na Šentviški Gori med 1701 in 1708 pet vpisov rojstev s priimkom *Madko* ali *Madtko* (LBap II ŠG), 1716 na Šentviški Gori *Laure Mattko* (Dolenc 2007: 255), 1755 v Cerknem kaplan *Valentinus Madcho Circhinensis* (grof Attems 1994: 365). Priimka danes na Tolminskem ni več. V Sloveniji živi 607 nosilcev tega priimka, od tega 162 v savinjski statistični regiji in le 5 v goriški. Priimek je nastal iz krstnega imena *Matija*, *Matej* oz. *Matevž* (v virih *Mathia*, *Matias*, *Mathew*, *Matheus*, *Mathe*) s pripono *-ko*. Prim. 1377 v Plužnjah tudi antroponim *Bencho* (← *Benedikt*) in v Tolminu *Druschko* (← **Družimirъ*), prim. *Drušumer* 1343 (Otošec 1995: 192) in *Dresimer* 1377, obakrat kmet v Čezsoči.

MATUC [matúc], v virih 1606 na Kamnem *Stiefin Gabresigh loco Macor Matuz*, 1624 v Policah *Andree Matusch*, *Blafs Matuz*, 1633 v Grantu *Juuan Mathuz*, 6.II.1659 v Policah *Mathia Mattuz*, nato do 1708 še 6 vpisov rojstev otrok s tem priimkom – vsi iz Polic (LBap I ŠG), od 1747 do 1773 na Bukovem 3 vpisi rojstev s priimkom *Matuz* (LBap I Buk). *Mátúc* je v črnovrškem narečju 'motič v pinji' (Tominec 1964: 130). Če je priimek nastal iz tega leksema, je to metonimični priimek po poklicu, prim. priimek

⇒ †*Štremfelj*. Vendar se zdi verjetneje, da gre tudi pri tem priimku za hibridno slovensko-furlansko tvorbo iz osnove *Mat-* osebnega imena *Matija* in furl. manjšalne pripone *-uz*, prim. furl. priimek *Mattiuuz* (Costantini 2002: 366) in priimek ⇒ *Makuc*. Zelo redke priimek, danes ima v RS samo še 17 nosilcev, od tega 11 v goriški regiji.

MAURI/MAVRI/MAVER, v virih 1494 *Marcko Mauer* v Proseku, 1515 v Počah *Clement Mauri*, 1523 zapisan kot *Clement Mauer*, 1515 v Labinjah *Jansche Maurin* [s furl. manjšalno pripono *-in*], 1523 zapisan kot *Janse Mauer*, 1591 v Poreznu *Grigor Mauri*, 1598 na Modrejcah *Blaß Maur*, v Jesenici *Clement Mauri*, v Zakojci *Yernei Mouri*, v Trebenčah *Machor Moure*, v Gorjah *Jacob Mauri*, *Petter Mauri*, *Martin Mouri*, *Juri Mauri*, 1633 v Hudajužni *Lampret Maur*, 16.VIII.1675 na Kneži *Marina f.l. Simonis Maur*, 1677 v Oblokah *Gregor Mauri*, 1752 v Hudajužni *Andrea Mouri*, 1789 prav tam *Luca Mouri*, 1841 prav tam spet ljudska oblika *Leonard Mour*, nato prevlada it. navada zapisa *Mauri*, h. i. *Môurn* v Grantu (< **Maurin*). Priimek izhaja iz svetniškega imena *Maurus*, ki je bilo v 14.–16. stol. na Tolminskem zelo razširjeno krstno ime. Različica *Mavri* (poknjizenje it. zapisa *Mauri*) šteje v RS 297 nosilcev, od tega velika večina živi na Cerkljanskem in Tolminskem (208 v goriški statistični regiji), *Mauri* šteje le 27 nosilcev, *Maver* (poknjizenje nem. zapisa *Mauer*) pa 439 (196 v osrednjeslovenski, 73 v goriški, 67 v jugovzhodni statistični regiji), vendar samo nekaj na Tolminskem, predvsem v Grantu in Rutu. Prim. priimek ⇒ *Mavrič/Maurič*.

MAVRAR/MAVRER, v virih 1515 v Rutu *Conradt Maurer*, 1624 v Oblokah *Lamprecht Maurer*, 1633 prav tam *Gregor Maurer*, ki ga urbarji od 1654 dalje zapisujejo kot *Maure*, *Mauri*, *Mouri*, znova se pojavi prav tam šele 1773 kot *Valentin Maurer di Juri*, od 1893 *Mavrer*, od začetka 20. stol. *Mavrar*. Priimek je verjetno nastal še v nem. jezikovnem območju iz apelativa *Maurer* v pomenu 'zidar', vendar se je pozneje v Oblokah demotiviral in naslonil na mikrotoponim *Maure*, na *Maurah* v pomenu 'na Robeh', 'v Groblji' (Finsterwalder 1990: 184). Različica *Mavrar* ima v RS 15 nosilcev, *Mavrer* pa 16.

MAVRIČ/MAURIČ, v virih v Šembijah pri Ilirski Bistrici 1498 *Vrban Mawritsch*, prej *Marin Mawritsch* (Kos 1954: 246), v Prvačini 1507 *Matheus Mawricz*, 1515 v Doljah *Jure Mauritz*, 1523 prav tam *Matheus Mauritsch supan*, 1515 prav tam *Lucas Marisch*, 1523 isti *Lucas Mauritsch*, 1515 v Poljubinju *Machor Mauriz*, 1523 v Zakrižu Blas *Mauritz*, v drugi polovici 16. stol. pa tudi v Zapotoku v Kanalskih hribih *Maurig* (Zuanella, Dom 1991, št. 18, tudi Spletni vir 5, Costantini 2002: 366). Na obravnavanem območju se pojavi priimek na Bukovem 1598 *Yhernei Mauritsch*, na Krtečnah 1624 *Jury Mauritsch*, v Kojci 1654 *Vrban Mauritsch* ter 1662 in 1663 prav tam *Maurig* (tolminski urbarji), z migracijo od 1752 v Hudajužni *Maurig* in od 1810 v Oblokah *Mauritsch* (LBap I Obl, LBap II Obl). Zaradi precejšnje razširjenosti krstnih imen *Maurus* in *Mauritius* v poznem srednjem veku na Tržaškem, Goriškem in Tolminskem (prim. cerkev sv. *Mavra* v Modreju, prva omemba 1322) je zlasti *Maurus* pogosto prehajal

med priimke *Maver*, *Mauri*, iz tega pa je v več žariščih nastal tudi patronimični priimek *Maurič*, poknjizen v *Mavrič*. O drugih izpeljankah iz imena *Maurus* gl. Merku 1993: 91. *Mavrič* šteje v RS po zadnjih podatkih kar 985 nosilcev, od tega 353 v goriški statistični regiji. *Maurič* šteje 124 nosilcev, le redki živijo na Tolminskem. Prim. priimek ⇒ *Mauri/Mavri/Maver*.

MAŽGON, v virih 1515 *Jure Maßkan* na Reki (pri Cerknem), 1523 *Ambros des Crise Maßkhan* prav tam; prim. v istem kraju tudi 1515 *Abyt Moskh* in 1523 *Michel des Obed Maßkh*, 1591 *Juri Mosgon* v Žabžah pri Bukovem in *Tomas Mosgon* v Spodnji Mlaki (pri Plužnjah), 1598 v Policah *Thomas Maßgan*, v Zakrižu *Vrban Maßgan*, v Šebreljah *Heller Maßckg*, 1654 v Jesenici in Zakrižu *Maßgan*, v matičnih knjigah 18. in 19. stoletja (župnija Bukovo) le še *Mashgon* in dokončno poknjizen v *Možgon*. Zapis iz let 1515–1523 pričajo o soobstoju neizpeljane in izpeljane oblike priimka **Mozg* → **Mozgan*. Priimek *Možgon* danes sodi v skupino priimkov z večalno in nekoliko slabšalno pripono *-on*, prim. *Čepon*, *Žigon*, *Markon*, h. i. *Tomažon* (Porezen), *Blažon* (Koritnica), prvotno pa je, kot kažejo zapisi, najbrž vseboval pripono *-an* in šele v 18. stol. prejel novo pripono *-on*. Nastal je verjetno iz vzdevka za bistrumnega človeka. Danes ima 106 nosilcev, od tega 29 v goriški, 21 v gorenjski, 21 v savinjski, 15 v osrednjeslovenski statistični regiji. Verjetna različica *Mazgan* ima 21 nosilcev, ki živijo le v podravski in koroški statistični regiji, *Možgan* ima 16 nosilcev, *Mazgon* 5, *Možgon* pa manj kot 5 (5.IX.2000 jih je imel 6, Priimki 2000). O priponi *-on* (< **-onъ*) Sławski (1974: 132) ugotavlja, da je dobro izpričana v slovenščini, vendar Bajec meni, da je treba v slovenskih besedah na *-on* videti it. pripono *-one* (Bajec 1950: 46).

Obstaja tudi določena možnost, da priimek ni izpeljan iz sln. osnove **mozg* iz psl. **mozgъ*, pač pa iz **mezg* 'mezeg' < psl. **mъskъ* (ESSJa 21: 12), prim. še gorenjska priimka *Mezeg*, *Mezek*. V črnovrškem narečju je izpričana beseda *mъzy* (**mezg*) 'lesen klinček, ki veže deščice dna škafa' (Tominec 1964: 128). Narečni leksem je nastal z metaforičnim prenosom iz zoonima, priimek pa z metonimijo, podobno kot ⇒ *Kikelj*, ⇒ *†Štremfelj*. Glede osnove prim. tpn *Mézgovci ob Pesnici* (pri Moškanjcih) in *Mézgovci* (pri Ormožu). Glede pripone prim. tudi priimka ⇒ *Klinkon*, ⇒ *Pagon*.

MEDJA, v virih 1602 v Bohinjski Češnjici *Mödy*, 1752 v Trtniku *Media*, 1827 na Nemškem Rovtu *Johann Media*, 1888 in 1903 v Znojilah *Medje* (LBap III Strž), h. i. *Pri Medju* na Nemškem Rovtu, Ravnah v Bohinju in v Jereki (Spletni vir 27). Priimek je najbrž nastal iz vzdevka, ta pa iz pozabljenega apelativa **medja*, ki predstavlja izpeljanko s pripono **-bji* (Sławski 1974: 84) iz glagola *mediti* 'povzročati, da postane kaj medno'. V Baško dolino je prodril s poročnimi migracijami iz Bohinja v 18. stol., o čemer govori h. i. *Pri Bohincu* v Trtniku, kjer je ta priimek izpričan vsaj l. 1752. Pripono *-bji* zasledimo tudi v priimku *Sodja*, enako kot *Medja* izpričanem v Bohinjski Češnjici, nastalem iz danes ne-rabljenega apelativa *sodja* v pomenu 'vaški sodnik' (Plet. II: 529), in v priimku *Budja* (iz glagola *buditi*). V RS je 223 oseb s priimkom *Medja*, od tega 140 v gorenjski statistični regiji. Prim. tudi ojk *Medno*, 1327 *Medown*, stanovniško ime *Medánci*.

†**MERCINA/†MRCINA**, v virih 1598 v Šebreljah *Steffan Marzina*, 1624 prav tam isti *Steffan Marzina* in *Casper Marzina*, 1654 na Prapetnem Brdu *Marzina*, 1680–1688 na Slapu ob Idriji *Mochor Marzina*, 26.II.1708 na Prapetnem Brdu *Stephan Marcina* (LBap II ŠG), 29.I.1749 v Podmelcu boter *Michael Merzina de Padrobe*, 1901 v Gorenji Trebuši *Mrcina* (SA GT), pozneje priimek na Tolminskem zamre. Priimek je očitno nastal s tranonimizacijo iz slabšalnega vzdevka za velikega človeka, ta pa iz apelativa *mrcína* ‘velika žival’. Leksem je poznan tudi v drugih južnoslov. jezikih, v številni stesl., v slovaščini in stari ruščini, vendar v prvotnem pomenu ‘mrhovina’, ki je izpričan tudi v sln. (Plet. I: 609). Miklošič je izhajal iz psl. **merti*, **mьrǫ* (Bezljaj II: 200), kar sprejemajo tudi avtorji ËSSJa 21: 126–127, ki rekonstruirajo psl. obliko **mьr(tb)cina* (**mьrt-ьcb* → **mьrtьc-ina* → **mьrьc-ina*), v prid njenemu obstoju pa naj bi pričal paralelizem **mьr(tb)cina* : **mьrtvьčina* (prim. rus. *мертвечина*, tudi sln. *mrtvečina*, *mrtváčina*, Plet. I: 614, 613). Kljub temu nastanek soglasnika *c* v apel. in priimku ostaja nepojasnen (Furlan 2020). Žarišče priimka je po vsej verjetnosti na Banjški planoti, kjer v vasi Banjšice obstaja tudi zaselek *Mrcinje* (TTN5), izpričan že ok. 1200 *de Mercinach*, 1291 *in villa marcine*, 1507 *Merzinach*, 1648 *Marzinach*, 1780 *Marzinjak*, 1822 *Marcini* (k.o. Bate), 1894 *Mrčinje*. Priimek *Mercina* šteje 48 nosilcev, različica *Mrcina* pa manj kot 5 (še 5.IX.2000 jih je štela 10, Priimki 2000).

MEŽNAR, v virih 1507 v Solkanu *Meszner*, 1515 v Rutu *Paule Meßner*, 1624 v Tolminu *Waftian Mefner*, v Rutu *Hannss Mösner*, 1633 na Grahovem *Valant Mesnarcich* (= *Mežnarčič*), 1654 prav tam *Andree Messsner* in *Lucass Messner*, na Koritnici *Walmart Messner*, 1677 v Rutu *Andreas Mesner*, *Martin Mesner*, *Luches Mesner*, 4.II.1850 prav tam *Mežner*, malo pozneje spet *Mesner* in *Mezner*, 1878 *Mežner*, od 1906 končno le še *Mežnar* (LMat II Rut). Priimek je nastal iz občnega imena *mežnar* ‘cerkovník’, ki so ga iz nemščine prevzela vsa slovenska narečja in ne le baški govor. V RS živi 365 oseb s tem priimkom, od tega 95 v savinjski, 89 v osrednjeslovenski, 48 v jugovzhodni regiji itd. Prim. priimka ⇒ *Kusterle*, ⇒ *Munih*.

†**MIHELAČ** [miheláč], v virih 1501 v Dolenji vasi (v Selški dolini) *Caspar Michelatz*, 1560 v Češnjici (pri Železnikih) *Gall Mihelač*, v Golici (pri Selcih) *Štefan Mihelač* in v Dolenji vasi *Gregor, sin Mihelača* (Kos 1894: 32–33), na Tolminskem prvič v letih 1682–1695 v Podbrdu (TolUrb 1682–1695) *Thomas Michelaz*. Priimek so še l. 1858 v podbrških matičnih knjigah pisali *Mihelazh*, od 1861 *Mihelač*, zadnji nosilec je verjetno umrl v taborišču l. 1945 (Valentinčič 2006: 146), saj ob popisu 1948 niti na obravnavanem območju niti v goriški regiji ni več izpričan (ZSSP). Nosilec priimka v RS je 90, največ jih je v podravski (47) in osrednjeslovenski statistični regiji (24). Nastal je iz ljudske oblike *Mihel* svetniškega rojstnega imena *Mihael* s hipokor. pripono *-ač*, prim. 1606 na Logarščah *Fister loco Michelaz priuogna*. Bolj kot med priimki je ta pripona na obravnavanem območju razširjena med hišnimi imeni, npr. *Mrtnáč* (< **Martinač*) na Koritnici (← *Martin*), *Maharáč* na Ljubinju (← *Mohor*) (Mikuž 19: 26), *Petráč* na Šentviški Gori (← *Peter*), *Andrjáč* na Idriji pri Bači (← *Andrej*) (Mikuž 11: 23).

†**MIKLAVČIČ**, v virih 1515 na Ljubinju *Linhardt Miclauziz*, 1523 prav tam *Walt-hasar des Liennhart Niclauschitz sun*, 1598 v Poljubinju *Heller Miclauig*, v Volčah *Thomas Miclauzig*, 1624 v Doljah *Tomas Niclaufchiz*, 8.V.1665 na Koritnici *Christophorus f.l. Stephani Miclauziz*, prav tam 19.II.1667 *Gertrudis f.l. Mathiae Miclaucig*, 11.II.1674 na Temljinah boter *Matthias Miclaucig*. Priimek se na obravnavanem območju ni obdržal. Nastal je kot patronimična izpeljanka iz ljudske oblike *Miklav* hagionima *Nicolaus*. Spada med frekventnejše slovenske priimke v RS s 1.230 nosilci, vendar večina izhaja iz žarišč zunaj Tolminskega: 433 v osrednjeslovenski, 279 v gorenjski, 138 v obalno-kraški, 128 v jugovzhodni, 98 v goriški statistični regiji z žariščem v Brdih (Stres 2005: 125).

MIKUŠ/MIKUŽ [mikuš], v virih 1515 na Kneži *Michus Scherne*, 1523 prav tam *Jeroni Mickhus*, 1579 v Podleskovci (zaselku Temljin) *Lampret Micus*, 1598 in 1624 prav tam isti *Lamprecht Mikhufch*, 1598 v Ladrach *Machor Mikhosch*, 1633 na Kneži (dejansko v Podleskovci) *Pauli Blasetig in logo di Lampred Michus*, 1654 v Bači pri Modreju *Mikhosch*. Priimek *Mikuž* se je ohranil na Mostu na Soči, na obravnavanem območju pa ne. Že Breznik (1982: 397) je priimek izvajal iz hagionima *Miklavž*, o čemer pa Merku podvomi (Merku 1993: 99). Vendar številni primeri iz poljskega srednjeveškega antroponomastikona dokazujejo, da gre za podstavo *Mik* ← *Miklavž* in obrazilo *-uš* (Malec 1994: 287). Zaradi težnje k ozvenjanju izglasnega *-š* v stranskih sklonih (prim. tudi *Beguš*, *Begža*) in zaradi napačnega občutka o knjižnosti obrazila *-už* proti *-uš* je bil priimek *Mikuš* ponekod poknjizen v *Mikuž*. V Sloveniji je bilo več žarišč tega priimka, različica *Mikuž* šteje v RS 455 nosilcev (204 v goriški in 149 v osrednjeslovenski regiji), različica *Mikuš* 177 (92 v osrednjeslovenski in 45 v goriški regiji), *Mikoš* pa 16.

†**MILICA**, v virih 1515 in 1523 na Ponikvah *Niclau Miliza*, 1591 na Ponikvah *Maur Miliza*, na Koritnici *Andrei Miliza*, 1598 na Idriji pri Bači *Juri Miliza*, 1624 prav tam isti *Jury Milliza*, *Juan Miliz*, 1654 na Šentviški Gori *Milza*, od 1702 do 1706 na Šentviški Gori in Slapu ob Idriji sedem vpisov rojstev s priimkom *Milza*, nazadnje še 11.IX.1737 *Milza* in 14.III.1739 *Melza*, nato priimek zamre, hišno ime *Milica* na Mostu na Soči (Mikuž 1: 30). Antroponim †*Milica* je verjetno hpk od zloženega predkrščanskega imena **Miloslava*, tvorjen z isto pripono kot priimki *Hvalica*, *Mihelica*, *Pavlica*, *Petrica*. Prim. žensko predkrščansko staroslovensko ime *Milena*, izpričano v viru 1515 na Kamnem (pri Kobaridu).

MLAKAR, v virih 1498 v Zalogu (pri Postojni) *Oswald Mlaker*, 1591 *Juri Mlachar* v Plužnjah in Spodnji Mlaki (zas. Pluženj), 1598 v Mlaki isti *Juri Mläkher*, Cerknem *Gregor Mläkher*, na Reki *Blaß Mläkher*, 1606 prav tam isti *Blaf Mlachar*, 1624 spet isti *Blaf Mläckher*, v Mlaki *Jurj Mlächer*, v Cerknem *Gregor Mläckher*, 1654 *Jacob Mlakher* v Kojci, v maticah na Bukovem v letih 1747 do 1784 je priimek že pisan *Mlakar*. Tolminski priimek *Mlakar* je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Mlakar*, ki izvira iz kr. i. *Mlaka*, izpričanega že 1377 kot *Mlacha superiori* in *Mlacha inferiori*, danes zaselka Pluženj. Glede na lokacijo prvih zapisov ni dvoma, da cerkljan-

ski *Mlakar* ni nastal z onimizacijo apel. *mlaka* 'plitvejša kotanja s stoječo vodo'. Priimek ima številna žarišča po vsej Sloveniji. S svojimi 3.905 nosilci se uvršča na 8. mesto med slovenskimi priimki: 1.044 v podravski, 822 v osrednjeslovenski, 431 v savinjski, 329 v posavski, 319 v gorenjski, 236 v primorsko-notranjski, 233 v goriški, 232 v jugovzhodni statistični regiji.

MOČNIK, v virih 1392 v Trstu *Symon Močnich* (Merkù 2013: 426), 1490 na Bajdišah v o. Sele *Juri Matchnighk*, danes h. i. *Močnik* (Kotnik 2002/2003: 9), 1496 v Šentjanžu v Rožu³⁷ *Oswald Matschnighk* (Kotnik 1995: 110), 1498 v Kleniku (na Pivki) *Motschnegkh*, 1499 na Ustjah (pri Ajdovščini) *Mottssnikh*, 1507 v Strani (Kromberku) *Vrbann Motschnickh*, 1515 v Gorjah (na Cerkljanskem) *Oßwald Moschnickh*, 1523 isti *Oßwald Matschnickh supan*, 1536 v mitninski knjigi *Lucan Motznickh* (Gestrin 1972: 117), 1591 v Zakojci *Arnei Moznich locho Luches Gratnich*, 1598 prav tam isti *Arnei Matschnikh*, v Gorjah *Leonhardt Matfchnikh*, 1624 v Zakojci (facolizem) *Jernej Motfchnikh*, Šebreljah *Heller Moznickh*, v Gorjah *Lienhart Motfchnikh*, 1628 v Zakojci *Jacoli Moznich*,³⁸ 1654 isti *Jacele Mottschnikh*; priimek je nastal s transonimizacijo iz imena prebivalca mokrotnega (močnega, namočenega) zemljišča in ima več žarišč po vsej Sloveniji. Manj verjetno se zdi, da bi nastal kot vzdevek iz apelativa *močnik* 'vrsta jedi' (iz podstave *moka*). Merkù (1982: 45) ga izvaja iz občnega imena *moča*, tudi ÈSSJa 19: 84 rekonstruira leksem **močьnikъ* na podlagi slovanskega apelativnega in onomastičnega fonda (polj. *mocznik* 'sečina', rus. nar. *мочник* 'kdor moči lan') iz **močьнь(ъ)* 'moker, vlažen', prim. sln. prid. *móčьn* 'feucht' (Plet. I: 594). V RS ima 1.632 nosilcev, od tega 498 v osrednjeslovenski, 325 v goriški in 270 v gorenjski statistični regiji. Na Tolminskem velja za cerkljanski priimek.

MRAK, v virih od 1515 na Pečinah *Mathia Mrackh*, 1523 prav tam *Peter des Mathia Mrackar ayden* (=zet), 1515 v Modreju *Eller Mrackh*, 1523 isti *Ellar des Juri Mrackh prueder*, 1591 na Prapetnem Brdu *Blas Andreiz loco Blas Mrach*, na Pečinah *Luches Mrach loco Pauli Mrach*, v Trebuši *Juri Mrach loco Iarou Calist*, na Ponikvah *Jera Riaucha loco Luches Mrach*, 1598 na Selih nad Podmelcem *Martin Mräkh*, v letih od 1654 do 1708 zasledimo na Ponikvah, Pečinah, Prapetnem Brdu, Polju, Šentviški Gori in v Ročah kar 115 vpisov rojstev otrok s priimkom *Mrac*, *Mrack* (LBap I ŠG). Priimek ne izhaja naravnost iz apelativa *mrak*, pač pa je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena *Mrak*, ki je nastopalo kot varovalno ime, kajti v slovenskem bajeslovju je *Mrak* »bitje, ki se prikazuje ob mraku v obliki osla, konja, psa ali kake druge domače živali. Raste, se dviga, lahko človeka izpodnese in ga nekje drugje pusti« (Morato 2002: 44). V RS je kar 1.286 oseb s priimkom *Mrak* (429 v gorenjski, 317 v osrednjeslovenski in 274 v goriški statistični regiji).

³⁷ Vas se je do leta 1890 imenovala *Gosinja vas*, nem. *Gansdorf*, 1488 *Gostinsdorf* (prvotno sln. **Gostinja vas*) (Torkar 2013: 25).

³⁸ *Jacoli Moznich* plačuje za mlin na potoku *Bersenich*, tj. **Vresnik*; tu je lepo vidna podstava gorskega in vodnega imena *Porezen*.

MUNIH, v virih 1515 na Kozarščah *Jeban Munich*, 1523 prav tam *Jerne Munnich*, 1515 v Volčah *Thomas Munickh* in *Jacob Munickh*, na Selih pri Volčah *Andre Munich* in *Iban Munich*, oba tudi 1523 (slednji kot *Jann Munich*), 1515 in 1523 v Kozmericah *Thomas Munich*, 1515 in 1523 na Modrejcah *Gregor Munich* in *Paule Munich*, 1523 v Podmelcu *Clement Munich*, 1606 v Kozmericah *Jacob Munich*, 1624 v Bači pri Modreju *Mathia Munich*, 1654 na Prapetnem Brdu, v Modreju in na Čiginju *Munich*, 1794 v Stržiščah *Simon Munich*, 1948 je bil priimek izpričan na Idriji pri Bači, v Ilovici (zas. Kneže), na Šentviški Gori, v Zakraju, Stržiščah, Podbrdu (Kartoteka ZSSP, šk. 93). Videti je, da je bil okrog leta 1515 ta priimek med najbolj razširjenimi v stari volčanski župniji. Najverjetneje je priimek nastal iz občnega imena *muni*h, še izpričanega v Reziji v pomenu 'cerkovník' (Baudouin de Courtenay 1876a: 247), prevzetega iz srvn. *muni*ch 'menih' (Bezljaj II: 177) ali srvn. *mü*nich, *muni*ch 'menih' (SEMSNO 1997: 177). Priimek nosi v RS 141 oseb, od tega 83 v goriški statistični regiji. Prim. še priimka ⇒ *Mežnar*, ⇒ *Kusterle*.

MUROVEC [múrovec], v virih 1598 v Poljubinju *Steffan Muruiz*, 1654 na Ponikvah *Morauetz*, 2.XI.1841 na Grahovem ob Bači *Joannes Murauz*, 10.III.1884 prav tam *Marianna Murauz* (LNati II Gr), 1948 je bil priimek izpričan v Stopniku, na Slapu ob Idriji, v Podmelcu, na Grahovem ob Bači, v Podbrdu (Kartoteka ZSSP, šk. 93), h. i. *Murovec* v Podmelcu (Mikuž 29: 3), zas. *Múrovci* na Pečinah (h. i. *U Múrabcah* in *Špičk u Múrabcah*, njiva *Male Múrabce*, Mikuž 33: 48), *Múrovci* so tudi zas. Kala nad Kanalom, *Múrovec* pa zaselek (Gorenjega) Lokovca (KLS 1: 207, 213). Priimek je enak stanovniškemu imenu, izpeljanemu iz led. i. *Murava* ali *Murave*, ki je domnevno nastalo z onimizacijo apelativa *múrava* 'mehka trava' (Skok II: 481, Bezljaj II: 207, ÈSSJa 20: 192, Brozović Rončević 1999: 25, Snoj 2009: 275).³⁹ V RS živi po zadnjih podatkih 287 oseb s tem priimkom, od tega 180 v goriški statistični regiji. Gl. tudi tpn ⇒ *Murovci*.

†**MUZEJ** [múzej], v virih 1515 v Trtniku *Achatz Mueß*, 1523 isti vpisan kot *Achatz Mussel*, 1624 prav tam *Thomas Muse*, 1792 v Poreznu *Juri Musei*, 9.VI.1865 v Poreznu *Maria vid. Muzej* (RegMor II Podb) – s tem vpisom smrti priimek izumre. Danes v Poreznu še h. i. *pri Muzku* (nom. *Muzk* < **Muzek*). Nejasno. Priimek je morda nastal kot vzdevek za štorastega človeka iz nem. *Musel* (srvn. *mü*sel, Brechenmacher II: 299). Zdi se, da je preobrazba iz *Muse* v *Musei*, ki se je zgodila v času med 1624 in 1792, ko priimek v virih ni izpričan, nastala kot posledica slovenizacije prvotno nemško govorečega prebivalstva.

MUZNIK, v virih 1515 v Podmelcu *Petter Meßnickh*, 1523 zapisan kot *Peter Mestnickh*, 1579 prav tam *Arnei masnich*, *Lanpret masnich*, na Kneži *Stiefin masnig*, 1591 prav tam *Arnei mafnich*, *Lampret mofnich*, na Kneži *Stiefin mafnich*, na Koritnici *Toni*

³⁹ Kenda (1926: 63) opozarja, da navaja Pleteršnik po Erjavcu (1879: 124) napačni naglas *muráva* namesto *múrava* oz. *múrova*. Napačni naglas so po Pleteršniku prevzeli tako SSKJ kot vsi etimološki slovarji.

Mosnich, v Kojci *Toni Masnich*, na Šentviški Gori (Bisichia) tega leta imenovan potok *Mofnich*, 1598 v Podmelcu *Gregor Maftnikh*, na Kneži *Steffan Massnikh*, v Kojci *Tonich Massnikh*, 1624 prav tam isti *Thoni Mesnikh*, 1633 na Selih nad Podmelcem *Steffan Mesnig in locho di Jacob Scocir*, 29.XI.1665 na Koritnici *Andreas f.l. Hilary Mufnigk*, 1714 (ok.) v Modreju *Giorgio Mosnig*, 1726 na Mostu na Soči (tedaj Most sv. Mavra) *Antonio Musnig* (goriški protomedik), 1752 in 1789 v Hudajužni *Musnig*, 26.V.1874 na Grahovem ob Bači *Joannes Musnik*; priimek je verjetno nastal z metonimijo iz nar. apelativa *muznik*, knjižno *moznik* 'lesen klin za vezanje lesenih delov' (SSKJ, Bezljaj II: 198), prim. črnovrško *mązy* in morda priimek *Mažgon*, označeval pa je mizarja, ki se je ukvarjal z izdelavo koles, podov ali kozolcev. Spada med redkejše priimke, v RS ima samo 46 nosilcev, od tega 40 v goriški statistični regiji.

†**NAGLIČ**, v virih 1501 v Žireh *Michel* in *Steffann Naglitsch*, na Gorenjem Vrsniku *Cristoff Naglitsch*, 1515 in 1523 na Kalu *Paule* oz. *Paul Nagliz*, 1515 v Spodnji Idriji *Oßwaldt Nagliz*, 1515 in 1523 v Rutu *Primus* oz. *Primos Nagel*, 1536 v mitninski knjigi *Naglütz* (Gestrin 1972: 116).⁴⁰ V virih od konca 16. stol. dalje se priimek v Baški dolini ne pojavlja več.

Priimek je patronimik od vzdevka *Nagel*, prevzetega iz nem. občnega imena *Nagel* 'žebelj'. Vzdevek **Nagel* je nastal z metonimičnim prenosom pomena (kadar koga poi-menujemo z značilnim delom namesto s celoto, npr. z izdelkom, ki ga najpogosteje izdeluje), pomeni torej 'kovač'. Priimek ima v RS 711 nosilcev, od tega 234 v gorenjski statistični regiji, v goriški jih skorajda ni. Glede na razpršenost priimka je jasno, da ima več žarišč nastanka.

NOVINC, v virih 1515 v Planini pri Cerknem *Anthoni Nobiniz*, 1523 prav tam *Jacob des Tonich Nabunitz sun*, od 1560 dalje na ozemlju Oslice *Novinic*, *Neuinz* (Blaznik 1979: 81), 1598 v Planini pri Cerknem *Thoni* oz. *Tonich Nouiniz*, 8.X.1769 v Grapeh (zaselku Jesenice pod Poreznom, od 1953 zaselek Zakojce) *Ursula f.l. Mathai Novinz* (LBap I Buk), 1948 sta izpričani dve osebi s tem priimkom v Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 94); priimek je nastal iz apelativa *novinec* 'kdor se naseli na novini, tj. na nedavno izkrčenem svetu'. V RS živi 68 nosilcev tega priimka, od tega 20 v goriški regiji, različica *Novinec* pa ima 121 nosilcev, vendar je glede na razpršenost mogoče reči, da je priimek imel več žarišč.

NUK/VNUK, v virih 1515 v Poljubinju *Jannesch Nückh*, 1523 isti zapisan kot *Janes des Paule Nuckh sun*,⁴¹ 1515 v Poljubinju *Jure Vnuckh*, 1523 prav tam *Elar Vnuckh*, 1523 v Doljah *Juri Vnuckh*, 1591 prav tam *Michel vnuch*, 1598 prav tam *Yhernei Nukh*, 1606 prav tam isti *Arnei loco Michel Vnucho*, 1624 prav tam isti *Arnei Nuckh*, 1689–1699 (TolUrb) prav tam *Pauli Vnuch*, 22.VII.1742 prav tam *Petrus Unuch* (LBap III

⁴⁰ Gestrin (1972: 116), ki ni imel na voljo tolminskih urbarjev, je domneval, da je ta *Naglič* bodisi iz Škofje Loke bodisi iz Žirov, vendar je docela mogoče, da je bil s Kala.

⁴¹ *Sun* je stvn. in srvn. oblika za nvn. *der Sohn* 'sin' (Spletni vir 11).

Tol), 1948 je bil priimek izpričan na Kamnem, v čadrškem Zadlazu, Volčah in Tolminu (Kartoteka ZSSP, šk. 94), istega leta je v Volčanskih Rutih izpričana tudi še starejša različica *Vnuk*. Sem z rezervo spada tudi hišno ime *Mujšč* na Ljubinju (Mikuž 19: 15), ki ga je mogoče interpretirati kot disimilirano obliko patronimika **Nučič*,⁴² vendar se zdi dopustna tudi Mikuževa domneva, da je h. i. *Mujšč* v Dolgem Lazu pri Kanalskem Lomu nastalo iz patronimika **Munšč* (< **Munišič*) k priimku *Munih*, izpričanem pri tej hiši konec 18. in začetek 19. stol. (Mikuž 26: 33). Iz zapisov je razvidno, da je bil priimek *Vnuk* že v samem začetku zapisan tako z ohranjenim vzglasnim dvoustničnim *v-* kot tudi z njegovim odpadom, saj sta obe različici zapisani v istem viru v isti vasi. Priimek je potemtakem nastal iz vzdevka **Vnuk*, ta pa iz apelativa *vnuk* 'sin sina ali hčere', verjetno zato, ker sta ga vzgajala babica in ded. Apelativ *vnuk* je v historičnih virih prvič izpričan v dveh urbarjih freisinške škofije za loško gospostvo iz let 1500 in 1501 na Dovjem: *Iannes Galatzew, nukh* oz. *Iannes, nukh Galatzew* (Blaznik 1963: 315). Priimek *Nuk* spada med skrajno redke tolminske priimke, v RS ima samo 10 nosilcev. Pogostejša sta priimek *Vnuk* z 278 nosilci v RS, od tega 164 v podravski statistični regiji, in *Unuk* s 167 nosilci, od tega 141 v podravski regiji.

OBID/OBED [nar. *Abèt*, rod. *Abída*], v virih že 1377 v Zatoľminu *Habit* in 1419 v Modreju *Habith*, nato 1515 v Modreju *Gregor Abyt*, 1523 zapisan kot *Gregor Obed*, 1515 na Reki *Abyt Moskh*, 1523 prav tam *Michel des Obed Masskh sun*, 1515 na Kamnem *Abyt vischer*, na Svinih *Abyt Corinziz*, 1523 v Sužidu *Obed Kurintzitz suppan*, 1598 v Modreju *Leonhardt Obidt*, *Juri Obidt*, *Toni Obidt*, 1624 prav tam *Thonni Obidt*, *Jurj Obidt*, *Paull Obidt*, v Ravnah pri Cerknem *Petter Obidt*, ki je verjetno ista oseba, kot *Petter Abidig* v urbarju 1598, med 1638 in 1661 v Selcih (Selška dolina) *Abied* in *Obid* (Andrejka 1939: 320), 1654 v Modreju z Bačo *Abeth*, *Obeth*, v Kojci *Gregor Abedt*, v Orehku *Obeth*, 1714 (ok.) v Modreju *Thoni Obith*, 1748 na Bukovem *Anton Obed*, 1768 prav tam njegov sin *Leonard Obid* (LBap I Buk). Zapisi v matičnih knjigah župnije Bukovo za 19. stol. izkazujejo večinoma obliko *Obed*, šele od konca 19. stol. se uveljavi fonetično pravilnejši zapis *Obid*. Samoglasnik *-i-* je jasno razviden v stranskih sklonih in v prid. obliki: *pri Obidu*, *Obidov*. Zapis *Obed* odraža razvoj kratko naglašene *i* v kratko naglašeni *e*, ki je značilen za cerkljansko narečje (Ramovš 1935: 90), prim. tudi h. i. *Abèt na Rab'èh* – *Obid na Robeh*. Prvi zapisi s *h-* pred samoglasnikom so samo pisna posebnost latinskega zapisa slovenskih imen, ki se začenjajo na vokal (prim. *Hert* za zaselek *Ert* oz. *Rt*, *Habram* za *Abram*, oboje v urbarju 1377). Zgodnji zapisi z nezvenečim *t* v izglasju pač kažejo na nezveneč izgovor *d-*ja, katerega obstoj dokazuje tudi patronimični *Obidič*, 1591 in 1598 *Abidig* (prim. 1377 tudi *Golop* namesto *Golob*).

O priimku *Obid* je menil romanist Debeljak, da gre za ime svetopisemske osebe (Debeljak 1946: 4). V slovarju svetopisemskih oseb ga ni (Krašovec 2007). Andrejka (1939: 320) ga že navaja med staroslovenskimi imeni in se pri tem sklicuje na Miklošiča

⁴² Patronimični priimek *Nučič* s 143 nosilci, od tega 84 v osrednjeslovenski regiji, na Tolminskem ni izpričan.

(1860: 85). Miklošič navaja *Obid obuð circumire*, torej v razlagi izhaja iz glagola *obiti*, *zaobiti*. Toda Svoboda (1964: 50) navaja priimek med onimiziranimi abstraktnimi apelativi: *Naděj, Obida, Pam'at', Pozor* itd. V poglavju Imena s predponami in členki našteva: *Bezděk, Naděj, Náhod, Obid, Obiděn, Obida* (prim. rus. *obuða* 'žalitev'), *Podiva, Pomněn, Potěcha, Potvor, Provod, Přěboj, Utěšen, Závist* (Svoboda 1964: 100). Pleskalová (1998: 89) razlaga staročeško ime *Ob'ida* iz glagola **obiděti* (stčeš. *obida* f., *obid* m. 'osramotitev'), enako kot se razlaga staropoljsko ime **Obida* (v poljskih tpn *Obice, Obidowa Obidów, Obidza* in priimkih *Obidowicz, Obidko*) s pomočjo stsl. *obida* 'kričica, brezpravje, podlost' (Malec 2003: 173, NMP VIII: 6–7). Veselovskij (1974: 224) navaja staroruski antroponim *Обида: Иван Цыдаков Обида Бухвостов*, 1603, Novgorod; *Обида Темурев Панов*, 1604. Tupikov (1903: 283) navaja: *Стенан Обида*. Pri Pskovu obstaja vas *Обижа* (< **Obid-ja* ← atn **Обидъ*, Vasiljev 2012: 104), v Bolgariji pa vas *Обидум* (← atn **Обидумъ*, Zaimov 1973: 134).

Leksem *obida* 'žalitev' iz psl. **obvida* poznajo vzhodnoslovanski jeziki, stara cerkvena slovanščina, srbsščina, hrvaščina, bolgarščina, češčina in slovaščina in je tvorjenka iz glagola **obviděti* 'užaliti, naškoditi' (ĚSSJa 31: 50). Glagol je sestavljen iz predpone **ob-* in glagola **viděti*, razlaga pa se iz ljudskih predstav o obstoju uroka, sposobnosti škodovati s pogledom. »Človeka in živine se primejo uroki od hudega pogleda, od hvale itd.« (Plet. II: 724). Kot vidimo, se je v tolminskem priimku *Obid*, nastalem s transonimizacijo iz stsl. os. i., ohranil slov. apelativ **obid*, ki ga je slovenščina v teku stoletij sicer izgubila in se od ostalih slov. jezikov razlikuje v spolu (Torkar 2012: 90).

V RS sta 202 nosilca priimka *Obid*, ki je danes razširjen predvsem na Cerkljanskem (kar 162 jih je v goriški regiji), v zapisu *Obit* pa se je ohranil v slovenski Benečiji. Različica *Obed* ima 35 nosilcev, od tega 21 v gorenjski regiji. Prim. patronimično izpeljanko ⇒ *Obidič*.

†**OBIDIČ** [obidič], v virih 1325 v Trstu *Obedič* (Merkù 1984: 278), 1591 v Ravnah pri Cerknem *Matia abidig*, 1598 prav tam *Petter Abidig*, patronimična izpeljanka s pripono *-ič* iz priimka ⇒ *Obid/Obed*. V urbarju 1624 je (Spodnjih) Ravnah vpisan *Petter Obidt*, ki je najverjetneje ista oseba kot *Petter Abidig* iz leta 1598, le da je medtem izgubil neustaljeno patronimično pripono (t. i. desufiksacija). Priimek je bil izpričan že zunaj obravnavanega območja, vendar ga pritegujemo, ker je patronimična tvorjenka iz tu prisotnega priimka *Obid*. Nosilcev priimka v RS je 33, živijo pa pretežno v Goriških Brdih.

OBLAK, v virih 1501 v Lučinah (Poljanska dolina) *Michel Oblakh*, 1591 v Cerknem *Mateus Oblach*, 1598 v Šebreljah *Joseph Oblakh*, v Cerknem *Miclau Obläkh*, 1624 prav tam isti *Joseph Oblackh*, na Prapetnem Brdu *Arnei Oblach*, v Cerknem *Michel Oblackh*, 1655 v Hotenji (zas. Dolenje Trebuše) *Georgy Oblac* (LMor I ŠG), 1700–1709 na Slapu ob Idriji *Anshe Oblach*, 1948 je bil priimek *Oblak* izpričan v Dolenji in Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 94), prim. tudi ojk *Oblakov Vrh*, zas. Gorenje Kanomlje v o. Idrija.

Priimek je verjetno nastal s transonimizacijo iz enakega vzdevka, ta pa iz apel. *oblak* 'zgoščeni vodni hlapi v ozračju' z metaforičnim prenosom kot oznaka za

počasnega človeka. Druga možnost je, da je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Oblak*, izpeljanega s pripono *-ak* iz gorskega imena s prvo sestavino *Obli* (vrh, hrib, gorica, brdo), prim. priimek *Debeljak*.

Priimek spada med najpogostnejše slovenske priimke in je z 2.813 nosilci na 23. mestu v RS, od tega 989 v gorenjski, 899 v osrednjeslovenski, 260 v savinjski, 101 v podravski, 98 v jugovzhodni, 94 v goriški statistični regiji itd.

OBREKAR, v virih 1624 na Prapetnem Brdu *Melchior Obregger*, 1654 prav tam *Oberrekher*, v letih od 1654 do 1708 na Slapu, na Prapetnem Brdu in v Volčah 10 vpi-sov rojstev otrok s priimkom *Obrecar*, *Obrechar* (LBap I ŠG), 1680–1688 na Slapu ob Idrijci *Luches Obrechar*, 26.IV.1736, 4.XI.1739 in 25.VIII.1742 prav tam *Vrban Oberrekar*, 30.III.1738 prav tam *Andreas Obrekar* (LBap IV ŠG); 1948 je bil priimek *Obrekar* izpričan v Dolenji Trebuši, Ročah, na Slapu ob Idrijci, na Idriji pri Bači in na Modrejcah (Kartoteka ZSSP, šk. 94); sodeč po starejših zapisih, je treba priimek izvajati iz nemške izposojenke s podstavo *Obereck* 'gorenje brdo', ki pa se je – tudi zaradi vokalne redukcije – naslonila na slovensko sestavljeno podstavo **obreka* (← *ob reki*). Spada med redkeješe tolminske priimke, v RS šteje le 29 nosilcev, od tega 16 v goriški statistični regiji.

ORTAR, v virih 1515 v Rutu *Thomas Ordtnr* (zapis z *n*-jem je varianten, prim. priimka *Lajter* in *Lajtner*), 1523 isti *Thomas des Jorgen Orter sun*, 1591 na Koritnici *Juri Ortar*, 1624 na Koritnici *Andre Vortter* (kar kaže na diftongični izgovor začetnega *o*-), 1633 v Rutu *Arnei Orter*, na Grahovem *Steffan Ortar in locho di Florian Flinz*, na Koritnici *Andre Ortner*, 1654 na Koritnici *Stephann Orther in Thony Orthar*, 1682–1695 na Koritnici po disimilaciji *r-r > l-r* *Thomas Olther*, prav tam *Gregor Olther*, prav tam *Mattheus Olther*, 1709 celo v Čabru *Andreas Ortner* (Malnar 2010²: 103), 1752 v Oblokah *Gregor Olther* (TK), 1789 in kasneje spet *Ortar*. Na Koritnici h. i. *Vrtar* (← *Ortar*). Priimek je nastal v Rutu še v nem. jezikovnem okolju. Po Kranzmayerju pomeni *Ort* v bavarščini 'kraj' (= 'konec'), 'rob' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 119). Slovenski ustreznik tega priimka je *Krajnik* 'človek, ki živi na kraju, na koncu vasi'. V RS je danes 59 *Ortarjev* in 62 *Orterjev* (slednji samo v koroški, podravski in savinjski statistični regiji).

OSMUK [osmúk], v virih že 1431 v Tržiču (Monfalcone) *Michael dictus Osmuch -precone dominii et comunis Montisfalconis* (Toscano 1958: 147), 1633 na Koritnici *Matheus Osmuch*, 3.IX.1641 v Češnjici pri Sostrem *Alena Osmuk* (LBap Lj-Šemp.), 21.IV.1645 na Zgornji Slivnici pri Šmarju-Sapu *Margaretha Ossmuk* (LBap Šmarje), 1654 na Koritnici *Wallanth Ossmukh*, 19.I.1675 prav tam *Sebastianus f.l. Stephani Osmuk*, 1682–1695 prav tam *Valentin Osmuch*, 1948 na Grahovem *Jože Osmuk* (Kartoteka ZSSP, šk. 94); na Koritnici je ostalo le še h. i., v RS sta bili 5.IX.2000 samo še 2 osebi s tem priimkom (Priimki 2000). Priimek je nastal kot tvorjenka iz glagola *osmukati* 's smukanjem, trganjem odstraniti'. Pleteršnik navaja ta leksem v zvezi *presti na osmuk* 'tako tenko presti, da se nitka utrga'. Ta primer navaja na sklepanje, da je bil

apelativ *osmuk* ime – vzdevek za otroka, ki se je rodil zadnji. Besedotvorno in etimološko primerljiv je poljski priimek *Osmyk*, ki ga izvajajo iz glagola *osmykać* ‘osmukati’ (Rymut II: 188).

†**OSTERMAN**, v virih 1523 na Bači pri Podbrdu *Lampel Osterman*, 1591 v Podbrdu *Hons Hostreman*, v Trtniku *Michel Ostriman*, 1598 in 1624 *Thomas Ossterman* na Petrovem Brdu (Vpetrouim berdi), 1654 prav tam *Stephan Osterman*, 1677 in 1700–1709 prav tam isti *Steffano Ostermon* (Primožev), v 18. stol. priimek zamre. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena, katerega apelativna podstava je *Osten* ‘vzhod’, priimek pomeni ‘človek z vzhoda’ in je izvorno nemški (Brechenmacher II: 355, Finsterwalder 1994: 429). V tukajšnjem primeru je nastanek priimka pogojen z dejstvom, da ležita Bača in Petrovo Brdo na skrajnem vzhodu nekdanje rihtarije in župnije Nemški Rut. V RS je 290 nosilcev tega priimka, od tega 128 v gorenjski, 92 v osrednjėslovenski in 37 v jugovzhodni statistični regiji.

OSTROŽNIK, v virih 1591 na Ponikvah *Franze Clemencig loco Grigor Ostrosnichar* (plačuje dajatve) za rovtarsko kmetijo imenovano *Ostrosnich*, v Trebuši *Clement Lacarner loco Tomas Strasnichar*. Danes je znan le priimek *Ostrožnik*, ne pa tudi *Ostrožnikar*, ki ga potrjujejo historični zapisi. Priimka ni v LBap ŠG 1654-1708, razširjen je v Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 94), kjer je izpričano tudi h. i. *Ostrožnik* (SA GT). Priimek je verjetno nastal s tranonimizacijo iz gorskega imena oz. imena rovtarske kmetije *Ostrožnik* na Pečinah in Ponikvah, podobno kot priimek ⇒ *Podoreh*. O imenu rovtarske kmetije oz. zas. *Ostrožnik* gl. ojk ⇒ *Ostrožnik*.

V RS je 155 nosilcev tega priimka, od tega jih je 26 v goriški statistični regiji, izhajajo pa iz Gorenje Trebuše.

OZEBEK [ozébek], v virih 1515 v Gorenjem Logu *Niclau Ossebickh*, 1523 zapisan kot *Miclau Osebeckh*, 1515 na Ponikvah *Petter Ossebickh suppan*, 1523 isti zapisan kot *Peter Osebeckh*, 1515 v Jaznah *Marin Ossimickh*, 1523 isti zapisan kot *Marin Osybeckh*, 1536 v baški mitninski knjigi *Petter Asebeckh*, zapisan tudi kot *Ascheweckh* in *Aseweckh*,⁴³ 1591 na Pečinah *Casper Osebich loco Luches Mrach et Gasper Bosigh*,

⁴³ V mitninski knjigi iz Bače (1536) najdemo vrsto priimkov in krajevnih imen, ki jih objavitelj Gestrin skuša identificirati na podlagi dotlej znanih virov, med katerimi pa ni bilo tolminskih urbarjev 16. stoletja. Na podlagi tolminskega urbarja iz l. 1523 ter registra podložnikov iz l. 1515 je mogoče v določeni meri popraviti sliko o izvoru tovarnikov, zabeleženih v baški mitninski knjigi. Od napačno identificiranih krajevnih imen naj omenim **Lagasch** oz. **Lagosch** (strani v knjigi: 121, 123, 124), ki ni *Logatec* (ta je v 15. stol. največkrat *Logatsch*), pač pa so to **Logaršče** na Šentviški planoti (prim. urbar 1523: *Lagosch*, register 1515: *Lagusch*), ter **Jausn** (118, 121, 124, 125), ki ni *Ihan*, temveč **Hudajužna** (prim. listino iz 1624: *Bösen Jausen*, Trpin 1994: 16). Med tolminskimi priimki, ki jih Gestrin lokalizira drugam ali pa jih ne komentira, naštejmo: **Khoscharockh** (Ljubinj, 102, 120, 122, 123), **Rinckh** (Šentviška planota, 102, 105, 119), **Criutz** (Grant, 102, 125), **Riautz** (Šentviška planota, 102, 105, 119, 120, 122, 124, 125), **Hermoll** (= Jermol, Logaršče, 102, 118, 124), **Jan** (Šentviška planota,

1598 na Ponikvah *Miclau Ofebig*, v Jaznah *Miclau Ofsiug*, *Jernei Ofsiug*, 1624 na Ponikvah *Niclas Ofebickh*, v Spodnjih Jaznah *Miclau Ofsimickh*, v Plužnjah *Thoni Offimeckh*, 1654 na Šentviški Gori *Ossebekh*, v letih od 1703 do 1708 na Šentviški Gori 3 vpisi rojstev otrok s priimkom *Ossebich* oz. *Ossebig* (LBap II ŠG), h. i. *Ozebik* na Idriji pri Bači (SA I/B), *pri Ozebku v Poljeh* (SA ŠG II) in *pri Ozebku* na Slapu ob Idriji (Lapanja 2014: 31) in na Prapetnem Brdu (TTN5). Zapisi priimka v Jaznah in Plužnjah izkazujejo priimkovno varianto **Ozimek*, ki pa se očitno ni obdržala. Priimek je nastal s transnimizacijo iz občnega imena *ozebek*, najbrž rabljenega kot vzdevek za človeka, ki ga rado zebe, saj je beseda izpričana v narečju s pomenom 'ozeblina' (Plet. I: 878). V RS nosi ta priimek 177 oseb, od tega 100 v goriški in 48 v gorenjski statistični regiji.

PAGON [pagón], v virih 1515 v Zakrižu *Simon Pagan*, enako tudi 1523 prav tam, 1515 v Labinjah *Linhardt Pogan* (medtem ko je 1523 zapisan *Gregor supan des Lienharhart sun*), 1591 *Matia Pogon* v Otaležu, 1598 v Orehku *Stephan Pogon*, *Andre Pogon*, v Labinjah *Thoni Pogon*, *Martin Pogon*, 1606 v Orehku *Andrei Pagon loco Simon Janesigh*, 1654 *Marthin Poggan* v Kojci, 1791 v Zakojci *Pagon* (LCop II Buk), 1948 je bil priimek izpričan v Poreznu, Policah in zlasti na Cerkljanskem (Kartoteka ZSSP, šk. 94, 23). Sodeč po zapisih, je prvotni *Pogan* konec 16. stol. in v 17. stoletju prešel v skupino antroponimov na *-on*, podobno kot priimek *Mažgon*. Priimek je najbrž nastal iz vzdevka za človeka, ki se ni držal zapovedi krščanske vere. Leksem *pogan* je prevzet iz vulgarnolatinskega *pagānus* v pomenu 'malikovalec, pripadnik predkrščanskega mnogoboštva'. Tudi med terskimi Slovenci v Sedliščih so razširjeni primki *Pahan*, *Paan*, *Paganet*, *Paanigh*, *Pahanig* (Dapit 2001: 162). Danes ima 217 nosilcev, od tega 87 v gorenjski in 85 v goriški statistični regiji.

Glede na historične zapise iz začetka 16. stol. je manj verjetno, da bi priimek nastal z metonimijo iz apelativa *pogón*, nar. *payúón*, nem. 'Bindertriebhel, les, na katerega tolčejo sodarji, da poganja obroče' (Štrekelj 1892a: 29, Plet. II: 107), v črnovrškem narečju *pgyúən* 'lesena ali železna priprava za nabijanje obročev na posodo' (Tominec 1964: 165). Priimek *Pagon* bi v tem primeru označeval *sodarja* (*pintarja*).

PAJNTAR/PANJTAR, v virih 1515 na Kalu *Mathe Panthe* in *Andrle Panthe* (**Pante* kot ledinsko ime), 1523 pa ista dva *Mathe Ponther* in *Ender Panter des Paule Weber sun*, 1515 v Stržiščah *Gregor Pindter*, 1523 pa isti *Gregor Phanthar*, 1624 na Kalu *Merth Pinter* in v Oblokah *Steffan Panter*, 1677 v Poreznu *Arnei Pantar*, 1716 celo v Čabru *Matthaeus Pantar* (Malnar 2010²: 108), 26.I.1741 v Oblokah *Paulus* f.l. *Luca Paintar*. Priimek so po letu 1870 začeli poknjiževati v *Pajntar*, *Pajnter*, od 1890 v Str-

103), **Medued** (Šentviška planota, 105, 114), **Chwalla** (Šentviška planota, 105), **Stotzn** (Štucin, Cerkljansko, 106, 108, 114), Thonich **Popeckh** (Temljine, 108), Gregor **Popeckh** (Kneža, 109), **Khigckhll**, **Khiechlin** (Kikelj, Stržišče, 110, 124), **Khogey** (Otalež, Plužnje?, 111), **Schorll**, **Scharlle** (Koritnica, Obloke 112, 122), **Naglutz** (Kal, 116), **Khouatzsch** (Hudajužna, 117), **Motznickh** (Cerkljansko, 117), **Ascheweckh**, **Aseweckh**, **Asebeckh** (= *Ozebek*, Šentviška planota, 118, 120, 121, 122, 124).

žiščah v *Panjtar*, *Panjter* in nastale so različice (LBap III Strž). Nastal je s transonimiacijo iz stanovniškega (hišnega) imena *Pajntar*, ki izhaja iz ledinskega imena *Pajnta*, izredno pogostega na ozemlju tirolske in bavarske kolonizacije v (Nemškem) Rutu in na Sorškem polju. Ledinsko ime *Pajnta* predstavlja bavarski apelativ *Beunde*, ki mu v slovenščini pomensko ustreza apelativ *ograjnica* 'ograjeno zemljišče' (Kelemina 1933: 72). Slovenski priimkovni ustreznik je torej *Ograjenšek* (razširjen na Celjskem in v Velenju). Razlago apelativa *pant* 'travnik, ki se drži gruntarske hiše' (Snoj v Bezljaj III: 8) iz iste osnove kot *pant* 'tečaj pri vratih' zato lahko zavrne kot napačno, enako kot razlago iz apelativa *Band* v domnevanem pomenu 'polica' (Torkar 1996: 130).⁴⁴ V RS živi 107 oseb s priimkom *Pajntar*, od tega 61 v goriški statistični regiji, in 59 oseb z njegovo pisno različico *Panjtar*, od tega 28 v goriški statistični regiji.

†**PALMIN** [palmín], v virih 1591 na Logarščah *Stieffin Palamin*, 4.IX.1671 na Idriji pri Bači *Simon Palmin* (LBap I Podm), 24.III.1677 na Plečih, zas. Idrije pri Bači *Simon Polmin* (LBap I Podm), 1714 (ok.) prav tam *Luches Polmin*, 1734 na Ponikvah *Matheus Polmin*, 1788 na Idriji pri Bači (na Plečih) *Polmin* (LNati I Idr/B), 1846 prav tam *Palmin* (SA Idr/B), 1890–1897 prav tam umrle *Jožefa Palmin* in tri hčere (Mikuž 11: 30), ok. 1870 in 1920 na Šentviški Gori *Palmin* (SA ŠG II, III), v popisu 1948 na Tolminkem ni več izpričan; zelo redek priimek, po zadnjih podatkih je v RS živelo samo 6 nosilcev tega priimka (Čepovan, Grgar). Priimek je domnevno nastal v furlanskem okolju kot manjšalnica z romansko pripono *-in* od moškega osebnega imena *Palma* v pomenu 'palmova, oljčna vejica', ki je bilo menda precej razširjeno v srednjem veku (Costantini 2002: 410).

⁴⁴ Kelemina meni, da slovenski pravnozgodovinski termin *ograjnica* 'ograjeno zemljišče', »pač ustreza nem. *Beunde*, stvn. *Biunte*« in navaja štirivrstično razlago v nemščini iz Weigand-Hirtovega slovarja *Deutsches Wörterbuch*, 5. Aufl., Giesen, 1909, 225, in Dopschove izdaje *Die landesfürstlichen Urbare Nieder- und Oberösterreichs aus dem 13. und 14. Jahrhundert*, Wien und Leipzig 1904, 420. Bahlow (1972: 44) navaja priimke *Baintner*, *Paintner* (obd.: bair.-öst.): mhd. *Biunte* »eingehegtes Grundstück«, oft in Flur- und Hofnamen; vgl. Hug *in der bunde* 1295 Konstanz, Conr. *in der peunt* 1376. Finsterwalder (1990: 194) ima *Peintner* – Pustertal, Eisacktal – Hofname *Peinte* in Terenten, Meransen, Veltturns, ein *Paeuntner* nach *Calendarium Wintheri* 1306–1318 in Schabs – Erklärung: Neben dem nordtirolischen *Puit*, *Point* m., mhd. *Biunt*, hat Südtirol ein umgelautetes *Beunde*, vorahd. **biundja* f. »eingezäuntes Grundstück, aus der Allmende ausgeschiedener Grund« vom Verb **biwand-jan* »mit Flechtzaun, d.i. urspr. einer 'Wand', umgeben«.

Kranzmayer in Lessiak pišeta (1983: 44): *Beunde* (*biunte*, *biunte* stswv.) dem. *paintle* Flurname in Deuschrut, *painte* Flurname in Deuschrut; tir. *point*, *puint* aus *biunte*, pust.-kärnt. *painte*, *paintn* aus *biunte*. – *Beunder*: *paintar* Sippennamen in Unterm Eck und in Terdischke, in Turtnig, in Windfall und in Hudajužna.

Lorenzoni (1938: 33) piše: *PAINTE* dal m.a.t. *BIUNTE* »terreno recintato di proprietà privata«; sklicuje se tudi na M. Lexer, *Kärntnisches Wörterbuch*, Leipzig 1862, 23: »lat. barb. *biunda*, *locus cinctus et septus*«.

PAPEŽ, v virih 1433 v Podmelcu *Mathie Papes* (Nazzi 2008: 6), 1464 *Papes de Chinexa* (Nazzi 2008: 312), 1485 v Svetem (pri Komnu) *Iwan Pappes*, 1498 v Narinu (na Pivki) *Michel Papes*, 1515 na Kneži *Andre Papusch*, 1523 isti vpisan kot *Anndre Papetsch*, 1515 v Cerknem *Janse Papesch* in *Petter Papesch*, 1523 prav tam *Jacob des Janse Papesch sun*, 1579 na Temljinah *Petri Papes*, 1580 prav tam *Grigor Papes*, 1598 v Cerknem *Laure Papes*, na Kneži *Damian Päpes* in *Miclau Papes*, 1624 v Cerknem *Laure Papefch*, na Kneži *Niclau Päpesch*, *Vrban Papesch*, 1654 prav tam *Simon Pappesch*, 26.IV.1670 prav tam *Jacobus f.ill. Michaelis Papehs* (LBap I Podm), na Kneži tudi h. i. *Pri Papežu*. Priimek je nastal kot vzdevek iz apelativa *papež* z metaforičnim prenosom 'kdor je moder kot papež', najbrž v zbadljivem pomenu. Apelativ *papež* je bil sprejet v staro cerkveno slovanščino, staro ruščino, češčino, poljščino in slovenščino prek stvn. *bâbes*, *pâbes* iz lat. *pāp(p)ās* 'skrbnik, vzgojitelj, oče' (Bezljaj III: 8–9). V RS živi 841 oseb s tem priimkom, od tega 381 v jugovzhodni Sloveniji, 262 v osrednjeslovenski in le 12 v goriški statistični regiji, kat pomeni, da ima priimek več žarišč nastanka.

†**PAUMAN**, v virih 1515 v Stržiščah *Andre Pawman suppan* in 1523 *Gregor des Andre Pauman sun*, 1579 na Kneži (v Rakovcu) *Lenart Paumon loco Grigor Cabau*, 1591 v Žabzah (zas. Bukovega) *Lenart Pauman loco Stiefin Bucouiz*, 1633 in 1654 v Oblokah *Gasper Paumon*, 1677 prav tam *Michel Paumon* in *Stefano Paumon*, 1738 prav tam *Toni Paumon*, v 18. stol. priimek izumre. Priimek je nastal s transonimizacijo iz poimenovanja poklica oz. stanu, ki je bilo izposojeno iz bavarskonem. apelativa *Baumann* v pomenu 'kmet', torej 'uživalec cele kmetije' (Bahlow 1972: 50). V RS je sicer kar 589 nosilcev priimka *Bauman* in 130 nosilcev njegove bavarskonem. različice *Pauman*, od tega 445 oz. 121 v podravski statistični regiji. Prim. tudi priimek ⇒ *Kmet*.

†**PAVŠE** [pávše], v virih 1377 na Selih pri Volčah *Pausse*, 1515 na Grahovem ob Bači *Paull Pausche*, 1523 v Cerknem *Pausche Kraill*, 1515 v Polju *Pausche Merdinziz* (**Martinčič*), 1523 v Dolenji Trebuši *Paule des Pausche sun*, 1591 prav tam *Toni Pause*; priimek je nastal iz apokopiranega svetniškega imena *Pavel* (< lat. *Paulus*) s pomočjo sestavljene hipokor. pripone *-še*. Na Tolminskem je že zgodaj izumrl, ostala pa je izpeljanka ⇒ *Pavšič*. Imel je žarišče tudi na Koroškem, kjer po zadnjih podatkih živi 54 od 71 njegovih nosilcev v RS. Prim. tudi priimka ⇒ *Jakše/Jekše* in ⇒ *Perše*.

PAVŠIČ, v virih 1591 v Dolenji Trebuši *Jachili Pausigh loco Toni Pause*, *Melichar Pausigh*, v Polju *Arnei Pausigh*, na Prapetnem Brdu *Clement Pausig*, 1598 na Prapetnem Brdu *Thoni Pauschikh*, v Polju *Matheus Pauschikh*, 1606 prav tam isti *Matheus Pausigh*, 1624 na Prapetnem Brdu *Clement Pauschighkh*, *Joseph Pauschighkh*, *Gregor Pauschighkh*, na seznamu rovtarjev Šentviške Gore *Blafs Pauschiz*, *Matheus Pausickh*, 1654 v Zadlazu *Jacob Pausickh*, na Kneži *Machor Pauschitsch*, *Lucas Pauschitsch*, na Šentviški Gori *Pauschitsch*, na Idriji pri Bači *Pauschekh*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Prapetnem Brdu, Pečinah, v Polju, na Slapu ob Idriji in v Hotenji

zasledimo 16 vpisov rojstev otrok s priimkom *Pausig*, *Pousig*, *Pausizg* (LBap I ŠG), 1716 na Šentviški Gori *Juvan Pauschez* (Dolenc 2007: 255), 1827 v Dolenji Trebuši *Pauschitsch*, 1900 pri isti hiši *Povšič*, 1947 *Pavšič*, h. i. prav tam *Pušič* (SA III DT). V 17. stol. je zabeležen primer nihanja med priponama *-ič* in *-ek*, vendar se je obdržala samo *-ič*. Priimek je nastal kot patronimik od hipokor. imenske oblike **Pavše*, iz svetniškega imena *Pavel*. Priimek je imel več žarišč nastanka in ima v RS 539 nosilcev, od tega 291 v goriški statistični regiji. Zunaj Tolminske je razširjena različica *Paušič* s 16 nosilci, kot tudi različica *Pavšek* s konkurenčno pripono *-ek* (184 oseb, od tega 73 v osrednjeslovenski statistični regiji, niti enega pa ni v goriški regiji).

†PAVŠLAR/†PAUŠLER, v virih 1580 in 1591 na Kneži *Juri Pausiler*, 1591 na Koritnici *Lenart pausiler locho Andrei miliza*, v Kojci *Andrei pausiler*, 26.XI.1667 v Podmelcu *Andreas f.l. Vrbani Pauslar*, 29.IV.1668 na Idriji pri Bači *Antonius Pauslar*, 1677 v Poreznu *Stoff Pausler*, 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Andrea Pausler*, 1714 (ok.) na Idriji pri Bači *Mahor* in *Simon Pauslar*, prav tam h. i. *Pavšlar* (1846 *per Pauslhlerju*, SA Idr/B), 1948 na Slapu ob Idrijci *Ivan Paušler*, na Modrejcah *Štefan Povšler* (Kartoteka ZSSP, šk. 94), leta 2000 priimek v različicah *Paušler* in *Povšler* ni več izpričan, izven obravnavanega območja pa so živeli še 3 nosilci različice *Pavšlar* (Priimki 2000), ki je bila 1931 izpričana v kranjskem okraju (ZSSP). Priimek je nastal s transonimizacijo iz patronimika na *-ar* iz hpk **Pavše* z vmesno bavarskonem. manjšalno pripono *-l* (< **lein*) (**Pavšel*). Prim. priimka ⇒ *†Pavše* in ⇒ *Pavšič*.

†PEČAN, v virih 25.IV.1655 v Dolenji Trebuši *Peter Pezchan* (LBap I ŠG), 7.XI.1666 na Koritnici *Martinus f.l. Pauli Pechian* LBap I Podm), h. i. *Pri Pečanu* v Dolenji Trebuši (SA III DT). Priimek je nastal s transonimizacijo iz še živega stanovniškega imena *Pečán*, ki je izpeljano iz krajevnega imena *Pečine* s pripono **-jane*, sg. **-janinъ*. Ta pripona tvori stanovniška imena (Sławski 1974: 119) oz. imena prebivalcev kakega kraja (Bajec 1950: 44). Na Tolminskem se jih je le malo prebilo med priimke (danes samo še *Melan*, izpričan kot *Mellan* prvič 1654 na Modrejcah), najdemo pa jih med hišnimi imeni: *Ravnán* (na Bukovem), *Knežán* (na Koritnici). V RS je sicer 114 nosilcev tega priimka, vendar gotovo izhajajo iz drugega žarišča v osrednji Sloveniji, kjer živi večina (100) njegovih nosilcev.

PERŠE [pèrše], v virih 1515 v Volčah *Jacob Persche*, 1523 prav tam *Gregor Perscha*, 1515 na Volarjih *Gregor Perse suppan*, 1624 v Volčah *Paull Perfche*, 1714 (ok.) na Mostu na Soči *Mihel Perse*, *Stefan Perse*, *Pauli Perse*, *Mohor Perse*, h. i. v Volčah *Peršè na križadi* (Mikuž 5–6: 28); 1948 na obravnavanem območju ni izpričan, po podatkih telefonskega imenika (TIS 2016) pa ga srečamo v Podmelcu. Pač pa je 1948 izpričan patronimični priimek *Peršič* v Dolenji Trebuši, na Prapetnem Brdu in na Idriji pri Bači (Kartoteka ZSSP, šk. 94), prim. 1523 na Šentviški Gori *Valentin (vor) Pael Pertschitz*. Priimek *Perše* je nastal iz hagianima *Petrus* oz. iz njegove sinkopirane hipokor. osnove *Per-* s pomočjo sestavljene pripone *-še* (Merkù 1993: 108–109). Priimek

je na Tolminskem še živ, čeprav spada med redkejše. V RS živijo 303 nosilci, od tega samo 34 v goriški regiji, večina izhaja iz drugih žarišč. Prim. tudi priimka ⇒ *Jakše/Jekše* in ⇒ *†Pavše*.

PERVANJA/PERVANJE [pervánja/pervánje], v virih že 1377 na Stopcu (danes zaselek Bače pri Modreju) kot *Prehogna*, tudi 1502 v Černjeji *Suuan pochoiniga p(er)uogna fzergneu*, 1515 na Slapu ob Idrijci *Iban Probagnie*, 1523 isti *Juan Preßwana supan*, na Stopcu *Mochor Peruana*, na Idriji pri Bači *Ellar Peroina*, 1591 na Logarščah *Michel Priuogna*, na Pečinah *Machor Priuogna* in *Maur Boldiser Priuogna*, na Šentviški Gori (Bisichia) *Ellar Priuogna*, v Podbrdu *Jachili Gatei locho Mateus Peruogna*, 1598 v Poljubinju *Clement Preuoina*, na Logarščah *Juri Preuoina*, na Pečinah *Machor Preuoina*, na Slapu ob Idrijci *Toni Preuoina*, *Steffan Preboina*, v Ročah *Leonhardt Preboina*, 1606 prav tam *Matheus loco Pauli Priuogna*, na Logarščah *Fister loco Michelaz Priuogna*, 1624 na Idriji pri Bači *Matheus Preuognia*, na Slapu ob Idrijci (*Vtamnizi = Temnik*) *Stephan Preuognia*, *Paull Preuognia*, v Ročah *Lienhardt Preuognia*, na Logarščah *Pfister Preuognia*, *Juuan Preuognia*, 1654 na Prapetnem Brdu in Ponikvah *Peruogina*, istega leta na Prapetnem Brdu *Joannes Paruogna*, 1655 prav tam *Joannes Paruoina*, 1782 na Prapetnem Brdu *Jacobus Pravogna* (SA ŠG I), 1948 je na Prapetnem Brdu, Idriji pri Bači, Kneži, v Bači pri Modreju, Dolenji Trebuši in Stopniku izpričanih 12 oseb s primkovno različico *Pervanja* (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. *Peruáinčk* na Idriji pri Bači (Mikuž 11: 33) in *Prwaine* oz. *Prwainč* na Logarščah (Mikuž 22: 15). Prehod iz **Prvonja* v *Prvanja* in *Prvanje* (nar. sicer *Pruájne*) se je izvršil šele v mlajšem narečnem razvoju zaradi tolminskega akanja in preglasa. Priimek spada med najstarejše tolminske antroponime in je najverjetneje označeval prvorojenega otroka.

Število nosilcev priimka *Pervanje* v RS je 72 (od tega 41 v goriški statistični regiji), različica *Pervanja* pa šteje 32 oseb (16 v goriški regiji).

PETERNELJ/PETERNEL [peternélj], v virih v zač. 15. stol. na Igu *Petronell* (Blaznik 1963: 252), 1560 v Robidnici *Mathie Petronel* (Blaznik 1928: 85), 1591 v Novakih *Petri Peterneu Tauzer*, *Martin Peterneu loco Ellar Bicich*, 1598 prav tam *Toni Peternel*, *Juuan Peternel*, *Mathia Peternel*, *Chriſche Peternel*, 1624 prav tam *Chriſe Peterneu*, *Jurÿ Peterneu*, *Petter Peterneu*, *Jurÿ Petronelli*, *Thoni Paterneu*, *Mathia Paterneu*, *Lienhart Paterneu*, *Baftian Paterneu*, v Zakojci (Sacosisza) *Lucaſs Petterneu*, 1628 prav tam *Anshe Peterneu in loco di Luches*, 1654 prav tam *Thomasch Petterneu*, 23.X.1786 na Bukovem *Georgius Peternel* (LCop I Buk). Priimek *Peterneu* je vsaj od 1632 razširjen tudi v Benečiji v občini Dreka, kjer je nastal tudi zaselek *Peternel* (Zuanella, Dom 1988, št. 13, tudi Spletni vir 5). Na Koroškem v Rožu je v Podgradu hišno ime *Paternóv*, v virih 1637 *Petternel* (Kotnik 1992: 50). Na Tolminskem je bil priimek poknjizen pretežno kot *Peternelj*. Nosilcev različice *Peternel* je v RS 759 (od tega 408 v gorenjski in 101 v goriški statistični regiji), *Peternelj* pa 692 (od tega 327 v gorenjski in 200 v goriški statistični regiji). Priimek je nastal kot metronimik iz ponemčene oblike *Peternell* svetniškega imena *Petronella*, katere kult je bil zlasti razširjen

v Nemčiji (Brechenmacher I: 113). Svetniško ime *Petronella* je preoblikovano iz lat. *Petronilla*, tvorjenega z manjšalno pripono *-illa* iz imena rimskega rodu *Petronius*, v slovanskih jezikih pa je bilo prevzeto kot *Petromila*, *Petrumila*, *Piotromila*, *Piotrumila* ipd. (Malec 1994: 380).

†**PETRUŠA**, v virih v 1316 v Trstu *Petro[uj]sa*, *Petrosa*, 1348 prav tam *Marieta de Petruxa* (Merkù 1993: 106, Merkù 2013: 276), 1507 v Solkanu *Petroscha*, 1666 v Gorenjem Tarbilju v Benečiji *Gregorium f. Martini Petrusa* (Zuanella 1997: 52, tudi Spletni vir 5), 1680–1688 na Prapetnem Brdu *Sebastian Petrusa*, prav tam *Gaspar Petrusa*, prav tam *Vrban Petrusa*, od 1702 do 1708 na Prapetnem Brdu zasledimo 8 vpisov rojstev s priimkom *Petrussa* (LBap II ŠG), pri čemer je *Paulus Petrussa* enkrat zapisan kot *Petrussiz*, 1782 prav tam *Hilarius Petrusha* in *Jacob Petrusha*, 1827 v Dolenji Trebuši *Petruscha* (SA I DT), pozneje ga na obravnavanem območju ni več zaslediti; priimek je nastal iz hipokor. oblike krstnega imena *Peter* s pripono *-uša*. V ruskih narečjih ter v srbsčini, hrvaščini in slovenščini so izpričana ekspresivna nomina agentis na *-uša* (Sławski 1974: 79). V RS živi 41 nosilcev tega priimka, pri čemer gre, sodeč po podatkih TIS, deloma tudi za migrante s hrvaškega ali srbskega govornega področja.

PIPA, v virih 1515 na Ponikvah *Paul Pipickh* (= **Pipek*, manjšalnica od *Pipa*), 1523 prav tam *Paule Pipo des Caspren sun*, v Dolenji Trebuši *Jacob Pipach*, 1591 v Dolenji Trebuši *Toni Pause p. uno rut loco Machor Pipa*, na Ponikvah *Primos Pipa loco Machor Criuiz*, 1598 prav tam isti *Primus Pipan* (!), 1624 ponovno isti *Primof Pipan*, v Lojah (Vlosech) *Juri Pippa*, v letih od 1654 do 1708 na Ponikvah 9 vpisov rojstev otrok s priimkom *Pippa* (LBap I ŠG), 1700–1709 na Ljubinju *Mattheus Pippa*, 1716 na Ponikvah *Thony Pippa*, 18.XI.1803 na Ljubinju *Valentin Pippa* (LNati VI Tol). Priimek je nastal kot vzdevek iz apelativa *pipa*, najverjetneje v pomenu 'piščalka' (Snoj v Bezljaj III: 37–38). Prim. h. i. *Pipč* na Ponikvah. V SA Ponikve je celo vpisan *Matheus Pipzh*, r. 1781, čeprav so nasledniki obdržali obliko *Pipa* (Mikuž 31: 8). Nihanje med zapisi *Pipa* in *Pipan* v virih 1598 in 1624 odraža določeno neustaljenost priimka in rabo pripone *-an*, ki tu verjetno nastopa v patronimični funkciji (Sławski 1974: 130). Danes živi v RS le 5 nosilcev priimka *Pipa*, na obravnavanem območju pa je l. 1948 živela le še 1 oseba s tem priimkom (v Bači pri Modreju). Priimek *Pipan* (578 oseb, od tega 185 v osrednjeslovenski, 110 v gorenjski, 98 v goriški in 96 v obalno-kraški statistični regiji) je na Tolminskem izpričan samo na Ljubinju (Kartoteka ZSSP, šk. 94), vendar so ga v matičnih knjigah do srede 19. stol. pisali še *Pipa* (Mikuž 31: 23). Priimek *Pipan* (*Gregor Pippann*) je sicer izpričan že 1498 v Petelinjah pri Pivki (Kos 1954: 242).

PIRIH, v virih 1507 v Senici pri Levpi *Marekho Pirich*, v Kalu nad Kanalom *Michel Pirich*, 1523 na Banjšicah sodja *Michel Pirch*, 1598 v Jagrščah *Leonhardt Pürch*, v Bači pri Modreju *Andre Pürich*, 1624 v Jagrščah isti *Lienhardt Pirkh*, v Bači pri Mod-

reju *Andre Pürch, Mathias Pirich*, 1654 na Šentviški Gori *Pierich*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Pečinah, Prapetnem Brdu, Slapu ob Idrijci in v Trebuši 27 vpisov rojstev otrok s priimkom *Pirich* (LBap ŠG), 1716 na Pečinah *Micheu Pirih*; priimek je nastal z metaforo iz vzdevek, ta pa iz apelativa *pirih* 'človek svetlordeče barve', ki izhaja iz psl. podstave **pyrǫ* 'ogelj' (Plet. II: 39, Kurkina 1992: 124, Bezljaj III: 39) oz. **pýr-/pūr-* 'isto' (Furlan 2016: 124). Njegovo žarišče je na Banjski planoti in je konec 16. stol. z migracijami prodrl tudi na Tolminsko. V RS je 463 oseb s tem priimkom, od tega 244 v goriški statistični regiji. Prim. priimek ⇒ *Baloh/Balog*.

PISK, v virih 1654 v Ročah *Püschg*, 1680–1688 na Idriji pri Bači *Andrea Pisch*, v letih od 1684 do 1708 zasledimo na Pečinah, v Ročah in na Slapu ob Idrijci 8 vpisov rojstev otrok s priimkom *Pisch* (LBap II ŠG), 1714 (ok.) v Tolminskem Lomu *Giouan Pisch*, 17.X.1754 na Šentviški Gori *Bartholomeus Piskh*; danes je v RS 131 nosilcev tega priimka, od tega 87 v goriški statistični regiji. Priimek je nastal iz glagola *piskati* 'dajati visoke, ostre glasove', domnevno kot vzdevek za človeka s piskajočim glasom.

†**PIŠČIK**, v virih 1598 na Kneži *Achaz Pischikh*, 1624 isti zapisan kot *Achaz Pifiz*, 1633 *Blas podorech in loco Adam piscig*,⁴⁵ pozneje se ne pojavlja več. Priimek je nastal kot vzdevek iz apelativa *pišček* v pomenu 'piškav, črviv sadež, npr. jabolko' (Plet. II: 43, Bezljaj III: 42).

PODGORNIK, v virih 1523 v Čepovanu *Paule Podgornikh*, 1654 na Pečinah *Podgornikh*, v letih 1654–1708 na Pečinah in Prapetnem Brdu 9 vpisov rojstev s priimkom *Podgornik*, 1680–1688 na Pečinah *Juri Podgornich*, tudi v zapisu *Podgornigh*. Priimek je prišel na Tolminsko z migracijo. Nastal je s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Podgornik*, izpeljanega najverjetneje iz zemljepisnega imena **Podgorje*, nem. *Vndterren gepyrig*, ki se je v 16. stol. nanašalo na Vipavsko dolino med Lijakom in Hubljem (Pavlin 2006: 27), ali iz ledinskega imena *Pod goro* v Čepovanu (TTN5), manj verjetno pa iz imena vasi *Podgora* pri Gorici. V RS živi 638 oseb s tem priimkom, od tega 343 v goriški statistični regiji.

PODOREH, v virih 1624 v Doljah *Michel Podorech* (tudi *Michel Poderech*), *Lenckha Podorekha*, 1633 na Kneži *Blas podorech in loco Adam piscig*, 1654 prav tam isti *Blafch Podorech*, 29.XII.1670 v Liscu *Agnes f.l. Blasy Potorech de Lisiz*, 30.V.1742 v kneški Grapi *Antonius f.l. Barth. Padareg ex Grappis*, 24.7.1744 v Doljah *Andr. Leban de Podoreh sub Communitate Dolia* (LBap IV Tol). Priimek je nastal s transonimizacijo iz ledinskega imena **Podoreh*, to pa s substantivizacijo predložne zveze *pod orehom*.⁴⁶ To je tudi edinstven primer v Baški dolini, ko množinska oblika priimka postane

⁴⁵ *Adam* nam. *Achaz* je očitni lapsus calami.

⁴⁶ Terminološko zvezo *substantivizacija* ali *posamostaljenje predložne zveze*, ki v toponomastiki pomeni pretvorbo zveze predloga in krajevnega imena v predložno krajevno ime, npr. *pod Goro* → *Podgora*, prevzemam iz poljske onomastične terminologije (Karaš 1955: 112,

krajevno ime, četudi samo ime zaselka dveh hiš, prim. tpn \Rightarrow *Podorehi*. Danes je v RS vsega 9 nosilcev tega priimka.

Na Štajerskem najdemo danes vsaj dva priimka iz okamenelih predložnih zvez, kar je edinstven primer nedokončane substantivizacije predložnih zvez: *Zagrušovcem*, *Ulipi*. V matičnih knjigah župnije Nova cerkev pri Celju je v 17. stol. izpričan tudi priimek *Utravnkah* (Goričar 1939: 103), danes *Utrankar*, *Utranker*.

POLJAK [polják], v virih 1507 v Strani (Kromberku) *Vrbann Polackh*, 1523 v Kobaridu *Lienhart des Jacob Polackhen sun*, 1606 prav tam *Bastian loco Andrei Poiach*, 1624 na Prapetnem Brdu *Andree Pollackh*, 1654 na Šentviški Gori *Poliakh*, na Pečinah *Pollakh*, 15.IX.1654 na Šentviški Gori *Nicolai Poliac* (LBap I ŠG), 1709 celo v Čabru *Valentinus Poliac* (Malnar 2010²: 113), 1948 *Anton Poljak* na Pečinah (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. *pr Paléčku* na Pečinah, kjer se je ohranil tudi priimek (Mikuž 33: h. št. 10). Ta je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena *Poljak*, izpeljanega iz krajevnega imena *Polje* (pri Šentviški Gori). Ta toponim se v živem jeziku izgovarja *Pàle*, uporablja se v množinski obliki: v *Pàlah*. Krajevno ime *Polje* predstavlja rezultat nepravilnega poknjizenja toponima, o čemer priča nar. oblika apelativa *pújle* 'polje', ki se nedvoumno razlikuje od nar. oblike toponima. Pravilno poknjizenje bi bilo *Pole*.⁴⁷ Gl. pri tpn \Rightarrow *Polje*. Obstaja variantni zapis tega priimka s pripono *-jak (-iac)* in *-ak*, kar odseva it. oz. nem. pravopisno normo. Izhodiščna oblika *-jak* se je v času poknjizevanja priimkov konec 19. stol. na Tolminskem uveljavila pri vpisih v matičnih knjigah. Priimek *Poljak* v RS nosi 190 oseb, od tega 65 v osrednjeslovenski, 47 v obalno-kraški, 23 v jugovzhodni in 21 v goriški statistični regiji. Bolj razširjena je različica *Polak*, ki jo v RS nosi 688 oseb, od tega 210 v savinjski, 115 v osrednjeslovenski, 111 v podravski, 100 v gorenjski in 32 v goriški statistični regiji.

†**POPEK**, v virih 1515 in 1523 v Podmelcu *Paule Popeckh*, na Kneži *Gregor Popeckh* in na Temljinah *Thonich Popeckh*, 1579 v Klavžah (*Na baschich niuach*) *Toni Popich loco Gasper Popich*, na Kneži *Simon Popich*, na Temljinah pa *Blas Popich* in *Lampret Popich*, 1591 so bili na Logarščah trije podložniki s tem priimkom, na Grahovem ob Bači pa eden, 1598 v Podmelcu *Paul Popig*, na Kneži *Simon Popig*, na Temljinah *Lamprecht Popig*, 1624 na Kneži *Simon Popickh*, 1654 prav tam *Clementh Popekh*, 1770–1779 prav tam *Juvan Popech* (TolUrb). Prim. hišni imeni na Kneži *Pri Popku v Laščeh* in *Pri Popkovem Žefu* (Jožef Popek umrl 1921, SA Kn). ZSSP (1948) priimka

Zierhoffer 1985: 117, Zierhoffer 1986: 38, Mrózek 1998: 254), polj. *substantywizacja wyrażeni przyimkowych*. Kolegica dr. Metka Furlan meni, da bi bila za oznako tega pojava primernejša terminološka zveza *nominativizacija predložne zveze oz. poimenovalničená predložna zveza*.

⁴⁷ Po mnenju Metke Furlan (Furlan 2020) kljub vsemu obstaja tudi možnost, da je šlo krajevno ime skozi drugačen narečni filter in se v njem vendarle ohranja beseda *polje*, poleg tega pa je treba upoštevati, da se imensko gradivo ne razvija popolnoma paralelno z apelativnim, zato se ji domneva o substratu ne zdi verjetna.

na Tolminskem ne izpričuje več. V RS živi 39 oseb s tem priimkom, od tega 22 v osrednjeslovenski regiji.

Priimek je nastal s transninizacijo iz vzdevka, ta pa iz apelativa *poppek* 'zarodek lista ali cveta'. V RS je 38 nosilcev tega priimka, od tega 22 v osrednjeslovenski statistični regiji, nikogar pa ni na severnem Primorskem.

†**POTREBUJEŠ**, v virih 1515 v Tolminu *Walthuser Petrobuz* – očitno gre za nezanesljiv vpis, saj je isti 1523 zapisan kot *Walthasar Patriebusch*, podobno tudi 1515 v Tolminu *Jure Petrobusch*, 1523 na njegovem mestu *Lucas Potribuyach*, 1523 v Kobaridu *Bernardin Potribuiesch*, 1591 blizu Podmelca *Agostin Potrebuies*, 1598 v Tolminu *Mathes Patrebuiesch*, *Arnei Potrebuiesch*, 1624 prav tam *Mathia Patribuifsch*, *Aurellia Patribuifschin*, 1654 v Modreju *Potribuiesch*, 1680–1688 v Tolminu *Blas Potrebuies*, v letih od 1701 do 1706 na Šentviški Gori zasledimo 6 vpisov rojstev otrok s priimkom *Paterbuies*, *Patrebuies* (LBap II ŠG). Priimek je nastal iz glagola *potrebovati*, verjetno v pomenu 'človek, zelo potreben česa', 'pohotnež'. Poknjizen bi moral biti kot **Potrebujež*. S tem priimkom je morda motivacijsko sorodno h. i. *Potribč* v Trebuši. Pripona *-ež* (< *-ežb) se je prvotno pritikal h glagolskim osnovam, sčasoma pa se je z označevanja glagolskega dejanja pomen razširil na označevanje predmeta glagolskega dejanja (Bajec 1950: 118). Poleg priimka *Potrebuješ* zasledimo v RS s to pripono vsaj še priimka *Čuješ* in *Tepeš*, morda tudi *Drobež*, *Metěž* in *Glodež*.

V RS živi 149 nosilcev priimka *Potrebuješ*, od tega 59 v gorenjski in 58 v osrednjeslovenski regiji, na Tolminskem pa jih že dolgo ni več zaslediti.

PRAVICA, v virih 1591 na Ponikvah *Juri Prauiza*, 1598 na Slapu ob Idrijci *Juuan Prauiza*, v Ročah *Mathia Prauiza*, 1624 prav tam isti *Mathia Prauniza* (!), 1654 na Ponikvah in Slapu ob Idrijci *Prauiza*, od 1654 do 1708 zasledimo na Pečinah in Slapu ob Idrijci 5 vpisov rojstev otrok s priimkom *Prauiza* (LBap I ŠG), 1680–1688 na Idriji pri Bači *Martin Prauiza*, 1714 (ok.) prav tam *Giouan Prauiza*, 1770 na Slapu ob Idrijci *Simon Praviza* (SA ŠG I), 1948 je bil priimek izpričan na Pečinah, Slapu ob Idrijci in v Ročah (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. na Pečinah *Pri Pravicu*; priimek je nastal s transninizacijo iz vzdevka, ta pa z onimizacijo apelativa *pravica* 'kar je v skladu s človekovimi, družbenimi predstavami, pravili o (moralnih) vrednotah'. Verjetno gre za oznako človeka po moralnih lastnostih, prim. geslo gorjanskih (šentviškogorskih) puntarjev, ki so se l. 1699 uprli svojemu župniku Janezu Peternelu z geslom »Butica, stor' pravica!« (Rutar 1882: 113). Zelo redek priimek, v RS šteje samo 14 nosilcev.

PREGELJ, v virih 1499 v Šturjah (Ajdovščina) *župan Pregel*, v Sanaboru (pri Vipavi) *Peter Pregel*, 1523 v Volčah *Thomas Pregel schuechmacher*, 1598 prav tam *Andre Pregl*, 1624 prav tam isti *Andre Pregl*, v Tolminskem Lomu *Thomas Pregl*, 1624 prav tam isti *Thomas Pregel*, 1654 na Slapu ob Idrijci *Pregel*, 19.I.1660 na Šentviški Gori *Gregor Praguei* (LBap I ŠG), 1948 je bil priimek izpričan v Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 94); priimek je nastal najverjetneje kot vzdevek iz apelativa *prégelj* 'klin, s

katerim se pritrdi jarem na oje' (SSKJ), izpeljanega s pripono *-*vl'b* iz sedanjiske osnove *preg-* glagola **préci*, psl. **pregt'i* (Skok III: 31, Sławski 1974: 111, ÈSSJa 22: 231, Bezljaj III: 110, Anikin 8: 347). Priimek je nedvomno imel več žarišč nastanka, saj ima različica *Pregelj* v RS 468 nosilcev (od tega 298 v goriški statistični regiji), *Pregl* 278 (od tega 203 v podravski statistični regiji), *Pregel* pa 16.

PREZELJ, v virih 1501 v Sorici *Simon Prosl*, v Spodnjih Danjah *Hanns Prosl*, 1591 v Labinjah *Stiefin Presil locho Mateus Matcho*, 1598 prav tam isti *Steffan Preßl*, 1624 v Oblokah *Lienhardt Pressl*, 1633 na Kalu *Ansi Pressl*, 1654 prav tam *Ansche Preschel*, 1682–1695 prav tam *Luches Presil*, 1794 prav tam *Luca Presl*, v Podbrdu *Leonardo Presl*, od 1871 v Stržiščah *Presel*, *Preželj*, *Prezel*, od 1878 prav tam *Prezelj* (LBap III Strž), 1672 celo v Čabru *Lucas Prezl* (Malnar 2010²: 114). Priimek je nastal iz hagiograma *Ambrosius* z odpadom prvega zloga in z bavarskonem. manjšalno pripono *-l* (iz *-lein*) (Andrejka 1939: 329, Kranzmayer, Lessiak 1983: 124). Glede na soriško žarišče priimka je domneva o povezanosti tega priimka s sln. glagoloma *prézati* in *préžati*, knjižno *prežáti*, malo verjetna (Furlan v Bezljaj III: 118). Ima 510 nosilcev v RS (184 v goriški, 142 v gorenjski, 134 v osrednjeslovenski statistični regiji). Različica *Preželj* ima 75 nosilcev (48 v gorenjski statistični regiji), različica *Presl* pa 14 nosilcev.

†**PRIMEC**, v virih 1515 na Pečinah *Lucan Primiz*, 1523 prav tam njegov sin *Crise des Lucan Primos sun*, 1515 na Šentviški Gori (Wischitze) *Marco Primiz*, 1523 prav tam (Wisitz) isti *Marco Prmetz*, 1515 na Reki *Mariz Primiz*, 1523 prav tam isti *Marin Premitz*, h. i. *Princ* v Stržiščah (Kranzmayer, Lessiak 1983: 124). Protopriimek se ni razvil v pravi priimek in ga pozneje ni več zaslediti. V RS živi sicer 148 oseb s priimkom *Primec*, od tega 72 v osrednjeslovenski in 48 v podravski regiji, 721 pa je oseb z različico *Primc*, od tega 208 v osrednjeslovenski, 190 v jugovzhodni in 189 v primorsko-notranjski regiji.

†**PŠENIČNIK**, v virih 3.III.1667 v Spodnjem Bukovem *Gregor Pfeniznig*, 1.VI.1675 na Grahovem *Agatha f.ill. Lucae Pfeniznig* (LBap I Podm), 1696–1707 (ToUrb) pod Kojco (Podcoiza) *Gregor Pseniznich*, 30.I.1720 v Spodnjem Bukovem *Agnes uxor Thomae Ufenicencar* (LBap III Podm), 19.VIII.1750 na Bukovem botra *Marina f. Blasy Vfenizhnigg* (LBap IV Podm), 1756 prav tam *Fusca Ushenizhnik* (LBap I Buk), pozneje je na Tolminskem izumrl, danes le še h. i. *Pri Šuničniku* (v Spodnjem Bukovem). Priimek je bržkone nastal kot vzdevek za kmeta, ki pridelava veliko pšenice. V RS živi sicer 464 oseb s tem priimkom, vendar živijo pretežno v koroški (146 oseb), podravski (97 oseb) in posavski (95 oseb) statistični regiji. Obstaja tudi različica *Ušeničnik* s 165 nosilci, od tega 103 živijo v gorenjski, 55 pa v osrednjeslovenski regiji.

RAZPET [razpét], v virih 1515 v Počah *Crische Respet*, 1523 prav tam *Steffan des Crise Respet sun*, 1598 prav tam *Vrban Respet*, *Jacob Respet*, v Jesenici *Matheus Respet*, 1624 v Počah *Vrban Respet*, Labinjah *Achaz Respeth*, 1654 v Jesenici *Respeth*,

enako v maticah Bukovo 1747–1783, 1948 je bil priimek izpričan v Stopniku (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. *Pri Raspetu* na Bukovem (Terpin 2008: 123). Antroponim je nastal s tranonimizacijo iz vzdevka, ki je enak posamostaljenemu deležniku na -t od glagola *razpeti* s širokim pomenskim poljem: ‘razpeti na križ, raztegniti, razgrniti, odpeti, odgrniti’. V Rateškem (Celovškem) rokopisu iz let 1362–1390 še beremo: /.../ *na kriz raffpet martaw yno wu grab polofen /.../* (Mikhailov 1998: 99). Priimek je bil v 19. stol. večinoma pravilno poknjžjen iz *Respet* v *Razpet*, ponekod pa je poknjžjenje povzročilo napačno naglašanje *Rázpét* nam. *Razpét*. Podobno tvorjena sta antroponima *Napet* v Počah 1560 (Blaznik 1928: 85) in *Pregklett* v Jasenu pri Ilirski Bistrici 1498 (Kos 1954: 247). Priimek *Razpet* (222 oseb v RS, od tega 133 v goriški regiji) ima pisni različici *Raspet* (63 oseb v RS, od tega 28 v goriški regiji) in *Respet* (manj kot pet, 5.IX.2000 jih je štel še 8, Priimki 2000).

REJEC/REJC, v virih prvič 1501 v Selcih (v Selški dolini) *Iannes Reytz*, v Stražišču (pri Kranju) in v Bitnjah *Thomas Reytz*, 1515 na Kneži *Caspar Reietz*, 1523 prav tam *Mochor Raytz*, v Cerknem *Peter Raytz*, 1560 v Selcih *Štefan Rejec* (Kos 1894: 32), 1574 v Podmelcu *Mateus Reiz*, prav tam *Crise Reiz*, v Liscu (nad Knežo) *Galle Reiz loco Quarin Reiz*, v Lojah (Loc de Chinesa) spet (morda isti) *Galle Reiz*, v Kneških Ravnah *Juan Sorli loco Luches Reiz detto u raune*, 1591 na Temljinah *Petri Reiz locho Blas Popich*, na Grahovem ob Bači *Arnei Gratnich locho Machor Reiz*, v Ravnah pri Cerknem *Matia Reiz* iz Zakriža, na Ponikvah *Primos Cragniz loco Tomas Reiz*, 1598 v Lojah (Ober Lackh) *Galle Reiz*, na Grahovem ob Bači *Chrische Reiz*, na Kneži *Jacob Reiz*, 1606 v Lojah (Loch de Chinesa) *Galle Reiz*, v Podmelcu *Baftian Reiz*, 1624 na Kneži *Jacob Reiz*, *Juuan Reiz*, na Temljinah *Petter Reiz*, na Grahovem *Chrische Reiz*, 1654 na Kneži *Jury Reitz*, *Paull Reitz*, na Grahovem ob Bači *Clementh Reitz* in *Martin Reitz*, v vseh matičnih knjigah 17.–19. stol. ostaja zapis *Reiz*, še 1878 (LNati II Gr), 1888 pa je priimek poknjžjen v *Rejec*, nekdanj h. i. *Rejc* v *Logih* (danes *Franc* v Kneških Ravnah). Priimek je enak narečnemu občnemu imenu *rejec* v pomenu ‘rejenec’ (Plet. II: 416) in je izpeljan iz podstave *reja*, tvorjene iz glagola *rediti*. Samostalnika *rejc*, *rejka* navaja v tem pomenu Vodnik v svojem rokopisnem slovarju (Cigale 1860 II: 1163). Različica *Rejc* s svojim delnim poknjžjenjem ima v RS 493 nosilcev (220 v goriški statistični regiji), *Rejec* 209 (90 v goriški statistični regiji), *Rejic* pa 5 ali manj (5.IX.2000 jih je štel še 9, Priimki 2000).

†**REPEK**, v virih 1515 in 1523 na Logarščah *Anthoni Repeckh*, 1515 v Zakraju *Marco Repeckh*, v Policah *Oßwaldt Repeckh*, 1591 na Logarščah (v Rakovcu) *Andrei Repich*, 1654 v Bači pri Modreju *Repekh*, 4.VI.1677 *Gregorius Repik de Sapotniza* (LBap I Podm). Priimka v novejših virih na Tolminskem ni več zaslediti.

Priimek je nastal s tranonimizacijo iz vzdevka, ta pa iz apelativa *repek* ‘majhen rep’, ‘pecelj’ (Plet. II: 418). V RS je 22 nosilcev tega priimka, od tega 12 v obalno-kraški statistični regiji, nikogar pa ni na severnem Primorskem.

RINK, v virih 1523 *Steffan Renckh* v Polju (Šentviška planota), 1536 očitno taisti tudi v mitninski knjigi *Steffan Rinckh* (Gestrin 1972: 102), 1591 na Prapetnem Brdu *Milicher Rinckh*, 1598 na Kozarščah *Thomas Rinckh*, v Polju *Juri Rinckh*, v Šebreljah *Juri Rinckh*, 1624 prav tam isti *Jury Rinckh*, 1654 na Šentviški Gori *Rüing*, 1714 (ok.) na Čiginju *Stefan Rinckh*, 1948 je bil izpričan na Grahovem, na Kozarščah in na Čiginju (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. *pri Rinku* na Grahovem ob Bači in na Čiginju (Mikuž 4: 10). Priimek je bržkone nastal kot vzdevek iz narečnega apelativa *rink* v pomenu 'člen verige' (Tominec 1964: 195), 'obroč' (Špehonja 2012: 229). Število nosilcev priimka v RS je 65 oseb, od tega 36 v osrednjeslovenski, 12 v gorenjski in le 6 v goriški statistični regiji.

†**RONER**, v virih 1515 v Trtniku *Gregor Rayner*, 1523 prav tam *Gregor des Andre Romer sun*, 1591 na Ponikvah *Michel Ronar locho Maur Cauz*, 1624 v Trtniku *Thomas Ränner*, zapisan 1633 kot *Thomas Rainer* in 1654 kot *Thomasch Reiner*, 1677 prav tam *Stof Ronar*, tudi na Ponikvah med 1654 in 1708 sedem vpisov rojstev s priimkom *Ronar* in *Roner* (LBap I ŠG), 1680–1688 prav tam *Simon Roner*, h. i. *Ruónar* na Ponikvah (Mikuž 31: 9). Pozneje je na Tolminskem izumrl. Danes živi v RS le še 39 nosilcev, od tega 19 v goriški statistični regiji. Nastal je najverjetneje tako kot priimek *Reiner* iz nemškega rojstnega imena *Reinhard* (Brechenmacher II: 393). Priimek *Rener* (v RS živi 241 oseb s tem priimkom, od tega 104 v obalno-kraški in 51 v goriški statistični regiji) ni nastal na Tolminskem, izvajajo pa ga bodisi iz srednjespodnjemškega apel. *renner* 'sel na konju' ali iz imena *Reinhard* (Brechenmacher II: 400).

ROVŠČEK, v virih 1507 morda *Roschickh* (brez krstnega imena) v Šempasu, 1591 na Logarščah *Andrei Rosigh*, 1598 na Idriji pri Bači *Toni Ruschikh*, 1624 prav tam isti *Anthoni Rofchickh*, 1680–1688 na Idriji pri Bači *Juri Roussigh*, 1714 (ok.) na Kozarščah *Stefan Rousig*, *Gregor Rousig*, *Simon Rousig*, v Modreju *Thoni Rousig*, *Gasper Rousig*, 1755 *Stephanus Roszigh* iz Modreja (grof Attems 1994: 454); priimek je nastal s transonimizacijo iz nekdanjega stanovniškega imena **Rovšček*, ki izvira najbrž iz krajevnege imena *Roče*, manj verjetno pa iz nekega ledinskega ali hišnega imena **Rov*, **Rova*, **Rove* ali **Rovišče*. Videti je, da se je prvotna oblika **Rošček* najpozneje v začetku 18. stol. z diftongizacijo *o- > ov-* razvila v *Rovšček*. Spada med zelo redke tolminske priimke, v RS danes živi samo 37 nosilcev, vsi v goriški regiji, večinoma na Tolminskem.

RUŠIČ, v virih 1591 v Podmelcu *Vrban Rufig*, 1598 prav tam isti *Vrban Rufchig*, 1624 prav tam isti *Vrban Rufchiz*, na Njivici (Gnuiutza), opustelem zas. Doblarja, *Michel Rufchiz*, 1633 v Poljubinju *Primos Rusich*, 1654 v Bači pri Modreju *Russitsh*, 26.VI.1673 na Temljinah *Martinus Rufig* (LBap I Podm), 1680–1688 v Bači pri Modreju *Lenard Russigh*, hišno ime *Rùšč* na Mostu na Soči in v Gorenjem Logu (Mikuž 1: 5, Mikuž 10: 17). Priimek je nastal s transonimizacijo iz patronimika k vzdevku **Rus*, ta pa iz apelativa *rus*, *rusec* 'rdečelasec', oblika *Rušič* se je razvila iz pričakovanega **Rusič* z retrogradno asimilacijo. Prim. hišno ime *Rusec* (nar. *Rusc*) na Grahovem ob Bači in v Podbrdu. Nosilcev priimka v RS je samo 13. Na Tolminskem živijo v krajih Roče, Most na Soči in Čiginj (TIS 2016).

RUTAR, v virih 1507 v Grgarju *Lennhartt Rutter*, 1515 v Čadrgu *Jacob Rutter suppan*, 1523 prav tam *Jerni des Lienhart Ruttar sun*, 1515 v Poljubinju *Thomas Ratter suppan*, 1523 prav tam *Anndre Schmidt vormals Thomas Rutar*, 1515 v Poljubinju *Urban Ratter*, 1523 prav tam *Urban Thomas Rutar brueder*, 1523 na Modrejcah *Ellar Rutar*, 1515 v Ročah *Simon Rautter*, 1523 prav tam *Michel Rutar*, 1515 v Kojci *Janse Reutter*, isti vpisan 1523 kot *Janse Rutar*, 1515 v Jesenici *Linnhardt Reutter*, isti vpisan 1523 kot *Lienhart Rutar*, 1515 v Cerknem *Anthoni Reutter Thurschza* in še eden *Anthoni Reuter*, vpisan 1523 kot *Thonich Rutar supan*, 1515 v Cerknem *Casper Raitter*, 1523 prav tam *Miclau des Jure Rutar sun*, 1515 v Jaznah *Gregor Reutter*, 1523 prav tam *Jacob des Gregor Rutar sun*, 1591 v Poreznu *Toni Rutar*, 1598 v Zatoľminu *Matheus Rutter*, *Steffan Rutter*, *Michel Rutter*, v Poljubinju *Vrban Rutter*, v Čadrgu *Andre Rutter*, na Modrejcah *Thomas Rutter*, *Blaß Rutter*, v Cerknem *Blaß Rutter*, *Petter Rotar*, v Poreznu *Thoni Rutter*, 1624 v Zatoľminu *Hans Matheus Rutter*, *Steffan Rutter*, *Michel Rutter*, v Tolminu *Lorenz Rutter*, *Laure Rutter*, v Čadrgu *Andre Rutter*, v Poljubinju *Vrban Rutter*, v Cerknem *Petter Rutter*, *Mathia Rutter*, 1654 v Poreznu *Eller Rutter*, 1677 prav tam *Lenardo Ruttar*, 1703 v Zadlazu *Thomas Ruthar di Sadlas*, 1752 v Oblokah *Leonardo Ruttar*, 1794 v Grantu *Gasparo Ruttar*. Priimek je nastal kot statusno poimenovanje za posestnika *ruta* oz. *rovta*, tj. novoizkrcenega zemljišča. Spada med najbolj razširjene tolminske priimke. Različici *Rovtar* in *Rotar* na Tolminskem 1948 nista bili izpričani (ZSSP). V RS šteje 1.012 nosilcev, od tega 450 v goriški in 222 v osrednje-slovenski statistični regiji. Prim. tudi priimek ⇒ *Lazar*, ojk ⇒ *Rut*, ⇒ *Rute*, ⇒ *Lazi*.

SELINEC [selíneč], v virih 1515 *Crische Seliniz* v Mlaki (pri Plužnjah), 1591 na Želinu, zaselku Straže v o. Cerknem (Selin) *Juan Seliniz*, v Jagrščah *Jacob Seliniz*, na Pečinah *Bastian Seliniz de Bifichia*, 1598 na Slapu ob Idrijci *Heller Selinitz*, na Šentviški Gori (Wifchikha) *Juri Seliniz*, v Ravnah pri Cerknem *Michel Seliniz*, 1624 v Doljah *Michel Seliniz*, na Slapu ob Idrijci *Eller Selleniz*, na Šentviški Gori (Bificha) *Jurj Selliniz*, Prapetnem Brdu *Wallanthin Selliniz*, 1654 na Slapu ob Idrijci *Selleniz*, 1.V.1674 na Logarščah *Andreas Schelinz* (LBap I Podm), 31.1.1702 na Slapu ob Idrijci *Lucas Seliniz* (LBap II ŠG); po podatkih telefonskega imenika (TIS 2016) je priimek danes izpričan na Idriji pri Bači. Predstavlja stanovniško ime, izpeljano s pripono *-ec* iz imena zaselka *Želin*, ki je tudi samo izpeljano iz okrajšanega osebnega imena **Žel* k zloženim psl. imenom **Želestryjb*, **Želebqđb* ipd. (Torkar 2013b: 114, 120). Je eden redkih priimkov, ki kljub svoji prozornosti niso bili poknjženi. Glasiti bi se moral **Želinec*, kot je razvidno iz zapisa za zaselek *Želin* 1591 (*Selin*) in tam prisotni priimek *Seliniz*. 5.IX.2000 je imel v RS še 8 nosilcev (Priimki 2000), danes manj kot 5.

SELJAK [selják], v virih 1515 v Kojci *Jacob Sedmackh* – domnevati je mogoče napako zapisovalca, saj je 1523 vpisan *Gregor des Jacob Salackh sun*, podobno kot je na mestu *Anthonija Sedmackha* prav tam 1523 vpisan *Gregor des Anthon Solackh enickhel*, 1591 v Kojci *Luches Seliach*, 1598 prav tam *Caspar Seliakh*, v Selcu (zaselek Bukovega) *Gregor Seliakh*, 1606 prav tam *Laure Selliackh*, 1624 prav tam isti *Laure Seliackh*

in *Marthin Selliackh*, 1654 v Kojci *Jacob Selliackh*, 1682 v Jesenici *Juri Seliach*, 1672 celo v Čabru *Georgius Selak* (Malnar 2010²: 124). V letih od 1654 do 1708 zasledimo v Lipetih (Bukovski Vrh), v Policah in v Ročah 12 vpisov rojstev otrok s priimkom *Seliac*, *Selach* (LBap I ŠG). Ta priimek je po vsej verjetnosti nastal v območju Bukovega, kjer obstaja zaselek *Selc*. Gl. pri tpn ⇒ *Selc*. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena **Seljak*, ki je označeval prebivalca zaselka *Selc* in je posredno povezan z občnim imenom *selo* 'vas, naselje'. Kar zadeva zapisovanje pripone, velja zanjo isto kot pri priimku ⇒ *Poljak*. Priimek v RS nosi 370 oseb, od tega 143 v goriški statistični regiji. Različico *Selak* nosi 227 oseb, od tega 87 v gorenjski in le 16 v goriški statistični regiji.

SERJUN [serjún], v virih 1591 v Lazcu *Juan serium*, v Otaležu *Grigor serium loco Arnei serium*, v Kojci *Pauli serium*, 1598 v Lazcu *Christof Serium*, v Plužnjah *Gregor Serium*, *Martin Serium*, 1624 v Lazcu *Christoph Serium* in *Christan Serium*, *Gregor Seriam*,⁴⁸ v Mlaki (pri Plužnjah) *Martin Serium*, 1598 in 1624 v Kojci *Simon Serium*, 1624 prav tam *Jury Zerun*, 1654 vpisan kot *Jury Serium*, v letih od 1654 do 1708 v Lipetih (zaselek Bukovskega Vrha) 6 vpisov rojstev otrok s priimkom *Serium* (LBap I ŠG), 1752 v Oblokah *Anse Serium*, IX.1787 prav tam *Joannes Serium* (LMor GCOH); priimek je najverjetneje nastal kot vzdevek in se zdi izpeljanka s pripomo *-un* (< **-unъ*) iz glagola *sрати* 'iztrebljati se', prim. apel. *merčun* 'kdor uradno meri žito, sol' in priimek *Merčun* iz *meriti* (Bezlaj II: 178) ali *Bahun* iz *bahati se* 'pretirano se hvaliti' (Bezlaj I: 8). Šlawski (1974: 134) ugotavlja, da je osnovna funkcija te pripone tvorba nominov agentis. Bajec pravi, da ima ta pripomo navadno slabšalni pomen in je še tvorna (Bajec 1950: 46). *Serjun* spada med zelo redke priimke, v RS ima samo še 24 nosilcev, vsi živijo v goriški statistični regiji.

SERŽENTA [sržénta], v virih 1515 v Ročah *Andre Slusenta*, 1591 v Novakih *Laure Slufenta*, v Plužnjah *Mateus* in *Tomas Slusenta*, v Otaležu *Mateus Slusenta*, v Ročah *Petri Slusenta*, 1598 prav tam *Marco Slufchenta*, 1606 prav tam isti *Marco Schlufenta*, 1624 na Čiginju *Thonni Slufenta*, 1654 v Ročah *Sluschenta*, v Bači pri Modreju dvakrat *Sluschentha*, še 2.IV.1728 *Georgius, sin Florjana Slusenta* iz Hotenje (LBap III ŠG), 1.1.1742 pa že *Matija Shershenta* na Prapetnem Brdu, v SA ŠG I za Prapetno Brdo 1782 *Gertrudis Shorshenta*, *Joannes Sarshenta*, v Dolenji Trebuši 11.IX.1855 *Ursula Scharsenta* (SA II DT), tam tudi h. i. *Pri Seržentu*, 1948 v Dolenji trebuši *Terezija Serženta* (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Zaradi vokalne redukcije **Služenta* → **Səlženta* je prišlo do premene *slž-* > *srž-*, kar se je odrazilo tudi v zapisu (*Serženta* pač ohranja *e*-jevski zapis polglasnika), vendar je še pred tem migriral na Hrvaško, kjer se je še l. 1948 v Daruvarju in Sisku ohranil v prvotni obliki *Služenta* (Leksik prezimena 1976: 599). Na podoben način se je krajevno ime *Jágršče* prek **Jágødšče* razvilo iz prvotne oblike **Jágodišče*, iz *péstunja* pa *péstrna* (Ramovš 1924: 83). Priimek je enak predkr-

⁴⁸ Alternacija izglasnih fonemov *-n* in *-m* se pojavlja na slovenskem zahodu in je zgodovinsko izpričana tudi v občnoimenski leksiki, prim. v Alasijevem slovarju iz leta 1607 *adam* 'eden', *dam* 'dan', *sim* 'sin' (Šekli 2008: 161, op. 160). Prim. tudi priimek ⇒ *Jeram*.

ščanskemu slovanskemu antroponimu, tvorjenemu iz osnove glagola *služiti* ‘opravljati delo za koga, pri kom’ in hipokor. pripone *-enta* (< **-ęta*). Enak antroponim **Služata* (*Slusata*) je izpričan v čeških historičnih virih iz 13. stol. (Pleskalová 1998: 141, Svoboda 1964: 164–165), iz iste osnove pa sta tvorjena tudi stčeš. atn **Služak* (*Zlusak*) iz 12. stol. in **Služek* (*Slusek*) iz l. 1226 (Pleskalová 1998: 141). V Sloveniji je danes le še 16 nosilcev tega priimka. Prisotnost nosnika navkljub denazalizaciji v slovenščini 12.–13. stoletja je nepričakovana, vendar imamo takšnih primerov še nekaj.⁴⁹ Prim. še priimek *Šulenta*, v Sloveniji danes samo 6 nosilcev na Štajerskem.

Za stčeš. antroponime je pripono *-’ata/ęta* < psl. **-ęta* obdelala Pleskalová (1998: 62). Pripona **-ęt-* je bila v praslovanščini produktivna za tvorbo apelativnih poimenovanj mladičev. Verjetno je, da je prav iz te funkcije pripone *-ęt-* izhajala patronimična in formalno hipokor. pripona **-ęta* < **ęt + a*. V češčini se je po denazalizaciji in depalatalizaciji ta pripona razvila v *-ata*, v južnoslov. jezikih v *-eta*, v vzhodnoslov. v *-’ata*. Pleskalová deli stčeš. antroponime z navedeno pripono na izsamostalniške, npr. *Petr’ata*, *Jur’ata*, *Kon’ata* (*Konrad*), *Kub’ata* (*Ja-kub*), *Bratr’ata*, in izglagolske, kjer so prevladujoče tvorbe zložena osebna imena, npr. *Chval’ata* ← **Chval’ibog* oz. **Boguchval*, podobno *Modl’ata*, *Mysl’ata*, *Slavata/Slav’ęta*, *Tvor’ata* in *Krst’ata*. Svoboda (1964: 164) našteva ustrezna srb. in hrv. imena, kot so *Radeta*, *Vladeta*, polj. *Gościęta*, *Sobięta*, rus. *Острыта*, *Путьта*, češ. *Blažata*, *Črňata*, **Družata*, *Host’ata*, *Služata*, *Třebata*, nemalo je nastalih iz svetniških imen – *Petrata*, *Šavlata*.

O nekdanjem osebnem imenu **Želeta* priča ime vasi *Želeče*, ki je od leta 1960 sestavni del Bleda (Pregled sprememb naselij 1992: 11), o nekdanjem atn **Mysleta* pa krajevno ime *Misliče* v Brkinih in današnji priimek *Misleta* s komaj 12 nosilci (Torkar 2010a: 130, 224, ĚSSJa 21: 44). Prim. tudi priimke ⇒ *Blazetič*, ⇒ *Černe*.

†SKOČIR [skočir], v virih 1515 na Vrsnem *Oßbaldt Skozier*, *Jacob Skozier suppan* in *Peter Skozier*, 1523 pa isti trije v zapisih *Oswald Kotschier*, *Jacob Kotschier*⁵⁰ in *Peter Skotschier*, 1591 v Doljah *Tomaf scozir*, 1598 prav tam *Thoni Skazier*, na Selih nad Podmelcem *Jacob Skazier*, 1606 na Vrsnem *Valentin Scocir*, 1624 prav tam *Thomas Scotier*, *Benedict Scotier*, *Caspar Scotier*, na Selih nad Podmelcem *Jacob Scotier*, na Idriji pri Bači *Jury Kofchier*, 1633 v Zadlazu *Boltiser Scocir*, 26.IV.1674 v Liscu priča *Hilarius Schozir*, pozneje ga na obravnavanem območju ni zaslediti; priimek je nastal iz glagola *skočiti* ‘z odzivom zelo hitro vstati’, dozdevno kot vzdevek za drobnega človeka nagle jeze (Merkù 1982: 59). V RS živi 327 nosilcev tega priimka (od tega 187 v goriški statistični regiji), katerega edino žarišče je bilo na Vrsnem.

⁴⁹ Ramovš (1924: 105–110) govori o odnosu slovenskega *e, o + n(m)* proti psl. **ę* in **ǫ* in ponazarja pojav novih nosnikov s krajevnima imenoma *Dombrava* (pri Prvačini) ter *Andol* (pri Ribnici) in iz njega izpeljanim priimkom *Andolšek* (iz psl. občnega imena **ędol* ‘dolina’). *Andol* sicer ne spada v to skupino, saj je nastal z disimilacijo iz **Landol* (Torkar 2009a: 78).

⁵⁰ Prim. opuščanje vzglasnega *s-* v nem. zapisih slovenskih zemljepisnih imen ⇒ *Stržišče* (nem. *Tradischk*) in *Stražišče* (nem. *Drasisch*), *Svečina* (nem. *Witschein*) ipd.

†**SKREKA**, v virih 1515 na Idriji pri Bači *Andre Skreka*, 1523 prav tam isti *Anndre Sackhrekha*, 1515 v Cerknem *Jure Kreka*, 1523 prav tam *Jure Schreckha erben*, 1579 in 1591 pri Podščenčurju na Kneži *Laure Screcha*, 1598 na Idriji pri Bači *Paul Skrekha*, na Kneži *Andrei Skrekha* in *Juuan Skrekha*, 1624 spet *Juuan Sreckha* (sic), 1633 v Podmelcu *Luchies Screcha*, 1654 na Idriji pri Bači *Skhrekha*, na Prapetnem Brdu *Skhrakh*, 1680–1688 na Idriji pri Bači *Pauli Schrecha*, pozneje ga ni zaslediti. Priimek je domnevno nastal kot vzdevek iz apelativa *skrek* ‘žabja noga, krak’ oz. *skrak* ‘zadnja noga’ (Plet. II: 497), verjetno s flektivno derivacijo iz roditeljske oblike. O razmerju *skrek* proti *kek* meni Snoj, da gre za leksikalizirano predložno zvezo **sъ korkъ* ‘nekaj kraku podobnega’ (Snoj v Bezljaj III: 248). Prim. tudi priimek *Krek* na loškem ozemlju, v virih od 1500 na Lovskem Brdu pri Poljanah *Petter Krekh* (Blaznik 1963: 305).

SKRT, v virih 1515 na Ponikvah *Michel Skrat*, 1523 prav tam *Leonard Michels Skhirt sun*, 1598 prav tam *Primus Skrat*, v Hotenji (zas. Dolenje Trebuše) *Achatz Skrat*, 1624 na Ponikvah *Primof Skhert*, 1654 na Ponikvah in na Prapetnem Brdu *Skhräth*, *Skhrath*, 1680–1688 na Ponikvah *Steffan Schratt*, na Prapetnem Brdu *Laure Schratt*, 1714 (ok.) v Tolminskem Lomu *Steffan Schert*, *Florian Schert*, 1770 na Slapu ob Idriji *Thomas Skert* (SA ŠG I). Priimek je morda nastal kot vzdevek za majhnega človeka iz v cerkljanskem narečju izpričanega apel. *skärt*, *škärt*, *škərlc* ‘kratke vprežne sani za vleko hlodov’ (Razpet 2006: 91).

Na pomen ‘majhen človek’ kažejo tudi zapisi *Skrat*, *Skhrath* iz let 1515, 1598 in 1654, saj je tudi škrt sinonim za majhnega človeka. Beseda se rekonstruira kot **skr̥t̥b* in je po eni razlagi povezana s pomenom ‘odrezan, kratek’, iz česar se je razvil tudi pomen ‘skop’ v besedi *škrt* (Kurkina 1975: 18). Druga razlaga pa pravi, da je priimek nastal kot vzdevek iz pridevnika *škrt* ‘skop’ (Furlan 2011: 49), ki se povezuje z ide. glagolom *(s)kr̥bmi- : *(s)kr̥b-énti ‘viti, stiskati, krčiti’ (Furlan v Bezljaj IV: 76). V RS živi 318 nosilcev tega priimka, od tega 186 v goriški statistični regiji.

SMREKAR, v virih 1515 na Ljubinju *Lucas Schmareckher*, na Selih pri Volčah *Gregor Smarickher suppan*, 1523 prav tam *Petter des Gregor Schmerokher aid(en)*, 1515 na Volarjih *Ulrich Schmareckher*, na Kamnem *Iban Schmarickher*,⁵¹ 1591 v Tolminu *Andreia Smrechariza*, na Ponikvah *Gaspar Smrechar loco Blas Rutar*, v Ročah *Juri Smrechar*, 1598 v Doljah *Florian Smrekher*, na Volarjih *Petter Schmrecher*, *Vidiz Schmrekher*, *Thomas Smrekher*, *Toni Smrekher*, na Čiginju *Valentin Schmrecher*, 1624 na Volarjih *Phillip Smreckher*, v Tolminu *Lucas Smrekher*, 1654 na Selih pri Volčah *Smrekher*, na Temljinah *Wallentin Schmrekher*, 16.VIII.1674 prav tam *Marfcha f.l. Valentini Smriecar*, 22.VII.1742 v Doljah botra *Magdalena Smrekar* (!), 1948 je priimek še izpričan na Temljinah, Kneži in v Lojah (Kartoteka ZSSP, šk. 94); priimek je nastal

⁵¹ Navedeni zapisi priimka *Smrekar* odražajo dialektizem **Smarekar*, ki je nastal zaradi fonološkega pojava vrivanja vokala v soglasniški sklop *smr*, prim. nar. *sàrabót* (v kraškem, rezijanskem, tolminskem, cerkljanskem in črnovrškem narečju), *sərəbót* (v briškem) oz. *se'ró.bat* (v kostelskem narečju) in *sirobot* (v belokranjskem adleškem govoru) za knjižno *srobót*, a tudi tpm *Borovnica* nam. **Bravnica* (Torkar 2017a: 333).

s transninizacijo iz stanovniškega imena **Smrekar*, ki izvira iz nekega ledinskega oz. hišnega imena **Smreka*. Priimek ima v RS več žarišč in spada med frekventnejše z 865 nosilci, od tega jih 426 živi v osrednjeslovenski in le 74 v goriški statistični regiji.

†**SOŠNJA**, v virih 1624 v Novakih *Achaz Schofsna*, 1654 na Slapu ob Idrijci *Sussna*, 9.II.1659 prav tam *Valentin Sosnia* (LBap I ŠG), 17.VII.1678 v Tolminu *Magdalena f.l. Vrbani Sosna*, 16.XI.1738 na Slapu ob Idrijci *Valentin Sosne*, 30.V.1743 *Antonius Shoshna* (LBap IV ŠG), 1782 *Zebastianus Shoshne* (SA ŠG I),⁵² pozneje se na obravnavanem območju ne pojavlja več. Nejasen priimek, morda izpeljan s svojilno pripono *-*jb* iz na Tolminskem neizpričanega apelativa *sosna* ‘borovec’ (Plet. II: 538, Snój v Bezlaj III: 293) ali iz osnove nar. glagola *šošnjáti* ‘nosljati’ oz. *šušnjáti* ‘šušljati; hripavo govoriti; nosljati’ (Furlan v Bezlaj IV: 93). Izredno redek priimek, 5.IX.2000 je imel v RS samo 6 nosilcev (Priimki 2000), danes manj kot 5, izpričan je le v Čepovanu in Bukovici pri Novi Gorici (TIS 2016).

SOVA, v virih 1515 na Šentviški Gori *Michel Solba*,⁵³ 1523 prav tam *Lasar des Michel Soba sun*, 1589 na Črnem Vrhu pri Polhovem Gradcu *Mathia Soua*, 1591 v Cerknem *Justin Bait loco Blas Soua*, na Šentviški Gori *Jacob Riauz loco Stiefin Soua*, 1598 v Zakraju *Martin Schoua*, 1624 prav tam isti *Martin Soua*, na Prapetnem Brdu *Matheus Soua*, v letih od 1654 do 1708 je na Šentviški Gori, v Zakraju in Dolenji Trebuši 6 vpisov rojstev otrok s priimkom *Soua* (LBap I ŠG), 1948 sta bili izpričani še dve osebi s tem priimkom na Šentviški Gori in v Dolenji Trebuši; priimek je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena *Sova*, ki izhaja iz apelativa *sova* ‘večja roparska nočna ptica’. Je zelo redek priimek in ima v RS samo 30 nosilcev, od tega 15 v osrednjeslovenski statistični regiji.

†**STERGULC** [stergúlc], v virih 1515 na Bukovem *Caspar Striguly*, 1523 prav tam *Cocian des Casper Strigatutz sun* in na Ljubinju *Valentin Striguli*, 1525 v Šempolaju *Iustus Stergulez* (Merkù 1994: 179), 1598 na Grahovem ob Bači *Josep Streguliz*, 1624 prav tam *Juuan Straguliz*, 1633 *Clemen Cos in locho di Juuan Streguliz*, 1654 na Šentviški Gori *Strigulliz*, prav tam 1702–1707 več vpisov *Sterguliz*, *Stergulz* v LBap II ŠG. Glede na starejše zapise bi priimek morda lahko rekonstruirali tudi kot **Strigulec*, tudi **Strigulej*, kar bi lahko bilo v zvezi z nar. *strigúlja* ‘strigalica’ (Plet. II: 591). V tem primeru bi priimek nastal iz vzdeyka za suhega, slabotnega človeka. Kasnejši zapisi, ki so nastali z vokalno redukcijo, omogočajo rekonstrukcijo **Strgulec*, kar bi bil priimek po poklicu oz. dejavnosti, izpeljan iz poimenovanja orodja *strgulja*, s širokim pomenskim poljem, povezanim z glagolom *strgati* (Plet. II: 590). V RS živi po zadnjih podatkih le 28 oseb s tem priimkom, od tega 21 v goriški statistični regiji, vendar le na Bovškem, kjer je očitno še eno žarišče tega priimka (Kartoteka ZSSP, šk. 94).

⁵² Zapisa *Sosne* in *Shoshne* odražata preglas v izglasju, sicer značilen za tolminsko narečje.

⁵³ Zapis *Solba* nam. *Soba* je očitno posledica malomarnosti zapisa.

STRGAR/STERGAR, v virih 1507 v Krvavcu (na Banjšicah) *Juri Stergar*, v Podleščah (na Banjšicah) *Peter Stergar*, v Ilovci (zaselku Kala nad Kanalom) *Ybann Stergar*, 1523 v Podleščah *Jurse Stergar*, 1579 na Kneži *Toni Stirgar*, 1598 na Njivici (zas. Dobljarja) *Steffan Stergar*, *Vlrich Stregar*, *Mathia Stregar*, 1624 prav tam isti *Steffan Sterger*, *Vlrich Streger*, *Steffan Streger*, 1654 v Dobljarju in Nemškem Vrhu *Stergar*, 1714 (ok.) v Dobljarju *Stefan Stergar*, *Thomas Stergar*, 1948 je živel na Koritnici *Alojz Strgar* (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Priimek *Stargar* je bil razširjen v Nadiških dolinah v 17. in 18. stol. (Zuanella 1997: 60, tudi Spletni vir 5). Nastal je iz apelativa *strgár*, izglagolske izpeljanke, ki označuje poklic oz. dejavnost, najverjetneje dimnikarsko (Plet. II: 590). Različica *Strgar* ima v RS 421 nosilcev (125 v osrednjeslovenski, 62 v gorenjski in 43 v goriški statistični regiji), *Stergar* pa 275 (84 v podravski, 69 v osrednjeslovenski in le 12 v goriški statistični regiji).

†**SVETEC**/†**SVETIČ**, v virih 1515 na Pečinah *Petter Swediz* (= **Svete*c ali **Svetič*), 1598 prav tam že s patronimično obliko istega priimka *Laure Suetitschiz* (= **Svetičič*), ki je izpričana že 1515 v Ročah: *Jure Sweditschiz suppan*. Na Cerkljanskem se je obdržala le patronimična oblika ⇒ *Svetičič*. Atn **Svete*c oz. **Svetič* sta hpk od okrajšanega imena **Svet* k zloženemu imenu **Svetogoj*, izpričanemu 1150 pri Vrbskem jezeru na Koroškem v zapisu *Cwetugoi* (Kos Gr IV: 153), 1291 v zapisu *Zwetogoy* na Luši pri Škofji Loki (Blaznik 1963: 161), tudi h. i. *pr. Svetógej* v Hlebcah pri Radovljici (Čop 1983: 35). Ime **Svete*c je izpričano že v 12. stol. v Vetrinjah na Koroškem v zapisu *Zwantiz* (Kos Gr. IV: 472), 1240 v Osojah v Reziji v zapisu *Svettiz* (Kos 1954: 300), 1.III.1304 v Špetru (Benečija) kot *Sfetič* (Otošec 1995: 63), 1416 na Koritnem pri Bledu kot *Sweticz* (Bizjak 2006: 210), 1426 *Zwetezc ob der Lewtsch* pri Lučah ob Savinji (Blaznik II: 5), 1443 v Starem dvoru pri Škofji Loki tudi kot *Sweticz* (Blaznik 1963: 256), 1498 v Gozdu – Martuljku *Symon Swetitz* (Mlinar 2018: 81), 1501 v Izgorjah pri Žireh *Stefann, f. Swetatz*, v Kopačnici *Paul, f. Swetatz*, v Srednji vasi pri Poljanah *Crisna, fa. Swetatz*, v Poljšici pri Podnartu *Swetatz, f. Lienhartt*, na Dovjem *Ianobin, f. Swetatz*, v Valterskem Vrhu *Swetatz*, na Okroglem *Paul, f. Swetatz*, v Stari Loki *Swetatz Wositsch*, na Gostečah *Swetatz Skuttnik*, *Lucas Swetatz* in *Thoman Swetatz* v Ravnah pri Žireh (Blaznik 1963: 421). Priimek *Svete*c nosi danes v RS 226 oseb, od tega 98 v pomurski, 49 v koroški in 42 v osrednjeslovenski statistični regiji, njegovo različico *Svetic* pa 32 oseb. Priimek *Svetič* nosi 37 oseb. Gl. tudi priimka ⇒ †*Svetičič* in ⇒ †*Černigoj*.

†**SVETIČIČ**, v virih 1515 v Ročah *Jure Sweditschiz suppan* (= **Svetičič*), 1523 isti *Jure Schwetzitz* (= **Svečič*), 1598 na Pečinah *Suetitschiz*, v Jagrščah *Josepf Suetitschig*, 1624 na Pečinah isti *Laure Suetitschiz*, v Jagrščah isti *Josepf Suetitschiz*, 1654 v Ročah *Suetischekh*, 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Mellicher Sfetischig*, v Šebreljah *Paulo Sfetiscigh*; priimek na obravnavanem območju 1948 ni več izpričan (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Priimek je izpeljan s patronimično pripono *-ič* iz predkrščanskega rojstnega imena **Svete*c (*Svetic*) oz. **Svetič*, ki je najverjetneje hpk od okrajšanega imena **Svet* k zloženemu imenu **Svetogoj*, izpričanemu 1291 kot *Zwetogoy* na Luši pri Škofji Loki

(Blaznik 1963: 161) in v h. i. *pr* *Svetógej* v Hlebcah pri Radovljici (Čop 1983: 35), prim. 1515 na Pečinah *Petter Swediz*. Prid. *svet*, ki ima danes pomen 'posvečen', je v slovanskih atn **Svetogoj* ipd. prvotno imel pomen 'močan' (Svoboda 1964: 87). V 9. in 10. stol. je bilo na Moravskem, v Panoniji in v vzhodnih Alpah popularno npr. ime **Svetopolk* oz. **Svetipolk* (< psl. **Světopolkъ* oz. **Světīpolkъ*), ki ga razlagajo kot 'močan med vojščaki' (Valčáková 2007: 26). Priimek *Svetičič* ima v RS 66 nosilcev, od tega 26 v goriški statistični regiji. Gl. tudi priimek ⇒ †*Svetec*/**Svetič*.

ŠAVLI, v virih 1515 v Zatoľminu *Schaulin*, 1523 vpisan kot *Schauli*, 1591 v Cerknem *Micheu Saule loco Cozian Cramer*, v Otaležu *Martin Saule loco Juri Tauzer*, 1598 v Zatoľminu *Martin Schaule*, v Tolminskem Lomu *Lienhardt Schaule*, v Plužnjah *Andre Schaule*, 1624 v Doljah *Stephan Schaulle*, v Zatoľminu *Marthin Schaulle*, *Clement Schaulle*, *Arnei Schaulle*, v Tolminskem Lomu *Paulle Schaulle*, 1654 na Slapu ob Idriji *Schaulle*, 3.IX.1656 na Šentviški Gori *Laurentius Schaule*, 16.VII.1678 v Tolminu *Gregorius Saule*, 16.IX.1809 v Zatoľminu *Andreas Shauli* (LNati VI Tol), 1846 na Idriji pri Bači h. i. *Shauln* (SA Idr/B), 1957 prav tam h. i. *pr Šáulnu* (Mikuž 1957: 16), 1948 je na Slapu ob Idriji in Selih nad Podmelcem izpričanih pet oseb s priimkom *Šavli*, na Idriji pri Bači in na Slapu ob Idriji pa štiri osebe s priimkovno različico *Šauli* (Kartoteka ZSSP, šl. 94). Priimek vsebuje biblijsko ime *Saul*, ki prek grščine izvira iz hebr. *Šaul*, prvotnega imena apostola Pavla, prim. češ. *Šavel*, polj. *Szawel*, rus. *Савелуи* (De Felice 1979: 225, SEMSNO 1996: 122), prevladal pa je zapis po it. navadi z *-li* namesto z *-le*, podobno kot *Šorli*. Prim. tudi Trubarjev zapis *Shaulezha Katerina* (1558), ki ga je že Ramovš (1924: 251) razložil kot svojilno obliko (posesiv na *-jъ) iz osebnega imena *Šavlè*, gen. *-éta*. Zapis *Schaulin* iz 1515 in h. i. *Shauln* oz. *pr Šáulnu* kažeta, da se je priimek občutil kot tvorjenka s furl. manjšalno pripono *-in*, čeprav je bila to izvorno manjšalnica s pripono *-e* (< *-e). V RS je 335 nosilcev tega priimka, od tega 199 v goriški statistični regiji. Različica *Šauli* ima le 9 nosilcev, pač pa ima različica *Šavle* 103 nosilce, od tega 75 v obalno-kraški statistični regiji, *Šaule* pa 9.

†**ŠEBRELJEC** [šebréljɛc], v virih 1579 v Podmelcu *Michel Drecogna loco Hieroni Sibreiz*, 1591 na Temljinah *Michel Sibreliz*, 1598 prav tam *Miclau Sibreliz*, 1606 prav tam isti *Miclau Sibriliz loco Petri Papes*, 1624 na Kneži *Iuuan Sibreckh*, na Temljinah *Niclau Subrellitsch*,⁵⁴ 1633 prav tam *Juri Smrecker in logo di Micklau Sabregliz*, pozneje je izumrl. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Šebreljɛc*, izpeljanega iz cerkljanskega krajevnega imena *Šebrelje*. Tpn *Šebrelje* je nastal s tranonimizacijo iz prvotnega imena **Šibreljane*, kar je mogoče razložiti kot prebivalci **Šibrelje gore* (= planote), v **Šibrelji gori* pa se domneva pozabljeni apel. **šibra* ali **šibrel* 'šiba' (Torkar 2019b: 79).

⁵⁴ Zapis izkazuje variantno pripono *-ič*.

ŠKVARČA/ŠKVARČ, v virih 1591 v Spodnji Idriji *Agostin Squarza*, 1654 na Pra-petnem Brdu *Skhuarza*, 12.IX.1659 na Slapu ob Idriji *Thomas Squarzcha*, 1.IV.1861 na Koritnici *Martin f. Blasii et Mariae Squarzh*, h. i. *Škvarč* na Koritnici, različica *Škvarča* danes zlasti v Gorenji Trebuši. Število nosilcev različice *Škvarča* v RS je 42, različice *Škvarč* pa 189. Različica *Škvarč* je razširjena predvsem v Ajdovščini in na Colu (114 oseb v goriški statistični regiji), *Škvarča* pa na vzhodnem Tolminskem (25 v goriški statistični regiji). Obstajata še različici *Skvarča* (210 oseb, od tega 152 v osrednjeslovenski statistični regiji, med Logatcem in Rovtami) in *Skvarč* (31 oseb, od tega 16 v osrednjeslovenski statistični regiji), ki pa imata areal izven Tolminske. Ni čisto jasno, ali gre za priimek s prevzeto ali domačo besedo. Bezljaj ta priimek povezuje z apel. *kvarc* 'kremen', ki je prevzet iz nem. *Quarz*, za katerega se domneva izposoja iz slovanskega (stpolj.) etimona *twardy* < psl. **tvьrdь(jь)* (Bezljaj II: 116). Bańkowski (1: 866) v nem. rudarskem izrazu *Quarz*, ki je po njegovem nastal v čeških ali šlezjskih rudnikih v 14. stol., domneva slovanski izraz **kvarьсь* ali **skvarьсь*, prim. psl. **kvariti* 'kvariti', ali **tvьdьсь*, polj. *twardy*, glede vzglasja prim. nem. *Quark* iz slovanskega **tvarogь*. Morda bi kazalo iskati izvor v apel. *skvara* 'maščobni cinek na juhi' < psl. **skvara* 'vročina, pripeka' (Plet. II: 502, Snoj v Bezljaj III: 252, Bula-hovskij 1948: 119), prim. polj. priimke *Skwar*, *Skwara*, *Skwarcz*, *Szkwara* ipd., ki jih Rymut (II: 442) prav tako izvaja iz stpolj. *skwara* 'vročina, pripeka'. Priimki *Škvarča*, *Škvarč*, *Skvarča*, *Skvarč* so torej verjetno nastali iz vzdevka, ki je označeval bodisi človeka z odločnim, trdnim značajem, bodisi osebo z neko okvaro, bodisi človeka, ki je nekaj pražil oz. cvrl, npr. rudo.

ŠORLI/ŠORL, v virih 1515 na Ljubinju *Linhardt Schorling*, v Šebreljah *Jure Schorli*, v Podmelcu *Larenz Schorly*, na Koritnici *Jure Schorli* in *Fegus Schorli*, nato še 1523 v Oblokah *Jacob Scherl*, v Podmelcu *Jure Schorle*, na Koritnici *Jure Scherle*, 1536 v baški mitninski knjigi *Petter Schorll* in *Caschper Scharlle*, ki ju upravičeno smemo umestiti v Baško dolino, saj je priimek *Šorl* v Sorici in Spodnjih Danjah izpričan šele 1560 (Kos 1894: 28). 1574 je v Podmelcu *Lenart Sorli*, na Kneži *Arnei Sorli*, v Kneških Ravnah pa *Juan Sorli*, 1591 so poleg njih izpričani še na Koritnici *Juri Ortar locho Bolter Sorli* in *Matia Strus locho Juri Sorli*, v Kojci *Hosbolt Sorli*, v Cerknem *Laure Cabau locho Grigor Sorli*, 1624 na Ponikvah *Mathia Sorle*, 1654 na Koritnici *Jerney Schärllle*, v letih od 1654 do 1708 na Ponikvah in na Pečinah deset vpisov rojstev (osem in dva) otrok s priimkom *Schorli* oz. *Sorli* (LBap I ŠG), 1654 na Ponikvah *Schärle*, v LBap I Podmelec je 27.III.1666 vpisan *Georgius f.l. Valentini Sorli de Logisza* (Logaršče), 14.V.1670 je vpisano rojstvo hčere *Mihaela Sorli de Rauna* (Kneške Ravne), v LBap III Podmelec pa 28.II.1749 sina *Mohorja in Neže Shorli de Sadracouiz* (Zarakovec, zaselek Koritnice), 1672 celo v Čabru *Lucas Sorle* (Malnar 2010²: 133). Zdi se, da je bilo žarišče priimka na Koritnici, kjer se je obdržal vse do danes, medtem ko je redkejša različica *Šorl* preživela le izven Tolminskega, čeprav je še 12.XI.1786 v Podbrdu vpisana *Maria Schorll* (SterbReg I Podb). Skupno število *Šorlijev* v RS je 300 (od tega 125 v goriški statistični regiji), *Šorlov* pa 19.

Priimek že s svojo manjšalno pripono *-le* bavarskonem. izvora, pisano na Tolminskem po it. navadi kot *-li*, kaže na svoje nem. poreklo, čeprav si avtorji glede razlag niso enotni. Izhajal naj bi iz srvn. *schorre* 'škrbina' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 140) ali srvn. *schor* 'motika' oz. *schar* 'lemež', 'ralo' (Beneš 1998 I: 320, s sklicevanjem na Gottschald 1942). Klimek (SEMSNO 1997: 220) izvaja nem. atn *Schar* iz srvn. *schar* v pomenu 'tlaka, rabota', pri čemer navaja še hipokor. obliki *Scharel*, *Scharl* in patronimično obliko *Scharlung*, nastalo iz *Scharling*. Sklicuje se na Brechenmacherja (II: 484), po katerem se izapelativni atn *Schar* nanaša na človeka, dodeljenega skupini ljudi, ki opravlja tlako.

†**ŠOŠTERŠIČ**, v virih 1591 v Poreznu še *Jachili Suoster*, 1598 in 1624 pa že *Jacole Sostertschiz* oz. *Jacolle Schosterschiz*, vpisan še 1654 kot *Jacele Schustartschitsch*, nakar izgine. 1624 je na Volarjih izpričana *Jendrulia Schusteriza*, na Idriji pri Bači pa *Gregor Schusterfchiz*. Priimek je primer, ko pripona *-(š)ič* nima vloge patronimika, pač pa igra strukturno vlogo. Nastal je iz poklicnega poimenovanja *šoštar* oz. *šuštar* 'čevljar', prevzetega iz srvn. *schuohster* 'isto' (Snoj v Bezljaj IV: 136). Drugod po Sloveniji je sicer dokaj razširjen priimek *Šušteršič*, v RS živi 765 oseb s tem priimkom, od tega 452 v osrednjeslovenski statistični regiji in njegova različica *Šuštaršič*, ki šteje 431 nosilcev, od tega 255 v osrednjeslovenski regiji.

ŠPIK, v virih 1591 v Kojci *Cocian Spich*, 1598 zapisan kot *Cazian Spikh*, 1624 kot *Cazian Spickh*, med šentviškogorskimi rovtarji *Anfelly Spickh*, 1654 v Kojci *Blasch Spükh*, v LBap I Buk in LMor I Buk *Spik*, h. i. *Pri Špiku* v Kojci. Priimek je najverjetneje nastal kot vzdevek za človeka, ki je bil zbadljiv, ki je imel špikast jezik. Apelativ *špik* je domnevno nastal z leksikalizacijo predložne zveze **sъ pikъ* 'kakor pik, kakor konica' (Snoj v Bezljaj IV: 99). V cerkljanskem narečju je zabeležen tudi leksem *špicěk* v pomenu 'penis' (Kenda 1926: 153). V RS živi 101 nosilec tega priimka, od tega 57 v gorenjski in 30 v goriški statistični regiji.

ŠTENDLER, v virih 1515 v Rutu *Mert Steindler suppan*, 1523 isti *Mert Stendler*, 1591 prav tam *Urban S(t)endler*, 1624 prav tam *Steffan Stentler*, 1633 prav tam *Lampred Stegler*, 1654 prav tam isti *Lamprecht Stangeler*, 1682–1695 prav tam *Anshe Stendler*, 1700–1709 prav tam *Thomas Stentler*, 1794 prav tam *Antonio Stendler*, 1822 v Grantu *Tomaso Stendler* (FrK). Priimek je domnevno nastal z onimizacijo apelativa *Ständler* ← *Stand* 'kramarska stojnica' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 151), torej predstavlja poimenovanje po poklicu. V RS živi 91 nosilec tega priimka, od tega 43 v goriški statistični regiji, različica *Štendlar* pa ima 6 nosilcev. Gl. tudi ⇒ *Štenkler*.

ŠTENKLER, v virih 1624 v Rutu *Mathia Stengler*, 1654 prav tam *Lamprecht Stangeler*. Priimek se je razvil iz onezvenečene bavarskonem. variante *Stentler* priimka *Ständler* s slovensko disimilacijo *tl > kl*, kakršno poznamo tudi v priimku ⇒ *Kikelj*. Zapis *Stengler* odraža bavarskonem. razvoj *dl > gl*. V RS živi samo 41 nosilec tega priimka, od tega 22 v goriški statistični regiji. Gl. tudi ⇒ *Štendler*.

ŠTERLINK/ŠTERLING, v virih 1523 na Ljubinju *Liennhart Sterlingkh*, 1578 v Podmelcu *Petri Sterlinch*, 1591 na Ljubinju *Petri Sterlinch* (!), 1598 v Podmelcu *Petter Sterlinkh*, 1624 prav tam *Nicla Sterlinckh*, na Ponikvah *Niclas Sterlinckh*, v Rutu *Petter Sterlinckh*, 1654 na Kneži *Gregor Sterling*, na Ponikvah *Sterling*, 23.II.1667 na Kneži *Matthias f.l. Michaelis Starlink de Chinesa*, 10.IX.1668 v Podmelcu *Matthaeus f.l. Vrbani Starlinc de potmieuz*, 29.III.1673 na Kneži *Stephanus f.l. Martini Starlinch de Chinesa* (LBap I Podm), 8.I.1712 prav tam *Antonius f.l. Mathiae Sterling* (LBap III Podm), 1770–1779 prav tam *Luches Sterlinch* (TolUrb), 29.VII.1883 na Koritnici *Michael f.l. Joannis et Catharinae Sterling* (LNati II Gr), 1948 sta na Kneži in v Podmelcu živeli še dve osebi s priimkom *Šterling*. Čeprav priimek danes naglašajo *Štérling*, se zdi, da se je prvotno glasil *Štrlink*.

Priimek je domnevno nastal kot vzdevek in je morda izpeljanka iz glagola *štrlincati*, *štrlinkati* 'letati naokrog, klatiti se' (Plet. II: 648, Tominec 1964: 216). Snov v Bezlaj IV: 122 pri geslu *štrlincati* navaja zglede iz Svetokriškega »*sim ter kje šterlinkat*«, Kastelec-Vorenca »*šterlinkati* 'potepati, se vlačiti, vagati'«, Pohlina (1792) »*šterlincam*« 'vagam', ter priimke *Štrlek*, *Štrlekar*, *Štrlinko*. Snov meni, da je osnova glagol *štrkati* 'hitro se premikati sem ter tja, bezljati', iz katerega je prek neizpričane slabšalne tvorjenke **štrklin* nastala oblika *štrlin*, iz nje pa nov glagol *štrlincati* oz. *štrlinkati*.

Vendar Hipolit (1712) navaja besedo *ta ftèrlink (je bodèzh)* za ribo *Accipenfer* (*sturio*), nem. *der Stör oder Störling* 'jeseter', Kastelec-Vorenc za *Accipenfer* navaja večbesedni prevod 'morska riba, katera pruti glavi ima luszhine' (Stabej 1997: 172), Cigale (1860: 1566) pa za *Stör* predlaga po srb. virih *jesetra*, po češ., rus. in polj. virih *jeseter*, po Gutsmanu pa *kečiga*. Ni jasno, ali je bila beseda *ftèrlink* dejansko živa in s tem podlaga za nastanek vzdevka ter slednjič priimka. V RS živi še 6 oseb s priimkom *Šterling*, na dan 5.IX.2000 pa sta živeli še 2 osebi z različico *Šterlink* (Priimki 2000).

ŠTRAUS/ŠTRAUS, v virih 1507 v Šempetru (pri Gorici) *Steffan Straws* iz Dolnje Vrtojbe, v Gornjem Cerovem *Straws*, 1527 v Ljubljani *Matheus Straws* (Urb VUK4 1968: 9), 1591 na Koritnici *Matia Strus locho Juri Sorli*, v Lipetih v Bukovskem Vrhu *Matia Strus locho Juan Juram*, na Šentviški Gori *Petri Strus loco Juri Rupret*, 1598 in 1624 na Bukovem *Thoni Struss*, v Bukovskem Vrhu pa *Mathia Stross* in *Jacob Stross*, 1654 na Koritnici *Jury Strauss*, v Kojci *Achaz Struss* in *Andree Struss*, v letih od 1654 do 1708 v Gorskem Vrhu, na Šentviški Gori in pri bližnjih cerkljanskih sosedih 11 vpisov rojstev otrok s priimkom *Straus* oz. *Strous* (LBap I ŠG), 1752 v Oblokah *Strous*, 1789 prav tam *Strouz*, konec 19. stol. na Bukovem poknjživen v *Štravs*, 1948 sta na Bukovem in v Bukovskem Vrhu živeli dve osebi s priimkovnima različicama *Štraus* in *Štravs* (Kartoteka ZSSP, šk. 23).

Priimek je nastal z metaforičnim prenosom iz apelativa *štravs* v pomenu 'neroda', 'kdor je neroden kot štravs', kot so v slovenščini do 19. stol. imenovali *noja* (Besedje 2011: 508, Stabej 1997: 442, Snov 2006-1: 434, Štrekelj 1887: 388, Godnič 1981: 148, Jakomin 1995: 127, Furlan v Bezlaj IV: 119). Apel. *štravs* je v slovenščino prevzet iz nvn. *Strauß* 'noj' (Snov v Bezlaj IV: 122), njegova sopomenka *štrus* iz srvn. *strús* in sopomenka *štruc* iz it. *struzzo*, vsi pa iz lat. *strūthio* in slednji iz gr. στρουθίων v istem

pomenu. Danes nastopa v RS v različicah *Štravs* (512 oseb), *Štraus* (376), *Straus* (37), *Strauss* (18), *Stravs* (6), *Štrus* (185), *Štruc* (298), *Štros* (96), *Štrovs* (61). Priimek ima očitno več žarišč, na Goriškem je danes razširjena skoraj izključno samo različica *Štravs*.

†**ŠTREMFE LJ**, v virih 1515 v Počah *Clement Strempfell*, 1523 prav tam *Clement Streffel*, 1598 *Jacob Strempl*, 1752 v Zakojci (Sadcoiza) *Stremffel*; priimek je bil 1948 izpričan v vaseh Orehek, Jesenica, Zakriž, Ravne pri Cerknem (Kartoteka ZSSP, šk. 23), ne pa tudi na obravnavanem območju. Pojavlja se v različicah *Štremfelj* (v RS ima 164 nosilcev, od tega 92 v gorenjski, 43 v goriški statistični regiji), *Štremfel* (14 oseb), *Štrempfel* (9 oseb) in *Štrempfelj* (10 oseb). Priimek je nastal iz prevzetega srvn. apelativa *Strempfel* v pomenu 'tolkač', morda metonimični vzdevek po poklicu (Bahlow 1972: 505). Za pomensko motivacijo prim. priimek ⇒ *Matuc*.

†**ŠTRIKAVEC** [štrikávec], v virih 1515 v Čeplezu *Paule Streckhaubiz*, 1523 isti *Paule Strickhawitz*, 1591 na Prapetnem Brdu *Mateus Stricauz*, v Kojci *Juri Stricauz*, v Planini pri Cerknem *Urban Cragiz loco Andrei Stricauz*, 1598 v Orehku *Hanfe Streckhauiz*, v Planini pri Cerknem *Daniel Streckhauz*, 1654 na Ponikvah *Strikhouez*, 5.VII.1706 v Ročah *Urban Stricauz* (LBap II ŠG). Priimek je pozneje izumrl. Nastal je s transonimizacijo iz apelativa *štrikavec*, kar je izpeljanka iz glagola *štrikati* 'plesti' in označuje dejavnost. Glagol *štrikati* je prevzet iz srvn. *stricken* 'plesti' (Snoj v Bezljaj IV: 121).

ŠTRUKELJ, v virih 1507 na Vogrskem *Lucas Struckl*, v Šempasu *Peter Struckhl*, *Gregor Struckhl*, 1515 v Tolminskem Lomu *Jeuau*, *Gregor* in *Thoni Struckhel*, omenjeni 1523 kot *Juan Struckhel*, *Lucas des Gregor Struckhel sun* in *Peter des Thonich Struckhel sun*, 1591 na Koritnici *Blas Struchil*, 1598 v Tolminskem Lomu *Melcher Strukhl*, *Juuan Strukgl*, *Daniel Strukgl*, *Paul Strukgl*, 1606 prav tam *Pauli Struchil*, 1624 prav tam *Melichor Struggl*, 1714 (ok.) v Tolminskem Lomu *Mattheus Struchel*, *Simon Struchel*, *Andrea Struchel*, 1948 je bil priimek izpričan v Bači pri Modreju, Rakovcu in Ročah (Kartoteka ZSSP, šk. 94), h. i. *Pri Štruklu* na Grahovem ob Bači. Priimek je domnevno nastal z metaforičnim prenosom iz apelativa *štrukelj* 'pecivo iz kvašenega testa z različnimi nadevi' kot vzdevek za debelega, okroglega človeka. Spada med bolj frekventne priimke z več žarišči nastanka, ima v RS 879 nosilcev, od tega 380 v osrednjeslovenski in 241 v goriški statistični regiji.

ŠTUCIN, v virih 1536 v mitninski knjigi *Petter Stotzn* (Gestrin 1972: 106, 115), 1560 v Robidnici *Gregor Stoutzin* (Blaznik 1928: 85), 1591 v Kojci *Juri Stuzin locho Gasper Briser*, v Novakih *Mateus Stuzin loco Primos Purgar*, 1598 v Podnjivču *Matheus Stuzin*, 1624 isti prav tam, v Orehku *Baftian Stuzin*, v Novakih *Achaz Stuzin*, prav tam *Florian Stuzin*, 1628 na Bukovem *Mattheus Stucin*, 1654 v Kojci *Thonich Stuzin*, v Orehku, Jesenici, Zakrižu *Stuzin*, 1789 v Oblokah *Urban Stuzin*, 1883 prav tam *Valentin Štucin* (LDef II Obl), 1993 v Zakojci *Dominik Štucin*; domnevati je mogoče, da je priimek nastal s transonimizacijo iz vzdevek *Štucin*, ta pa z izpeljavo s

pripono *-in* iz apelativa *štuc* 'štrcelj roke' (Tominec 1964: 216), ki je prevzet iz nem. *Stutz* 'štrcelj, nekaj odrezanega' (Striedter-Temps 1963: 232). Ledinska imena *Štuc* pri Zalem Logu, *Pod Štucem* v Jagrščah, *Na Štuclju* pri Naklem domnevno izvirajo iz nem. *Stutz*, *Stotz* 'strmo pobočje' (Bahlow 1972: 503). Brechenmacher (II: 700) razlaga priimek *Stutz* iz ledinskega imena s pomenom 'prepaden kraj'. Obstaja še možnost, da je priimek nastal kot izglagolska tvorba iz narečnega leksema *štucati* 'striči', podobno kot *Trpin* iz *trpeti* ali *Scin* (h. i. na Bukovem) iz *scati*. V RS živi 272 oseb s tem priimkom, od tega 105 v goriški in 99 v gorenjski statistični regiji.

ŠTURM, v virih 1498 *Sturm* v Kožbani (Stres 2005: 179), 1515 na Selcah (v župi Vrsno) *Gregor Sturm*, 1523 prav tam *Paule Sturm*, 1523 na Livku *Lucas Sturmb des Steffan Sturmb brueder*, 1606 na Vrsnem *Sturm*, 1624 prav tam *Phillip Sturmb*, na Kamnem *Jurj Sturmb*, *Michel Sturmb*, 1654 v Kojci *Petter Sturmb*, 1948 sta bili izpričani dve osebi s tem priimkom na Kneži (Kartoteka ZSSP, šk. 94), na Livku tudi zaselek *Šturmi*. Priimek je nastal z metaforo iz apelativa *šturm*, ki je izposojenka iz nem. *Sturm* s pomenom 'nevihta', verjetno je označeval vročehrvnega človeka. Močno je razširjen v Slovenski Benečiji v obliki *Šturam*, v Terski dolini pa v obliki *Sturma* in s patronimično izpeljanko *Sturmig* (Dapit 2001: 57), imel pa je gotovo še druga žarišča v Sloveniji. V RS živi 834 nosilcev, od tega 265 v gorenjski, 179 v goriški, 145 v osrednjeslovenski statistični regiji.

ŠULIGOJ, v virih 1494 v Orehovljah pri Mirnu *Andre Schulligoy* (Kos 1954: 208), 1507 prav tam *Schuligoy*, v Dolu pri Kalu nad Kanalom *Andre Schuligoy*, v Šempetru *Luckhicza Schuligoytschiez* [patronimik na *-čič* k priimku *Šuligoj*] (Pavlin 2006: 122, 157, 187), 1515 na Reki *Thoni Schuligoy*, 1624 v Volčah *Baftian Schulligoy*, 1654 na Prapetnem Brdu *Geltruda Schuligoi*, 1656 na Pečinah *Helena Schuligoi*, 1684 v Ročah *Martin Schuligoi*, 1702 v Ročah *Marina Suligai*, 1716 v Zakraju *Juvan Schulgoi* (LBap I–III ŠG), 1948 je bil priimek izpričan na Slapu ob Idriji, v Ročah, Gorenji in Dolenji Trebuši, na Idriji pri Bači, Prapetnem Brdu, v Grudnici in Klavžah (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Priimek je, kot se zdi, migriral na Tolminsko z ožjega goriškega območja preko Čepovana, Lokovca in Gorenje Trebuše in je z 878 nosilci najštevilnejši priimek na *-goj* v RS (od tega 608 v goriški regiji), ima pa še mlajšo različico *Šulgaj* (17 oseb). Priimek je nastal s transonimizacijo iz nekdanjega osebnega imena, po strukturi pa je zloženka z nejasno prvo sestavino, morda iz pridevnika *šul* 'z majhnimi ušesi' ali pa iz glagola *šuliti se* 'smukati se' (Plet. II: 650). Iz tega priimka je morda izpeljano tudi hišno ime *Šulet* v Čepovanu, kjer obstaja tudi pridevniška oblika hišnega imena *Šulgov*, kar verjetno tudi izhaja iz priimka *Šuligoj*. V Sloveniji obstaja tudi zelo redek priimek *Šulenta* (6 oseb) in njegova patronimična izpeljanka *Šulentič* (4 osebe 5.IX.2000, Priimki 2000), ki utegneta biti v neposredni zvezi s *Šuligojem*. Iz atn *Šuligoj* je morda izpeljan tudi bovški priimek *Šulin* (93 oseb, od tega 71 v goriški regiji). Prim. tudi priimke ⇒ †*Blažigoj*, ⇒ †*Černigoj*, ⇒ †*Čičigoj*/†*Cicigoj*, ⇒ *Kogoj*/†*Kogej*, ⇒ †*Maligoj*.

†**ŠVARCKOBLER**, v virih 1661 v Podporeznu *Gertruda Sborzkobler*, 15.II.1786 na Petrovem Brdu *Agnes Shworzkobler*. Priimek je nastal s transonimizacijo iz zloženega stanovniškega imena za stanovalce rovtarske kmetije pri Robarju pod **Švarckoblom*, ki je še 1624 vpisana v tolminskem urbarju tudi s slovenskim imenom *podzernem Robam*. **Švarckobel* je odraz starejše izposoje nem. imena *Schwarzkofel*, zloženega iz *Schwarz* 'črn' in *Kofel* 'vrh, vzpetina, rob', soriško- in rutarskonem. *kxouvl* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 95). Slovenščina na vzhodnem Tolminskem je sicer prevzela srvn. apelative *vür-tuoch* 'predpasnik' kot *birtah*, *verderben* 'pokvariti' kot *brd'érbat* in *vrist* 'rok' kot *brěšt* (Furlan 2020, Striedter-Temps 1963: 92, 95, 117). Vzpetina **Švarckobel* se danes imenuje *Robarjev grič*, 1780 še *Schwarz Kopf*. Priimek se je zadrževal do 1831 v Podporeznu, v 18. stol. pa se je razširil tudi v cerkljanski del Davče. Zadnji njegovi nosilci so odšli iz Slovenije l. 1945 (Torkar 1996a: 127). Prim. priimka ⇒ *Dakskobler* in ⇒ †*Koblar*.

TALJAT [talját], v virih 1515 v Zatoľminu *Jure Doglat*, 1523 isti vpisan kot *Juri Teglád suppan*, 1515 v Tolminu *Bastian Delat*, 1523 vpisan kot *Wastian de Lad*, 1515 v Tolminu *Michel Delat*, 1598 prav tam *Arnei Taliadt*, v Zatoľminu *Juri Taliadt*, na Kozarščah *Caspar Thaliadt*, 1624 v Zatoľminu *Jurÿ Tagliath*, *Vallant Tagliath*, v Tolminu *Mathia Tagliath*, *Arnei Tagliath*, 1654 v Modreju *Talliath* in *Telliath*, 5.IX.1688 v Tolminu *Fosca Telliadiza*, 23.IX.1695 v Zatoľminu *Mathia Telliad*, 1714 (ok.) v Modreju *Peter Theliath*, 1948 *Jože Taljat* na Slapu ob Idrijci (Kartoteka ZSSP, šk. 94); priimek je nastal verjetno iz krstnega imena *Vitalis* ali *Natalis* z odpadom prvega zloga in s furlansko pripono *-at*, prim. 1591 v Jaznah *Andrei Culiat* (iz furl. hpk *Culau* ← *Nicolaus*), kobariški priimek *Špolad* (dozdevno iz furl. vzdevka *spelat* 'plešast') (Constantini 2002: 502), terske priimke *Uidat* (Guidat), *Suanat* (Dapit 2001: 198, 206). V RS je 52 nosilcev tega priimka, od tega 32 v goriški statistični regiji.

†**TESTEN** [testén], v virih ok. 1400 v Stražišču pri Kranju *Martin Testen* (Blaznik 1963: 236), 1501 na Breznici pri Žireh in na Ledinici *Iannes Testenn*, v žirovski županiji *Michell Tesstenn*, 1507 *Peter Testen* v Humu pri Kalu nad Kanalom (Pavlin 2006: 158), 1591 na Ponikvah *Michel Blasigoi loco Vrban Testen*, 1598 v Modreju *Lienhardt Tefften*, 1606 v Modreju *Mathia Testen*, 16.VIII.1791 v Tolminu *Michael Testien* [zapis nar. izgovora], 1948 na obravnavanem območju priimek ni bil izpričan (Kartoteka ZSSP, šk. 94). *Testeni* so zas. Levpe na Banjški planoti, kjer je po vsej verjetnosti tudi žarišče današnjega priimka. Ta je nastal s transonimizacijo iz vzdevka, slednji pa iz pridevnika *testen* 'podoben testu'. Po mnenju Merkuja (1982: 63) je pomenil človeka, ki je dober ali mehak kot testo. Ima 190 nosilcev, od tega 95 v goriški regiji.

†**TOMAŽIČ**, v virih 1515 na Grahovem *Jure Thomasiz*, 1591 v Tolminu *Blas Tomasig*, 1598 prav tam *Heller Tomafschiza*, *Gregor Tomafschiz* (zapisan med novaki kot *Gregor Tamashiza*), *Blaß Thamashiz*, 1624 prav tam *Gregor Thomafitfch*, *Blaß Thomafschiz*. Na obravnavanem območju priimek pozneje ni izpričan. Nastal je kot patronimična izpeljanka iz hagonima *Tomaž*.

V RS živi 1.807 oseb s tem priimkom, od tega 459 v podravski, 368 v osrednje-slovenski, 201 v primorsko-notranjski, 195 v goriški regiji, priimek je po pogostnosti na 42. mestu v RS. Na Tolminskem je 1948 (v Tolminu) živela še ena oseba s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 94).

TORKAR, v virih se prvič pojavi že leta 1523 kot *Linhardt Torkhar* v Škocjanu pri Divači (Juričić Čargo 1999: 136), čeprav je njegovo žarišče na soriškem ozemlju in ga v škofjeloških urbarjih prvič zasledimo šele 1564 v Spodnjih Danjah v zapisu *Toreckher* (Torkar 1996a: 133). Z migracijo se pojavi v Trtniku 1633 *Michel Turker* in v Kacenpohu (rovč Bače pri Podbrdu) *Jacob Torchar*, 1660–70 v Poreznu *Andrea Turchar*, 1696–1707 v Trtniku *Simon Turchar*, *Thoni Turchar*, 1700–1709 v Trtniku *Simon Turcar*, 1752 v Poreznu *Steffano Turcar*, 1754 na Rečici pri Bledu *Georgius Torkar* (Šturm 2016: 23), 1794 v Trtniku *Lucca Torchar*, že 1672 celo v Čabru *Petrus Turker* (Malnar 2010²: 143). Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena **Torkar*, ki je izpeljanka iz krajevnega imena *Torka* pod Ratitovcem. Ime *Torka* se je prvotno (prvi zapis je iz 1501⁵⁵) glasilo *Am Thorekh* (Blaznik 1963: 314) in je zloženka iz nem. nar. *thor* 'vrata' in *eck* 'brdo'. V RS je 453 nosilcev, od tega 195 v gorenjski, 119 v osrednje-slovenski, 85 v goriški in 29 v obalno-kraški statistični regiji.

†**TREPAL** [trepáɥ], v virih ok. 1400 v Starem dvoru (pri Škofji Loki) *Io^erg Trappel*, 1501 v Žireh *Hannse Trepal*, v Ledinah *Gregor Trepall* in *Thomas Trepall*, 1515 v Spodnji Idriji 1515 *Dropper*, 1523 prav tam *Mathia Trapel*, 1591 v Otaležu *Laure Trepau*, 1606 v Jaznah *Marco Trepau*, 1624 v Otaležu *Primas Trepau*; h. i. pri *Trepalu* na Kneži kaže, da je priimek nekdanj bil izpričan tudi na obravnavanem območju. Antroponim je nastal s tranonimizacijo iz vzdevek, ki je izvorno deležnik na -l iz glagola *trepáti* 'tolči (perilo, štrene, rjuhe)'. Priimek spada med skrajno redke, saj ima v RS samo še 8 nosilcev.

†**TRNAR**, v virih 30.V.1668 na Koritnici *Hermagoras f.l. Matthiae Tarnar de Coritniza*, 1.I. 1673 na Grahovem *Agnes f.l. Matth. Tarnar de Grahova*; priimek se kasneje izgubi. H. i. Pri *Trnarju* je migriralo v Obloke pred l. 1752 skupaj s priimkom *Ortar*, saj priimek *Trnar* v Oblokah ni izpričan (Torkar 2006a: 109). Priimek je najverjetneje nastal iz stanovniškega imena, slednje pa iz ledinskega imena **Trn*, katerega lokacija ni znana. V RS živi 7 oseb s priimkom *Trnar*.

TROHA, v virih 1591 na Prapetnem Brdu *Valantin Bofigh Trocha*, 1654 prav tam *Trocha*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori, Prapetnem Brdu, Pečinah in v Trebuši 21 vpisov rojstev otrok s priimkom *Trocha* (LBap I ŠG), 1709 celo v Čabru *Georgius*

⁵⁵ Še starejša omemba kraja sega v leto 1491, ko (14. novembra) župnik iz Selc v Selški dolini piše videmski kuriji o ljudeh »de methorica« in »de soriza« (Izpis iz arhivskega vira mi je ljubeznivo posredoval prof. dr. Janez Höfler 13.II.2019: Archivio Arcivescovile Udine, Acta Curiae Patriarchalis vol. 14, fol. 524r–525v). Zapis *methorica* kaže brati kot *me Toreck*, kar je dativna oblika imena *Toreck* (prim. Kranzmayer, Lessiak 1983: 160).

Troha (Malnar 2010²: 141), 1948 so bile na Pečinah in v Dolenji Trebuši izpričane 4 osebe s tem priimkom (Kartoteka ZSSP, šk. 94), na Pečinah h. i. *Pri Trohu* (SA II Peč) oz. *Pər Trâhu* (Mikuž 33, h. št. 3); priimek je domnevno nastal kot vzdevek za majhnega človeka iz apelativa *troha* 'zelo majhna količina' (Merkù 1982: 64), čeprav morda tudi kot vzdevek po rastlinskem imenu *troha* v pomenu 'neki plevel', znanem na Ljubinjju (Kenda 1926: 119). Ima gotovo več žarišč, saj ima v RS kar 555 nosilcev, od tega 138 v osrednjeslovenski, 102 v goriški in 101 v primorsko-notranjski statistični regiji.

TROJER/TROJAR, v virih 1501 pri Trojarju v Zgornjih Danjah *Hannss Troyer*, na Zalem Logu *Ambross Troyer* in *Andre Troyer*, 1507 v Grgarju *Lennhart Troyer*, 1515 in 1523 v Grantu *Jorg Troyer*, 1598 v Doljah *Juri Troÿer*, *Juuana Troÿeritza*, 1624 prav tam *Arnei Treuer*, *Juuana Troierza*, v Grantu *Jury Treuer*, v Trtniku *Andre Treuer*, 1654 v Poreznu *Toph Threuer*, 1677 v Trtniku *Anshe Troier* in *Eller Troiar*, 1794 prav tam *Nicolao* in *Luca Trojer*. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz stanovniškega imena *Trojer*, ki izvira iz ledinskega imena *Troje*, izredno pogostega tako na Tirolskem kot na ozemlju tirolske kolonizacije v Sorici in vaseh Nemškega Ruta. Leksem *troie* je sicer romanizem in pomeni 'zgonje', 'stegne', torej 'pot, po kateri hodi živina na pašo' (Finsterwalder 1990: 247, Kranzmayer, Lessiak 1983: 161). Različica *Trojer* z 79 nosilci v RS (od tega 57 v goriški statistični regiji) je na Tolminskem bolj razširjena, različica *Trojar* pa ima 152 nosilcev (od tega 98 v gorenjski in le 12 v goriški statistični regiji).

TRPIN, v virih 1344–1369 v Ricmanjah, Trstu in Vipavi *Terpin* (Merkù 1987: 325, 2013: 318), 1377 v Plužnjah *Tripin*, ok. 1400 v Gorenji vasi (pri Medvodah) *Anna Crisman*, vd. *Torpin* (Blaznik 1963: 229), 1400 in 1412 v neidentificirani brkinski vasi Voytsdorff (blizu Podgrada pri Vremah) *Terpen*, 1485 v Žabljah *Turpin*, 1499 v Šturjah (danes Ajdovščina) *Clemen Terpin* in *Gregor Terpin*, 1501 na Planici pri Strmici (Selška dolina) *Iuri* in *Gregor Tarpin*, na Račevi (Radischeui) *Vrban Tarpin*, v Dolenji Žetini (pod Blegošem) *Wlass Tarpin*, 1507 v Podleščah (na Banjšicah) *Peter Terpin*, v Vipavskem Križu *Gregor Terpin*, 1515 v Modreju *Paule Trepin*, zapisan 1523 kot *Paule Terpin*, 1598 prav tam in v Doljah *Jacob Terpin*, 1606 v Modreju *Andrei Terpin*, 1654 prav tam *Terpin*, v Znojilah *Hansche Terpin*, šele od 1907 dokončno *Trpin* (LBap III Strž), 1948 je bil priimek izpričan v Podbrdu, Trtniku, Stržiščah, Znojilah, Hudajužni (Kartoteka ZSSP, šk. 94), Zakojci in na Bukovem (Kartoteka ZSSP, šk. 23), tudi h. i. *Pri Trpinu* v Znojilah, v Zakojci idr. Antroponim je sicer izpričan že 1232 v Slavoniji kot ledinsko ime *Terpyn*, domnevno od imena lastnika (RJA 18: 759). Nastal je bodisi kot hipokor. izpeljanka iz zloženega predkrščanskega imena **Trpimir*, bodisi kot varovalno predkrščansko ime, izpeljano iz glagola *trpeti* 'čutiti hude telesne ali duševne bolečine' (Merkù 1987: 325, 2013: 318). Prim. atn *Trpinja*, izpričan v hrvaških zgodovinskih virih že 1201 kot *Turpigna* (RJA 18: 759). Priimek je očitno imel več žarišč in šteje 322 nosilcev, od tega 137 v osrednjeslovenski, 58 v gorenjski, 52 v podravski in 41 v goriški statistični regiji, različica *Terpin* pa še 76 nosilcev, od tega 37 v goriški statistični regiji.

TRUŠNOVEC [trušnovec], v virih 1515 na Idriji pri Bači *Jacob Truschabitz suppan*, 1523 isti *Jacob Trufnauitz supan*, 1515 v Cerknem *Paule Truschnabiz*, 1624 na Idriji pri Bači *Andre Trufsnauiz*, *Matheus Trufgnauiz*, 1654 na Slapu ob Idriji *Thruschna-uez*, v SA ŠG I za Slap ob Idriji 1782 *Jacobus Trushnik* (priimkovna varianta z drugo pripono) in *Marina Thruszniza* (feminativ k **Trušnik*), 1948 je bil priimek izpričan na Slapu ob Idriji, Šentviški Gori in v Dolenji Trebuši; nastal je s transonimizacijo iz stanovniškega imena, izpeljanega iz krajevnega imena ⇒ *Trušna* (1377 *Villa de Trus*, danes zaselek Idrije pri Bači), s pomočjo pridevniškega obrazila *-ov* in pripone *-ec*. Danes ima v RS 40 nosilcev, od tega 25 v goriški statistični regiji, priimek se ni bistveno oddaljil od svojega žarišča. *Trušnje* je tudi ime vasi v beneški občini Dreka in je rabilo kot podstava za priimek *Trušnjak* (Zuanella 1997: 64, tudi Spletni vir 5), *Trušnje* pa so tudi osrednje naselje vasi Banjšice na Banjški planoti (KLS 1: 196). Ime *Trušna* < **Trušna* vsebuje isti koren kot leksem *trhel* < **trъhlъ*, oba pa sta sorodna s psl. glagolom **truti* 'drobiti, meti'; vzhodnoslovansko *truha* je 'zdrobljeno seno, seneni drob', iz česar je izpeljan rus. glagol *трыхнуть* 'trohneti, sesipati se'.

TUŠAR, v virih od 1591 v *Tošah* (zaselku med Želinom in Ravnami, v viru 1591 *Sotto Tusa*, 1377 *Tucxe*) *Urban Tusar* in *Simen Tusar*, 1598 prav tam (Thufch) *Simon Thufchar*, v Ravnah pri Cerknem *Juri Thufchar*, 1624 prav tam isti *Jurj Tufcher*, *Gregor Tufchar*, v Mlaki (pri Plužnjah) *Matheus Tufcher*, v letih od 1654 do 1708 na Prapetnem Brdu in v Hotenji (zas. Dolenje Trebuše) 10 vpisov rojstev otrok s priimkom *Thuschar*, *Tussar* (LBap I ŠG), 18.X.1740 na Prapetnem Brdu *Matheus Tushar*, 1948 je bil priimek izpričan v Dolenji Trebuši, Stopniku, na Prapetnem Brdu, Šentviški Gori (Kartoteka ZSSP, šk. 94) in v Laharnu, zaselku Bukovega (Kartoteka ZSSP, šk. 23), h. i. *Tšar* v Hotenji (SA III DT); priimek je nastal s transonimizacijo iz stanovniškega imena **Tušar*, ki izvira iz krajevnega imena **Tuše* oz. *Toše*, to pa iz stsl. os. i. **Tuh*. Zaradi naglasnega umika s prvega na zadnji zlog, značilnega za idrijsko podnarečje, so priimek *Tušar* na vzhodnem delu Cerkljanskega in na Idrijskem začeli naglašati *Tušár* (podobno kot *Svetlik*, *Hladnik*, *Gantár*), zato se je tam konec 18. stol. pojavil novi priimek *Čar* < **Tšár*. V RS živi 493 nosilcev priimka *Tušar*, od tega 276 v goriški statistični regiji, večinoma na Cerkljanskem in Idrijskem. Nosilcev priimka *Čar* je 57, od tega 46 v goriški regiji. Gl. tudi priimek ⇒ *Tušek*.

†**TUŠEK**, v virih 1591 v Bači pri Modreju *Andrei tufich*, prav tam *Martin tufich*, 1598 na Idriji pri Bači *Thoni Thufchikh*, v Bači pri Modreju *Martin Thuschikh*, *Andre Thuschikh*, *Spela Tshushikha* (feminativ **Tušika*), 1624 prav tam *Spella Tufchiza* (feminativ **Tušica*), *Anderly Thufickh*. Priimek je na Tolminskem pozneje izumrl.

Priimek je nastal s transonimizacijo iz osebne imena **Tušek*, ki je hpk od stsl. dvočlenskega imena **Dragotuh*, prim. tpn *Dragatuš*, češ. tpn *Dobrotuš*, *Drahotuše* (Hosák, Šrámek I: 184, 194) in stčš. atn **Tuchomir*, **Tuchomysl*, **Tuchorad* (Svoboda 1964: 89), v katerih se osnova **tuch-* razlaga bodisi iz stčš. apel. *odtucha* 'pogum, drznost' (Šmilauer pri Profous V: 594) bodisi iz glagolskih pomenov 'pomirjati, militi,

gasiti' (Svoboda pri Profous IV: 394). Prim. tudi priimek *Tuš*, tpn *Toše*, *Tušev Dol*, *Tuhinj* (Torkar 2010b: 75), češ. tpn *Tuškov* (Čornejová 2009: 89), polj. tpn *Tuszkowo*. V RS živi 584 oseb s tem priimkom, od tega 196 v gorenjski, 165 v podravski, 53 v osrednjeslovenski, 19 v goriški statistični regiji. Gl. tudi priimek ⇒ *Tušar*.

†**TUTLER**, v virih 1515 v Rutu kmet *Jörg Tutler*, 1523 prav tam isti *Jorg Tutler*, 1624 prav tam *Vallentin Tuttler*, v Trtniku kajžar *Tomelli Tuttler*, 1654 v Rutu *Jerney Tuttler*, pozneje priimek zamre; priimek je nastal s tranonimizacijo iz vzdevka, ta pa z onimizacijo nem. apelativa *Tüt(t)ler* 'dobrikavec' (Brenchenmacher I: 368).

VALENTINČIČ, v virih 1591 na Petrovem Brdu *Lenar Valantincig*, 1598 prav tam *Caterle Valentinschig*, 1624 *Steffan Frellich nach dem grundt Vallentinschickh* (= **Valentinčik*), 1633 prav tam *Primos Valanticich*, 1654 isti *Primusch Vallentinschekh* (= **Valentinšek*), 1677 prav tam *Peter Valentincig*, 1854 *Valentinzizh*, od 1857 *Valentinčič* (RegMor II Podb). V loških urbarjih 17. stol. so priimek *Valentinčič*, ki je s Petrovega Brda migriral tudi v bližnji Podporezen, zapisovali kot **Valentinšek* ali **Valantič*, v FK 1825 pa kot **Valencič*, medtem ko je v soriških matičnih knjigah ohranil prvotno obliko **Valentinčič* (Torkar 1996: 27). Priimek je nastal kot patronimik s strukturono pripono *-čič* iz krstnega imena *Valentin*. Na Vogrskem pri Gorici je 1507 izpričan *Michel Valenticz*, zapisan 1523 kot *Michel Vallennzitsch*, prav tam pa istega leta tudi župan *Laure Vallentzitz*, kar kaže na skrajšano osnovo *Valent* (prim. 1498 *Vallent Machnicz* v Vremah pri Divači, *Blass Wallanndt* v Štanjelu in 1499 *Vallent Schuesster* v Podnanosu) ter neustaljenost priponskega dela: **Valentič*, **Valencič*. V urbarju za Devin iz leta 1494 se pojavlja šest podložnikov z imenom *Valentin* oz. *Valenntin*, v urbarju za Postojno 1498 eden z imenom *Vallentein*, v urbarju za Vipavo 1499 pa eden z imenom *Vallentin* (Kos 1954: 370). V urbarju freisinške škofije iz leta 1501 je v loškem gospostvu izpričanih deset podložnikov z imenom *Valentin*, dva z okrajšanim imenom *Valent* in eden s (proto)priimkom *Valent* (Blaznik 1963: 425). Ime *Valentin* se je, sodeč po razpoložljivih virih, med kmečkim prebivalstvom razširilo šele v drugi polovici 15. stoletja v zvezi s češčenjem sv. Valentina. Na slovenskem etničnem ozemlju ni več kot pet cerkva sv. Valentina, vse pa so poznega nastanka (Glonar 1933: 429, Höfler 2015: 46, 87, 106, 216, Höfler 2016: 66, 126). Priimek je imel vsaj dve žarišči: eno na ožjem Goriškem, drugo v okolici Škofljice pri Ljubljani (Valentinčič 2019: 53). V RS živi 415 oseb s tem priimkom, od tega 199 v goriški in 140 v osrednjeslovenski statistični regiji. Sorodni priimek *Valencič* nosi v RS 631 oseb, od tega 256 v primorsko-notranjski, 165 v obalno-kraški in 102 v osrednjeslovenski statistični regiji, priimek *Valentič* pa 69 oseb, od tega 28 v obalno-kraški in 19 v osrednjeslovenski statistični regiji. Iz istega krstnega imena, le od drugačne pisne in govorne različice *Valant* so nastali priimki *Valant* (271 oseb v RS, od tega 96 v gorenjski statistični regiji), *Valantič* (59 oseb v RS, od tega 44 v goriški statistični regiji), *Balant* (195 oseb v RS, od tega 64 v koroški, 54 v osrednjeslovenski statistični regiji), *Balantič* (290 oseb v RS, od tega 169 v osrednjeslovenski in 77 v gorenjski statistični regiji).

VELIKONJA, v virih prvič že 1295 v Volčah *Pasqualino dicto Velicogna fabro de Volzana* (Otošec 1995: 53), nato ok. 1300 v Plužni pri Bovcu *In contrata de Plezio in villa de Plusina mansus quem colit Wilicogna* (Kos 1954: 278), nato šele 1419 v Dreki *Villichogna abitante in Tranča q. Marino di Tranča* (Staffuzza 1978: 4),⁵⁶ 1515 na Činju *Iban Veliconie* in na Kozarščah *Primus Veliconie*, 1523 tudi v Volčah *Mauritz Velickhonna*, 1591 na Šentviški Gori (Bisichia) *Blas Uilicogna, Arnei Uilicogna*, 1598 prav tam (Wifchikha) isti *Arnei Velikhoina, Daniel Velikhoina, Blaß Velikhoina*, 1654 prav tam *Völigkhoina, Vellikhoina, Welligkhoina*, v Modreju *Agatha Wellikhoniza* (feminativ **Velikonjica*), v letih od 1654 do 1708 na Dabru, Prapetnem Brdu in Šentviški Gori 11 vpisov rojstev otrok s priimkom *Velicogna, Velicona* (LBap I ŠG), med 1747 in 1773 oz. 1784 so priimek v LBap I in LMor I Bukovo pisali *Velicogna* ali *Uelicogna*, 7.II.1786 v Lipetih (Bukovski Vrh) *Jos. f. Laur. Belicaine* (LCop I Buk), 1791 *Welicaine*, 1672 celo v Čabru *Jacobus Welikanya* (Malnar 2010²: 147), 1948 je bil priimek izpričan v Zakraju, Dolenji in Gorenji Trebuši ter na Dabru in Koritnici (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Priimek je bil v 19. stol. poknjizen precej nedosledno, zato imamo danes kar pet različic: *Velikonja* (509 nosilcev, od tega 346 v goriški statistični regiji), *Velikanje* (152 oz. 79), *Velikajne* (32 oz. 24), *Velikanja* (9), *Velikogne* (5), od katerih zadnja še ohranja it. zapis sklopa *-nj-*.

Sodeč po prvem zapisu je nastanek antroponima *Velikonja* motiviran s cerkvenim praznikom velike noči (*pasqua*) in je izpeljan iz pridevniške sestavine *velik* geortonima (imena praznika) *velika nóč* s pripono *-onja*.⁵⁷ Lahko bi ga šteli za slovenski ustreznik lat. svetniškega imena *Pasqualis* (Merkù 1993: 101). Antroponim je bil v 13. in 14. stol. večkrat izpričan, zato lahko upravičeno domnevamo, da je imel več žarišč nastanka. Prim. antroponim ⇒ *Božič*.

VOGRİČ/OGRİČ, v virih 1602 *Gregorio Uogrig* v Garmku v Benečiji (Merkù 1982: 67), 1633 v Poljubinju *Anseli Vogrig*, v Podmelcu *Jeron Vogarig in locho di Andrei Costis*, 1.XII.1668 na Kneži *Marina f.l. Gregory Vogrigk*, v letih od 1654 do 1708 na Šentviški Gori 4 vpisi rojstev otrok s priimkom *Vogertz* (LBap I ŠG), 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Valentin Vogrigh*, 20.II.1729 v Liscu v kneški Grapi *Sebastianus Ogrizh*, 1770 na Slapu ob Idrijci *Gregor Ogriz* (SA ŠG I), 1948 je različica *Vogrič* izpričana na Slapu ob Idrijci, Šentviški Gori in Dabru, različica *Ogrič* pa na Idrijci pri Bači ter v Dolenji in Gorenji Trebuši (Kartoteka ZSSP, šk. 94); priimek je morda nastal kot vzdevek iz apelativa *ogrc* 'mozolj' < psl. **ogrycb* (Skok III: 538, ÈSSJa 40: 39), saj je prisotnost etnonima *Oger* na zahodnem obrobju slovenskega ozemlja manj verjetna. Prvotno manjšalno pripono *-ec* je v priimku nadomestila manjšalna pripona *-ič*. V RS živi 145 oseb s priimkom *Vogrič*, od tega 74 v goriški statistični regiji, ter 95 oseb s priimkovno različico *Ogrič*, od tega 56 v goriški regiji.

⁵⁶ Dreka/Drenchia je do 1760 spadala pod volčansko župnijo (Rutar 1882: 125).

⁵⁷ Koštiál, presenetljivo, komaj šest let po tistem, ko je v goriški Vedi objavil dva seznama starih slovenskih imen iz 12. stol. in iz l. 1291, med katerimi so tudi **Tihonja*, **Vulkonja* in **Dragonja*, trdi (Koštiál 1920a: 127), da so priimki *Drekonja*, *Velikonja*, *Kravanja*, *Lapanja*, *Šuligoj*, *Zlatoper* srbski oz. hrvaški, v dokaz pa navaja tudi narečne apelative *molnja*, *zazobica* in tvorbo prihodnjega časa z glagolom *hoteti* v Kobariškem Kotu.

†**VOJSKA**, v virih 1496 v Ljubljani *Voiska* (Urb VUK1 1968: 9), 1598 v Modreju *Blaf Vojskha*, v Cerknem *Primus Vojskha*, v Plužnjah *Juri Vojska*, 1624 na Reki *Jernei Vojskha*, v Cerknem *Primos Wojskha*, *Vallentin Vojskha*, v Mlaki (pri Plužnjah) *Jurj Vojskha*, 1654 na Slapu ob Idrijci *Voiskha*, 1700–1709 prav tam *Jacob Voischa*, med 1747 in 1773 v LBap I Bukovo dva vpisa priimka *Voiska* in *Voisca*, 1948 je izpričanih veliko nosilcev tega priimka v Šebreljah na Cerkljanskem (Kartoteka ZSSP, šk. 23). Priimek je verjetno nastal kot vzdevek iz občnega imena *vojska* ‘vojskovanje’ za bojevitega, vročekrvnega človeka. Nosilec priimka v RS je 102, od tega 44 v goriški in 37 v osrednjeslovenski regiji, zato vse kaže, da je imel dve žarišči. Nekaj drugega je priimek *Vojsk* (96 oseb v RS, od tega 49 v podravski statistični regiji), ki ga glede na njegovo razširjenost na vzhodu Slovenije smemo izvajati iz narečnega apel. *vojsk* ‘vosek’ (Frančič 2002: 535, Novak 2006: 827, Vnuk 2012: 163). Priimek *Vojsk* je morda nastal kot vzdevek za človeka, ki je bil bel, bled ali rumen kot vosek (Keber 2011: 1052, 1053).

VOLF, v virih 1515 v Trtniku *Matheus Wolffel* (varianta k *Wolf*), 1523 prav tam isti *Matheus Wolfföl*, 1591 v Poreznu *Jacob Bulf locho Andrei Bulf*, 1624 v Trtniku *Vrban Wolf*, 1633 in 1677 prav tam *Peter Bolf*, 1677 na Petrovem Brdu *Eller Bolf*, 1752 prav tam *Urban Bolf*, 1794 v Stržiščah *Valentin Wolff*, od 1895 prav tam v zapisu *Volf* (LBap III Strž), hišno ime *Pri Bolfu* v Podbrdu. Priimek je nastal na nemškem jezikovnem otoku Nemški Rut iz vzdevka *Volf*, ki izvira iz nemškega apelativa *Wolf* ‘volk’ in je pomenil ‘kdor je močan kot volk’. V RS živi 451 oseb s tem priimkom, od tega 119 v jugovzhodni (nemški jezikovni otok na Kočevskem), 96 v osrednjeslovenski statistični regiji, samo 7 pa v goriški statistični regiji, kar pomeni, da ima priimek več žarišč nastanka. Različico *Wolf* nosi 194 oseb, od tega 61 v pomurski in 36 v osrednjeslovenski statistični regiji.

VONČINA/BONČINA, v virih 1412 v Povirju pri Divači *Wonczina* (Kos 1954: 144), 1501 v Čabračah (pri Hotavljah) *Iuri Wontschina* (Blaznik 1963: 301). Matice (LBap I ŠG) ga beležijo 1660 na Idriji pri Bači kot *Bonzcsina*, 1684 v Hotenji (pri Trebuši) kot *Bonzina*, enako 1705 v Ročah in na Prapetnem Brdu, 1680–1688 na Prapetnem Brdu *Andrea Bonzina*, prav tam *Juri Bonzina*, na Slapu ob Idrijci *Rachel Boncina*, v Šebreljah *Gaspar Bonzina*, prav tam *Simon Boncina*, 1700–1709 na Slapu ob Idrijci *Luches Boncina*, v Šebreljah *Juri Bonzina*, 5.X.1859 *Wončina* (LMatr DT), 1948 je izpričanih 10 oseb s priimkom *Vončina* v Gorenji Trebuši, po ena pa v Dolenji Trebuši in v Ročah (Kartoteka ZSSP, šk. 94). Različici sta nastali zaradi nemške navade zapisovanja slovenskega vzglasnega *b* pred vokali kot *w*, ki je bil nato poknjizen enkrat kot *v*, drugič kot *b*, zato so nastale različice *Vurnik* ob *Burnik*, *Vizjak* ob *Bizjak*, *Vošnjak* ob *Bošnjak*. Poleg tega je za tolminsko in deloma cerkljansko narečno področje značilno zamenjevanje *b* in *v* pred vokali, prim. 7.II.1786 *Jos. f. Laur. Belicaine* (LCop I Buk). Žarišče priimkov *Vončina* in *Bončina* je najverjetneje idrijsko ozemlje, ker je danes tam daleč največja koncentracija teh priimkov. Po mnenju Merkuja (1982: 67) je *Vončina* oz. *Bončina* patronimik z večalno pripono *-ina* iz hpk *Bonča* oz. *Vonča* k hagionimu *Bo-*

nifatius. Število nosilcev v RS: *Vončina* 766 (373 v goriški statistični regiji), *Bončina* 213 (106 v goriški statistični regiji), *Bonča* 150 (63 v osrednjeslovenski, 40 v goriški statistični regiji), *Vonča* 21 (vsi v osrednjeslovenski statistični regiji).

Bajec meni, da je pripona *-ina* ena najpomembnejših slovenskih pripon, ki je še vedno močno tvorna in funkcijsko bogata (Bajec 1950: 48). Sławski (1974: 120–123) trdi, da je ta pripona med najproduktivnejšimi slovanskimi priponami in tvori samostalnice iz pridevnikov, samostalnikov, redko tudi iz glagolov. Kljub temu je med priimki obravnavanega območja redko zastopana.

†**ZAJC**, v virih 1460 v Selu (pri Štjaku) *Seitz* (Kos 1954: 202), 1515 v Mlaki (pri Plužnjah) *Paull Seitz*, zapisan 1523 kot *Paul Saizet*, 1515 v Plužnjah *Jure Saiz*, 1591 na Ponikvah *Crise Saiz*, na Logarščah *Pauli Saiz*, 1598 in 1624 na Ponikvah *Juuan Seiz*, 1598 v Plužnjah *Hanfele Seiz* in *Miclau Seiz*, 1624 na Logarščah *Vrban Seiz*; priimek je nastal iz predkrščanskega rojstnega imena **Zajec*, ki izhaja iz apelativa *zajec* ‘glodavec z velikimi uhlji in dolgimi zadnjimi nogami’. Priimek se je ohranil v istem okolišu, kot je nastal (Plužnje, Otalež, Lazec), na obravnavanem območju pa ne. Danes živi v RS kar 2.263 nosilcev tega priimka (1.082 v osrednjeslovenski, 291 v savinjski, 288 v jugovzhodni, 87 v goriški statistični regiji), ki je nastal v več žariščih in spada med najpogostnejše slovenske priimke (31. mesto). Različica *Zajec* ima 715 nosilcev (417 v osrednjeslovenski, 27 v goriški regiji).

ZALASČEK, v virih 1624 v Zadlazu (Sallaß) *Jacob Sallaßnikh* (priimkovna varianta **Zalaznik*), 1633 prav tam (Salas) verjetno ista oseba *Jacob Salascich*, prav tam *Juri Salascich*, prav tam *Blas Salascich*, 1654 v Čadrgu *Jurj Sellofchekh*, prav tam *Andree Sellofchekh*, prav tam *Blafch Sellofchekh*, 4.VII.1678 v Zadlazu botra *Magdalena Sallaszizza* (feminativ **Zalaščica*) (LBap II Tol), 1703 v Čadrgu *Thomas Salafig* (TolUrb), 19.I.1741 botra *Marina uxor M. Salaszeg* (LBap III Tol), 31.I.1802 v Zatoľminu *Agnes f. qm Mich. Sadlascig* (LNati VI Tol), 29.V.1849 na Grahovem ob Bači *Sebastianus Sellašcig*, 4.I.1872 prav tam *Salaščig*, 1887 prav tam *Zalaščig* in šele od 18.II.1888 *Zalašček* (LNati II Gr). Priimek je nastal s transonimizacijo iz nekdanjega stanovniškega imena **Za(d)lašček* (današnje je *Zadlaščan*), ki izvira iz krajevnega imena *Zadláz* (pri Tolminu), lokalno *Zalaz*.⁵⁸ Starejša oblika priimka je bila **Zalaznik*. Namesto predpone *za-* je v 18. stol. v krajevnih imenih pogosto izpričana predponška varianta *zad-*: **Zadrakovec*, **Zadkojca*, **Zadlisec*, **Zadkuk*. Danes je predponška oblika *zad-* ohranjena še v krajevnem imenu *Zadlog* pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Priimek *Zalašček* spada med redkejšje tolminske priimke, v RS ima 41 nosilcev, od tega 26 v goriški regiji.

ZGAGA, v virih 1589 v Polhovem Gradcu *Thoman Sgaga*, *Lenzigg* (= *Lenček*) *Sgaga*, *Primus Sgaga*, 1591 v Poreznu (danes pri *Mlakarju*) *Galle Sgaga*, 1598 prav tam *Toni Sgägä*, 1654 prav tam *Caspar Shkhähä*, 1752 v Hudajužni *Arnei Sgaga*, 1773 isti *Arnei*

⁵⁸ Uradno obstajata dva kraja: *Zadlaz-Čadrg* in *Zadlaz-Žabče*, kar je treba razumeti kot ‘čadrški Zadlaz’ in ‘žabijski Zadlaz’.

Sgaga detto Dauzar, šele od 1871 (LBap II Obl) dokončno samo *Zgaga*. Priimek je nastal s tranonimizacijo iz enakega vzdevka s pomenom 'kdor povzroča težave', ta pa iz apel. *zgaga* s prvotnim medicinskim pomenom 'pekoč občutek v požiralniku'. Starejša oblika je *izgâga* (Plet. I: 307) iz psl. **jbzgaga* (ÈSSJ 9: 27), kar je sorodno z glagolom *žgati* 'povzročati, da kaj gori' (< **žbgati*) (Furlan v Bezljaj IV: 407). Priimek *Zgaga* obstaja tudi na Poljskem, kjer je bil izpričan kot staropoljsko osebno ime že l. 1387 (Rymut II: 738).

Najstarejšo omembo priimka *Zgaga* najdemo na Opčinah pri Trstu leta 1473 in 1482, ko je tam deloval župnik *Nicolo Sgaga* (Spletni vir 38, Artač 1994: 178). Priimek *Zgaga* je izpričan tudi v por. matici župnije Vrhnika 8.I.1638 (LMatr I Vrh, *Joannes Sgaga*) in v krstni matici župnije Šempeter v Ljubljani 7.VI.1643 (LBap Lj-Šemp., *Primus Sgaga*). V RS živijo 104 osebe s tem priimkom, od tega 39 v gorenjski in 33 v goriški statistični regiji.

†**ZIMA**, v virih 1490 v Ljubljani *Sima* (Urb NVR 1968: 3), 1507 v Črničah na Vipavskem *Thonich Syma*, v Ozeljanu *Juri Syma*, 1523 v Ozeljanu *Jakob Sima*, 1591 na Ponikvah *Michel Sima*, 1598 in 1624 na Logarščah (morda isti) *Michel Sima*, 1654 na Ponikvah *Sima*, 18.V.1667 na Logarščah *Vrbanus f.l. Luca Sima*, 1852 na Ponikvah *Mathias Simma*, h. i. *Zim u grap* na Ponikvah (Mikuž 31, nepaginirani Izpis prednikov). Priimek je domnevno nastal po letnem času rojstva, prim. priimke ⇒ *Gruden*, ⇒ *Božič*, ⇒ *Velikonja*. Videti je, da je bilo več žarišč nastanka tega priimka, ki ima po zadnjih podatkih v RS 54 nosilcev, od tega 42 na Gorenjskem, nikogar več pa ni na Tolminskem.

ZLATOPER, v virih 1515 v Modreju *Machor Sladaper*, isti 1523 *Mochor Slatoper supan*, 1598 prav tam *Vrban Slatapar*, 1606 prav tam isti *Vrbann Slattaper*, 1624 prav tam *Lienhardt Slattaper*, *Vrban Slataper*, 1654 na Idriji pri Bači *Slattoper*, 6.XI.1701 v Ročah *Simon Slataper*, 1714 (ok.) na Idriji pri Bači *Giouani Slataper*, v Modreju *Laure Slataper*, od 18. do 20. stol. je priimek *Zlatoper* izpričan *pri Tinešu* in *pri Trušnarju* na Idriji pri Bači (Mikuž 11: 16, 35). Priimek je nastal iz vzdevka, z besedotvornega vidika je posamostaljena pridevniška zloženka.⁵⁹ Skladenjska podstava priimka *Zlatoper* je 'tak, ki ima zlato pero'. Danes je v RS 51 oseb s tem priimkom, od tega 34 v goriški regiji. Priimek *Scipia Slataperja*, tržaškega it. pisatelja in iredentista (1888–1915), so vse do nedavnega zmotno povezovali s češkim jezikovnim prostorom (Merkù 2006b).

ŽEFRAN, v virih 1498 v Kleniku *Achacz Saffran*, krčmar *Saffrann* v premskem gospostvu (Kos 1954: 243, 249), 1633 v Rutu *Anderli Saffran*, 1654 prav tam *Gregor Saffran*, na Koritnici *Michael Saffron*, 1677 v Rutu *Gregor Soffron*, 1794 prav tam *Gaspar Saffran*; priimek se je ohranil v Rutu do danes. Nastal je z metaforo iz rastlinskega imena *žafra*n 'Crocus sativus' najprej kot vzdevek in je označeval človeka rdečkaste barve las. Beseda je prevzeta prek srvn. *saffran* iz lat. *saffranum* in je arabskega

⁵⁹ Miklošič, Breznik in Bajec te zloženke imenujejo posesivne oz. svojstvene (Bajec 1952: 109).

izvora (Fasmer IV: 414, Snój v Bezljaj IV: 433, Furlan v Bezljaj IV: 2). Prim. polj. priimek *Szafran* (Rymut II: 518). Po zadnjih podatkih so v RS 104 nosilci tega priimka, od tega 39 v jugovzhodni, 28 v osrednjeslovenski, 22 v gorenjski in 8 v goriški statistični regiji. Različica *Žafran* ima svoje žarišče drugje, saj jih od 124 oseb kar 84 živi v savinjski statistični regiji. Podobno je tudi z različico *Šafran* (61 oseb, od tega 21 v savinjski statistični regiji).

†**ŽEROVEC** [žeróvec], v virih 1654 na Prapetnem Brdu *Scherouez*; v kasnejših virih na Tolminskem priimek ni več izpričan. Priimek *Žerovec* je nastal s transonimizacijo iz nar. stanovniškega imena *Žerovec* (knjižno *Žirovec*), izpeljanega iz pridevnika na *-ov* od krajevnega imena *Žiri* s pomočjo pripone *-ec*. Toponim *Žiri* izhaja iz občnega imena *žir* 'plod bukve'. V RS živi po zadnjih podatkih 42 nosilcev priimka *Žerovec*, od tega 16 v goriški regiji, različici *Žerovc* in *Žirovec* pa štejeta 28 in 10 nosilcev.

†**ŽNIDAR**, v virih 1515–1523 še ni jasno, kdaj sploh gre za priimek: 1515 v Kuku *Themle schneyder*, imenovan 1523 *Peter Themel*, 1515 in 1523 v Tolminu *Thomas Schneider* in 1523 še *Juri Schneider*, 1523 v Bači pri Modreju *Valentin Schnayder*, na Reki *Miclau des Peter Schneider sun*, ter na Svinih *Jacob Schneider*, 1525 v Repnu pri Trstu *Michael Snidar* (Merkù 1994: 176), 1579 na Kneži *Juri Snider*, 1591 na Koritnici *Galle Snidar locho Arnei Spich*, 1598 v Tolminu *Valtin Schneider*, 1606 na Grahovem *Luches Snider*, 1624 v Tolminu *Margretha Schnideriza* (feminativ **Žnidarica*), 1633 in 1677 v Trtniku *Gregor Snidar*, 1700–1709 v Stržiščah *Blas Snidar*, 1794 v Podbrdu *Luca Snidar*, 1858 prav tam še *Schnider*, po tem letu poknjižen v *Žnidar*, ko je priimek že skoraj izumrl (RegMor II Podb). Nastal je iz apelativa *žnidar* 'krojač', ki je oznaka poklica oz. dejavnosti. Beseda je bila prevzeta iz srvn. *snídcere*, *sníder* 'krojač' (Striedter-Temps 1963: 254, Furlan v Bezljaj IV: 473). Starejši zapisi kažejo na alternacijo med nvn. *Schneider* in srvn. *Snider*, naposled je prevladala starejša (srvn.) izposojenka *Žnidar* (*Snider*). V RS je 668 oseb s tem priimkom, vendar večina izhaja iz drugih žarišč: 229 v savinjski, 142 v gorenjski in 119 v podravski statistični regiji.

†**ŽUMER**, v virih 1515 v Polju *Jacob Sumer*, 1523 prav tam *Primos des Jacob Sumer brueder*, 1515 na Dabru *Crische Sumer*, 1598 v Polju *Simon Chumer* (domnevno napačni zapis za *Schumer*), 1624 prav tam isti *Simon Sumer*, h. i. *pri Šumru v Poljeh* (SA ŠG II).

Priimek je nastal z onimizacijo apelativa *žumer*, prevzetega iz srvn. *soumaere*, *soumer*, ki je označeval tovornika (Glonar 1936: 493, Striedter-Temps 1963: 255, Spletni vir 39), nvn. *Säumer*. Priimek je na Tolminskem že zgodaj izumrl. V RS je 329 oseb s priimkom *Žumer*, od tega 127 v gorenjski, 85 v osrednjeslovenski, 72 v savinjski statistični regiji. Različico *Šumer* nosi 109 oseb, od tega 65 v podravski regiji.

6

KLASIFIKACIJA TOPONIMOV PO POMENSKI MOTIVACIJI

V raziskavi obravnavani toponimi ali zemljepisna imena zajemajo naselbinska imena, ki se delijo na imena samostojnih naselij in imena zaselkov, ter izjemoma tudi eno pokrajinsko ime (horonim). Od vodnih imen (hidronimov), gorskih imen (oronimov) in ledinskih imen (mikrotoponimov) se v raziskavi obravnavajo tista, iz katerih so s transonimizacijo nastala naselbinska imena.

Najširše vzeto so zemljepisna imena nastala iz treh virov: iz občnih imen, iz osebnih imen in iz drugih zemljepisnih imen. Manjši del je formalno enak občnim, osebnim ali drugim zemljepisnim imenom in je nastal z onimizacijo ali polastnoimenjenjem (*sela* → *Sela*, *kal* → *Kal*, *slap* → *Slap*), s transonimizacijo (voda *Bača* → kraj *Bača*, voda *Koritnica* → kraj *Koritnica*, hrib *Porezen* → kraj *Porezen*, prebivalci **Ročane* → kraj *Roče*), druga pa so iz teh izrazov in imen tvorjena s pomočjo imenotvornih pripon *-nik* (*Samotešnik*, *Trtnik*), *-ica* (*Bukovica*), *-ina* (*Temljine*), *-ov* (*Bukovo*, *Grahovo*). Nekatera krajevna imena so po tvorbi sklopi (*Hudajužna*), posamostaljene predložne zveze (*Podbrdo*) in stalne besedne zveze (*Prapetno Brdo*, *Petrovo Brdo*).

6.1 Imena naselij glede na motivacijo nastanka

- 1) Imena, nastala iz geografskih pojmov:
 - imena glede na lego in značilnosti reliefa: *Bača* (pri *Modreju*, pri *Podbrdu*), *Daber*, *Grant*, *Grudnica*, *Idrija* (pri *Bači*), *Kal*, *Klavže*, (*Kneške*) *Ravne*, *Koritnica*, *Kuk*, *Pečine*, *Podbrdo*, *Podmelec*, *Police*, *Polje*, *Ponikve*, *Slap* (ob *Idrijci*), *Vrh* (*Bukovski*, *Gorski*), *Zakraj* (**19**);
 - imena glede na osončenost in poraščenost: *Hudajužna*, *Lisec*, *Logaršče*, *Loje*, *Obloke*, *Znojile* (**6**).
- 2) Imena, izpeljana iz rastlinskih imen: *Bukovo*, *Grahovo* (ob *Bači*), *Porezen*, *Prapetno Brdo*, *Trtnik* (**5**). Sem spada tudi **Bizika*, staro ime za *Šentviško Goro*.
- 3) Imena, izpeljana iz živalskih imen: *Zakojca* (**1**).
- 4) Imena, nastala s človekovo dejavnostjo: *Rut*, *Sela* (nad *Podmelcem*), *Stopnik*, *Stržišče* (**4**).

- 5) Imena, izpeljana iz osebnih imen:
 - imena iz slovanskih osebnih imen: Trebuša (Dolenja, Gorenja), Ljubinj, Roče **(3)**;
 - imena iz krščanskih osebnih imen: Petrovo Brdo,⁶⁰ Temljine **(2)**;
 - imena iz imen cerkvenih zavetnikov: Šentviška Gora **(1)**.⁶¹
- 6) Imena, izpeljana iz občnih imen za ljudi po stanu: Kneža **(1)**.

Od 42 imen naselij je velika večina nastala iz geografskih pojmov (25) in rastlinskih imen (5), samo 12 imen pa je povezanih s človekovo prisotnostjo v tem prostoru (7 z osebnimi imeni, imenom po stanu in imenom cerkvenega zavetnika, 5 pa z dejavnostmi, od krčenja zemljišča do kozjereje).

6.2 Imena zaselkov glede na motivacijo nastanka

- 1) Imena, nastala iz geografskih pojmov:
 - imena glede na lego in značilnosti zemljišča: Batava, Brdo, Črni Vrh, Dolina, Driselph, Gačnik, Grapa, Hum, Ilovica, Jerovica, Kal, Kolence, Kolovrat, Lonik, Močile, Nart, Peden, Pedrovca, Podkremenk, Podolnice, Podrobje, Prodar, Prvenjski Vrh, Rovnce, Skrile, Slatne, Sleme, Sopotnica, Stopec, Ščura, Tilnik, Trušna, V Grapeh, Vodice, Zagačnik, Zagomilca, Zagribovca, Zajtel, Žabže **(38)**;
 - imena glede na osončenost in poraščenost: Log, Na Lojeh, Pušnik, Zalisec, Zapušnik **(5)**.
- 2) Imena, izpeljana iz rastlinskih imen: Bukovica, Cemerija, Lipeta, Murovci, Ostrožnik, Podleskovca, Podorehi **(7)**.
- 3) Imena, izpeljana iz živalskih imen: Borovnica, Jelenca, Kacenspoh, Kobilnik, Kojca, Rakovec, Zarakovec **(7)**.
- 4) Imena, nastala s človekovo dejavnostjo: Krepaka, Lazi, Ograjenca, Plesišče, Plužnje, Rute, Selc, Snebišče, Svinače **(9)**.
- 5) Imena, izpeljana iz osebnih imen:
 - imena iz slovanskih osebnih imen: Hotenja, Hotešk, Krtečne, Laharn, Razazija, Samotešnik **(6)**;
 - ime iz krščanskega osebnega imena: Maraževo Brdo **(1)**;
 - ime iz priimka: Prajngar **(1)**.

Od 75 imen zaselkov jih je kar 54 nastalo iz geografskih pojmov, rastlinskih imen in imen živali, 13 je povezanih s človekovo dejavnostjo in še 8 je izpeljanih iz osebnih imen, med njimi vsaj 6 predkrščanskih.

⁶⁰ Za razliko od tpn *Šentviška Gora* je v dvobesednem imenu *Petrovo Brdo* pomembnejši pridevnik *Petrovo*, ki se je v ljudskem jeziku posamostalil, samostalniki *Brdo* pa se opušča, podobno kot pri tpn *Grahovo*, *Bukovo*.

⁶¹ Glede na to, da je krajevno ime nastalo iz pokrajinskega imena, ki se v ljudskem jeziku še danes glasi *Gora*, bi ta tpn lahko uvrstili tudi v kategorijo imen, nastalih iz geografskih pojmov.

7

MOTIVACIJSKO-TVORBENA ANALIZA OBRAVNAVANIH TOPONIMOV

7.1.1 Imena naselij, nastala z onimizacijo apelativov in transonimizacijo: Bača (pri Modreju, pri Podbrdu),⁶² *Bizika, Daber, Gora (Šentviška), Grant, Idrija (pri Bači), Kal, Klavže, Kuk, Logaršče, Loje, Pečine, Police, Polje, Ponikve, Ravne (Kneške), Rut, Slap (ob Idrijci), Stržišče, Vrh (Bukovski, Gorski), Znojile.

7.1.2 Imena zaselkov, nastala z onimizacijo apelativov in transonimizacijo: Brdo, Dolina, Grapa, Hum, Ilovica, Jerovica, Kal, Kolence, Kolovrat, Krepaka, Lazi, Lipeta, Log, Močile, Murovci, Ograjenca, Ostrožnik, Peden, Plesišče, Plužnje, Podovnice, Rovnce, Selc, Skrile, Slatne, Sleme, Snebišče, Svinače, Ščura, Vodice, Zajtel.

7.2.1 Imena naselij (a) in zaselkov (b), nastala s substantivizacijo predložne zveze z apelativom in transonimizacijo: a) Obloke, Podbrdo, Zakraj; b) Nart, Podorehi, Podrobje, Zagomilca.

7.2.2 Imena naselij (a) in zaselkov (b), nastala s substantivizacijo predložne zveze z apelativno tvorjenko in transonimizacijo:

- pripona *-ica*: a) Zakojca; b) Podleskovca, Zagribovca;
- pripona *-ec* (< *-*bc̣b*): a) Podmelec; b) Zalisec, Zarakovec;
- pripona *-n* (< *-*bṇb*): a) Porezen;
- pripona *-ik* (< *-*iḳb*): b) Podkremenk, Zagačnik, Zapušnik.

7.3 Imena naselij (a) in zaselkov (b), nastala iz apelativov ali antroponimov s priponami v imenotvornem postopku in transonimizacijo:

- pripona *-ov* (< *-*oṿb*): a) Bukovo, Grahovo (ob Bači), Petrovo Brdo; b) Maraževo Brdo;
- pripona *-ski* (*-*bsḳb(jb)*): b) Prvenjski Vrh;
- pripona *-n* (< *-*bṇb*): a) Prapetno Brdo; b) Laharn, Trušna;
- pripona *-j* (< *-*jb*): a) Kneža, Trebuša (Dolenja, Gorenja); b) Hotenja;

⁶² Prilastke, ki so nastali v novejšem času iz administrativnih potreb, navajam v oklepajih, ker pri genezi navedenih imen niso sodelovali in jih pri klasifikaciji ni mogoče obravnavati na enak način kot imenska jedra.

- pripona *-ica*: **a)** Grudnica, Koritnica; **b)** Borovnica, Bukovica, Jelenca, Kojca, Pedrovca, Sopotnica;
- pripona *-ec* (< *-*bc̣b*): **a)** Lisec; **b)** Rakovec, Stopec;
- pripona *-inj* (< *-*ynji*): **a)** Ljubinj;
- pripona *-ar*: **b)** Prodar;
- pripona *-ik* (< *-*iḳb*): **a)** Stopnik, Trtnik; **b)** Gačnik, Kobilnik, Pušnik, Tilnik;
- pripona *-ina*: **b)** Krtečne, *Samotešina (danes Samotešnik);
- pripona *-ija*: **b)** Cemerija;
- pripona *-šček* (< *-*bsḳb(jb)* + *-*jaḳb*): **b)** Hotešk;
- pripona *-jane*: **a)** Roče; **b)** Žabže.

7.4 Imena naselij (a) in zaselkov (b), nastala iz sklopljenih ali zloženih onimov s transonimizacijo:

a) Hudajužna; b) Batava, Driselpoh, Kacenpoh, Lonik.

7.5 Imena naselij (a) in zaselkov (b), nastala kot izvorno naselbinska imena:

a) Sela (nad Podmelcem), Temljine; b) Selc, Razazija, Snebišče.

7.6 Večbesedna imena: večina večbesednih imen naselij je svojo večbesednost prejela z uvedbo umetnih prilastkov zaradi potrebe po enoznačni identifikaciji naselij v uradni rabi, medtem ko se v živem jeziku skorajda ne izraža. Izvirni večbesedni imeni naselij sta samo Petrovo Brdo in Prapetno Brdo, vendar se v živem jeziku celo pri njima pojavlja izpust jedra Brdo. Imena Bača pri Modreju, Bača pri Podbrdu, Bukovski Vrh, Gorski Vrh, Grahovo ob Bači, Idrija pri Bači, Kneške Ravne, Sela nad Podmelcem, Slap ob Idriji, Šentviška Gora, Dolenja Trebuša, Gorenja Trebuša se v živem jeziku uporabljajo brez prilastkov: Bača, Grahovo, Idrija, Ravne, Sela, Slap, Vrh, Gora, Trebuša. Tudi imeni zaselkov Črni Vrh in Maraževo Brdo sta se v živem jeziku univerbizirali: prvo je postalo zloženka Črnovrh, drugo pa izpeljanka Maraževec. Predložni imeni sta Na Lojeh in V Grapeh.

7.7 Motivacijsko-tvorbena struktura vzhodnotolminskih toponimov

Naselja	
Bača (pri Modreju, pri Podbrdu)	onimizacija apel. * <i>bača</i> , transonimizacija iz hdn
*Bizika	onimizacija apel. * <i>bizika</i> , transonimizacija iz mtn
Bukovo	pripona <i>-ov</i> iz apel. <i>bukev</i> , z elipso, transonimizacija iz orn
Daber	onimizacija apel. * <i>daber</i> , transonimizacija iz mtn
Grahovo ob Bači	pripona <i>-ov</i> iz apel. <i>grah</i> , z elipso, transonimizacija iz orn
Grant	onimizacija bavarskonem. apel. <i>grant</i> 'korito', transonimizacija iz mtn

Naselja	
Grudnica	pripona <i>-ica</i> z univerb. * <i>Grudna gora</i> , transonimizacija iz orn
Hudajužna	sklop iz apel. <i>hud</i> in <i>južina</i> 'odjuga', transonimizacija iz mtn
Idrija pri Bači	onimizacija apel. * <i>idrija</i> , transonimizacija iz hdn
Kal	onimizacija apel. <i>kal</i> 'izvir', transonimizacija iz mtn
Klavže	onimizacija apel. <i>klavže</i> 'tesen, deber', transonimizacija iz imena tesni
Kneške Ravne	pripona <i>-ski</i> iz ojk <i>Kneža</i> in onimizacija apel. <i>ravne</i> (njive), z elipso, transonimizacija iz mtn
Kneža	pripona <i>-j</i> z univerb. iz apel. <i>knez</i> , z elipso, transonimizacija iz hdn
Koritnica	pripona <i>-ica</i> z univerb. * <i>Koritna voda</i> , transonimizacija iz hdn
Kuk	onimizacija nar. apel. <i>kuk</i> 'kolk', transonimizacija iz orn
Lisec	pripona <i>-ec</i> z univerb. * <i>Lis hrib</i> , transonimizacija iz orn
Ljubinj	pripona <i>-inj</i> iz atn * <i>L'ubъ</i> , z elipso, transonimizacija iz mtn
Logaršče	onimizacija apel. * <i>logovišče</i> ('kraj, kjer je obilo logov'), transonimizacija iz mtn
Loje	onimizacija apel. <i>log</i> v pl., prvotno * <i>Loge</i> , transonimizacija iz mtn
Obloke	onimizacija apel. <i>loka</i> , substantivizacija predložne zveze <i>ob loki</i> , transonimizacija iz mtn
Pečine	onimizacija apel. <i>pečina</i> v pl., transonimizacija iz mtn
Petrovo Brdo	pripona <i>-ov</i> iz atn <i>Peter</i> in onimizacija apel. <i>brdo</i> , transonimizacija iz orn
Podbrdo	onimizacija apel. <i>brdo</i> , substant. predl. zveze <i>pod brdom</i> , transonimizacija iz orn
Podmelec	onimizacija pl. apel. <i>melci</i> , substant. predl. zveze <i>pod melci</i> , s flekt. derivacijo iz rod. pl., transonimizacija iz mtn
Police	onimizacija apel. <i>polica</i> v pl.
Polje	onimizacija apel. <i>pola</i> v pl., poknjiženo kot onimizirani sg. apel. <i>Polje</i> , transonimizacija iz mtn
Ponikve	onimizacija apel. <i>ponikva</i> v pl., transonimizacija iz hdn
Porezen	pripona <i>-n</i> iz apel. (<i>v</i>) <i>resa</i> , substant. predl. zveze * <i>pod(v)resno</i> , z elipso, transonimizacija iz orn
Prapetno Brdo	pripona <i>-n</i> iz apel. <i>praprot</i> in onimizacija apel. <i>brdo</i> , transonimizacija iz orn
Roče	pripona <i>-j</i> iz atn * <i>Radec</i> /* <i>Rodec</i> , transonimizacija iz stan. i. na <i>-jane</i>
Rut	onimizacija apel. <i>rut</i> , transonimizacija iz hrn
Sela nad Podmelcem	onimizacija apel. <i>selo</i> v pl., izvorno naselb. ime
Slap ob Idrijci	onimizacija apel. <i>slap</i> , transonimizacija iz mtn
Stopnik	pripona <i>-ik</i> z univerb. * <i>Stopni potok</i> iz apel. <i>stopa</i> , transonimizacija iz hdn
Stržišče	onimizacija apel. <i>stražišče</i> , transonimizacija iz mtn
Šentviška Gora	pripona <i>-ski</i> iz hgn <i>Šentvid</i> in onimizacija apel. <i>gora</i> , transonimizacija iz hrn
Temljine	priponi <i>-j</i> in <i>-ina</i> v pl. z univerb. * <i>Temlja vas</i> iz atn <i>Themel</i> , izvorno naselb. ime

Naselja	
Trebuša (Dolenja, Gorenja)	pripona <i>-j</i> iz atn * <i>Trěbuhъ</i> , transonimizacija iz hdn
Trtnik	pripona <i>-ik</i> z univerb. * <i>Trtni hrib</i> iz apel. <i>trta</i> , transonimizacija iz orn
Vrh (Bukovski, Gorski)	onimizacija apel. <i>vrh</i> , transonimizacija iz orn
Zakojca	priponi <i>-j</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Kozja planina</i> iz apel. <i>koza</i> , substant. predl. zveze * <i>za Kozjico</i> , transonimizacija iz mtn
Zakraj	onimizacija apel. <i>kraj</i> , substant. predl. zveze <i>za krajem</i> , transonimizacija iz mtn
Znojile	onimizacija apel. * <i>znojilo</i> v pl., transonimizacija iz mtn
Zaselki	
Batava	nem. zloženska iz nejasnega prvega dela in <i>Aue</i> 'loka, travnik', transonimizacija iz hdn in mtn
Borovnica	priponi <i>-n</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Bravna voda</i> iz nar. apel. <i>brav</i> , transonimizacija iz hdn
Brdo	onimizacija apel. <i>brdo</i> , transonimizacija iz orn
Bukovica	priponi <i>-ov</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Bukova ravan</i> iz apel. <i>bukev</i> , transonimizacija iz mtn
Cemerija	pripona <i>-ija</i> , iz apel. * <i>čemer</i> , transonimizacija iz mtn
Črni Vrh	onimizacija apel. besedne zveze <i>črni vrh</i> , transonimizacija iz orn
Dolina	onimizacija apel. <i>dolina</i> , transonimizacija iz mtn
Driselpoh	nem. zloženska iz <i>Drisel</i> 'žrelo, ustje' in bavarskonem. <i>poh</i> , nv. <i>Bach</i> 'potok', transonimizacija iz hdn
Gačnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Gačni potok</i> , onimizacija apel. <i>gát</i> , transonimizacija iz hdn
Grapa	onimizacija apel. <i>grapa</i> , transonimizacija iz hdn
Hotenja	pripona <i>-j</i> iz atn * <i>Hotěňъ</i> , z elipso, transonimizacija iz hdn
Hotešk	pripona <i>-šček</i> z univerb. iz atn * <i>Hotěšъ</i> , transonimizacija iz hdn
Hum	onimizacija nar. apel. <i>hum</i> 'holm', transonimizacija iz orn
Ilovica	onimizacija apel. <i>ilovica</i> , transonimizacija iz mtn
Jelenca	priponi <i>-j</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Jelenja voda</i> iz apel. <i>jelen</i> , transonimizacija iz hdn
Jerovica	onimizacija apel. <i>jerovica</i> , transonimizacija iz mtn
Kacenspoh	nem. zloženska iz <i>Katze</i> 'mačka' in bavarskonem. <i>poh</i> , nv. <i>Bach</i> 'potok', transonimizacija iz hdn
Kal	onimizacija apel. <i>kal</i> 'mlaka', transonimizacija iz hdn
Kobilnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Kobilni pašnik</i> , transonimizacija iz mtn
Kojca	priponi <i>-j</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Kozja planina</i> iz apel. <i>koza</i> , transonimizacija iz orn

Zaselki	
Kolence	onimizacija manjšalnice apel. <i>koleno</i> , tranonimizacija iz mtn
Kolovrat	onimizacija apel. <i>kolovrat</i> , tranonimizacija iz orn
Krepaka	onimizacija nar. apel. <i>krepaka</i> 'prekopa', tranonimizacija iz mtn
Krtečne	priponi <i>-j</i> in <i>-ina</i> v pl. z univerb. iz atn * <i>Kr̥tęta</i> , tranonimizacija iz mtn
Laharn	pripona <i>-n</i> iz atn * <i>Malohorъ</i> , z elipso, tranonimizacija iz mtn
Lazi	onimizacija apel. <i>laz</i> v pl., tranonimizacija iz mtn
Lipeta	onimizacija apel. * <i>lipę</i> v pl., tranonimizacija iz mtn
Log	onimizacija apel. <i>log</i> , tranonimizacija iz mtn
Lonik	onimizacija nem. apel. zloženke iz <i>Lange</i> 'dolg' in <i>Eck</i> 'brdo', tranonimizacija iz mtn
Močile	onimizacija apel. <i>močilo</i> v pl., tranonimizacija iz mtn
Maráževo Brdo	pripona <i>-ov</i> iz atn <i>Maraž</i> ali * <i>Marož</i> in onimizacija apel. <i>brdo</i> , tranonimizacija iz orn
Murovci	onimizacija manjšalnice <i>muravica</i> v pl. k apel. <i>murava</i> , tranonimizacija iz mtn
Na Lojeh	onimizacija apel. predl. <i>zveze na lojéh</i> k apel. <i>log</i> , tranonimizacija iz mtn
Nart	onimizacija apel. <i>rt</i> , substant. predl. <i>zveze na rtu</i> , tranonimizacija iz mtn
Ograjenca	onimizacija nar. apel. <i>ográjenca</i> , tranonimizacija iz mtn
Ostrožnik	onimizacija apel. <i>ostrožnik</i> , tranonimizacija iz orn
Peden	onimizacija manjšalnice bavarskonem. apel. <i>Poden</i> , nvn. <i>Boden</i> 'dno', tranonimizacija iz mtn
Pedrovca	priponi <i>-ov</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Pedrova njiva</i> iz nar. apel. * <i>pedra</i> 'skala', tranonimizacija iz mtn
Plesišče	onimizacija apel. * <i>plesišče</i> , tranonimizacija iz mtn
Plužnje	onimizacija apel. <i>plužina</i> , tranonimizacija iz mtn
Podkremenk	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Kremenъnъ Vьrh</i> iz apel. <i>kremen</i> , substant. predl. <i>zveze *pod Kremenъnikomъ</i> , tranonimizacija iz orn
Podleskovca	priponi <i>-ov</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Leskova gora</i> , substant. predl. <i>zveze *pod Leskovicu</i> , tranonimizacija iz mtn
Podorehi	substant. predl. <i>zveze pod orehom</i> , tranonimizacija iz priimka <i>Podoreh</i> v pl.
Podovnice	onimizacija apel. <i>podôtnica</i> v pl., tranonimizacija iz mtn
Podrobje	onimizacija apel. <i>robje</i> , substant. predl. <i>zveze pod robmi</i> , tranonimizacija iz mtn
Prajngar	tranonimizacija iz priimka † <i>Prangar</i>
Prodar	pripona <i>-ar</i> , iz mtn <i>Na produ</i> , onimizacija apel. <i>prod</i> , tranonimizacija iz stan. i.
Prvenjski Vrh	pripona <i>-ski</i> iz mtn <i>Prvejk</i> in onimizacija apel. <i>vrh</i> , tranonimizacija iz orn
Pušnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Pustni vrh</i> , tranonimizacija iz orn
Rakovec	priponi <i>-ov</i> in <i>-ec</i> z univerb. * <i>Rakov potok</i> , tranonimizacija iz hdn
Razazija	pripona <i>-ija</i> iz priimka † <i>Razvoza</i> , izvorno naselb. ime
Rovnce	onim nar. apel. <i>rovnce</i> 'ravnica' v pl., tranonimizacija iz mtn

Zaselki	
Rute	onimizacija apel. <i>rut</i> v tož. pl., tranسونimizacija iz mtn
Samotešnik	priponi <i>-j</i> in <i>-ina</i> z univerb. iz * <i>Sěmitěh-ja lōka</i> , iz atn * <i>Sěmitěhъ</i> , nadomestitev pripone <i>-ina</i> s pripono <i>-nik</i> , tranسونimizacija iz mtn
Selc	onimizacija apel. <i>selce</i> s flekt. derivacijo iz rod. pl., izvorno naselb. ime
Skrile	onimizacija apel. <i>skril</i> v tož. pl., tranسونimizacija iz mtn
Slatne	onimizacija nar. apel. <i>slatna</i> 'slatina' v pl., tranسونimizacija iz mtn
Sleme	onimizacija apel. <i>sleme</i> , tranسونimizacija iz orn
Snebišče	onimizacija apel. <i>stanovišče</i> 'prebivališče', izvorno naselb. ime
Sopotnica	priponi <i>-n</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Sopotna voda</i> iz nar. apel. <i>sopot</i> , tranسونimizacija iz hdn
Stopec	pripone <i>-ec</i> iz apel. * <i>stop</i> 'stopnica', tranسونimizacija iz mtn
Svinače	onimizacija apel. <i>svinjak</i> v tož. pl., tranسونimizacija iz mtn
Ščura	onimizacija apel. * <i>ščura</i> 'nerodovitna zemlja', tranسونimizacija iz mtn
Tilnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Tilni potok</i> iz apel. * <i>til</i> 'zatlje', tranسونimizacija iz hdn
Trušna	pripone <i>-n</i> , iz apel. * <i>truš</i> 'seneni drobir', tranسونimizacija iz mtn
V Grapéh	onimizacija apel. <i>grapa</i> v mest. pl., tranسونimizacija iz mtn
Vodice	onimizacija apel. <i>vodica</i> v pl., tranسونimizacija iz hdn
Zagačnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Gačni potok</i> , onimizacija apel. <i>gát</i> , substant. predl. zveze za <i>Gačnikom</i> , tranسونimizacija iz mtn
Zagomilca	onimizacija apel. <i>gomilica</i> , substant. predl. zveze za <i>Gomilico</i> , tranسونimizacija iz mtn
Zagribovca	priponi <i>-ov</i> in <i>-ica</i> z univerb. * <i>Grivova senožet</i> , substant. predl. zveze za <i>Gribovco</i> , tranسونimizacija iz mtn
Zajtel	onimizacija nem. nar. apel. <i>žaitl</i> , dem. od <i>Seite</i> 'pobočje', tranسونimizacija iz mtn
Zalisec	pripone <i>-ec</i> z univerb. * <i>Lis hrib</i> , substant. predl. zveze za <i>Liscem</i> , tranسونimizacija iz mtn
Zapušnik	priponi <i>-n</i> in <i>-ik</i> z univerb. * <i>Pustni vrh</i> , substant. predl. zveze za <i>Pušnikom</i> , tranسونimizacija iz mtn
Zarakovec	priponi <i>-ov</i> in <i>-ec</i> z univerb. * <i>Rakov potok</i> , substant. predl. zveze za <i>Rakovcem</i> , tranسونimizacija iz mtn
Žabže	substant. predl. zveze za <i>polzo(m)</i> , iz apel. <i>polza</i> ali * <i>polz</i> , tranسونimizacija iz stan. i. na <i>-jane</i>
Pokrajinsko ime	
Baška dolina, tudi Baška grapa	pripone <i>-ski</i> iz hdn <i>Bača</i> in onimizacija apel. <i>dolina</i> ali <i>grapa</i>

8

SKLEPI

8.1 Razvrstitev ojkonomov glede na vrsto transonimizacije

V raziskavi je obravnavanih 128 toponimov, ki se nanašajo na 45 naselij, 82 zaselkov in 1 pokrajinsko ime. Slovarskih gesel je le 120 (43 za naselja, 75 za zaselke, 1 za pokrajinsko ime, 1 za zgodovinsko ime), ker imeni Bača in Trebuša s prilastki označujeta po dve naselji, ker ime Grapa označuje kar pet zaselkov, ime Rute označuje tri zaselke, ime Zagačnik označuje dva zaselka, ime Kal pa nastopa kot ime naselja in kot ime zaselka.

Kar 41 od 43 imen za 45 naselij je nastalo s transonimizacijo iz ledinskih (19), gorskih (12), vodnih (7), pokrajinskih (2) in stanovniških (1) imen. Samo 2 imeni naselij sta izvorno naselbinski. Razumljivo je, da ni mogoče vselej zanesljivo določiti, ali je bilo določeno krajevno ime prvotno ledinsko, gorsko ali pa morda celo naselbinsko ime, zato je tukajšnja razvrstitev do neke mere hipotetična.

Transonim. iz hdn: Bača (2x), Trebuša (2x), Idrija pri Bači, Kneža, Koritnica, Ponikve, Stopnik (7).

Transonim. iz orn: Bukovo, Bukovski Vrh, Gorski Vrh, Grahovo ob Bači, Grudnica, Kuk, Lisec, Petrovo Brdo, Podbrdo, Porezen, Prapetno Brdo, Trtnik (12).

Transonim. iz mtn: Daber, Grant, Hudajužna, Kal, Klavže, Kneške Ravne, Ljubinj, Logaršče, Loje, Obloke, Pečine, Podmelec, Police, Polje, Slap ob Idrijci, Stržišče, Zakojca, Zakraj, Znojile (19).

Transonim. iz stan. i.: Roče (1).

Transonim. iz hrn: Rut, Šentviška Gora (2).

Izvorno naselbinska imena: Sela nad Podmelcem, Temljine (2).

Podobno kot imena naselij so tudi imena zaselkov nastala pretežno s transonimizacijo: 72 od 75. Kar 43 jih je nastalo iz ledinskih, 14 iz vodnih, 11 iz gorskih, 2 iz stanovniških in 2 iz priimkov. Izvorno naselbinska so 3 imena.

Transonim. iz hdn: Batava, Borovnica, Gačnik, Grapa (5), Driselpoh, Hotenja, Hotešk, Jelenca, Kacenspoh, Kal, Rakovec, Sopotnica, Tilnik, Vodice (14)

Transonim. iz orn: Brdo, Črni Vrh, Hum, Kojca, Kolovrat, Maraževo Brdo, Ostrožnik, Podkremenk, Prvenjski Vrh, Pušnik, Sleme (11)

Transonim. iz mtn: Bukovica, Cemerija, Dolina, Ilovica, Jerovica, Kobilnik, Kolence, Krepaka, Krtečne, Laharn, Lazi, Lipeta, Log, Lonik, Močile, Murovci, Na Lojeh, Nart, Ograjenca, Peden, Pedrovca, Plesišče, Plužnje, Podleskovca, Podovnice, Podrobje, Rovnce,

Rute (3), Samotešnik, Slatne, Trušna, Skrile, Stopec, Svinače, Ščura, Zagačnik (2), Zago-
milca, Zagribovca, Zajtel, Zalisec, Zapušnik, Zarakovec, V Grapeh (43)

Transonim. iz priimka: Podorehi, Prangar (2)

Transonim. iz stan. i.: Prodar, Žabže (2)

Izvirno naselbinska imena: Selc, Razazija, Snebišče (3)

Pokrajinsko ime Baška dolina, tudi Baška grapa je izpeljano iz vodnega imena.

8.2 Izvor toponimov

Med imeni naselij sta etimološko neprozorni imeni samo *Bača* in *Idrija*. Imena *Grant*, *Klavže* in *Rut* so nemškega izvora, podstavo nem. izvora ima domnevno tudi ime *Temljine*, *Polje* (prvotno **Pole*) je domnevno izosojeno iz predromanskega substrata. Vsa ostala imena so slovanskega izvora.

Med imeni zaselkov so nemškega izvora *Batava*, *Driselpoh*, *Kacempoh*, *Lonik*, *Peden*, *Prajngar*, *Rute* in *Zajtel* (8). Ime *Grapa* izvira iz najstarejšega (predromanskega) substrata, podstava imena *Pedrovca* je domnevno romanska, za *Maraževo Brdo* pa ni jasno, ali ima v podstavi hipokor. obliko lat. svetniškega imena *Martin* ali domači vzdevek **Marož*. Ostalih 64 imen ima nedvoumno slovansko etimologijo.

BAČA PRI PODBRDU, BAČA PRI MODREJU, v virih se pojavlja *Bača pri Podbrdu* 1310 *in domo Petri de Buza Rictarii* (Joppi 1887: 51), 1377 *villa de Binchinuel*, 1515 *Supp auf der Vetz*, 1523 *An der Vetsch im Gereyt* (Trpin 2001: 74, gl. tudi Priloga 7), 1566 *San Nicolo di Baza* (recte: *San Leonardo di Baza*) (Vale 1943: 240), 1598 in 1624 *Ober Vötfch* (za ozemlje ob gornjem toku Bače), ok. 1600 *Goregna Baza* (isto) (Numero delle Ville), 1633 *Bazza di sopra* (isto), 1648 *Bazza superiore* (isto), 1654 *Watscha*, 1677 *Bazza*, ok. 1775 *Bazzha*, 1780, 1794 in 1822 *Bazha*, 1882 *Bača podberdska*, 1885 *Bača - Podbrda*, 1951 *Bača*, od 1955 *Bača pri Podbrdu* (Pregled sprememb naselij 1992: 9), soriško- in rutarskonem. *Fetsche* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 61). *Bača pri Modreju* se pojavlja v virih 1515 *An der Vötsch*, 1523 *Dorff Voetsch in die supp Modrea gehörig* (Trpin 2001: 66, gl. tudi Priloga 7), 1566 in 1591 *Baza*, ok. 1600 *Bazza*, 1598 in 1624 *Vötfch*, *Vbaze*, 1648 *Bazza inferiore*, 1654 *Wazza*, 1755 *Bazha*, 1756 in 1794 *Bazza*, 1780 *Batscha*, 1822 *Bazha*, 1882 *Bača svetolucijska*, 1885 *Bača pri Modreju*, 1918 *Bača pri Modreji*. Obe naselji sta prejeli ime po potoku *Bača*, v virih prvič izpričanem 1337 *Buza* (Kos 1948: 33). Nemški viri odražajo jezikovno podobo imena, ki so jo uporabljali tirolski kolonisti v zgornji Baški dolini (⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*) od svoje naselitve sredi 13. stol. Urbar iz leta 1377 navaja Bačo pod imenom *Binchinuel*, kar je najbrž nerodni zapis furlanskega pisarja za nem. *Winkel* 'kot', saj vas leži v zatrepu doline. Lokalizacijo prej nerazrešenega imena *Binchinuel* sta omogočila šele vira iz let 1515 in 1523 (Torkar 1994: 33). Nad Bačo pri Podbrdu leži preval *Vrh Bače*, izpričan 1433 kot *Vötschperg*, 1523 pa kot *Voetschperg* in *Vrbatscha* (Trpin 2001: 119). Sodobne imenske oblike so: *Báča*, -e f. sg., na *Báči* (za *Bačo pri Podbrdu*), v *Báči* (za *Bačo pri Modreju*), *báčarski*, *Báčarji*, ojk v k.o. Podbrdo in k.o. Sv. Lucija.

Če pogledamo zastopanost toponimične baze *Bač-* v Sloveniji pa tudi širše na ozemlju nekdanje Jugoslavije, vidimo, da se to ime pojavlja zelo pogosto. Težava je v tem, da se za enakimi zapisi marsikdaj skrivajo različne osnove. V Sloveniji poznamo poleg že navedenega vodnega in krajevnega imena *Bača* na Tolminskem ter krajevnega imena *Bačne* v Poljanski dolini tudi krajevno ime *Báč* (pri Knežaku v o. Ilirska Bistrica), lokalno *Beč*, pridevnik *bački*, etnik *Báčàn*, l. 1823 izpričano kot *Waatsch* (Spletni vir 41), 1780 *Betsh* (Jožefinski zemljevidi 3: 158), l. 1498 pa *Futsch* (Kos

1954: 236, 247), podobno torej kot *Bič* pri Stični ali *Buč* v Tuhinjski dolini (lokalno *Bèč*, gen. *Bečá*), ter krajevno ime *Bàč pri Materiji* (pri Kozini), ki je 1780 zapisano kot *Botsch* (Jožefinski zemljevidi 3: 163). Poleg tega najdemo v izpisu zemljepisnih imen (TTN5) zaselek *Bačarji* v vasi Dolenje (o. Ajdovščina),⁶³ zaselek *Bačnik* v Šempasu (o. Nova Gorica), ledinsko ime *Bače* na območju Logaršč (⇒ *Logaršče*) (o. Tolmin),⁶⁴ ledinsko ime *Bačevnice* na območju Dragomerja (pri Vrhniku), ime domačije *Bačovnik* pri Belih vodah pri Šoštanju ter *Bačovski graben* (Šentvid pri Zavodnju, o. Šoštanj), ledinsko ime *Bačka reber* v Dečji vasi pri Trebnjem, *Bačin hrib*, ime vzpetine pri Rakitovcu v slovenski Istri, *Bačilo*, ime manjše stoječe vode v Škrbini pri Komnu,⁶⁵ *Bačevce*, ime dela vasi Osp v slovenski Istri, *Bačlovec*, ledinsko ime v Danah v Loški dolini, *Bačica*, ime soteske v Nošah pri Radovljici, *Bačevski vrh*, ime vzpetine v Javorju pri Črni na Koroškem, *Bačar*, del vasi Praproče pri Semiču.

V seznamu ledinskih imen Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja (Li AKZ) je mogoče zaslediti še vrsto mikrotoponimov, kot so *Bačnica* (Slavina, Ribnica, Zamostec pri Sodražici, Veliki otok pri Postojni, Jurjevica pri Ribnici, Gorenji Vrsnik), *Bačnca* (tam kjer *Bačnica*), *Bačenca* (Nemška vas pri Ribnici, Koče, Slavina), *Bačnik* (Srednje Brdo pri Hotavljah, Skopo), *Bačovca* (Podgorje v slovenski Istri), *Bačja meja* (Loka v slovenski Istri), *Bača* v k.o. Studenec pri Kamniku, *Baške ulice* v k.o. Iška Loka.

Iz osnove *bač-* oz. *Bač-* je nastala tudi cela vrsta priimkov, med katerimi je po pogostnosti na prvem mestu priimek ⇒ *Bačar*. Ostali priimki iz vsaj navidezno iste osnove so: *Bač* (22, od tega 12 v koroški, 10 v savinjski regiji), *Bačaj* (manj kot 5), *Bačak* (8, v osrednji Sloveniji), *Bačko* (8, v podravski regiji), *Bačnar* (36, od tega 17 v gorenjski, 9 v goriški regiji), *Bačnik* (79, od tega 37 v osrednji Sloveniji), *Bačovnik* (62, v savinjski regiji).

V hrvaški Istri je v Lanišću v o. Buzet vodno ime *Bač* (Ivetac 1982: 108), v vasi Hreljići je ledinsko ime *Bačnica* (Ivetac 1982: 68), v Krškliki v o. Pazin pa vodno in ledinsko ime *Bačovnjak* (Ivetac 1982: 102).

Brozović Rončević (1997: 28) med hrvaškimi poimenovanji izvirov z nejasnim poreklom navaja tudi apelativ *băc/bač* (m.), *băca* 'vrst zdenca sa slankastom vodom; bunar uz obalu (u srednjoj Dalmaciji); *bac* (Trogir)'. Avtorica navaja, da so na hrvaškem ozemlju izpričani hidronimi tipa *Bačin*, *Bačkovica*, ki pa se ne nanašajo na izvire, pač pa na tekoče vode. Ugotavlja tudi, da ne gre za osamljeno tvorjenko in se ji zato ne zdi prepričljivo niti izvajanje iz romun. apelativa *băc* v pomenu 'vodja pastirjev' niti povezovanje z lat. *puteus* 'vodnjak'.

Ojkonim *Bače*, nem. *Faak*, na avstrijskem Koroškem in iz tega izpeljani hidronim *Baško jezero* izvaja Lessiak (1922: 89) iz hipokoristika *batja* 'brat' (sklicuje se na Bernekerja 1908–1913: 45 sl.), za njim pa to etimologijo sprejemajo Ramovš (1924: 276),

⁶³ Ok. l. 1780 je zaselek imenovan *Probaczani* (Jožefinski zemljevidi 3: 330).

⁶⁴ Mikrotoponim premore historični zapis iz l. 1591: *Potberdam na Baze* (Urbar 1591), iz l. 1822 pa *Ubazah* (Spletni vir 42).

⁶⁵ Bezljaj 1956: 51 in I: 14 v geslu *Beč* navaja *Bečilo* 'potok pri Škrbini'.

Kranzmayer (1958: 63) in Pohl (2000: 39). Historični zapisi so 1238–68 *Vách*, 1268 *Vech*, pozneje *de Va(c)ke*, *Vek*, medtem ko je pisava *Fäk*, *Fäck* izpričana šele od 18. stol. *Bače* so v skladu s to hipotezo nastale iz starejše oblike *Baće* oz. *Baćane*, č pa je bil v nemščini substituiran s *k*. Za primer podobne motivacije navaja Lessiak krajevno ime *Bruderdorf* iz Spodnje Avstrije in koroški *Buhldorf* (starejše *Puolendorf*), kar da je le okrajšava iz *Bruder*. Dopusča pa še možnost izpeljave iz apelativa *bat* 'bet, kij, gorjača'. K imenu *Bače* bi po njegovem utegnili »delno« spadati še slovenska imena *Bač*, *Bačje*, *Bača*, *Bačna*.

Bezljaj v Slovenskih vodnih imenih v posebnih geslih obravnava imena *Bača*, *Bačica*, *Bački potok* in *Bačovec* (Bezljaj 1956: 43–44), s temi imeni pa so tako ali drugače povezana tudi gesla *Baško jezero* (Bezljaj 1956: 49), *Beč* (pisano tudi *Bič* ali *Buč*), *Bečaj* (Bezljaj 1956: 51–52) in *Bičje* (Bezljaj 1956: 60–61). O vodnem imenu *Bača* pravi Bezljaj (1956: 43), da je težavno in nejasno ter pritrjuje Kelemini (1951: 183), da ime ne bo slovansko, pač pa predromansko. Po Bezlajevih podatkih je *Bačica* ime studenca pri Tomišlju v o. Ig, *Bačnik* (omenja ga pri geslu *Bačica*) pa levi pritok Ljubnice-Savinje. Ocenjuje ju kot nejasni imeni, ki ju brez narečnih zapisov ni mogoče zanesljivo razložiti. Ime *Bački potok*, danes *Bačji potok* (Atlas Slovenije 2005: 146), pritok Mirne, je izpeljano iz ojkonima *Bačje*, 1440 *dorfzu Wasch*, ki poimenuje zaselek vasi Debenec pri Trebnjem, k.o. Ostrožnik, 1825 ojkonom *Watschje* in mikrotoponom *Batschie* (Spletni vir 43). Bezljaj ocenjuje, da je *Bačje* lažje izvajati iz *báč* 'vodnjak' kot pa iz antroponima **Bak-* (1956: 44). Nasprotno pa za *Bačovec*, »pritok zgornje Idrije pri Vrhu«, Bezljaj meni, da je izpeljan iz antroponima **Bak*, **Bač*, ki da se pojavlja v toponimih *Bačkova* v Slovenskih goricah (1445 *Watschka*), *Bačne* v Poljanski dolini (1501 *Watschinach*) ter v nekaterih ledinskih imenih.

Bezljaj trdi, da »imajo v Posočju celo manjše reke, kakor je Bača, regularno pred-slovanska imena« (Bezljaj 1956: 43) in celo sklepa, »da je bilo porečje Soče s stranskimi gorskimi dolinami dokaj pozno slovenizirano v celoti (verjetno šele med 10. in 12. stoletjem)« (Bezljaj 1956: 222). Ta sklep se zdi nekoliko pretiran in preveč posplošen. Res so imena večjih rek, kot so *Idrija*, *Idrija* (⇒ *Idrija pri Bači*), *Soča*, *Tolminka*, *Nadiža*, morda tudi *Vipava*, zelo verjetno substratna, toda njihovi pritoki imajo praviloma že slovanska imena: *Bela*, *Cerknica*, *Trebuša* (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*), ⇒ *Hotenja*, ⇒ *Gačnik*, ⇒ *Porezen*, ⇒ *Kneža*, *Zadlaščica*, *Tbin*, *Čadrški potok*, *Ušnik*, *Bršnik*, *Učja* itd. Novejše slovanske imenoslovne in etimološke raziskave pa nakazujejo možnost, da med domača vodna imena uvrstimo tudi *Bačo*.

Matúšová (2005: 54–55) je ob pretresu čeških ledinskih imen pokazala na možnost obstoja slovanske apelativne osnove **bač-*. Profous (I: 26) in večina čeških raziskovalcev je doslej izvajala krajevno in vodno ime (ime ribnika) *Báčov* iz antroponima *Bača* ali *Bač*, kar da je hipokor. oblika nekega osebnega imena na *Ba-* (Hosák, Šrámek I: 51). Tudi Miklošič je za slovanska krajevna imena *Bakov*, *Baczyn*, *Bačín dol*, *Bačice* ipd. rekonstruiral antroponimično bazo **bak-* (Miklošič 1864: 13). Matúšová (2005: 52) trdi, da je Šmilauer (1960: 313) krajevno ime *Báčov* (prvotno ime ribnika) izvajal iz neslovanskega apelativa *bača* 'glavni pastir', sama pa na podlagi enajstih na Češkem

(brez Moravske) izpričanih ledinskih imen (*Bačov, Za Bačovem, Na Bačově, V Bačově, Nad Bačovem, K Bačovu*, med njimi so imena ribnikov, zaselkov, lok, močvirnih zemljišč) postavlja domnevo, da ime skriva v sebi apelativno osnovo **bač-*, ki je glede na poimenovane objekte morala pomeniti nekaj v zvezi z vodo oz. vlago, z mokrim, močvirnim terenom. Navaja še ledinska imena *Bačovka, Na Bačuvkach, Bačour*, ki vsa označujejo zemljišča v bližini ribnikov, potoka ali močvirja, skupaj s prej navedenimi enajstimi imeni pa vsa ležijo na severovzhodnem in osrednjem Češkem. Glede besedotvorja opozarja, da je obstoj toponimov na *-ov* iz apelativnih osnov v češki onomastični literaturi že dokazan (navaja krajevna imena *Břehov, Hrbov, Hřebenov, Rybnov, Lesov, Smrkov, Jedlov*), zato bi analogno tudi ime *Bačov* lahko izvajali iz apelativne osnove **bač-* (Matúšová 2005: 54–55). Mogoče je domnevati, meni Matúšová, da je šlo za hidronimski apelativ s prvotnim pomenom 'bajer, ribnik, mokrotno zemljišče z lužami ipd.' Opozarja na širok areal te toponimične baze v slovanskem svetu, navaja (po Rospondu 1970) poljska primera zemljepisnih imen *Baczki* (travnik) in *Baczyna* (potok), slovenski hidronim *Bača* (po Bezlaju 1956), ruske geografske apelative *bačag, bačaga, bočag* (po Murzajevu 1984: 76, 94–95),⁶⁶ ne omenja pa Vasmerjevega slovarja (Fasmer 1986: 138, 202) z geselskima člankoma *bačaga* in *bočaga, bočag*, in slovarja ÈSSJa (1: 120). Vse navedeno navaja na misel, da je toponimična baza **bač-* preveč razširjena v slovanskem svetu, da bi jo lahko razlagali iz antroponima ali iz predslovanškega substrata, kot so to delali starejši raziskovalci.

Vasmer v ruskem etimološkem slovarju (Fasmer 1986: 138) pri geslu *bačaga* 'luža' navaja še varianti *bačag, bačak* 'tolmun, globoko mesto v reki, potoku', besedo pa označuje kot temno. Pri geslu *bočaga, bočag* 'kotanja, napolnjena z vodo, luža v presahli rečni strugi' (Fasmer 1986: 202) dopušča domnevo, da so leksemi *bačaga, bačag* oz. *bočaga, bočag* povezani z istopomenskim leksemom *močag*, ta pa s pridevnikom *mokryj*.

Tudi Šanski (1965: 179) pri geslu *bočag* ugotavlja, da se beseda pojavlja že v 17. stol. v obliki *bočaga*, razlaga pa jo iz *močag* z disimilacijo *m > b*. Leksema *močag, močaga* sta tvorjena iz **moča* 'vlaga, voda' s pripono *-agъ* (ÈSSJa 19: 72–73).

Murzajev (1984: 95) navaja, da Šanski sicer vzporeja *bočag – močag – moča*, sam pa opozarja zlasti na *buča, bučalo* z istimi pomeni, kot ga ima izraz *bočag* (Murzajev 1984: 105–106).⁶⁷

Trubačov je na podlagi ruskega dialektološkega gradiva⁶⁸ rekonstruiral psl. obliko **bačęgъ?/*bočęgъ?* (ÈSSJa 1: 120). Za rusko narečno besedo *bačág* Trubačov na podlagi

⁶⁶ Geslo *bačag, bačaga* 'омут, глубокое место в реке, озере (северная часть РСФСР)', gl. tudi gesli *bočag, 94–95* 'омут, пучина; водоворот; глубокое место на реке; отрезок реки между изгибами русла; плес; небольшое расширение устья речки, где образуется затишье; впадина, яма, заполненная водой и заросшая травой; яма, где вода скапливается во время дождей или половодья', ter *móča, 377–378* (kamor priteguje tudi *močag, močaga*).

⁶⁷ Gesli *buča* in pa *bučalo, bučilo*, obširno dokumentirani z iztržki iz narečnih slovarjev in Daljevega slovarja.

⁶⁸ Русск. диал. *bačág* 'заливаемая весеннюю водою ложбина' (Подвысоцкий 5: А. Подвысоцкий, Словарь областного архангельского наречия в его бытовом и этнографическом

primerjave s sorodno starorusko obliko *bočičь* meni, da gre za izpeljanko s pripono **-egъ* iz osnove **bak-*, skupne tej besedi in izpeljanki **bakul'a*/**bakъl'a*, ki enako kot **bačegъ* doslej ni našla mesta v slovanskih etimoloških slovarjih. Obe praobliski imata v nadaljnjem razvoju (med drugim) pomene 'jama z vodo', 'jezero'. Trubačov domneva obstoj ide. osnove **bhā-k-*, z razširitvijo, ki označuje blesk, svetlobo, kar da povsem ustreza poimenovanju manjše vodne površine, ki izrazito izstopa iz ostale podlage.

Anikin (4: 127) dvomi tako o tej etimologiji kot o psl. starosti besede, ki jo povezuje z volško-finsko substratno osnovo **woč-*.

Že omenjeno *Bačilo*, ime manjše stoječe vode pri Škrbini na Krasu, navaja na možnost obstoja glagola **bačiti* s pomenom, blizu tistemu v glagolu *močiti*, prim. številna ledinska, vodna in krajevna imena *Močilo*, *Močila*, ⇒ *Močile*, *Močilnik* ipd. Tudi za tolminski hdn *Bača* lahko domnevamo osnovo **bak-*, iz katere je bila s pripono **-ja*, **-jъ* izpeljana **bača* (analogno kot **moča* iz **mok-*), iz tega pa glagol **bačiti* (Torkar 2007b: 256). Gl. tudi hrn ⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*.

BAŠKA DOLINA, tudi **BAŠKA GRAPA**, v virih 1853 *Bačka dolina* (Kociančič 1853: 183, Spletni vir 14), 1858 *Bacathal* (Stur 1858: 330, Spletni vir 12), 1874 *Baška dolina* (Anonim 1874: 2, Spletni vir 15), 1882 *Bačka dolina* (Rutar 1882: 70), 1894–95 *Baška dolina* (Plet. I: 417), 1901 *Bačathal* (Kossmat 1901: 103), 1912 *Baška dolina* (Seidl 1912: 26), 1920 *Baška dolina* (Anonim 1920: 2), 1926 *Baška dolina* (Kenda 1926: 29), 1936 *Baška dolina* (Bevk 1936: 40), 1965 *Baška grapa* (Bevk 1965: 411), 1953 *Baška dolina* (Badjura 1953: 296), 1954 *Baška dolina* in *Baška grapa* (Melik 1954: 266–270), 1955 *Baška dolina* (Ilešič 1955: 388–389), 1983 *Baška grapa* (Ilešič 1983: 539), 1970 *Baška dolina* (Kos 1970: 80), 1987 *Baška grapa* (ES I: 204b), 2001 *Baška grapa* (SP 2001: 354). Sodobne imenske oblike so: *Báška dolina*, *-e -e f. sg.*, v *Báški dolíni*, prid. oblika in stanovniško ime nista izpričana; *Báška grápa*, *-e -e f. sg.*, v *Báški grápi*, *gráparski*, *Gráparji*,⁶⁹ poimenovanje doline reke Bače (⇒ *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*) in njenega povodja.

Poimenovanji *Baška dolina* in *Baška grapa* sta proizvod pisne kulture ter posledica upravnega in prometnega povezovanja doline v 19. in 20. stoletju (Torkar 2002: 12). Potreba po poimenovanju celotne doline je nastala šele v modernem času. Baška dolina namreč nikoli v zgodovini ni bila v družbenem pogledu enovit prostor, zato v ljudskem jeziku vse do 20. stoletja ni bilo prave potrebe, da bi jo kot celoto sploh poimenovali.

применении. СПб., 1885), *бачáги* 'лужицы от дождя, а также небольшие ямы, пруды, постоянно наполненные водой' (Куликовский З. Г. Куликовский, Словарь областного олонецкого наречия, СПб, 1898), *бочаг* м. р., *бочáга*, *мочáга* ж.р. 'глубокая лужа, колдобина, ямина, залитая водою; омут; большая ямина, шире и глубже впадающей в нее речки или ручья' (Даль³ I, 295). – Возм., сюда же др.-русск. *бочижь* [romen ni znan] (: Даль пустой ухоежи бортной *бочижь* на речки на Рвенце. Судебн. зап. 1606 г. Срезневский I, 159).

⁶⁹ Stan. i. *Graparji* in prid. *graparski* nista standardizirana v jezikoslovnih priročnikih, vendar se v lokalni ustni in pisni komunikaciji uporabljata zlasti v zadnjih dveh do treh desetletjih, tudi zato, ker drugih imenskih oblik ni.

Vse od srednjeveške poselitve dalje se je delila na dva zelo različna dela: 1. na spodnji in srednji del s starejšo slovensko naselitvijo in 2. na zgornji del s tirolsko poselitvijo iz 13. stoletja (združen v posebno rihtarijo ali občino Nemški Rut (\Rightarrow *Rut*) z visoko stopnjo samouprave). Oba dela sta predstavljala dve različni identiteti, ki sta v veliki meri ohranili drugačnost tudi po jezikovni asimilaciji tirolskih naseljencev, dokončani v drugi polovici 19. stoletja. Dolino je močneje povezala novozgrajena cesta ob Bači (1873 do Koritnice, 1892 še do Podbrda) in soško-bohinjska železnica (zgrajena v letih 1902–1906). Toda šele v 20. stoletju so odpor proti italijanizaciji, narodnoosvobodilni boj, intenzivni procesi nivelizacije in modernizacije po drugi svetovni vojni ter skupni ukrepi v zvezi s preprečevanjem demografskega zloma pripeljali do preseganja nekdanjih delitev in stereotipov. Po vojni je prišlo do postopnega preimenovanja *Baške doline* v *Baško grapo* v geografski strokovni literaturi (prim. Melik 1954, Ilešič 1955 in Ilešič 1983), v leposlovju (prim. Bevk 1936 in Bevk 1965), v medijih in slednjic tudi v pravopisu (SP 2001: 354). Z uvedbo imena *Baška grapa* v šolske učbenike, z načrtnim lektoriranjem leposlovnih del, z njegovo uporabo v časopisih, radiu in televiziji je to ime postalo malodane zaščitna znamka doline, ki se je vsaj do družbenih sprememb 1990–1991 povezovalo v dobršni meri s partizanskimi časi (film *Na svoji zemlji*), obenem pa pomenilo tudi simbol vztrajanja na tej za kmetijstvo manj ugodni in za preživetje ne najbolj prijazni zemlji. V primerjavi s tem imenom je prvotno ime *Baška dolina* bolj nevtralnno in bolj ustreza geografskim poimenovalnim standardom, saj *grapa* pomeni ‘ozek jarek v gorskem pobočju, nastal zaradi delovanja hudourniške vode; po grapah se pogosto spuščajo snežni plazovi’ (Geografija 1977: 69), ‘navadno manjša strma in ozka dolina, vrezana v strmo pobočje’ (GTS: 127), ‘strma zajeda na pobočju, nastala z erozijskim delovanjem tekoče vode, zlasti na območjih z izkrčenim gozdom; njena pobočja so praviloma zelo strma, na dnu pa razen korita vodotoka ni uravnanih delov površja’ (Geografija 2001: 142–143). Geografi imajo za pojem *grape* pač izdelana določena merila, ki se nanašajo zlasti na dolžino in na nagnjenost, prepadnost pobočij. Badjura je o pojmu *grapa* zapisal: »Grapa je čisto navaden, zanikrn naravni razgreb, bolj ali manj divji, položno ali strmo viseči graben, ki ga stanovitna ali nestanovitna voda izjé, izpere, razdere, razkoplje« (Badjura 1953: 217). V tolminskem narečju je občno ime *grapa* zelo živo, uporablja se za številne hudourniške vode in globeli, s katerimi je prepreženo vse tolminsko hribovje, označuje pa tudi tiste dele posameznih dolin, ki so še posebno strmi, ozki in težko prehodni. Tako je del naselja Bača pri Modreju (\Rightarrow *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*) v dolini Bače poimenovan *V grapi*, del naselja \Rightarrow *Trtnik* v dolini Bače (danes del vasi \Rightarrow *Podbrdo*) je *Grapa*, v zgornjem toku potoka Porezen je zaselek \Rightarrow *V grapéh*, znotraj katerega obstaja še hišno ime *Gropar*. *V Grapi* se imenuje tudi del vasi \Rightarrow *Stržišče* (hiše ob vodi), *Grapar* je zdaj že pozabljeno hišno ime kmetije *Pri Matevčcu* na Petrovem Brdu (\Rightarrow *Petrovo Brdo*). Obstaja še cela vrsta manjših pritokov Bače, Koritnice in Knežice s sestavino *grapa* v imenu, npr. *Lajtna grapa*, *Huda grapa*, *Konjska grapa*, *Tinčkova grapa*, *Javhova grapa* itd.

Izraz *grapa* je bil zmeraj sinonim za neprehodne ali težko prehodne prepadne debri, največkrat z vodo na dnu, slovenski pisatelji (Pregelj, Bevk, Kosmač) so ga radi uporabljali zaradi njegove ekspresivnosti, zato je tem bolj neutemeljena, neracionalna

njegova uporaba za oznako večje geografske enote, kot jo predstavlja celotna dolina Bače z vsemi svojimi prometnicami in stranskimi grapami. Gl. tudi hdn in ojk *Bača* (⇒ *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*), ojk ⇒ *Grapa*, ⇒ *V Grapeh*, priimek ⇒ *†Grapar*.

BATAVA, v virih 1780 *Potava Bach*, *Botavo*, 1872 mtn *Batava* (katastrski zemljevid), 1968 zas. *Batáva*, TTN5 zas. *Batava*. Sodobne imenske oblike (za zaselek) so: *Batáva*, -e f. sg., v *Batávi*, *batávovski*, *Batávarji*, nar. *Batáya*, *batáyarsk*, *Batáyarje* (Ustni vir 12), levi pritok Bače pri Podbrdu in zas. Podbrda v k.o. Podbrdo.

Zaselek je prejel ime s transonimizacijo iz imena potoka *Batava*, levega pritoka Bače (⇒ *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*) v Podbrdu (⇒ *Podbrdo*). Potok *Batava* je na katastrskih zemljevidih 1822 in 1872 zapisan kot *Milbach* oz. *Milbah*. Zapisa odražata nar. obliko *Milpoh*, prevzeto iz bavarskonem. *Milpoh*, nvn. *Mühlbach* 'mlinščica'.⁷⁰ *Milpoh* je nedvomno njegovo prvotno ime, saj so vodno silo potoka intenzivno izrabljali za pogon mlinskih koles. *Milpoh* se v Podbrdu pojavlja tudi kot ledinsko ime območja med potokoma *Batava* in *Petrobrški potok*,⁷¹ izpričan je že v tolminskih urbarjih iz let 1628 in 1633,⁷² nastal pa je s transonimizacijo iz vodnega imena *Milpoh*. Na levem bregu zgornjega toka *Batave* je na zemljevidu iz l. 1872 vpisana parcela *Batava*, ki je najverjetneje tudi dala vzporedno, novejšo ime potoku. Kljub Bezlaju (1956: 49), ki je menil, da je ime verjetno predromanski relikv in ga primerjal s tpn *Batuje* v Vipavski dolini,⁷³ spada ime *Batava* prejkone med ledinska imena, nastala v okviru tirolske kolonizacije zgornje Baške doline. Ime je videti zloženka, ki v drugem delu vsebuje nem. samostalnik *Aue* 'log, travnik', prim. led. i. *Aua* v Podbrdu, *Milaya* v Podbrdu in v Stržiščah (< **Mühlau*, Kranzmayer, Lessiak 1983: 113), medtem ko prvi del imena ostaja nepojasnen. Gl. tudi ojk ⇒ *Log*, ⇒ *Logaršče*, ⇒ *Loje*, ⇒ *Na Lojeh*.

***BIZIKA**, v virih 1351 *Byssicha*, 1377 *villa de Bisicha*, 1515 *Wischitze*, 1523 *Wisitz*, 1566 *Bisischia*, 1567 *bisiza*, 1591 *Bisichia*, *Sabisichiam*, 1600 *Bisichia*, 1598 pojezda, soseska, župa (Bereitung, Nachbarfchafft, Sup) *Wifchika*, *Wifchikha*, 1624 *Bificha* (kot krajevno ime), *Bificech*, *Vbificach*, *Vbifizoch*, *bifizoch* (kot lokacije krčevin pod naslovom *Gereutter vndter St. Veithsperg*), *Vifizoch* (kot lokacija krčevine Wallantina Khokhofize pri vasi *Bificha*), 1654 *Ambt Wischitza am St. Veitsberg*, 5.VII.1681 *Gre-*

⁷⁰ Potok z imenom *Milpoh* teče tudi iz Oblok v Hudajužno (Torkar 1999b: 238) ter izpod Granta (Kranzmayer, Lessiak 1983: 113).

⁷¹ Po drugi svetovni vojni so *Petrobrški potok* prekrstili v *Mlečni potok*, ki predstavlja napačni prevod imena *Milpoh*, obenem pa so nekdanji *Milpoh* še napačno identificirali, ime so zmotno pripisali *Petrobrškemu potoku* (Torkar 2006b: 25).

⁷² *Podberda*, Affitazioni del anno 1628: *Stof Gattei* per un horto *V milpoch* confina con la Com(ugna) et torrente *Milpoch*... (Archivio Storico Provinciale Gorizia – Palazzo Attems, Urbario Nr. 36).

Tolminski urbar 1633: *Podberda: Stof Gattei* noualli per vn Sorto *Milpoch* paga... (Archivio Storico Provinciale Gorizia – Palazzo Attems, Urbario Nr. 49).

⁷³ Ime *Batuje* sam razlagam iz slovanskega antroponima **Batujь* (Torkar 2018a: 108).

gorius Lacharnar de Bisichia (LMor I ŠG), 1680–1688 *Bisichia del Monte*, 1700–1709 *Bisichia*, staro ime za vas ⇒ *Šentviška Gora*.

Rutar (1882: 184, 235, 249) je to ime podomačil v *Bizikija*, *Bizjakija*⁷⁴ oz. v *Bezišče*, Kos (1948: 69) ga je sprva poslovenil v *Bezišče*, pozneje pa zmotno lokaliziral v zaselek Šentviške Gore ⇒ *Snebišče* (Kos 1954: 363), medtem ko je De Toni (1922: 32) menil, da gre za pokvarjeni zapis slovenskega imena *Viška*.⁷⁵ Zapis *Bisicha* iz leta 1377 je mogoče rekonstruirati kot **Bizika*, kar je najverjetneje izpeljano iz samostalnika **biza* ‘bezeg’, prim. nar. apel. *bàza*, izpričan na Tolminskem (Plet. I: 23) iz psl. **bъza*, ž. oblike od **bъzъ* (ĖSSJa 3: 143). Zapis z *i* namesto z *e*, ki sicer prevladuje v slovenskih narečjih in zemljepisnih imenih, zasledimo zlasti v tpn *Bizeljsko*: 1251 *apud Vizel*, 1278 *de Visel*, 1404 *in Vysell*,⁷⁶ medtem ko se *Bizovik* pri Ljubljani od 1252 do 1490 v virih pojavlja le v nemškem prevodu *Holern* ipd., od 16. stol. dalje pa v zapisih 11.II.1590 *de uilla Wufouika*, 9.VII.1595 *V bufouiki* (LBap I Lj.-Sv.Nik.), 15.VIII.1622 *Is Besauika pago*, 27.X.1640 *ex Basouik*, 6.XII.1640 *ÿs Besouika*, 1.III.1642 *ex Besouik*, 14.IX.1655 *ÿs Bisouika* (LBap Lj.-Šemp.), 1689 *Wisouiz*, 1744 *Wisavik*, 1780 *Visavik*, 1846 *Bisovik*.⁷⁷ Iz iste osnove izvira najbrž tudi priimek *Bizjan*. Ojk **Bizika* je nastal, kot se zdi, z onimizacijo pozabljenega fitonima **bizika* < psl. **bъzika*, ki je tvorjen z naglašeno pripono *-ika*, značilno za poimenovanja rastlin (Bajec 1950: 89), prim. fitonime *čmerika*, *jerebika*, *krhlika*, *lesnika*, *metlika*, *trepetlika*. V primeru rekonstruiranega leksema **bizika* gre najverjetneje za to, da pripona le poudarja osnovni pomen, tako kot v primerih *jesenika*, *gabrika* (Bajec 1950: 90, Plet. I: 367, 205). Bolj nenavadno je to, da razmeroma zgodnji zapisi 14.–17. stol., tako v lat. in it. kot v nem. virih izkazujejo *i*-jevski vokalizem osnove. Doslej je znan le primer ukr. narečnega leksema *бузе* ‘španski bezeg’, za katerega je bila predlagana rekonstrukcija **byzъje* (ESUM I: 281), ki pa med etimologi ni bila dobro sprejeta (Babik 2008: III 22, Anikin 5: 61). V prid rekonstrukciji kraja *Bisicha* kot **Bizika* govori zapis dveh podložnikov iz Spodnje Idrije: 1515 *Machor Wisowickh*, 1523 *Anndre des Mochor am Wisitz aiden*. Nemška zapisa 1515 *Wischitze* in 1523 *Wisitz* za razliko od prav tako nemških 1598 *Wifchika*, 1624 *Bificha* odražata delovanje druge praslovske palatalizacije velarov, ki se pri osnovah na *-k* udejanja v mestniških oblikah imen (**Bizika*, v **Bizice*), enako palatalizacijo pa odražajo tudi zapisi *Bificech*, *Vbificach*, *Vbifizoch*, *bifizoch* iz leta 1624. Množinska oblika, izpričana v zapisih iz leta 1624, je nastala s prevrednotenjem mestniške oblike **Bizice* v imenovalniško, torej s flektivno derivacijo kot pri

⁷⁴ Rutar je sklepal, da se v imenu skriva etnonim, ki ga je povezoval z Lahii.

⁷⁵ Takšna razlaga očitno temelji na površinskem poznavanju substitucijske romansko-slovenske fonetike.

⁷⁶ Korenski *-i-* po mnenju Snoja (2009: 62) predstavlja nemški zapis slovenskega polglasnika. Toda zas. *Bezovšek* pri Radmirju v zgornji Savinjski dolini ima v nemškem viru iz l. 1316 zapis *Wezowiz*.

⁷⁷ Iz dikcije Šivic-Dular (1989: 236), da je v ojk *Bizovik* govorna oblika *Bəz-* poknjžena v *Biz-* (»prim. že pri Freyerju *Bisovik*, nem. *Wifovik*«), bi lahko sklepali, da gre za poknjženje 19. stol., vendar historični zapisi iz 17. stol. kažejo, da se je zapisovanje polglasnika v imenu *Bəzovik* z *i*-jem začelo spontano že tedaj.

tpn *Lesce* (← **лѣсѣкъ* k **лѣсъкъ* 'gozdič') (Bezljaj 1967: 163) in mtn *Blece* (← **Blek*) v Hudajužni (Torkar 2008: 412). Ne gre docela izključiti, da je iz iste osnove izpeljan tudi etnik in priimek *Bezjak* oz. *Bizjak*, ki še vedno nima prepričljive etimologije. Gl. tudi priimek ⇒ *Bizjak/Bezjak*, ⇒ *Bizalj/Bizajl*.

BOROVNICA, v virih 1377 *Brauniča*, 1567 *broniza*, 1648 in ok. 1775 *Brauniza*, 1822 s hišnim imenom *Braunizer*, 1885 *Braunica*, ok. 1900 *Bravnica* pri Podmelcu (Pleteršnikova zbirka ZI). Sodobne imenske oblike so: *Borovnica*, -e f. sg., v *Borovnici*, *borovniški*, *Borovničarji*, nar. *Brnica*, u *Brnic*, *brnišk*, *Brničarji* (Mikuž 29, listek), zas. vasi ⇒ *Podmelec* v k.o. Podmelec.

Iz imena za prebivalce zaselka je nastal priimek ⇒ *Bravničar*, ki se v virih pojavi kot *Braunizer* l. 1579 na Kneži. Ker so po letu 1880 *Bravnico* poknjižili v *Borovnico*, so lokalni duhovniki tudi priimek *Bravničar* popravili v ⇒ *Borovničar*, zato danes obstajata oba priimka.⁷⁸ Tolminski nar. izgovor *Brnica* je očitno nastal z vokalno redukcijo prek vmesne oblike **Brunica*.

Krajevni imeni *Borovnica* pri Vrhniki in *Borovnica*, zaselek Podmelca na Tolminskem, so slovenski jezikoslovci razlagali kot tvorjenko iz apel. *bor* 'pinus' (Bezljaj 1956: 77, Snoj 2009: 72). Toda na podlagi analize historičnih zapisov je za obe *Borovnici* mogoče rekonstruirati prvotno obliko **Bravnica*, psl. **Борѣница*, ki je izpeljana iz apel. *brav* < psl. **борѣ* 'ovce, drobnica'. *Borovnica* je nastala s transonimizacijo iz vodnega imena **Bravnica* 'voda, kjer se napaja drobnica' (Torkar 2017a: 334).⁷⁹ Bezljaj je prvič opozoril na osnovo *brav* v vodnih imenih že l. 1956 (Bezljaj 1956: 80, s.v. *Bravšček*). Pozneje (Bezljaj I: 39, s.v. *brav*) je izčrpnjeje razlagal apelativ *brav* (rod. *bráva*, m. sp.) 'živina, drobnica, prašič, 'skopljen oven' (= koštrun) in zbirni samostalnik *brav*, *bravje* 'pitana živina', pri čemer se je skliceval tudi na tolminski mtn *Bravnica* in na srb. tpn *Bravnice*.⁸⁰ Pleteršnik (I: 52) navaja vrsto narečnih besed iz besedne družine z osnovo *brav-*, izpričanih tako na Štajerskem kot na Notranjskem in Goriškem, npr. *brav*, *bravče*, *bravec*, *bravje* idr.

Besedotvorno lahko **Bravnico* primerjamo s tpn (Spodnja, Zgornja) *Senica* pri Medvodah (< **Svinnica*, 1318 *Schweinitz*),⁸¹ *Brebovnica*, *Ribnica*, *Žabnica*, orn *Medvednica*. Neposredna slovanska vzporednica je že omenjeni tpn *Bravnice* v Bosni, iz iste podstave pa sta tvorjena tudi polj. tpn *Browiniec* (1534 *Brownitz*) (NMP I: 358) in češ. *Bravinne* (1437 v *Bravinnem*) (Hosák, Šrámek I: 108).⁸²

⁷⁸ Priimek *Bravničar* je danes razširjen samo v osrednji Sloveniji, kjer ga danes izgovarjajo z naglasom na prvem zlogu, na Tolminskem pa je ostala samo umetna priimkovna različica *Borovničar*, ki jo naglašajo na tretjem zlogu.

⁷⁹ Potok pri Vrhniki se danes imenuje *Borovniščica*, potok pri Podmelcu pa *Selšček* (nar. *S'ejšč'ek*), ker teče izpod *Sel* nad Podmelcem.

⁸⁰ *Bravnice* so vas s pretežno srbskim prebivalstvom v občini Jajce v Federaciji BiH (Spletni vir 2).

⁸¹ O tem, da je *Senica* nastala z univerbizacijo iz **Svinna gorica*, nam posredno priča tpn *Sinja Gorica* pri Vrhniki s svojimi historičnimi zapisi 1689 *Schweinbühel*, Craineričh *Suinize*, ok. 1780 *Svina Goricza*.

⁸² Šrámek razlaga ime kot »misto, kde se pěstoval brav«.

BRDO, v virih 1822 *Na Berda*, 1918 *Na Brdu*, 1968 *Brdo*, TTN5 *Brdo*. Sodobne imenske oblike so: *Břdo*, -a n. sg., *na Břdu*, *břdarski*, *Břdarji*, nar. *Břda* -e f. sg., zas. vasi ⇒ *Grahovo ob Bači* v k.o. Grahovo.

Ime je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena **Brdo*, slednje pa z onimizacijo apelativa *brdo*, ki na Tolminskem označuje 'koleno, pomol, rt, kolk, ki štrli iz pobočja hriba', v nemščino pa so ga prevajali z izrazom *Ecke*. V narečju je ime prešlo v ž. sp. zaradi akanja. Gl. tudi ojk ⇒ *Petrovo Brdo*, ⇒ *Podbrdo*, ⇒ *Prapetno Brdo*.

BUKOVICA, v virih 1822 *Ubucuz*, 1968 *Bukovica*, TTN5 *Bukovica*. Sodobne imenske oblike so: *Búkovica*, -e f. sg., v *Búkovici*, *búkovski*, *Búkovčarji*, nar. *Búkapca*, *búkušk*, *Búkučeri* (Ustni vir 15),⁸³ zas. vasi ⇒ *Slap ob Idrijci* v k.o. Slap.

Ime *Bukovica* je bilo s pripono *-ica* poenobesedeno iz pridevniške zveze **Bukova ravan*, v kateri pripona *-ov* izraža obilje (bukev). V RS je šest naselij z imenom *Bukovica* (SKI 1985), številne *Bukovice* so izpričane v drugih južnoslovanskih jezikih (Imenik 1951: 99), češčini (Profous I: 211, Hosák, Šrámek I: 133) in poljščini (NMP I: 449). Gl. tudi ojk ⇒ *Bukovo* in ⇒ *Bukovski Vrh*.

BUKOVO, v virih 1377 *villa de Buchoy*, 1426 *de wukowem* (Orožen 1876: 308), 1480 *in Buha*, 1515 in 1523 *Puech*, 1535 *Buchuen*, 1566 *Buchua*, 1591 *Bucua*, 1598 in 1624 *Wuqua*, ok. 1600 *Bucoua*, 1648 *Bucova*, 30.I.1720 *Bucaba*, 1752 *Ubucovi* (= Spodnje Bukovo, zas. Grahovega ob Bači), 1756 *Buccava*, 1780 *Bukova*, 1822 *Bucova* (k.o. Bukovo), 1885 *Bukovo*; z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle poimenovanje *Pieve Buccova* (Bednarik 1932: 210), 1951 *Bukovo*. Sodobne imenske oblike so: *Búkovo*, -ega n. sg., *na Búkovem*, *búkovski/búkovški*, *Búkovci*, nar. *Búkaqa*, *na Búkajim*, *búkajšk*, *Búkajci*, ojk v k.o. Bukovo.

Kraj je prejel ime po bukvah, podobno kot ⇒ *Grahovo* po grahu, *Jesenica* po jesenih in *Orehek* po orehah. *Bukovo* je pridevniško ime, prvotno je najverjetneje bilo **Bukovo brdo*, samostalnik *brdo* pa so že zgodaj začeli opuščati. O vprašanju nastanka pridevniške oblike *bukov* je nazadnje razpravljal Šekli (2019). Gl. tudi ojk ⇒ *Bukovski Vrh* in ⇒ *Bukovica*.

BUKOVSKI VRH, v virih 1377 *Vercho*, 1591 *Urcham*, 1780 *Verh*, 1885 *Vrh*, 1918 *Vrh Bukovo*, 1951 *Bukovski Vrh*. Kraj je ime *Bukovski Vrh* uradno prejel šele leta 1953, ko so iz nekdanjega dela naselja in k.o. Bukovo ustanovili samostojno naselje in k.o. *Bukovski Vrh* (Pregled sprememb naselij 1992: 16). Sodobne imenske oblike so: *Búkovski Vrh*, -ega -a m. sg., v *Búkovskem Vrh*u, *vrhóvski*, *Vrhóvci*, nar. *Búkajsk Uorh*, ojk v k.o. Bukovski Vrh, prvotno k.o. Bukovo. Domačini uporabljajo samo ime *Vrh*. *Bukovski Vrh* pomeni 'Vrh, ki pripada Bukovemu'. Gl. tudi ojk ⇒ *Bukovo* in ⇒ *Bukovica*.

⁸³ V Bukovici je bil rojen pisatelj Ciril Kosmač (1910–1980).

CEMERIJA, v virih 1789 *Semerie*, 1822 *Cimeria*, 1861–69 v *Cemerij* (SA IV Obl), ok. 1910 *V Cemerijeh* (SA V Obl), ok. 1925 *Načamariji* (kat. zemljevid), 1968 *Cemerija* (KLS 1: 404). Sodobne imenske oblike so: *Cemerija*, -e f. sg., v *Cemeriji*, *cemeriški*, *Cemerjani*, nar. *Cemerije*, *Camarije*, mtn in h. i. v vasi ⇒ *Hudajužna* v k.o. Obloke na pobočju Durnika južno od Porezna (⇒ *Porezen*), samotna rovtarska kmetija, nastala med 1782 in 1789, opuščena po l. 1962.

Ime je izpeljano iz sln. apel. **čémér* 'čemerika', v baškem govoru zaradi slekanja **cemér*. Govor Hudajužne kot prehodni govor sicer ne pozna slekanja, zato je glede na lego domačije mogoče predpostaviti vpliv iz bližnje vasi Porezen, kjer slekanje poznajo. Iz apel. **čemer* je bilo izpeljano ledinsko ime **Čemerje*, ki predstavlja zbirni samostalnik s pripono -*je* (< **čemerbye*), iz tega pa narečna oblika *Cemerija* kot oznaka za svet, kjer raste sama *čemerika*.

V slovenskih zemljepisnih imenih zasledimo več primerov, ko je slovenski priponi -*je* oz. -*j* (< *-*bje*, *-*jb*) izpodrinila tuja pripona -*ija*. Zbirna pripona -*ija*, prevzeta prek srvn. -*ie* iz romanske pripone -*ia* (Bajec 1950: 18), je v pogovorni slovenščini zelo produktivna. Med zemljepisnimi imeni zasledimo mtn *Robija* (skalovje pod Poreznom, TTN5), ki je najverjetneje preoblikovan iz **Robjé* (← *rob* 'skala'), *Mostanija*, del Cerknega pod Trebenčami, ki verjetno izhaja iz **Mestánje* (1523 je v Trebenčah izpričan Peter *Mestan*, gl. Priloga 7), *Komanija*, naselje pri Ljubljani, ki ga je mogoče izvajati iz **Komanje* (prim. priimek *Kóman*), reka *Drtija* v o. Moravče, 1689 na *Dértje*, ki je preoblikovana iz **Drtja*, reka *Medija* v o. Zagorje ob Savi, 1689 *Mudja*, preoblikovana iz **Mudja* (prim. *mud* 'zamuda'), ime mlina (danes mestne četrti) *Kolézija*, ki ga izvajamo iz **kolesje*, *Rézija*, dolina v Benečiji, ki verjetno izhaja iz **Resje* (Torkar 2019a: 262, 264).

Iz iste osnove so izpeljana številna zemljepisna imena: mtn *Čemerje* pri Novem mestu (LiAKZ), mtn *Čemerije* v Velikem Lipovcu v o. Žužemberk (TTN5), domačija *Čemernik* v Jazbini v o. Črna na Koroškem, orn *Čemerikovc* v Čekovniku v o. Idrinja, ojk *Čimerno* v o. Radeče, orn in ojk *Semmering* v Spodnji Avstriji (< **Čemerъnikъ*) idr.

ČRNI VRH, v virih 1591 *Na Cernivrch*, *Carni vrch*, *Cerni urch* (rovtarska kmetija na območju Pečin), 1624 *Zernim Vercho*, *Zernim Verfu*, 1780 *Zherniverh*, 1822 tpn *Na Zhenim Verhu* (!), mtn *Nazhenimverhu*, 1884 *Črniverhar* (SA II Peč), 1894 *Črni Verh*, 1918 *Črni Vrh*, 1964 *Črnovrhar* (Mikuž 33), 1968 *Črni vrh*, TTN5 *Črni vrh*. Sodobne imenske oblike so: *Črni Vrh*, -*ega -a* m. sg., na *Črnem Vrhu*, *črnovrharski*, *Črnovrhariji*, nar. *Čenauòrh*, na *Čenauuòrhu*, *čenauòrharsč*, *Čenauòrharij* (Ustni vir 6), h. i. na Pečinah (⇒ *Pečine*) v k.o. Pečine.

Ime domačije je nastalo s tranonimizacijo iz gorskega imena **Črni vrh*. Ime je v narečju sklop *Čenauòrh* (**Črnovrh*), v kateri je prvi *r* izpadel po disimilaciji, enako kot pri imenu *Črni Vrh nad Idrijo* (Tominec 1964: 64), poknjženo pa je kot stalna besedna zveza; motivirano je s temno barvo iglastega gozda, imenovanega tudi *črni gozd* (Plet. I: 241). *Črni vrh* je zelo pogosto gorsko ime na Slovenskem (TTN5), obstajajo tudi štirje ojk *Črni Vrh* v RS in *Čarni Varh* v Terski dolini v Beneški Sloveniji (SKI 1985, Merku 1999).

DABER, v virih 1377 *Daber*, 1515 *am Taber*, 1523 *Daber in die Supp Wisitz gehörig*, 1566 in 1591 *Daber*, 1598 *Däber*, ok. 1600 in 1624 *Daber*, 1755 *Dober, Daber* (Höfler 2016: 49), 1761 *Dabar* (Höfler 2016: 49), 1780, 1822, 1951, 1968 in TTN5 *Daber*. Sodobne imenske oblike so: *Dáber*, *-bra* m. sg., *na Dábru, dábrski, Dábrci*, ojk v k.o. Šentviška Gora.

Krajevno ime je verjetno nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena **Daber*, to pa z onimizacijo apel. **dáber*, *-bra* m., različice apel. *déber*, *-bri* f. 'ozka dolina s strmimi pobočji', ohranjenih še v krajevnih imenih *Deber* pri Logi vasi na Koroškem (1150 *apud Tiure*), *Debroy* pri Laškem (1433 *Ober Tifer*) in nem. obliki kr. i. Laško (*Tüffer*, ok. 1145 *Tyver*). Za vasjo je namreč strmo pobočje, ki se spušča v dolino Idrijce (⇒ *Idrija pri Bači*), tam teče tudi potok → *Tilnik*, v bližini vasi pa tudi potok *Dábršček*. Občno ime *deber* je nastalo iz psl. **dъbrъ* (Bezljaj 1956: 126, Bezljaj I: 96, ÉSSJa 5: 176, SPS V: 147), enako kot srb. in hrv. apel. *dabar* in več tpn *Dabar* na Hrvaškem in v BiH (Imenik 1951: 127), tpn *Дебар* v Makedoniji (Stankovska 1995: 73), *Debrzno* na Poljskem (NMP II: 313), rus. apel. *дэбру*, *-ей* pl. 'kraj, poraščen z neprehodnim, gostim gozdom', *дэбрь*, *-u* f. sg., zast., 'gosto poraščena dolina' in tpn *Брянск* (1147 še **Дэбряньскъ*) v Rusiji (ÉSSJa 5: 17, Anikin 4: 320, Anikin 13: 80) itd.

DOLINA, v virih 1822 tpn *U Dolini*, 1968 *Dolína*, TTN5 *V Dolini*. Sodobne imenske oblike so: *Dolína*, *-e* f. sg., v *Dolíni, dolínarski, Dolínarji*, nar. *Dalina, dalínaršč, Dalínari* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Prapetno Brdo* v k.o. Prapetno Brdo.

Ime je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena **Dolina*, ki se zelo pogosto pojavlja v slovenski mikrotoponimiji (TTN5), ker odraža apelativ *dolina* s splošnim pomenom 'podolgovati vbokli del reliefa'. Veliko pogostnost, 1.475 oseb, dosega tudi iz mikrotoponima izpeljani priimek *Dolinar*, zastopan pretežno v osrednjeslovenski in gorenjski statistični regiji. Gl. tudi hrn ⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*.

DRISELPOH, v virih 1780 *Triessel Graben*, 1822 *torrente Dreiselbach, Trisel*, 1918 *Drisselbach*, 1968 *Drislpoh*, TTN5 *Driselpoh*. Sodobne imenske oblike so: *Driselpôh*, *-a* m. sg., v *Driselpôhu, Driselpôharjev, Driselpôhar*, nar. *Drisalpôh*, ime potoka in zaselka vasi ⇒ *Kuk* v k.o. Podbrdo.

Ime zaselka *Driselpoh* je nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Driselpoh*. Potok teče izpod Kalarskega brda in se izliva v Bačo (⇒ *Bača pri Podbrdu, Bača pri Modreju*) kot njen desni pritok 3 km južno od Podbrda (⇒ *Podbrdo*). Ime je zložanka, ki ima v drugem delu bavarskonem. *poh* 'Bach' ('potok'), medtem ko je *Drisel* iz prvega dela mogoče primerjati z nem. priimkom *Trisselkind*, katerega prvi del razlaga Brechenmacher (I: 348) iz srvn. *drißfel* 'grlo, žrelo, rilec' (*Gurgel, Schlund, Rüssel*). Občno ime **drisel* s pomeni 'grlo, žrelo, zijavka', morda 'ustje', se zdi primerna motivacija za poimenovanje potoka *Driselpoh*, saj prihaja ta iz ozke doline kot skozi nekakšno grlo in se takoj zatem izliva v Bačo. Tudi ledinsko ime *Drisel* nad vasjo ⇒ *Kal*, ki označuje ozek prehod v travnati strmini med dvema skalama, skozi katerega so navadno senarili (bremena ali lonice), v celoti ustreza temu pomenu. V Oblokah (⇒ *Obloke*) je izpričan

mtn *Drisel*, 1789 *Dristil*. Kranzmayer vidi v prvem delu zloženke apel. *Drischel* oz. *Dreshflegel* 'cepec' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 54), kar je z motivacijskega vidika nenavadno in neprepričljivo. Prim. mtn *Dresel* na grebenu med Slatnikom in Možicem nad Sorico (Kejžar - Kovačev 2013: 116).

GAČNIK, v virih 1693 *Gatfchnig*, *Gäznik*, 1744 *Bach Gaznik* (potok), 1780 *Hatschnik Potok* (potok), 1822 *Gatschnig Bach* (potok), *Ugazhenzi* (naselje), 1905, 1951, 1968 *Gačnik*. Sodobne imenske oblike so: *Gáčnik*, -a m. sg., v *Gáčniku*, *gáčnikarski*, *Gáčnikarji*, zas. vasi Gorenja Trebuša v k.o. Prapetno Brdo.

Krajevno ime je nastalo s transnimizacijo iz vodnega imena *Gačnik*, desnega pritoka Trebušice (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*). Podstava vodnega imena *Gačnik* je apel. *gát* 'jez, nasip, nagrmađenje', iz katerega je bilo s pridevniško pripono *-j**b** najprej tvorjeno ime **Gač potok*, to pa je bilo s pripono -*nik* poenobesedeno v *Gačnik* (Bezljaj 1956: 170, Skok I: 554, Bezljaj I: 140, ÈSSJa 6: 108). Iz apel. *gát* je glagol *gátiti* 'mašiti, zapirati'. *Gačnik* je tudi ime pritoka Pesnice in tamkajšnje krajevno ime, *Zagačnik* je ime zaselka vasi ⇒ *Loje* v k.o. Kneža, in zaselka Dolenje Trebuše v k.o. Prapetno Brdo, *Gača* je ime potoka pri Breginjju, *Zagače* je ledinsko ime v Zatoľminu, *Gače* pa pogosto ledinsko ime na celotnem slovenskem jezikovnem ozemlju. Iz osnove *gat-* so tudi krajevna imena *Gatína* pri Grosupljem, *Gat* in *Gata* na Hrvaškem in številna krajevna imena *Gac* na Poljskem. Gl. tudi ojk ⇒ *Zagačnik*.

GORSKI VRH, v virih 1780 *Verh*, 1822 *Werh* (k.o. Šentviška Gora), 1885 *Vrh pri gori*, 1894 *Verh*, 1918 *Vrh*, 1968 *Gòrski vrh*. Ime *Gorski Vrh* se je začelo uporabljati šele leta 1955, ko so iz nekdanjega dela naselja Šentviška Gora ustanovili samostojno naselje *Gorski Vrh* ('tisti del Vrha, ki sodi k Šentviški Gori') (Pregled sprememb naselij 1992: 30). Sodobne imenske oblike so: *Gòrski Vrh*, -ega -a m. sg., v *Gòrskem Vrh*u, *vrhòvski*, *Vrhòvci*, nar. *ȳúrsk uòrh*, ojk v k.o. Šentviška Gora. *Gorski Vrh* pomeni 'Vrh, ki pripada (Šentviški) Gori'. Gl. tudi ojk ⇒ *Šentviška Gora*.

GRAHOVO OB BAČI, v virih 1377 *villa de Grachoy*, 1486 *villa Brachi*, 1515 in 1523 *Gracha*, 1535 *Gracoa*, 1566 *Grachoa*, 1591 *Gracua*, 1598 *Grachua*, ok. 1600 in 1624 *Grachoua*, 1648 *Grachova*, 1654 *Grahaua*, 13.V.1725 *gragoua* (LBap III Podm), 1752 *Gracova*, 1780 *Grahovo*, 1822 *Grahova*; z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Gracova Seravalle* (Bednarik 1932: 210), od 1955 *Grahovo ob Bači*, soriško- in rutarskonem. *Grache*, izg. *grohhe* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 74). Sodobne imenske oblike so: *Gráhovo*, -ega n. sg., na *Gráhovem*, *gráhovski*, *Gráhovci*, nar. *ȳráhaua*, na *ȳráham*, ojk v k.o. Grahovo.

Kraj je prejel ime po grahu, podobno kot ⇒ *Bukovo* po bukvah, *Jesenica* po jese-nih in *Orehek* po orehah, izvajanje iz os. i. **Grah* je tu iz tipoloških razlogov veliko manj verjetno. Krajevno ime *Grahovo* sta iz apelativa *grah* izvajala že Miklošič (1872–1874: 166) in Bezljaj (1956: 196). *Grahovo* je pridevniško ime, prvotno je najverjetneje bilo **Grahovo brdo*, samostalnik *brdo* pa so že zgodaj začeli opuščati. Kranzmayer

(Kranzmayer, Lessiak 1983: 74) je menil, da je oblika *Grahovo* napačno poknjizenje za **Grahova*, vendar zapisi z *-a* v izglasju odražajo le nar. akanje, prim. tudi enako tvorjeno kr. i. *Bukovo* s podobnimi starimi zapisi na *-a*, vendar tudi z zapisom 1426 *de wukowem*. V RS obstaja še *Grahôvo* v o. Cerknica, 1355 *Grochaw*, 1438 *Grocha*, 1581 *Gracou*, 1618 *Chrachou* (Urbar župnije Cerknica, Spletni vir 36: 33), in *Gráhovo Brdo* v o. Sežana, 1780 *Berdo Grakovo*, 1885 *Grahoberdo*, v Bosni je *Bosansko Grahovo* s starim imenom *Arežina-brijeg*, v Črni Gori pa *Grahovo* v o. Nikšič in *Grahovo* v o. Rožaje. Na Poljskem so trije kraji z imenom *Grochowa*, dva z imenom *Grochowo*, šest z imenom *Grochów*, eden pa z imenom *Grochowy*, ki jih poljski imenoslovci izvajajo iz os. i. *Groch* 'Grah' ali iz apel. *groch* 'grah', pri čemer os. i. *Groch* izvajajo iz apel. *groch* 'grah' ali iz hipokoristika k atn *Grodzislaw* (NMP III: 372–375). Na Slovaškem je izpričano krajevno ime *Hrachovo*, 1353 *Hrachou* (Spletni vir 30). V RS obstaja tudi vodno ime *Grahovica*, ki je obenem ime zaselka kraja Dolenji Boštanj pri Sevnici, 1359 *Grachowicz* (Spletni vir 4). Trditev, da iz poimenovanj malih rastlin, kot je grah, skorajda ni kr. i., zlasti ne s pripono *-ovo* (Snoj 2009: 151), ne vzdrži preizkušnje, prim. tñn *Bobovo*, *Bobovk*, *Čeplez*, *Črmošnjice*, *Trnovo*, *Vrsno*, *Zlakova* itd. Tudi mnenje, da je os. i. **Grah*, iz katerega so nastali priimki *Grah*, *Grašič* in *Grahek*, prevzeto iz stvn. os. i. *Gracco*, iz katerega je današnji nem. priimek *Grach*, nima nobene prepričljive utemeljitve (Snoj 2009: 151). Iz kr. i. *Grahovo* je izpeljan soriški priimek ⇒ *Grohar*.

GRANT, v virih 1377 *Grant*, 1515 *Granndt*, 1523 *Grandt*, 1566 *Granz*, 1633 *Vgrante*, 1648 *Grant*, 1654 *Grandt*, 1756, 1780, 1789, 1794 in 1822 *Grand*, 1885 *Grant*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Grandi* (Bednarik 1932: 210). Sodobne imenske oblike so: *Gránt*, *-a* m. sg., v *Grántu*, *grántarski*, *Grántarji*, nar. *Grónt*, *gróntarsk*, *Gróntarji*, ojk v k.o. Rut.

Grant je edino od trinajstih naselij nekdanje rihtarije Nemški Rut (⇒ *Rut*), ki je ohranilo nemško ime. Kranzmayer (Kranzmayer, Lessiak 1983: 74–75) ga izvaja iz srvn. *grant* 'korito', medtem ko Finsterwalder (1994: 300–301) izvaja tirolski priimek *Grander* iz srvn. **grant*, stvn. *grente*, kar naj bi domnevno označevalo peščeno zemljo.

GRAPA, ime zaselkov vasi Ljubinj, Bača pri Modreju, Kneža, Podbrdo, Stržišče in umetno pokrajinsko ime *Baška grapa*; v virih 1591 mtn *Sagrapa* (Kojca), 30.V.1742 *Antony padareg ex Grappis* (kneška Grapa) (LBap III Podm), 1822 *V grapi* (mtn v Bači pri Modreju). Sodobne imenske oblike so: *Grápa*, *-e* f. sg., v *Grápi*, *gráparski*, *Gráparji*.

Leksem *grapa* se v zahodni Sloveniji zelo pogosto pojavlja v vodnih in ledinskih imenih, največkrat v pomenu, ki ga navaja Badjura (1953: 217): »Grapa je čisto navađen, zanikrn naravni razgreb, bolj ali manj divjji, položno ali strmo viseči graben, ki ga stanovitna ali nestanovitna voda izjé, izpere, izrije, razdere, razkoplje.« V poljskem jezikoslovju vlada mnenje, da gre za termin vlaškega izvora; v poljščini ima *grapa* pomen 'pobočje'. Bezljaj je sprva (1956: 197) še pritrjeval tistim, ki so izvajali *grapo* iz stvn. *grabo*, pozneje (Bezljaj I: 171) pa se mu je zdelo sumljivo mnenje Štreklja in Striedter-Tempsove, da je *grapa* pred letom 1050 izposojeno iz stvn. *grabo* in da naj

bi bila mlajša oblika *graba*, stvn. *grabo* ali srvn. *grabe* 'jarek', najmlajša pa *graben* iz nvn. *Graben*. Bezljaj dalje navaja, da je pomensko blizu romun. *groapă* 'jama, dolina', alb. *grabë*, kar povezujejo z ilir. γραβάν, γράβα. Berneker povezuje sln. *grapa* z *grapav*, *hrapav*. Polj. *grapa* 'strmina, kamenit kraj', češ. nar. *grapa* 'brezno', slovaš. *grapa* 'nerodoviten svet' in ukr. *gropa* 'vrsta gore' je po mnenju Sławskega morda izposojeno iz romun. *groapă*. Karpenko (2001: 47) pravi, da skoraj vsi raziskovalci izvajajo termin *gropa*, ki je v Ukrajini omejen pretežno na Karpate v pomenu 'planina', iz romunskega *groapă* 'jama', to pa iz alb. *gropë* 'jama', kar izvajajo iz psl. **grobъ*. Karpenko to etimologijo zavrača in pravi, da lahko s precejšnjo gotovostjo domnevamo, da gre za tipični karpaticem, katerega vir je »najstarejši substrat«. Ker leksem nima zanesljive ide. etimologije, ga je Machek primerjal z it. *greppo* 'pobočje, prepad' in ga uvrstil med predindoevropske besede, kar se zdi Karpenku dokaj verjetno (Torkar 2003: 430). Gl. še hrn ⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*, ojk ⇒ *V grapeh*.

GRUDNICA, v virih 1751 *Grudinza*, 1755 *Grudniza*, *Grudenza*, 1822 mtn *Grudenza* (k.o. Lom Tolminski), 1885 *Grudenza*, 1951 *Grudnica*. Sodobne imenske oblike so: *Grúdnica*, -e f. sg., v *Grúdnici*, *grúdenski*, *Grúdenici*, ojk v k.o. Tolminski Lom.

Bezljaj (1956: 203) navaja vodno ime *Grudnica* v Beli krajini in ga izvaja iz osnove *gruda* 'die Scholle, die Erdscholle' (Plet. I: 258). Krajevno ime je najverjetneje nastalo s transnimizacijo iz gorskega imena *Grudnica*, to pa z univerbizacijo iz **Grudna gora* (< **grudьna(ja) gora*), pri čemer prid. *gruden* pomeni isto kot *grudast*, torej 'poln grud' (Plet. I: 258, ÈSSJa 7: 153). Gorsko ime *Grudnica* je izpričano tudi na območju Gorskega Vrha (⇒ *Gorski Vrh*) na Šentviški planoti (TTN5).

HOTENJA, v virih 1566 in 1591 *Cotegna*, 1598 *Khottenga*, ok. 1600 *Khoteugna*, 1655 *Hotegna* (LMor I ŠG), 1744 *Bach Hateine* (potok), 1755 *Hoteine*, 1780 *Kotenk*, 1822 *Katene*, *Uholein* (prav: *Uhotein*), 1885 *Hotenja*, 1894 *Hotenje*. Sodobne imenske oblike so: *Hoténja*, -e f. sg., v *Hoténji*, *hoténjski*, *Hoténjci*, nar. *Hatêjne*, zas. Dolenje Trebuše (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) v k.o. Prapetno Brdo.

Krajevno ime je nastalo s transnimizacijo iz vodnega imena *Hotenja*, pritoka Trebušice. Ime *Hotenja* se je prvotno nanašalo tako na potok kot na celotno njegovo porečje. Izpeljano je s svojilno pripono *-jъ iz hpk **Hoten* (< **Hotěnb*), ki je nastal iz zloženih imen na *Hotě-*, kot sta **Hotědorgъ* ali **Hotěmirъ*. V it. in nem. zapisih je bil vzglasni *h-* podan s *c-* in *k-*. Zanimivo je, da se tudi prebivalci *Hotedršice* imenujejo *Hotenjci*, kar si lahko razlagamo tako, da je *Hotedršica* (< **Hotedražica* ← **Hotědorgъ*) nekdanj imela tudi konkurenčno imensko različico **Hotenje*. Tako se je, sodeč po zapisu *Hottenie* iz l. 1780, prvotno imenovala tudi vasica *Hiteno* v o. Bloke.

HOTEŠK, v virih 1624 *Hotěshik*, 1780 *Koden/Kodek*, 1822 *Potesco*, ok. 1870 *Fotešk*, mtn *foteškarska polje*, TTN5 *Hotešk*. Sodobne imenske oblike so: *Hotěšk*, -a m. sg., *hotěškarski*, *Hotěškarji*, nar. *Hařěščk* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Idrija pri Bači* v k.o. Idrija pri Bači.

Hotéšk se nahaja na levem bregu Idrijce, kjer se potok z imenom *Hotéška grapa* izliva v Idrijco (TTN5). Glede na narečno obliko imena bi pričakovali poknjizenje v *Hotešček*. Zanimiva je narečna premena vzglasnega *h > f*, izpričana na katastrskem zemljevidu ok. 1870. Ime se je prvotno gotovo nanašalo na potok in bilo pozneje preneseno tudi na zaselek. Iz osebnega imena **Hotěšb*, kar je hipokor. oblika od zloženih imen na *Hot-*, je izpeljano s priponama **-bškъ(jb)* in **-jakъ*, podobno kot *Radomerščak* iz osebnega imena **Radomer*. Ime **Hotěšb* se je ohranilo v redkih priimkih *Hoteš* in *Hotež* ter v hišnem imenu *Kotež* v Rodiku (Peršolja 2009: 372).

HUDAJUŽNA, v virih 1515 *Pochudauschna*, 1536 v mitninski knjigi *Jausn* (Gestrin 1972: 118, 121, 124, 125), 1566 *Chuda Jusna*, 1591 *Cudaiusna*, ok. 1600 in 1624 *Huda Jusina*, 1624 *Bösen Jausen*, 1628 *per Hudeiusine*, 1633 *Hvdaivsna*, 1654 *Hüda Jüschina*, 1677 *Cuda Iusina*, 1698 *Cudaiusna*, 1704 *Hudaiusina*, 1752 *Cudaiusna*, ok. 1775 *Hudajushna*, 1780 *Hudajuschna*, 1789 *Hudajusna*, 1812 *Hudajuschna*, 1851 *Hudajužna* (LMatr II Rut), 1894 *Hudajužna*, 1918 *Hudajužna*, 1931 *Huda južna*, 1932 *Hudajužna*, 1951 *Huda Južna*, 1952 *Hudajužna* (Slovenski poročevalec, 14.V.1952), 1968 *Hudajužna*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Villa Iusina* (Bednarik 1932: 210). Sodobne imenske oblike so: *Hudajužna*, -e f. sg., v *Hudajužni*, *hudajužnarski*, *Hudajužnarji*, nar. *Hadajužna*, ojk v k.o. Obloke.

Zemljepisno ime *Hudajužna* najdemo danes na štirih lokacijah, vse v zahodni Sloveniji: naselje *Hudajužna* v zgornji Baški dolini (\Rightarrow *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*), *Hudajužna* kot zaselek vasi Lokovec, ki leži na vzhodnem robu Banjške planote, hišno ime *Pri Hudajužnu* v cerkljanskih Gorenjih Novakih, ledinsko ime *Huda južna* na Livku (Šekli 2008: 81). Domačini iz druge *Hudajužne* povezujejo svoje ime s prvo, meneč, da gre verjetno za posledice starejše migracije, ki so povzročile prenos zemljepisnega imena. To je načelno seveda mogoče in sprejemljivo, vendar bi hkrati pomenilo, da je ime *Hudajužna* enkrat, osamljen pojav, in je nastalo po nekem čudnem, nenavadnem naključju. Taka imena so sicer prej izjema kot pravilo, vendar obstajajo. Domačini iz tretje *Hudajužne* vedo o svojem imenu povedati le šalo o tem, da je menda nekoč pri hiši med južino nastal strašen prepir.

Ime vasi je v seriji svojih esejev o slovenskih krajevnih imenih v Ljubljanskem zvonu prvi skušal razložiti Pintar (1913: 371). Menil je, da gre za razvoj iz psl. **huda(ja) qžina*. Pintar ni imel na voljo nikakršnih historičnih zapisov, terena pa od blizu ni poznal. Njegovo trditev so nato širili v šoli in v poljudni literaturi, svoje mesto je našla tudi v Krajevnem leksikonu Slovenije (KLS 1: 404).⁸⁴

Kot najbolj prepričljiva se je do nedavnega ponujala razlaga, ki jo je že daljnega leta 1872 v svojem rokopisnem dialektološkem spisu podal osmošolec goriške gimnazije Miha Golob, doma iz Oblok. Ta je ime povezoval s hudim južnim vetrom, ki včasih

⁸⁴ O imenu *Hudajužna* sicer obstaja povedka, ki jo je zapisal pisatelj France Bevk (1959). Vaščane naj bi presenetili Turki prav takrat, ko so pojedli šele slabši del južine, tako da so zabeljene žgance morali prepustiti nadležnim vsiljivcem. Neljuba izkušnja s Turki je na vaščane napravila tak vtis, da so svojo vas poslej imenovali po *hudi južini*, ki jih je doletela.

ruje celo drevesa (Torkar 1994: 34). Bezlaj (I: 233) pri geslu *jug* navaja poleg osnovnega knjižnega pomena 'južna stran neba' tudi pomen 'južni veter' in narečni izpeljanki *júža* (Kras) za 'odjugo' in *jugovina* za 'južni sneg', z leksemom *jug* pa povezuje tudi mikrotoponim *Huda Južna*, ki da se večkrat pojavlja na Tolminskem in Goriškem.

Trubačov (1981: 192) pri geslu **jugъ/*jugo/*juga* ugotavlja, da prvotni pomen leksema *jug* sploh ni 'stran neba', temveč 'južni, topli veter, odjuga, kopnenje', saj to dokazujejo pomeni tega leksema v večini slovanskih jezikov.

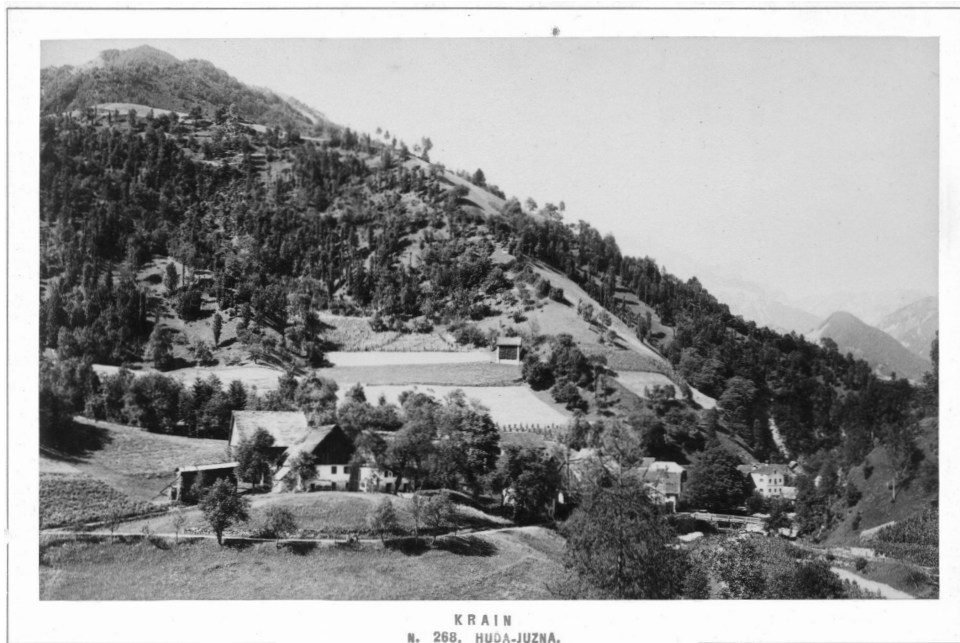
Izkazalo pa se je, da je obstajala tudi vsaj še peta *Hudajužna*. V tolminskem urbarju iz okoli leta 1600 pri vasi Lom (danes Tolminski Lom) med naštetimi ledinskimi imeni najdemo tudi *Velichi gniui, Na Crifnizi, Hudi Jusini*. Ta zapis je nedvoumen dokaz, da je *Hudajužna* po izvoru ledinsko ime, ki je imelo povsem določen pomen. Še najbolj bi ga lahko opisali kot 'svet, kjer sneg najprej skopni, kjer najprej nastopi odjuga', ali krajše 'zgodnji odjugi izpostavljena lega'.⁸⁵ Nekdaj očitno zelo živa *južina* je izpeljana iz psl. **jugъ* oz. mlajšega *juža* s pripono *-ina*. Edino zabeležbo tega leksema je zaslediti v delih Ivana Preglja (1929: 82): »Težka *južna*, ki je visela izpod neba, je bila izpremenila ves okraj.«

Pri poimenovanju je očitni pomenski prenos z vremenskega pojava samega na lego, ki je temu pojavu najbolj izpostavljena. Leksem *južina* v pomenu 'južno vrijeme, od kojega se topi snijeg i led' je v hrvaščini in srbsčini še živ kot občno ime. Da ima pri našem imenu oznaka *hud* pomen 'močan, izrazit, potenciran', lahko vidimo iz nekaterih drugih ledinskih in vodnih imen v Baški dolini: *Hude grive* ('zelo strme grive') – strma senožet pod Koblo, nad povirjem Kacenpoha (⇒ *Kacenpoh*), *Huda grapa* – grapa s previsnimi bregovi pri Rutu.

Dokončna potrditev izvora imena je prišla z zemljevidom iz franciscejskega katastra. Ledinsko ime *Hudajužna* je vpisano na legi, ki jo danes poznamo kot *Brdo*. Gre za tipično brdo, nekakšno koleno ali pomol, ki štrli iz Obloškega hriba in se dviga nad vasjo *Hudajužna* ter je znano po tem, da sneg tam najprej skopni. Tudi *Hudajužna* v Gorenjih Novakih je po izjavi domačina F. Florjančiča močno izpostavljena soncu. Torej ne more biti najmanjšega dvoma o tem, da je ime vasi nastalo iz ledinskega imena. Glede na to, da so ga uporabljali v Oblokah že daljnjega leta 1515, ko bi tu človek še pričakoval prevlado stare tirolske nemščine, je očitno, da je ime podedovano iz časa pred tirolsko naselitvijo 1250. V popisu podložnikov iz leta 1515 namreč v okviru župe in vasi ⇒ *Obloke* najdemo košanijo⁸⁶ z imenom *Pochudauschna*, kar je treba brati kot **Podhudajužna* (prim. današnji in nekdanji *Poljubinj* za etimološki **Podljubinj*, *Pomelz* v 16. stol. za današnje standardizirano *Podmelec*, gorsko ime *Pahoč* (narečno) za **Podhoč*, ljudsko *Pogara* za standardizirano in od 1291 izpričano *Podgoro* v Poljanski dolini). Hiša in posest sta torej stali pod brdom z imenom *Hudajužna*. Na podoben način je v istem času nastalo tudi krajevno ime bližnje vasi ⇒ *Podbrdo* (1515 samo v nemščini *Undter dem Eckh*), le da se pri *Hudajužni* predlog pod ni obdržal.

⁸⁵ Šekli občno ime **južina* rekonstruirata kot **prostor, obrnjen proti jugu; prostor, kjer največ časa sveti sonce z juga'* (Šekli 2008: 81).

⁸⁶ Košanija je približno isto kot četrtinska kmetija.

Fotografija vasi Hudajužna iz časa med 1880 in 1900.⁸⁷

Leksem *južina* v pomenu 'odjuga' oz. 'zgodnji odjugi izpostavljena lega' je danes popolnoma pozabljen, zato ni čudno, če je nastala zgoraj navedena povedka o Turkih. Bolj presenetljivo je, da je pisar že daljnega leta 1624 v nekem svojem dopisu že povsem »sodobno« prevedel to krajevno ime v nemščino kot »*Bösen Jausen*«, torej '*slaba južina*' (Trpin 1994: 16).

Bezljaj v svojem etimološkem slovarju pri geslu *jug* (I: 233) navaja skupaj z mikrotoponomim *Huda Južna* še mikrotoponomim *Suhe Južne* (pri Litiji) in občno ime *suha južina* ('pajkovec *Phalangium opilio*'). Vendar glede na dognani pomen ledinskega in krajevnega imena *Hudajužna* ne *Suhe Južne* in ne *suha južina* ne spadata sem, temveč h geslu *južina* 'kosilo, malica', ki ga prav tako najdemo v slovarju.

V mitninski protiknjigi iz Bače za leto 1536 (Gestrin 1972) se štirikrat omenja *Lucas Gaschpern sun van der Jausn*. Gestrin ta *Jausn* istoveti z *Ihanom*, čeprav istodobni nemški zapisi za *Ihan*, namreč *Jauchen* 1449, *Jawhen* 1481 ipd., temu ne pritrujejo. Podložnik *Casper* je v popisih iz let 1515 in 1523 obdeloval košanijo v Hudajužni (gl. Prilogo 7) in skoraj ni dvoma, da gre pri imenu *Jausn* za navadno glasovno substitucijo (*Hude*) *Južine* v nemščino. Ime je bilo sprva besedna zveza. Leta 1628 so še sklanjali oba dela (*per Hudeiusine*), čeprav so s pisavo skupaj že nakazali prehajanje med sklope. Zanimivo je tudi, da najzgodnejši zapisi tega imena iz 16. stoletja izpričujejo vokalno redukcijo – poleg že navedenega iz leta 1515 še *Chuda Jusna* iz leta 1566 (citirano po objavi Vale

⁸⁷ Avtor fotografije je Alois Beer, K. u. K. Hof – Photograph Klagenfurt (1840–1916), hrani Zdenko Torkar. Podpis pod fotografijo Hudajužno zmotno umešča na Kranjsko.

1943: 240) in *Cudaiusna* iz leta 1591, medtem ko urbarski zapisi iz let ca. 1600 do 1677 ohranjajo nedvomno starejšo obliko *Huda Južina* (ca. 1600 in 1624 *Huda Jusina*, 1628 *per Hudeiusine*, 1654 *Hüda Jüschina*, 1677 *Cuda Iusina*). Podmelška matična knjiga (LBap II Podm) ima izjemoma še l. 1704 vpise *Hudaiusina*. Konec 17. stoletja se dokončno uveljavi pisava skupaj in z vokalno redukcijo: **Hudajužna* (1698 in 1752 *Cudaiusna*, 1789 *Hudajusna*). V 19. stoletju smo priča glasovnemu poknjiženju imena v sodobno obliko *Hudajužna*, na prelomu 19. in 20. stoletja pa se pojavi težnja po doslednem knjiženju in vračanju v izhodiščno obliko *Huda Južina*, včasih samo *Huda Južna*, ki pa ne vzdrži prav dolgo in še pred prvo svetovno vojno se začenja vračanje na ustaljeno govorno obliko *Hudajužna*. Po drugi svetovni vojni se je utrdilo pisanje *Hudajužna*, ki je tudi edino smiselno, saj je ime sklop z naglasom na tretjem zlogu in se sklanja kot celota, podobno kot npr. *Dobrepolje*. Gl. tudi priimek ⇒ †*Hudajužna*.

HUM, v virih 1377 *villa de Colmo*, 1566 *Cum*, 1598 *Chumb*, 11.VIII.1748 *Hum* (LBap III Podm), 1780 *Hum*, *Hom*, 1822 zaselek *Hum*, hrib *Na Hum*, 1885 *Hum*. Sodobne imenske oblike so: *Hùm*, *Húma* m. sg., *na Húmu*, *húmski*, *Húmčani*, zas. vasi ⇒ *Podmelec* v k.o. Podmelec.

Krajevno ime je nastalo s tranonimizacijo iz gorskega imena *Hum*. Apelativ *holm* ‘grič, hrib’ se pogosto pojavlja v gorskih in krajevnih imenih, prvič je izpričan leta 1102 v Istri kot ime gradu (*castrum Cholm*), danes *Hum* pri Buzetu (Kos Gr. IV: 2), leta 1106 v gorskem imenu *Holm* pri Dobrli vasi (*mons Chulm*) (Kos Gr. IV: 11) in leta 1168 v krajevnem imenu *Hom* pri Velikovcu (*Chulme*) (Kos Gr. IV: 251). Oblika *Hum* je rezultat tolminskega narečnega razvoja *-ol-* > *-u-*, prim. **Kolk* > *Kuk*. Gl. tudi priimek ⇒ *Humar*.

IDRIJA PRI BAČI, v virih 1377 *villa de Idria*, 1515 *Supp auff der Idria*, 1523 *Supp Idria*, 1591 in 1600 *Idria de Baza*, 1598 in 1624 *Idria an der Vötfch*, 1648 *Idria*, 1654 *Ambt Idria von Wazza*, 16.VI.1669 *Idaria* (LBap I Podm), 1755 *Idria de Bazha*, 1780 *Idria*, 1822 *Idria di Bazha*, 1885 *Idrija pri Bači*. Reka *Idrijca*: ok. 1300 *Ydria* (Kos 1954: 276), 1335 *Hydra* (Kos 1948: 17), 1624 *nakrepaki per Idrie* (TolUrb 1624: 188), *Vidrizi* (TolUrb 1624: 325), 1689 *Yderscheza*, 1744 *Ydriza Fl.*, 1756 *fiume Idriza*, 1780 *Idriza*, 1822 *Flufs Idria*, 1860 *Idrica*, ok. 1870 *Idrija*, 1882 *Idrijca*. Zapis *Ydricza* v goriškem urbarju iz leta 1523 se nanaša na kraj *Idrija*, kjer je bil rudnik živega srebra (Kos 1954: 188). Poleg *Idrijce*, ki se na Mostu na Soči izliva v Sočo, obstajata nedaleč stran še dva vodotoka s tem imenom: prvi je reka *Idrija*, it. *Judrio*, na meji z Italijo, pritok Tera – Soče, 1225 *de Rugia fluente sub vado Judrii*, 1247 *super ripam Judri*, 1507 *bey der Ider, neben der Yder, in der Yder* (Pavlin 2006: 124, 139, 161), 1604 *fiume Iudrio*, že 1523 izpričana kot *Ydricza*, naseljeno območje ob reki pa 1398 *in der Ider*, 1523 *Ydria ob Egken* (Kos 1954: 126, 177); drugi je 7 km dolg potok *Idrija*, ki izvira južno od Starega sela, teče čez Kobariško blato mimo vasi Sužid in se izliva v Sočo kot njen desni pritok. Nad potokom *Idrija* leži vas *Idrsko*, 1258 *Idrisca*. Nad mestom *Idrija* leži naselje *Idršek*, ime je prvič izpričano 1642 *na Iderschki*, nanašalo pa se je na rovtarsko kmetijo (Leben Seljak, Demšar 2010: 354).

Da bi odpravili sinonimijo med vodnim in krajevnim imenom in s tem olajšali identifikacijo imena, so vodnim imenom *Idrija*, *Trebuša*, *Kanomlja*, *Bela*, *Kneža* začeli dodati pripono *-ica*: **Idrijica*, **Trebušica*, **Kanomljica*, **Belica*, **Knežica*, nar. *Ídərca*, *Trebúšca*, *Kanóməlca*, *Bélca*, *Knéšca*. Podobno se je zgodilo s krajevnim, prvotno vodnim imenom *Pevma* pri Gorici. V viru iz leta 1507 je kraj *Pevma* izpričan kot *Pam*, potok pa *Pewmiczen*. Starejši zapisi so 1181 *Poume*, *Pome* (Kos Gr. IV: 330, 331), 1218 *Pauma*, 1224 *Peuma* (Kos Gr. V: 158, 204), 1321 *Pioma*, *Pewin* (Kos 1923: 10). *Pevma* je torej prvotno vodno ime, *Pevmica* pa sekundarna oblika za potok. Enak primer sta *Lepena* in *Lepenjica*. *Lepena* je vas, *Lepenjica* pa je potok, ki se pri Soči izliva v Sočo, 1780 še *Lepina Bach*. *Lepena* je prvotno vodno ime, *Lepenjica* pa sekundarna oblika za potok.

Freyer (1846: 39) navaja za *Idrijo* v oklepajih poleg *Idrije* tudi imensko obliko *Viderga*.⁸⁸ To obliko je zapisal že Pohlin v pripisih h Kastelec-Vorencu: *Ad Silonos urbs Hydria, Ydria, Viderga* (Stabej 1997: 548).⁸⁹ Obstaja tudi naselje *Vidrga* v o. Zagorje ob Savi (do leta 1998 je bila zaselek Kandrš), FK 1825 (k.o. Kandrše) navaja le mtn *Uwiderge* in h. i. *Widergar*, starejših historičnih zapisov ni na voljo (1884 je zaselek štel 6 hiš in 42 prebivalcev). Krajevno ime je torej nastalo iz ledinskega. Iz toponima *Vidrga* je izpeljan priimek *Vidergar* (276 oseb) oz. *Vidrgar* (36 oseb). *Vidrga* je po Ramovševem mnenju verjetno le slovenska narečna glasovna adaptacija imena *Idrija*, kjer je sporadično prišlo do prehoda *j > g* v rodilniku: *Vidrje*, mestnik *Vidrjə* tako kot v *šoga < šoja*, ki je nastala v narečjih, ki so *ge*, *gi* zaradi delovanja narečne palatalizacije premenili v *je*, *ji* (*noga > noje* na Koroškem, Gorenjskem in severnem Goriškem). *Šoga* naj bi bila analogična tvorba iz razmerja *noga : noje* pri pravilnem starem rodilniku *šoje* (gorenjsko *šóga*). Vzglasni *v* v *Vidrgi* se je verjetno pojavil zaradi zlitja predloga *v* z imenom (Ramovš 1924: 169, Bezljaj I: 208 s sklicevanjem na Koštiála 1920b), enako kot pri imenu *Ajdovščina*, v lokalni izreki *Vajdovšna* (Furlan 2020). Miklošič razlaga vzglasni *v* v imenu *Vidrga* kot protezo ('izogibanje samoglasniškemu vzglasju'): *Vidrga*, gen. *Vidrje*, *Idria* (Miklošič 1879: 334, Spletni vir 17). Tudi Čop (1979: 68) navaja led. i. *Vidrga* (oz. *Bidrga*) v Ratečah in meni, da je pojav *g* namesto *j* enak kakor tisti v prekmurskem *Brezge < Brezje*, kar ni verjetno.⁹⁰ V disertaciji isto ime sicer navaja kot *Bidrja* (Čop 1983: 123).

V Pskovski oblasti v Rusiji obstaja reka *Idrica* (tudi *Idrija*), ki izvira v jezeru *Idrija* pri naselju *Idrica* in se po 17 km toka izliva v reko *Velikaja*, pritok Pskovskega jezera. V 16. stol. sta se reka in naselje imenovala *Vydrica*, *Vydrjanka*, *Idrjanka*. V okolici kraja *Idrica* leži tudi vas *Idrija*, starejši zapisi zanjo so *Vydrino*, *Vydrija*, *Vydro* (Spletni vir 18). V Pskovski in Novgorodski oblasti obstajata tudi jezera *Edrica* in *Edrovo*, vas *Edrovo* in reka *Ederka*, dolga 15 km (Vasiljev 2012: 679, Spletni vir 19). Ni jasno, ali so ta imena etimološko povezana z našo *Idrijo*. Tudi v Ukrajini obstajajo reke s podobnimi

⁸⁸ Upoštevati je treba dejstvo, da je bil Freyer rojen v *Idriji* in da je kot botanik, geolog in kartograf, prvi kustos Kranjskega deželnega muzeja, zelo dobro poznal teren, ljudsko izrazje in žive oblike zemljepisnih imen.

⁸⁹ Pripisi so lahko nastali v letih 1763–1775 in 1781–1784 (Stabej 1997: 574).

⁹⁰ Primerjava s prekmurskim narečjem ni dobra, saj je razvoj psl. *j* v prekmurščini drugačen od razvoja istega glasu v gorenjskih in koroških narečjih (prim. Ramovš 1924: 166–167).

imeni. *Výdrynka* je desni pritok reke Pripjat (ki je desni pritok Dnepra), *Výdrycja* pa je desni pritok reke Desne (ki je levi pritok Dnepra), medtem ko je *Vydrýčka* levi pritok Bele Tise (ki se izliva v Tiso, ta pa v Donavo) (SGU 1979: 101). Na Poljskem so reke *Wydra*, *Wydernik* in *Wydrzyna*, ki jih poljsko jezikoslovje brez dvomov razlaga iz zoonima **vydra* (Bijak 2013: 83, 150, 156). Šulgač (1998: 318) navaja številne vzhodnoslovanske hidronime *Vydra* in jih na podlagi pomenov, izpričanih v enako glasečih se beloruskih in ruskih narečnih apelativih, izvaja iz psl. glagola **vydbrati*. Hdn *Vydra* naj bi pomenil 'deroč vodni tok, ki spodkopava bregove'. V bolgarščini je ohranjena narečna beseda *vidra* 'majhen bister izvir', v slovenščini pa frazem *bruhati kot vidra* 'močno bruhati', pri čemer *vidra* ne pomeni vodne živali, ampak 'vodni izvir', primerjava v frazemu pa se je prvotno najbrž nanašala na izvir, kjer je voda v močnem curku izviral, *bruhalo* navzven (Furlan v Bezljaj IV: 313). Po novejših raziskavah pa je bil bolg. izraz *vidra* 'majhen bister izvir', ohranjen v številnih slovanskih hidronimih, v psl. homonimen in soroden z zoonimom **vydra* 'vidra' (Furlan 2009: 107). *Vidra* v pomenu 'vodna žival' in *vidra* v pomenu 'vodni izvir' po tej razlagi temeljita na semu *vodni*, *vidra* v pomenu 'žleb, vdolbina' pa na semu *dreti* 'dolbsti'.

Prvotno vodno ime *Idrija* je po presoji večine jezikoslovcev predсловanskega in tudi predromanskega, domnevno venetskega izvora (Bezljaj 1956: 221–223, Bezljaj I: 208, Snoj 2009: 167). Tvorjeno naj bi bilo na osnovi indoevropske baze s korenem *(a)*ued-* 'voda' (Snoj 2009: 167). Psl. **voda* se povezuje z leksemoma **vědro* 'vedro' (< ide. **uēdro-m* 'posoda za vodo'), prim. gr. *hydria* 'vedro za vodo' / *hýdōr* 'voda' in **vydra* 'vidra' s protetičnim *v-*, ki ustreza gr. *hýdros* in *hýdrā* 'vodna kača' (Borys 2005: 687). Praindoevropsko poimenovanje vodne živali se je v slovanskih in baltških jezikih zožilo na eno samo žival, vidro (Borys 2005: 687).

Idrija je tudi ime stare tekočinske mere. V srednjeveških listinah in urbarjih 13. in 14. stoletja je na Štajerskem in Koroškem *idria*, *ydria* mera za dajatev vina, masla, medu, ječmena ali hmelja,⁹¹ v primorskih in kranjskih virih (urbarjih) pa tega izraza ni zaslediti, izjema je le listina iz ok. 1300, ki za severnoistrsko vas Hrastovlje med hišnim inventarjem navaja posodo za vodo z izrazom *ydria* (Kos 1985: 328).⁹² Za Hrva-

⁹¹ V listini iz l. 1202–1220 se omenja 20 idrij (*ydria*) gorskega vina v Melju (del Maribora) (Kos Gr. V: 34), 1238–1261 v različnih vaseh na Koroškem dajatve v idrijah ječmena ali hmelja (Kos Gr. V: 340), 1243 v Žičah dajatev v idrijah vina (*idria*) (Kos Gr. V: 393), v urbarju ok. 1220–1230 se omenja mera *ydria* za dajatev medu ali vina v Dežnem pri Makolah in Počehovi (Dopsch 1910: 20, 24, 691, gl. tudi Spletni vir 21), obsegala pa je 35 litrov (Baravalle 1935: 81), v urbarjih za Sevnico in Brežice 1309 in 1322 pa mera *idria*, *ydria* za dajatev vina (Kos 1939: 57). Vendar zasledimo idrijo kot mersko enoto za dajatev surovega masla tudi še v gornjegrajskem urbarju 1426 (odrajtovale so jo planinske kmetije, imenovane švajge). Gestrin (1952: 482, op. 64) navaja, da je bila idrija polovico urne, urna pa je na Štajerskem v tem času merila 13,72 do 26,24 l, torej je idrija držala 6,86 do 13,12 l (avtor se sklicuje na razpravo Baravalle 1935), idrija surovega masla pa je tehtala 10 funtov (5,6 kg) (avtor se sklicuje na knjigo Orožen 1876: 220).

⁹² Vino so v Hrastovljah tedaj hranili v posodah, nemško in latinsko imenovanih *vas* (fass) oz. *dolium* (sod), kot mera za vino in olje pa se omenja *orna* (urna).

ško navaja Mažuranić (1908: 422) mero *idria*, tudi *hydrica*, ki jo po Miklošiču izvaja iz grške besede *hydria*, in pravi, da pomeni isto kot *vedro*, *vedrica*, izpričana pa je v urbarju samostana Streza v Podravini iz l. 1477 (danes Pavlin Kloštar). Mažuranić (1922: 1953) navaja pri iztočnici *vedro* še ustreznika *urna* in *hydria*, za etimologijo citira Miklošiča (1886: 388): »wie dem griech. *hydria*, so liegt auch dem slav. *vedro* ein Wasser bedeutendes Wort zu grundek«. Pohlin navaja latinsko besedo *hydria* v slovarju Tu malu besedishe treh jesikov (1781): *vedr* Ein Eymmer 'urna, situla', *vedriza* Ein Eymmer 'amphora, hydria' (Furlan v Bezljaj IV: 289).

ILOVICA, v virih 1780 *Ilovze*, 1885 *Jilovc*, 1918 *Na Ilovici*, 1951, 1968 in TTN5 *Ilovica*.

Sodobne imenske oblike so: *Ílovica*, -e f. sg., *na Ílovici*, *ílovški*, *Ílovčani*, nar. *Ílapca* in *Ílafca*, *ílapšk*, *Ílapčeni* (Mikuž 29, listek), zas. vasi ⇒ *Kneža* v k.o. Kneža.

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Ilovica*, slednje pa z onimizacijo apelativa *ílovica* 'težka, manj rodovitna prst iz gline, pomešane s peskom'. Osnove *il*, *ilo*, *ilovica* so zelo pogostne v slovanski toponomastiki (Miklošič 1872–1874: 172, Bezljaj 1956: 225, Snoj 2009: 169), prim. ojk *Ílovca* v o. Vojnik (1780 *Jelovze*), *Ílovka* v o. Kranj (1498 *Ilowigk*), *Ílovci* v o. Ljutomer (1822 *Illovetz*), *Ílovje* pri Kotmari vasi, nem. *Lambichl*, *Mala* in *Velika Ilova Gora* v o. Dobropolje (1341 *Laym Perg*).

JELENCA, v virih 1822 hdn in mtn *Ielenza*, 1968 *Jelénca*, TTN5 *Jelenca*. Sodobne imenske oblike so: *Jelénca*, -e f. sg., v *Jelénci*, *jelénski*, *Jelénčani*, zas. vasi ⇒ *Rut* v k.o. Rut.

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Jelénca*, to pa iz enakega vodnega imena, ki označuje enega od levih pritokov Koritnice (⇒ *Koritnica*). Ime je univerbizirano s pomočjo pripone *-ica* (oblika *Jelenca* je nepopolno poknjžena **Jelenica*) iz besedne zveze **Jelen-ja voda* in je očitno motivirano z okoliščino, da so se v potok pogosto prihajali napajat jeleni. Ime je dokaj pogostno v slovenski toponimiji, nanaša pa se tako na vodne tokove kot tudi na vzpetine in ledinska imena.

JEROVICA, v virih 1591 *Jerovizza*, *saiarouizza*, *saierouiza*, 1624 *VJerebizi*, *Jerobzi*, 1655 *Mattheus Grapar de Jerouiza* (LBap I ŠG), 1780 *Jerovze*, 1822 tpn *Jerouza*, *Ieroza*, mtn *Ieroza*, ok. 1870 v *Jerovci* (SA ŠG II), 1968 *Jerovica*. Sodobne imenske oblike so: *Jérovica*, -e f. sg., v *Jérovici*, *jérovški*, *Jérovčani*, nar. *Jérabca*, *jérušč*, *Jéručeni* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Gorski Vrh* in ⇒ *Pečine* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka *Jerovica* je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Jerovica*, to pa iz apelativa *jérovica* 'rjavkastordeča zemlja', izpričanega v Braniku (Erjavec 1875: 139) oz. 'rodovitna rdeče rjava prst na krasu' (SSKJ). *Jerovica* je domnevno nastala iz *rjavica* 'prst rjave barve zlasti v listnatih gozdovih zmerno toplega pasu' (SSKJ), pri čemer naj bi vzglasni **jér-* nastal tako kot v besedi *jérmen*, ki se jo razlaga z metatezo iz starejšega sln. *remen*, izpričanega še pri protestantih in v narečjih (psl. **remy*, rod. *remene*), in protezo *j-* (Škrabec 1916: 262, Bezljaj I: 228, Furlan v Bezljaj III: 186).

KACENPOH, v virih 1523 *Khotzen pach*, 1598 *Khazenpach*, 1624 *Cazenpach*, 1822 *Katzenbach*, 1918 *Katzenbach*, 1968 *Kócenpoh*, TTN5 *Kocenpohar*. Sodobne imenske oblike so: *Kacənpôh*, -a m. sg., v *Kacənpôhu*, *kacənpôharski*, *Kacənpôhar*, nar. *Kacənpôh*, ime potoka in zaselka Bače pri Podbrdu (⇒ *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*) v k.o. Podbrdo.

Ime zaselka *Kacənpoh* je nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Kacənpoh*, ki so ga verjetno v začetku 20. stol. nekateri pisci prevedli v *Mačji potok* (1968, TTN5). Ime se naglaša samo na zadnjem zlogu, v podbrškem govoru pa je razvito akanje nena-glašanih *o*-jev, zato zapis *Kócenpoh* ni ustrezen. Poslovenjeno ime se med domačini ni uveljavilo. Tolminski urbar iz leta 1523 navaja, da rovt (rovtarsko kmetijo) *Kacənpoh* obdeluje soseska vasi ⇒ *Kal*, kar pomeni, da so zemljo izkrčili Kalarji, medtem ko urbar iz leta 1654 navaja rovt v okviru vasi Bača, kamor spada še danes (Torkar 1994: 35). Vodno ime *Kácənpohk* je izpričano tudi na Koprivniku v Bohinju (Čop 1983: 101).

KAL, v virih 1523 *Kall im Gerayt*, 1535 *Nacali*, 1591 *Cal*, 1633 *Nacalle*, 1648 *Cau*, 1654 *Na Khalli*, 1677 *Nacali*, 1756 *Cale*, 1780 *Kau*, 1794 in 1822 *Cau*, 1885 *Kal*. Sodobne imenske oblike so: *Kál* [-u] -a m. sg., na *Kálu*, *kálarški*, *Kálarji*, ojk v k.o. Stržišče. *Kal* [-u] je tudi zas. vasi Pečine, k.o. Pečine, 1780 *Ukal*, 1822 tpn in mtn *U Kal*, 1837 *Kau inferiori*, *Kau medius*, *Kau superiori* (SA I Peč), 1884 v *Kal* (SA II Peč), 1894 in 1918 *Kal*, 1964 v *Kalu*, na *Kalu* (Mikuž 33), 1968 *Kal*, TTN5 *Kal*. Sodobne imenske oblike so *Kál* [-u] -a m. sg., v *Kálu*, *kálarški*, *Kálarji*, nar. *Káú*, *ú Kál*, *kálaršč*, *Kálarji* (Ustni vir 6).

Krajevno ime je nastalo s transonimizacijo iz prvotnega ledinskega imena **Kal*, najverjetneje v pomenu 'kraj, kjer voda sili na dan' (Badjura 1953: 233). Podoben pomenski razvoj za apelativ *kal*, ki prvotno pomeni 'blato, mlaka, motna voda', je izpričan v hrvaški hidronimiji, kjer *kal* v posameznih narečjih nastopa tudi v pomenu 'izvir' (Brozović Rončević 1997: 24). Toda *Kal*, zas. vasi ⇒ *Pečine*, je zaradi kraške narave Šentviške planote nastal z onimizacijo apel. *kal* v pomenu 'mlaka, stoječa voda, namenjena za napajanje živine' (Ustni vir 6). Na slovenskem jezikovnem ozemlju je veliko število krajevnih imen, ki vsebujejo leksem *kal*, najbližji so *Kal nad Kanalom* (1507 *Chall*), *Kal–Koritnica* pri Bovcu (1314 *Chal*) in *Kal* pri Podbonescu v Benečiji [-u], it. *Càlla* (1602 *Cala*).

KLAVŽE, v virih 12.XII.1664 *Clusa* (LBap I Podm), 18.V.1740 *Kloushe* (LBap III Podm), ok. 1775 *Claushe*, 1780 *Klausa*, 1822 *Clouse*, 1882 *Klovže*, 1885 *Klauže*, 1894 *Klavže*. Sodobne imenske oblike so: *Klávže*, *Klávž* f. pl., v *Klávžah*, *klávžarski*, *Klávžarji*, nar. *Klouže*, ojk v k.o. Podmelec.

Zametki naselja so nastali v času rovtarske kolonizacije v drugi polovici 16. stol., v urbarjih pa so jih vodili v okviru vasi ⇒ *Podmelec*. Tako je v tolminskem urbarju l. 1574 izpričan rovt na *baschich niuach* (na *Baških njivah*), ki ga je mogoče enačiti z današnjima hišama *Pri Kaznárju* in *Pri Palógarju* v Klavžah (Mikuž 30: 1). Narečna oblika tega mtn je še živa: *Bašče niye* (Ustni vir 3). Na katastrskem zemljevidu 1822

je bila to še enotna posest, označena s hišnim imenom, nekdanjim priimkom *Zicigoi* (Čičigof) (Torkar 2003: 429), omenjenim v podmelški krstni knjigi (LBap I Podm) že 12.XII.1664 (*Rosina uxor Valentini Cicigoi de Nabaschichniuah*) in 28.XII.1674 *Joannes Cicigoi de Bascaniua*. Toda ime nekdanjega zaselka (samostojno naselje je šele od leta 1953) je nastalo s transonimizacijo iz imena korit rečice Bače. Ime tesni *Klavže* je nastalo z onimizacijo občnega imena *klavže*, nar. **klouže* ‘tesen, deber’, prevzetega iz srvn. *klūse* v istem pomenu (iz srlat. *clūsa*), vendar šele po l. 1200, saj se je srvn. *ū* konec 12. stol. diftongiziral v *ou* (Bezljaj 1956: 263, 1982: 44, Striedter-Temps 1963: 150).⁹³ Enakega izvora in pomena, le s starejšim datumom izposoje, je tudi ime *Kluže* za korita Koritnice pri trdnjavi *Kluže* (1523 *Klausen*) (slednja je nedvomno prešla ime po soteski Koritnice, imenovani *Kluže*) in ime *Podkluže*, nar. *Podkuže* (1754 *Potkush*, 1780 *Klausen*, 1827 mtn *pod Koscham*, k.o. Gozd–Kranjska Gora) za zaselek vasi Belca pri Dovjem, ki leži pod sotesko potoka Belca.⁹⁴ O razširjenosti apel. *klavže* pričata tudi mtn *Zaklovže* v Čadrgu (Ivančič Kutin 2006: 146), mtn *U Clausach* in *Conz Clausach*, zapisana 1752 v terezijanskem katastru za Grgar pri Gorici (Pavlin 2009: 67) in h. i. *Na Klaužeh* v Dolenji Trebuši (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) (SA I DT), 1822 *Naklausch* (k.o. Prapetno Brdo). Primerljivo je tudi krajevno ime *Kluže*, it. *Chiusaforte*, v dolini reke Bele, it. Fella, izpričano že leta 923 kot *Clusas de Abinciones*, 1001 kot *Clusam de Aventionone*, 1015 *Clusas de Venzone* (Puntin 2004: 23, Cinausero Hofer, Denteseano, 2011: 240), ki se enako razlaga kot ‘ožina v rečni dolini’. Koroški tpn *Klausen* je s pomenom ‘soteska’ razlagal tudi Kranzmayer (1958: 120). Korita potoka ⇒ *Kacempoh* se imenujejo *Klovdra*, izhodišče imena je v lat. glagolu *claudere* ‘zapreti’. Mnenje, da je kraj *Klavže* prejel ime po ‘vodnih zapornicah, ki jih odprejo, ko splavljajo les’ (Snoj 2009: 188), v tem primeru ne ustreza dejanskim okoliščinam. Gl. tudi priimek ⇒ *Klavžar*.

KNEŠKE RAVNE, v virih 1566 *Raunigh*, 1579 *na raunich*, *u raune*, 1591 *uraune*, 6.8.1665 *Raune*, 10.9.1666 *Rauna* (LBap I Podm), 1780 in 1822 *Rauna*, 1894 *Ravne*, samostojno naselje je od 1953, ko je prejelo današnje ime (Pregled sprememb naselij 1992: 38). Sodobne imenske oblike so: *Kněške Rávne*, *-ih Ráven* f. pl., v *Kněških Rávnah*, nar. v *Rávnih*, *rávenharski*, *Rávenharji* (SKI 1985: 125), ojk v k.o. Kneža.

Po ugotovitvah Badjure (1953: 40) se krajevna imena *Ravne* nanašajo na podolgovate terase v bregovih nad dolinami in so zelo pogosta v celotnem slovenskem

⁹³ Iz jožefinskih vojaških opisov ok. l. 1780 izvemo, da se je *Klavže* imenoval mlin, ki je stal na mestu, kjer je Bača široka le 10 oz. 12 korakov, ima dokaj visoka bregova in jo prečka zidan mostič (Jožefinski zemljevidi 3: 48).

⁹⁴ Čop (1983: 51, 91) primerja ime z imenom *Kljužica*, ki se nanaša na desni pritok Ziljice pri Trbižu (it. *Rio della Chiusa*, nem. *Klausbach*) in prevzema Bezlajevu izvajanje iz srvn. *klūse* ‘Engpass, Felssperre im Gebirge’. Čop (prav tam) omenja tudi nar. glagol *zakūštę* (*zakužiti*) ‘zaježiti’. Pozneje (Čop 1991: 66) povezuje ime *Podkuže* le še z glagolom *zakužiti*. Ime zaselka *Podkluže* je, sodeč po historičnih zapisih, nastalo s transonimizacijo iz mtn *Pod klužami*, ki je označeval širše območje na desnem bregu Belce z dvema rovtarskima kmetijama, spadajočima k naselju Gozd - Martuljek. Z apel. *kluže* so očitno imeli v mislih sotesko potoka Belca.

jezikovnem prostoru. Najbližje *Kneškim Ravnam* so *Tolminske Ravne*, *Ravne pri Cerknem*, *Ravne* v zgornji Selški dolini in *Ravne v Bohinju*. Glede na nekatere historične zapise (1377 *Raunich* za *Ravne pri Cerknem*, 1291 *Raunich* za *Ravne pri Žireh*) se zdi mogoče, da gre za posamostaljenje eliptičnih pridevniških oblik dvobesednih imen **Ravne njive*, **Ravne senožeti* ipd. (Badjura 1953: 40, Snoj 2009: 348). Gl. tudi ojk ⇒ *Kneža*.

KNEŽA, v virih 1322 *Chinesia*, 1377 *villa de Chinessa*, 1464 *Chinexa*, 1473 *Chinesa*, 1515 *Graffenbach*, 1523 *Graffen Poch*, 1535 in 1591 *Chinesa*, 1598 *Grafenpach*, ok. 1600 *Knesa*, 1624 *Chnefa*, *müll naknefi* (na potoku *Kneža*), 1648 *Chnesa*, 1654 *Khnescha*, 10.VI.1670 *Chinesa* (LBap I Podm), 1751 *Knesa*, 1780 *Knesha*, 1789 *Cnesa*, 1794 in 1822 *Chnesa*, 1882 *Kneža*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Chiesa S. Giorgio* (Bednarik 1932: 210). Sodobne imenske oblike so: *Knéža*, *-e* f. sg., na *Knéži*, *knéški*, *Knežáni*, ojk v k.o. *Kneža*.

Krajevno ime je nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Kneža*, potok pa se zdaj imenuje *Knežica*, nar. *Kněšca*. Da bi odpravili sinonimijo med vodnim in krajevnim imenom in s tem olajšali identifikacijo imena, so namreč vodnim imenom *Idrija*, *Trebuša*, *Kanomlja*, *Bela*, *Kneža* začeli dodati pripono *-ica*: **Idrijica*, **Trebušica*, **Kanomljica*, **Belica*, **Knežica*, nar. *Ídərca*, *Trebušca*, *Kanóməlca*, *Bélca*, *Kněšca*.

Vodno ime *Kneža* je izpeljano iz apel. *knez* 'plemič' s svojilno pripono **-jv*: **Knezja* (*voda*). *Knez* je v staroslovenski dobi označeval starešino, ki je višji od župana (Goršič 1929: 20, Kelemina 1933: 65). *Knez* so v nemščino prevedli *Graf*, prim. koroški tpn *Kneža*, nem. *Grafenbach*, izpričan leta 1253 kot *Grafenbach*, ali na ponemčenem Koroškem tpn *Grafendorf*, izpričan 1131 kot *Gnesindorf*, ali na Štajerskem hdn *Gnassbach* (potok, ki se med Cmurekom in Radgono izliva v Muro), izpričan že leta 891 kot *Knesaha* (hibridno slovensko-nemško ime, podobno kot *Vellach* ali *Laibach*, Torkar 2007a: 268).

Romanski jeziki spreminjajo sln. sklop iz kateregakoli soglasnika + likvide, tako da izgovarjavo olajšajo z vrinjenim *-i-* (Merkù 2006a: 102), odtod zapisi *Chinessa* za *Knežo*, *Circhinitz* za *Cerknico* (Kos 1975: 68, Spletni vir 4), rezijanski priimek *Chinese* za **Knez* (Torkar, Matičetov 2010: 5), furl. *sùchigne* za *suknjo* (Merkù 1981: 391). Gl. tudi ojk ⇒ *Kneške Ravne*.

KOBILNIK, v virih 1624 *Vcoza cobilniki* (rovtarska kmetija na območju Pečin), 1822 tpn *Pod Cabiumkam*, mtn *Pod Cabiumkam*, *Nakabiunza*, 1884 *na Kabiunc* (SA II Peč), 1894 in 1918 *Kobilnik*, 1964 *Kabiunk* (Mikuž 33), 1968 *Kobilnik*, TTN5 *Kobilnik*. Sodobne imenske oblike so: *Kobilnik* [-*u*-], *-a* m. sg., na *Kobilniku*, *kobilniški*, *Kobilničarji*, nar. *Kabiunk*, na *Kabiunku* in na *Kabiunc*, *kabiunšč*, *Kabiuncarji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Pečine* v k.o. Pečine.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz enakega ledinskega imena, slednje pa z univerbizacijo besedne zveze **kobilni pašnik* s pomočjo pripone *-ik*. Glede prid. **kobilni* prim. tpn *Kobilna dolina*, *Kobilni dol*, *Kobilna reber*, *Kobilni travnik*, *Kobilni vrh* (TTN5). V nar. mestniški obliki na *Kabiunc* se odraža delovanje druge praslovanske

palatalizacije velarov. Gorsko ime *Kobilnik* je izpričano tudi v Gabrjah in čadškem Zadlazu, v Grgarskih Ravnah ter v Trnovem pri Novi Gorici, ledinsko ime *Kobivnik* pa pri Komnu in pri Železnikih. Samostalnik *kobila* 'odrasla samica konja' se pojavlja v številnih slovenskih krajevnih imenih, kot so *Kobile* v o. Krško, *Kóbilje* v o. Lendava, *Kobilščak* v o. Gornja Radgona, *Kobjegláva* v o. Komen (1780 *Kobila Glava*, 1821 *Cobilaglava*), *Kóble* v o. Slovenske Konjice (1165 *Chobilenbach*), *Kóblek* v o. Vojnik (1492 *Kobilackh*), še večkrat pa v gorskih, vodnih in ledinskih imenih, kot so *Kobila*, *Kobile*, *Kobilek*, *Kobilica*, *Kobilja dolina*, *Kobilja glava*, *Kobilja pot*, *Kobiljek*, *Kobilji curek*, *Kobilji vrh*, *Kobiljski potok*, *Kobilnica*, *Kobiljska ravan*, *Kobilščak*, *Kobivščica*, *Kobljak*.

KOJCA, v virih 1146 *Cosiza*, 1326 *Kosiza*, 1335 *Cosiza*, 1377 *Cosiça*, 1426 *Officium Kozicz*, 1515 *Gosiza*, 1523 *Kosizach*, 1535 *Podcosiza*, 1566 *Cosiza*, 1591 *Cofiza*, 1598 *Pod Cofchitza*, ok. 1600 *Podcosiza*, 1624 *Podcofiza* (vndter dife *Supp gehört das dorff Wuqua, Cartizina, Sapolach vnd Souža*), 1628 *Cosizach*, 1648 *Podcoza* (glede na zapis *Sacoiza* najbrž prav *Podcoiza*), 1654 *Ambt Podtkossiza*, 1698–99 *Podcoiza*, 1780 *Koiza*, 21.II.1786 *villa Coiza* (LCop I Buk), 1818 *Coize*, FK 1822 *Coiza* (k.o. Bukovo), 1885 *Kojca*, 1918 *Kojca*, 1951 *Kojca*. Sodobne imenske oblike so: *Kójca*, -e, f. sg., v *Kójci*, *kójški*, *Kójčani*, nar. *K^uójca*, orn in zas. vasi ⇒ *Bukovo* v k.o. Bukovo.

Ime je univerbizirano s pomočjo pripone *-ica* iz imenske zveze **Kozja planina* v **Kozjica*, z metatezo *Kozjica*, ohranjeno v mtn *Kozjice* na *Koriški gori*. Zapisi za *Kojco* in *Zakojco* iz 16. in 17. stol. so večkrat množinski, 1523 *Kosizach*, *Cosizah*, torej **V Kozjicah* (*Kojca*), 1628 *Sa Cosizam*, torej **Za Kozjicami* (*Zakojca*), kar kaže na začasno pluralizacijo imena (**Kozje planine*). Bezljaj (1956: 270, 294) je ime razlagal iz **Kozica* (manjšalnica od *koza*) z diferenciacijo *-zc-* > *-jc-*, enako tudi Torkar (2003: 439), Snoj (2009: 194) pa je domneval izpeljavo iz **kozja gora* ali **kozja staja*. Ljudska etimologija za to ime je *Úkajca* ← *úk* 'volk' (Ustni vir 4). Gl. tudi ojk ⇒ *Zakojca*.

KOLENCE, v virih 1870 *Na kolencih* (SA ŠG II), 1920 *Kolenčar* (SA ŠG III), 1968 *Kolénce*, TTN5 *Kolenčar*. Sodobne imenske oblike so: *Kolénce*, *Kolénc* f. pl., *na Koléncah*, *kolénški*, *Kolénčarji*, nar. *Kalínce*, *na Kalíncah*, *kalínšč*, *Kalínčeri* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Šentviška Gora* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka *Kolénce* je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Kolénce*, to pa iz apelativa *kolénce*, ki je manjšalnica ljudskogeografskega izraza *koleno*, ki po Badjuri (1953: 68) pomeni 'terenski lom, kjer se kak ožji gorski hrbet, sleme, rez ali ožji rigelj, rt, rob naglo povesi, prevegne, prevrne'. Ledinsko ime je v mlajšem narečnem razvoju prešlo v ženski spol. Prim. priimek ⇒ *Kolenc* in tpn *Kolenča vas* v o. Dobropole, ki sta verjetno nastala iz vzdevka **Kolenc*.

KOLOVRAT, v virih 1884 *na Kolovratu* (SA II Peč), 1964 *na Kalôvrat* (Mikuž 33, h. št. 57 in 58), 1968 *Kolôvrat*, TTN5 *Kolovrat*. Sodobne imenske oblike so: *Kolôvrat*, -a m. sg., *na Kolôvratu*, *kolôvratski*, *Kolôvratarji*, nar. prid. *kalôvrašč*, *kalôvratāšč*, nar. stan. i. *Kalôvratarji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Pečine* v k.o. Pečine.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz enakega gorskega imena, slednje pa z najbrž metaforičnim prenosom iz apel. *kolôvrat*, ki je prvotno pomenil neko napravo, ki se vrti v krogu (Borys 2005: 245, Králik 2015: 277). V slovenski toponimiji je ime prvič izpričano 1241 v zapisu *Colorat* za *Kolovrat*, zas. Ljubije pri Mozirju (Blaznik I: 349), nato pa 1256 *Cholobart* za grad in naselje *Kolovrát* pri Trojanah (Kos 1975: 263, Spletni vir 4). *Kolovrat* se v tej neizpeljani obliki pojavlja v številnih slovenskih gorskih in ledinskih imenih, pri Sežani pa je tudi *Kolovreči dol* (TTN5). Tpn *Kolovrat* je izpričan tudi na Hrvaškem in v Srbiji (Imenik 1951: 290), na Češkem pa je tpn *Kolovraty*, ki ga izvajajo iz priimka *Kolovrat* (Profous II: 289). Beseda se je v psl. glasila **kolovortě* (ĚSSJa 10: 149).

KORITNICA, v virih 1294 *Coritnich*, 1310 *Corithnich Sclaborum* (Kos 1948: 67), 1377 *villa de Coritinicha*, 1515 *Kharickll*, 1523 *Karigkhel*, 1535 *Corriniza*, 1566 *Coriniza di Baza*, 1591 *Corinizza*, *Coritniza*, ok. 1600 *Coritniza*, 1624 *Coritnitza*, 1648 *Coritniza inferiore*, 1654 *Khorithniza*, 26.VII.1673 *Coritniza*, 9.V.1701 *CoritENZA* (LBap I Podm), 1780 *Koritniza*, 1782 *Coritniza Schiava*, 1822 *Na KoritENZA*, 1882 *Koritnica*. Sodobne imenske oblike so: *Koritnica*, -e f. sg., na *Koritnici*, *koriški*, *Koričani*, hdn in ojk v k.o. Grahovo.

Krajevno ime je nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Koritnica*, ki je izpeljano iz osnove *korito* 'globoka vdolbina v skalovju, nastala zaradi delovanja tekoče vode' s pripono **-bn-* (**Koritbna voda*) in nato univerbizirano s pripono *-ica*. Nad vasjo teče potok *Koritnica* namreč skozi skalnata korita. Najstarejši zapisi odražajo univerbizacijo v moškem spolu (*-nik* namesto današnjega *-nica*). Stanovniško ime je tvorjeno s pripono *-jane* in ne vsebuje sestavljene toponimske pripone *-nica*, tudi pridevniška oblika je tvorjena iz osnove *Korit-*, kar je pri tvorbi tovrstnih izpeljank pravilo (Torkar 2012: 223), zato so poskusi uvajanja izpeljank *Koritničani* in *koritniški* (SKI 1985: 130, SP 2001: 779) nepotrebni. Prim. tudi ojk ⇒ *Rut*, prvotno *Koritnica*. V RS obstaja še reka *Koritnica* pri Bovcu z zelo globokimi koriti, vasi *Kal-Koritnica* pri Bovcu, *Koritnica* v o. Krško (1366 *Koritten*), *Koritnice* v o. Ilirska Bistrica (1498 še *Korittnigh*), *Koritno* pri Bledu (1065–1075 *Corithna*), *Koritno* v o. Brežice, *Koritno* v o. Oplotnica in *Koritno* v o. Majšperk, *Koretno* v o. Šmarje pri Jelšah in *Kuretno* v o. Laško. Na Poljskem je sedem vasi z imenom *Korytnica*, najstarejša je omenjena 1224 v vojvodstvu Kielce v zapisu *Choritnicia* (NMP V: 150).

KREPAKA, v virih 1624 *nakrepaki per Idrie*, 1822 *Na Kriepak*, TTN5 *Krepaka*. Od sodobnih imenskih oblik stanovniška in pridevniška nista izpričani: *Krépaka*, -e f. sg., na *Krépaki*, nar. *Krípaka*, zas. vasi ⇒ *Stopnik* v dolini Idrijce, 20 kilometrov vzhodno od Tolmina, k.o. Šentviška Gora.

O občnem imenu *krépake* in ledinskem imenu *Krépake* je Bezljaj v letih 1954–1982 pisal na dvanajstih mestih, nazadnje v etimološkem slovarju (Bezljaj II: 89). Občno ime in njegov pomen je rekonstruiral na podlagi terenskih opisov zemljišč, na katera se nanašajo ledinska imena *Krépake*, *Na Krépakah*, ki so izpričani ne le v Stopniku na Tolminskem, temveč tudi pri Moravčah in na Vačah v osrednji Sloveniji. To ledinsko

ime naj bi označevalo 'pust, nerodoviten svet, razvaline, grobljo'. Bezljaj je vseskozi zagovarjal mnenje, da gre v tem ledinskem imenu verjetno za ilirsko oz. predromansko substratno osnovo **krippo-*.

Ledinsko ime *Krepaka* v vasi Stopnik je v virih prvič izpričano v urbarju 1624 z zapisom *nakrepaki per Idrie*. Ob preverjanju terenskih podatkov se je dalo ugotoviti, da je živo tako ime domačije *Krepaka* v vasi Stopnik, tam je nekoč bil mlin, kot tudi, da se delu vasi Vače nedaleč od trga še danes reče *Krépake*.

V narečnih slovarskih zbirkah za Tolminsko in Cerkljansko občnega imena *krepaka* ni zaslediti, med ustnim poizvedovanjem na terenu pa je bilo mogoče ugotoviti, da je občno ime *křipaka* še živo in da pomeni 'žleb, skopan čez klanec, da odteka voda ob nali-vih' (Ustni vir 9) oz. 'pokrit odtok pod potjo' (Ustni vir 6).⁹⁵ V tolminskih govorih (Staro selo, Zatoľmin, Hudajužna) se za ta pojem večinoma uporablja občno ime *potočina* (Plet. II: 187, Čujec Stres 2014: 127). Na podlagi pomenske razlage narečnega občnega imena in zapisov koroškega krajevnega imena *Kregab*, tudi *Krekap* (pri Možberku na avstrijskem Koroškem), ki jih navaja Miklošič (1872–1874: 99, 220) pri občnem imenu *prekop*,⁹⁶ je postalo jasno, da je v narečjih prišlo do premeta: *prékopa* (z akanjem *prékapa*) > *krepaka*.⁹⁷ Pleteršnikov slovar (Plet. I: 244) navaja za *prékopo* pomen 'odvodni jarek na travniku ali polju', izpričan na Gorenjskem, kar je zelo blizu pomenu, izpričanemu na Tolminskem. Pleteršnik navaja prav tako na Gorenjskem izpričani pomen 'jarek, po katerem je speljana voda na mlinsko kolo', kar spet ustreza imenu domačije z mlinom v Stopniku.⁹⁸

Zanimivo je, da tudi češka *přikopa* v šlezijjskih govorih (v bližini Opave in Ostrave) nastopa kot *křipopa* (Ustni vir 7). Podobno se poljsko občno ime *przekop* v narečjih pojavlja v oblikah s premetom: *przypopa*, *krzypopa* (Bańkowski 2: 854).

Narečno gradivo je omogočilo podvomiti o še eni »substratni« etimologiji. Analiza gradiva navaja na sklep, da je *krépaka* le neprepoznano domače občno ime *prékopa* (Torkar 2018a: 109).

KRTEČNE, v virih 1335 *Arteza*, 1377 *Carcečen*, *Cartečen*, 1426 *Chartwisch* (Orožen 1876: 308), 1523 *Naberditznach* (očitno pisna napaka pisarja), 1535 *Cartezena*, 1566 *Cartez*, 1598 *Chartez*, ok. 1600 *Cartezina*, 1624 *Cartizina*, *Cartetzina*, *Khartazāna*, *Cartetsch*, 1648 *Cortezena*, ok. 1775 *Cortezhina*, 1780 *Kartezhna*, 1822 *Cartichne* (k.o. Bukovo), 1885 *Krtečne*, 1888 *Kertečine* (LCop II Buk), 1894 *Kertečne*, 1918 *Kartečine*, 1968 *Krtečne*, TTN5 *Krtečne*. Sodobne imenske oblike so: *Krtéčne*, *Krtéčen* f. pl., na *Krtéčnah*, *krtéški*, *Krtéčevci* (Ustni vir 5), zas. vasi ⇒ *Bukovo* v k.o. Bukovo.

Krajevno ime je nastalo z univerbizacijo imenske zveze **Krtet-ja* (*njiva*) s pomočjo pripone *-ina* iz hpk **Kr̥t̥t̥eta* k atn **Kr̥t̥t̥* iz apel. **kr̥t̥t̥* 'krt'. Glede na historične

⁹⁵ »Kar v krepaka so speljali kri, ko so klali prašiča.«

⁹⁶ Kranzmayer (1956–1958: 2, 128) navaja krajevno ime *Kregab* (pri Možberku) s slovenskim narečnim *Prekop* in historičnim zapisom *Precop* iz l. 1136.

⁹⁷ Nemška oblika odraža disimilacijo *p-p* > *k-p* ali asimilacijo *p-k* > *k-k*.

⁹⁸ V Sloveniji sta še dve krajevni imeni *Prekopa*: *Prékopa* pri Vranskem (1229 *Prechob*) in *Prékopa* (*Gornja, Dolnja*) na Dolenjskem.

zapise je manj verjetno, da bi bil tpn *Krtečne* izpeljan iz manjšalnice **kr̥t̥k̥* oz. **K̥r̥t̥k̥* s pripadnostno pripono *-bn-* (Loma 2020). Stan. i. *Krtečevci* kaže na nekdanjo imensko varianto **K̥rtečevo* s kopičenjem pripon **-j̥* in *-evo*. Glede atn osnove **K̥r̥t̥k̥* prim. h. i. *Krtovše* v Gorenji Trebuši (⇒ *Trebuša, Dolenja, Gorenja*), ki kaže na obstoj nekdanjega priimka ali vzdeyka *Krt*, tpn *Karteljevo* (*Dolenje, Gorenje*), ki kaže na nekdanji atn **Krtel*, enako kot češ. tpn *Krtely* in polj. tpn *Kretlewo*, medtem ko se polj. hdn *Krzynia* izvaja iz apel. osnove **kr̥t̥k̥* (Babik 2001: 422).

KUK, v virih 1377 *Signech*, 1515 *Sneckh*, 1523 *Sibeneck im Gereyt*, 1566 *Chuch*, 1633 *Cich* (napaka v pisarjevem prepisu), 1648 *Chuch*, 1756 *Kouch*, 1780 *Kuk oder Sonnek*, 1794 *Kuch*, 1822 *Kuk*, soriško- in rutarskonem. *Šenékile*, nem. *Schöneck* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 139). Sodobne imenske oblike so: *Kúk*, *-a* m. sg., v *Kúku*, *kúkarški*, *Kúkarji*, ojk v k.o. Podbrdo.

Krajevno ime je nastalo s transnimizacijo iz gorskega imena *Kuk*, ki je označevalo sleme, na katerem je nastala vasica. Gorsko ime *Kuk* je nastalo z onimizacijo tlo-pisnega (orografskega) izraza *kuk*, kar je narečna oblika za *kolk* (< **k̥lk̥*), ki označuje iz pobočja štrlečo vzpetino (Badjura 1953: 122, Bezljaj II: 57–58, Šekli 2008: 162, Snoj 2009: 195). Glede narečnega razvoja prim. tpn *Hum*. Nemške variante imena *Sibeneck*, *Sonnek*, *Schöneck* so nastale z drugačno motivacijo, pri čemer niti ni jasno, katera od njih je avtentična: *Sibeneck* bi lahko prevedli ‘sedem brd’, *Sonnek* kot ‘sončno brdo’, *Schöneck* pa kot ‘lepo brdo’. Lokalizacijo prej nerazrešenega imena *Signech* v tolminskem urbarju 1377 sta omogočila šele vira iz let 1515 in 1523 (Torkar 1994: 31). V kneški Grapi je obstajal tudi zaselek *Zakuke*, 1775 *Sakuke* (AC 1775),⁹⁹ ki so ga v 17. in 18. stol. v matičnih knjigah zapisovali s palataliziranim izglasjem **Kuče*, **Zakuče*, **Zadkuče*: 1665 *de Cuchia*, 1671 *Sacuchia* (LBap I Podm), 1749 *Sadkuzhÿ* in *Sadkuzh* (LBap III Podm). Gl. tudi priimek ⇒ *Kuk*.

LAHARN, v virih 1566 *Lochar*, ok. 1600 *Locar*, 1624 *Lahorn*, 1780 *Laharn*, *Luharn*, 1791 *de loco Lachorna* (LCop I Buk), 1822 *Lacharn* (k.o. Police), 1885 *Laharn*, 1951 *Lahorna*, 1968 *Laharn*. Sodobne imenske oblike so: *Lahárn*, *-a* m. sg., v *Lahárnu*, *lahárnarski*, *Lahárnarji*, zas. vasi ⇒ *Bukovo* v k.o. Bukovo, nekdanj zas. Polic.

Za ojk *Laharn* se ponuja vzporednica v krajevnem imenu *Malahórna* (lokalno tudi *Malahárna*) pod Pohorjem s historičnimi zapisi 1165 *Malchen*, 1386 *Malchorun*, 1402 *Malchoeren*, 1451 *Malcharen*, 1486 *Malchorn*, 1491 *Malchorin*, 1527 *zw Malchern*, *Maloharn*, ki je verjetno izpeljano iz slovanskega osebnega imena **Malohor̥*. Ta hpk je tvorjen s priponama *-oh* in *-or* iz zloženega atn **Maligoj̥b* (Torkar 2010b: 127). Oblika *Laharn* bi v tem primeru nastala iz **Malohorn* z odpadom nenaglašene prvega zloga, vsebuje pa po vsej verjetnosti pripadnostno pripono **-bn-*: **Malohor-ьнъ* (*hrib̥*, *trav̥nik̥*). Podobno tvorjeni atn so vsebovani v tpn *Čahorče*, *Bohor*, *Teharje* ter v priimkih *Pahor*, *Bahor* (Torkar 2018b). Gl. tudi priimek ⇒ *Laharnar/Lahajnar*.

⁹⁹ Listina v čedadskem kapiteljskem arhivu navaja za ta zaselek 6 družin z 22 dušami (AC 1775).

LAZI, v virih 1598 *Sälasz vndter Poniqua*, ok. 1600 *Lase*, 1624 *Säläs*, 1648 *Lasech*, 1780 *Lasich*, 1822 tpn in mtn *Lazi*, 1894 *Lazi*. Sodobne imenske oblike so: *Lázi*, -ov m. pl., v *Lázih*, *lázarski*, *Lázarji*, nar. *Láze* (Mikuž 31, listek), zas. vasi ⇒ *Ponikve* v k.o. Ponikve.

Ime je nastalo z onimizacijo apelativa *laz* 'krčevina', psl. **lazъ* (ĚSSJa 14: 72–76, Skok II: 278, Bańkowski 2: 93). V nemških virih za sln toponim *Laze* včasih najdemo zapis *Gereut* (npr. 1330 *Gereut* za *Laze* pri Bledu), kar je odraz tega, da je v slovenščino prevzeti apelativ *rovť* oz. *rut* ustreznik starejšega sln izraza *laz*, gl. ojk ⇒ *Rut* in ⇒ *Rute*. Apelativ *laz* je bil onimiziran v pl. obliki, pri čemer je bila v narečju imenovalniška oblika prevzeta s flektivno derivacijo iz tožilnika smeri (*grem v Laze*), s čimer je iz m. prešla v ž. sp., medtem ko so rod., daj., mest. in orod. ohranili m. sp. Na slovenskem jezikovnem ozemlju je veliko število tpn, ki vsebujejo leksem *laz*, večinoma so to *Laze*, poleg njih pa še *Lazec*, *Lazina*, *Lazna*, *Laznica*, *Laziše*, *Laše*, *Lažiše*. Gl. tudi priimka ⇒ *Lazar* in ⇒ *Zalašček*.

LIPETA, v virih 1591 *rovťi* oz. *rovťarske kmetije* na območju župe ⇒ *Kojca Na Lipetu velichie gniue*, *Sacrogam Lipete*, *Nalipate sopra Cosiza*, *Nalipate*, *Urosore nalipeta*, 1624 prav tam *nalipetich*, *Vlipetech*, *Vlepetech oder Veliciniue*, *Vlipetech*, 1755 *Lipeta* (grof Attems 1994: 345), 1756 *Lipete*, ok. 1775 *Lipet*, 1780 *Lippet*, 7.II.1786 *de villa Lipeth*, 6.II.1787 *de villa monte Lipet* (LCop I Buk), 1822 *Lipete*, potok *Lipet* (k.o. Bukovo), 1968 *Lipeta*, TTN5 *Lipeta*, 2007 v *Lipetah* (Terpin 2007: 159). Sodobne imenske oblike so: *Lipeta*, *Lipet* n. pl., v *Lipetah* (Ustni vir 9), v *Lipeteh* (Ustni vir 6), pridevniška in stanovniška oblika nista znani (uporabljajo se samo hišna imena), zas. vasi ⇒ *Bukovski Vrh* v k.o. Bukovski Vrh, prvotno k.o. Bukovo. *Lipeta* je tudi ledinsko ime (travnik) v Starem selu pri Kobaridu (KLS 1: 42, TTN5).

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Lipeta*, ki je videti kot množinska oblika od samostalnika **lipę*, izpeljanega z manjšalno pripono -ęt- iz apel. **lipa* (ĚSSJa 15: 121). V tolminskem narečju se za samostalnik *kura* pojavlja tudi pl. oblika *kureta* poleg *kure*. Prim. srb. vzporednico v imenu gore *Lipeta* (RJA 6: 99) in obenem nekdanje vasi in stražarnice *Lipete* pri Konjicu v Hercegovini, za katero Loma dopušča izvor v družinskema vzdevku **Lipęta* (Loma v Detelić 2007: 244, tudi Spletni vir 24), prim. starorus. vzdevek *Лунямуи* (Veselovskij 1974: 181), imeni ukr. vasi *Лун'ятин* (Spletni vir 25) in rus. vasi *Лунямуи* (Spletni vir 26). Podobno tvorjen je tudi tpn *Jabučeta* pri Bjelovarju na Hrvaškem, prim. srb. in hrv. apel. *drvo*, pl. *drveta*.

Druga, manj verjetna možnost je, da gre za neizpričani apel. **lipotъ*, izpeljan iz glagola **lipati*, rekonstruiran na podlagi rus. nar. glagola *лунать* 'šiniti, suniti, brcniti' in ukr. nar. glagola *лунати* 'mežikati' pa tudi srb. in hrv. glagola *лубати* (*libati*) 'razburjati se, besneti', gluž. *libotać* so 'drgetati', dluž. *lipotaš* 'migotati'. Apel. **lipot* naj bi nastal po enakem besedotvornem postopku kot *gróhot* 'grušč, prod', ki se pogosto pojavlja v sln. in srb. ter hrv. ledinskih in vodnih imenih, namreč iz glagola *gróhati*, ki naj bi bil onomatopejskega izvora (ĚSSJa 15: 124). Bezljaj (1956: 201–202, I: 181,

180) sicer izvaja *gróhot* v tem pomenu iz drugega etimona kot *grohòt* v pomenu 'glasen smeh, krohot'. V narečnem razvoju je ledinsko ime doživljalo oblikotvorne reinterpretacije, ki so povzročile spremembo spola in števila.

LISEC, v virih 1579 *u lisiz*, 29.X.1665 *de Lisiz*, *de Lisaz*, 21.VIII.1669 *Lisiz*, 20.II.1729 *Lisz* (LBap I, III Podm), ok. 1775 *Lisiz*, 1780 *Lishiz*, 1822 zaselek *Lizchiz*, *Lischiz*, hrib *Lischitz*, mtn *Lisitz*, 1885 *Lisc*, 1894 *Lisec*. Sodobne imenske oblike so: *Lisec*, *-sca* m. sg., v *Liscu*, *liščarski*, *Liščarji*, nar. *Lisc*, orn in ojk v k.o. Kneža.

Krajevno ime je nastalo s tranonimizacijo iz gorskega imena *Lisec*, na katerem je nastalo naselje. Gorsko ime *Lisec* je nastalo s poenobesedenjem iz **Lis hrib* v pomenu 'plešast, neporaščen' (Badjura 1953: 265, Snoj 2009: 236). Gorsko ime *Lisca* pri Sevnici je verjetno nastalo s flektivno derivacijo iz roditeljske oblike imena *Lisec*, ali pa s poenobesedenjem iz **Lisa gora*: **Lisica*, z redukcijo *Lisca*. Prim. hdn *Liščák*, pritok Knežice v k.o. Kneža. Ime je izpeljano iz orn *Lisec* s pripono **-jakъ* in ne iz apel. *list* 'ploščat del rastline', kot je menil Bezljaj (1956: 245). Gl. tudi ojk ⇒ *Zalisec*.

LJUBINJ, v virih 1377 *Glubin*, 1515 *Lubein*, 1523 *Lubing*, 1535 *Iubin*, 1566 *Lubin*, 1598 *Luwein*, ok. 1600 in 1648 *Lubin*, 1756 *Lublin*, 1780 *Lubina*, 1822 *Lubino*, 1882 *Ljubinj*. Sodobne imenske oblike so: *Ljubinj*, *-a* m. sg., na *Ljubinju*, *ljubínjski*, *Ljubinjci*, nar. *albín*, *albínsk*, *albínci*, ojk v k.o. Ljubinj.

Imena na *ljub-* so bila med bolj popularnimi predkrščanskimi osebnimi imeni pri starih Slovencih. Sem sodijo tudi *Libušnje* ← **Ljubuša*, vzpetina *Ljubija* v Logjih in ime naše prestolnice *Ljubljana* (← **Ljubovid*). V virih se l. 1342 in 1344 omenjata **Ljubigoy* (*Lubigoy*) v Bohinju in še en **Ljubigoy* v Špetru Slovenov (Otošec 1995: 188, 196), l. 1419 pa **Ljubko* (*Lupcho*) iz Modreja (Staffuzza 1978: 12).

Bezljaj je razlagal *Ljubinj* iz domnevno prvotnega vodnega imena **Ljubin potok* (torej iz ženskega osebnega imena *Ljuba*) in menil, da je zapis *Ljubinj* hiperkorekten (Bezljaj 1956: 347). Vendar že Tuma piše, da »stari Tolminci jasno izrekajo /.../ *Lbinj*, *Polbinj* (z mehkim *n*)« (Tuma 1929: 65).¹⁰⁰

Na prvi pogled se zdi, da je *Ljubinj* tvorjen s svojilno pripono **-jb* iz starega osebnega imena **L'ubinъ* (Snoj 2009: 238). To osebno ime je bilo pri Slovanih izpričano že leta 827 (Puchenau v Zgornji Avstriji, Kronsteiner 1975: 48), pri Srbih leta 1318 v

¹⁰⁰ Tuma je sicer trdil, da v imenih *Ljubinj*, *Ljubelj*, *Ljubljana* tiči deblo *lub* v samo njemu znanem pomenu 'žleb'. V svojem teoretično najambicioznejšem imenoslovnem spisu *Krajevno imenoslovje*, objavljenem v Jadranskem almanahu za l. 1923 v Trstu, piše (str. 127): »Krajevno imenoslovje (toponomastika) še ni znanstveno predelano. Je sicer nekaj splošnih del (Tauber, Egli), imamo številno monografij tj. proučevanj krajevnih imen na omejenem prostoru, ki vedno bolj naraščajo in bi dale že ogromnega gradiva za sestavo sistematičnega dela.« Toda takšno sistematično delo je za slovanske jezike opravil že Miklošič v razpravah 1860–1874, ki pa jih Tuma očitno ni poznal. Kot se lahko prepričamo iz Kataloga knjižnice dr. Henrika Tume (Kolenc 2008), Tuma v svoji bogati knjižnici ni imel temeljnega dela slovanske onomastike, Miklošičevih treh onomastičnih razprav iz let 1860, 1864 in 1872–74, ki so jih ponatisnili in izdali l. 1927 v Heidelbergu. Od Miklošičevih del je imel le njegov Etimološki slovar slovanskih jezikov iz l. 1886.

Svetostefanski hrisolulji (Ivić, Grković 1980: 97), nekdanja osebna imena na *-in* pa so se ohranila tudi v slovenskih priimkih *Borin, Budin, Dobrin, Radin, Svetin, Zorin* ipd. Toda primerjalno slovensko in slovansko imensko gradivo govori prejkone za to, da je *Ljubinj* izpeljan iz osebnega imena **L'ubъ* s svojilno pripono *-yn'i* (Torkar 2008: 24). Poljski jezikoslovec Sławski poudarja, da »pripona *-yn'i* igra veliko vlogo v slovanski onomastiki« (Sławski 1974: 139). Bezljaj je šele v Esejih (1967: 159) pripoznal obstoj te pripone v imenih *Tuhinj* in *Strahinj*. Imeni *Tuhinj* in *Strahinj* sta dejansko nastali iz osebnoimenskih oblik **Tuhъ* (← **Dorgotuhъ*, prim. toponim *Dragatuš* v o. Črnomelj) in **Strahъ* (← **Strahomirъ*). V isto skupino imen spadajo tudi *Bohinj* (← atn **Bohъ* ← **L'ubohъ*, prim. kr. i. *Любохини* v Ukrajini, Šulgač 2001: 81), vodni imeni *Mislinja* (< **Myslynja* ← atn **Myslъ*) in *Hudinja* (< **Hodynja* ← atn **Hodъ*), *Hotinja* vas pod Pohorjem (< **Hotynja vьsъ* ← atn *Hotъ*). Vzporednice z *Ljubinjem* najdemo v hercegovskem krajevnem imenu *Ljubinja* (Imenik 1951: 353), češkem krajevnem imenu *Libyně* (Profous II: 605), v ruskih krajevnih imenih *Любыня, Любыни*, ruskih rečnih imenih *Любыни, Любынька* idr. (Šulgač 2003: 77). Ime *Ljubinj* se prvotno ni nanašalo na potok, kot je menil Bezljaj,¹⁰¹ pač pa na neki drugi zemljepisni pojem m. sp., morda na *preval*, saj leži vas na prevalu.

LOG, v virih 1624 *Vlogu*, 1822 *Logu*, 1968 *Log*, TTN5 *Log*. Sodobne imenske oblike so: *Lóg*, *-a* m. sg., v *Lógu*, *lógarski*, *Lógarji*, led i. in nekdanji zas. vasi ⇒ *Klavže* v k.o. Podmelec.

Ime je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Lóg*, slednje pa z onimizacijo apelativa *lóg* v pomenu 'močviren travnik ob vodi, deloma porasel z drevesi' (SSKJ) < psl. **lqъ* (Bezljaj II: 147–148, ÈSSJa 16: 139, Snoj 2009: 243). Ledinsko ime *Log* je na Tolminskem zelo pogostno, nastopa tudi v krajevnih imenih ⇒ *Loje* in ⇒ *Logaršče*, v imenu zaselka ⇒ *Na Lojeh*. Na slovenskem jezikovnem ozemlju je veliko število krajevnih imen, ki vsebujejo leksem *log*, najbližji obravnavanemu območju so *Gorenji Log* pri Mostu na Soči (1377 *villa de Loch, villa de Lok*), *Log*, zaselek Ladre pri Kobaridu (1377 *villa de Loch, villa de Loth*), *Log Čezsoški* (1377 *villa de Log*). V nemških virih so slovenski tpn praviloma prevajali z *Aue*, prim. *Log v Bohinju*, ok. 1330 *in Aue, Log* ob Vrbskem jezeru, nem. *Auen, Loga vas* ob Vrbskem jezeru, nar. *Hovs, Ugovs, Govs*, nem. *Augsdorf* (Torkar 2007b: 251). Prim. tudi mtn in ojk ⇒ *Batava*, ⇒ *Loje*, ⇒ *Na Lojeh*, ⇒ *Logaršče*.

LOGARŠČE, v virih 1351 *Logaisca* (Kos 1948: 71), 1377 *Lagossca*, 1419 *Logoschia* (Staffuzza 1978: 9), 1515 *Laguscha*, 1523 *Lagosch*, 1536 *Lagasch* in *Lagosch* (Gestrin 1972: 121, 13, 124), 1566 *Logisca*, 1591, ok. 1600 *Logifcha*, 1598 *Logiskha*, 1606 *Logifchka*, 1624 *Logifcha*, 1648 *Logischa*. Matične knjige iz druge polovice 17. stoletja dosledno izkazujejo zapise *Logisca*, 1701 celo *Logiska*, nenadoma pa se 1689 pojavi

¹⁰¹ Ime *Ljubinjski potok* danes ne obstaja in ni jasno, na katero vodo se nanaša. Mikuž na karti *Ljubinja* (Mikuž 19: 26) prikazuje potok *Grapa*, ki se izliva v potok *Pilančarca* (KLS 1: 412 piše *Pilanec*), ta se izliva v Sopotnico, ta pa v Bačo.

zapis *Logersche*, 1701 *Logersze*, 1711 *Logarscha*, 1720 *Logascha*, 1730 *Logoscha* in *Logerska*, 1738 *Logoscha*, 1770 *Logersca*, 1779 *Logarska*, 1873 še *Logerska*, konec 19. stoletja in še 1906 *Logarsko*, isti župnik 1907 *Logaršče* in 1910 *Logarišče* (LBap I–IV Podm, LMatr I, V Podm). Zgodovinar Rutar piše enkrat *Logersko* (Rutar 1882: 249), drugič pa *Logarišče* (1882: 280, 313). Sodobne imenske oblike so: *Lógaršče*, *Lógaršč f. pl.*, *na Lógarščah*, *lógarški*, *Lógarščani*, nar. *na Lógarščih*, ojk v k.o. Ponikve, deloma tudi v k.o. Podmelec in k.o. Kneža.

Najstarejši zapis 1351 *Logaisca* omogoča branje **Lógojšče*, zapisi od 1377 do 1536 pa **Lógošče*. Obliko **Logojšče* je mogoče razložiti s palatalizacijo intervokaličnega v pred nenaglašeni i iz **Logovišče*, prim. tpn *Godovič* > *yadóič* (Ramovš 1924: 147). Zapisi od 1566 do 1701 kažejo na izgovor **Logəšče*, leta 1689 pa se prvič vrine *-r-*, ki nadomesti polglasnik med *g* in *šč*. Deloma podobna primera sta tpn *Jagršče*, v katerem je *-r-* nadomestil oslavljeni glas *-d-*: **Jágodišče* → **Jágəđšče* → *Jágəršče*, in atn ⇒ *Seržənta*: **Služənta* → **Səłžənta* → *Səržənta*.

Najverjetnejša rekonstrukcija tpn *Logaršče* je zato **Lógovišče*,¹⁰² ki je tvorjen enako kot tpn *Stanovišče* (nar. *Snobíšče*) pri Breginju. Ime **Logovišče* < psl. **lgo-višče* (ĚSSJa 16: 138) je torej izpeljano iz apel. *log* 'močviren travnik ob vodi, deloma porasel z drevesi' (SSKJ) in je pomenilo 'kraj, kjer je (bilo) obilo logov'. Vas je še danes brez izdatnih gozdov (Mikuž 22: 2). Rekonstrukcija **Logarišče* (Snoj 2009: 243) ne upošteva povednih historičnih zapisov od 1351 do 1701, zato ni sprejemljiva.

Kar zadeva zapise 1711 *Logarscha*, 1730 *Logerska*, 1779 *Logarska*, 1873 *Logerska*, se vsiljuje primerjava s krajevnim imenom *Kozaršče* (*na Kozarščah*), kjer so ne le v času poknjževanja, temveč že prej podobno nihali med oblikama *Kozarsko* in *Kozaršče*. Furlan (1998: 259) je v svoji razpravi o dveh Alasijevih glosah *oghgniske* (*ognjiške*) in *pluca* (*pluka*) opozorila na refleksa *šk* in *k* za psl. **šč* in **t'* v slovenščini. Videti je, da sega areal teh refleksov tudi na Tolminsko, saj s tem lahko pojasnimo že navedena primera *Logerska* oz. *Logarsko* za *Logaršče* ter *Kozarsko* za *Kozaršče*. V isto kategorijo imen sodi nedvomno tudi *Gradisca* (*Gradiška*) ob izlivu Soče v morje. Refleks *k* za *č* se kaže v zapisih *Pekina* (iz leta 1871) krajevnega imena ⇒ *Pečine* na Šentviški planoti.¹⁰³ Nekaj drugega je stanovniško ime *Stržiškar* iz krajevnega imena ⇒ *Stržišče* (v Baški dolini) z zelo redko različico *Stržiške*, zapisano že leta 1310 kot *Tradisca* in leta 1515 kot *Tradischk* (Torkar 1994: 33). Ker so *Stržišče* ena od osrednjih vasi srednjeveške tirolske poselitve, moramo ta *-šk-* šteti za običajno tirolsko substitucijo slovenskega *šč* < *skj* (Ramovš 1924: 270 s sklicevanjem na Lessiak 1922: 10). Pač pa se v luči refleksa *šk* da lepo razložiti tudi *-k-* v priimku *Seliškar*, za katerega zdaj zlahka predpostavljamo podstavo **Seliške* < **Selišče*. Pri poknjženju je naposled zmagala frekventnejša oblika teh imen (*Logaršče*, *Kozaršče*, *Stržišče*, *Gradišče* – zast.

¹⁰² Enaka premena kot v zapisu 1351 *Logaisca* je izpričana tudi v zapisih 1377 *Buchoy*, *Grachoy* za tpn *Bukovo* in *Grahovo* ter v zapisu 1320 *Geloycz* za *Jelovice* v hrvaškem delu Čičarije leta (Kos 1950: 20).

¹⁰³ LBap II Peč ima v naslovu zapisano ime *Pekina*. Vikar Valentin *Žbogar*, ki se je do decembra 1872 podpisoval še *Sbogar*, je pisal *Pekina* do novembra 1871, odtlej je pisal *Pečina*.

Gradiška), k čemur je pri prvih treh bržkone vsaj delno pripomogla njihova množinska oblika. Za *Kozaršče* so izpričane oblike: 1377 *Cosarisga*, 1515 *Khosaresch*, 1523 *Nakosarisach bey Tschugein*, 1566 *Cosarsa*, 1598 *Cosärskha*, 1600 *Cosarza*, 1648 *Cossarza*, 1818 *Cosarsca*, 1882 *Kozarsko* (Rutar 1882: 247, 312), 1918 *Kozaršče*. Gl. tudi ojk ⇒ *Batava*, ⇒ *Log*, ⇒ *Loje*, ⇒ *Na Lojeh*.

LOJE, v virih 1566 *Loch*, 1579 *loc de chinesa*, 1591 *loch de chinesa*, 1598 *Ober Lackh*, ok. 1600 *Lose*, 1606 *Loch de Chinesa*, 1624 *Vlosech*, 1648 *Losech*, 2.IX.1668 *Loch* (LBap I Podm), 1755 *Loja*, ok. 1775 *Loje*, 1780 *Loja*, 1822 *Loia*, 1885 *Loje*. Sodobne imenske oblike so: *Lóje*, *Lój* f. pl., v *Lójah*, *lójski*, *Lójčani*, nar. v *Lójih*, ojk v k.o. Kneža.

Lóje so manjša, že nad 40 let skoraj docela opuščena vas nad kneško Grapo. Čeprav so nastale kot rezultat pozne, rovtarske kolonizacije v 16. stoletju in so okrog leta 1775 šteje komaj 6 družin s 36 prebivalci (AC 1775), so iz nepojasnjenih razlogov na tej lokaciji postavili cerkev sv. Petra že v prvi četrtini 16. stol. (Peskar 1999: 354), ko tega in sosednjih naselij oz. zaselkov (⇒ *Lisec*, ⇒ *Zalisec*, ⇒ *Podorehi*, ⇒ *Podleskovca*, ⇒ *Kneške Ravne*) še ni bilo.¹⁰⁴ Viri od 17. stoletja dalje pričajo o tem, da gre za množinsko obliko pogostnega ledinskega in krajevnege imena *Log*, nastalega z onimizacijo apelativa *log* 'močviren travnik ob vodi, deloma porasel z drevesi' (SSKJ). V mestniku se je ime glasilo *V Lozéh* (1624 *Vlosech*), enako kot so bohinjske *Vóje* v mestniku še ohranile staro obliko v *Lozéh*, narečno *u (na) Wozeh* (Čop 1987a: 125), v imenovalniku pa je v imenu *Vóje* zaradi švapanja v bohinjskem narečju prišlo še do premene vzglasnega *l-* v *v-* (Badjura 1953: 210). Stari imenovalnik množine se je glasil *Logjé*, to pa je oblika, ki se ohranja v krajevnem imenu *Logje* v Breginjskem kotu. Tolminsko narečje, kamor spada tudi območje Kneže, namreč pozna narečno palatalizacijo *k, g, h > č, j, š* pred *e* in *i* (*roke > račié*, *roge > rajé*, *bolhe > bšié*), zato je razumljiv tudi prehod *Logjé > Lojé*. Očitno pa se je zgodil umik naglasa – spet natanko tako kot pri bohinjskih *Vojih*. Zapisi iz 16. stoletja pa kažejo, da se je ime vasi *Loje* uporabljalo še v ednini, prim. tudi nem. prevod 1598 *Ober Lackh*.¹⁰⁵ Danes od starih oblik v živem jeziku – za razliko od bohinjskih *Voj* ni ostalo več nič, če seveda ne štejemo zapisov iz družinske knjige (SA Kn) za Knežo iz 19. stoletja, kjer najdemo obliko *Loje* in zraven starejši zapis *Loge*, vendar (hišno ime) *Kokel v Lozeh* (h. št. 136), a tudi *Rejec v Logjeh* (h. št. 149), v poročni knjigi Podmelec pa zasledimo še 1895 zapis *Logje* (LMatr V Podm). V poročni knjigi Podmelec (LMatr I Podm) najdemo v letu 1744 vpisano obliko *ex loghe*, v krstni knjigi pa v letu 1750 *de Loje*, 1732 *ex loge*, 1712 in 1699 *de Villa Loge* (LBap II–IV Podm). O imenu *Loje* je pisal tudi Henrik Tuma (2000: 73): »Na Goriškem imamo nad Knežo *Loje* iz *Loge*, le da Goričan *l* ne premeni po svoji izreki v *v*. Kadar pa naglašajo *e*, kakor v Kobariškem kotu, pa govore *Logje*.«

¹⁰⁴ Ena od možnih razlag je, da so cerkvene oblasti spodbudile zidavo cerkve na kraju, kjer se je ohranjalo čaščenje poganskega božanstva.

¹⁰⁵ Naselbino nad kneško Grapo je pisec urbarja imenoval Gorenji Log, da bi jo s tem ločil od Loga, zaselka Kneže na levem bregu Bače.

Toponima *Voje* se je v kontekstu historične obravnave zemljepisnih imen z občnoimenskimi ustreznici dotaknila tudi Šivic-Dular (1989: 231). V svoji razpravi opozarja, da se zemljepisno ime po nekaterih svojih slovničnih lastnostih loči od svojih občnoimenskih ustreznici. Toponime *Loge*, *Brege*, *Vrhe*, *Dole* pojasnjuje s prevrednotenjem smernega tožilnika množine v imenovalnik množine, saj da ti toponimi z moško občnoimensko vzporednico ne poznajo imenovalniških oblik tipa **Logi*, **Bregi*, **Vrhi*, **Doli*. »Za toponim *Voje* (po konverziji iz tož. pl.) so izpričane naslednje oblike: 1498 *Naloschsch/Nalosech/zu Losech/Nalech* < mest. pl. **na lozěxъ*; kot mikrotoponim se je torej uporabljala množinska oblika **lozi/*logi*. Danes so te paradigmatške oblike tako rekoč izginile iz rabe v funkciji imena.« (Šivic-Dular 1989: 239). Gl. tudi ojk ⇒ *Batava*, ⇒ *Log*, ⇒ *Logaršče*, ⇒ *Na Lojeh*.

LONIK, v virih 1822 *na Lamceu* (!), 1872 *Lonek*, 1900 *Lonik*, 1968 *Lónik*, TTN5 *Lonik*. Sodobne imenske oblike so: *Lónik*, *-a* m. sg., *na Lóniku*, *Lónikarjev* in *lónikarski*, *Lónikar(ji)*, soriško- in rutarskonem. *lonñékX* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 101), zas. vasi ⇒ *Stržišče* v k.o. Stržišče.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Lónik*, to pa z onimizacijo soriško- in rutarskonem. apelativa, ki ustreza nvn. *Langeck* 'dolgo brdo'.¹⁰⁶ Na območju tirolske kolonizacije v Sorici in Nemškem Rutu (⇒ *Rut*) se v gorskih in ledinskih imenih zelo pogosto pojavlja apelativ *Eck*, ki ima slovenski ustreznik *brdo* 'koleno, pomol, rt, kolk, ki štrli iz pobočja hriba', prim. 1515 zapis *Undter dem Eckh* za ⇒ *Podbrdo*, 1523 *Peterlinseckh* za ⇒ *Petrovo Brdo*, ime rovtarske kmetije *Matrèk* v Poreznu, izpričano 1591 kot *Mitrecha* (< **Mittereck* 'srednje brdo'), ledinsko ime *Marhèk* v Stržiščah (< **Markeck* 'mejno brdo'), gorsko ime *Hóldrnek* v Rutu (< **Holderneck* 'bezgovno brdo'), ledinsko in vodno ime *Žbajnk* v Hudajužni (< **Schweineck* 'svinjsko brdo'), v Podbrdu nastali priimek ⇒ *Kaltnekar* (← **Kalteneck* 'mrzlo brdo'), na soriškem ozemlju nastali priimek ⇒ *Torkar* (← **Toreck* 'vratno brdo').

MARAŽEVO BRDO, v virih 1591 *Narasa berda* (rovtarska kmetija na območju Pečin), 1822 tpn *Na Marashovim Berdi*, mtn *Namarashovim berdi*, 1918 *Marazovo brdo*, 1964 *Marážouç*, *na Marážouçih* (Mikuž 33, h. št. 66), 1968 *Maráževo brdo*, TTN5 *Maráževéc*. Sodobne imenske oblike so: *Maráževo Brdo*, *-ega -a*, n. sg., *na Maráževem Brdu*, *maráževski*, danes prevladuje stan. i. v funkciji h. i. *Maráževci*, *-ev* m. pl., *na Maráževcih*, nar. *Marážouçi*, m. pl., *na Marážouçih*, *marážušč* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Pečine* v k.o. Pečine.

H. i. *Maráževo Brdo* je nastalo s transonimizacijo iz dvobesednega gorskega imena *Maráževo brdo*, katerega prvi del morda vsebuje os. i. **Maraš*, ki se je najbrž nanašalo na prvega uživalca zemljišč na tej vzpetini. Ime **Maraš* je najverjetneje izpeljano iz krstnega imena *Martin* s hipokor. pripono *-aš*, produktivno zlasti v srbščini, hrvaščini in poljščini (Sławski 1974: 77), prim. priimke *Dragaš* (60 oseb), *Dobraš* (37 oseb), *Petraš*

¹⁰⁶ Hiša s hišno številko 25 je nastala kmalu po letu 1794 (Tavolare Teresiano).

(58 oseb), *Plemenitaš* (111 oseb) (Spletni vir 1), polj. priimek *Marasz* (Rymut II: 66) in spolj. atn *Marasz*, izpričan l. 1475 kot sinonim imena *Marcisz*, torej nedvomno izpeljanki iz *Martin* (Malec 1994: 278). Iz iste osnove je verjetno izpeljano stčes. ime *Mareš*, 11. stol. *Mares* (Svoboda 1964: 179, 180, Pleskalová 1998: 135). V hišnem imenu *Maraževo Brdo* bi sicer pričakovali naglas na prvem zlogu: **Máraževo Brdo*.

V orn *Marázevo brdo* je prišlo do zvonečnostne premene *š > ž*, kakršno zasledimo tudi v ojk *Dobležiče* (nam. **Doblešiče*), *Stanežiče* (nam. **Stanešiče*), *Kuteževo* (lokalno *Kuteševo*), *Radež* (nam. **Radeš*), *Ljubež v Lazih* (nam. **Ljubeš*), *Bitež* (nam. **Biteš*), *Cirkuže* (v vasi Dobje pri Lesičnem) (nam. **Cirkuše*), dolina *Trébuža* pri Velenju (nam. **Trebuša*), *Medvéži* (del Gornjega Marsina v o. Podbonesec v Benečiji) (nam. **Medveši*, prim. priimek *Medveš*), orn *Blegoš*, nar. gen. *Blegoža* (nam. *Blegoša*), priimek *Mikuš*, gen. *Mikuža* (nam. *Mikuša*), *Bratuš*, gen. *Bratuža* (nam. *Bratuša*), *Mlekuž* (iz **Mlekuš*), nar. zatolminsko *dva ačenaža* (iz *očenaš*) itd.

Slovenski priimek *Maráž* (121 oseb v RS, od tega 68 v goriški regiji) in *Maraš* (10 oseb v RS) je endemičen v Števerjanu (Merkù 1982: 42), kjer je izpričan vsaj že 1625 *Martin Maras* (Stres 2005: 116).

Vendar ni izključeno, da je gorsko ime *Marázevo brdo* v etimološki povezavi s hišnima imenoma *Maroževc* v Plužnjah (o. Cerkno) in *Marožice* v Srednji Kanomlji (o. Idrija), 1629–1694 *Marosauiza*. V tem primeru bi morali izhajati iz občnega imena *maróga* ‘proga, lisa’, prid. *marógast* in glagolske izpeljanke *maróžiti* ‘mazati’ iz psl. **maroga*, **morogb(jb)* (Bezljaj 1961: 12, Bezljaj II: 168, ÈSSJa 17: 208, 217, ÈSSJa 19: 239, Kurkina 1992: 120) oz. iz vzdevka **Maróž*, tvorjenega iz **Marog* s svojilno pripono **-jb*.

MOČILE, v virih 1752 *Na mochili*, 1968 *Močile*, TTN5 *Močile*. Sodobne imenske oblike so: *Močile*, *Močil* f. pl., v *Močilah*, *močilarski*, *Močilariji*, nar. *Mačile*, u *Mačilih*, zas. vasi ⇒ *Koritnica* v k.o. Grahovo.

Ime je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Močilo*, slednje pa z onimizacijo apelativa **močilo* < psl. **močidlo* (ÈSSJa 19: 78–80) v pomenu ‘razmočen kraj, kjer voda izvira iz tal’. Pojavlja se v množini in s feminizacijo sr. spola, podobno kot *Znojile*. L. 1624 in 1633 je v sosednji vasi ⇒ *Grahovo ob Bači* izpričan mtn *Namozili*, ki že odraža feminizacijo sr. spola.

MUROVCI, v virih 1964 h. i. *U Múrabcah* in led. i. (njiva) *Male Múrabce* (Mikuž 33, h. št. 48), 1968 *Múrovci*, TTN5 *Murovci*. Sodobne imenske oblike so: *Múrovci*, -ev m. pl., v *Múrovcih*, *múrovški*, *Múrovčani*, nar. *Múrabce*, u *Múrabcah*, *múrušč*, *Múručeni* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Pečine* v k.o. Pečine.

Nar. h. i. *Múrabce* je po vsem sodeč nastalo s tranonimizacijo iz enakega led. i., ki ga rekonstruiramo kot **Muravice*, kar je množinska oblika manjšalnice od **Murava*. Prim. tudi mtn *Múruca* in *Múrofca* na Livku (Šekli 2008: 93), kr. i. *Múrave* v Poljanski dolini (1291 *Múrawe*), tpn *Múrova* kot najstarejši del, vaško jedro naselja Jesenice (Golec 2019: 40), polj. tpn *Murawiec* in *Murawy* (NMP VII: 292, 293). Led. i.

**Múrava* je verjetno nastalo z onimizacijo apel. *múrava* 'mehka trava' (Bezljaj II: 207, ÈSSJa 20: 192). Na napačni naglas pri Erjavcu in Pleteršniku (*muráva*) je zaman opozoril Kenda (1926: 63). Obstoječe poknjiženje imena zaselka vzbuja napačni vtis, kot da gre za množinsko obliko priimka *Murovec*, ki je sicer leta 1654 v zapisu *Morauez* izpričan na sosednjih Ponikvah (⇒ *Ponikve*). Gl. tudi priimek ⇒ *Murovec*.

NA LOJEH, v virih 1968 *Na LójeH*, TTN5 *Na Lojeh*. Sodobne imenske oblike so: *Na Lojéh*, m. pl., *lojévski*, *Lojévčani*, nar. *Na Lajih*, *lajíjusk* in *lajíjusk*, *Lajíjčeni* (Ustni vir 13), zas. vasi ⇒ *Stopnik* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka (dejansko hišno ime) je nastalo s transonimizacijo iz predložnega ledinskega imena **Na lojéh*, to pa z onimizacijo apelativne predložne zveze **na logéh*. Stari imenovalnik množine se je glasil *logjé*, z narečno sekundarno palatalizacijo *g > j* pred *e* in *i*, značilno za tolminsko narečje, je nastala oblika *lojé*, tako kot v apel. *roge > rajé*. Prim. tudi mtn *Poloje* v Zatolminu (Čujec Stres, Stres 2008: 192). Gl. tudi ojk ⇒ *Loje*, pri katerem pa je prišlo še do naglasnega umika **Lojé > Lóje*, ter ojk ⇒ *Batava*, ⇒ *Log*, ⇒ *Logaršče*.

NART, v virih 1377 *villa de Hert*, 1566 in ok. 1600 *Ert*, 1624 *Erdt*, 1648 *Varti*, 1780 *Nart*, 1822 *Nard* (k.o. Šentviška Gora), 1968 *Nart*. Sodobne imenske oblike so: *Nárt*, -a m. sg., v *Nártu*, *nártarski* (nar. *nártaršč*, Ustni vir 6), *Nártarci*, zas. vasi ⇒ *Daber* v k.o. Šentviška Gora.

Kraj se je prvotno imenoval **Rt*, zapis 1648 *Varti* odraža predložno zvezo **v Rtu*, pozneje je očitno prevladala raba **na Rtu*, naposled je s posamostaljenjem te predložne zveze najpozneje v 18. stol. nastala današnja oblika *Nart*. Ljudski zemljepisni izraz *rt* < psl. **rtъ* razlaga Badjura (1953: 85) kot »bolj ali manj ozka, stegnjena brda, slemena, prave terenske kline, riglje, vogle, rilce«. V slovenski toponimiji se je osamosvojil tudi izraz *nart* < psl. **narъtъ* s podobnim pomenom kot *rt* (Bezljaj II: 215, ÈSSJa 23: 21–22), iz tega pa je nastala nova predložna zveza *pod Nartom* (1744 *Pod natam*, z napako v zapisu), s posamostaljenjem *Podnart*, ojk v o. Radovljica.

OBLOKE, v virih 1310, 1346 in 1377 *Locha*, 1515 *Lienckha*, 1523 *Millienkhlainn im Gereyt*, 1566 *Obloca*, 1567 *Obloch*, 1633 *Oblach*, 1648 *Obloche*, 1654 *Oblokhen*, 1752 *Obloc*, ok. 1775 *Obloka*, 1789 *Obloch*, 1822 *Oblok*, 1873 *Obloke* (LBap II Obl), soriško- in rutarskonem. *Lönklein* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 105). Sodobne imenske oblike so: *Oblóke*, *Oblók* f. pl., v *Oblókah*, *oblóški*, *Obločáni*, nar. *Abl'óke*, ojk v k.o. Obloke.

Prvotno ime kraja je bilo **Loka*, nastalo pa je z onimizacijo apelativa *loka* 'močvirnat travnik'. Nemška glasovna substitucija, ki se odraža v zapisih *Lienckha* in *Millienkhlainn*, je še upoštevala stari slovenski nosnik (**lōka*), kar pomeni, da so ga slovenski domačini v času tirolske naselitve ok. l. 1250 še izgovarjali. Drugi nemški zapis (*Millienkhlainn*) odraža dativno obliko *me lēąklen* (Kranzmayer, Lessiak, prav tam) in manjšalno pripono **-lein*, prim. soriško- in rutarskonem. obliko *Lönklein* s preglasom

(*o > ö*) zaradi pripone. Nemški priseljenci so sln. **Loka* torej prevzeli kot **Ločica*. Primerljivi toponimi na slovenskem ozemlju so *Ločica pri Vranskem* (o. Vransko), prvi zapis ok. 1130 *Lonsnith* še ohranja stari nosnik, *Ločica pri Savinji* (o. Polzela), najstarejši zapis iz l. 1342 *Loczach* je že brez nosnika, *Loče* (o. Slovenske Konjice), prvi zapis 1165 *Lonke* še ohranja nosnik, *Loka* (o. Šentjernej), zapis ok. 1215 *Lonca* še ohranja nosnik, *Škofja Loka*, zapisi 973, ok. 1160 in pred 1202 *Lonca* prav tako ohranjajo stari nosnik. Nekdanji slovenski nosnik in nemško manjšalnico odraža tudi še zapis nemške oblike stanovniškega imena *Obločáni* v tolminskem urbarju iz leta 1624: *Lenc-khlern* oder *Oblazani*. Predlog *ob* se prvič pojavi v viru iz leta 1566 (*Obloca*). Odslej ta oblika imena – s predlogom *ob* in brez končnega samoglasnika – prevladuje, izjeme so le 1648 *Obloche* in 1654 *Oblokhen*, naposled se v 19. stol. uveljavi oblika *Obloca* oz. *Obloka*, ob poknjživanju lastnih imen v zadnji četrtini 19. stoletja pa naposled *Obloke* kot množinski samostalnik ženskega spola, morda po analogiji z imeni bližnjih vasi ⇒ *Znojile* (nar. *Znějle*) in ⇒ *Stržišče*. Očitno je, da je ime *Obloke* nastalo s posamostajenjem predložne zveze *ob loki* (Torkar 2003: 440), kar je dalo *Obloka*, podobno kot *Preloka*, *Zaloka* ali *Podbrdo*, *Zakojca*. Na enak način je nastal tñn *Bloke* na Notranjskem, ki ima zapise *Oblach*, *Obloc* že od 1230 dalje, 1497 *Oblocha*, 1744 *Obloke*, 1846 *Obloke*, *Bloke*, v nemščini pa *Oblak* vse do leta 1918.

OGRAJENCA, v virih 1968 *Ográjenca*, TTN5 *Ograjenca*. Sodobne imenske oblike so: *Ográjenca*, -e f. sg., v *Ográjenci*, prid. in stan. oblika nista izpričani, zas. vasi ⇒ *Temljine* v k.o. Kneža.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz mtn *Ograjenca*, ta pa z onimizacijo nar. apel. *ograjenca*, knj. *ograjnica* 'ograjeno zemljišče' (Kelemina 1933: 72). *Ograjenca* je zelo pogostno ledinsko ime na Tolminskem. Njegov bavarskonem. pomenski ustreznik je *Beunde* oz. *Pajnta*, ki se pojavlja v mikrotoponimiji zgornje Baške doline (⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*), na ozemlju srednjeveške tirolske kolonizacije, kjer je tudi žarišče priimka *Pajntar/Panjtar*. Slovenski priimkovni ustreznik je *Ograjenšek*, ki je razširjen predvsem v savinjski statistični regiji. Apelativ in toponim *ograjnica* oz. *Ograjnica* ima paralele v srb. tñn *Ograđenica*, vasi na območju Pljevlje v Črni gori (Loma 2020).

OSTROŽNIK, v virih 1591 na Ponikvah *Ostrosnich* (ime rovtarske kmetije in hiše), 1624 prav tam na *naofstrofnizi*, na Pečinah *naofstrofnizi*,¹⁰⁷ *strofie*, *podofstrofiam per mozil-li*, *naofstrofie*, 1780 *Strosnich*, *Na Strosnich*, 1822 tñn in mtn *Na Strosinz* (k.o. Pečine), tñn in mtn *Ustrosnich* (k.o. Ponikve), 1894 *Ostrožnik* (zas. vasi ⇒ *Ponikve*), 1964 *Astruóžňk* (Mikuž 33, h. št. 50), 1968 *Ostróžnik*, TTN5 *Ostrožnik* (zas. Pečín). Sodobne imenske oblike so: *Ostróžnik*, -a m. sg., na *Ostróžniku*, *ostróžnikarski*, *Ostróžnikarji*, nar. *Astruóžňk*, *astruóžňkaršč*, *Astruóžňkari* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Pečine* v k.o. Pečine.

¹⁰⁷ Zas. leži na meji med vasema Ponikve in Pečine (Mikuž 33).

Ime zaselka oz. h. i. *Ostrožnik* je po vsej verjetnosti nastalo s transonimizacijo iz enakega imena oblega hriba, na katerem leži (Mikuž 33, h. št. 50), orn *Ostrožnik* na Pečinah in Ponikvah pa z onimizacijo bodisi iz rastlinskega imena *ostrožnik*, ki ga pozna že Breckerfeld (1793) kot *Ostrosnek Tribulus terrestris* in ga botaniki danes imenujejo *navadna zobačica* (Trpin, Vreš 1995: 90, Praprotnik 2007: 95), bodisi iz rastlinskega imena **ostrožje*, po Breckerfeldu *Ostrogje* ali *Ostroshje*, nem. *Rittersporn*, ki mu botaniki danes pravijo *poljski ostrožnik* (Trpin, Vreš 1995: 118) oz. *poljska ostrožica* (Praprotnik 2007: 49). Po mnenju nekaterih jezikoslovcev so številni sln. toponimi in mikrotoponimi *Ostrog*, *Ostrožno*, *Ostrožno Brdo*, *Ostrožnik*, *Ostrožje* ipd. izpeljani iz apel. *ostrog* 's palisadami utrjen kraj' (Bezljaj II: 259, Snoj 2009: 296). Apel. se sicer v jeziku ni ohranil in je bil ponovno izposojen iz stare cerkvene slovanščine (Plet. I: 863). Bezljaj (1961: 67) je opozoril, da pri motivaciji za te toponime pride v poštev tudi rastlinsko ime *ostroga*, *ostrožnica* 'robida, robidnica' < psl. **ostroga/*ostrogb* 'isto' (ÈSSJa 36: 61), o čemer pričajo nem. historični zapisi za *Ostrožnik* pri Mokronogu, 1436 *Pranpach*, 1447 *Astrossen* (Kos 1975: 411, Spletni vir 4), za *Ostrožno Brdo* pri Premu, ok. 1400 *Branndorf* (Kos 1954: 133), ki odražajo srvn. samostalnik *brame* 'robida' (Pfeifer 1993, Spletni vir 11). Slovanske paralele, med drugim srb. ojk *Остружница* pri Beogradu, pričajo za pomen 'robida, robidnica' (Loma 2020). Gl. tudi priimek ⇒ *Ostrožnik*.

PEČINE, v virih 1377 *villa de Petag*, 1515 *Supp Petschene*, 1523 *Supp Petschnach*, 1535 in 1566 *Pechien*, 1591 *In Pechiam*, 1598 *Sup Pechian*, *Pechain*, ok. 1600 *Pechiana*, 1606 *Pechian* (it.), *Pekhina* (nem.), 1624 *Pekhiena*, 1648 *Pechinach*, 1654 *Ambt Peckhina*, 1716 *Pezina*, 1752 *in Pechina*, 1780 *Petschenik*, 1822 *Pechena*, 1871 *Pekina*, 1872 *Pečina* (LBap II Peč), 1882 *Pečine*. Sodobne imenske oblike so: *Péčine*, *Péčin* f. pl., *na Péčinah*, *pečánski*, *Pečáni*, nar. *Pějčine*, *na Pějčenah*, *pečájnsk* (Ustni vir 6), ojk. v k.o. Pečine.

Ime *Pečine* je nastalo z onimizacijo zemljepisnega izraza *pečina* v pomenu 'skala' ali 'jama', kar je oboje značilno za kraški svet Šentviške planote. Stanovniško ime *Pečáni* je izpeljano iz tpn *Péčine* na enak način kot *občáni* iz *óbcina* ali *Temljáni* iz *Temljine*. Namesto tpn *Pečine* so v preteklosti uporabljali za oznako vasi tudi stanovniško ime, kot se vidi iz zapisa *Petag* 1377 [**Pečah*] (mest. od **Pečane*), zapisa 1598 *Sup Pechian* [**Pečan*] (rod. od **Pečane*), ok. 1600 *Pechiana* [**Pečane*].

PEDEN, v virih 1870 *Pejdler*, 1900 *Pejdlne*, 1968 *Pédel*, TTN5 *Pedel*. Sodobne imenske oblike so: *Péden*, *-dna* m. sg., *na Pédnu*, *Pédnarjev* in *pédnarski*, *Pédnarji*, nar. *Pějdn* in *Pějdnle*, *Pějdna* in *Pějdlna*, m. sg., *na Pějdn* in *na Pějdlnu*, *pějdnarsk*, *Pějdnarji* (Ustni vir 12), zas. vasi ⇒ *Stržišče* v k.o. Stržišče.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz nar. ledinskega imena *Pějdn* in starejše variante *Pějdnle*, to pa z onimizacijo enako glaseče se soriško- in rutarskonem. množinske oblike **pejden* k *poudn*, kar ustreza nvn. *Boden* 'dno' in manjšalnice *peidnle*

(Lorenzoni 1938: 33, Kranzmayer, Lessiak 1983: 47).¹⁰⁸ V stranskih sklonih (*na Pêjdlnu*) je ohranjena metatezirana starejša imenska oblika *Pêjdnle*. Prim. tudi mtn *Pejdnle* v Sorici, Zgornjih Danjah in v Zabrdi (Kejžar - Kovačev 2013: 132), mtn *Peidne* in *Peidnle* na nemškem jezikovnem otoku Sauris v Furlaniji (Lorenzoni 1938: 33).

PEDROVCA, v virih 1968 *Pedrávca*, TTN5 *Pedrovca*. Sodobne imenske oblike so: *Pédrovca*, -e f. sg., v *Pédrovci*, *pédrovški*, *Pédrovčani*, nar. *P'édrafce*, *u P'édrafcah*, *p'édrušč*, *P'édručeni* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Polje* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka je očitno nastalo s transonimizacijo iz enakega ledinskega imena, to pa verjetno vsebuje pozabljeno rom. izposojenko **pedra* < lat. *petra* 'skala'. Zvnečnostna premena *tr* > *dr* je rezultat zahodnoromanske sonorizacije (Cinausero Hofer, Dentesano 2011: 626), podobno kot v apelativu *podréka* 'patriarh', prevzetem iz vulgarnom. **padriarca* za lat. *patriarca* (Ramovš 1936: 40–41).¹⁰⁹ Ime *Pédrovca*, pred vokalno redukcijo **Pedrovica*, je tvorjeno s pripono -*ov*, ki izraža obilje (skal) in pripono -*ica*. Podobno smemo tolmačiti tudi kr. i. *Pedrovo* (pri Braniku) kot **Kamnovo*. *Kamnovec* je sicer pogosto ledinsko ime v vaseh Zalošče, Tabor in Dornberk, k.o. Branik in k.o. Dornberk (LiAKZ). Narečna oblika *P'édrafce* je sicer nastala s pluralizacijo starejše oblike **P'édrafca*.

Prim. kr. i. *Pédrovo* v o. Nova Gorica, do 2011 zas. Branika, mtn *Pedrovce* v Komnu in Tomačevici (LiAKZ), *Pedrovica*, zas. Pična v Istri, ojk *Pedrosa* v o. Fojda v Furlaniji na slovenskem poselitvenem območju (Cinausero Hofer, Dentesano 2011: 626).

PETROVO BRDO, v virih 1523 *Gemärck*, *Peterlinseckh*, 1560 *Peterlsegkh*, 1607 *petroua berda*, 1624 *Vpetrouim berdam*, *Vpetrouim berdi*, 1633 *Petrovin Berde*, 1648 *Petrova berda*, 1756 *Petrobarda*, ok. 1775 *Petrovaberda*, 1780 *Petrova Berdo*, 1885 *Petrovberdo*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle poimenovanje *Colle Pietro* (Bednarik 1932: 211). Sodobne imenske oblike so: *Pétrovo Brdo*, -ega -a n. sg., na *Pétrovem Brdu*, *petrobíški*, *Petrobrčani*, nar. *Pétrova Brda*, tudi *Pétrova*, f. sg., ojk v k.o. Podbrdo.

Ime *Petrovo Brdo* je samostalniška besedna zveza s pridevniškim prilastkom, ki gotovo izhaja od imena kmeta, ki je tam živel najbrž še v srednjem veku. Zapisa *Peterlinseckh* in *Peterlsegkh* kažeta na dve varianti manjšalne oblike osebnega imena *Peter*: **Peterlin* oz. **Peterl*. Pridevnik *Petrovo* se je v ljudskem jeziku posamostalil, samostalniki *Brdo* pa se opušča, podobno kot pri tpn *Grahovo*, *Bukovo*. Kraj leži na jadransko-črnomorskem razvodju, na nekdanji deželni meji med Goriško in Kranjsko, odtod tudi nemško poimenovanje *Gemärck* 'meja'. Gl. tudi ojk ⇒ *Brdo*, ⇒ *Podbrdo*, ⇒ *Prapetno Brdo*.

¹⁰⁸ Hiša s številko 38 je nastala kmalu po letu 1840 (Panjtar 2018: 8).

¹⁰⁹ Apel. *podreka* se skriva v krajevnih imenih *Padriče* (1327 *Podreychan*), *Podreča* pri Kranju in *Podrečje* pri Domžalah. *Podreča* je zapisana med 1334 in 1485 večkrat kot *Patriarchsdorf*, tudi *Patriarchendorff*, *Podrečje* pa 1437 in 1464 kot *de Patriarchali villa* in *Patriarchsdorff* (Merkù 2006a: 149–150; Kos 1975: 447, 448, Spletni vir 4).

PLESIŠČE, v virih 1780 *Plishiszhe, Plitshecze*, 1870 *na plešiščeh* (SA ŠG II), 1920 *Plešišče* (SA ŠG III), 1968 *Plesišče, TTN5 Plesišče*. Sodobne imenske oblike so: *Plesišče, Plesišč* n. pl., *na Plesiščih, plesiški, Plesiščarji*, nar. *Plesišče, Plesišč, na Plesiščeh, plesišč, Plesiščeri* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Šentviška Gora* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka *Plesišče* je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Plesišče*, to pa iz apelativa **plesišče*, ki ga Bezlaj (III: 54) izvaja iz psl. glagola **plěsti* 'trgati, trebiti' in navaja mtn *Plesišče* v Bohinju ter tpn *Plašišče*, n. *Plaschischen* pri Hodišah na Koroškem. Apelativ **plesišče* je izpeljan s pripono *-išče* iz osnove **plēs-* glagola **plěsti* in je domnevno pomenil 'iztrebljen kraj'. Ime je v mlajšem narečnem razvoju prešlo v množino, zaradi asimilacije pa se je v preteklosti izgovarjalo *Plešišče* nam. *Plesišče*. Ime se pojavlja v mikrotoponimiji med Logatcem, Mojstrano, Komnom in Ilirsko Bistrico (TTN5), vendar tudi v toponimih *Ples* pri Moravčah in Bistrici ob Sotli ter *Plesko* pri Hrastniku (Snoj 2009: 309–310).

PLUŽNJE, v virih 1894 *Plužne*, 1901 *v Plužnah* (SA GT), 1968 *Plúžnje*, TTN5 *Plužnje*. Sodobne imenske oblike so: *Plúžnje, Plúženj* f. pl., *v Plúžnjah, plúženjski, Plúženjci*, zas. vasi Gorenja Trebuša (⇒ *Trebuša, Dolenja, Gorenja*) v k.o. Trebuša.

Ime opuščenega zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Plužnje*, to pa iz apel. *plúžina* 'orna zemlja', ki je izpeljan iz glagola *plúžiti* s pomenom 's plugom orati zemljo' (Bezlaj 1961: 99, Loma 1997: 5, Snoj 2009: 311, Loma 2013: 172). Na Cerkljanskem je 1290 izpričan tpn *Plužnje* v zapisu *in contrata Plusin* (Kos 1948: 16), 1377 *villa de Plusina*, 1515 *Supp Blusnia*, 1591 in 1648 *Plusna*, 1780 *Plushna*, 1885 *Plužnje*, pri Bovcu pa ok. 1300 tpn *Plúžna* (nar. *na Plúžnah*) v zapisu *villa de Plusina* (Kos 1954: 278). Imenska oblika *Plužnje* se je razvila iz prvotne oblike **Plužina* z naplastitvijo kolektivne pripone **-bje* na pripono *-ina* in s poznejšo pluralizacijo. Isti apel. se pojavlja tudi v toponimiji Srbije in Črne gore, prim. *Плужине, Плужина* (Imenik 1951: 449), Češke, prim. *Plužná* (Profous III: 381) in Belorusije, prim. *Плужыны* (Spletni vir 9).

PODBRDO, v virih 1515 *Undter dem Eckh*, 1535 *Potberida*, 1547 *Podberda*, 1566 *San Nicolò di Potbrida*, 1591 *Potbreda, Potbrida*, ok. 1600 *Podberda*, 1624 *Podberdam*, 1654 *Podtwerdam*, 21.3.1669 *potbardo* (LBap I Podm), 1756 *Podberda*, 1780 *Podberdo*, 1885 *Podbrda*, 1894 *Podbrdo*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Piedicolle* (Bednarik 1932: 211). Sodobne imenske oblike so: *Podbrdo, -a* n. sg., *v Podbrdu, podbrški, Podbrčani*, kraj. pogov. *Pod Brdom*, nar. *Padbrda, -e* f. sg., *Padbrdam*, ojk v k.o. Podbrdo.

Ime *Podbrdo* je posamostaljena predložna zveza, kraj je prejel ime po legi pod brdom, ki se danes imenuje *Kramarjev grič*. Gl. tudi ojk ⇒ *Brdo*, ⇒ *Petrovo Brdo*, ⇒ *Prapetno Brdo*.

PODKREMENK, v virih 1624 *podkremenkam* (rovtarska kmetija na območju Šentviške Gore), 1780 *Pod Grebenkom*, 1822 *Kremenek*, 1870 *pod Kremenkom* (SA ŠG II), 1920 *Dolenji Kremenkar, Gorenji Kremenkar* (SA ŠG III), 1968 *Podkremenk*, TTN5

Podkremenk. Sodobne imenske oblike so: *Podkreménk*, -a m. sg., v *Podkreménku*, *podkreménkarški*, *Podkreménkarji*, nar. *Pad Kremèjnkam*, *kremèjnkarsč*, *Kremèjnkariji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Gorski Vrh* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Podkremenk*, to pa s substantivizacijo predložne zveze *pod Kremenkom*, pri čemer se ime *Kremenk* nanaša na vzpetino. *Kremenk* je nastal s pripono *-ikъ iz prid. **kremenъnъ(jъ)* k sam. **kremy*, gen. **kremene*, danes *krèmen* 'trda in krhka kamnina steklenega sijaja' (Bezljaj 1956: 303, ÈSSJa 12: 117, 118, SSKJ). *Kremen* je zelo pogostna slovenska in slovanska toponimična baza, prim. t.pn *Kreménik* v Poljanski dolini, 1318 *Cremeniach*, 1500 *Kremenik*, *Kreménica* pri Igu, 1463 *Kremenicz* (Kos 1975: 291, Spletni vir 4), *Kreménca* pri Cerknici, *Кременица* v Srbiji in Makedoniji (Imenik 1951: 310), *Křemenice* in *Křemenec* na Češkem in Moravskem (Profous II: 382, Hosák, Šrámek I: 460), *Krzemienica*, *Krzemieniew*, *Krzemieniewo*, *Krzemienna* ipd. na Poljskem (NMP V: 386–389).

PODLESKOVCA, v virih 1579 *pot lescouiza*, 1591 *Potlescouiza*, 10.4.1665 *potliescouiza* (LBap I Podm), 1780 *Pre Lekovze*, 1822 *Podleskauza*, 1885 *Podleskovca*. Sodobne imenske oblike so: *Podleskôvca*, -e f. sg, v *Podleskôvci*, *podleskôvski*, *Podleskôvčani*, kraj. pogov. *Pod Leskôvco*, nar. *Padleskúpca*, zas. vasi ⇒ *Temljine* v k.o. Kneža.

Ime opuščenege zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Podleskovca*, to pa iz predložne zveze *pod Leskovco*. Ime **Leskovica* ni več izpričano, verjetno se je nanašalo na vzpetino, tvorjeno pa je s pripono -ov, ki tu izraža obilje (leskovih grmov) in pripono -ica.

PODMELEC, v virih 1322 *Milz*, 1377 *Pomels*, 1433 in *Meliče* (Nazzi 2008: 6), 1515 in 1523 *Melnickh*, 1566 *Pomelz*, 1567 *palmeuiz*, *polmeuiz*, 1570 *pomeuz*, 1574 *potmelz*, *Pomelz*, 1591 *Pomelz*, 1598 *Vndter Meutz*, *Vndter Melling*, ok. 1600 *Podmeuz*, 1606 *Pomelz*, 1607 *pomeuza*, 1624 *Podmeutza*, 1654 in vse do konca 19. stoletja *Podmeuz*, 22.VIII.1674 *Mathia Cos de Miuz* (LBap I Podm), 1875 *Podmelci* (Erjavec 1875: 224), 1894 *Podmelec*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Piedimelze* (Bednarik 1932: 211). Sodobne imenske oblike so: *Podmélec*, -lca [-u-] m. sg., v *Podmélcu*, *podmélški*, *Podmelčani*, kraj. pogov. *Mélce* [-u-] (smerni tožilnik množine od *Mélci*), v *Mélcih*, nar. *Míuce*, u *Míucih*,¹¹⁰ ojk v k.o. Podmelec.

Zapisi kažejo, da je ime nihalo med brezpredložno obliko **Melce* in posamostajljeno predložno zvezo **pod Melci* (z zgodaj izpričanim izpadom -d- v predlogu *pod*, ki pa je v 17. stoletju spet prišel do izraza) in pa med dvema priponama -*nik* in -*ec*. Oblika **Melnik*, izpričana v začetku 16. stol. in 1598 v nemškem zapisu *Vndter Melling*, ki vsebuje nem. pripono -*ing* kot substitucijo slovenske -*nik*, je sinonimna z apelativom *melina* (priponi -*nik* in -*ina* se pogosto izmenično pojavljata pri istih zemljepisnih imenih, npr. za *Rakitno* zasledimo historične zapise **Rakitina* in **Rakitnik* (1265 *Raquitina*, 1425 *Rakitnick*, Torkar 2012b: 148). V slovenščini je podstava *mel-* glagola *mleti*

¹¹⁰ »...skrita za širokim brdom, leži naša prijazna vas Melce (Bog vedi, zakaj uradno »Podmelc«!)...« (Šorli 1940: 24–25).

(Bezljaj II: 189, ÈSSJa 18: 164) zelo pogostna v toponimih in mikrotoponimih: *Mel*, *Mev*, *Melina*, *Melnik*, *Podmel*, *Podmilj*, *Podmolnik*. Badjura (1953: 155–157) ugotavlja, da izraz *melci* zelo pogosto nastopa v zemljepisnih imenih, vselej samo v množini, označuje pa »peskaste viseče oblike v grivastih rebreh«. *Podmelcu* oz. *Melcem* najbližji sln. tpn je *Mévce* v o. Ivančna Gorica (v *Mévcah*, 1399 *Milczberg*). Ljudska oblika *Melce* ima rod. iz *Melc*, v starih listinah pa so krajevna imena zapisovali marsikdaj v rod. obliki kot odgovor na vprašanje: Od kod si? Ta roditelj (iz) *Melc* ali tudi (iz) *Podmelc* in (iz) *Podmelca* so v urbarjih in matičnih knjigah uporabljali kot novi imevalnik ednine v zapisu *Podmeuz*, 1624 tudi *Podmeutza* (pojav se imenuje flektivna derivacija), kar je bilo slednjič hiperkorektno poknjženo v *Podmelec* (Torkar 2003: 441, Torkar 2008: 413).

PODOREHI, v virih 1633 na Kneži *Blas podorech in loco Adam piscig*, 1654 prav tam isti *Blasch Podorech*, 29.XII.1670 *Agnes f.l. Blasy Potorech de Lisiz (= Lisec)*, 30.V.1742 *Antonius f.l. Barth. Padareg ex Grappis*, 1780 *Pre Oreha*, 1822 *Podvo-rechem*, 1885 *Podorehi*, 1894 *Podoreh*, 1968 *Podoréhi* in TTN5 *Podorehi*. Sodobne imenske oblike so: *Podoréhi*, -ov m. pl., *podoréharski*, *Podoréharki*, zas. vasi ⇒ *Temljine* v k.o. Kneža, prvotno del naselja ⇒ *Lisec*.

Ime opuščenege zaselka je danes enako množinski obliki priimka *Podoreh*, ki pa je nastal s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Podoreh*, to pa s posamostaljenjem predložne zveze *pod orehom*. To je tudi edinstven primer v Baški dolini, ko množinska oblika priimka postane krajevno ime, četudi samo ime zaselka dveh hiš. Glede na to, da je v urbarju iz l. 1624 izpričan *Michel Podorech* v Doljah pri Tolminu, je mogoče, da je priimek nastal že v Doljah in nato migriral na območje vasi ⇒ *Kneža*. Prim. h. i. *Podorehar* v vasi ⇒ *Pečine* (SA II Peč), tudi *Podorihar* (SA I Peč), nar. *Pad Aréjš* (Mikuž 33, h. št. 9). Prim. tudi tpn *Podoreh*, zaselek Negastrna v o. Moravče, 1358 *Nuspawm* (Kos 1975: 446, Spletni vir 4), 1780 *Pod Orechom*, 1826 *Podoreham* (k.o. Sv. Mohor). Gl. tudi priimek ⇒ *Podoreh*.

PODOVNICE, v virih 1822 *Padonze*, 1870 *Podovence* (SA ŠG II), 1968 *Podóvnice*, TTN5 *Podovnice*. Sodobne imenske oblike so: *Podóvnice*, *Podóvnic* f. pl., v *Podóvnica*h, *podóvniški*, *Podóvničarji*, nar. *Padóunce*, *padóuncah*, *padóunšč*, *Padóunceri* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Šentviška Gora* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Podóvnice*, to pa z onimizacijo množinske oblike apelativa *podôlnica* 'podolžna dolina' (Plet. II: 89), prim. sin. *podôlnica* (Rutar 1882: 281, Plet. II: 89). Apelativ *podolnica* se pogosto pojavlja v slovenski mikrotoponimiji, npr. mtn *Podovnice* na Mostu na Soči, mtn *Podónce* v Bohinju (Pintar 1913: 368),¹¹¹ številni mtn *Podovnica* in *Podovnice* drugod po Sloveniji, tpn *Podolnica* pri Horjulu, 1499 *Podolnitzi* (Kos 1975: 446, Spletni vir 4), mtn *Podolnice* na Ljubinju, na Banjšicah, v Dobravljah pri Sežani idr. (TTN5).

¹¹¹ Čop (1983: 67) sicer navaja paralelni imenski varianti *Podôjnca*, *Podôjnca*, ki ju je po njegovem mogoče izvajati le iz **podôlgnica*, **podôlgnice*.

PODROBJE, v virih ok. 1775 *Podrobe*,¹¹² 1940 *Podrobnik*, *Podrobmi* (Šorli 1940: 13, 14),¹¹³ 1962 *Podróbncar* (Mikuž 29: 19), 1968 *Podróbi*, TTN5 *Podrobi*, zas. vasi ⇒ *Podmelec* v k.o. Podmelec.

Za zaselek se je v knjižni rabi uveljavila oblika *Podrobi*, ki pa se v resnici glasi *Podrobje* in bi jo tako tudi morali zapisovati. Množinska oblika za apelativ *rob* 'skala' in ustrezno zemljepisno ime *Rob* je namreč *robjé* (podobno kot *zobjé*, *možjé*) oz. *Robjé*, mestnik pa seveda *v, na robéh* oz. *v, na Robéh*.¹¹⁴ Na to izrecno opozarja tudi Badjura (1953: 77), ki navaja vrsto primerov z bohinjskega in soriškega območja in zavrača napačno množino *robi*, ki jo navaja Pleteršnik v svojem slovarju.¹¹⁵ Podobno se moti tudi SSKJ, ki navaja primer: lisica se skriva *v robovih* (nam. *v robéh*). SP 2001: 1371 tega pomena leksema *rob* niti ne beleži, za razliko od SP 1962: 753, ki navaja tudi tri množine: *róbi*, *robóvi* in *robjé*, poleg tega pa še mestnik *v robéh* 'v pečinah, v skalah'. Že Kenda, doma iz vasi ⇒ *Temljine* v Baški dolini (⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*), je v svojem dragocenem rokopisnem slovarju (1926: 130)¹¹⁶ opozoril, da se množinska oblika za *rób* -á 'velik kamen, skala' glasi *robjé*, rezijanska oblika *rôbje* 'gore, skale', ki jo po Baudouinu navaja Pleteršnik, pa ni edninska oblika srednjega spola, pač pa množina moškega spola. Množinsko obliko *ra'bi:ə* navaja tudi Slovar zatolminskega govora (Čujec Stres, Stres 2014: 225). Za imenovalnik množine *robjé* govori tudi Ramovš (1997b: 323) v članku o končnicah samostalnikov *i*-sklanjatve: »Sklepa (Tesnère, op. S.T.), da bi normalni razvoj imel dovesti do -ém (s prevzetim vokalizmom in akcentom), in misli, da ni izključeno, da kak sln. dialekt to izravnavo tudi ima, čeprav se pogosto javlja nasprotni vpliv, ki lokalno končnico približa nom. -jé, tako v Cerknem *rabiéh* ali v Žužemberku *straniéh*.«

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Podrobje*, to pa s substantivizacijo predložne zveze *pod Robmi*, pri čemer se ime *Robje* nanaša na veliko skalo, imenovano tudi *Končarjev rob*. Apelativ *rob* se izvaja iz psl. **rōbъ* in se je samo v slovenščini iz prvotnega pomena 'skrajni zunanji del česa' (SSKJ) razvil prek pomena 'oglat predmet' v pomen 'skala' (Štrekelj 1889: 292). Ime se pogosto pojavlja v slovenski mikrotoponimiji in oronimiji, zlasti na slovenskem zahodu, predvsem v Posočju in na Gorenjskem (Bezljaj 1961: 158). Verjetno so iz te podstave izpeljani tudi priimki *Robič* (783 oseb), *Robnik* (558 oseb), *Roblek* (301 oseba), *Robar* (203 osebe), *Robek* (197 oseb), *Robežnik* (44 oseb).

¹¹² Po podatkih čedajskega Kapiteljskega arhiva je zaselek ok. 1775 štel tri hiše, v katerih je živelo 13 oseb (AC 1775).

¹¹³ V hiši z imenom *Podrobnik(ar)* se je rodil pisatelj Ivo Šorli (1877–1958), ki v avtobiografski knjigi *Moj roman* pojasnjuje, da so hišo tako imenovali zaradi »Končarjevega roba, silne gole skale kakšno četrto ure precej strmo nad njo, dobre pol ure nad Podmelecem« (Šorli 1940: 13).

¹¹⁴ Toporišič med samostalniki moškega spola, ki imajo v imenovalniku množine naglašeno končnico -jé, navaja le: *zobjé*, *lasjé*, *možjé*, *vojjé*, *ljudjé*, končnico -éh v mestniku množine pa priznava še nekaterim samostalnikom, med njimi: *logéh*, *robéh*, *rogeh*, vendar so te oblike zanj stilno zaznamovane. Omenja tudi, da se končnica -éh dobro drži v nekaterih krajevnih imenih (v *Vrheh*) (2000: 283–284).

¹¹⁵ »Prav tako pogosta kakor *rob* je tudi množinska oblika *robjé* (ne *robi*, kakor stoji v Plet.), v, *po robéh*.«

¹¹⁶ Več o tem slovarju gl. Kenda-Jež 2004.

POLICE, v virih 1275 in ok. 1300 *Puliza* (Kos 1948: 81, Kos 1954: 276), 1377 *villa de Poliça*, 1515 *Poliza*, 1523 *Pallitza*, 1566 in 1591 *Poliza*, 1598 *Puolitzza*, 1624 *Politza*, 1648 *Pollizza*, 1780 *Poliza*, 1822 *Pollizza*, 1885 *Police*. Sodobne imenske oblike so: *Police*, *Polic* f. pl., v *Policah*, *poliški*, *Poličani*, ojk. v k.o. *Police*.

Ime naselja je nastalo z onimizacijo geografskega apelativa *polica*, prvotno v edninski obliki, šele v novejšem času v množinski, verjetno po analogiji z bližnjimi krajevnimi imeni ⇒ *Polje* (nar. *Pàle*) ⇒ *Pečine*, ⇒ *Ponikve*, *Šebrelje*, *Jagršče*. Izraz *polica* v tem primeru označuje naravno teraso, ravnico na južnem delu hriba Degarnik, sicer pa pogosto nastopa v slovenski mikrotoponimiji in ojkonomiji, prim. kr. i. *Polica* v o. Naklo in v o. Grosuplje, *Babna Polica*, *Bloška Polica*, *Huda Polica*, *Praprotna Polica*, *Pšenična Polica*.

POLJE, v virih 1299 *Polya*, 1377 *Pogla*, 1515 in 1523 *Palach*, 1566 *Poia*, 1591 *Poglia*, 1598 *Polia*, ok. 1600 *Poglia*, 1648 *Pagliach*, 1780 *Polia*, 1822 *Polie*, 1882 *Polje*. Sodobne imenske oblike so: *Pólje*, -a n. sg., v *Pólju*, *póljski*, *Poljáni*, nar. *Pàle*, *Pàl* f. pl., *u Pàlah*, *pàlsk*, *Paláni*, ojk v k.o. Šentviška Gora.

Toponim je glede na narečne podatke verjetno nastal s tranonimizacijo iz ledinskega imena, to pa z onimizacijo apelativa *polja*, za katerega Bezljaj navaja pomen 'strm gorski pašnik', beseda pa domnevno izhaja iz ilirskega **pala* (Bezljaj III: 78). V drugi polovici 19. stol. se je ime pri poknjiženju zblížalo z apel. '*pólje*', o čemer priča oblika *Vpoljah* (SOR 1885: 53). Apel. *polje* se v lokalnem govoru sicer glasi *pújle*. Prim. tpn *Pólje* v Bohinju.

PONIKVE, v virih 1192 *villa quae Pontikel dicitur*, 1377 *villa de Ponicul*, in dicta *villa de Ponicol*, 1515 *Supp Panickhell*, 1523 *Supp Ponikhel*, 1566 in 1591 *Ponicul*, 1567 *panicol*, *panichoua*, 1598 *Poniqua*, ok. 1600 in 1648 *Paniqua*, 1654 *Ponigkua*, 1756 *Poniqua*, 1780 *Ponique*, 1822 *Paniqua*, 1882 *Ponikve*, 1885 *Panikva*, 1894 *Ponikve*. Sodobne imenske oblike so: *Ponikve*, *Ponikev* f. sg., na *Ponikvah*, *ponikovski*, *Ponikovci*, ojk v k.o. *Ponikve*.

Ime *Ponikve* je nastalo s tranonimizacijo iz vodnega imena **Ponikel* (*potok*), saj iz presihajočega jezera Rupa odteka obdobjni potok, ki ponikne konec vasi na lokaciji V breznu (KLS 1: 417). Ime je po izvoru deležnik na -l, zapisi od l. 1598 dalje pa odražajo prehod v sklanjatveni tip *podkev*, *podkve*. Ime je v 18. stol. doživelo tudi pluralizacijo. Podoben razvoj so doživele tudi ostale *Ponikve* na slovenskem etničnem ozemlju, o čemer pričajo historični zapisi od 13. do 16. stol. (Kos 1975: 464, Spletni vir 4, Blaznik II: 123–125), za *Pónikvo* v o. Šentjur pa celo do 18. stol. (*Ponikel*) (Jožefinski zemljevidi 5: 200). Tudi *Ponikvo* pri Pliberku rekonstruiral Kronsteiner (1982: 76) kot **Ponikla*, iz imena rekonstruiral nekdanji apel. **ponikla*. Izvajanje iz **poniky* -bve za slovenske *Ponikve* ni prepričljivo (Šulgač 1998: 219).

POREZEN, v virih 1523 *Poworsona* (planina), 1560 *Possenikh oder Wind Albn* (planina) (Blaznik 1928: 86), 1591 *Potporsna*, 1628 in 1633 *Podporsnam*, 1654 *Vporssnimb*, 1677 *Vporsnim*, 1752 *Porsna*, *Uporsnam*, 1756 *Vporsnam* (vas) in *M. Porsna* (gora),

ok. 1775 *Purshna*, 1780 *Puresen*, 1818 *Uporsnam*, *Porsna*, 1822 *Porsna*, 1861 *Por-sen*, *Porzen*, 1869 *Porezen*; zapisi za potok *Porezen*: 1591 *Bresenich*, 1624 *Bersenik*, 1628 *Bersenich*, 1640 *Pottoch Brestnich*, *la grappa Berstnich*, 1822 *Porsenik*, *Rusnich*, *Pursnik*; soriško- in rutarskonem. *Albe* in *Windalbe*, izg. *qlwe* oz. *wındqlwe* (Kranz-mayer, Lessiak 1983: 34). Sodobne imenske oblike so: *Pórezen*, -zna m. sg., v *Pórez-nu*, *pórzenkarški*, *Pórzenkarji*, nar. *Púrzn*, -zŋga, u *Púrznam*, orn, hdn in ojk v k.o. Podbrdo, k.o. Jesenica, k.o. Bukovo in k.o. Obloke.

Gorsko in vodno ime *Pórezen* je Bezljaj (1961: 113) označil kot osamljeno in neja-sno ime, medtem ko ga je pozneje (Bezljaj III: 89) povezal z občnim imenom *poréza* 'vrsta kazenske davščine'. Edini starejši zapis imena *Porezen*, na katerega se je Bezljaj naslanjal, je bil *Possenikh oder Wind Albn* iz leta 1560. Že ta zapis in obstoječe stan-ovniško ime *Porzenkar* kažeta na pripono *-nik*, ki jo je ime nekdanje vsebovalo. Za ime potoka je bilo glede na zapise 1591 *Bresenich*, 1624 *Bersenik*, 1640 *Brestnich* in glede na drugo slovensko gradivo mogoče domnevati, da gre za **Vrsnik* (← *vresa*, *vresje*). Pisavo (in izgovarjavo) začetnega *b* namesto *v* je mogoče razložiti z značilnostmi tolminskega rovtarskega narečja, prim. *tpn* ⇒ *Snebišče* < **Stanovišče*, *bêlik* < *vêlik*. Toda kako razložiti razmerje med *Bersenich* in *Possenikh*? Za pozni zapis *Porsenik* (kot ime potoka) iz leta 1822 je mogoče domnevati, da je naslonjen na starejšo obliko gorskega imena. V imenih *Bersenich* in *Porsenik* imamo isti koren (*v*)*res-* in pripono *-nik*. V imenu potoka (v zapisih 17. stoletja) se je ohranila starejša oblika gorskega imena **Vres(e)nik* (← *vresa*, *vresje*). Zapisa iz 1523 (*Poworsona*) in 1560 (*Possenikh*) ne označujeta imena gorskega vrha, temveč planino, ki je ležala pod vrhom, torej **Pod(v)resno* oz. **Pod(v)resnik*. Vendar je *-d-* v predlogu *pod-* izpadel že zelo zgodaj (prim. *Pomels* in *Poglubin* za *Podmelec* in **Podljubin* že 1377), poleg tega pa se je na prvi zlog umaknil še naglas (prim. *Pógara* < *Pódgora*). Za nameček je odpadel tudi *-v-*. V 16. stol. imamo torej že *Porsenik*. O izgovoru *s* in ne *z* priča zapis iz leta 1560: *Possenikh* in celo 1654 *Vporssnimb*. Dokončni prehod *s* > *z* je očitno mlajši.

Oblika *Podporsna(m)* že v letih 1591, 1628 (za tolminsko vas *Porezen*) ali *Pod-porezen* (za pozneje nastale rovtarske kmetije na soriški strani *Porezna*) vsebuje torej kar podvojeni predlog *pod-*. *Vporssnimb* bi pravzaprav poknjižili **V Podvr(e)snem*, *Podporsnam* pa **Podpodvr(e)snim*. Ime je torej neposredno primerljivo s krajevnim imenom *Vrsno* pri Kobaridu, z vodnim in krajevnim imenom *Vrsnik* nad Idrijo in z vodnim imenom *Vrsnik* v Soči. Tudi potok *Brusnik*, ki teče skozi vas Koseč nad Koba-ridom, se v narečju izgovarja *Brsnik* (< **vrsnik*).

Ker je gora *Porezen* na vrhu neporaščena in jo je očitno že v srednjem veku obra-ščalo le *vresje*, so ji pastirji dali ime po tej značilnosti: **Vrsnik*. Ime *Porezen* bi torej smeli razložiti kot **Podvr(e)sno*, s starejšim izhodiščem **Podvr(e)snik* in prvotnim **Vr(e)snik*. Isti fitonim nastopa tudi v gorskih imenih *Rzenik* blizu Velike planine, za katerega Badjura (1953: 206) zatrjuje, da je dejansko *Rsenik*, in *Resnik* (nad Vipavo), ledinskih imenih *Na vresji* – v cerkljanskih Ravnah, *Na vresju* in *Za vresno pečjo* – v Stopniku, krajevnem imenu *Resnik* pri Konjicah in priimku *Resnik*.

Pri poknjžjenju imena *Porezen* je odločilno vlogo igrala oblika, ki je bila v rabi na soriški, kranjski strani gore. Tam je zaradi (za gorenjska narečja značilne) maskulinizacije samostalnikov srednjega spola to ime namreč že od najstarejših matičnih knjig iz 17. stoletja dalje prejelo moško pridevniško končnico *-en* (prim. *Ruden* za *Rudno*), tako npr. 1686 *Podporesin* (izjemoma 1692 *is Podpuresne*), nato praktično celo 18. stoletje *Poresen* ali *Puresen* (LBap I Sor). Za tolminsko narečje, h kateremu spada tudi baški govor, ki ga govorijo v Poreznu, Podbrdu in drugih vaseh nekdanje rihtarije Nemški Rut (\Rightarrow *Rut*), je v nasprotju z gorenjskimi narečji značilna feminizacija samostalnikov srednjega spola, zato je razumljivo, da je v matičnih knjigah župnije Podbrdo prevladovala oblika *Porsna* (tako kot *Podberda*, *Grahova* ipd.). Do preobrata je prišlo leta 1861, ko je župnik A. Rutar v začetku leta pisal še *Porsna*, čez nekaj mesecev *Porsen* in takoj zatem tudi *Porzen*, čez nekaj let pa *Porezen* (RegMor II Podb).

Vrhu Porezna so domačini rekli na *Gegi* (Bednarik 1932: 18, Melik 1954: 269). Ime *Gega* je verjetno narečna oblika ljudskogeografskega izraza *guga* (Badjura 1953: 78).

PRAJNGAR, v virih 1515 na Bohinjski Bistrici *tkalec Jure, sin Prangerja* (Verbič 1974: 37), 1602 na Brodu v Bohinju *Jakob Prangar* (Ceklin 1987: 57), 1636 v Znojilah *Pranger*, 1654 prav tam *Thony Pränger*, 1677 prav tam isti *Toni Prongar*, 1918 *Pri Prangerju*, danes hišno ime *Prajngar*. H. i. *Prangar* je vsaj že 1827 izpričano tudi na Brodu in na Savici v Bohinju (Spletni vir 27). Sodobne imenske oblike so: *Prájngar*, *-ja* m. sg., *pri Prájngarju*, *Prájngarjev*, *Prájngarji*, zas. (domačija) vasi \Rightarrow *Znojile* v k.o. Stržišče.

Hišno ime je nastalo s transonimizacijo iz priimka *Prangar*, najprej izpričanega v Bohinju. V Baško dolino (\Rightarrow *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*) je prišel s poročno migracijo in pozneje izumrl tako v Bohinju kot v Baški dolini. Priimek se razlaga iz nem. vzdevka *Pranger* 'bahač' (Brechenmacher I: 200). Glagol *prangati* 'biti lepo napravljen ob slovesnostih' (Bezljaj III: 102) je prevzet iz nvn. *prangen* 'postavljati se v polnem sijaju, blesteti, bohotiti se' (Snoj 2006-2: 130), izpričan je na Koroškem in na Bovškem (Torkar 1996a: 134, Ivančič Kutin 2007: 81), poznajo ga protestantski pisci (Besedje 2011: 383), Kastelec-Vorenčev slovar (Stabej 1997: 322) in Janez Svetokriški (Snoj 2006-2: 130, gl. tudi Spletni vir 6).

PRAPETNO BRDO, v virih ok. 1300 *in villa Praprot, in Prapat, de Prapot* (Kos 1954: 277), 1377 *villa de Prapot superiori*, 1515 *Supp Prapratt*, 1523 *Supp Praprot*, 1566 *Prapoth*, 1591 *Prapot sul monte*, 1598 *Präprot am Perg*, ok. 1600 *Praprot*, 1606 *Praprot sul monte*, 1624 *Präprott sopra il Monte*, 1648 *Praprotna*, 1654 *Ambt Praprath am St. Veitsberg*, 1752 *Prapreta*, 1755 *Praprat*, 1756 *Praprot del monte*, 1780 *Prapotna, Prapot*, 1818 *in 1822 Prapetna del Monte*, 1882 *Prapotno–Berdo*, 1885 *Prapretno Berdo*, 1951 *Prapretno*, 1968 *Prapetno brdo*, 1985 *Prapetno Brdo*. Sodobne imenske oblike so: *Prápetno B́rdo*, *-ega -a* n. sg., *na Prápetnem B́rdu*, *prápejski*, *Prápejci*, ojk. v k.o. Prapetno Brdo.

Ime vasi je nastalo s transonimizacijo iz gorskega imena *Prapetno brdo*, to pa z onimizacijo narečne besedne zveze *prapetno brdo* 'praprotno brdo' ki pomeni 'vzpetina,

poraščena s praprotjo'. Ime se je prvotno glasilo **Praprot*, šele l. 1648 je prvič navedena eliptična pridevniška oblika **Praprotno* in šele v 19. stol. imenska oblika brez elipse. Ker sta v imenu *Praprotno* dva *r*-ja, je zaradi olajšanja izgovora drugi *r* marsikdaj izpadel, dokončno v drugi polovici 18. stol., *o* pa se je reduciral v *e*. Stanovniške in pridevniške tvorjenke iz krajevnih imen so nastajale praviloma iz imenskih podstav, ki ne vsebujejo priponskih delov imen, zato tukaj iz *Prapet-*, ne pa iz *Prapetno*, pri dvobesednih imenih pa le iz ene, praviloma prve besede. Pri imenu za prebivalce *Prapetnega Brda* (*Prapejci*) je prišlo do absorbcije *-tc-* > *-jc-*: *Prapetno Brdo* → **Prapetci* → *Prapejci*. Prim. še *Prapetno* → *Prapijci*, *Opatje selo* → *Opajci*, *Bled* → *Blejci*, *Kred* → *Krejci*, *Kubed* → *Kubejci*, *Starod* → *Starojci*, *Zazid* → *Zazijci*, vendar *zazidski*, *Kobarid* → *Kobarijci*, vendar *kobariški*, *Sužid* → *Sužijci*, vendar *sužiški*. Gl. tudi ojk ⇒ *Brdo*, ⇒ *Petrovo Brdo*, ⇒ *Podbrdo*.

PRODAR, v virih 1968 in TTN5 *Prodar*. Sodobne imenske oblike so: *Pródar* -ja m. sg., *pri Pródarju*, *Pródarjev*, *Pródarji*, ime samotne domačije ob Bači, ki spada k vasi ⇒ *Kuk* v k.o. Podbrdo.

Ime je nastalo kot stanovniško ime iz ledinskega imena *Na produ*, ki označuje prodnato ravnico ob strugi Bače, spremenjeno v obdelovalno zemljo, občasno izpostavljeno povodnjim.

PRVENJSKI VRH, v virih 1780 *Berbisnik Verh*, 1822 *Pervenchi Verch*(!), 1894 *Privenjski verh*, 1918 *Privejski Vrh*, 1968 *Prvénski vrh*, TTN5 *Prvenjski vrh*, 1997 *Prdejnski vrh* (Jožefinski zemljevidi 3: 244), 2007 *Prvejski vrh* (Terpin 2007: 92). Sodobne imenske oblike so: *Prvénski Vrh*, -ega -a m. sg., v *Prvénskem Vrh*u, *prvéjnski*, *Prvéjnskarji*, nar. *Prdêjnsk uærh*, *prdêjnskarisk*, *Prdêjnskarji* (Ustni vir 11), zas. vasi Gorenja Trebuša (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) v k.o. Trebuša.

Ime zaselka *Prvenjski Vrh* je nastalo s tranonimizacijo iz gorskega imena *Prvenjski vrh*. Prvi del imena se ne nanaša na priimek ⇒ *Pervanja/Pervanje*, ki je bil razširjen v 16. in 17. stol. na Slapu ob Idrijci in bližnjih vaseh Šentviške planote, pač pa na ledinsko in hišno ime *Prvejk* (1901, SA GT) oz. *Privejek* (1918) v Gorenji Trebuši, prim. tudi preval *Prvejk* v Dolenji Trebuši (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) in orn *Prvejk* v vasi ⇒ *Sela nad Podmelcem* (TTN5). V imenu *Prvejk* se ohranja sicer v narečju neizpričani apel. **prevejk*, ki je morda nastal s palatalizacijo iz **prevegek*, manjšalnice od **prevég* 'gorski prehod'¹¹⁷ (Badjura 1953: 107), prim. tpn *Préveg* v o. Litija (SKI 1985: 222), zas. *Prevek* pri Grgarju (Glonar 1933: 230), ok. 1200 *Prewich* (Kos 1954: 109), 1822 *U Previh*, mtn *Prevejk* v Magozdu v o. Kobarid, 1822 *Prevelk* (k.o. Drežnica) in orn *Prevejk* v Goričici pod Krimom v o. Borovnica (TTN5), 1823 *Prevoik* (k.o. Kamnik). Apel. **preveg* je izpeljan iz nar. glagola *prevegniti se* 'prevesiti se'. Etimologi izhajajo iz glagola *végati* 'majati, zibati' in prid. *vég* 'zvit, ukrivljen' (Kurkina 1981: 25, Snoj 2003b: 810). Ime *Prvenjski vrh* je nastalo iz mtn **Preveg* z naplastitvijo pripone -*ski*

¹¹⁷ Furlan (2020) sicer opozarja, da je razlaga fonetično vprašljiva, ker *g* ne stoji pred *e* ali *i*, ampak pred vokalom polglasniškega izvora, ki ne palatalizira.

na pripono *-n*: **Prvejni vrh* (< **Prevegni vrh*) → *Prvejnski vrh*, napačno poknjženo v *Prvenjski vrh*. V narečju se pojavlja tudi različica *Prdejnsk*, ki je nastala z ljudskoeti-mološko naslonitvijo na glagolnik *prdenje* (Terpin 2011: 46).

PUŠNIK, v virih 1624 *ſapufnikam*, *Vpufnize* (rovtarska kmetija na območju tedanje župe Podkojca, v katero so spadale vasi ⇒ *Bukovo*, ⇒ *Krtečne*, ⇒ *Žabže* in ⇒ *Selc*),¹¹⁸ 1822 *u Pusnich* (k.o. Bukovo), 1918 *Pušnik*, 1951 *Pušnik*, 1968 *Pušnik*. Sodobne imenske oblike so: *Púšnik*, *-a* m. sg., v *Púšniku*, *púšniški*, *Púšnikarji*, nar. *Púšnk*, *púšnšč*, *Púšnkarji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Bukovski Vrh* v k.o. Bukovski Vrh, prvotno k.o. Bukovo.

Ime zaselka *Pušnik* je nastalo s transonimizacijo iz gorskega imena *Pušnik*. Ime *Pušnik* je verjetno poenobesedeno iz imenske zveze **Pusti hrib* ali **Pusti vrh* ipd. s sestavljeno pripono *-nik*: **Pustnik*. Oznaka *pust* je nekoč pomenila ‘opuščen, ne več obdelan’, prim. *pustóta* (Bezljaj III: 138). Današnja oblika *Pušnik* je verjetno nastala iz **Pustnik* z asimilacijo *st* > *š*, o čemer priča zapis *Pustnigkh* iz leta 1500 za lokacijo *Pušnik* v Gradišču pri Slovenj Gradcu (Blaznik II: 188), ali z asimilacijo *st* > *s* in poznejšim mehčanjem **Pus’nik* > **Pušnjik* > *Pušnik* (Furlan 2020). Gl. tudi ojk ⇒ *Zapušnik*.

RAKOVEC, v virih 1579 *racouz*, *racuze* (mtn na območju soseske Kneža), 1624 *Vra-kouzi* (rovtarska kmetija na območju soseske Ponikve), *narachouim berdu* (rovtarska kmetija na območju iste soseske), *Pach Racoucim* (potok na območju iste soseske), 1648 *Raccoviz*, 13.4.1665 *racouaz*, 1756 *Racauz*, 1780 *Racouz*, 1822 *tpn* in *mtn Rakov-vaz* (k.o. Ponikve), *mtn Rakutz* (k.o. Kneža), 1885 *Rakovc*. Sodobne imenske oblike so: *Rákovec*, *-vca* m. sg., v *Rákovcu*, *rákovški*, *Rákovčani*, nar. *Rákuc*, *rákušk*, *Rákučani* (Mikuž 22: 31), *mtn* in *zas. vasi* ⇒ *Logaršče* v k.o. Ponikve in k.o. Kneža.

Ime razloženega naselja brez statusa naselja je nastalo s transonimizacijo iz nekdanjega vodnega imena **Rakovec*, ki je najverjetneje prvotno ime potoka, danes imenovanega *Šornova voda* oz. *Šornov potok* (Mikuž 22: 1). Ime *Rakovec* je nastalo s poenobesedenjem imena **Rakov potok*, ki je označevalo potok, bogat z raki. Na transonimizacijo je morda vplivalo tudi led. i. **Rakovo brdo*, ki se je domnevno nanašalo na ozemlje nad potokom. Hišno ime *Šorn* je morda nastalo z asimilacijo iz priimka *Šorl*, izpričanega pri hiši v prvi polovici 19. stol. (Mikuž 22: 24). Gl. tudi ojk ⇒ *Zarakovec*.

RAZAZIJA, v virih 1894 *Razazija*, 1901 *Razazija* (SA GT), 1968 *Razazije*, TTN5 *Razazije*.

Sodobne imenske oblike so: *Razazija*, *-e* f. sg., v *Razaziji*, *razazijski*, *Razijáni*, nar. *Razazije*, *razazijski*, *Rezjáni* (Ustni vir 11), zas. Gorenje Trebuše (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) v k.o. Trebuša.

¹¹⁸ *Podcofiza (vndter dife Supp gehört das dorff Wuqua, Cartizina, Sapolach vnd Souža)*, Tolminski urbar 1624, f. 85.

Ime zaselka je najverjetneje nastalo iz izumrlega priimka *Razvoza*, izpričanega še 1931 (ZSSP), s pripono *-ija* nemško-romanskega izvora, ki pogosto nadomešča domačo pripono *-išče* v imenih zaselkov.¹¹⁹ Iz priimka *Razvoza* sta očitno nastali tudi h. i. *Tomažk v Razaz* in *Razuzovec* (SA GT). Oblika *Razazije* je nastala iz **Razvozija* z odpadom *v*-ja kot v *storiti* < **stvoriti* ali *gozd* < **gvozd*, z akanjem in s preglasom, medtem ko je *Razuzovec* nastal iz **Razvózovec* z odpadom *v*-ja in narečnim razvojem naglašenege *-o-* > *-u-* kot v *koló* > *kalú*.

Priimku *Razvoza* je mogoče slediti vse tja do leta 1501, ko je bil izpričan na Hotavljah v Poljanski dolini podložnik *Luke Raswosda* (Blaznik 1963: 301), nato se v letih 1586 in 1630 pojavi v Jarčji Dolini pri Žireh *Mathia Rassuosda* (Leben Seljak, Demšar 2010: 180), v Spodnji Idriji 1686 *Resosa*, 1728 *Resuosa*, 1730 *Refuosa* (LMatr I Sp.Idr), 1840 v Lavrovcu (o. Logatec) h. i. *Rasuosova bajta* in *Rasosa*, 1900 *Razuza* (Leben Seljak, Demšar 2010: 143). Iz zapisov se jasno vidi, da je zaporniški *-d-* izpadel iz priimka že v 17. stol. Priimek **Razvozda* je morda nastal iz starejše oblike **Razgvozda*, kar je izpeljanka iz glagola **orzgvozdti* 'razkleniti' (ÈSSJa 33: 125), prim. priimka *Zagvozda* in *Zagozda* z žariščem v savinjski statistični regiji.

ROČE, v virih 1377 *Ročach*, 1515 *Supp Ratschach*, 1523 *Ratschach under die supp Slap gehörig*, 1566 *Rosach*, 1591 *Rozach*, 1598 *Rotschach*, ok. 1600 *Rozane*, 1624 *Rotfchach*, *Vrozach*, 1648 *Rozach*, 1755 *Rozhe*, *Rozha*, 1780 *Rozha*, 1822 *Roche*, 1882 *Roče*. Sodobne imenske oblike so: *Róče*, *Róč* f. pl., v *Róčah*, *róški*, *Róčani*, ojk v k.o. Slap.

Zapis ok. 1600 *Rozane* in mestniške oblike na *-ah* že od prvega znanega zapisa dalje jasno pričajo o tem, da je to krajevno ime nastalo s transonimizacijo iz stanovniškega imena na *-jane*. V imenu *Roče* je mogoče domnevati antroponimsko podstavo **Rad-* ali **Rod-*, oz. hpk **Radeč* (< psl. **Radъcbъ*) oz. **Rodec* (< psl. **Rodъcbъ*), izpeljana iz zloženih imen **Radoslavъ*, **Radegojъ*, **Radočajъ* ali **Rodomilъ*, **Rodoslavъ* ipd. S svojilno pripono **-jъ* je bilo najbrž izpeljano zemljepisno ime **Radъc-je* ali **Rodъc-je bъrdo*, iz tega pa stanovniško ime **Radčane* oz. **Rodčane*, z razvojem *-dč-* > *-tč-* > *-č-* v **Ročane*. Antroponimska podstava **rad-* je v slovenskem jezikovnem prostoru bistveno bolj razširjena kot **rod-*, je pa že Miklošič (1860: 93) navedel osnovo *podъ* 'generatio' v slovanski antroponimiji in omenil stčes. in strus. atn *Rodomil*, *Rodislav*, *Rodstoj*. Malec (1971: 107) navaja stolj. atn *Rodomil* in *Rod(o)slav*.

Če izhajamo iz podstave **Rod-*, si prvi *a* v dveh zapisih *Ratschach* z začetka 16. stol. lahko razlagamo z značilnostmi nemškega zapisovanja *o*-ja v slovenskih lastnih imenih, prim. *Lam* nam. *Lom*, *Dablar* nam. *Doblar*, *Stapitz* nam. *Stopitz*. Podstava **Rod-* je glede na večino historičnih zapisov in tudi na živo rabo imena lažje razločljiva. Vendar je po drugi strani treba upoštevati, da so tudi tpn *Radeče*, ki ga brez dvomov izvajamo iz antroponimske podstave **Rad-*, občasno zapisovali z *o*-jem: 1336 in 1428 *Ratschach*, 1464 *Rotschach*, 1496 *Roczach*, 1581 *Rozza*, 1689 in pozneje *Ratschach*. Tudi *Rodni Vrh* pri Podlehniku s historičnimi zapisi 1440 *Radwen*, *Radowen*, 1444

¹¹⁹ Prim. h. i. *Krtovše* v isti vasi, nastalo iz priimka ali vzdeвка *Krt*.

Radendorf, 1461 *Radwantz*, 1488 *Radwentz* je skoraj brez dvoma prvotni **Radni Vrh*. Zapisovanje etimološkega *a* z *o* zasledimo v virih razmeroma pogosto: *Radenci* v Beli krajini so l. 1576 izpričani v obliki *Rodentz*, medtem ko so v latinsko pisanem viru l. 1581 *Prebačevo* pri Kranju ovekovečili kot *Priboz*, *Vače* pa kot *Boz*. *Radánja vas* pri Stični se v viru iz l. 1780 pojavlja kot *Rodena vasz*. Kljub navedenim pomislekom je ojk *Roče* verjetneje izpeljan iz antroponimske podstave **Rod-*.

ROVNCE, v virih 21.VII.1675 *Marg. ux. Nic. Drecogne de Rounze* (LBap I Podm), ok. 1775 *Raunze*, 1822 *Na Raunzhe*, v bližini tudi mtn *Rauniza*, 1918 *Ravnce*, 1968 *Ravenče*, TTN5 *Ravnence*. Sodobne imenske oblike so: *Rôvnce*, *Rôvnc* f. pl., v *Rôvncah*, *rôvnčarski*, *Rôvnčarji*, mtn in zas. vasi ⇒ *Grahovo ob Bači* v k.o. Kneža.

Ime zaselka *Rovnce* je verjetno nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Rovnce*, to pa z onimizacijo nar. apel. *rôvnca* 'ravnica' v pl. obliki. Prim. tpn *Rávenca*, zas. Gorenje vasi v o. Kanal, *Rávanca*, it. *Pràto di Résia*, *Ravnica* v o. Nova Gorica, *Ravnice* v o. Čabar, nar. *Rouñice* (Malnar 2012: 272).

RUT, od konca 16. do začetka 20. stol. **NEMŠKI RUT**, v virih se vse do konca 18. stoletja navaja kot poimenovanje župnije in rihtarije (Torkar 1994: 33), prek župnije in cerkve 1356 *per singulas Plebes, vicariales ecclesias [...] Rut, [...]*, 1417 *commissio cure Sancti Lamperti de Ruthis*, 1448 *ecclesia Sancti Lamperti in Ruthis*, 1480 *parrochialis ecclesia S. Lamperti in Rutis* (Höfler 2016: 45), 1523 *Bey der Phar im Gerayt*, 1566 *Pieve di Rut*, prek rihtarije (upravne enote tolminskega gospostva) 1377 *rityria Ruç*, tudi prek pojezde 1591 *poiesda de Ruz*, 1598 *Teutsch gereit*, ok. 1600 *Rut*, 1624 *Teufch gereutt*, 1633 *Rvth Todescho*, 1648 *Ruth Todescho*, 1651 *Nembscheruth*, 1654 *Theutsch Gereith*, 1677 *Ruth Todesca*, 1751 *Ruth Theutonicus*. Šele v virih 1818 in pozneje se *Deutschruth* oz. *Nemški Rut* nanaša tudi na vas, ki je bila sedež župnije in rihtarije (slednje le do l. 1850, ko je bila ustanovljena občina Grahovo). Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti za kraj *Nemški Rut* vpeljale ime *Rutte di Gracova* (Bednarik 1932: 211), po letu 1945 pa je vas prejela ime *Rut*. Naselje, kjer stoji cerkev sv. Lamberta, se v virih 14. do 18. stol. in deloma še v 19. stol. imenuje 1310 *Corithnich Reutharius*, 1377 *Corithinich*, 1480 *Coridnitze super Tulminum*, 1515 *Krytha bey der Pharr*, 1523 prebivalci *Khorighkher* (= Koričani), 1566 *Coriniza di Baza*, ok. 1600 *Coritniza*, 1624 *Teutsch Coritniza*, 1633 *Coritniza Todescha*, 1648 *Coritniza superiore*, 1654 *Coritnitz*, 1677 *Coritniza*, 1755 *Coritniza*, 1756 *Coritniza*, ok. 1775 *Coritniza*, 1780 *Ober Koritniza*, 1789 *Coritniza Tedescha*, 1794 *Deutsch Coritniza*, 11.XI.1839 *Koritniza theutonica* (LMatr II Rut), 1876 *Koritnica*.¹²⁰ Soriško- in rutarskonem. *me yritte*, *me kritte* je rezultat nemške glasovne substitucije sln. imenske osnove *korito* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 76). V FK 1822 je gozd nad Rutom imenovan *Krittner Wald*, v jožefinskem katastru pa je na Petrovem Brdu (⇒ *Petrovo Brdo*) izpričan mtn *Critner toul* (Torkar 1994: 33). V ljudski govorici je bilo ime *Koritnica* za *Rut* še v 90.

¹²⁰ Baudouin de Courtenay piše v natisnjenem poročilu *Отчеты...* (1876b: 32): ...въ Корытницѣ (Нѣмшкомъ Рутѣ по преимуществу)..., torej »v Koritnici (pretežno imenovani Nemški Rut)«.

letih 20. stol. živo med starejšimi prebivalci Stržišč, Kala, Granta in Koritnice, le da so uporabljali predložno zvezo v *Koritnici*, medtem ko je na *Koritnici* pomenilo slovensko *Koritnico* (Torkar 1994: 33). Ime *Koritnica* je vas prejela s tranonimizacijo iz vodnega imena *Koritnica*, saj potok s tem imenom teče pod vasjo in se pri vasi z enakim imenom izliva v Bačo. O imenu *Koritnica* gl. ojk ⇒ *Koritnica*. Sodobne imenske oblike so: *Rùt*, -a m. sg., v *Rútu*, *rútarški*, *Rútarji*, nar. *Rútarje*, ojk v k.o. Rut.

Ime *Rut* je prvotno označevalo celotno območje načrtne tirolske kolonizacije malo pred letom 1250 v zgornji Baški dolini (⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*), kjer je na večinoma še nenaseljenih terasah pod Rodico in Črno prstjo v nekaj stoletjih zraslo trinajst vasi, združenih v rihtarijo in župnijo (Kos 1948: 16–17, Torkar 1994: 32). Ime s prilastkom *nemški* (*Nemški Rut*) se prvič pojavi v urbarju 1598 (*Teutsch Gereit*), ko se je nanašalo na celotno rihtarijo, in ostaja nato v uradni rabi vse do leta 1923. Ime je nastalo z onimizacijo apelativa *rut*, ki je prevzet iz srvn. *rut* 'krčevina' (Furlan v Bezljaj III: 200). *Nemški Rovt* v Bohinju je l. 1283 zapisan kot *Gerute in Vochin* (Kos 1975: 526, Spletni vir 4), šele l. 1602 pa prvič s prilastkom *Theutsche Gereuth* (Kos 1969: 7), 1689 *Nemskirut* (Valvasor 1689 II: 828), 1780 *Nemski Ruth*. Metelkovo gradivo (1823) navaja gorenjsko narečno obliko *Nemskirost*, kar je bilo pozneje pravilno poknjženo v *Nemški Rovt*, pri čemer je oblika *rovt* nastala iz nekoliko mlajšega bavarskonem. refleksa **rout* za srvn. **rut* (Furlan v Bezljaj III: 200). Prim. ime zaselka ⇒ *Rute* na Ponikvah, Prapetnem Brdu in v Ročah, ojk *Ruta* na Pohorju, 1289 *in dem Gereut* (Blažnik II: 251) in *Volčanski Ruti*, lokalno *Rute*. Gl. tudi priimek ⇒ *Rutar* in ojk ⇒ *Rute*.

RUTE, v virih 1780 *Na Rute*, 1822 *Rute* (k.o. Ponikve), 1894 *Rute*, 1968 in TTN5 *Rute*. Sodobne imenske oblike so: *Rute*, *Rutov* f. pl., *na Rutih*, zas. vasi ⇒ *Ponikve* v k.o. Ponikve. *Rute* so tudi ime zaselka vasi ⇒ *Prapetno Brdo*, 1822 *Uruth* (k.o. Prapetno Brdo), in ⇒ *Roče*, 1822 *URutich* (k.o. Roče).

Ime je nastalo z onimizacijo pl. oblike apelativa *rut*, ki je prevzet iz srvn. *rut* 'krčevina' (Furlan v Bezljaj III: 200). Imenovalniška oblika je prevzeta s flektivno derivacijo iz tožilnika smeri (grem *na Rute*), s čimer je iz m. prešla v ž. sp., medtem ko so rod., daj., mest. in orod. oblika ohranile m. sp. Gl. tudi priimek ⇒ *Rutar* in ojk ⇒ *Rut*.

SAMOTEŠNIK, v virih 1377 *Somotesina*, 1624 *na logo famotefnik*, 1822 *U Samate-nek* (k.o. Sv. Lucija (Most na Soči), ok. 1870 *Samotešnik* (novejši vpis na katastrskem zemljevidu iz l. 1822), 1918 *Samotešnik*, 1948 *Samotešnik* (Kos 1948: 72), 1957 *Samotášnik*, *Matášnik* (Mikuž 11: 27, 20), 1968 in TTN5 *Samotéžnik*. Sodobne imenske oblike so: *Samotéšnik*, -a m. sg., v *Samotéšniku*, *samotéšnikarski*, *Samotéšnikarji*, nar. *Samatišnk* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Idrija pri Bači* v k.o. Idrija pri Bači.

Samotešnik je ledinsko ime na Idriji pri Bači in ime tamkajšnjega zaselka. Živa ljudska izreka je dober dokaz, da ledinsko ime nima zveze z ljudskoetimološko razlago, ki jo je zapisal že pisatelj Ciril Kosmač l. 1953 v delu *Pot v Tolmin*: »Lepo ime, kaj, *Samotežnik?*« je navdušeno rekel oče. »Najbrž prihaja od tod, ker je hiša vrh klanca in je bilo treba k njej vse pripeljati samotež.« (Spletni vir 40)

Prav to ledinsko ime je izpričano že v tolminskem urbarju 1377 pri vasi ⇒ *Trušna* (danes zas. Idrije pri Bači) kot ime travnika *Somotesina*, ki je v lasti nekega *Bratigoja* (Kos 1948: 72). Dejstvo, da je bilo ime takrat izpeljano s pripono *-ina*, kaže na konkurenčnost pripon *-ina* in *-nik*, poznano tudi v številnih drugih primerih v slovenski toponimiji (*Slavina* – *Slavnik*, *Slatina* – *Slatnik*, *Rakitina* – *Rakitnik* idr.). Zemljepisno ime *Samotešnik* smo upravičeni izvajati iz znanega slovanskega osebnega imena **Semiteh* (< **Sěmitěhь*). Zemljepisno ime se je prvotno glasilo **Sěmitěh-ja* (*loka, niva*), z univerbizacijo **Sěmitěšina*, pozneje **Sěmotěšina*, nato zaradi disimilacije že zgodaj preosmišljeno v *Samotešina*, naposled pa je prevladala izvedba z enakopomensko pripono *-nik*. Zelo podoben glasovni razvoj je doživelo krajevno ime *Samotišky* na Moravskem, zapisano l. 1131 *Semitesicih*, 1239 *in villa Semitessich*, 1517 pa že v *Samotižkách* (Hosák, Šrámek II: 421).

Staroslovensko osebno ime **Semiteh* je v zgodovinskih virih izpričano v 12. stol. na Štajerskem kot *Zemtech* in *Scemitech*, zloženo pa je iz korenskih morfemov **šěťь* v pomenu 'oseba' (od tod rus. zbirni sam. *семья* 'družina') in **-těh-* (prim. *uteha, tešiti*). **Semiteh* je torej 'tisti, ki miri, tolaži neko osebo'. V virih so za čas od 9. do 14. stol. izpričana številna druga staroslovenska imena na **Sem-*: *Zemibond* (< **Sěmibondь*), *Zemidrud* (< **Sěmidrugь*), *Zemigneu* (< **Sěmigněvь*), *Cemicas* (< **Sěmikazь*), *Zeminech* (< **Sěminěgь*), *Zemizlaua* (< **Sěmislava*), *Semislau* (< **Sěmislavь*) (Kronsteiner 1975: 62–63). Nekatera so se ohranila v krajevnih imenih, npr. *Semislavče* pri Rožeku na Koroškem (1201 *Semislau*), *Svinča vas* na Koroškem (1130–1205 *Zemegoisdorf* ← **Sěmigojь*), *Semič* v Beli krajini, medtem ko vzporednico imenu *Samotešnik* najdemo danes v krajevnih imenih *Semeteš* pri Raški v Srbiji in *Semetiš* pri Kaknju v Bosni ter v vodnem imenu *Semeteško jezero* v jugozahodni Srbiji (Imenik 1951: 531). Temu sorodna so še druga v Srbiji izpričana krajevna imena, kot so *Semegnjevo* (< **Sěmigněvь*), *Semedraž* in *Samodraž* (← **Sěmidorgь*), od katerih prav pri slednjem vidimo enako preosmišlitev prvega dela (**Sěmi-* → *Samo-*) kot pri našem *Samotešniku*.

Korenski morfem **-těh-* zasledimo tudi v imenu *Dobrteša vas* ← **Dobrotěhь*, ki je obstajalo do l. 1999, odtlej je naselje del Šempetra v Savinjski dolini. Iz osebnega imena **Dorgotěhь* je bilo izpeljano krajevno ime **Dragoteše* (1291 *Dragotes*, 1501 *Dragotess*, 1642 *Dragatteschach ins gemanin na Dollenich Werdich*), kot se je v virih 13.–17. stol. imenovala vas *Dolenje Brdo* v Poljanski dolini (Blaznik 1963: 147).

SELA NAD PODMELCEM, v virih 1377 *villa de Scella superiori*, 1515 in 1523 *Ober Sell*, 1598 in 1624 *Ober Sella*, ok. 1600 *Goregna Sella*, ok. 1775 in 1780 *Sella*, 1822 *Sella*, 1885 *Selo*, 1951 *Sela*, 1968 *Sela nad Podmelcem*. Sodobne imenske oblike so: *Séla*, *Sél* n. pl., *na Sélih*, *sélski* [seʏski], *Seláni*, nar. *S'éla*, ojk v k.o. Pomelec.

Krajevno ime je nastalo z onimizacijo občnega imena *sélo* 'vas' v množinski obliki. Prilastek *Gorenja* je prejela vas v urbarskih virih zato, da so jo razlikovali od *Sel pri Volčah*, ki so spadala v isto tolminsko gospodstvo (1377 *villa de Scella inferiori*, 1515 *Sellich*, 1523 *Sell*, 1598 *Vndter Sella*, ok. 1600 *Dolegna Sella*). Na Tolminskem in Kobariškem ta leksem pogosto nastopa v krajevnih imenih: *Sela pri Volčah*, *Staro selo* (nar. *Staro sedlò*), *Sedlò*. Gl. tudi ime zaselka ⇒ *Selc*.

SELC, v virih 1263 *Selza*, *Sella*, 1282 *Selz*, 1300 *Selse*, *Selz*, 1335 *in villa seu territorio que dicitur Celsa*, 1377 *villa de Scelça*, 1566 *Seuza*, 1598 *Scheutz*, 1606 *Seütza*, 1624 *Soütza*, ok. 1775 *Seuza*, 1780 *Sellishe*, 1885 *Selce*, 1918 *Selce*, 1951 *Sele*, 1968 *Selc*. Sodobne imenske oblike so: *Sélc* [Seuč], -a m. sg., v *Sélcu*, *sélški*, *Sélčani*, zas. vasi ⇒ *Bukovo* v k.o. Bukovo.

Ime *Selc* se je prvotno glasilo **Selca*, današnja oblika je najverjetneje nastala s flektivno derivacijo iz rodilniške oblike (*iz Selc*) (Torkar 2008: 414). Ime je nastalo z onimizacijo apel. *selce* v množinski obliki, kar je manjšalnica od *selo* in pomeni 'majhna naselbina'.

SKRILE, v virih 28.XII.1674 *Barth. Gollia de Scrilla* (LBap I Podm), 1822 *U Dollini*, ok. 1900 *na Škriljah* (SA Podm), 1962 *Na Skrilih*, tudi *na Škrilih* (Mikuž 30: 4, 5), TTN5 *Skrile*. Sodobne nar. imenske oblike so: *Skrile*, *Skril* f. pl., *na Skrilih*, prid. ni izpričan, *Skrláni*, led. i. in zas. vasi ⇒ *Klavže* v k.o. Podmelec.

Ime je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Skríle*, slednje pa z onimizacijo množinske oblike nar. apelativa *skrila* 'kamnita plošča' (SSKJ) < psl. **skridla* (Bezljaj 1961: 245, Furlan v Bezljaj III: 249). Prim. kr. i. *Skríle*, it. *Canalutto* v o. Tovorjana v Benečiji in *Skriljévo*, it. *Scrio* v o. Dolenje v Brdih (1327 *Scrilgau*) (Cinausero Hofer, Dentesano 2011: 841), *Skríle*, nar. *Skrilica*, nem. *Grailitz* v o. Teholica ob Vrbskem jezeru (Kranzmayer 1958: 90), *Skrilje* v o. Ig (1385 *Greyll*) in v o. Metlika (1463 *Skriell*), *Skróvnik* v o. Sevnica (1332 *Skrillnich*, 1825 *Skrounig*), *Škrilj* v o. Kočevje (1574 *Undter Schgril*), *Škriljévo* v o. Šentrupert (1163 *Criloug*), *Škrlovíca* v o. Velike Lašče (1505 *Skirlawitz*).

SLAP OB IDRIJCI, v virih 1377 *villa de Slapo*, 1515 *am Slapp*, 1523 *Supp Slapp*, 1591 *Slap*, 1598 *Schláp*, ok. 1600 in 1648 *Slap*, 1624 *Slap*, *Naflapene Idríe*, *Naflapu*, 1780 *Slab*, 1822 *Slap*. Z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle poimenovanje *Slappe d'Idria* (Bednarik 1932: 211). Od 1955 se naselje imenuje *Slap ob Idrijci* (Pregled sprememb naselij 1992: 72). Sodobne imenske oblike so: *Sláp*, -a m. sg., *na Slápu*, *slápski*, *Slapljáni*, ojk v k.o. Slap.

Ime *Slap* je nastalo z onimizacijo apel. *slap* v pomenu 'prag, brzica', ker Idrijca na tem delu teče čez pragove (Badjura 1953: 243, Badjura 1963: 165, Furlan v Bezljaj III: 255, Snoj 2009: 379). V Sloveniji je več krajev z imeni *Slap* in *Slape*, najstarejše so *Slape*, zas. Griča pri Klevevžu, 1215 *in villa que dicitur Zlab*, in *Slap pri Vipavi*, 1223 *in villa que vocatur Zlap* (Kos Gr. V: 131, 192).

SLATNE, v virih 1822 mtn *Slatna*, 1968 *Slátne*, TTN5 *Slatne*. Sodobne imenske oblike so: *Slátne*, *Sláten* f. pl., v *Slátnah*, *slátnarski*, *Slátnarji*, zas. vasi ⇒ *Temljine* v k.o. Kneža.

Ime zaselka *Slátne* je nastalo s tranonimizacijo iz enakega ledinskega imena, ki je nastalo z onimizacijo množinske oblike nar. apelativa **slatna*, nastalega z vokalno redukcijo iz prvotnega **slatina*. Glede na to, da se poimenovanje nanaša na močvirnato območje, bujno poraslo z rastlinjem, je upravičeno domnevati, da se je v tolminskem

narečnem apelativu **slatna* oz. ustreznem mikrotoponimu ohranil pomen 'močvirje' oz. 'zaraščeno močvirnato področje', izpričan v nekaterih drugih slovanskih jezikih (Furlan v Bezljaj III: 256). V številnih drugih slovenskih mikrotoponimih, hidronimih, toponimih in oronimih *Slatina*, *Slatna*, *Slatno*, *Slatnik*, *Slatenik* se zlasti v vzhodni Sloveniji ohranja apelativ *slatina* v pomenu 'kisla, mineralna voda oz. njen izvir' (Bezljaj 1961: 189, Snoj 2009: 379–380).

SLEME, v virih 1822 *Slime*, 1894 in 1918 *Sleme*, 1968 *Sléme*, TTN5 *Sleme*. Sodobne imenske oblike so: *Sléme*, *-ena*, n. sg., v *Slémenu*, *slémenski*, *Slémarji*, nar. *Slíme*, *-en*, n. pl., *u Slímeh/Slímenih*, *slímenšč*, *Slímerji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Prapetno Brdo* v k.o. Prapetno Brdo.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz gorskega imena **Sleme*, slednje pa iz apelativa *sléme* 'strešnemu slemenu podobna priostrenost gorskega grebena ali hrbta' (Badjura 1953: 79). Ime se pogosto pojavlja v slovenski oronimiji, iz njega so izpeljani tudi priimki *Slemenšek* (319 oseb), *Slemenik* (100), *Slemenjak* (69) in *Slemc* (50). Ime *Slíme* je v narečju občuteno kot množinsko, v mestniku pa se kaže nihanje med oblikama za ženski in srednji spol.

SNEBIŠČE, v virih 1591 *rut detto stanouifchia*, 1624 *stanouifchio* (rovtarska kmetija na območju Šentviške Gore), 1822 *Snebishzhe* (k.o. Šentviška Gora), ok. 1870 v *Snebiščeh* (SA ŠG II), 1968 *Snebišče*, TTN5 *Snebišče*, 2007 v *Sneviščih* (Terpin 2007: 155). Sodobne imenske oblike so: *Snebišče*, *Snebišč* n. pl., v *Sneviščih*, *snebiški*, *Snebiščarji*, nar. *u Snebiščeh* (Ustni vir 6), v *Sneviščih* (Terpin 2007: 155), zas. vasi ⇒ *Šentviška Gora* v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka je nastalo v narečnem razvoju iz starejše oblike **Stanovišče* z onimizacijo apel. *stanovišče* 'prebivališče' z vokalno redukcijo, opustitvijo zapornika *-t-* in nar. premeno *v > b* pred sprednjim samoglasnikom, prim. tpn *Stanovišče* pri Breginju, nar. *Snobišča*, *snobiški*, *Snobčani* (KLS 1: 422), 1624 *Stänovischtze*, 1654 *Stanauische*, 1818 *Sanoviszhe*. Ime je v mlajšem narečnem razvoju prejelo množinsko obliko. Glede glasovnega razvoja prim. tpn *Snovik* v Tuhinju, še 1730 *Stanovnik*, 1843 *Stanovik*.

SOPOTNICA, v virih 1624 *Sapotnizi*, 10.XII.1665 *Thomas f.l. Georgy Jecfche Vsa-potnizi* (LBap I Podm), 4.VI.1677 *Marg. f.l. Gregor. Repik de Sapotniza* (prav tam), ok. 1775 *Sapatniza*, 1822 *Na Ruth*, 1968 in TTN5 *Sopotnica*. Sodobne imenske oblike so: *Sopotnica*, *-e* f. sg., v *Sopotnici*, *sopotniški*, *Sopotnikarji*, ime potoka in zaselka vasi ⇒ *Klavže* v k.o. Podmelec.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Sopotnica*, slednje pa je poenobesedeno iz zveze **sopotna voda*, ki vsebuje nar. apelativ *sopot* 'slap' (Plet. II: 536, Pintar 1914, 499, Bezljaj 1961: 207, Snoj 2009: 389). »Ime sopot označuje sopihanje, žuborenje, šumenje brzečih, v mnogo curkov razdeljenih skakljajočih potokov po tesni kamnitni, razkopani debri, grapi ali položnejših tesnicah« (Badjura 1953: 241). Apel. *sopot* je nastal iz glagola *sopsti* z razvojem nomen actionis 'puhanje' → nomen loci 'kraj

puhanja' (Furlan v Bezljaj III: 291). Ime se pogosto pojavlja pri južnih in zahodnih Slovanih, prim. ojk *Sopotnica* pri Škofji Loki (1500 *Sopotnitz*), *Sópota*, pritok Save pri Radečah, *Sopotnica*, potok in del Slovenjega Plajberka na Koroškem (1253 *Sopotniz*), ojk *Sópote* (do 1995) v o. Podčetrtek, ojk *Сопотница* v Srbiji, ob reki, znani po svojih slapovih (Loma 2020), samostan *Conoňanu* v Srbiji (1314–1316 *Conome*), kjer se je ime prvotno nanašalo na izvir Raške (Loma 2013: 204), *Sopot* na Poljskem (1283 *Sopoth*), kjer se razlaga iz apel. *sopot* 'vodni curek, izvir' (Malec 2003: 225).

STOPEC, v virih 1377 *villa de Stopiz*, 1515 *Stopiz*, 1523 *Stapitz gehert unnder die supp Modrea*, 1535 *Stopiz*, 1566 *Stoipiz*, 1591, 1594 in 1598 *Stopiz*, 1606 in 1624 *Stopitz*, 1648 *Stopiz*, 1780 *Stopz*, FK 1822 *Stopiz* (k.o. Sv. Lucija), 1879 *Stopice* (Erjavec 1879: 142). Obliko *Stopec* sta uporabljala tudi pisatelja Ivan Pregelj (Tolminci) (Spletni vir 7) in Ciril Kosmač (Pomladni dan) (Spletni vir 8). Sodobne imenske oblike so: *Stópec*, *-pca* m. sg., *na Stópcu*, *stopčánski*, *Stopčáni* (Ustni vir 10), nar. *St^oópc*, *st^oopčájnsk*, *St^oopčáni* (Mikuž 7–8, listek), zas. Bače pri Modreju (⇒ *Bača pri Podbrdu*, *Bača pri Modreju*) v k.o. Most na Soči.

Vas leži na planoti nad Idrijco med Mostom na Soči in Bačo pri Modreju, je starejša od Bače pri Modreju, še leta 1594 pa je obsegala tudi območje Mosta na Soči (Nazzi 2008: 231), ki se je kot naselbina pojavil šele v 17. stol. (Torkar 2017b: 130). Ime *Stopec* je verjetno nastalo s transnimizacijo iz ledinskega imena, ki se je, sodeč po katastrskem zemljevidu iz l. 1822, nanašalo na polje oz. sklenjene progaste njive nad Idrijco. Motivacija za njegov nastanek ni popolnoma jasna. Če je izpeljano iz podstave *stópa* 'posoda in bat za phanje žit' < psl. **stopa*, tako kot v tpn *Stopnik*, *Stopno*, je ime *Stopec* < psl. **stopьць* prvotno pomenilo '(obdelan) svet, ob katerem so s stopami phali žita'. Vendar so na Pečinah v zaselku ⇒ *Kal* izpričani mtn *Pod Stopom* (travnik in njiva) in *Nad Stopom* (njiva) (Mikuž 33), kar kaže na obstoj imenske oblike **Stop*. To ime je morda nastalo z onimizacijo neohranjenega sln. apel. **stop* < **stopь* v domnevnom pomenu 'stopnica' iz glagola **stopiti*. Glede na to, da leži *Stopec* na planoti, ki je videti kot nekakšna stopnica ali terasa nad dolino Idrijce, se zdi takšna motivacija imena mogoča. Ime *Stopec* < psl. **stopьць* je v tem primeru pomenilo '(obdelan) svet na terasi'.

Z motivacijskega vidika se zdi vabljiva tudi možnost izvajanja imena *Stopec* iz apelativa **stolp* 'drog, steber' < psl. **stьlpь* (Snoj v Bezljaj III: 320), vendar v pozabljenem pomenu, še izpričanem v stsrb. *стльнь*, srb. nar. *смын* (Hercegovina, Črna gora) 'kmetijska parcela, zlasti njiva progaste oblike', rus. nar. *столн*, *столб* 'isto' < psl. **stьlpь*/**stьlbь* 'steber' (Loma 2015: 445). Toda historični zapisi in dejstvo, da se je *-ol-* v tolminskem narečju razvil v *-u-* (prim. ojk ⇒ *Hum* in ⇒ *Kuk*), govorijo proti takšni možnosti razlage.

Prim. tpn *Stopče* pri Grobelnem v o. Šentjur¹²¹ in tpn *Stopiče* pri Novem mestu¹²², ki se zdita patronimični izpeljanki na *-ec* oz. *-ič* iz podstave **Stopa* ali **Stop* in sta

¹²¹ 1318 *ze Stobze*, 1421 *zu Stapps*, 1436 *Stops*, 1447 *Stopze*, *Stopcze*, ok. 1480 *Stopse*, 1780 *Stopitshe*, 1872 *Stopce*, 1883 *Stopze*, 1894 *Stopče*.

¹²² 1581 *Stoppiz*, 1780 *Stopitsch*, 1846 *Stopizhe*, 1874 *Stopiče*.

torej prvotno označevali prebivalce. Ta dva tpn rekonstruiramo kot **Stopoci* ali **Stopiči*, oblike *Stopce*, *Stopče*, *Stopiče* so nastale s flektivno derivacijo, namreč prevrednotenjem smernega tožilnika v imenovalnik množine.¹²³

STOPNIK, v virih prvič na jožefinskem vojaškem zemljevidu 1780 kot vodno ime *Stapniz Grapa* in *Strapniz Krapa*, na vojaškem zemljevidu 1806–1869 naselje *Stopenk*, FK 1822 (k.o. Šebrelje) vodno ime *Torrente Stopnig*, naselje *Stopenz* (Spletni vir 3), na vojaškem zemljevidu 1869–1887 pa naselje *Stopnik* in vodno ime *Stopnica Bach*, 1885 in 1951 *Stopnik*. Vodno ime je komaj še ohranjeno v obliki *Stopnica* (Terpin 1998: 28),¹²⁴ domačini uporabljajo kar ime *Grapa* (ustni vir 2).¹²⁵ Sodobne imenske oblike so: *Stópnik*, -a m. sg., v *Stópniku*, *stópnikarski*, *Stópnikarji*, hdn in ojk v k.o. Šentviška Gora in k.o. Šebrelje.

Očitno je *Stopnik* prvotno vodno ime (pripona *-nik* se nanaša na *potok*) s sinonimno varianto *Stopnica* (pripona *-nica* se nanaša na *grapa*), krajevno ime pa je nastalo s transonimizacijo. Ime je izpeljano iz podstave *stopa* 'lesena ali kamnita posoda in bat, s katerim s tolčenjem odstranjujejo trši ovoj zrn ajde, ječmena ali prosa in je osnovni sestavni del mlina' (SEL 2004: 583) < psl. **stopa* (Bezljaj 1961: 222, Snoj v Bezljaj III: 321). V Krajevnem imeniku (SOR) 1885 je vas *Stopnik* z 29 hišami in 212 prebivalci našeta v okviru Šentviške Gore. Rutar 1882 imena *Stopnik* ne omenja.

Iz podstave **Stopa* so nastala tudi kr. i. *Stopnik* (v o. Vransko), *Stope* pri Velikih Laščah, *Stopno* (v o. Škocjan in v o. Slovenska Bistrica), *Stoperce* (Torkar 2015: 162), srb. in hrv. tpn *Stupna*, *Stupnica*, *Stupnik*, *Stupno* (Imenik 1951: 569), češ. tpn *Stoupec*, *Stoupno*, *Stuparovice*, *Stupčice*, *Stupice*, *Stupna*, *Stupno* (Profous IV: 176, 224–225).

STRŽIŠČE, v virih 1310 *Tradisca*, 1346 *Tradischa*, 1377 *Trasisga*, 1515 *Tradischk*, 1523 *Tradisch im Gerewt*, 1535 *Stresiza*, 1598 *Tersiskha*, 1648 *Stresisze*, 1654 *Sterschische*, 1677 *Trisischie*, *Stresischie*, 1751 *Stersishe*, 1755 *Stersischa*, 1756 *Ostersisgieg*, ok. 1775 *Stershiszha*, 1780 *Stershishza*, 1794 *Stercisghie*, 1822 *Stersisze*, 1870 *Steržišče*, 1889 *Stržišče*, z odlokom 29.III.1923 so it. oblasti uvedle umetno poimenovanje *Sant' Osvaldo* (Bednarik 1932: 212), soriško- in rutarskonem. *Terdischke* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 159). Sodobne imenske oblike so: *Stržišče*, *Stržišč* f. pl., v *Stržiščah*, *stržiškarski*, *Stržiškarji*, nar. *u Stržiščeh*, *u Strdiščeh*, *u Stržiškah*, *strdiškarsk*, *Strdiškarji*, ojk v k.o. Stržišče.

Krajevno ime je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega, to pa z onimizacijo občnega imena *stražišče* 'kraj, kjer se straži' < psl. **storžišče*. V stsrb. listinah se večkrat navaja izraz *сmpажцуиme* za kraj, kjer so stalno ali občasno stražarili ob poteh ali nenaseljenih gorah (Loma 2013: 209). Ime so tirolski priseljenci ok. 1250 prevzeli

¹²³ Snoj (2009: 396) ju izvaja iz **Stopičane*, kar se glede na historične zapise ne zdi verjetno.

¹²⁴ Pod hišo *Na Pstat* (Stopnik 33, že od 1970 le vikend) je izvir *Stopnice*, na kateri je bil mlin za žito, 1990 že porušen.

¹²⁵ V sušnih poletjih voda v potoku presahne, saj so ugotovili, da je v zgornjem toku v novejšem času del vode našel drugo pot. Na potoku je bilo včasih več mlinov, kamor so nosili mlet tudi iz Šebrelj.

od slovenskih staroselcev in ga glasovno prilagodili svojemu tirolskemu narečju tako, da so opustili vzglasni *s-* in substituirali slovenski *ž* s tirolskim *d*, slovenski glasovni sklop *-šč-* pa s svojim *-šk-*, v pisavi pač *-schk-* (Lessiak 1922: 10). Z redukcijo nenaglašene *a* ob *r* se je iz *Straž-* razvila oblika *Strž-* (prim. tpn *Stržišče* pri Sevnici), zaradi analogije s sosednjimi *Znojilami* (⇒ *Znojile*) ali zaradi napačnega razumevanja imena kot ženskega zaradi slabše kompetence v slovenščini je bila v narečju privzeta množinska oblika imena. Trditev, da ime pomeni ‘Stelle mit Baumstrünken’, torej ‘območje z drevesnimi štori’, je vsekakor zmotna (Kranzmayer, Lessiak 1983: 159). V nasprotju s tem tpn *Stražišče* (nar. *Stražiše*) pri Kranju ni doživel niti redukcije *a*-ja niti pluralizacije, izpričan pa je že leta 1002 kot *Strasista* (Kos 1975: 379, Spletni vir 4). Prim. tpn *Stržišče* v o. Sevnica, 1309 in *Superiori Straesis*, in *Straesis Inferiori* (Blaznik II: 349), *Stražišče* v o. Cerknica (1260 *Wartenperg*), *Stražišče* v o. Ravne na Koroškem, *Postržišče* pri Vetrinju na Koroškem (< **Podstražišče*), nem. *Straschitz*, na ponemčenem Koroškem *Trasischk*, 1352 *Trasischge* (Lessiak 1922: 10, 20, Kranzmayer 1958: 215, 225), *Stražište* v Bosni in Hercegovini (Imenik 1951: 565), stsrb. tpn *Стражиште* nekje na gori Čakor, omenjen v Banjski hrisovolji 1316 (Loma 2013: 209), štirje kraji z imenom *Stražišče* na Češkem (Profous IV: 192) in *Stražisko* na Moravskem (1446 *castrum Grumberg alias Strazisstye*, Hosák, Šrámek II: 499), *Старожыцце* v orlovski in smolenski oblasti v Rusiji (Spletni vir 22) ter *Старожыца* v minski oblasti v Belorusiji (Spletni vir 23). Trditev, da imena z osnovo *straž-* pogosto označujejo gore, na katerih so v času turških vpadov kurili kresove (Snoj 2009: 398), ni utemeljena, saj so ta imena praviloma izpričana še iz predturških časov (Kos 1975: 578, Spletni vir 4).

SVINAČE, v virih 1591 *Per corite Sasfignazzi*, ok. 1770 v *svinazach* (SA ŠG I), 1822 *Svinazhe* (k.o. Šentviška Gora), ok. 1870 v *Svenačeh* (SA ŠG II), 1968 *Svináče*. Sodobne imenske oblike so: *Svináče*, *Svináč* f. pl., v *Svináčah*, *Svináčani*, prid. oblika ni izpričana, nar. *u Sūenéčeh* (Ustni vir 9), *u Sūináčeh* (Ustni vir 6), *Sūináčeni*, zas. vasi ⇒ *Bukovski Vrh* v k.o. Bukovski Vrh, prvotno k.o. Bukovo (KLS 1: 399), tudi zas. vasi ⇒ *Gorski Vrh* v k.o. Šentviška Gora (TTN5).

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena, to pa z onimizacijo množinske tožilniške oblike apel. *svinják* ‘svinjski hlev’, kar je v nar. razvoju zaradi nar. palatalizacije *k > č* pred prednjimi vokali in otrditvijo *nj > n* dalo obliko *Svináče*. Ime zaselka je torej nastalo s prevrednotenjem smernega tožilnika množine v imenovalnik množine, torej flektivno derivacijo, prim. podoben pojav pri tpn ⇒ *Loje*.

ŠČURA, v virih 1885 *Sčurar*, 1894 *Ščura*, 1901 *Ščurar* (SA GT), 1918 *Ščura* (dve hiši), 1968 *Ščúra*, TTN5 *Ščura*. Sodobne imenske oblike so: *Ščúra*, *-e* f. sg., v *Ščúri*, *ščúrarski*, *Ščúrarji* (Ustni vir 11), zas. Gorenje Trebuše (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) v k.o. Trebuša.

Ime zaselka je verjetno nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena **Ščura*. Osnova **ščur-* je znana v vseh slovanskih jezikih. Psl. **ščúrъ* je verjetno označevalo neko žuželko, besedo navadno povezujejo s prid. **ščúrъ*, srb. in hrv. *štūr* ‘izsušen, jalov,

prazen (o žitu)', hrv. čakavsko *šćur* 'zakrnel v rasti (o otroku)', mak. *umyp* 'prazen, suh' (Snoj v Bezljaj IV: 26). Ledinsko ime *Šćura* je morda označevalo slabo rodovitno zemljo. Prim. hdn *Šćurnik* v Dolenji Trebuši (TTN5), orn *Šćur* v Kalu nad Kanalom (1968, TTN5), medtem ko je ime izvira *Šćurek* v Hrušici, o. Ilirska Bistrica (TTN5) morebiti v etimološki povezavi z nar. leksemom *curek* 'studeneč' (Furlan v Bezljaj IV: 126).

ŠENTVIŠKA GORA, kratko tudi *Gora*, je v živem ljudskem jeziku poimenovanje celotne Šentviške planote, v virih pa se vse do 18. stoletja navaja kot poimenovanje župnije in dekanije (upravne enote tolminskega gospostva), 1192 (posredno prek cerkve) *ecclesia s. Viti cum capellis suis*, 1306 (posredno prek župnije) *plebe Sancti Viti*, 1356 (prek cerkve) *ecclesia S. Viti*, 1377 (prek dekanije) *decania monti sancti Viti*, 1515 (prek župnika) *pharrer auff Sant Veizberg*. Ime Šentviška Gora se začenja nanašati na vas, kjer stoji cerkev sv. Vida in je bila sedež enega od gosposočinskih uradov (do 1848) in župnije, šele v virih 1598 (prek župe) *Sup St. Veits Perg*, 1624 *St. Veithsperg*, 1648 *S.to Vito*, 1755 *Monte Sancti Viti*, 1756 *St. Vitto*, 1780 *San Viska Gora oder Veitsberg*, 1818 *Monte S. Vito, S.t Vittenberg*, 1822 *St. Veitsberg*, 1885 *Sv. Viška gora, St. Viška gora*, 1918 *Svetoviška Gora*, 1951 *Šentviška Gora*. V virih 14.–17. stol. se za to naselje uporablja ime ⇒ **Bizika*, tudi v matičnih knjigah 17. stol. je zanj izpričana samo oblika *Bisichia*, medtem ko *Monte S. Viti* nastopa le kot ime celotne župnije. Pojav, ko se poimenovanje širšega območja prenese na osrednje naselje tega območja, je sicer znan. Najbližji primer je (*Nemški*) *Rut*, ki je od 13. do 18. stol. pomenil celotno območje zgornje Baške doline s trinajstimi naselji, nastalimi na ozemlju tirolske kolonizacije, v 18. stol. pa se je to ime preneslo na osrednje naselje, dotlej imenovano *Koritnica*, tudi *Nemška Koritnica* (⇒ *Rut*). Podoben prehod zasledimo tudi pri imenih *Bled* (*Grad*), *Cerknica* (*Gorenja vas*), *Kanal* (*Dolenja vas*), *Ig* (*Studeneč*) itd. Sodobne imenske oblike so: *Šentviška Gôra*, -e -e f. sg., na *Šentviški Gôri*, *gôrski*, *Gorjâni*, nar. (*Šembiška Gûra*, na (*Šembišč*) *Gâr*, *gôrsk*, *Garjân*, ojk v k.o. Šentviška Gora).

Dvobesedno krajevno ime je nastalo postopoma v 17. stol. s transonimizacijo iz enakega pokrajinskega imena. Pridevniški prilastek *Šentviška* je nastal iz nesklonljivega prid. *šent* in svetniškega imena *Vid*, prevzetega prek stvn. imenske oblike *Vid* iz vulgarnolat. *Vidu*, nastalega iz lat. *Vitus* (Kranzmayer 1958: 187). Drugi del imena je nastal z onimizacijo apel. *gora* v pomenu 'planota'. Beseda *planota* je novoknjižna tvorjenka (Plet. II: 48), ki je v 20. stol. popolnoma izpodrinila ljudskogeografski izraz *gora*, prim. *Banjška*, *Bloška*, *Trnovska planota*. Gl. tudi ojk ⇒ **Bizika* in ⇒ *Gorski Vrh*.

TEMLJINE, v virih 1377 *villa de Telmino*, *villa de Telmine*, 1515 *Tulminih*, 1523 *Tumblinckh in die supp Graffenpach gehörig*, 1535 *Tulmin*, 1566, 1591, 1598, ok. 1600 *Tamlin*, 1624 *Tamlin gehört vnder Chnejšfche Supp*, 1648 *Tamlin*, 17.III.1665 *de Tulmineh*, 19.II.1667 *ex Stlumin*, 8.XII.1669 *de Tulmine* (LBap I Podm), ok. 1775 *Tamlina*, 1780 *Tulmina*, *Tumlina*, 1822 *Tumlina*, 1885 *Temline*, 1894 *Temljine*. Sodobne imenske oblike so: *Temljîne*, *Temljín* f. pl., na *Temljínah*, *temljânski*, *Temljâni* (prim. podobno tvorjenost imenske družine pri tpn ⇒ *Péčine*: na *Péčinah*, *pečânski*, *Pečâni*),

ojk v k.o. Kneža. Na sosednjem Grahovem (⇒ *Grahovo ob Bači*) še poznajo tudi oblike z metatezo *-ml-* → *-lm-* *Telmine*, na *Telmineh*.

Temljine so vas v neposredni sosesčini nekdanjega Nemškega Ruta (⇒ *Rut*), območja, ki so ga malo pred letom 1250 naselili tirolski kolonisti iz Innichna (Kos 1948: 17). Krajevno ime *Temljine* je Kelemina (1951: 180) zaradi določene podobnosti srednjeveških historičnih zapisov povezoval s tpn *Tolmin* in ga s tem uvrščal v substratno plast.

Temljine je prvi skušal konkretnje besedotvorno razčleniti Snój (2009: 424). O tem imenu sicer pravi, da je nejasno in da se je, sodeč po najstarejših zapisih, razvilo iz sg. **Tьlml'ina* ali **Tьlml'ina*, kar verjetno izvira iz svojilnega prid. **Tьlml'ь* oz. *Tьlml'ь* k nekemu neznanemu os. i. Snój rekonstruira os. i. **Tьlmlъ*, za katerega domneva, da je prevzeto iz rom. **Tolomeius* (iz lat. *Ptolomaeus*), v katerem je drugi *o* odpadel po sinkopi. Prvotno slovansko **Tьlml'a vьsьb* naj bi po univerbizaciji dalo **Tьlml'ina*, v rednem glasovnem razvoju **Teml'ina*, pozneje množinsko *Temljine*. Pri tej rekonstrukciji se naslanja na svojo razlago tpn *Gameljne* pri Ljubljani, ki ga izvaja iz **Gamljina*, tega pa iz **Gamlja vas* k domnevno sln. atn **Gam*.

S spletno objavo srednjeveških in novoveških listin iz tolminske cerkvene zgodovine so postali dostopni številni novi podatki o posameznih osebnih imenih na Tolminskem iz tistega časa. V listini iz leta 1447 (Nazzi 2008: 332) sta tako omenjena domačina *Themuli et Jebaç de Rutis* (**Temel* in **Jebaç* iz Ruta). *Themulus* je polatinjeni zapis nem. imena *Thömel*, kar je nem. hpk od imena *Thomas* (Bahlow 1972: 88). Prim. še zapisa *Themle schneyder* za podložnika 1515 v vasi ⇒ *Znojile* (rihtarija Rut) in *Peter Themel* za isto osebo 1523 (gl. Priloga 7), vodno ime *Bazha oder Dehmel Bach* 1780 (Jožefinski zemljevidi 4: 230), priimek *Temlin* in že izumrle priimke *Temel*, *Temelj*, *Teml*, *Temle* (Bezljaj 1974: 634). Glede na prikazano besedotvorno razčlemba tpn *Temljine* in glede na stan. i. *Temljani* je povsem dopustno rekonstruirati to ime kot **Temljina*, kar je videti poenobesedeno iz **Temlja vas*, to pa izpeljano iz hpk **Temel*. Tpn *Temljine*, ne pa nujno tudi naselje samo, najbrž izvira iz druge polovice 13. stol., ko se je v Baški dolini (⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*) z doselitvijo Tirolcev opazno povečal nemški jezikovni vpliv (Torkar 2006a: 96). To je bil tudi sicer na Slovenskem čas, ko so nastajala hibridna krajevna imena, v katerih je podstava nem. antroponim, izpeljava pa slovenska, npr. *Gameljne*, *Pirniče*, *Vikrče*, *Pokrče*, *Žoprače*, *Ruperče*. Zapisi *Telmine* poleg *Temline* in tudi narečna raba izkazujejo nihanje med predpostavljeno prvotno obliko **Temljina* in metatezirano množinsko obliko **Teljmine*.

TILNIK, v virih 1624 na Dabru *Blafs Leban* [ima mlin na potoku] *Vtennizi*, ok. 1770 *Valentin Leban*, *rutharius in Tiunig*, 1822 *Tiunik*, potok *Tiunk*, ok. 1870 v *Tiuniku*, 1885 *Tivnik*, 1894 *Tilnik*, 1918 *Tilnik*, 1968 *Tilnik*, TTN5 *Tilnik*. Sodobne imenske oblike so: *Tilnik* [-u-], -a m. sg., v *Tilniku*, *tílniški*, *Tílnikarji*, nar. *Tiunk*, *tíunšč*,¹²⁶ *Tiunkarji*, zas. vasi ⇒ *Stopnik* v k.o. Šentviška Gora.

¹²⁶ *Tíunšč Frènce* je bil prototip Tantadruja, glavne osebe istoimenske novele Cirila Kosmača.

Ime zaselka je najverjetneje nastalo s transonimizacijo iz vodnega imena *Tilnik*. *Tilnik* se kljub drugačnemu mnenju Bezlaja (1961: 259) na slovenskem jezikovnem ozemlju večkrat pojavlja kot toponimična baza (Furlan 2005: 118). Ime najbrž ni nastalo kar z onimizacijo apel. *tilnik* 'zadnji del glave in vratu', pač pa z univerbizacijo imenske zveze **Tilni potok* s pripono *-ik*, najverjetneje v pomenu 'potok, ki teče z Gore (Šentviške planote) z njene tilne, hrbtna, težje dostopne strani'.

TREBUŠA, DOLENJA, GORENJA, v virih ok. 1480, 1493 *Trabussa*, 1491 *in der Trabusch*, 1515 *Jan in der Trebuz*, 1523 *Tribusch in die supp Praprot, in der Trebusch*, 1530 *mull in der Trebusch*, 1535 *Trebussa*, 1566 in 1591 *Tribusa*, 29.VII.1654 *Trebusha* (LBap I ŠG), 1693 *Trebusha*, 1744 *Tribufcha Fl.*, 1780 *Gegend Tribusha, Gegend Terboushe, Bach Tribusha, Bach Terboushe*, FK 1822 *Tribusse* (k.o. Prapetno brdo), *Tribussa* (k.o. Trebuša), 1885 *Tribuša*, 1894 *Dolenje Tribuša, Gorenja Tribuša*. Sodobne imenske oblike so: *Trebuša*, *-e f. sg.*, v *Trebuši*, *trebušarski*, *Trebušani*/*Trebušarji*, ojk v k.o. Prapetno Brdo in k.o. Trebuša.

Krajevno in pokrajinsko ime *Trebuša* je zaradi bogate asociativnosti nenehno predmet vseh mogočih ljubiteljskih razlag, čeprav je bilo v jezikoslovni literaturi nedvoumno razloženo – posredno – že pri Miklošiču (1860: 321, 1864: 65) in – neposredno – pri Bezlaju (1961: 271) in pri Snoju (2009: 438).

Ime *Trebuša* je s svojilno pripono **-jъ* izpeljano iz osebne imena **Trěbuhъ*, ki je hipokor. oblika enega od zloženih osebnih imen na *Treb-* < psl. **Terb-*: **Terbĕgostъ*, **Terbĕgojъ* (prim. kr. i. *Terbĕgovci*), **Terbovidъ* (prim. kr. i. *Trebija*) itd. Najlepše se to vidi iz historičnih zapisov za krajevno ime *Trebuška vas*, ki označuje zaselek Šmartnega pri Slovenj Gradcu: 1411 *Trebegotsch*, *Trebegotschach* (**Trebegošče* ← **Terbĕgostъ*), ok. 1480 *Tribusch*, 1780 *Trebuscha*.

Na enak način kot *Trebuša* so tvorjena še krajevna imena *Gorjuša* v o. Domžale (← **Gor'uhъ* ← **Gorislavъ*), *Dobruša* v o. Vodice (← **Dobruhъ* ← **Dobrogojъ*, **Dobroslavъ*), s pritaknjeno stanovniško pripono *-jane* pa *Gorjuše* in *Raduše* (← **Raduhъ* ← **Radoslavъ*, **Radigojъ*). Pač pa je *Trebuhinja*, ime zaselka vasi Brezen pri Vitanju, s historičnimi zapisi 1403/4 *Trebechin*, *Trebichin* itd., izpeljana iz osebnega imena **Terbuhъ* s pripono **-yn'i*, tako kot *Ljubinj*, *Mislinja*, *Hotinja vas* itd.

Snoj je bil sprva mnenja (Snoj v Bezlaj IV: 217), da je v zemljepisnih imenih težko razlikovati med osnovo iz glagola *trebiti* 'krčiti gozd' in tvorbami iz antroponimov **Terbĕgojъ* ipd. Pozneje (Snoj 2009: 434–438) se je pri večini etimologiziranih imen na *Treb-* začel odločneje nagibati v prid izantroponimskega izvora teh imen. Na podlagi pretresa slovenskih krajevnih imen na *Treb-* in primerjave z drugim slovanskim gradivom lahko dejansko z veliko gotovostjo trdimo, da velika večina izvira iz staroslovenskih antroponimov, npr. *Trbovlje*, *Trebče*, *Trabénče*, *Trebénče*, *Trebejljevo*, *Trebija*, *Trebinja*, *Trébljenje*, *Trabésinje*, *Trebéše*, *Trébnje*, *Terbĕgovci*, *Trpčáne*, *Tarbílj* idr. Podstava osebnih imen na *Treb-* je **terba* v pomenu 'žrtev, obred, daritev bogovom', kar je izpeljano iz glagola **terbiti* 'trebiti, čistiti, krčiti', zato je žrtvovanje mogoče razumeti kot »očiščevalno dejanje« (Toporov 1993: 57, Snaj v

Bezljaj IV: 217). Mnenje, ki ga navaja Rutar (1882: 22), da »pomeni Trebuša toliko kot kraj darovanja, očiščevanja«, je torej napačno, saj je iz besede *trēba* izpeljano že osebno, ne pa šele zemljepisno ime.

Zemljepisno ime *Trebuša* je nastalo kot pokrajinsko in ne kot naselbinsko ime. In *der Trabusch* l. 1491 še ni pomenilo naselja, pač pa obširno gozdnato območje v dolini skupaj z reko *Trebušo*, ki se danes imenuje *Trebušica*, nar. *Trebušca*. Glede poknjževanja nar. vodnih imen tipa *Trebušca* gl. tpn ⇒ *Idrija pri Bači* in ⇒ *Kneža*. Naselje v spodnjem, tolminskem, delu, se je pojavilo šele v začetku 16. stol. (Trpin 2001: 48), v zgornjem, goriškem, delu pa še pozneje.

Prilastka *Dolenja* in *Gorenja* sta se pojavila šele konec 19. stol. Ime *Trebuša* potemtakem lahko rekonstruiramo kot **Trebuša* (= **Trebuhova*) *dolina*. Nastalo je očitno nekoč globoko v srednjem veku in skupaj z imeni *Čepovan*, *Kanomlja*, *Blegoš*, *Lubnik*, ki so tipološko enakega nastanka, dokazuje, da so naši predniki onomastično osvojili celotno naše ozemlje, še preden so ga fizično gosteje poselili (Torkar 2010a: 18).

TRTNIK, v virih 1310 *Tretinich*, 1346 *Trentinich* (Rutar 1882: 221), 1377 *Tertinich*, 1515 *Thernickh*, 1523 *Dernikh im Gereyt*, 1535 *Tretnizza*, 1591 *Ternich*, 1598 *Thernig*, 1624 *Tratnikh*, 1633 *Tertnich*, 1648 *Tretnig*, 1654 *Thertnighk*, 1677 *Terinich*, 1756 *Terdnich*, 1780 *Terdnich*, *Terdnik*, 1794 *Tertnich*, 1822 *Tertnig*, 1858 *Tertnik*, 2.III.1864 *Trtnik* (RegMor II Podb). Sodobne imenske oblike so: *Trtnik*, -a m. sg., v *Trtniku*, *trtnikarski*, *Trtnikarji*, starejša prid. oblika *trtenski*, prim. mtn *Trtenska planina*, *Trtenski gozd*, ojk v k.o. Podbrdo.

Ime *Trtnik* je izpeljano iz apel. *trta* 'prožna šiba, ki se uporablja za vezanje, pletenje' oz. iz prid. oblike *trten* s pripono *-ik*, značilno za toponimske izpeljanke iz rastlinskih imen (*Svibnik*, *Dobnik*, *Vrbnik*, *Lipnik*, *Javornik*, *Vrsnik*, *Rakitnik*, *Hrastnik*, *Otavnik*, *Koprivnik*, *Breznik* idr.). Velik del teh izpeljank je zastopan tudi v priimkih, med njimi tudi *Trtnik* (292 oseb, od tega 246 v osrednjeslovenski regiji). *Trtnik* je torej dobil svoje ime po obilju šib, ki so rasle na tem območju (hribu, bregu) in so jih uporabljali za vezanje oz. pletenje. Ime so tirolski priseljenci ok. 1250 prevzeli od slovenskih staroselcev in so ga sprva nekoliko prilagodili svoji izreki (1523 *Dernikh im Gereyt*), vendar so se v procesu slovenizacije spet vrnil k prvotni imenski obliki.

TRUŠNA, v virih 1377 *villa de Trus*, 1515 posredno prek priimka *Jacob Truſnauitz supan* (župan župe Idrija pri Bači), 1822 h. i. *Truschner*, 1846 h. i. *Truſhnar* (SA Idr/B), 1957 h. i. *Trúšnar* in *pr Skoku na Trúšni* (Mikuž 11: 35). Sodobne imenske oblike so: *Trúšna*, -e f. sg., v *Trúšni*, *trúšnarski*, *Trúšnarji*, h. i. v vasi ⇒ *Idrija pri Bači*, k.o. Idrija pri Bači.

Nekdanje krajevno ime *Trušna* je verjetno nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena **Trušna*, ki je izpeljano s pripono **-bn-* iz že pozabljenega apel. **truš*, spomin na katerega se ohranja v apel. *trušje* 'senen drobir, suhljad' (Plet. II: 700). *Trušnje* je tudi ime vasi v beneški občini Dreka in je rabilo kot podstava za priimek *Trušnjak* (Zuanella 1997: 64, tudi Spletni vir 5), *Trušnje* pa so tudi osrednje naselje vasi Banjšice na Banjški planoti (KLS 1: 196). Izredno staro je krajevno ime *Trušnje* na Koroškem

v o. Velikovec, nem. *Trixen*, saj se omenja že 822 kot *Truhsna* in 895 kot *in loco qui vocatur Thrusental* (Kos Gr. II: 62, 234). Etimon imena *Trušna* je isti kot pri leksemu *trhel*, namreč **truh-/*tr̥h-* in je povezan s psl. glagolom **truti* 'drobiti, meti'; vzhodnoslovansko *mpyxа* pomeni 'zdrobljeno seno, seneni drob', iz česar je izpeljan rus. glagol *mpyxнyть* 'trohneti, sesipati se' (Fasmer IV: 111). Bezlaj je ime *Trušnja* izvajal iz slovanskega hipokoristika *Truš* oz. **Truhъ*, ki ga je vzporejal s starorus. atn *Трyxa* in *Трyшъ* (Bezljaj 1961: 276, Tupikov 1903: 403). Gl. tudi priimek ⇒ *Trušnovec*.

V GRAPEH, v virih 13.X.1754 *Ursula Sgaga de graba*, 6.VIII.1766 *Maria Novinz de grapis*, 8.X.1769 *Ursula Novinz ugrapoch* (LBap I Buk), 6.II.1787 *de Grapis comunitatis Jeseniza* (LCop I Buk), 1894 *V Grapi*, 1918 *V Grapah*. Sodobne imenske oblike so: *Grapé*, *Gráp* f. pl., v *Grapéh*, *gráparski*, *Gráparsi*, nar. *u gráp'éh*, *gróparski*, *grópari*, zas. vasi ⇒ *Zakojca*, danes imenovan *Zakojška grapa*, ker so ga l. 1953 pripojili k naselju *Zakojca*, prej pa zas. vasi *Jesenica* v k.o. *Jesenica*. H. i. *Grópar*, ki se nanaša na eno od hiš zaselka *V Grapeh*.

Ime zaselka je nastalo z onimizacijo ljudskogeografskega termina *grapa*, za katerega se je v tem primeru ustalila mestniška množinska oblika, izpričana že 1769. Gl. tudi tpn ⇒ *Grapa*, hrn ⇒ *Baška dolina*, tudi *Baška grapa*.

VODICE, v virih 1870 *na Vodica* (SA ŠG II), 1920 *Vodice*, 1968 *Vodíce*, TTN5 *Vodice*. Sodobne imenske oblike so: *Vodíce*, *Vodic* f. pl., *Na Vodica*, *vodiški*, *Vodičarji*, nar. *Udíce*, *na Udica*, *uadišč*, *Udičeri* (Ustni vir 6), zas. Šentviške Gore v k.o. Šentviška Gora.

Ime zaselka *Vodíce* je nastalo s transonimizacijo iz enakega vodnega imena, ki je nastalo z onimizacijo množinske oblike apelativa *vodica* 'studenec, potoček' (Badjura 1953: 230). Prim. vodni izvir *Na Vodica* v Zatoľminu (Čujec Stres, Stres 2008: 193), sedem krajev z imenom *Vodíce* v osrednji Sloveniji in na Celjskem (Bezljaj 1961: 304, Furlan v Bezljaj IV: 334–335), več toponimov *Vodice* na Hrvaškem in v Srbiji (Imenik 1951: 645–646), edninski toponim *Vodice* na Češkem (Profous IV: 591–592).

ZAGAČNIK, v virih 1968 *Zagáčnik*, TTN5 *Zagačnik*. Sodobne imenske oblike so: *Zagáčnik*, *-a* m. sg., v *Zagáčniku*, *zagáčnikarski*, *Zagáčnikarji*, zas. vasi ⇒ *Loje* v k.o. *Kneža*. *Zagačnik* je tudi zas. Dolenje Trebuše (⇒ *Trebuša*, *Dolenja*, *Gorenja*) v k.o. *Prapetno Brdo*, 1822 *Sagazhenkam*, 1857 *Za Gačnkam* (SA II DT).

Ime zaselka je nastalo iz predložne zveze za *Gačnikom*, pri čemer je *Gačnik* v Lojah očitno starejše poimenovanje potoka, ki mu danes rečejo *Zagačnikova grapa* (TTN5). Dalje gl. tpn ⇒ *Gačnik*.

ZAGOMILCA, v virih 1624 *Sagomiliza* (rovtarska kmetija na območju Ponikev), 1780 *Sa Gomilza*, 1822 tpn in mtn *Segamilza* (k.o. Ponikve), 1894 *Za Gomilco*, 1963 *za Gamilca* (Mikuž 32: 6), 1968 *Zagomilca*, TTN5 *Zagomilca*. Sodobne imenske

oblike so: *Zagomilca*, -e f. sg., v *Zagomilci*, *zagomilški*, *Zagomilčarji*, nar. za *Gamilca*, *zayamilšč*, *Zayamilčeri* (Mikuž 32: 6, 7, Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Ponikve* v k.o. *Ponikve*.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Zagomilca*, to pa s substantivizacijo predložne zveze za *Gomilco*, pri čemer se ime *Gomilca* najverjetneje nanaša na neko manjšo vzpetino, saj v bližini zasledimo ime njive na *Gamilc* (Mikuž 32: 7). Ime *Gomilca* je nastalo z onimizacijo apelativa *gomilica*, manjšalnica od *gomila* 'grič, kup zemlje' (< psl. nar. **gomyla*, sicer **mogyla*, Loma 2013: 60, ÈSSJa 19: 115).¹²⁷ Samostalniki *gomila* se pojavlja v številnih slovenskih krajevnih imenih, npr. *Gomila*, zaselek sosednje vasi ⇒ *Logaršče* (izpričan že 1377 kot ime kmetije *Gomilla*, 1822 pa tpn in mtn *Homila* v k.o. *Ponikve*), *Gomila* in *Gomilci* pri Destniku, *Gomila pri Kogu* (občina Ormož), *Gomila* pri Mirni, *Gomilica* pri Turnišču, *Gomilsko* pri Braslovčah, *Gamlitz* pri Lipnici na avstrijskem Štajerskem, izpričana že 1097–1105 kot *Gomilnitz* (Lochner v. Hüttenbach 2008: 56), *Gomiljani* v Bosni in Hercegovini (Imenik 1951: 197), *Mohelnice* in *Mohelno* na Moravskem (češka ustreznika za **Gomilnico* in **Gomilno*, Hosák, Šrámek II: 90, Čornejová 2009: 61), *Mogielnica*, *Mogilany*, *Mogilno*, *Mogila* na Poljskem (NMP VII: 210–212), *Могила*, *Могилів-Подільский* v Ukrajini (Lučyk 2014: 330) itd.

ZAGRIBOVCA, v virih 1579 *las sa griuouiza*, 1968 in TTN5 *Zagribovca*. Sodobne imenske oblike so: *Zagribovca*, -e f. sg., v *Zagribovci*, *zagribovški*, *Zagribovčani*, zas. vasi ⇒ *Temljine* v k.o. *Kneža*. SA Kn 1910 navaja h. i. *pri Zahribovcu*, kar je morda rezultat župnikove hiperkorektnosti.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Zagribovca*, prvotno **Zagrivovica*, to pa iz predložne zveze za **Grivovico*. Ime **Grivovica* ni več izpričano, tvorjeno pa je iz nar. samostalnika *griva* 'strmina, breg' s pripono -ov, ki tu izraža obilje (griv) in posamostalitveno pripono -ica. Domnevati smemo pomen 'senožet, ki je vsa v grivah'. Glede imenotvorja prim. tpn ⇒ *Podleskovca*.

ZAJTEL, v virih 1822 tpn, mtn in hdn *Zaitlerech*, 1872 tpn *Zajtler*, hdn *Zajtlerski potok*, 1968 *Zájtél*, TTN5 *Zajtél*, soriško- in rutarskonem. *žaitile*, *žaitl*, *žaitlar* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 144). Sodobne imenske oblike so: *Zájtél*, -tla m. sg., na *Zájtlu*, *zájtlerski*, *Zájtlarji*, nar. *Zájtł* (Rut) in *Žájtł* (Obloke, Hudajužna), -tlna, na *Zájtlnul* *Žájtlnu*, *zájtlersk/žájtlersk*, *Zájtlarji/Žájtlarji*, opuščeni zas. vasi ⇒ *Rut* v k.o. *Rut*.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Zájtél*, soriško- in rutarskonem. *žaitile*, *žaitl*, kar je manjšalnica od *žaite*, nvn. *Seite* 'stran, pobočje' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 144). Vodno ime *Zajtlerski potok*, ki se nanaša na levi pritok Koritnice, je nastalo z izpeljavo iz imena zaselka. Zaradi slekanja, značilnega za rutarski govor, se danes ime v Rutu izgovarja z vzglasnim z-, v bližnjih Oblokah in Hudajužni, ki slekanja

¹²⁷ Loma (prav tam) opozarja, da je oblika **gomyla* značilna ne le za sthrv. in sln. jezikovni prostor, temveč ima središnji status že v stsrb. jezikovnih spomenikih poleg oblike **mogyla*, ki ima obrobni status, za razliko od mak.-bolg. območja, ki pozna samo obliko **mogyla*.

ne poznata, pa z vzglasnim ž-. Prim. mtn *Holdržajta* [*holdržāite*] v Rutu (Kranzmayer, Lessiak 1983: 84), *Žajta* v Sorici (Kejžar - Kovačev 2013: 142), h. i. *Zajtel* v Spodnji Orlici pri Radljah (TTN5), h. i. *Zajtl* v Kaplji vasi pri Preboldu (TTN5), mtn *Šotfajte* v Saurisu, nem. jezikovnem otoku v Furlaniji (Lorenzoni 1938: 38).

ZAKOJCA, v virih 1591 *Sacosiza*, *Sa Cosiza*, 1624 *Sacosizem*, *Sacosizo*, 1628 *Sa Cosizam*, 1648 *Sacoiza*, 28.V.1751 *Sadcoiza* (LBap I Buk),¹²⁸ 1756 *Sacoiza*, 1780 *Sa Koiza*, 6.II.1787 *Sacoiza* (LCop I Buk), 1885 *Zakojca*. Sodobne imenske oblike so: *Zakójca*, -e f. sg., v *Zakójci*, *zakójški*, *Zakójčani*, kraj. pogov. *Za Kójco*, nar. *Zak^uójca*, ojk v k.o. Bukovo.

Ime je posamostaljena predložna zveza za *Kojco*, vendar v živem jeziku posamostalitev še vedno ni dokončno izpeljana. Naselje je nastalo v 16. stol. iz planine vasi Jesenica, ki leži na južni strani hriba ⇒ *Kojca*, zato je planina iz perspektive Jesenice ležala za *Kojco*. Zapisi za *Zakojco* iz 16. in 17. stol. so večinoma množinski, torej **Za Kojzicami*. Gl. tudi orn in ojk ⇒ *Kojca*.

ZAKRAJ, v virih 1299 *Sacray*, 1377 *villa de Sacry*, 1515 *Sakrey*, 1523 *Sakhray in die supp Wisitz gehörig*, 1566 *Sacrai*, 1598 *Sä Khräy*, ok. 1600, 1606, 1624 *Sacrai*, 1716 *Sakraye*, 1648, 1755 *Sacrai*, 1780 *Sa Krai*, 1822 *Sacria*, 1885 *Zakarja*, 1894 *Zakrije*, 1918 *Zakrije*, 1951 *Zakraj*. Sodobne imenske oblike so: *Zakrāj*, -āja m. sg., v *Zakrāju*, **zakrajjski*, **Zakrājci*, nar. *Zákrje*, -erij f. pl., v *Zákrjih*, *zákrski*, *Zákrci* (Ustni vir 6),¹²⁹ ojk v k.o. Šentviška Gora.

Krajevno ime je najprej nastalo z onimizacijo in posamostaljenjem predložne zveze za *krajem* v pomenu 'onkraj', namreč onkraj vasi – sedeža župe in župnije (Šentviška Gora). Prvotna imenska oblika se je naglašala **Zákraj*, v novejšem času, najpозneje v začetku 19. stol., je prišlo do pluralizacije imena (**Zákraje*), morda po analogiji z imeni ⇒ *Pečine*, ⇒ *Ponikve*, ⇒ *Logaršče*, vokalna redukcija pa je dala imenu današnjo narečno obliko *Zákrje*. Podobno so motivirani tudi ojk *Zakraj* v o. Cerknica, *Krajna Brda* v o. Sevnica, *Krajno Brdo* v o. Lukovica in *Krajna vas* v o. Sežana, kjer *kraj* pomeni 'rob vasi, naselja' (Merkù 2006a: 110), ime *Podkraj* pa nosi vsaj 10 vasi na slovenskem jezikovnem ozemlju (SKI 1985, Zdovc 2008).

ZALISEC, v virih 13.5.1749 *Sadlisiz* (LBap III Podm), ok. 1775 *Salisiz*, 1885 *Zalisc*, 1894 *Zalisc*. Sodobne imenske oblike so: *Zalísec*, -sca m. sg., v *Zaliscu*, *zališčarjski*, *Zališčarji*, nar. *Zalisc*, *Za Liscam*, zas. vasi ⇒ *Lisec* v k.o. Kneža.

Ime zaselka je nastalo s tranonimizacijo iz ledinskega imena *Zalísec*, to pa s posamostaljenjem predložne zveze za *Liscem*. Ime *Zalísec* je motivirano z lego za vzpetino *Lisec*. Gl. tudi orn in ojk ⇒ *Lisec*.

¹²⁸ V letih 1751–1754 je kaplan Luka Mrak pisal v krstno knjigo *Sadcoiza*, prej in pozneje pa *Sacoiza*.

¹²⁹ SKI 1985: 335 zmotno navaja edninsko ljudsko obliko ojkonima za mestnik (v Zakrju), medtem ko KLS 1: 430 navaja ljudsko obliko imena le v imenovalniku.

ZAPUŠNIK, v virih 1822 t^{pn} in mtn *Zapusnicom* (k.o. Ponikve), 1963 za *Púšňkam* (Mikuž 32: 3, 4), 1968 *Zapúšnik*, TTN5 *Zapušnik*. Sodobne imenske oblike so: *Zapúšnik*, -a m. sg., v *Zapúšniku*, *zapúšnikarski*, *Zapúšnikarji*, nar. za *Púšnkam*, *zapúšnikaršč*, *Zapúšnikarji* (Ustni vir 6), zas. vasi ⇒ *Ponikve* v k.o. Ponikve.

Ime zaselka je nastalo s substantivizacijo predložne zveze za *Pušnikom*. Ime *Zapušnik* je motivirano z lego za vzpetino *Pušnik*, ki leži nad Ponikvami in ga ne smemo zamenjati za ⇒ *Pušnik* na območju Bukovskega Vrha. V živem jeziku se uporabljajo le predložne oblike hišnih imen *T'ónčk* za *Púšňkam*, *Jermóu* za *Púšňkam*, *Selák pad Púšňkam* (Mikuž 32: 3–5). Dalje gl. ojk ⇒ *Pušnik*.

ZARAKOVEC, v virih 28.IX.1749 *Sadracoviz*, *Sadrocouiz* (LBap III Podm), 1752 *Sa racouzam*, *Saracouz*, *Sadgni racouz*, 1822 *Zarakuz*, 1885 za *Rakovcem* (SA Grahovo), 1894 *Zarakovec*. Sodobne imenske oblike so: *Zarákovec*, -vca m. sg., v *Zarákovcu*, *zarákovški*, *Zarákovčani*, nar. *Zarákuc*, *Za Rákucam*, *Zarákučeni*, zas. vasi ⇒ *Koritnica* v k.o. Grahovo.

Ime zaselka je nastalo s transonimizacijo iz ledinskega imena *Zarakovec*, to pa s posamostaljenjem predložne zveze za *Rakovcem*. Imeni *Rakovec* in *Zarakovec* sta izpričani na katastrskem zemljevidu iz leta 1822, vendar se ime *Rakovec* (*Rahuz*) nanaša na območje, ki leži na nasprotnem, levem bregu Bače, višje ob toku Bače navzgor, danes se imenuje *Brdo*, ime *Zarakovec* (*Zarakuz*) pa na nenaseljeno območje, ki leži na desnem bregu še višje ob toku navzgor. Tukajšnje ime *Rakovec* je, tako kot se to upravičeno domneva za zas. ⇒ *Rakovec* v Logarščah, nastalo s poenobesedenjem imena **Rakov potok*, ki je označevalo potok, bogat z raki, vendar iz razpoložljivih podatkov ni jasno, kateri potok je to bil. Ime *Zarakovec* je motivirano z lego za, *onstran* območja, imenovanega *Rakovec*. Gl. tudi ojk ⇒ *Rakovec*.

ZNOJILE, v virih 1377 *Vinchiberch*, 1515 *Winckhfell*, 1566 *Nogle*, 1628 *Noille*, 1633 *Snoille*, 1648 *Snoilech*, 1654 *Vsnoylle*, 1756 *Snoile*, ok. 1775 *Snoila*, 1780 *Snoilla oder Windfall*, 1822 *Snoile*, 1885 *Znojile*, soriško- in rutarskonem. *wimpfal*, nem. *Windfall*, in *Schnöle*, izg. *Žneile* (Kranzmayer, Lessiak 1983: 139), kar je le glasovno substituirano slovensko ime. Sodobne imenske oblike so: *Znojile*, *Znojil* f. pl., v *Znojilah*, *znojilski* [-u-], *Znojilčani* [-u-], nar. *Znêjle*, *Znêjl*, u *Znêjlah*, *zníušš* (tudi *znéušš*), *Zníučeni* (tudi *Znéučeni*), ojk v k.o. Stržišče.

Vas je 1377 izpričana z domnevno nemškim imenom v polatinjenem zapisu *Vinchiberch*, ki močno spominja na zapis 1274 *Vinchenberch* za grad *Vikumberg*, kasneje tudi *Fünfenberg*, ki je stal do leta 1361 na Žerjalskem vrhu pri Beki v o. Hrpelje-Kozina (Kos 1954: 41, Spletni vir 34). Če nemški zapis odraža originalno ime, je to s pomenom 'pet hribov' tipološko sorodno starejšemu nemškemu poimenovanju vasi ⇒ *Kuk*, ki leži na nasprotnem bregu grape Rovtarski potok, namreč *Sibeneck* 'sedem brd'. Lokalizacijo prej nerazrešenega imena *Vinchiberch* v tolminskem urbarju 1377 sta omogočila šele vira iz let 1515 in 1523 (Torkar 1994: 31). Drugo nemško ime *Windfall* se razlaga kot 'vetrolom' (Kranzmayer, Lessiak 1983: 177).

Slovensko ime se je najverjetneje ohranilo od redkih slovenskih domačinov iz časov pred tirolsko naselitvijo. Nastalo je s tranonimizacijo iz ledinskega imena **Znojilo*, slednje pa z onimizacijo apelativa **znojilo*, ki je označeval območje, izpostavljeno močni pripeki (Pintar 1911: 494). Nekdanji apelativ **znojilo* je nastal iz glagola *znojiti se* v pomenu 'sončiti se', ki je bil v 19. stol. izpričan v Vipavski in Soški dolini (Plet. II: 936). Že Pintar je ugotavljal, da se toponim *Znojile* pojavlja pretežno v množini in s feminizacijo sr. spola, podobno kot *Močile* (Pintar 1911: 496).

Na Slovenskem so poleg opisanega še štiri naselja *Znojile* (o. Kamnik, Zagorje ob Savi, Grosuplje in Sevnica), dva zaselka z enakim imenom (o. Lukovica in Sevnica), dva mtn – *Znojila* (o. Postojna), *Znojilo* (o. Kozje) in motivacijsko sorodno ime naselja *Ritoznoj* v o. Slovenska Bistrica (Furlan 2003–2004: 142), ki ima svojo popolno, samo glasovno ponemčeno, ustreznico *Retznei* na avstrijskem Štajerskem (Lochner v. Hüttenbach 2008: 76).

ŽABŽE, v virih 1377 *villa de Sabulçach*, 1535, 1566, 1591 *Sapulsach*, 1598 *Säpolfach*, ok. 1600 *Sapulsah*, 1624 *Sapolfach*, 1756 *Sabsag*, ok. 1775 *Sapushe*, 1780 *Shabsche*, 8.II.1786 *villa Schapsha* (LBap II Buk), 12.VIII.1805 *Sapushe*, 20.II.1810 *Schapusha* (LCop I Buk), 1.II.1883 *Žabše* (LCop II Buk), 1885 in 1894 *Zabče*, 1918 *Žabče*, 1968 *Žabže*. Sodobne imenske oblike so: *Žábže*, *Žábž* f. pl., v *Žábžah*, *žabžanski*, *Žabžani*, zas. vasi ⇒ *Bukovo* v k.o. Bukovo.

Historični zapisi nam omogočajo rekonstrukcijo imena in njegovega narečnega glasovnega razvoja iz prvotne oblike **Zapolže* ← **Zapolžane* ← **Zapълz-jane*. Krajevno ime je nastalo s tranonimizacijo iz stanovniškega imena **Zapolžane*, ki je označevalo 'prebivalce območja za **polzo(m)*'. Občno ime *polza* pomeni danes 'strmo pobočje, drča' (Plet. II: 135), vsekakor pa je, tako kot apel. *polž* 'mehkužec, navadno s hišico', v povezavi z glagolom *polzeti* 'počasi se premikati po nagnjeni površini' < psl. **pълzěti*. Oblika *Žabže* se je razvila prek oblik *Zapuže*, *Zapže* do oblike *Žapže* in naposled *Žabže*. Popolne vzporednice bukovskim *Žabžam* so krajevna imena *Zápuže* (ime se v Sloveniji pojavlja štirikrat: v o. Radovljica, o. Šentjernej, o. Kostel in o. Ribnica) in *Žápuže* (o. Ajdovščina), *Zapužane* v Dalmaciji, *Запoлжane* v Makedoniji in *Зануже* v Sandžaku (Imenik 1951). Iz iste podlage so nastala tudi slovenska krajevna imena *Povžane* (o. Hrpelje - Kozina), *Polže* (o. Vojnik), *Polžanska vas* (o. Šmarje pri Jelšah), *Vipolže* (o. Brda), *Prepuž* (o. Slovenska Bistrica), poleg tega pa tudi *Pólzela*, *Polzélo*, na Češkem *Plzeň*, na Poljskem *Pilzno* itd. O imenih *Vipolže* in *Zapuže* je večkrat pisal Bezlaj kot o dokaj starih imenih s številnimi paralelami v slovanskem svetu (Bezlaj 1967: 139).

10

POVZETEK

V raziskavi je obravnavanih 194 še prisotnih in 88 izumrlih vzhodnotolminskih priimkov ter imena 45 vzhodnotolminskih naselij in 82 njihovih zaselkov. Območje obravnave je omejeno na vzhodno Tolminsko in del Cerkljanske, obsega Baško dolino z Ljubinjem, Bukovo z Zakojco, Šentviško planoto s Policami, obe Trebuši, Slap ob Idrijci in Idrijo pri Bači. Po podatkih popisa prebivalstva leta 2002 je tod živelo 4471 ljudi.

Tolminska je spadala od 11. stoletja do l. 1420 v državnopравни okvir Oglejskega patriarha, ki je imel na tem ozemlju državno, zemljiškogospodsko in cerkveno oblast. L. 1420 je Tolminska prišla pod oblast Beneške republike, od 1509 do 1918 je bila v sestavu Avstrije, od 1918 do 1945 pa v sestavu Italije. L. 1377 je bil sestavljen najstarejši znani tolminski urbar, izjemno dragocen vir za ugotavljanje poselitvene zgodovine in historične onomastike. Tolminsko gospostvo je tedaj obsegalo celotne današnje občine Tolmin, Cerkno in Idrijo ter dele občine Kobarid.

Posebnost v zgodovini vzhodne Tolminske je mlajša kolonizacija zgornje doline Bače s stranskimi grapami in pobočji malo pred letom 1250, ko so bili tja naseljeni tirolski kmetje iz okolice Innichna. Nastalo je trinajst vasi, združenih v rihtarijo (občino) Nemški Rut: Rut, Grant, Obloke, Stržišče, Kal, Trtnik, Bača pri Podbrdu, Kuk, Znojile, Podbrdo, Petrovo Brdo, Hudajužna in Porezen. Naseljenci so dolga stoletja ohranjali svoje tirolsko narečje, naposled pa so se po daljšem obdobju dvojezičnosti poslovenili, zadnji šele v drugi polovici 19. stol.

Leta 1515 so kmetje na Tolminskem po zadušitvi punta morali za kazen plačevati poseben davek. S tem v zvezi je nastal poseben popis podložnikov po vaseh. Ta popis in pa urbar, ki je bil sestavljen l. 1523, predstavljata prvovrsten vir za imenoslovne raziskave. Popis in gradivo z množičnih zasliševanj podložnikov je uporabila že zgodovinarica Marija Verbič (1974). Urbar iz l. 1523 je v svojem magistrskem delu l. 2001 obdelal zgodovinar Drago Trpin, ki je tudi na novo prepisal podložniški seznam iz l. 1515, s čimer je omogočil nadaljnje raziskave lastnoimenskega fonda Tolminske.

Za izhodišče antroponimskega dela raziskave sem vzel oba seznama podložnikov za tolminsko gospostvo, tj. podložniški register iz leta 1515 in urbar iz leta 1523. Antroponime na obravnavanem območju sem nato zasledoval po urbarjih konca 16. in prve polovice 17. stol., nato pa po matičnih knjigah, če so te ohranjene; deloma sem se opiral tudi na izpise iz terezijanskega (1752) in jožefinskega (1789) katastra. Za

preseki stanja v začetku 20. stol. sem pregledal t. i. družinske knjige (status animarum). Podatke o tem, ali priimek še obstaja in koliko nosilcev ima, sem črpal s spletne strani Statističnega urada RS po stanju na dan 1. januarja 2019, podatke o tem, ali je priimek v novejšem času še izpričan na obravnavanem območju, pa iz kartoteke priimkov, narejene na podlagi popisa prebivalstva 1948.

Podatke o naseljih in njihovih zaselkih sem črpal iz Krajevnega leksikona Slovenije (KLS 1) in iz seznama vseh zemljepisnih imen, izpisanih iz Temeljnega topografskega načrta RS (TTN5).

Priimke sem klasificiral najprej po njihovi pomenski motivaciji. Analiza je pokazala, da 84 priimkov (od skupno 282) izvira iz osebnih imen, 68 iz krajevnih imen ali etnonimov, 34 iz poimenovanj poklicev ali dejavnosti, 85 iz vzdevkov, 11 priimkov pa ostaja etimološko nejasnih. Priimki, ki na obravnavanem območju niso več izpričani, so označeni s križcem, skupaj jih je 88, od tega jih izvira 33 iz osebnih, 20 iz krajevnih, 12 iz poklicnih imen, 19 iz vzdevkov, 4 pa so nejasni. Od 194 še izpričanih priimkov je 105 takih, ki imajo nedvomno slovansko podstavo, ostali izvirajo pretežno iz bavarskonemških mikrotoponimov in apelativov ali iz svetniških imen latinskega, grškega, hebrejskega ali germanskega izvora.

Na podlagi motivacijsko-tvorbene analize je obravnavane priimke mogoče razdeliti na dve skupini: a) brezpriponski priimki (priimek = motivirajoči leksem), b) priponski priimki (priimek = motivirajoči leksem + patronimična pripona). Prva skupina obsega priimke, ki so nastali z onimizacijo in pa s transonimizacijo iz osebnih imen, stanovniških imen, poklicnih imen in vzdevkov. Med priimke iz vzdevkov uvrščam vse priimke, ki so nastali z onimizacijo apelativov, razen priimkov iz poklicnih imen in nekaterih predkrščanskih osebnih imen. Z onimizacijo apelativa, ki se je izvršila pred transonimizacijo, sta lahko nastala tako osebno ime kot vzdevek. Pripone, vsebovane v priimkovnih podstavah (razen priimkovnih pripon) obravnavam kot del osebnoimenske oz. apelativne tvorbe. Velika večina obravnavanih priimkov, kar 242 od 282, je nastalo s transonimizacijo iz osebnih imen (62), stanovniških imen (68) in vzdevkov (83) ter z onimizacijo apelativov za oznako poklica ali dejavnosti (29), sem pa je treba prišteti tudi 11 priimkov nejasnega izvora. Priponskih oz. patronimičnih priimkov je samo 29, od tega je 22 izpeljanih iz osebnih imen, 5 iz imen poklicev in 2 iz vzdevka.

Antroponimi, ki nastopajo v virih na začetku 16. stoletja v vlogi drugega identifikacijskega elementa, niso še vsi pravi priimki, zato se številni niso ohranili niti do začetka 17. stoletja. V drugi polovici 16. stoletja je nastala še vrsta priimkov, povezanih z rovtarsko kolonizacijo in novimi mikrotoponimi. V primerjavi z loškim ozemljem, kjer je l. 1501 le 60 % prebivalstva poznalo priimke ali protopriimke, lahko rečemo, da je l. 1515 situacija na Tolminskem nekoliko drugačna, saj ima prave ali neprave priimke že 80 % kmečkega prebivalstva. L. 1515 je na vzhodnem Tolminskem od 224 oseb 162 takih s prepoznavnimi priimki. Ti ljudje nosijo skupaj 68 priimkov, ki so se ohranili vse do danes. Še 54 priimkov z ostalega območja Tolminske, izpričanih v virih 1515–1523, se je na obravnavanem območju ustalilo v kasnejših obdobjih. Nadaljnjih 72 priimkov, ki so danes značilni za obravnavano območje, se je v virih pojavilo konec

16. ali v začetku 17. stoletja. Teh 194 priimkov predstavlja jedro raziskave, čeprav so k obravnavi pritegnjeni tudi nekateri drugi tolminski antroponimi, ker to narekujejo interesi raziskave. Kot vidimo iz navedene statistike, je slabi dve tretjini danes živih avtohtonih priimkov bilo izpričanih že v virih 1515–1523, ostala tretjina pa se je pojavila z redkimi izjemami vsa že do konca 16. stoletja. Urbar iz leta 1598 izpričuje, da se je takrat proces formiranja priimkov na Tolminskem v veliki meri dokončal. Najstarejši tolminski priimek je *Velikonja*, prvič izpričan v Volčah l. 1295.

Na podlagi primerjave s historičnimi viri za sosednja območja je mogoče ugotoviti, da so se na obravnavano območje Tolminske priseljevali ljudje tako iz Selške doline kot z Banjske planote in celo iz zgornje Soške doline. V goriškem urbarju 1507, ki zajema tudi območje bližnjega Kanala in Banjske planote, zasledimo kar 42 priimkov, ki so od 16. stol. dalje značilni za Tolminsko.

V raziskavi so obravnavana imena 45 naselij, 82 zaselkov in 1 pokrajinsko ime, skupaj 128 enot, ki jih označuje 120 imen (43 za naselja, 75 za zaselke, 1 za pokrajino in 1 za zgodovinsko ime). Kar 41 od 43 imen za 45 naselij je nastalo s transonimizacijo iz ledinskih (19), gorskih (12), vodnih (7), stanovniških (1) in pokrajinskih (2) imen. Samo 2 imeni naselij sta izvirno naselbinski: Sela nad Podmelcem in Temljine. Od 75 imen zaselkov jih je 72 nastalo s transonimizacijo: 43 iz ledinskih, 14 iz vodnih, 11 iz gorskih, 2 iz stanovniških in 2 iz priimkov. Izvirno naselbinska so 3 imena: Selc, Razazija in Snebišče.

Med imeni naselij je etimološko neprozorno ime samo *Bača*, tri imena (*Grant*, *Klavže*, *Rut*) so nemška, *Idrija* in *Polje* (prvotno **Pole*) sta domnevno podedovani iz predromanskega substrata, vsa ostala imena so slovanska.

Med imeni zaselkov je osem nemških (*Batava*, *Driselpoh*, *Kacenspoh*, *Lonik*, *Peden*, *Prajngar*, *Rute* in *Zajtel*), ime *Grapa* spada v najstarejši (predromanski) substrat, podstava imena *Pedrovca* je romanska, ostalih 64 imen pa ima nedvoumno slovansko etimologijo.

S pomensko-motivacijskega vidika so obravnavana imena naselij nastala iz geografskih pojmov (26), iz rastlinskih imen (5), s človekovo prisotnostjo pa je povezanih 12 imen. Od 75 imen zaselkov jih je kar 54 nastalo iz geografskih pojmov, rastlinskih imen in imen živali, 13 je povezanih s človekovo dejavnostjo in še 8 je izpeljanih iz osebnih imen, med njimi vsaj 6 predkrščanskih.

Motivacijsko-tvorbena analiza toponimov je pokazala, da je kar 20 imen naselij in 31 imen zaselkov nastalo z onimizacijo apelativov in poznejšo transonimizacijo. Z imenotvornimi priponami *-ica*, *-ec*, *-ik*, *-ov*, *-n*, *-j*, *-ina*, *-jane*, *-ski*, *-ija*, *-šček*, *-ar*, *-inj* in poznejšo transonimizacijo je nastalo 13 imen naselij in 23 imen zaselkov. S substantivizacijo predložne zveze z apelativom in poznejšo transonimizacijo so nastala 3 imena naselij in 4 imena zaselkov, s substantivizacijo predložne zveze z apelativno tvorjenko in poznejšo transonimizacijo pa so nastala 3 imena naselij in 7 imen zaselkov. Iz sklopljenih oz. zloženih onimov je s transonimizacijo nastalo eno ime naselja in 4 imena zaselkov.

Pri etimologizaciji antroponimov in toponimov igrajo pomembno vlogo najstarejši historični zapisi. Najstarejši znani zapis toponima z obravnavanega območja je zapis

Cosiza iz l. 1146 za vas *Kojca* (danes zaselek Bukovega). Vendar k uspešni razvezavi dotlej nerazvozlanih ali napačno predstavljenih etimologij marsikdaj odločilno pripomorejo tudi mlajši kontinuirani zapisi iz 16. in 17. stol., kar se je izrazilo pokazalo pri iskanju izvora in pomena toponimov *Borovnica*, *Porezen*, *Razazija*. Poleg historičnih zapisov je pri etimologizaciji toponimov včasih ključnega pomena dialektološko gradivo, o čemer priča razlaga imena zaselka *Krepaka*.

11

SUMMARY

HISTORICAL ANTHROPONYMY AND TOPONYMY OF THE EASTERN TOLMIN REGION

This study examines 194 current and eighty-eight former surnames in the eastern Tolmin region as well as the names of forty-five settlements in the region and eighty-two appertaining hamlets. The study area is limited to the eastern Tolmin region and part of the Cerklje region, encompassing the Bača Valley together with Ljubinj, Bukovo together with Zakojca, the Saint Vitus Plateau (Sln. *Šentviška planota*) together with Polce, Dolenja Trebuša and Gorenja Trebuša, Slap ob Idrijci, and Idrija pri Bači. According to the 2002 census, the area had a population of 4,471.

From the eleventh century until 1420, the Tolmin region was governed by the Patriarchate of Aquileia, which held state, feudal, and ecclesiastical authority over this territory. In 1420 the Tolmin region came under the authority of the Republic of Venice, from 1509 to 1918 it was ruled by Austria, and from 1918 to 1945 it was part of Italy. The oldest known Tolmin urbarium (rent-roll) was compiled in 1377; it is an invaluable source for determining settlement history and historical onomastics. At that time, the Dominion of Tolmin encompassed the entire territory of today's municipalities of Tolmin, Cerklje, and Idrija, as well as parts of the Municipality of Kobarid.

A special feature in the history of the eastern Tolmin region is the late colonization of the upper Bača Valley with its side gorges and slopes shortly before 1250, when Tyrolian farmers from the vicinity of Innichen were settled there. Thirteen villages were established, comprising the district of Nemški Rut: Rut, Grant, Obloke, Stržišče, Kal, Trtnik, Bača pri Podbrdu, Kuk, Znojile, Podbrdo, Petrovo Brdo, Hudajužna, and Porezen. The settlers preserved their Tyrolean dialect for many centuries and, after a long period of bilingualism, they finally assimilated into Slovenian speakers, the last ones in the second half of the nineteenth century.

In 1515, after the peasant uprising was put down, the farmers in the Tolmin region had to pay a special tax as punishment. A special census of serfs was carried out in the villages in connection with this. This census and the rent-roll compiled in 1523 are outstanding sources for onomastic research. The census and material from large-scale interrogations of serfs was already used by the historian Marija Verbič in 1974. The historian Drago Trpin dealt with the 1523 rent-roll in his 2001 master's thesis, and he produced a new transcription of the 1515 list of serfs, making possible further research on the inventory of proper names in the Tolmin region.

I used both lists of serfs for the Dominion of Tolmin (i.e., the 1515 register of serfs and the 1523 rent-roll) as a starting point for the part of the study dealing with anthroponyms. Anthroponyms in the area studied were then traced in rent-rolls from the end of the sixteenth century and first half of the seventeenth century, and then in preserved registers of births, marriages, and deaths. I also relied in part on records from the Theresian (1752) and Josephinian (1789) cadasters. For insight into the situation at the beginning of the twentieth century, I also examined parish family books (*status animarum*). Information on whether a surname still exists and how many people have it was taken from the website of the Slovenian Statistical Office as of January 1st, 2019, and information on whether the surname was still attested in recent times in the area studied was taken from the index of surnames created based on the 1948 census.

Information on settlements and their hamlets was taken from *Krajevni leksikon Slovenije* (Gazetteer of Slovenia, KLS 1) and from the list of all geographical names from the base topographic map of Slovenia (*Temeljni topografski načrt*, TTN5).

Surnames were first classified by their semantic motivation. The analysis showed that eighty-four surnames (out of a total of 282) derive from personal names, sixty-eight from place names or ethnonyms, thirty-four from names of professions or activities, and eighty-five from nicknames; eleven surnames are etymologically uncertain. Surnames that are no longer attested in the area studied are marked with a dagger; altogether, there are eighty-eight of these, of which thirty-three come from personal names, twenty from place names, twelve from professions, and nineteen from nicknames; four are of unclear origin. Out of 194 attested surnames, 105 have a clearly Slavic origin, and the remainder primarily derive from Bavarian German microtoponyms and common nouns or from saints' names of Latin, Greek, Hebrew, or Germanic origin.

Based on an analysis of their motivation and formation, the surnames examined can be divided into two groups: 1) suffixless surnames (i.e., the surname = the motivating lexeme), and b) suffixed surnames (i.e., the surname = the motivating lexeme + a patronymic suffix). The first group includes surnames that arose through onymization (development into a proper noun) and through transonymization (transfer of a proper noun) from a personal name, demonym, name of a profession, or nickname. Surnames formed from nicknames include all surnames that arose through onymization of a common noun except for surnames derived from names of professions and certain pre-Christian personal names. Both personal names and nicknames could arise through the onymization of a common noun before transonymization. Suffixes contained in the bases of surnames (except for surname-forming suffixes) are treated as part of the personal name or common-noun formation. The great majority of surnames examined—a full 242 out of 282—arose through transonymization from a personal name (sixty-two), a demonym (sixty-eight), or a nickname (eighty-three), as well as through onymization of a common noun denoting a profession or activity (thirty), to which should be added eleven surnames of uncertain origin. There are only twenty-nine suffixed or patronymic surnames, of which twenty-two are derived from personal names, five from names of professions, and two from nicknames.

Anthroponyms that appear in sources from the early sixteenth century in the role of another identification element are not all true surnames, and so many of them were not even preserved until the early seventeenth century. In the second half of the sixteenth century there arose a number of surnames connected with the colonization of higher elevations and new microtoponyms. In comparison with the territory of Škofja Loka, where in 1501 only 60% of the population had a surname or proto-surname, the situation in the Tolmin region in 1515 was somewhat different because a full 80% of the rural population had actual surnames or bynames. In the eastern Tolmin region, 162 out of 224 people had recognizable surnames in 1515. Altogether, these people had sixty-eight surnames that have been preserved until today. Fifty-four more surnames from the remainder of the Tolmin region attested in sources from 1515 to 1523 became established in the area studied during later periods. Another seventy-two surnames that are now typical of the region studied appeared in sources at the end of the sixteenth or beginning of the seventeenth century. These 194 surnames represent the core of the study, although certain other anthroponyms from the Tolmin region were also added to those examined because this was dictated by the interests of the study. As seen from the statistics provided above, just under two-thirds of the indigenous surnames still present today were already attested in sources from 1515 to 1523, and with rare exceptions the remaining third all appeared by the end of the sixteenth century. The 1598 rent-roll shows that by that time the process of surname formation in the Tolmin region was largely complete. The oldest surname in the Tolmin region is *Velikonja*, first attested in Volče in 1295.

A comparison with historical sources for neighboring regions shows that people moved to the part of the Tolmin region studied from the Selca Valley, from the Banjšice Plateau and even from the upper Soča Valley. The Gorica rent-roll of 1507, which also included the area of nearby Kanal and the Banjšice Plateau, contains a full forty-two surnames that have been typical of the Tolmin region since the sixteenth century.

This study examines the names of forty-five settlements, eighty-two hamlets, and one choronym, or altogether 128 units, designated by 120 names (forty-three for settlements, seventy-five for hamlets, one for a region, and one for a historical name of settlement). A full forty-one of the forty-three names for forty-five settlements arose through transonymization from microtoponyms (nineteen), oronyms (twelve), hydronyms (seven), demonyms (one), and choronyms (two). Only two settlement names are originally such: *Sela nad Podmelcem* and *Temljine*. Of the seventy-five names of hamlets, seventy-two arose through transonymization: forty-three from microtoponyms, fourteen from hydronyms, eleven from oronyms, two from demonyms, and two from surnames. Three are originally settlement names: *Selc*, *Razazija*, and *Snebišče*.

Among the settlement names, the only nontransparent name is *Bača*, three names (*Grant*, *Klavže*, and *Rut*) are German, *Idrija* and *Polje* (originally *Pole*) are probably inherited from a pre-Romance substrate, and all the rest are Slavic.

Among the hamlet names, eight are German (*Batava*, *Driselpoh*, *Kacenspoh*, *Lonik*, *Peden*, *Prajngar*, *Rute*, and *Zajtel*), the name *Grapa* belongs to the oldest

(pre-Romance) substrate, the base of the name *Pedrovca* is Romance, and the remaining sixty-four names have a clearly Slavic etymology.

From the perspective of semantic motivation, the settlement names examined arose from geographical concepts (twenty-six), phytonyms (five), and human presence (twelve). Of the seventy-five hamlet names, a full fifty-four arose from geographical concepts, phytonyms, and zoonyms, thirteen are connected with human activities, and eight are derived from personal names, among which at least six are pre-Christian.

Analysis of the motivation and formation of the toponyms showed that a full twenty settlement names and thirty-one hamlet names arose through onymization of common nouns and later transonymization. Thirteen settlement names and twenty-three hamlet names were created with the name-formation suffixes *-ica*, *-ec*, *-ik*, *-ov*, *-n*, *-j*, *-ina*, *-jane*, *-ski*, *-ija*, *-šček*, *-ar*, and *-inj*, and later transonymization. Nominalization of a prepositional phrase with a common noun and later transonymization resulted in three settlement names and four hamlet names, and nominalization of a prepositional phrase with a common noun derivation and later transonymization created three settlement names and seven hamlet names. One settlement name and four hamlet names arose from compound names with transonymization.

The oldest historical records play an important role in determining the etymologies of anthroponyms and toponyms. The oldest known transcription of a toponym from the area studied is *Cosiza* from 1146 for the village of *Kojca* (today a hamlet of Bukovo). However, the successful unraveling of etymologies that still remain a mystery or have been misrepresented is also often decisively aided by more recent continued transcriptions from the sixteenth and seventeenth centuries, which has been clearly demonstrated in seeking the origin and meaning of the toponyms *Borovnica*, *Porezen*, and *Razazija*. In addition to historical transcriptions, dialect material is also sometimes of key importance, which is evident from the explanation of the hamlet name *Krepaka*.

ИСТОРИЧЕСКАЯ АНТРОПОНИМИЯ И ТОПОНИМИЯ ВОСТОЧНОЙ ЧАСТИ ТОЛМИНСКОГО РАЙОНА

В работе исследуется 193 бытующих и 88 исчезнувших в восточной части Толминского района фамилий, а также названия 45 восточнотолминских населенных пунктов и 82 относящихся к ним хуторов или поселков. Исследование охватывает долину реки Бачи (Vaška dolina) и ближнее поселение Любинь, деревни Буково и Закойца, Шентвидское плоскогорье (Šentviška planota) вместе с деревней Полице, долину реки Требуши, деревни Слап-об-Идрици и Идрия-при-Бачи. По данным переписи населения 2002 г. на этой территории проживал 4471 человек.

Государственная, земельная и церковная власть в Толминском районе начиная с XI в. и вплоть до 1420 г. принадлежала Аквилейской патриархии. В 1420 г. Толминский район попал под власть Венеции, с 1509 по 1918 г. входил в состав Австрии, с 1918 по 1945 г. в состав Италии. В 1377 г. был составлен старейший толминский урбарий (книга повинностей крепостных крестьян), чрезвычайно ценный источник для изучения истории заселения и исторической ономастики. Толминское феодальное земельное владение тогда занимало территорию сегодняшних районов Толмин, Церкно, Идрия и части района Кобарид.

Отличительной чертой в истории восточной части Толминского района является поздняя колонизация верхней части долины речки Бачи и ее притоков, проведенная чуть ранее 1250-го года, когда аквилейский патриарх направил туда тирольских крестьян из окрестностей села Иннихен. В результате этой колонизации возникло тринадцать деревень, объединенных в рихтарию (общину) Немшки-Рут: Рут, Грант, Облоке, Стржище, Кал, Тртник, Бача-при-Подбрду, Кук, Зноиле, Подбрдо, Петрово-Брдо, Худаюжна и Порезен. Поселенцы веками сохраняли свой тирольский диалект, однако впоследствии, после длительного периода двуязычия, они ословенились, самые последние лишь во второй половине XIX в.

С 1515 г. крестьяне Толминского района после подавления бунта в качестве наказания должны были платить особую дань. В связи с этим была проведена специальная перепись крестьян по деревням. Данные этой переписи вместе с урбарием, составленным в 1523 г., хранятся в историческом архиве в австрийском городе Грац и представляют собой исключительно ценный источник для ономастических исследований. Материалами переписи и массовых допросов крепостных крестьян пользовалась уже историк Мария Вербич (1974). Урбарий

1523 г. был подвергнут тщательному анализу также историком Драго Трпином в его магистерской диссертации 2001 г. Им же заново был транскрибирован перечень крестьян 1515 г., что позволило провести более качественное изучение корпуса имен собственных Толминского района.

Отправным пунктом антропонимической части исследования были оба перечня крепостных крестьян толминского земельного владения, т.е. перечень 1515 г. и урбарий 1523 г. Дальнейшее состояние антропонимов в исследуемой области я отслеживал по урбариям конца XVI и первой половины XVII вв., а затем по метрическим записям, где они сохранились; частично я опирался также на выписки из терезианского (1752 г.) и йозефинского (1789) кадастров. Состояние и распространение фамилий на начало XX в. я проверял по приходским семейным книгам (*status animarum*). Данные о том, засвидетельствована ли конкретная фамилия на сегодняшний день и сколько у нее носителей, я отыскал на сайте Статистического управления Республики Словении по состоянию на 1-е января 2019 г., а данные о том, сохранилась ли фамилия в исследуемой области, я почерпнул из картотеки фамилий, составленной по данным переписи населения 1948 г.

Данные о населенных пунктах и принадлежащих к ним мелких поселках я почерпнул из энциклопедического описания всех населенных мест Словении (*Krajevni leksikon Slovenije*, KLS 1) и из перечня всех географических названий, содержащихся в Базе топографических данных Республики Словении (*Temeljni topografski načrt RS*, TTN5).

Фамилии были классифицированы на основании их семантической мотивации. Анализ показал, что 84 фамилии (из 282) образованы от личных имен, 68 от топонимов или этнонимов, 34 от наименований профессий или рода занятий, 85 от прозвищ, в то время как 11 фамилий остаются этимологически темными. Фамилии, не сохранившиеся в исследуемой области, обозначены крестиком, всего их 88, из них 33 образованы от личных имен, 20 от топонимов, 12 от названий профессий, 19 от прозвищ, а 4 остаются этимологически темными. Из 194 сохранившихся фамилий 105 имеют несомненно славянские корни, остальные образованы преимущественно от баварско-немецких микропонимов и апеллятивов или от имен святых латинского, древнегреческого, древнееврейского или германского происхождения.

На основании мотивационно-словообразовательного анализа исследуемые фамилии можно разделить на две группы: а) бессуффиксальные фамилии (фамилия = мотивирующая лексема) б) суффиксальные фамилии (фамилия = мотивирующая лексема + патронимический суффикс). В первую группу входят фамилии, образовавшиеся в результате онимизации или трансонимизации из личных имен, названий жителей, названий профессий и прозвищ. К числу фамилий, образованных от прозвищ, я отношу все фамилии, возникшие в результате онимизации апеллятивов, за исключением фамилий, образованных от наименований профессий и некоторых дохристианских личных имен. В результате онимизации

апеллятива, произошедшей до трансонимизации, могли возникнуть как личное имя, так и прозвище. Суффиксы, содержащиеся в основах фамилий (за исключением фамильных суффиксов) я трактую как часть словообразования личных имен или апеллятивов. Подавляющее большинство исследуемых фамилий, т. е. 242 из 282, возникло в результате трансонимизации из личных имен (62), названий жителей (68) и прозвищ (83) или в результате онимизации апеллятивов, обозначающих профессию или род занятий (29), сюда же следует отнести также 11 фамилий неясного происхождения. Суффиксальных или патронимических фамилий насчитывается всего лишь 29, из них 22 образованы от личных имен, 5 из наименований профессий и 2 из прозвищ.

Не все антропонимы, встречающиеся в исторических источниках начала XVI в. в качестве добавочного именованья, представляют собой настоящие фамилии, поэтому многие из них не сохранились даже до начала XVII в. Во второй половине XVI в. возник еще ряд фамилий, связанных с новой волной колонизации в гористой местности и новыми микропонимами. По сравнению со смежной территорией земельного владения Шкофья-Лока, где в 1501 г. всего лишь 60 % населения обладало фамилиями или протофамилиями, можно констатировать, что в 1515 г. ситуация в Толминском районе немного отличалась, так как настоящими или ненастоящими фамилиями обладало уже 80 % крестьянского населения. В 1515 г. в восточной части Толминского района 162 лица из 224 обладало узнаваемыми фамилиями. Эти лица обладали в общей сложности 68 фамилиями, сохранившимися до сегодняшнего дня. Еще 54 фамилии из остальных частей Толминского района, засвидетельствованные в источниках 1515–1523 гг., на исследуемой территории распространились в последующее время. Помимо этого, еще 72 фамилии, бытующие в настоящее время на исследуемой территории, появились в источниках конца XVI или начала XVII вв.. Эти 194 фамилии представляют собой центральную часть исследования, хотя в работе частично привлекаются также некоторые другие толминские антропонимы, если это продиктовано интересами исследования. Как видно из приведенных статистических данных, неполные две трети сохранившихся поныне исконных фамилий были засвидетельствованы уже в источниках 1515–1523 гг., остальная треть, за редкими исключениями, появилась вся уже к концу XVI в. Урбарий 1598 г. свидетельствует о том, что процесс формирования фамилий в Толминском районе тогда в значительной степени закончился. Древнейшей толминской фамилией является фамилия *Velikonja*, засвидетельствованная впервые в деревне Волче в 1295 г.

На основании сравнения с данными исторических источников для смежных областей можно прийти к выводу, что на исследуемой территории Толминского района поселялись люди из Сельцской долины (*Selška dolina*), с плоскогорья Баньшице (*Banjška planota*) и даже из верхней долины реки Сочи (*Soška dolina*). В урбарии земельного владения Горица 1507 г., охватывающем в том числе область Канал и плоскогорье Баньшице, находим целых 42 фамилии, характерные для Толминского района, начиная с XVI в.

В работе исследуются названия 45 населенных пунктов, 82 относящихся к ним хуторов или поселков, 1 хороним, в общей сложности 128 географических единиц, для которых используется 120 названий (43 для населенных пунктов, 75 для поселков, 1 для области и 1 для исторического названия населенного пункта). 41 из 43 названий для 45 населенных пунктов возникло в результате трансонимизации из микротопонимов (19), оронимов (12), гидронимов (7), названий жителей (1) и хоронимов (2). Всего 2 названия населенных пунктов изначально являются ойконимами: *Села-над-Подмелцем* и *Темлине*. Из 75 названий поселков 72 возникли в результате трансонимизации: 43 из микротопонимов, 14 из гидронимов, 11 из оронимов, 2 из названий жителей и 2 из фамилий. Изначальными ойконимами являются три названия: *Селц*, *Разазия* и *Снебище*.

Из названий населенных пунктов этимологически непрозрачным является только *Бача*, три названия (*Грант*, *Клавже*, *Рут*) являются немецкими, Идрия и Поле (первоначально *Полэ) предположительно унаследованы из дороманского субстрата, все остальные названия являются славянскими.

Из названий хуторов восемь являются немецкими (*Батава*, *Дриселтох*, *Кацентох*, *Лоник*, *Педен*, *Прайнгар*, *Руте* и *Зайтел*), название *Грапа* относится к древнейшему (дороманскому) субстрату, основа названия *Педровца* является романской, остальные 64 названия несомненно относятся к славянскому пласту лексики.

С семантически-мотивационной точки зрения 26 названий населенных пунктов образованы от географических понятий, 5 от наименований растений, 12 названий имеет отношение к деятельности человека. Из 75 названий поселков 54 образованы от географических понятий, наименований растений и животных, 13 из них имеет отношение к деятельности человека, а 8 из них выводится от личных имен, среди которых по крайней мере 6 являются дохристианскими.

Мотивационно-словообразовательный анализ топонимов показал, что 20 названий населенных пунктов и 31 название хуторов возникло в результате онимизации апеллативов и последующей трансонимизации. С помощью ономастических суффиксов *-ica*, *-ec*, *-ik*, *-ov*, *-n*, *-j*, *-ina*, *-jane*, *-ski*, *-ija*, *-šček*, *-ar*, *-inj* и последующей трансонимизацией образовано 13 названий населенных пунктов и 23 названия хуторов. Субстантивизацией союза предлога и апеллятива и последующей трансонимизацией образовались 3 названия населенных пунктов и 4 названия хуторов, а субстантивизацией сочетания предлога и апеллятивного производного и последующей трансонимизацией образованы 3 названия населенных пунктов и 7 названий хуторов. От композитных онимов трансонимизацией образовано 1 название населенного пункта и 4 названия хуторов.

В процессе этимологизации антропонимов и топонимов важная роль отводится старейшим историческим записям. Старейшей известной записью топонима в рамках исследуемой области является запись *Cosiza* 1146 г. для деревни Койца (*Kojca*), сегодняшнего поселка деревни Буково. Однако, к успешной развязке ранее нерасшифрованных или ошибочно истолкованных этимологий не раз

решающим образом способствуют и более поздние непрерывные записи XVI и XVII вв., о чем свидетельствуют представленные этимологии топонимов *Боровница*, *Порезен*, *Разазя*. Помимо исторических записей в процессе этимологизации топонимов иногда ключевое значение имеет диалектологический материал, о чем свидетельствует толкование названия поселка *Крепака*.

13

SEZNAM KRAJŠAV

apel.	apelativ	ok.	okoli
atn	antroponim	onim.	onimizacija
bavarskonem.	bavarskonemški	orn	oronim
bolg.	bolgarski	orod.	orodnik
češ.	češki	os. i.	osebno ime
furl.	furlanski	pl.	množina, množinski
gen.	genitiv	polj.	poljski
hdn	hidronim	predl.	zveza predložna zveza
hgn	hagionim	prid.	pridevnik, pridevniški
h. i.	hišno ime	psl.	praslovanski
hpk	hipokoristik	rod.	rodilnik
hipokor.	hipokoristični	rom.	romanski
hrn	horonim	romun.	romunski
hrv.	hrvaški	rus.	ruski
ide.	indoevropski	rutarskonem.	rutarskonemški
it.	italijanski	sam.	samostalnik, samostalniški
k.o.	katastrska občina	sg.	ednina, edninski
kr. i.	krajevno ime	sln.	slovenski
kraj. pogov.	krajevno pogovorno	slov.	slovanski
lat.	latinski	slovaš.	slovaški
led. i.	ledinsko ime	soriškonem.	soriškonemški
mak.	makedonski	srb.	srbski
mest.	mestnik	sr. sp.	srednji spol
m. sp.	moški spol	srlat.	srednjelatinški
mtn	mikrotoponim	srvn.	srednjevisokonemški
nar.	narečni	stan. i.	stanovniško ime
naselb. i.	naselbinsko ime	stcsl.	starocerkvenoslovanski
nem.	nemški	stčeš.	staročeški
nvn.	novovisokonemški	sthrv.	starohrvaški
o.	občina	stol.	stoletje
ojk	ojkonim	stsln.	staroslovenski

stpolj.	staropoljski	tpn	toponim
strus.	staroruski	transonim.	transonimizacija
stsrb.	starosrbski	ukr.	ukrajinski
stvn.	starovisokonemški	univerb.	univerbizacija
substant.	substantivizacija	zas.	zaselek
tož.	tožilnik	ž. sp.	ženski spol

Simboli

- < po regularnem fonetičnem razvoju nastalo iz, izposojeno iz
- > po regularnem fonetičnem razvoju prešlo v, izposojeno v
- jezikovna sprememba v
- ← jezikovna sprememba iz
- ⇒ kazalka na slovarsko geslo
- † izumrli ali na vzhodnem Tolminskem ne več izpričani priimek

14

VIRI IN LITERATURA

14.1 Arhivski viri

Zahvaljujem se mag. Dragu Trpinu, ki mi je posredoval svoja prepisa dveh ključnih arhivskih virov iz začetka 16. stol., in Ireni Tršinar, vodji Centralnega registra prebivalstva v Statističnem uradu RS, za posredovani seznam priimkov v Republiki Sloveniji z dne 5. septembra 2000 z dodanim številom njihovih nosilcev (Priimki 2000). Za obrnjeno verzijo seznama se zahvaljujem dr. Primožu Jakopinu.

Zahvaljujem se župnikom, ki so omogočili izpisovanje gradiva iz matičnih knjig in statusov animarum v župnijskih arhivih: mag. Antonu Draščku v Podbrdu, Evgenu Gantarju na Grahovem ob Bači, Marjanu Rozmanu na Bukovem, Niku Rupniku v Dolenji Trebuši, Dominiku Brusu v Tolminu, predvsem pa dekanu Jožefu Jakopiču s Šentviške Gore, ki je pokazal največ razumevanja za delo z arhivskimi viri in mi odstopil tudi svoje izpise iz prve krstne knjige za župnijo Šentviška Gora.

14.2 Kronološko citirani viri sistematičnega značaja

1377: *Tolminski urbar 1377*. Gl. Kos 1948.

1507: *Goriški urbar 1507*. Gl. Pavlin 2006.

1515: *Podložniški register za Tolminsko 1515*. Prepisala in uredila Marija Verbič (tipkopis) in Drago Trpin (v magistrskem delu *Tolminska na začetku habsburške oblasti in njen urbar iz leta 1524*, Nova Gorica 2001), gl. Priloga 7.

1523: *Tolminski urbar 1523*. Izpis Drago Trpin (v magistrskem delu *Tolminska na začetku habsburške oblasti in njen urbar iz leta 1524*, Nova Gorica 2001), gl. Priloga 7.

1535: *Seznam vasi na Tolminskem 1535*. Gl. De Toni 1922.

1550: *Beschreibung unnd verzeichnus der neuen und alten gereuth zu Tullmeiner herrschafft den consortten von Ciuidat zinspar* (17 popisanih listov). Štajerski deželni arhiv v Gradcu (StLA Graz).

1566: *Popis prebivalstva Goriške 1566*. Gl. Vale 1943.

1574–1580: *Torzo urbarja za novoizkrčene rovtve in košanje v vaseh med Tolminom in Temljicami*. Pokrajinski arhiv v Gorici (ASPG).

1581: *Trije popisi cerkva na Kranjskem*. Gl. Höfler 1982.

1591: *Tolminski urbar s popisom novoizkrčenih rovtov in košanj v celotnem tolminskem gospodarstvu*, manjka začetek. Pokrajinski arhiv v Gorici (ASPG).

- 1598: *Urbar ueber die herrschafft Tulmein*. Arhiv Republike Slovenije v Ljubljani (ARS). Gl. tudi spletni vir <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=322299>
- 1600 (ok.): *Numero delle Ville sottoposte al Capitaneato di Tulmino*. StLA Graz.
- 1606: *Vrbario Virginio vnd Jeronimo Formenthiny gebrueder*. ARS. Gl. tudi spletni vir <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=322300>
- 1624: *Tolminski urbar iz l. 1624*. ARS. Gl. tudi spletni vir <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=322302>
- 1600–1628: *Urbar s popisom novoizkrčenih košanj v celotnem tolminskem gospostvu*. ASPG.
- 1633: *Tolminski urbar iz l. 1633–1636*. ASPG.
- 1634: *Urbar gospostva Kanal*. ARS, AS 742.
- 1648: *Opis Goriške grofije 1648*. Gl. Premrou 1929.
- 1654: *Tolminski urbar iz l. 1654*. ASPG, mikrofilm v ARS.
- 1677: *Tolminski urbar iz l. 1677*. ASPG, mikrofilm v ARS.
- 1629–1694: *Idrijski urbar iz l. 1629–1694*. ARS. Gl. tudi spletni vir <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=32225>
- 1680–1688: *Tolminski urbar iz let 1680–1688*. ASPG, fotokopija.
- 1682–1695: *Tolminski urbar iz let 1682–1695*. ASPG, fotokopija.
- 1689–1699: *Tolminski urbar iz let 1689–1699*. ASPG, fotokopija.
- 1696–1707: *Tolminski urbar iz let 1696–1707*. ASPG, fotokopija.
- 1700–1709: *Tolminski urbar iz let 1700–1709*. ASPG, fotokopija.
- 1703: *Tolminski urbar iz leta 1703*. ASPG, fotokopija.
- 1714 (ok.): *Tullmein Bauern Aufstand* (sezname tolminskih podložnikov). StLA Graz.
- 1752: TK = *Terezijanski kataster*. Archivio di Stato Gorizia.
- 1756: *Zemljevid Goriške in Gradiščanske 1756*. Gl. grof Attems 1994.
- 1770–1779: *Tolminski urbar iz let 1770–1779*. ASPG, fotokopija.
- 1775 (ok.): *Stanje prebivalstva po župnijah*. Gl. AC 1775.
- 1780: *Jožefinski vojaški opisi in zemljevidi, letnica nastanka je približna*. Gl. *Jožefinski zemljevidi 1–7*.
- 1789: JK = *Jožefinski kataster*. Archivio di Stato Gorizia.
- 1794: *Tavolare Teresiano. Quaderno delle case 1794, b. 186*. Državni arhiv v Gorici (AS Gorizia).
- 1818: *Haupt-Ausweis*. Gl. HA 1818.
- 1822: FK = *Franciscejski kataster* (zemljevidi). Gl. Spletni vir 37.
- 1882: *Zgodovina Tolminskega*. Gl. Rutar 1882.
- 1885: *Krajevni imenik za Primorje*. Gl. SOR 1885.
- 1894: *Krajevni imenik za Primorje*. Gl. SOR 1894.
- 1918: *Krajevni imenik za Primorje*. Gl. SOR 1918.
- 1951: *Imenik naselij v Jugoslaviji*. Gl. Imenik 1951.
- 1968: *Krajevni leksikon Slovenije 1*. Gl. KLS 1.
- AC 1775: *Museo archeologico Cividale – Archivio Capitolare, AC F14-31*. Stato presente della Pieve di Nemskiruth, Podmeuza, Circhina itd. Nedatirana listina iz ok. leta 1775 o prebivalstvu vasi in zaselkov na Tolminskem z navedbo števila družin in duš.
- Breckerfeld 1793: *Franc Anton Breckerfeld, Krainerische Namen et welcher Krauter nach der bey den Apothekern Kurz und Pflanzen Sammlern, und in der Oekonomie ublichen Benennung zusammengetragen im Neustadtler Kreise* (rokopis). ARS. Dolski arhiv.
- Kartoteka ZSSP: *Gradivo 99 škatel z izpisi priimkov iz popisa prebivalstva leta 1931 (za takratni jugoslovanski del Slovenije), leta 1941 (italijanski popis za Kočevje) in popisa prebivalstva leta 1948 (za del Slovenije, ki je bil pred vojno v sestavu Italije)* (rokopis). ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Etimološko-onomastična sekcija.

- Pleteršnikova zbirka ZI: Zbirka zemljepisnih imen, ki jo je Pleteršnik pred 1. svetovno vojno pripravljajal za Slovensko matico (rokopis). ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Etimološko-onomastična sekcija.
- Mikuž: inž. Milan Mikuž, *Zbirka ledinskih imen s kartami za vasi Most na Soči, Kozmerice, Modrejce in Čiginj* (1, 2, 3, 4), *Volče in Kozaršče* (5–6), *Sela pri Volčah in Podsela, Modrej in Stopec* (7–8), *Bača pri Modreju, Drobočnik in Gorenji Log* (9–10), *Idrija pri Bači* (11), *Grudnica* (12), *Slap ob Idrijci* (13), *Roče* (14), *Tolminski Lom* (16), *Ljubinj* (19), *Logaršče* (22), *Podmelec* (29), *Klavže* (30), *Ponikve* (31 in 32), *Pečine* (33). Gradivo je datirano z leti 1953–1964 (rokopis in kartografsko gradivo, številke se nanašajo na fascikle). ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Dialektološka sekcija.
- TTN5: Geodetska uprava Republike Slovenije, *Temeljni topografski načrt*, 1 : 5.000. Izpis zemljepisnih imen na elektronskem mediju.

14.3 Matične knjige

Krstne, poročne in knjige umrlih ter družinske knjige (status animarum) od 17. do zač. 20. stol., ki so jih v času raziskave priimkov leta 2002–2003 hranili župnijski arhivi:

ŽA Podbrdo za župnijo Podbrdo ter vikariata Obloke in Stržišče, ŽA Grahovo ob Bači za župnije Grahovo ob Bači, Rut, Podmelec, ŽA Šentviška Gora za župnijo Šentviška Gora ter vikariata Ponikve in Pečine, ŽA Dolenja Trebuša za župnijo Dolenja Trebuša ter vikariat Roče in župnijo Idrija pri Bači, ŽA Bukovo, ŽA Tolmin.

Kartoteka priimkov, izpisanih iz matičnih knjig ljubljanskih župnij Šempeter in Sv. Nikolaj ter župnij Šmarje pri Ljubljani in Vrhnika, hrani ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Etimološko-onomastična sekcija.

<i>LMor GCOH</i>	Liber Mortuorum Villarum Grand, Coritenzae, Oblocae et Hudajushnae. 1746–1808.
<i>LMor I ŠG</i>	Liber Mortuorum Šentviška Gora št. 1. 1655–1682.
<i>SterbReg I Podb</i>	Sterb Register Podbrdo št. 1. 1784–1820.
<i>RegMor I Gr</i>	Registro dei Morti Grahovo št. 1. 1785–1871.
<i>RegMor II Podb</i>	Registro dei Morti Podbrdo št. 2. 1820–1865.
<i>LDen Podm</i>	Liber Denunciationium matrumlium parochiae Podmeuzae. 1781–1836.
<i>SA Buk</i>	Status animarum Bukovo. 1866.
<i>SA ŠG I</i>	Status animarum Šentviška Gora št. 1. 1770–1774.
<i>SA ŠG II</i>	Status animarum Šentviška Gora št. 2. Ok. 1870.
<i>SA ŠG III</i>	Status animarum Šentviška Gora št. 3. 1920.
<i>SA I DT</i>	Status animarum Dolenja Trebuša št. 1. 1827.
<i>SA II DT</i>	Status animarum Dolenja Trebuša št. 2. 1857.
<i>SA III DT</i>	Status animarum Dolenja Trebuša št. 3. Ok. 1900.
<i>SA Gr</i>	Status animarum Grahovo. 1885.
<i>SA GT</i>	Status animarum Gorenja Trebuša. 1901 (s kasnejšimi pripisi).
<i>SA Kn</i>	Status animarum Kneža. 1910.
<i>SA Idr/B</i>	Status animarum Idrija pri Bači. 1821–1846 (z vpisi ok. 1880–1890).
<i>SA I Peč</i>	Status animarum Pečine št. 1. 1837.
<i>SA II Peč</i>	Status animarum Pečine št. 2. 1884.

- SA Podm* Status animarum Podmelec. Ok. 1900.
SA IV Obl Status animarum Obloke št. 4. 1861–1869.
SA V Obl Status animarum Obloke št. 5. Ok. 1910.
LMatr DT Liber Matrimoniorum Dolenja Trebuša. 1789–1877.
LMatr II Idr/B Liber Matrimoniorum Idrija pri Bači št. 2. 1820–1906.
LMatr II Rut Liber Matrimoniorum Rut št. 2. 1820–.
LMatr I Sp.Idr Liber Matrimoniorum Spodnja Idrija št. 1. 1668–.
LMatr I Vrh Liber Matrimoniorum Vrhnika št. 1. 1634–1681.
LDef I Obl Liber Defunctorum Obloke št. 1. 1809–1822.
LDef II Obl Liber Defunctorum Obloke št. 2. 1820–1947.
LBap I Obl Liber Baptizatorum Obloke št. 1. 1809–1822.
LBap II Obl Liber Baptizatorum Obloke št. 2. 1820–1895.
LMatr II Obl Liber Matrimoniorum Obloke št. 2. 1820–1927.
LConf Obl Liber Confirmatorum Oblocae et Hudejushinae ab anno 1819 usque ad annum 1923.

LBap I Buk Liber Baptizatorum de Buccova št. 1. 1747–1773.
LBap II Buk Liber Baptizatorum de Buccova št. 2. 1774–1785.
LBap III Buk Liber Baptizatorum de Buccova št. 3. 1785–1840.
LCop I Buk Liber Copulatorum de Buccova št. 1. 1785–1820.
LCop II Buk Liber Copulatorum de Buccova št. 2. 1820–1882.
LCop III Buk Liber Copulatorum de Buccova št. 3. 1883–1952.
LMor I Buk Liber Mortuorum de Buccova št. 1. 1747–1784.
LBap I ŠG Liber Baptizatorum Šentviška Gora št. 1. 1654–1684.
LBap II ŠG Liber Baptizatorum Šentviška Gora št. 2. 1685–1708.
LBap III ŠG Liber Baptizatorum Šentviška Gora št. 3. 1708–1736.
LBap IV ŠG Liber Baptizatorum Šentviška Gora št. 4. 1736–1775.
LBap V ŠG Liber Baptizatorum Šentviška Gora št. 5. 1775–1785.
LBap II Tol Liber Baptizatorum Tolmin št. 2. 1677–1695.
LBap III Tol Liber Baptizatorum Tolmin št. 3. 1696–1742.
LBap IV Tol Liber Baptizatorum Tolmin št. 4. 1743–1774.
LNati VI Tol Libro de Nati Tolmin št. 6. 1785–1812.
LNati IX Tol Libro de Nati Tolmin št. 9. 1849–1860.
LNati II Gr Libro de Nati Grahovo št. 2. 1839–1900.
LNati I Idr/B Libro de Nati Idrija pri Bači št. 1. 1788–1847.
LBap I Podm Liber Baptizatorum Podmelec št. 1. 1664–1687.
LBap II Podm Liber Baptizatorum Podmelec št. 2. 1688–1706.
LBap III Podm Liber Baptizatorum Podmelec št. 3. 1707–1750.
LBap IV Podm Liber Baptizatorum Podmelec št. 4. 1750–1777.
LMatr I Podm Liber Matrimoniorum Podmelec št. 1. 1669–1745.
LMatr II Podm Liber Matrimoniorum Podmelec št. 2. 1746–1784.
LMatr IV Podm Liber Matrimoniorum Podmelec št. 4. 1823–1857.
LMatr V Podm Liber Matrimoniorum Podmelec št. 5. 1857–1910.
LBap III Strž Liber Baptizatorum Stržišče št. 3. 1870–1946.
LBap I Sor Liber Baptizatorum Sorica št. 1. 1655–1757 (NŠALj).
LNati I Peč Libro de Nati Pečine št. 1. 1785–1865.
LBap II Peč Liber Baptizatorum in Vicariatu Pekina št. 2. 1866–1920.
LBap Lj.-Šemp. Krstne matice župnije Ljubljana Šempeter za 17. stol.
LBap Lj.-Sv.Nik. Krstne matice župnije Ljubljana Sv. Nikolaj. 1595–1643.
LBap Šmarje Krstne matice župnije Šmarje 1645–1648.

14.4 Spletni viri

- Spletni vir 1: <http://www.stat.si/ImenaRojstva/sl>
- Spletni vir 2: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Bravnice>
- Spletni vir 3: <http://www.catasti.archivodistatotrieste.it/Divenire/ua.htm?idUa=10652903>
- Spletni vir 4: https://topografija.zrc-sazu.si/sht/files/SHT-Kranjska_web.pdf
- Spletni vir 5: <http://www.lintver.it/cultura-cognomi.html>
- Spletni vir 6: <https://fran.si/>
- Spletni vir 7: http://bos.zrc-sazu.si/c/neva.exe?n=a_si_s&ver=0&e=A_I_PR_IP_TOL%201389
- Spletni vir 8: http://bos.zrc-sazu.si/c/neva.exe?n=a_si_s&ver=0&e=A_I_PR_CK_PD%201891
- Spletni vir 9: <https://be.wikipedia.org/wiki/Плужыны>
- Spletni vir 10: <https://www.cognomix.it/mappe-dei-cognomi-italiani/MANFREDA>
- Spletni vir 11: <https://www.dwds.de/d/wb-etymwb>
- Spletni vir 12: https://books.google.si/books?id=aXcMAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=sl&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Spletni vir 13: https://www.zobodat.at/pdf/VerhGeolBundesanstalt_1901_0103-0111.pdf
- Spletni vir 14: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-814NEVQ4/931c846a-c-680-466d-a259-c22292d10ae3/PDF>
- Spletni vir 15: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-R0R6RYB2/c10e45e5-70f-8-487b-9091-53752d65c55a/PDF>
- Spletni vir 16: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-N3021LMN/9fa15c5d-8104-46a-3-a0e9-713d9d0543e9/PDF>
- Spletni vir 17: <https://ia600705.us.archive.org/4/items/vergleichendegr05miklgoog/vergleichendegr05miklgoog.pdf>
- Spletni vir 18: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Идрица_\(река\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Идрица_(река))
- Spletni vir 19: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Едерка_\(приток_Березайки\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Едерка_(приток_Березайки))
- Spletni vir 20: <https://svetovalnica.zrc-sazu.si/topic/2723/izvor-priimka-pahor>
- Spletni vir 21: <https://archive.org/details/dopschdielandesfuerstlichengesamturbaredersteuermark>
- Spletni vir 22: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Сторожище>
- Spletni vir 23: http://knihi.com/none/Nazvy_nasielenych_punktau_Respubliki_Bielarus_djvu.zip.html#NNP.Mienskaja.djvu_225
- Spletni vir 24: <http://monumentaserbica.branatomic.com/gradovi/epskigradovi/gradout.php?id=1571&slovo=L&str=1>
- Spletni vir 25: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Лип'ятин>
- Spletni vir 26: <https://uistoka.ru/derlipyatino>
- Spletni vir 27: <https://www.hisnaimena.si/>
- Spletni vir 28: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=203008>
- Spletni vir 29: <https://zimk.zrc-sazu.si/eknjiga/Tuma-katalog.pdf>
- Spletni vir 30: <https://de.wikipedia.org/wiki/Hrachovo>
- Spletni vir 31: <http://fauna31.wordpress.com/storia-religiosa-della-slavia-friulana-dalle-origini-al-1920/>, razdelek <https://fauna31.files.wordpress.com/2011/02/distretto-di-tolmino-08.pdf>.
- Spletni vir 32: <https://mapire.eu/en/map/firstsurvey=-inner-austria/?layers=osm2%138C&bbox=1711582.7146759627%2C5951480.321369618%2C1725637.5732518996%2C5956257.635637442>
- Spletni vir 33: <http://www.hrpelje-kozina.si/glinscica/>
- Spletni vir 34: <http://gedbas.genealogy.net/search/simple?placename=Zgornja+Senica+20>
- Spletni vir 35: <https://fran.si/207/nessj-novi-etimoloski-slovar-slovenskega-jezika/4432746/rjav?View=1&Query=rjav>
- Spletni vir 36: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=328541>

Spletni vir 37: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23256>

Spletni vir 38: <http://triestestoria.altervista.org/paes/g-p.html>

Spletni vir 39: <http://lwp.ids-mannheim.de/dict/st>

Spletni vir 40: http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda3.html

Spletni vir 41: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=234154>

Spletni vir 42: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=203031>

Spletni vir 43: <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=229043>

14.5 Drugi elektronski viri

LiAKZ: Datoteka ledinskih imen Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Ljubljana (stanje 2003). Hrani ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Etimološko-onomastična sekcija.

14.6 Ustni viri

Ustni vir 1: Zdravko Duša iz Volč, leta 2003.

Ustni vir 2: Evlalija Lapanja iz Stopnika, 10.V.2018.

Ustni vir 3: Marko Brežan iz Klavž, leta 2012.

Ustni vir 4: Franc Humar (1886–1979) s Koritnice, spomladi 1970.

Ustni vir 5: Lojzka Brelih z Bukovega, 26.XI.2013.

Ustni vir 6: Franc Kranjc s Pečin, 9.XII.2013, 2.II.2019, 25.III.2019, 25.V.2019, 26.VI.2019, 31.VII.2019.

Ustni vir 7: Rudolf Šrámek iz Brna, e-pismo z dne 20.XII.2013.

Ustni vir 8: Marija Trpin, r. Kavčič, iz Zatulmina, ok. leta 2000.

Ustni vir 9: Lenka Torkar, r. Franjko, iz Lipet v Bukovskem Vrhu, XII.2013, 15.III.2019.

Ustni vir 10: Nevenka Janež, 20.V.2019.

Ustni vir 11: Stanko Mrak, r. v Gorenji Trebuši, 29.V.2019, 30.V.2019.

Ustni vir 12: Marko Dakskobler iz Podbrda, 27.VI.2019, 31.VII.2019.

Ustni vir 13: Zoran Černilogar iz Stopnika, 25.VII.2019.

Ustni vir 14: Lado Trpin iz Zakojce, 22.XII.2019.

Ustni vir 15: Miran Hvala iz Tolmina, 6.VII.2020.

Lastni terenski zapiski iz časa Alpskih mladinskih raziskovalnih taborov Podbrdo 1992, 1994, 1995.

14.7 Tiskani viri in literatura

ANDREJKA, RUDOLF, 1932: Zemljiške razmere v Selški dolini v začetku 18. stoletja. *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 13/1–4. 44–53.

ANDREJKA, RUDOLF, 1939: Doneski k postanku in razvitku rodbinskih imen v Selški dolini. *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 20/1–4. 310–332.

ANDREJKA, RUDOLF, 1948–1949: Pfeifer – Pišec. *Zgodovinski časopis* II–III. 152–153.

ANIKIN, ALEKSANDR, 1–13: А.Е. АНИКИН, *Русский этимологический словарь* 1–13, 2007–2019–. Москва: Рукописные памятники Древней Руси (1–3, 6), Знак (4–5), Типография «Наука» (7–9), Нестор-История (10–13).

- ANONIM, 1874: V Slapu. *Glas* IV/30. 2. Gl. tudi Spletni vir 15.
- ANONIM, 1920: Iz Baške doline. *Goriška straža* III/6. 2. Gl. tudi Spletni vir 16.
- ARTAČ, IVAN, 1994: *Opčine: zgodovinski oris župnije*. Opčine: Župnijska skupnost.
- BABIK, ZBIGNIEW, 2001: *Najstarsza warstwa nazewnicza na ziemiach polskich*. Kraków: Universitas.
- BABIK, ZBIGNIEW, 2008: *Pojednanie z lasem. W stulecie "argumentu florystycznego" w slawistycznych badaniach etnogenetycznych (1908–2008)*. Kraków: Nakładem własnym.
- BADJURA, RUDOLF, 1953: *Ljudska geografija. Terensko izrazoslovje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- BADJURA, RUDOLF, 1963: *Krajepisno gradivo. Dodatki k Ljudski geografiji (1953)*. Ljubljana: SAZU (tipkopis).
- BAHLOW, HANS, 1972: *Deutsches Namenlexikon*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Taschenbuch Verlag.
- BAJEC, ANTON, 1950: *Besedotvorje slovenskega jezika I*. Izpeljava samostalnikov. Ljubljana: SAZU.
- BAJEC, ANTON, 1952: *Besedotvorje slovenskega jezika II*. Izpeljava slovenskih pridevnikov. III. Zložanke. Ljubljana: SAZU.
- BAŃKOWSKI, ANDRZEJ, 2000: *Słownik etymologiczny języka polskiego 1 (A-K), 2 (L-P)*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- BARAVALLE, ROBERT, 1935: Zur Geschichte der steierischen Masse I. *Zeitschrift des Historisches Vereines für Steiermark* 29. 9–98.
- BAUDOIN DE COURTENAY, JAN, 1876a: И.А. Бодуэн де Куртенэ: Резья и Резьяне. *Славянский сборникъ*. Том третій. Петербургъ: Типографія брат. Пантелеевыхъ. 223–371.
- BAUDOIN DE COURTENAY, JAN, 1876b: И.А. Бодуэн де Куртенэ: *Отчеты командированного Министерствомъ Народнаго Просвѣщенія за границу съ ученою цѣлю И. А. Бодуэна-де-Куртенэ о занятіях по языковѣдѣнію въ теченіе 1872 и 1873 гг.* Выпускъ I. Казань: Въ Университетской типографіи. Варшава. Петербургъ.
- BEDNARIK, RADO, 1932: *Goriška in tržaška pokrajina v besedi in podobi*. Gorica: Sigma.
- BENEŠ, JOSEF, 1998: *Německá příjmení u Čechu I–II*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.
- BERAN, JAROMIR, 1959: Doneski k zgodovini prava na Goriškem. *Zbornik znanstvenih razprav Pravne fakultete XXVIII*. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 5–50.
- BERGERMAYER, ANGELA, 2005: *Glossar der Etyma der eingedeutschten Namen slavischer Herkunft in Niederösterreich*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- BERGINC, MARTA, 2002: Stara hišna imena. *Drevesa* IX/3–4. 27–29.
- BERGMANN, HUBERT, 2005: *Slavisches im Namengut der Osttiroler Gemeinden Ainet und Schlatten*: Anmerkungen zur Slavia submersa im vorderen Iseltal. Wien: Verlag Edition Praesens.
- BERNEKER, ERICH, 1908–1913: *Slavisches etymologisches Wörterbuch*. Erster Band. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- BESEDJJE, 2011: *Besedje slovenskega knjižnega jezika 16. stoletja*. Kozma Ahačič, Andreja Legan Ravnikar, Majda Merše, Jožica Narat, France Novak. Ljubljana: Založba ZRC.
- BEVK, FRANCE, 1936: Začudene oči. *Ljubljanski zvon* 56. 39–47, 145–154, 265–275, 362–369, 455–462, 559–564.
- BEVK, FRANCE, 1959: Hudajužna. *Smeh skozi solze*. Bevkovo izbrano mladinsko delo: 15. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- BEVK, FRANCE, 1965: Začudene oči. *Izbrani spisi*. Dvanajsta knjiga. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 407–479.
- BEZLAJ, FRANCE, 1956/61: *Slovenska vodna imena I–II*. Ljubljana: SAZU.
- BEZLAJ, FRANCE, 1965: Slovenski imenotvorni proces. *Jezik in slovstvo* X/4–5. 113–118. Ponatis v knjigah *Eseji o slovenskem jeziku*, Ljubljana, 1967, 156–165, in *Zbrani jezikoslovni spisi I*, Ljubljana, 2003, 289–294.

- BEZLAJ, FRANCE, 1967: *Eseji o slovenskem jeziku*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- BEZLAJ, FRANCE, I–IV: *Etimološki slovar slovenskega jezika I–IV*, 1976–2005. Ljubljana: Mladinska knjiga, SAZU, Založba ZRC.
- BEZLAJ, FRANCE, 2003: *Zbrani jezikoslovni spisi I–II*. Ur. Metka Furlan. Ljubljana: Založba ZRC.
- BIDERMANN, H. J., 1881: O naselbinskih razmerah na Goriškem in Gradiškem v XVI. stoletji. *Kres I/11*. 609–616.
- BIJAK, URSZULA, 2013: *Nazwy wodne dorzecza Wisły. Potamonimy odapelatywne*. Prace Instytutu Języka Polskiego PAN 142. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego.
- BIZJAK, MATJAŽ, 2006: *Urbarji briksenske škofije 1253–1464. Srednjeveški urbarji za Slovenijo 5*. Ljubljana: Založba ZRC.
- BJELANOVIĆ, ŽARKO, 2007: Formalna i značenjska struktura antroponima tipa Ivanda. *Onomastičke teme*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada. 151–158.
- BLAZNIK, PAVLE, 1928: *Kolonizacija Selške doline*. Ljubljana: Leonova družba.
- BLAZNIK, PAVLE, 1963: Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek četrti. *Urbarji freisinške škofije*. Ljubljana: SAZU.
- BLAZNIK, PAVLE, 1979: O preselitvi loških podložnikov. *Loški razgledi* 26. 77–89.
- BLAZNIK, PAVLE, I–III: *Historična topografija slovenske Štajerske in jugoslovanskega dela Koroške do leta 1500 I–III*, 1986–1988. Maribor: Založba Obzorja.
- BOLČINA, MARA, BOLČINA, RADO, 2013: *Čepovan skozi stoletja. Ob 110-letnici gasilstva*. Čepovan: Prostovoljno gasilsko društvo.
- BONIFACIO, MARINO, 1996: *Cognomi del comune di Pirano*. Pirano: Comunità degli Italiani “Giuseppe Tartini”.
- BONIFACIO, MARINO, 1997: *Cognomi dell'Istria. Storia e dialetti, con speciale riguardo a Rovigno e Pirano*. Trieste: “Italo Svevo”.
- BONIFACIO, MARINO, 1998: *Cognomi del Comune di Pirano e dell'Istria (II)*. Pirano: Il Trillo.
- BONIFACIO, MARINO, 1999: *Cognomi dell'Istria e di Trieste*. Trieste: Società istriana di archeologia e storia patria.
- BONIFACIO, MARINO, 2000: *Cognomi del Comune di Pirano e dell'Istria (III)*. Pirano: Il Trillo.
- BONIFACIO, MARINO, 2004: *Cognomi triestini : origini, storia, etimologia*. Trieste: Lint.
- BONIFACIO, MARINO, 2011a: *Cognomi di Capodistria : origine, storia ed evoluzione di alcuni cognomi capodistriani e dell'Istria veneta*. Pirano: Società di studi storici e geografici.
- BONIFACIO, MARINO, 2011b: *Cognomi del Comune di Pirano e dell'Istria (IV)*. Pirano: Il Trillo.
- BONIFACIO, MARINO, RADOSSI, GIOVANNI, 2000: *Cognomi e stemmi di Isola*. Isola: “Il Mandracchio”.
- BORŠNIK, MARJA, 1954: *Pogovori s pesnikom Gradnikom*. Maribor: Obzorja.
- BORYŚ, WIESŁAW, 2005: *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- BORYŚ, WIESŁAW, POPOWSKA-TABORSKA, HANNA, 1999: *Słownik etymologiczny Kaszubszczyzny. Tom III, K – O*. Warszawa: Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk.
- BRECHENMACHER, JOSEF K., 1960/63: *Etymologisches Wörterbuch der Deutschen Familiennamen I–II*. Limburg a. d. Lahn: C. A. Starke Verlag.
- BREZNIK, ANTON, 1942: Rodbinski priimki iz starih svetniških imen. *Koledar Družbe sv. Mohorja za l. 1942*. Ljubljana. 68–70. Ponatis v: *Jezikoslovne razprave*. Ur. Jože Toporišič. Ljubljana: Slovenska matica, 1982. 394–398.
- BREZNIK, ANTON, 1944: Zloženke v slovenščini. *Razprave AZU*. Ljubljana: AZU. 53–76. Ponatis v: *Jezikoslovne razprave*. Ur. Jože Toporišič. Ljubljana: Slovenska matica, 1982. 315–333.
- BROZOVIČ, MARUŠA, 2013: *Ledinska in hišna imena v vasi Selšček*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- BROZOVIČ RONČEVIČ, DUNJA, 1997: Hidronimi s motivom *vrelišta* na povijesnom hrvatskom jezičnom području. *Folia onomastica Croatica* 6. 1–40.

- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA, 1999: Nazivi za blatišta i njihovi toponimijski odrazi u hrvatskome jeziku. *Folia onomastica Croatica* 8. 1–44.
- BULAHOVSKIJ, LEONID, 1948: Л.А. Булаховский, Общеславянские названия птиц. *Известия АН СССР, ОЛЯ*, вып. 2. 94–124.
- BUNC, STANKO, 1951: Pogled v slovensko onomastiko. *Slavistična revija* 4. 77–86.
- BUNC, STANKO, 1963: O nastanku, razvoju in pomenu priimkov. *Jezik in slovstvo* VIII/6. 174–177.
- BURIĆ, ANTUN, 1983²: *Povijesna antroponimija Gorskog kotara*. 1438–1975. Goranska prezimena kroz povijest. Rijeka: Društvo za zaštitu prirodne, kulturne i povijesne baštine Gorskog kotara.
- CEKLIN, FRANC, 1987: Bohinj pod blejskim gospodvom na začetku 17. stoletja. *Bohinjski zbornik*. Ur. Jože Dežman. Radovljica: Skupščina občine. 46–60.
- CIEŚLIKOWA, ALEKSANDRA, 1990: *Staropolskie odapelatywne nazwy osobowe. Proces onimizacji*. Wrocław – Warszawa – Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- CIEŚLIKOWA, ALEKSANDRA, 1993: Terminy chrześcijańskie odbite w staropolskich antroponimach. *Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica* 27. 31–39.
- CIEŚLIKOWA, ALEKSANDRA, 1998: Czy istniały przezwiska w antroponimii prasłowiańskiej. *Prasłowiańszczyzna i jej rozpad*. Red. J. Rusek, W. Boryś. Warszawa: Energeia. 295–303.
- CIEŚLIKOWA, ALEKSANDRA (red.), 2007–2016: *Antroponimia Polski od XVI do końca XVIII wieku*. Wybór artykułów hasłowych oraz wykazy nazwisk wraz z chronologią i geografiją. Tom I–VI. Kraków: Wydawnictwo LEXIS.
- CIGALE, MATEJ, 1860: *Deutsch-slovenisches Wörterbuch* I–II. Ljubljana: Založil Anton Alois Wolf.
- CINAUSERO HOFER, BARBARA, DENTESANO, ERMANNO 2011: [con la collaborazione di Enos Costantini e Maurizio Puntin] *Dizionario toponomastico. Etimologia, corografia, citazioni storiche, bibliografia dei nomi di luogo del Friuli storico e della provincia di Trieste*. Udine.
- CORBANESE, GUERRINO GUGLIELMO, 1987: *Il Friuli, Trieste, e l'Istria nel periodo veneziano: grande atlante storico-cronologico comparato*. Udine: Del Bianco.
- COSTANTINI, ENOS, 2002: *Dizionario dei Cognomi del Friuli*. Udine: Friuli Venezia Giulia.
- ČEČ, DRAGICA et al. (ur.), 2014: *Pogledi na tolminski punt in čas ob prelomu stoletja*. Nova Gorica: Zgodovinsko društvo za severno Primorsko, Zveza zgodovinskih društev Slovenije.
- ČERNYH, PAVEL, I–II: П.Я. Черных, *Историко-этимологический словарь современного русского языка* I–II, 1994. Москва: Русский язык.
- ČIČAGOV, VASILIJ, 2018: В.К. Чичагов, *Из истории русских имен, отчеств и фамилий*. Вопросы русской исторической ономастики XV–XVII вв. Москва: URSS.
- ČOP, DUŠAN, 1979: Nekaj manj znanih narečnih posebnosti v krajevnih imenih zgoranje Gorenjske. *Onomastica Jugoslavica* 8. 63–74.
- ČOP, DUŠAN, 1983: *Imenoslovje zgornjesavskih dolin*. Disertacija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (rokopis).
- ČOP, DUŠAN, 1987a: Onomastično-lingvistične zanimivosti Bohinja. *Bohinjski zbornik*. Ur. Jože Dežman. Radovljica: Skupščina občine. 123–128.
- ČOP, DUŠAN, 1987b: Romansko-germanski lingvistično-onomastični vplivi na Zgornjem Gorenjskem. *Zbornik predavanj. XXIII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 41–52.
- ČOP, DUŠAN, 1991: Imenoslovje jeseniške občine. *Jeklo in ljudje. Jeseniški zbornik* VI. Jesenice: Skupščina občine Jesenice. 61–71.
- ČOP, DUŠAN, 2000: Dr. Henrik Tuma in Imenoslovje Julijskih Alp. *Imenoslovje Julijskih Alp*. Ljubljana: Založba Tuma. 119–126.
- ČORNEJOVÁ, MICHAELA, 2009: *Tvoření nejstarších českých místních jmen*. Bohemika z 11.–13. století. Brno: Masarykova univerzita.

- ČUJEC STRES, HELENA, STRES, ŠPELA, 2008: Razvoj ledinskih imen na področju Zatolmina z visokogorskimi planinami. *Traditiones* 37/1. 169–199.
- ČUJEC STRES, HELENA, 2010–2014: *Slovar zatolminskega govora* 1–2. Zatolmin: Stres inženiring.
- DAPIT, ROBERTO, 1995: *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo* 1. Area di Solbica/Stolvizza e Korito/Coritis. Padova: CLEUP.
- DAPIT, ROBERTO, 1998: *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo* 2. Area di Osoanë/Oseacco e Učja/Uccea. Padova: CLEUP.
- DAPIT, ROBERTO, 2001: *Cognomi e nomi di famiglia dell'Alta val Torre*. Lusevera: Comune di Lusevera.
- DAPIT, ROBERTO, 2008: *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo* 3. Area di Bila/San Giorgio, Njīwa/Gniva e Ravanca/Prato. Padova: CLEUP.
- DEBELJAK, ANTON, 1946: Živalski priimki v Slovencih. *Lovec* 29/1. 4–6.
- DE FELICE, EMIDIO, 1979: *Dizionario dei cognomi italiani*. Milano: Oscar Studio Mondadori.
- DETELÍĆ, MIRJANA, 2007: *Epski gradovi. Leksikon*. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, Balkanološki institut. Gl. tudi Spletni vir 24.
- DE TONI, ETTORE, 1922: Variazioni dei confini del bacino del Natisone. *Rivista della Società Filologica Friulana*. 24–49.
- DOLENC, JANEZ, 1997: Dva dokumenta o kaznovanju tolminskih puntarjev zaradi upora leta 1713. *Tolminski zbornik 1997. Tretja knjiga*. Tolmin: Občina Tolmin. 95–112.
- DOLENC, JANEZ, 2007: Seznam tolminskih puntarjev v ječah goriškega gradu 1713–1716. *Kronika* 55/2. 253–258.
- DOPSCH, ALFONS, 1910: *Die Landesfürstlichen Gesamturbare der Steiermark aus dem Mittelalter*. Wien: W. Braumüller.
- ERJAVEC, FRAN, 1875: Iz potne torbe. *Letopis Matice slovenske za leto 1875*. Ljubljana: Matica slovenska. 218–228.
- ERJAVEC, FRAN, 1879: Iz potne torbe. *Letopis Matice slovenske za leto 1879*. Ljubljana: Matica slovenska. 118–148.
- ÈSSJa 1–41: *Этимологический словарь славянских языков* 1–41, 1974–2018–. Москва: Наука.
- ESUM I–VI: *Етимологічний словник української мови* I–VI, 1982–2012. Київ: Наукова думка.
- FASMER, MAKS I–IV: Макс Фасмер, *Этимологический словарь русского языка* I–IV, 1986–1987. Москва: Прогресс.
- FINCO, FRANCO, 2003: Toponimi di origine slovena nella pianura friulana. *Slovenia: un vicino da scoprire*. Società filologiche furlane, ottantesimo congresso, Lubiana, 21 settembre 2003, a cura di Enos Costantini, redazione Enos Costantini, Silvester Gaberšček. Udine: Società Filologica Friulana. 539–558.
- FINSTERWALDER, KARL, 1990: *Tiroler Familiennamenkunde*. Innsbruck: Universitätsverlag Wagner.
- FRANČIĆ, ANDELA, 2002: *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- FREYER, HEINRICH, 1846: *Alphabetisches Verzeichnifs aller Orttschaft- und Schlösser-Namen des Herzogthums Krain, in deutsch und krainischer Sprache*. Laibach: Druck von Joseph Blasnik.
- FURLAN, METKA, 1993: *Od zadnji slovar zemljepisnih imen po Atlasu Slovenije*. Ljubljana: DZS.
- FURLAN, METKA, 2003: Predgovor. France Bezlaj, *Zbrani jezikoslovni spisi* I. Ur. Metka Furlan. Ljubljana: Založba ZRC. IX–XV.
- FURLAN, METKA, 2003–2004: O toponimu Ritoznoj. *Folia onomastica Croatica* 12–13. 139–147.
- FURLAN, METKA, 2005: Rezijansko *túlac* »tilnik« (Bila). Praslovanski anatomski termin **túlъ* v slovenščini. *Jezikoslovni zapiski* 11/1. 115–124.

- FURLAN, METKA, 2009: The Proto-Slavic hydrographic term *vydra „spring“ Bulgarian dialect vidra „small clear spring“. *Балканско езикознание = Linguistique Balkanique* 48/1–2. [107]–114.
- FURLAN, METKA, 2011: O nastanku slovenskih parov tipa žrd : žrk. *Globinska moč besede: red. prof. dr. Martini Orožen ob 80-letnici*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovenske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta. 45–56.
- FURLAN, METKA, 2016: *Prispevki k slovenski in slovanski etimologiji*. Zbirka *Linguistica et Philologica*, 32. Ljubljana: Založba ZRC.
- FURLAN, METKA, 2019: Novi etimološki slovar slovenskega jezika kot rastoči spletni slovar 2017–: dodatek 2019. *Jezikoslovni zapiski* 25/2. 7–32. Gl. tudi Spletni vir 35.
- FURLAN, METKA, 2020: Recenzentske pripombe na rokopis monografije (rokopis).
- GAŠPERŠIČ, JOŽE idr., 1998: *Kroparske družine od 15. do začetka 20. stoletja. Gorenjski biografski leksikon*. Poskusni zvezek 1. Radovljica: Občina Radovljica.
- GEOGRAFIJA, 1977: *Geografija. Leksikoni Cankarjeve založbe*. Ur. Marjan Krušič. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- GEOGRAFIJA, 2001: *Geografija. Duden leksikon*. Prevod in priredba Drago Kladnik. Tržič: Učila.
- GESTRIN, FERDO, 1972: *Mitninske knjige 16. in 17. stoletja na Slovenskem*. Mitninska protiknjiga iz Bače za leto 1536. Ljubljana: SAZU. 101–126.
- GLONAR, JOŽA, 1931–1933: *Poučni slovar I–II*. Ljubljana: Umetniška propaganda.
- GLONAR, JOŽA, 1936: *Slovar slovenskega jezika*. Ljubljana: Umetniška propaganda.
- GODNIČ, NEVA, 1981: Gradivo za kraški leksikon. 1. Germanizmi. *Slovensko morje in zaledje: zbornik za humanistične in naravoslovne raziskave*, št. 4/5. Koper: Lipa. 137–152.
- GODNIČ, NEVA, 1984: Gradivo za kraški leksikon. 2. Romanizmi oz. furlanizmi. *Slovensko morje in zaledje: zbornik za humanistične in naravoslovne raziskave*, št. 6/7. Koper: Lipa. 107–128.
- GOLEC, BORIS, 2009: Trubar ali Trobar? Prispevki k etimologiji in razvoju priimka Primoža Trubarja. *Jezikoslovni zapiski* 15/1–2. 43–62.
- GOLEC, BORIS, 2019: Trg Jesenice – od kdaj, zakaj in ali res trg? *Kronika* 67/1. 35–50.
- GORIČAR, MAKS, 1939: Doneski k postanku in pisavi rodbinskih priimkov in krajevnih imen med Slovenci. *Etnolog* 12. 82–122.
- GÓRNY, MAREK, 1993: *Rodzina chłopska w świetle swoich antropimów*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- GORŠIČ, FRANCÉ, 1929: Župani in knezi v jugoslovanski pravni zgodovini. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 24/1–2. 16–49.
- GOTTSCHALD, MAX, 1942: *Deutsche Namenkunde*. Unsere Familiennamen nach ihrer Entstehung und Bedeutung. 2., vermehrte Aufl. München–Berlin: J. F. Lehmanns Verlag.
- GRAFENAUER, BOGO, 1954: Veliki tolminski kmečki punt. *Kronika* 2/2. 81–89.
- GRAFENAUER, BOGO, 1962: *Kmečki upori na Slovenskem*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- GROF ATTEMS, KAREL MIHAEL, 1994: *Vizitacijski zapisniki goriškega, tolminskega in devinskega arhidiaconata goriške nadškofije 1750–1759*. Gorizia: Istituto di storia sociale e religiosa.
- GTS, 2005: *Geografski terminološki slovar*. Milan Bufon et al. Ljubljana: Založba ZRC.
- GUŠIČ, MARIJANA, 1967: Etnička grupa Bezjaci. *Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena*. Knjiga 43. 7–124.
- HAJNŠEK-HOLZ, MILENA, JAKOPIN, PRIMOŽ, 1996: *Odzadnji slovar slovenskega jezika po Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: ZRC SAZU, SAZU.
- HA, 1818: *Haupt-Ausweis über die Eintheilung des Küstenländischen Gouvernements Gebietes in Kreise, Districte, Bezirke, Haupt- und Unter-Gemeinden, dann über deren Häuser, und Seelen Anzahl im Jahre 1818*. Triest. Gl. tudi Spletni vir https://www.europeana.eu/portal/sl/record/9200332/ABO_2BZ162147905.html.

- HIPOLIT NOVOMEŠKI, 1712: *Dictionarium trilingue*. Gl. tudi Spletni vir <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-UZIRC8O2/7bc8a2e1-a96c-4f53-b6aa-4ab3a72b4025/PDF>
- HÖFLER, JANEZ, 1982: *Trije popisi cerkva in kapel na Kranjskem in slovenskem Štajerskem s konca 15. stoletja*. Viri za zgodovino Slovencev. Knjiga šesta. Ljubljana: SAZU.
- HÖFLER, JANEZ, 2016: *Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenskem: Primorska*. Ljubljana: Viharnik (e-knjiga). <http://www.viharnik.com/downloads/HistTopPrimorska.pdf>
- HOLZER, GEORG, 2001: *Die Slawen im Erlaftal*. Wien: Selbstverlag des NO Instituts für Landeskunde.
- HOSÁK, LADISLAV, ŠRÁMEK, RUDOLF, I–II: *Místní jména na Moravě a ve Slezsku I–II, 1970–1980*. Praha: Academia.
- HOZJAN, ANDREJ, 1992: Starejši priimki v vitanjski okolici. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 63 (n.v. 28)/2. 255–268.
- HUDALES, JOŽE, 1997: *Od zibeli do groba*. Ljubljana: Društvo za preučevanje zgodovine, literature in antropologije. Velenje: Kulturni center Ivan Napotnik.
- HVALA, FRANC, 1990: *Življenje pod Bevkovo Kojco*. Koper: Lipa.
- ILEŠIČ, FRAN, 1927: »Bezjak« i »bezjaci«. *Расправе и грађа*. III. *Српску диалектологику зборник*. Београд–Земун: Српска краљевска академија. 73–91.
- ILEŠIČ, FRAN, 1937: Neke kajkavske (slovenačke i hrv.-kajkavske) jezičke pojave, naročito u prezimenima. *Južnoslovenski filolog* XVI. 99–143.
- ILEŠIČ, SVETozAR, 1955: Baška dolina. *Enciklopedija Jugoslavije*. 1. zv. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. 388–389.
- ILEŠIČ, SVETozAR, 1983: Baška grapa. *Enciklopedija Jugoslavije*. 1. zv. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. 539.
- IMENIK, 1951: *Imenik naseljenih mesta u FNRJ*. Stanje 1 januara 1951 godine. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju.
- IVANČIČ KUTIN, BARBARA, 2006: Ledinska in hišna imena v vasi Čadrg – del kulturnega izročila. *Traditiones* 35/1. 135–158.
- IVANČIČ KUTIN, BARBARA, 2007: *Slovar bovškega govora*. Ljubljana: Založba ZRC.
- IVETAC, JUST, 1982: *Istarski toponimi*. Pula: Istarska naklada.
- IVIĆ, PAVLE, GRKOVIĆ, MILICA, 1980: Павле Ивић, Милица Грковић, Топоними антропонимског порекла у Светостефанској хрисовуљи (1318). *Втора југословенска ономастичка конференција*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите. 95–108.
- JAKIĆ-CESTARIĆ, VESNA, 1976: Antroponomastička analiza isprave zadarskog priora Andrije s početka X stoljeća. *Onomastica Jugoslavica* 6. 195–215.
- JAKOMIN, DUŠAN, 1995: *Narečni slovar Sv. Antona pri Kopru*. Trst: Škedenjski etnografski muzej.
- JAKOPIN, FRANC, 1975: Nekaj značilnosti najfrekventnejših slovenskih priimkov. *Wiener Slavistisches Jahrbuch* XXI. 93–102.
- JAKOPIN, FRANC, 1976: Vprašanja naglaševanja priimkov v slovenščini. *Onomastica Jugoslavica* 6. 217–240.
- JAKOPIN, FRANC, 1977: Struktura slovenskih priimkov v statistični osvetlitvi. *Slavistična revija* 26. Kongresna številka. 5–25.
- JAKOPIN, FRANC, 1977: Vprašanje priimkov na -man v slovenščini. *Papers in Slavic Philology* I. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications. 145–156.
- JAKOPIN, FRANC, 1982: France Bezljaj kot etimolog in onomastik. *Onomastica Jugoslavica* 9. 5–9.
- JAKOPIN, FRANC, 1992: Miklošič – utemeljitelj slovanskega imenoslovja. *Miklošičev zbornik*. Ur. Jože Toporišič, Tine Logar, Franc Jakopin. *Obdobja* 13. Ljubljana: SAZU, Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru. 67–75.

- JAKOPIN, PRIMOŽ, 1981: *Entropija priimkov in imen v Sloveniji*. Magistrsko delo. Sveučilište u Zagrebu. Centar za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacionih znanosti (rokopis).
- JOPPI, VINCENZO, 1887: „Documenti Goriziani”. *Archeografo Triestino. Nuova serie VIII*. 49–51.
- JOŽEFINSKI ZEMLJEVIDI 1–7: *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787 (1804) 1–7, 1995–2001*. Ljubljana: ZRC SAZU, ARS. Gl. tudi Spletni vir 32.
- JURIČIĆ ČARGO, DANIELA, 1999: *Gospodarski razvoj lupoglavskega gospostva v 16. stoletju v luči urbarjev in urbarialnih zapisov 1523–1573 (z objavo urbarjev iz let 1523 in 1573)*. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije.
- KALETA, ZOFIA, 1991: *Ewolucja nazwisk słowiańskich*. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego.
- KARAS, MIECZYSLAW, 1955: *Nazwy miejscowe typu Podgóra, Zalas w języku polskim i w innych językach słowiańskich*. Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- KARPENKO, JURIJ, 2001: Ю.О. Карпенко, Прослідки доіндоєвропейської оронімії в українських Карпатах. *Записки з загальної лінгвістики*. Вип. 2. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. 43–52.
- KEBER, JANEZ, 1979: Priimki v Skokovem in Bezlajevem etimološkem slovarju. *Onomastica Jugoslavica* 8. 125–135.
- KEBER, JANEZ, 1982: O izvoru priimkov na -šek. *Onomastica Jugoslavica* 9. 229–236.
- KEBER, JANEZ, 1988, ²1996: *Leksikon imen. Izvor imen na Slovenskem*. Celje: Mohorjeva družba.
- KEBER, JANEZ, 2002: Rojstna imena, hišna imena, vzdevki, psevdonimi v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski* 8/2. 47–69.
- KEBER, JANEZ (ur.), 2002a: *Jezikoslovni zapiski* 8/2. Slovensko imenoslovje.
- KEBER, JANEZ, 2011: *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: Založba ZRC.
- KEJŽAR - KOVAČEV, IVAN, 2013: *Atlas soriška ledinska imena*. Škofja Loka: Samozaložba.
- KELEMINA, JAKOB, 1933: Pravne starine slovenske v filološki luči. *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* 14/1–4. 52–94.
- KELEMINA, JAKOB, 1951: Langobardski spomini pri Slovencih. *Slavistična revija* 4/3–4. 177–196.
- KENDA, JOSIP, 1926: *Slovarsko gradivo s Tolminskega*. Gorica. Hrani Inštitut za slovenski jezik F. Ramovša ZRC SAZU (rokopis).
- KENDA-JEŽ, KARMEN, 2004: Slovarsko gradivo s Tolminskega kot vzorec za narečni slovar po Pleteršniku. *Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika: slovenska zemljepisna imena*. Pišece: Društvo Pleteršnikova domačija, Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 154–162.
- KIDRIČ, FRANCE, 1920: Trobarji na Raščici. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* II. 251–278.
- KLINAR, KLEMEN, ŽELEZNIKAR, URŠKA (ur.), 2013: *Kako se pri vas reče? Hišna imena v krajevnih skupnostih Brezje, Podnart in Srednja Dobrava*. Radovljica: Občina Radovljica.
- KLINAR, KLEMEN, ŽELEZNIKAR, URŠKA (ur.), 2015: *Kako se pri vas reče? Hišna imena v naseljih Bitnje, Gorjuše, Koprivnik v Bohinju, Lepence, Log v Bohinju, Nemški Rovt in Nomenj. Bohinjska Bistrica*: Občina Bohinj.
- KLS 1, 1968: *Krajevni leksikon Slovenije* 1. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- KOBLAR, ANTON, 1899: Regesti listin boštanjskega arhiva. *Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko* 9/6. 200–221.
- KOCIANČIČ, ŠTEFAN, 1853: Bukva na Tominskem in Turki. (Po ustnem izročilu). *Slovenska bčela* IV/23. 183–184. (Avtor je podpisan s psevdonomim Ipavec.) Gl. tudi Spletni vir 14.
- KOFOL, KARLA (ur.), 2013: *Tolminska v času punta*. Zbornik ob 300-letnici tolminskega punta 1713–2013. Tolmin: Tolminski muzej.
- KOGOJ MANFREDA, EMIL, 1995: *Kronika Kogojevih*. Ljubljana: Založništvo Jutro, Nova Gorica: Založba Branko.

- KOLENC, PETRA, 2008: *Katalog knjižnice dr. Henrika Tume*. Ljubljana: Založba ZRC. Gl. tudi Spletni vir 29.
- KOROBAR-BELČEVA, MARIJA, 1994: Марија Коробар-Белчева, Антропонимските образувања во градот Костур во 1445 година. *Македонските дијалекти во Егејска Македонија*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите. 209–216.
- KOROPEC, JOŽE, 1985: Med Dravo in Dravinjo v 16. stoletju. 5. *Ptujski zbornik*. Ptuj: Skupščina občine. 345–358.
- KOROPEC, JOŽE, 1988: Slovenski del Štajerske v davčnem seznamu glavarine leta 1527. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 59 (n.v. 24)/2. 216–277.
- KOS, FRANC, 1886: Ob osebnih imenih pri starih Slovencih. *Letopis Matice slovenske*. Ljubljana: Matica slovenska. 107–151.
- KOS, FRANC, 1894: *Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja*. Urbar loškega gospodstva iz l. 1560. Ljubljana: Matica slovenska. 10–44.
- KOS GR. I–V: *Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku I–V, 1902–1928*. Ljubljana: Leonova družba.
- KOS, FRANC, 1921–1923: K zgodovini Gorice v srednjem veku. *Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo* II–III. 1–15.
- KOS, MILKO, 1911: Zemljiške razmere po Selški dolini l. 1630. *Carniola* 2. 46–51, 261–286.
- KOS, MILKO, 1913: Slovenska osebna imena v »Liber confraternitatum Seccoviensis«. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 10/1. 8–25.
- KOS, MILKO, 1948–1954: *Urbarji Slovenskega Primorja I–II*. Ljubljana: SAZU.
- KOS, MILKO, 1950: O starejši slovanski kolonizaciji v Istri. *Razprave I. r. SAZU* I. Ljubljana: SAZU. 53–82.
- KOS, MILKO, 1968: Kolonizacija med Dravo in Rabo pa krajevna imena na -ci. *Svet med Muro in Dravo*. Maribor: Obzorja. 256–264.
- KOS, MILKO, 1969: Nekatera krajevna imena na Gorenjskem. *Onomastica Jugoslavica* 1. 5–9.
- KOS, MILKO, 1970: Kolonizacija in populacija v srednjem veku. *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih panog*. I. zvezek. Agrarno gospodarstvo. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 67–88.
- KOS, MILKO, 1975: *Gradivo za historično topografijo Slovenije (za Kranjsko do leta 1500) I–III*. Ljubljana: Inštitut za občo in narodno zgodovino SAZU. Gl. tudi Spletni vir 4.
- KOSSMAT, FRANZ, 1901: Geologisches aus dem Bačathale im Küstenlande. *Verhandlungen der k.k. geologisches Reichsanstalt* 1901/4. 103–111. Gl. tudi Spletni vir 13.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1904: Nekaj o naših imenih. Rodbinski priimki in krajevna imena, napravljena iz imen svetnikov. *Dom in svet* 17. 562–564, 626–629.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1905: Rodbinski priimki na Slovenskem. Narejeni iz krajevnih (krajepisnih) imen. *Dom in svet* 18. 44–45, 110–111, 174–175, 243–244, 367–368, 439, 496, 562–563, 627–628.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1906: Rodbinski priimki iz rastlinskih imen. *Dom in svet* 19. 500, 562–563, 630–631, 705–706, 776.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1914a: Slovenska osebna imena iz 12. stoletja. *Veda* 4. 325–326.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1914b: Slovenska imena z Goriškega iz l. 1291. *Veda* 4. 407–408.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1920a: Etimologije. *Časopis za slovenski jezik, literaturo in zgodovino* II. 127–128.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1920b: Drobni etimološki prinosi. I: Malec – mavec – maltec. II: Stiva »morska pena«. III: Pajek, pavok. *Nastavni vjesnik* 28. 367–370.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1927: O naših priimkih. *Mladika* 8. 114, 194, 234, 275, 315, 355, 395.
- KOŠTIÁL, IVAN, 1934: Krstna, rodbinska in krajepisna imena, dana po času rojstva oziroma odkritja. *Mladika* 15. 351–352.

- KOTNIK, BERTRAND, 1992–2011: *Zgodovina hiš južne Koroške* 1–15. Celovec–Ljubljana–Dunaj: Mohorjeva založba.
- KOVAČIČ, FRAN, 1934: *Služabnik božji Anton Martin Slomšek, knezoškof lavantinski*. Celje: Družba sv. Mohorja. Elektronska izdaja: <http://ezb.ijs.si/fedora/get/ezmono:ams/VIEW/>.
- KRAGELI, JOSIP, 1909: Arhidiakonot tolminski. *Voditelj v bogoslovnih vedah* 12. 1–10.
- KRAGELI, JOŽKO, 2000: *Josip Abram - Trentar*. Koper: Ognjišče.
- KRÁLIK, LUBOR, 2015: *Stručný etymologický slovník slovenčiny*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV.
- KRANZMAYER, EBERHARD, 1956–1958: *Ortsnamenbuch von Kärnten* I–II. Klagenfurt: Verlag des Geschichtsvereines für Kärnten.
- KRANZMAYER, EBERHARD, LESSIAK, PRIMUS, 1983: *Wörterbuch der deutschen Sprachinselmundart von Zarz/Sorica und Deutschrut/Rut in Jugoslawien*. Klagenfurt: Verlag des Geschichtsvereines für Kärnten.
- KRAŠOVEC, JOŽE, 2007: *Svetopisemska lastna imena: fonetika in etimologija, prevajanje in transliteriranje*. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU, Založba ZRC.
- KRONSTEINER, OTTO, 1975: *Die alpenlawischen Personennamen*. Wien: Österreichische Gesellschaft für Namenforschung.
- KRONSTEINER, OTTO, 1982: *Die slowenischen Namen Kärntens*. Mit einer Einleitung von Heinz Dieter Pohl. 3. Veränderte und erweiterte Auflage. Wien: Österreichische Gesellschaft für Namenforschung.
- KUNA, HERTA (ur.), 1986: *Zbornik Hvala krstjanina*. Transkripcija i komentar. Sarajevo: Svjetlost, Akademija nauka i umjetnosti BiH.
- KUPČYNSKA, ZORJANA, 2016: З.О. Купчинська, *Стратиграфія архайчної ойконімії України*. Львів: Наукове товариство ім. Шевченка.
- KURKINA, LJUBOV, 1977: Л.В. Куркина, Славянские этимологии. 4 (словен. *škirt*, с.-хорв. *pr̥titi*, слав. **strukъ/*strǫкъ*). *Этимология 1975*. Москва: Наука. 13–29.
- KURKINA, LJUBOV, 1992: Л.В. Куркина, *Диалектная структура праславянского языка по данным южнославянской лексики*. Ljubljana: SAZU.
- KURKINA, LJUBOV, 2002: Л.В. Куркина, *Словенская лексика в „Этимологическом словаре славянских языков“*. Вып. 1–28–, 1974–2001– (rokopis). Москва.
- LAPANJA, POLONCA, 2014: *Ohranjenost hišnih imen v KS Slap ob Idriji*. Zaključna seminarska naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta UL. Oddelek za geografijo (rokopis).
- LEBEN SELJAK, PETRA, DEMŠAR, ALOJZ, 2010: *Knjiga hiš na Žirovskem. Naselja, hiše in njihovi lastniki na ozemlju predjožefinske župnije Žiri pred letom 1900*. Žiri: Pegaz International d.o.o. Ljubljana.
- LEKSIK PREZIMENA, 1976: *Leksik prezimena Socijalističke republike Hrvatske*. Ur. Valentin Putanec, Petar Šimunović. Zagreb: Institut za jezik, Nakladni zavod Matice hrvatske.
- LESSIAK, PRIMUS, 1922: Die kärntnischen Stationsnamen. *Carinthia* 112. 1–124.
- LIPUŠČEK, RADOVAN (ur.), 1993: *Dolini Tolminke in Zadlašce*. Zbornik. Tolmin: Triglavski narodni park; Ljubljana: ZOTK Slovenije – RO gibanje Znanost mladini.
- LOCHNER V. HÜTTENBACH, FRITZ, 2008: *Steirische Ortsnamen*. Zur Herkunft und Deutung von Siedlungs-, Berg-, Gewässer- und Flurbezeichnungen. Graz: Leykam.
- LOGAR, TINE, 1968: Glasoslovne in morfološke posebnosti v govorici sloveniziranih Nemcev. *Slavistična revija* 16. 159–169.
- LOMA, ALEKSANDAR, 1997: Александар Лома, Српскохрватска географска имена на -ина, мн. -ине: преглед типова и проблеми класификације. *Ономастолошки прилози XIII*. 1–26.
- LOMA, ALEKSANDAR, 2010: Александар Лома, Старосрпски топоним Чрњегојно. Ономастички увиди у друштвену историју префеудалног доба. *Косово и Метохија у цивилизацијском токовима*. Међународни тематски зборник. Књига 1. Језик и народна традиција. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини. 133–143.

- LOMA, ALEKSANDAR, 2013: Александар Лома, *Топонимија Бањске хрисовуље*. Ка осмишљењу старосрпског топономастичког речника и бољем познавању општесловенских именовних образаца. Београд: САНУ.
- LOMA, ALEKSANDAR, 2015: Александар Лома, Стрп. *стльпъ*: рус. дијал. *столп*, *столб* 'деоница пољопривредног земљишта'. У простору лингвистичке славистике. Зборник научних радова. Поводом 65 година живота академика Предрага Пипера. Београд: САНУ. 445–470.
- LOMA, ALEKSANDAR, 2020: Recenzentske pripombe na rokopis monografije (rokopis).
- LORENZONI, GIOVANNI, 1938: La toponomastica di Sauris. Oasi tedesca in Friuli. *Bollettino della Società Filologica Friulana* XIII/3, 4, 6.
- LOZICA, IVAN, 2002: *Poganska baština*. Zagreb: Golden marketing.
- LUČYK, VASYL, 2014: В.В. Лучик, *Етимологічний словник топонімів України*. Київ: Академія.
- MADER, BRIGITTA, 1986: *Die Alpenlawen in der Steiermark*. Eine toponomastisch-archäologische Untersuchung. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- MAJDIĆ, VIKTOR, 1996: *Razgledi po krajevnih imenih*. Slovenska krajevna imena v luči slovnične obravnave. Ljubljana: Rokus.
- MAJNARIĆ, NIKOLA, 1939: Jedno rovtarsko narječje u Gorskom Kotaru. *Јужнословенски филолог* XVII. 135–149.
- MAKOVEC, JUŠ, 1987: *Korenine. Priimki na Murskem polju*. Murska Sobota: Pomurska založba.
- MALEC, MARIA, 1971: *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych imion osobowych*. Wrocław idr.: Zakład narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- MALEC, MARIA, 1994: *Imiona chrześcijańskie w średniowiecznej Polsce*. Kraków: Polska Akademia Nauk, Instytut Języka Polskiego.
- MALEC, MARIA, 2003: *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- MALNAR, SLAVKO, 2001: *Prezimana u čabarskom kraju kroz stoljeća 1498. – 1997*. Čabar: Matica hrvatska Čabar.
- MALNAR, SLAVKO, 2010²: *Prezimana u čabarskom kraju kroz stoljeća: 1498. – 1997*. Čabar: Matica hrvatska, ogranak Čabar.
- MALNAR, SLAVKO, 2011: *Hišna imena in vzdevki v župniji Tršće*. Ravnice: Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije, Matica hrvatska, ogranak Čabar.
- MALNAR, SLAVKO, 2012: *Gorači – Gerjansku*. Garače: Ogranak Matica hrvatske u Čabru.
- MARETIĆ, TOMO, 1886: O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* LXXXI, LXXXII. 81–146, 69–154.
- MARUŠIĆ, BRANKO (ur.), 1972: *Berilo o Rutu*. Nova Gorica: Goriški muzej.
- MARUŠIĆ, BRANKO, 1973: *Veliki tolminski kmečki punt leta 1713*. Izbor gradiva. Tolmin: Goriški muzej.
- MATIČETOV, MILKO, 1951: Stari sužiški napisi ob robu Beneške Slovenije (Primorski ljudski napisi 57). *Primorski dnevnik* 6, št. 207 (1895). 4.
- MATIČETOV, MILKO, 2000: Slovenskim Orlicam pristrižene peruti: ženska onomastika od srednjega veka do danes. *Drevesa* VII/3–4. 4–10.
- MATUŠOVÁ, JANA, 2005: К výkladu jména BAČOV. *Студії з ономастики та етимології 2005*. Київ: НАН України, Інститут української мови. 52–57.
- MAŽURANIĆ, VLADIMIR, 1908–1922: *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik*. I–II. Zagreb: Knjižara Jugoslavenske akademije Lav. Hartmana.
- MEGISER, HIERONYMUS, 1977: *Thesaurus polyglottus*. Iz njega je slovensko besedje z latinskimi in nemškimi pomeni za *Slovensko-latinsko-nemški slovar* izpisal in uredil Jože Stabej. Ljubljana: SAZU.

- MELIK, ANTON, 1954: *Slovenija. Geografski opis. II. Opis slovenskih pokrajin*. 1. zvezek. Slovenski alpski svet. Ljubljana: Slovenska matica.
- MERKÛ, PAVLE, 1981: Onomastični problemi ob slovensko-romanski meji. *Četrta jugoslovanska onomastična konferenca*. Zbornik referatov. Ljubljana: SAZU. 389–400.
- MERKÛ, PAVLE, 1982: *Slovenski priimki na zahodni meji*. Trst: Mladika.
- MERKÛ, PAVLE, 1983: Prehod *-l > -u* v tržaški slovenščini. *Slavistična revija* 31/3. 260–262.
- MERKÛ, PAVLE, 1984: Patronimici in *-ič* a Trieste nel basso Medioevo. *Linguistica XXIV*. 275–282.
- MERKÛ, PAVLE, 1987: Slovenska srednjeveška antroponimija ob romanski meji. *Slavistična revija* 35/3. 321–327.
- MERKÛ, PAVLE, 1993: *Svetniki v slovenskem imenoslovju*. Trst: Mladika.
- MERKÛ, PAVLE, 1993a: *Po našin. primo libro di lettura nel dialetto dell' Alta valle del Torre*. Tavagnacco: Arte Grafiche Friulane.
- MERKÛ, PAVLE, 1994: *Il »Libro di perticationi« del Notaro Giusto Ravizza (1525): il testo e l'analisi dei nomi personali, di istituzioni e di luoghi*. Trieste: Devin.
- MERKÛ, PAVLE, 1996: Predkrščanska slovenska osebna imena v Trstu (1307–1406). *Brižinski spomeniki*. Zbornik. Ljubljana, Trst: SAZU, ZRC SAZU, Mladika. 451–455.
- MERKÛ, PAVLE, 1999: *Slovenska krajevna imena v Italiji*. Priročnik. *Toponimi sloveni in Italia*. Manuale. Trst: Mladika.
- MERKÛ, PAVLE, 2001: La presenza slovena nella città preemporiale. *Storia economica e sociale di Trieste I*. Trieste: Lint. 273–291.
- MERKÛ, PAVLE, 2004: *1300 primorskih priimkov*. Trst: Mladika.
- MERKÛ, PAVLE, 2006a: *Krajevno imenoslovje na slovenskem zahodu*. Ur. Metka Furlan in Silvo Torkar. Ljubljana: Založba ZRC.
- MERKÛ, PAVLE, 2006b: Il cognome *Slataper*. *Rivista Italiana di Onomastica XII/2*. 490–493.
- MERKÛ, PAVLE, 2008: Priimek Vram. *Jezišlovni zapiski* 14/1. 167–168.
- MERKÛ, PAVLE, 2013: *Nomi di persone e luoghi nei registri medioevali del Capitolo di San Giusto in Trieste*. Trieste: Deputazione di storia patria per la Venezia Giulia.
- MERTELI, DRAGO, BEZLAJ, FRANCE, 1960/61: Slovenska krajevna imena na *-jane*. *Jeziš in slovstvo VI/6, 7*. 187–192, 220–225.
- MIKHAILOV, NIKOLAI, 1998: *Frühslovenische Sprachdenkmäler: die handschriftliche Periode der slowenischen Sprache (XIV. Jh. bis 1550)*. (Studies in Slavic and General Linguistics, 26.) Amsterdam and Atlanta: Rodopi.
- MIKHAILOV, NIKOLAI, 2001: *Jeziškovni spomeniki zgodnje slovenščine*. Trst: Mladika.
- MIKHAILOV, NIKOLAI, 2002: *Mythologia Slovenica*. Trst: Mladika.
- MIKLOŠIČ, FRANC, 1860, 1864, 1872–74: Franz Miklosich, *Die Bildung der slavischen Personennamen; Die Bildung der Ortsnamen aus Personennamen im slavischen; Die slavischen Ortsnamen aus Apellativen I–II*. Wien: K.-k. Hof- und Staatsdruckerei.
- MIKLOŠIČ, FRANC, 1879: Franz Miklosich, *Vergleichende Lautlehre der slavischen Sprachen*. Zweite Ausgabe. Wien: Wilhelm Braumüller. Gl. tudi Spletni vir 17.
- MILEWSKI, TADEUSZ, 1969: Słowiańskie imiona osobowe na tle porównawczym. *Indoeuropejskie imiona osobowe*. Wrocław–Warszawa–Kraków: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- MILEWSKI, TADEUSZ, 1993: O pochodzeniu słowiańskich imion złożonych. *Teoria, typologia i historia języka*. Kraków: Universitas. 226–237.
- MLINAR, JANEZ, 2018: *Urbarji belopeškega gospostva*. Novejši urbarji za Slovenijo 2. Ljubljana: Založba ZRC.
- MORATO, NADA, 2002: *Mrak eno jutrnja. Štorje iz slovenske Istre*. Ljubljana: Kmečki glas.
- MRDAVIČ, JANEZ, 1988: *Krajevna in domača imena v Črni na Koroškem in njeni širši okolici*. Ravne na Koroškem: Koroška osrednja knjižnica Dr. Franc Sušnik, Kulturna skupnost.

- MRDAVIČ, JANEZ, 2001: *Krajevna in domača imena v Mežiški dolini*. Ravne na Koroškem: Voranc.
- MRÓZEK, ROBERT, 1998: Nazwy terenowe. *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*. Pod redakcją Ewy Rzetelskiej-Feleszko. Warszawa – Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego. 231–257.
- MURZAJEV, EDUARD, 1984: Э.М. Мурзаев, *Словарь народных географических терминов*. Москва: Мысль.
- NAMENFORSCHUNG – NAME STUDIES – LES NOMS PROPRES, 1965: *Ein internationales Handbuch zur Onomastik I*. Ur. E. Eichler, G. Hilty, H. Löffler, H. Steger, L. Zgusta. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- NAZZI, FAUSTINO, 2008: *Storia religiosa della Slavia Friulana: Dalle origini al 1920*. Elektronska izdaja Gl. Spletni vir 31.
- NEVSKAJA, LIDIJA, 1998: Л.Г. Невская, Из балто-славянского ономастикона: помина прор-грия с элементом «gostь». *Polytropolon*. К 70-летию Владимира Николаевича Топорова. Москва: Издательство «Индрик». 395–399.
- NIKONOV, VLADIMIR, 1983: В.А. Никонов, Типология славянской антропонимии. *История, культура, этнография и фольклор славянских народов*. IX Международный съезд славистов. Москва: Наука. 257–269.
- NMP I–XV: *Nazwy miejscowe Polski*. Historia – pochodzenie – zmiany, 1996–2018–. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN.
- NOVAK, VILKO, 2006: *Slovar stare knjižne prekmurščine*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- OROŽEN, IGNAC, 1876: *Das Bisthum und die Diözese Lavant II. Das Benediktiner-Stift Oberburg*. Maribor: Selbstverlag.
- OTOREPEC, BOŽO, 1995: *Gradivo za slovensko zgodovino v arhivih in bibliotekah Vidma (1270–1405)*. Ljubljana: SAZU.
- PAHOR, SAMO, 1960/61: Nekaj opazk k slovenskim krajevnim imenom na -jane. *Jezik in slovstvo* VI/8. 268–270.
- PANJTAR, ZVONE, 2018: *Stržišče in Wolžbatou rod*. Samozaložba.
- PALACKÝ, FRANTIŠEK, 1832: Popis staročeských osobních a křestních jmen, s poznamenáními od Fr. Palackého. *Časopis Českého Musea* VI. 60–69.
- PAROVEL, PAOLO G., 1985: *L'identità cancellata: l'italianizzazione forzata dei cognomi, nomi e toponimi nella „Venezia Giulia“ dal 1919 al 1945, con gli elenchi delle province di Trieste, Gorizia, Istria ed i dati dei primi 5.300 decreti*. Trieste: Editore Eugenio Parovel.
- PAROVEL, PAOLO G., 1993: *Izbrisani identitet: nasilno potalijančevanje prezimena, imena i toponima u „Julijskoj krajini“, od 1919 do 1945, sa spiskovima iz Tršćanske, Goričke i Istarske pokrajine, te prvih 5300 dekreta*. Pazin – Poreč – Pula: Istarsko književno društvo Juraj Dobrila, Matica hrvatska, Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika.
- PAVLIN, VOJKO, 2006: *Goriško gospostvo ob prehodu pod Habsburžane na osnovi urbarja iz leta 1507*. Nova Gorica: Goriški muzej.
- PAVLIN, VOJKO, 2009: Iz starejše zgodovine Grgarja. *Grgarski zbornik*. Gl. ur. Justina Doljak. Grgar: Krajevna skupnost, Turistično društvo. 48–67.
- PERŠOLJA, JASNA MAJDA, 2009: *Rodiški rodovi*. Sežana: Kulturno društvo Vilenica.
- PESKAR, ROBERT, 1999: *Gotska arhitektura na Goriškem. Stavbarske delavnice (1460–1530)*. Nova Gorica: Goriški muzej.
- PFEIFER, WOLFGANG et al., 1993: *Etymologisches Wörterbuch des Deutschen*. Elektronska izdaja (Digitalisierte und von Wolfgang Pfeifer überarbeitete Version im Digitalen Wörterbuch der deutschen Sprache). Gl. Spletni vir 11.
- PINTAR, LUKA, 1911: Satura. *Ljubljanski zvon* 31/8. 493–497.
- PINTAR, LUKA, 1913: O krajnih imenih. *Ljubljanski zvon*. 33/7. 365–371.

- PINTAR, LUKA, 1914: O krajnih imenih. *Ljubljanski zvon* 34/11. 498–505.
- PLESKALOVÁ, JANA, 1998: *Tvoření nejstarších českých osobních jmen*. Brno: Masarykova univerzita.
- PLET. I-II: Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar* I–II, 1894–1895. Ljubljana: Knezoškofijstvo.
- POHL, HEINZ-DIETER, 2000: *Koroška – slovenska in nemška imena*. *Studia Carinthiaca*. Band XIX. Wien: Edition Praesens.
- POHLIN, o. MARKO, 1792: *Glossarium slavicum*. In *Supplementum ad primam partem Dictionarii Carniolicum*. Viennae: Literis Grosserianis.
- PRAPROTNIK, NADA, 2007: Henrik Freyer in njegov seznam slovanskih rastlinskih imen (Verzeichnis flavischen Pflanzen-Namen) iz leta 1836. *Scopolia* 61. 1–99.
- PREGELJ, IVAN, 1929: Peter Markovič, strah ljubljanskih šolarjev. Zgodovinska povest. *Mladika* 10/3. 81–85.
- PREMROU, MIROSLAV, 1929: Una descrizione della Contea di Gorizia del 1648. *Studi Goriziani* 7. 1–10.
- PREGLED SPREMEMB NASELIJ, 1992: *Pregled sprememb naselij Republike Slovenije od leta 1948 do 1990* (Preimenovanja, pristavki, združitve, razdružitve in razglasitve). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko.
- PROFOUS, ANTONIN, I–V: *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny* I–V, 1947–1960. Praha: Česká akademie věd a umění.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2003: *Toponomastica storica del Territorio di Monfalcone e del comune moderno di Sagrado*. Gradisca d'Isonzo: Centro Isontino di ricerca e documentazione storica e sociale "Leopoldo Gasparini", Ronchi dei Legionari : SKRD Jadro. Monfalcone: SKŠRD Tržič.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2004: Toponimi maggiori. *Legami tra una terra e la sua gente: toponomastica di Comune di Chiusaforte*. [Primo Volume: Destra orografica del Fella] Chiusaforte: Comune di Chiusaforte. 23–32.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2006: Sloveni nel territorio di Monfalcone (secoli VII–XVII). *Sloveni nel territorio di Monfalcone*. Tržič: SKŠRD. 19–75.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2008: *Juánac = Joanaz: una indagine linguistica sui nomi dei villaggi, dei luoghi e delle genti dell'alta valle del Chiarò = jezikovna raziskava o imenih vasi, krajev in ljudi zgornje doline Rieke: la montagna di Torreano, ovvero l'antico comune censuario di Maserolis, con Reant, Tamoris, Canalutto, Gnivizza, Rieka, Costa e Laurini : sul confine orientale della Provincia di Udine*. Torreano: Astre, Cividale: Most.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2009: Su la colonizzazione slave plui antiche dal Friul. *Ce fastu?* LXXXV. 17–30.
- PUNTIN, MAURIZIO, 2010: *Dei nomi dei luoghi : toponomastica storica del territorio di Monfalcone e del comune di Sagrado*. Gradisca d'Isonzo: Centro Isontino di ricerca e documentazione storica e sociale "Leopoldo Gasparini". Ronchi dei Legionari: Slovensko kulturno rekreacijsko društvo „Jadro“; Tržič: Slovensko kulturno športno rekreacijsko društvo "Tržič".
- RAMOVŠ, FRAN, 1997a: *Zbrano delo 2. Razprave in članki*. Ur. Jože Toporišič. Ljubljana: SAZU.
- RAMOVŠ, FRAN, 1997b: Končnici dat. in lok. pl. I-jevske sklanje v slovenščini. *Zbrano delo 2*, 322–328. Prva objava v *Slavistični reviji* 2, 1949, 177–183.
- RAMOVŠ, FRAN, 1997c: Opazke k nenaglašenu *ě* s posebnim ozirom na praslovansko **ěšēja* v slovenskih narečjih. *Zbrano delo 2*, 165–171. Prva objava v *Zborniku filoloških i lingvističkih studija A. Beliču*, Beograd 1921: S. B. Cvijanović. 17–23.
- RAMOVŠ, FRAN, 1924: *Historična gramatika slovenskega jezika* II. *Konzonantizem*. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.
- RAMOVŠ, FRAN, 1935: *Historična gramatika slovenskega jezika* VII. *Dialekti*. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.

- RAMOVŠ, FRAN, 1936: *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*. Ljubljana: Akademsko založba.
- RAZPET, MARKO, 2006: *Kako se reče po cerkljansko*. Cerklje: Občina, Ljubljana: Jutro.
- RJA 1–23: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika 1–23, 1880–1976*. Zagreb: JAZU.
- ROSPOND, STANISLAW, 1965a: Станислав Роспонд, Структура и классификация древне-восточнославянских антропонимов (имена). *Вопросы языкознания XIV/3*. 3–21.
- ROSPOND, STANISLAW, 1965b: Структура i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego na podstawie „Słownika nazwisk śląskich”. *Rozprawy Komisji Językowej WTN V*. Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe. 9–63.
- ROSPOND, STANISLAW, 1970: *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska*. Tom pierwszy A – B. Warszawa – Wrocław: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- ROSPOND, STANISLAW, 1983: *Słowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -jъ*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- RUTAR, SIMON, 1882: *Zgodovina Tolminskega*. Gorica: Josip Devetak.
- RYMUT, KAZIMIERZ, 1999–2001: *Nazwiska Polaków I-II. Słownik historyczno-etymologiczny*. Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN.
- SCHEINIGG, JANEZ, 1893: Staroslovenska imena v starih listinah. *Izvestje Muzejskega društva za Kranjsko III*. 8–13, 47–53, 94–101, 140–148.
- SCHLIMPERT, GERHARD, 1978: *Slawische Personennamen in Mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*. Berlin: Akademie-Verlag.
- SEIDL, FERDINAND, 1912: *Geološki izprehodi po Goriškem*. Gorica: Socialna matica.
- SEL, 2004: *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- SEMSNO, 1997: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Nazwy osobowe pochodzenia niemieckiego, opracował Zygmunt Klimek, cz. 5. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SEMSNO, 2000: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Odapela-tywne nazwy osobowe, opracowała Aleksandra Cieślukowa, cz. 1. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SEMSNO, 1996: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego, opracowała Maria Malec, cz. 2. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SEMSNO, 1997: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Odmiejscowe nazwy osobowe, opracowała Zofia Kaleta, cz. 3; Nazwy osobowe pochodzenia od etników, opracowała Elżbieta Supranowicz, cz. 4. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SEMSNO, 1995: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Nazwy heraldyczne, cz. 6. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SEMSNO, 2001: *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*. Suplement, cz. 7. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN.
- SGU, 1979: *Словник гідронімів України*. Київ: Наукова думка.
- SIMONIČ, IVAN, 1934: Migracije na Kočevskem v luči priimkov. *Etnolog 7*. 107–138.
- SINOBAD, JURE, ADAM, STANE, 2004: Ali je Miklavž starejši od Andreja v Mošnjah. *Linhartovi listi 3/10*, op. 3.
- SKI, 1985: *Slovenska krajevna imena*. Franc Jakopin, Tomo Korošec, Tine Logar, Jakob Rigler, Roman Savnik, Stane Suhadolnik. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- SKOK, PETAR, 1924: Tri etimologije. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino IV*. 38–46.
- SKOK, PETAR, 1926: Toponomastički prilozi. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino V*. 1–14.
- SKOK, PETAR, 1928a: Slovenačko-hrv.-kajkavska paralela u porodičnim imenima. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino VII*. 155–156.

- SKOK, PETAR, 1928b: Još o riječi „Bezjak“ i metodu onomastičkog ispitivanja. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* VII. 66–76.
- SKOK, PETAR, 1934: Iz slovenačke toponomastike II. *Etnolog* VII. 51–87.
- SKOK, PETAR, I–IV: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* I–IV, 1971–1974. Uredili Mirko Deanović i Ljudevit Jonke. Suradivao u predradnjama i priredio za tisak Valentin Putanec. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- SŁAWSKI, FRANCISZEK, 1974: Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego. *Słownik prasłowiański*. Tom I. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. 43–141.
- SŁAWSKI, FRANCISZEK, 1976: Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego. *Słownik prasłowiański*. Tom II. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. 13–60.
- SŁAWSKI, FRANCISZEK, 1979: Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego. *Słownik prasłowiański*. Tom III. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. 11–19.
- SMOLEJ, VIKTOR, 1979/80: Kugy, dežej, Smolle ipd. *Jezik in slovstvo* XXV/4–5. 150–151.
- SNOJ, MARKO, 2003a: Slovenski priimki na -goj. *Folia onomastica Croatica* 11. 203–210.
- SNOJ, MARKO, 2003b: *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Modrijan.
- SNOJ, MARKO, 2006: *Slovar jezika Janeza Svetokriškega* 1–2. Ljubljana: Založba ZRC.
- SNOJ, MARKO, 2009: *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Ljubljana: Modrijan, Založba ZRC.
- SO I–II: *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia* I–II, 2002–2003. Warszawa–Kraków: Towarzystwo Naukowe Warszawskie.
- SOR, 1885: *Special Orts-repatorium vom Küstenlande*. Wien: Alfred Hölder.
- SOR, 1894: *Special Orts-repatorium des Österreichisch-Illyrischen Küstenlandes*. Wien: Alfred Hölder.
- SOR, 1918: *Specialortsrepatorium für das Österreichisch-Illyrische Küstenland*. Wien: Verlag der Deutschösterreichischen Staatsdruckerei.
- SP, 1962: *Slovenski pravopis*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- SP, 2001: *Slovenski pravopis*. Ur. Jože Toporišič et al. Ljubljana: SAZU, ZRC SAZU, Založba ZRC.
- SPLITTER-DILBEROVIĆ, VERA, 1966: *Beiträge zur Bildung der Serbokroatischen Personennamen*. Meisenheim am Glan: Verlag Anton Hain.
- SPS I–VIII: *Słownik prasłowiański* (pod redakcją F. Sławskiego) I–VIII, 1974–2001. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- SSKJ 2000: *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Elektronska izdaja. Ljubljana.
- STABEL, JOŽE (ur.), 1997: *Slovensko-latinski slovar, po: Matija Kastelec-Gregor Vorenc, Dictionarium latino-carniolicum 1680–1710*. Ljubljana: Založba ZRC.
- STAFFUZZA, BRUNO, 1978: *Vertenza tra Modrea e Volzana ai primi del 1419*. Gorizia: Tipografia Sociale.
- STANKOVSKA, LJUBICA, 1995: *Љубица Станковска, Македонска ојконимија*. Књига прва. Скопје: Метаморфоза.
- STERGULC, ANDREJ, 1997: Družinski priimki v Bovcu 1700–1947. *Drevesa* IV/4. 16–18.
- STRES, PETER, 2005: *Priimki v Brdih. Izvor in razvoj do I. svetovne vojne*. Gorica: Goriška Mohorjeva družba.
- STRIEDTER-TEMPS, HILDEGARD, 1963: *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*. Wiesbaden: Otto Harrassowitz.
- STUR, DIONYS, 1858: Das Isonzo-Thal von Flitsch abwärts bis Görz, die Umgebungen von Wipach, Adelsberg, Planina und die Wochein. *Jahrbuch der k. k. geologischen Reichsanstalt* IX/3. 324–368. Gl. tudi Spletni vir 12.

- SUPERANSKAJA, ALEKSANDRA, 1973: А.В. Суперанская, *Общая теория имени собственного*. Москва: Наука.
- SVOBODA, JAN, 1947–1948: Slovanská osobní jména ve světle národopisu. *Slavia* XVIII. 101–110.
- SVOBODA, JAN, 1953: Dobrovskeho studium vlastních jmen. *Josef Dobrovský 1753–1953*. Praha: Československá akademie věd. 156–181.
- SVOBODA, JAN, 1964: *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha: Československá akademie věd.
- SVOBODA, JAN, 1968: K slovanským antroponimickým kompozitům. *Symbolae philologicae in honorem Vitoldi Taszycki*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk. 349–353.
- ŠANSKIĀ, NIKOLAJ, 1965: Н.М. Шанский, *Этимологический словарь русского языка*. Т. I, вып. 2: Б. Москва: Издательство Московского университета.
- ŠEGA, AGATA, 1996: *Starejši latinski jezikovni fond v slovenščini*. Magistrsko delo. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (rokopis).
- ŠEKLI, MATEJ, 2008: *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici*. Zbirka *Linguistica et Philologica*, 22. Ljubljana: Založba ZRC.
- ŠEKLI, MATEJ, 2019: Izvor pridevnikov tipov *bukov* in *lipovlčešnjev* v slovenščini. *Slavistična revija* 67/2. 281–289.
- ŠIMUNDIĆ, MATE, 1970: Tvorba osobnih imena u hrvatskome ili srpskom jeziku. *Zbornik Pedagoške akademije v Mariboru 1960–1970*. Maribor: Založba Obzorja. 159–188.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR, 1995: *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1981: Slovenski priimki na *-en*. *Četrta jugoslovanska onomastična konferenca*. Ljubljana: SAZU. 507–518.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1982: Južnoslovanski priimki s pripono *-(j)ava*. *Onomastica Jugoslavica* 10. 239–246.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1983: O osebnih imenih in priimkih v Požganci Prežihovega Voranca. *Odmev živega človeka in krajine*. Ravne na Koroškem: Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika. 94–103.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1984: Od kod priimek Tulščak. *Slavistična revija* 32/3. 289–291.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1985: Slovenski priimki na *-et* in *-ent*. *Zbornik referata i materiala V jugoslovenske onomastičke konferencije*. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. 167–177.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1987: O dosedanjem preučevanju slovenske lingvogeneze. *Zbornik predavanj. XXIII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 53–67.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1988: K normiranju slovenskih zemljepisnih imen. *XXIV. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 55–66.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1988/1989: Temeljna načela pri pisanju slovenskih zemljepisnih imen. *Jezik in slovstvo* XXIX. 3–14.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1989: Besodotvorne vrste slovenskih zemljepisnih imen na gradivu do leta 1500. *Obdobje srednjega veka v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 229–244.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 1996: Odsev etnogeneze v jeziku slovenskega prostora (v času od 6.–12. stol.). *Internationales kulturhistorisches symposium Mengersdorf 1993 in Graz*. Graz: Amt der Steiermärkischen Landesregierung, Abteilung für Wissenschaft und Forschung. 137–153.
- ŠIVIC-DULAR, ALENKA, 2002: Zgodovina imenoslovja v Sloveniji. *Jezikoslovni zapiski* 8/2. 7–27.
- ŠKRABEC, STANISLAV, 1916–1921: *Jezikoslovni spisi* I-II. Ljubljana: Leonova družba.
- ŠORLI, IVO, 1940: *Moj roman*. Ljubljana: Hram.

- ŠPEHONJA, NINO, 2012: *Besednjak Nediško-Taljansko*. Cormons: Poligrafiche San Marco.
- ŠTIH, PETER, 1981: Poskus orisa razvoja mej Tolminskega od 11. do 16. stoletja. *Goriški letnik* 8. 55–61.
- ŠTIH, PETER, 1984: Tolminsko gospostvo po urbarju iz leta 1598. *Goriški letnik* 11. 95–115.
- ŠTIH, PETER, 1994: Glose k srednjeveškemu delu Rutarjeve Zgodovine Tolminskega. *Kronika* 42/1. 21–28.
- ŠTREKELJ, KAREL, 1887: Morphologie des Görzer Mittelkarstdialektes mit besonderer Berücksichtigung der Betonungsverhältnisse, *Sitzungsbericht der k. Akad. der Wiss. in Wien*, 1887, Bd. 113, Heft 1. 377–496.
- ŠTREKELJ, KAREL, 1889: Jezikoslovne mrvice. *Ljubljanski zvon* 9/5. 291–295.
- ŠTREKELJ, KAREL, 1892a: Iz besednega zaklada narodovega. *Letopis Matice Slovenske za leto 1892*. Ljubljana: Matica Slovenska. 1–50.
- ŠTREKELJ, KAREL, 1892b: Dr. V. Oblak, »Das älteste datirte slovenische Sprachdenkmal«. 1891. 44 str. (Posebni natisek iz časopisa »Archiv für slavische Philologie« XIV. 192–235.) *Ljubljanski zvon*. 635–639.
- ŠTUKL, FRANCE, 1996: Prispevki k poznavanju domačih imen v zvezi z upravnimi funkcijami. *Loški razgledi* 43. 26–49.
- ŠTURM, LOVRO (ur.), 2016: Gorenjske družine v 18. stoletju. Celje: Celjska Mohorjeva družba, Ljubljana: Slovenska matica, Ljubljana: Inštitut Karantanija.
- ŠULGAČ, VIKTOR, 1998: В.П. Шульгач, *Праслов'янський гідронімний фонд (фрагмент реконструкції)*. Київ: НАН України, Інститут української мови.
- ŠULGAČ, VIKTOR, 2001: В.П. Шульгач, *Ойконімія Волині. Етимологічний словник-довідник*. Київ: Київ.
- ŠULGAČ, VIKTOR, 2003: В.П. Шульгач, К реконструкции праславянского лексического фонда: производные на *-ушь (на основе ономастического материала »Новгородских писцовых книг«. *Студії з ономастики та етимології 2003*. Київ: НАН України, Інститут української мови. 156–167.
- ŠULGAČ, VIKTOR, 2017: В.П. Шульгач, До праслов'янського антропонімного фонду (derivati z koronom *Goj-). *Студії з ономастики та етимології 2015–2016*. Київ: НАН України, Інститут української мови.
- ŠUMI, IRENA (ur.), 1999: *Hišna imena v Žabnicah*. Otroški raziskovalni tabor Kanalska dolina 1999. Ukve: Slovensko kulturno društvo Planika.
- TASSO, MIRO, 2010: *Un onomasticidio di Stato*. Trieste: Mladika.
- TERPIN, RAFAEL, 1998: *Dom mojih prednikov. Kmečka hiša na Cerkljanskem*. Idrija: Založba Bogataj.
- TERPIN, RAFAEL, 2007: *Klanec do doma*. Zbirka 262 risb kmečkih hiš iz svetov ob Idrijci (in 262 besedil). Idrija: Založba Bogataj.
- TERPIN, RAFAEL, 2008: *Dom mojih prednikov 2. Kmečka hiša na Cerkljanskem*. Idrija: Založba Bogataj.
- TERPIN, RAFAEL, 2011: Prdejnski Vrh. *Planinski vestnik* 116/6. 46–47.
- TEŽAK, STJEPKO, 1983: Bezjaki. *Enciklopedija Jugoslavije*. 1. zv. Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod. 635.
- TIS, 2016: *Telefonski imenik Slovenije* (v formatu PDF).
- TOLKAČOV, ALEKSANDR, 1977: А.И. Толкачев, К истории словообразования форм со значением субъективной оценки (квалитативов) личных собственных имен греческого происхождения в древнерусском языке XI–XV вв. II. *Этимология 1975*. Москва: Наука. 98–128.
- TOLSTOJ, NIKITA, 1994: Н.И. Толстой, «Останавливающие» имена и их магические функции. *Балканские чтения – 3. Лингво-этнокультурная история Балкан и Восточной Европы*. Тезисы и материалы симпозиума. Москва: Институт славяноведения и балканистики РАН. 74.

- TOLSTOJ, NIKITA, TOLSTAJA, SVETLANA, 1998: Н.И. Толстой, С.М. Толстая, Имя в контексте народной культуры. *Проблемы славянского языкознания*. Москва: РАН.
- TOMINEC, IVAN, 1964: *Črnovrški dialekt*. Ljubljana: SAZU.
- TOPORIŠIČ, JOŽE, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- TOPORIŠIČ, JOŽE, 2000: *Slovenska slovnica*. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja.
- TOPOROV, VLADIMIR, 1962: В.Н. Топоров, Из области теоретической топонимии. *Вопросы языкознания* 11/6. 3–12.
- TOPOROV, VLADIMIR, 1993: В.Н. Топоров, Праславянская культура в зеркале собственных имен (элемент *mir-). *История, культура, этнография и фольклор славянских народов*. XI Международный съезд славистов. Братислава, сентябрь 1993 г. Москва: Наука. 3–118.
- TORKAR, SILVO, 1994: Zgornja Baška dolina (rihtarija Nemški Rut) po tolminskem urbarju iz 1523 (demografsko-imenoslovni vidik). *Kronika* 42/1. 29–36.
- TORKAR, SILVO, 1996a: O nekaterih priimkih iz nemških podstav v zgornji Baški dolini. *Razprave II. r.* SAZU XV. Ljubljana: SAZU. 125–136.
- TORKAR, SILVO, 1996b: K vprašanju poselitve Podporezna. *Kronika* 44/1. 26–29.
- TORKAR, SILVO, 1998: Imena na Šentviški planoti skozi stoletja. *Zbornik Šentviške planote*. Poniške: Župnija, Nova Gorica: Branko. 63–66.
- TORKAR, SILVO, 1999a: Nekaj posebnosti iz govora Hudajužne in Oblok na Tolminskem. *Traditiones* 28/1. 299–308.
- TORKAR, SILVO, 1999b: Nekaj opomb k Slovenskim vodnim imenom F. Bezlaja. *Jezikoslovni zapiski* 5. 237–239.
- TORKAR, SILVO, 2000: K slovenskim priimkom na -ar. *Jezikoslovni zapiski* 6. 209–211.
- TORKAR, SILVO, 2001a: Mikrotoponimija górnej doliny Baczy w zachodniej Słowenii. *Toponimia i oronimia*. Ur. A. Ciešlikowa, B. Czopek Kopciuch. Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN. 87–96.
- TORKAR, SILVO, 2001b: Nekaj značilnosti rojstnih imen v živem jeziku zgornje Baške doline. Toporišič, Jože (ur.), *Slovenska lastnoimenskost*. Zbornik s simpozija '99 v Pišecah. Novo mesto: Dolenjska založba.
- TORKAR, SILVO, 2002: Poglej jo, grapo! Poimenovanja in preimenovanja Baške doline. *Epicenter* 3/3. 10–12.
- TORKAR, SILVO, 2003a: Bizjaki. *Goriški letnik* 28 (*Brecljev zbornik*). 133–140.
- TORKAR, SILVO, 2003b: K nastanku in pomenu nekaterih zemljepisnih imen v Baški dolini. *Slavistična revija* 51/4. 429–442.
- TORKAR, SILVO, 2006a: Zemljepisna imena v zgornji Baški dolini. Silvo Torkar, Karla Kofol (ur.), *Baški zbornik*. Alpski mladinski raziskovalni tabor Podbrdo 1992, 1993 in 1995. Tolmin: Tolminski muzej. 95–106.
- TORKAR, SILVO, 2006b: Spomenik neznanja: Mlečni potok. *Delo* 58 (*Znanost*), 25. 5. 2006. 25.
- TORKAR, SILVO, 2007a: O neprepznanih ali napačno prepznanih slovanskih antroponimih v slovenskih zemljepisnih imenih: Čadrg, Litija, Trebija, Ljubija, Ljubljana, Biljana. *Folia onomastica Croatica* 16. 257–273.
- TORKAR, SILVO, 2007b: Substrat, adstrat ali neprepznana slovanska dediščina? IG – KRIM – ВАЇА. *Науковий Вісник Чернівецького університету* 354–355. *Слов'янська філологія : збірник наукових праць*. Чернівці: Рута. 250–258.
- TORKAR, SILVO, 2008: Flektivna derivacija v slovenskih krajevnih imenih. *Slavistična revija* 56/4. 411–419.
- TORKAR, SILVO, 2009a: Mrvice iz imenoslovne malhe. *Traditiones* 38/1. 77–87.
- TORKAR, SILVO, 2009b: Imenoslovni vozli: Miren, Čepovan, Rubije. *Goriški letnik* 33/34, zv. II (*Marušičev zbornik*). 821–831.

- TORKAR, SILVO, 2010a: Slovanski antroponimi v toponimiji Tolminske. *Jezikoslovni zapiski* 16/1. 7–23.
- TORKAR, SILVO, 2010b: *Tvorba slovenskih zemljepisnih imen iz slovanskih antroponimov: identifikacija, rekonstrukcija in standardizacija*. Doktorska disertacija. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (rokopis).
- TORKAR, SILVO, 2012a: O stanovniških in pridevniških izpeljankah iz slovenskih krajevnih imen. *Pravopisna stikanja. Razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC. 221–226.
- TORKAR, SILVO, 2012b: Вариантность суффиксов в словенской топонимии. *Этнолингвистика. Ономастика. Этимология*. Материалы II Международной научной конференции, Екатеринбург, 8–10 сентября 2012 г. В 2 частях. Часть 1. Екатеринбург: Издательство Уральского университета. 147–148.
- TORKAR, SILVO, 2012c: Priimki Mahnič, Obid, Pretnar in Stanovnik. *Jezikoslovni zapiski* 18/1. 89–97.
- TORKAR, SILVO, 2013a: Slovenska krajevna imena med srednjim vekom in 20. stoletjem. Preimеноvanja med spontanostjo in ideologijo. *Ohranjanje spomina*. Zbornik strokovnih prispevkov za mentorje zgodovinskih krožkov. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine, Komisija za delo zgodovinskih krožkov. 23–27.
- TORKAR, SILVO, 2013b: Dvočlenski slovanski antroponimi v slovenski toponimiji. *Jezikoslovni zapiski* 19/1. 111–128.
- TORKAR, SILVO, 2014: Odstiranje slovenskih zemljepisnih imen: Mengore in Kupljenik. *Glasnik SED* 5/4. 114–115.
- TORKAR, SILVO, 2017a: Razpoznavanje slovenskih krajevnih imen (2). *Jezikoslovni zapiski* 23/1. 331–341.
- TORKAR, SILVO, 2017b: Most, ki je dal ime Mostu na Soči. *Kronika* 65/2. 129–134.
- TORKAR, SILVO, 2018a: Odstiranje slovenskih zemljepisnih imen: Batuje in Krepaka. *Glasnik SED* 58/3–4. 107–111.
- TORKAR, SILVO, 2018b: Izvor priimka Pahor. *Jezikovna svetovalnica*. Spletni vir 20.
- TORKAR, SILVO, 2019a: К этимологии топонимов *Колезия* и *Резия*. *Ономастика Поволжья*. Материалы XVII Международной научной конференции Великий Новгород, 17–20 сентября 2019 года. Великий Новгород: Новгородский государственный университет имени Ярослава Мудрого. 261–267.
- TORKAR, SILVO, 2019b: Krajevni imeni Šebrelje in Jagršče. Mikuš, Jože et al. *Kronika župnij Šebrelje in Jagršče*. Šebrelje: Turistično društvo. 78–80.
- TORKAR, SILVO, MATIČETOV, MILKO, 2010: Il cognome resiano Chinese. La nostra storia nei cognomi. *Náš glas = La nostra voce: periodico del Circolo culturale Resiano „Rozajanski dum“* 6/3. 5–6.
- TOSCANO, ADA, 1958: Pergamene inedite degli archivi goriziani. *Studi Goriziani* XXIII/1. 127–162.
- TRPIN, DARINKA, VREŠ, BRANKO, 1995: *Register flore Slovenije. Praprotnice in cvetnice*. Ljubljana: ZRC.
- TRPIN, DRAGO, 1994: Viri za zgodovino Tolminskega v starejših fondih in zbirkah Arhiva Slovenije do leta 1783. *Kronika* 42/1. 15–20.
- TRPIN, DRAGO, 1999: Urbarji za gospodstvo Tolmin. *Arhivi: glasilo Arhivskega društva in arhivov Slovenije* 22. 180–186.
- TRPIN DRAGO, 2011: Tolminsko gospodstvo v začetku 16. stoletja. *Idrijski razgledi* 56. 73–89.
- TRPIN DRAGO, 2013: Tolminsko gospodstvo v času upora. *Tolminska v času punta*. Zbornik ob 300-letnici tolminskega punta 1713–2013. Tolmin: Tolminski muzej. 5–14.
- TRUBAČOV, OLEG, 1960: О.Н. Трубачев, *Происхождение названий домашних животных в славянских языках*. Москва: Изд-во АН СССР.

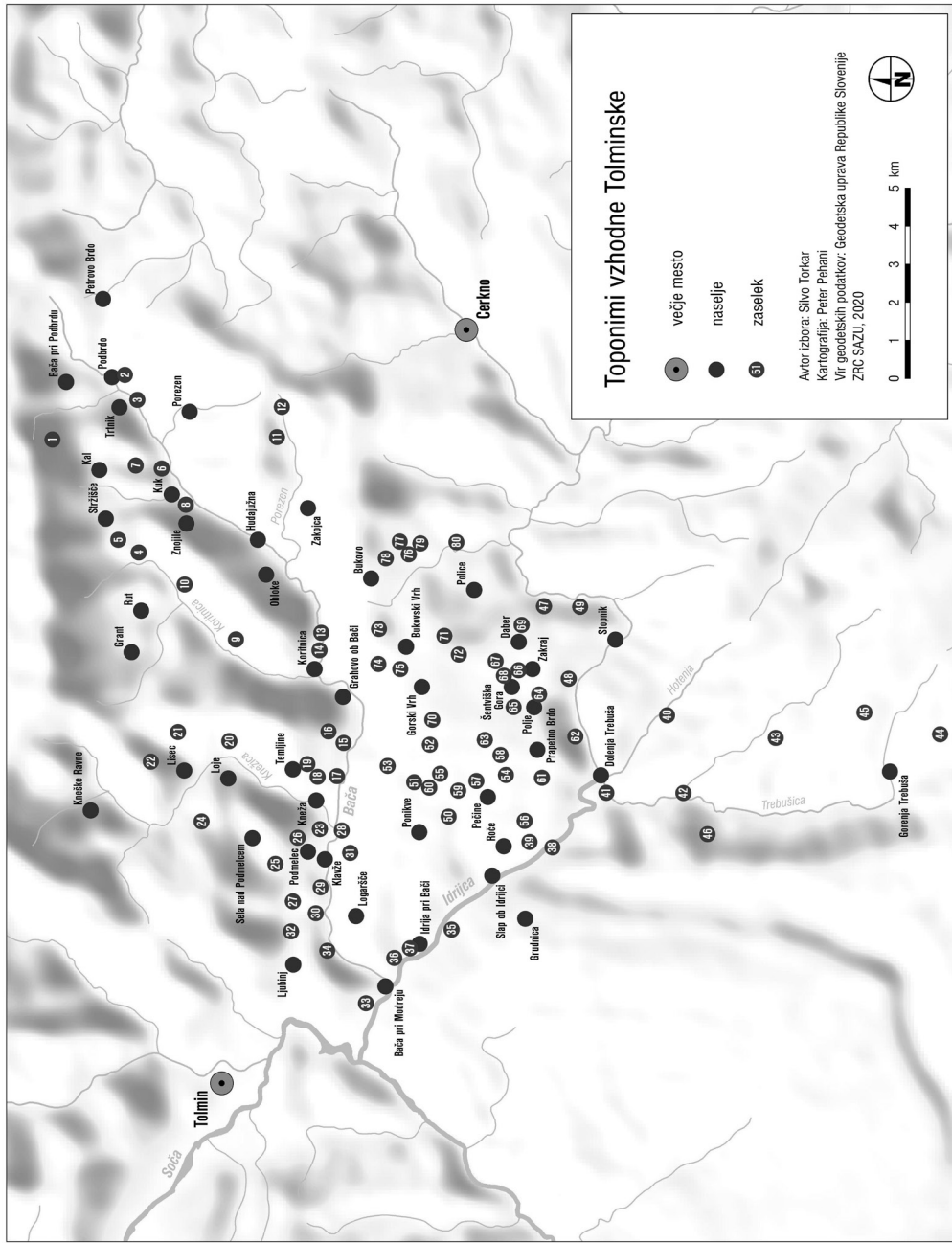
- TRUBAČOV, OLEG, 1968: О.Н. Трубочев, Из материалов для этимологического словаря фамилий России. *Этимология 1966*. Москва: Наука. 3–53.
- TRUBAČOV, OLEG, 1988: О.Н. Трубочев, Праславянская ономастика в Этимологическом словаре славянских языков: выпуски 1–13. *Этимология 1985. Сборник научных трудов*. Москва: Наука. 3–10.
- TUMA, HENRIK, s.d.: *Alpiska terminologija*. ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik F. Ramovša (rokopis).
- TUMA, HENRIK, 2000: *Planinski spisi*. Izbral in uredil Vladimir Habjan. Ljubljana: Založba Tuma.
- TUPIKOV, NIKOLAJ, 1903: Н.М. Тупилов, *Словарь древнерусских личных собственных имен*. С-Петербург: Типография И.Н. Скороходова.
- UNBEGAUN, BORIS, 1995: Б.-О. Унбегаун, *Русские фамилии*. Москва: Издательская группа «Прогресс».
- URB NVR, 1968: *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku*. XII. zvezek. Urbarji 1490–1527. Urbar nemškega viteškega reda v Ljubljani 1490. Ljubljana: Zgodovinski arhiv mesta Ljubljane. 1–50.
- URB VUK1, 1968: *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku*. XII. zvezek. Urbarji 1490–1527. Urbar Vicedomskega urada na Kranjskem 1496. Ljubljana: Zgodovinski arhiv mesta Ljubljane. 1–15.
- URB VUK2, 1968: *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku*. XII. zvezek. Urbarji 1490–1527. Urbar Vicedomskega urada na Kranjskem ok. 1515. Ljubljana: Zgodovinski arhiv mesta Ljubljane. 1–9.
- URB VUK4, 1968: *Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku*. XII. zvezek. Urbarji 1490–1527. Urbar Vicedomskega urada na Kranjskem 1527. Ljubljana: Zgodovinski arhiv mesta Ljubljane. 1–14.
- VALČÁKOVÁ, PAVLA, 2007: Павла Вальчакова, Имена славянского происхождения в старославянских памятниках. *Науковий Вісник Чернівецького університету* 354–355. *Слов'янська філологія. Збірник наукових праць*. Чернівці: Рута. 23–28.
- VALE, GIUSEPPE, 1943: Una statistica Goriziana del 1566. *Ce fastu?* XIX. 238–241.
- VALVASOR, JANEZ V., 1689: *Die Ehre deß Hertzogthums Crain*. Zweyter Theil. Laybach.
- VALENTINČIČ, JANKO, 2006: Narodnoosvobodilni boj, kakor so ga doživljali prebivalci Podbrda in okolice (1918–1945). Silvo Torkar, Karla Kofol (ur.), *Baški zbornik*. Alpski mladinski raziskovalni tabor Podbrdo 1992, 1993 in 1995. Tolmin: Tolminski muzej. 127–150.
- VALENTINČIČ, JOŽE, 2019: *Moj rod, dom in domovina*. Ljubljana: Samozaložba.
- VASILJEV, VALERIJ, 2005: В.Л. Васильев, *Архаическая топонимия Новгородской земли*. Великий Новгород: Новгородский государственный университет.
- VASILJEV, VALERIJ, 2012: В.Л. Васильев, *Славянские топонимические древности Новгородской земли*. Москва: Рукописные памятники Древней Руси.
- VERBIČ, MARIJA, 1965: *Idrijski rudnik do konca 16. stoletja*. Inavguralna disertacija. Ljubljana (rokopis).
- VERBIČ, MARIJA, 1974: Gospodarski in socialni položaj tolminskega kmeta v začetku 16. stoletja in upori tolminskih kmetov v letih 1513 do 1515. *Zgodovinski časopis* 28. 3–44.
- VESELOVSKIJ, STEPAN, 1974: С.Б. Веселовский, *Ономастикон. Древнерусские имена, прозвища и фамилии*. Москва: Наука.
- VIDOVIČ MUHA, ADA, 1983: Zloženke s pomenom lastnosti delov organizma. *Slavistična revija* 31/4. 359–374.
- VIDOVIČ MUHA, ADA, 1992: Besedotvorna tipologija »novoslovenskega« gradiva pri Miklošiču. *Miklošičev zbornik*. Mednarodni simpozij, v Ljubljani od 26. do 28. junija 1991. Ljubljana: SAZU, Univerza v Ljubljani; Maribor: Univerza v Mariboru. 173–191.

- VILFAN, SERGIJ, 1954: Prispevki k zgodovini mer na Slovenskem s posebnim ozirom na ljubljansko mero (XVI.–XIX. stoletje). *Zgodovinski časopis* 8. 27–86.
- VILFAN, SERGIJ, 1996: *Zgodovinska pravotvornost in Slovenci*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- VNUK, CIRIL, 2012: *Slovar severovzhodnega ormoškega govora s kratkim opisom*. Ormož: Zgodovinsko društvo.
- ZAIMOV, JORDAN, 1967: Йордан Заимов, *Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия*. София: Издателство на Българската академия на науките.
- ZAIMOV, JORDAN, 1973: Йордан Заимов, *Български географски имена с -jъ*. София: Издателство на Българската академия на науките.
- ZIERHOFFER, KAROL, 1985: Proces substantywizacji wyrażeń przyimkowych w polskich nazwach terenowych i miejscowych. *Slavia Occidentalis* 42. 117–125.
- ZIERHOFFER, KAROL, 1986: *Formowanie się nazewnictwa od terminów topograficznych na przykładzie wyrazu „leg”*. Wrocław etc.: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.
- ZSSP: *Začasni slovar slovenskih priimkov*. Red. France Bezljaj, 1974. Ljubljana: SAZU.
- ZUANELLA, BOŽO, 1982–84: Hišna imena in priimki v Sovodenjski občini. *Dom*. Gl. tudi Spletni vir 5.
- ZUANELLA, BOŽO, 1987–2000: Slovenski priimki v občinah Garmak, Srednje, Svet Lenart, Špeter, Podbonesec. *Dom*. Gl. tudi Spletni vir 5.
- ZUANELLA, NATALINO (BOŽO), 1997: Priimki – Cognomi. *Hostne – Costne med zgodovino in legendo*. Lesa: Circolo culturale Rečan. 27–67. Gl. tudi Spletni vir 5.
- ZUPANIČ PAJNIČ, IRENA, 2002: Ugotavljanje sorodstvenih povezav z genetskimi metodami. *Drevesa* IX/2. 4–10.
- ŽITKO, JANEZ, 2002: Seznam priimkov iz krstnih matičnih knjig za Vrhniko v obdobju 1633–1700. *Drevesa* IX/3–4. 30–34.
- ŽELEZNAK, IRYNA, 1964: І.М. Железняк, Семантична еволюція другого компонента антропонімічних композитів *-slav-* у сербохорватській мові. *Українська діалектологія і ономастика*. Київ: Наукова думка. 211–226.
- ŽELEZNAK, IRYNA, 1969: І.М. Железняк, Праслов'янське **goj-* і сербохорватський антропонімікон. *Мовознавство* 3. 37–43.
- ŽELEZNAK, IRYNA, 1972: І.М. Железняк, К семантической интерпретации антропонимических композитов со вторым компонентом *-mysl-* в сербохорватском языке. *Исследования по сербохорватскому языку*. Москва: Наука. 157–179.
- ŽELEZNAK, IRYNA, 1994: І.М. Железняк, Слов'янські антропонімічні компоненти на *-staj-* / *-stoj-*. *Мовознавство* 1994/2-3. 39–48.
- ŽELEZNAK, IRYNA, 2011: І.М. Железняк, *Слов'янська антропоніміка (вибрані статті)*. Київ: Видавництво «Кий».

15

PRILOGE

Priloga 1: Zemljevid Toponimi vzhodne Tolminske s priloženimi številkami zaselkov

Številke zaselkov na karti vzhodne Tolminske:

- Št. 1: Kacenspoh (Bača pri Podbrdu)
Št. 2, 3: Batava, Grapa (Podbrdo)
Št. 4, 5: Lonik, Peden (Stržišče)
Št. 6, 7: Prodar, Driselpoh (Kuk)
Št. 8: Prajngar (Znojile)
Št. 9, 10: Jelenca, Zajtel (Rut)
Št. 11: Cemerija (Hudajužna)
Št. 12: V Grapéh (Zakojca)
Št. 13, 14: Zarakovec, Močile (Koritnica)
Št. 15, 16: Brdo, Rovnce (Grahovo ob Bači)
Št. 17, 18, 19, 20, 21: Slatne, Zagribovca,
Ograjenca, Podleskovca, Podorehi (Temljine)
Št. 22: Zalisec (Lisec)
Št. 23: Ilovica (Kneža)
Št. 24: Zagačnik (Loje)
Št. 25, 26, 27: Borovnica, Podrobje, Hum (Podmelec)
Št. 28, 29, 30: Log, Skrile, Sopotnica (Klavže)
Št. 31: Rakovec (Logaršče)
Št. 32: Grapa (Ljubinj)
Št. 33, 34: Stopec, Grapa (Bača pri Modreju)
Št. 35, 36, 37: Hotešk, Samotešnik, Trušna
(Idrija pri Bači)
- Št. 38: Bukovica (Slap ob Idrijci)
Št. 39: Rute (Roče)
Št. 40, 41: Hotenja, Zagačnik (Dolenja Trebuša)
Št. 42, 43, 44, 45, 46: Gačnik, Prvenjski Vrh, Plužnje,
Razazija, Ščura (Gorenja Trebuša)
Št. 47, 48, 49: Tilnik, Krepaka, Na Lojeh (Stopnik)
Št. 50, 51, 52, 53: Lazi, Rute, Zagomilca,
Zapušnik (Ponikve)
Št. 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60: Črni Vrh, Kal,
Kobilnik, Kolovrat, Maraževo Brdo, Murovci,
Ostrožnik (Pečine)
Št. 61, 62, 63: Dolina, Rute, Sleme (Prapetno Brdo)
Št. 64: Pedrovca (Polje)
Št. 65, 66, 67, 68: Podovnice, Plesišče, Kolence,
Vodice (Šentviška Gora)
Št. 69: Nart (Daber)
Št. 70, 71, 72: Jerovica, Podkremenk, Snebišče
(Gorski Vrh)
Št. 73, 74, 75: Lipeta, Pušnik, Svinatače
(Bukovski Vrh)
Št. 76, 77, 78, 79, 80: Selc, Kojca, Krtečne, Žabže,
Laharn (Bukovo)

Priloga 2:

Statistika oseb z obravnavanega območja iz virov 1515 in 1523 in analiza njihovih antroponimov z razvojnega vidika

	1515	1523
Bača pri Modreju	4 osebe	5 oseb
Ljubinj	11 oseb	11 oseb
Stopec	4 osebe	4 osebe
Logaršče	6 oseb	6 oseb
Slap ob Idrijci	4 osebe	4 osebe
Roče	4 osebe	4 osebe
Idrija pri Bači	9 oseb	9 oseb
Ponikve	12 oseb	12 oseb
Pečine	7 oseb	7 oseb
Prapetno Brdo	9 oseb	9 oseb
Šentviška Gora	5 oseb	7 oseb
Polje	8 oseb	8 oseb
Zakraj	6 oseb	6 oseb
Daber	5 oseb	4 osebe
Police	10 oseb	10 oseb
Trtnik	9 oseb	8 oseb
Kuk-Znojile	7 oseb	7 oseb
Rut	11 oseb	9 oseb
Grant	7 oseb	5 oseb
Kal	4 osebe	5 oseb
Stržišče	10 oseb	11 oseb
Bača pri Podbrdu	9 oseb	9 oseb
Obloke	9 oseb	9 oseb
Dolenja Trebuša	–	7 oseb
Sela nad Podmelcem	5 oseb	6 oseb
Podmelec	6 oseb	6 oseb
Koritnica	5 oseb	5 oseb
Grahovo ob Bači	7 oseb	3 osebe
Kojca	9 oseb	9 oseb
Bukovo	7 oseb	6 oseb
Kneža	11 oseb	9 oseb
Temljine	4 osebe	3 osebe
Skupaj	224 oseb	224 oseb

Priimki po vaseh – prepoznavni, še obstoječi ali izumrli

Op.:

- Bača pri Modreju:** 1515: vsi štirje nosijo priimek Šmid, eden med njimi je tudi sodnik
1523: Šmid (2x), 2 poim. po poklicu (žnidar, kamnosek), 1 z dvema rojstnima imenoma
- Ljubinj:** 1515: Košut, Drekonja, Miklavčič, Kalčič, Košorog, Šterlink, Grdina, Smrekar: 8 priimkov, dve osebi sta poim. po poklicu (Šušter), 1 pa z dvema rojstnima imenoma
1523: Košorog (2x), Drekonja, Miklavčič (2x), Kalčič, Kocman, Grdina, Šterlink, Brenc, Stergulc: 9 priimkov, 1 oseba poim. z dvema rojstnima imenoma, 1 brez priimka sploh (Mihelov sin Jerom)
- Stopec:** 1515: Pervanje (2x), 1 poim. po poklicu (Šmid), 1 brez priimka sploh (kovačev sin Ulrih)
1523: Pervanje (2x), 2 poim. po poklicu (Šmid)
- Logaršče:** 1515: Hvala, Repek, Lukman, Jelarčič (2x), 1 nejasen: 5 priimkov
1523: isto stanje, le namesto 1 Jelarčiča je krajevna oznaka Lagaisch
- Slap:** 1515: Pervanje, Kobal: 2 priimka in 2 nejasna priimka
1523: Pervanje, Kobal, Galina, 1 nejasen priimek
- Roče:** 1515: Rutar, Svetičič, Služenta, Cimerman
1523: isto stanje
- Idrija pri Bači:** 1515: Trušnovec, Brate, Korač (2x), Kralj (2x), Skreka: 5 priimkov, še 1 je nejasen, 1 brez priimka sploh (kovačev sin Gašper)
1523: isto stanje, dodatni so priimki Pervanje, Kranjc (nam. 1 Korača), 1 poim. po poklicu (Tomaž šuštar)
- Ponikve:** 1515: Skrt, Ozebek, Kovač (2x), Milica, Kranjec (2x), Pipik, Erjavec, Hvala: 8 priimkov in 2 nejasna priimka
1523: isto stanje, še 1 Ozebek, dodaten priimek je Božič, Kovačič je nam. 1 Kovača, Pipa je nam. Pipika, manjka Hvala, ostaja 1 nejasen priimek
- Pečine:** 1515: Erjavec (2x), Primec, Svetic/Svetič, Mrak, Pervanje, Hvala: 6 priimkov
1523: isto stanje, le namesto Lukan Primec je Lukan Primož (prehod nazaj v poimenovanje z dvema rojstnima imenoma): 5 priimkov
- Prapetno Brdo:** 1515: Medved (3x), Lapanja, Mavrinčič, Leban, Vrabec, Makuc: 6 priimkov, 1 brez priimka sploh (Jakob)
1523: isto stanje, nam. Vrabca je Popek, nam. osebe brez priimka je oseba s patronimikom Medvedčič

- Šentviška Gora:** 1515: Božič, Sova, Erjavec, Primec: 4 priimki, 1 poim. po poklicu (župnik!)
 1523: Božič (2x), Sova, Erjavec, Primec, Peršič: 5 priimkov in 1 nejasen priimek
- Polje:** 1515: Martinčič (2x), Žumer, Makuc (3x), Božič (2x): 4 priimki
 1523: isto stanje, le nam. 1 Martinčiča je Renk, dodan je priimek Medvedčič
- Zakraj:** 1515: Makučič, Repek, Jebač: 3 priimki, 2 nejasna pr., 1 poim. po poklicu
 1523: Makuc nam. Makučiča, Bric, Sova, Carli: 4 priimki, 1 nejasen pr. in 1 poim. po poklicu
- Daber:** 1515: Koren, Gruden, Šuštar, Žumer: 4 priimki (če ni šuštar le poklic)
 1523: isto stanje, manjka Žumer, dodan je Abraham
- Police:** 1515: Repek, Medved, Lisica, Kokošar, Jakše, Orličič: 6 priimkov, 2 nejasna (Schilig, Furcenziz), 2 brez priimka
 1523: isto stanje, nam. Repka je Popek, 2 osebi brez priimkov izgineta, nam. Orličiča je ista oseba brez priimka sploh
- Trtnik:** 1515: Muess, Jebač, Koblar, Kaufman, Volf, Rainer, Brovč: 7 priimkov, 2 brez priimka sploh
 1523: isto stanje, le 1 oseba brez priimka manj (vdova Troya)
- Kuk-Znojile:** 1515: Čufer, Beguš, Lenar: 3 priimki, 2 poim. po poklicu oz. funkciji, 2 brez priimka sploh
 1523: Čufer, Beguš, Kralj, Brovč: 4 priimki, 1 nejasen priimek in 1 oseba z dvema rojstnima imenoma (Peter Themel)
- Rut:** 1515: Štendler, Ortar, Pruner, Bačar, Nagel, Puč, Tutler, Kemperle, Mesner, Maurer: 10 priimkov, 1 po legi domačije
 1523: isto stanje, le dve osebi manj: 8 priimkov, 1 po legi domačije
- Grant:** 1515: Krivec, Kikelj, Trojer, Loncner: 4 priimki in še 3 poimenovanja poklicev oz. funkcije rihtarja
 1523: isto stanje, le dve osebi manj (obe s poimenovanji poklicev)
- Kal:** 1515: Pajntar (2x), Naglič, 1 nejasen priimek
 1523: Pajntar (2x), Naglič, 2 osebi s poim. poklica (Weber, Schmidt)
- Stržišče:** 1515: Pajntar, Kikelj, Lapič, Ekar, Pauman, Kleč: 6 priimkov, 2 poimenovanji poklicev (šuštar, Weber), 1 po legi domačije, 1 brez priimka sploh
 1523: Lapič (2x), Pajntar, Kikelj, Pekel, Ekar, Pauman, Šlegel, Muster: 8 priimkov, 1 poim. poklica in 1 po legi domačije
- Bača pri Podbrdu:** 1515: Gatej: 1 priimek, 1 poimenovanje z dvema rojstnima imenoma, 1 po poklicu (Pinter), 1 nejasno (Loseckh), 5 brez priimka sploh
 1523: Pekel (Pöckhel), Osterman, Gatej: 3 priimki, 2 po legi domačije, 4 brez priimka sploh (od tega 3 po modelu Petrov sin Valentin)

- Obloke:** 1515: Čufer: 1 priimek, 2 po poklicu oz. funkciji (šuštar in župan), 3 po legi domačije, 1 z dvema rojstnima imenoma (Blas Jacob), 2 brez priimka sploh (Galle in Florjanov sin Jakob)
1523: Šorl (Scherl), Šmid, 1 po poklicu (šuštar), 1 po legi domačije, 1 z dvema rojstnima imenoma, 4 brez priimka sploh (Galle, Florjanov sin Pavel, županova vdova Urša, Gašper)
- Dolenja Trebuša:** 1515 rovtov v Dolenji Trebuši še ni bilo
1523: Vrabc, Pipa, Kočeber, Lapančič, Jan, Krivec: 6 priimkov, 1 brez priimka sploh (Pavšev sin Pavle)
- Sela nad Podmelcem:** 1515: Makuc, Golja (2x), Klinkon, Dobravec (4 priimki)
1523: isti 4 priimki in še 1 oseba, imenovana po funkciji župana
- Podmelec:** 1515: Popek, Pence, Košut, Muznik, Fukanja (ali Fukan), Šorli: 6 priimkov, predzadnji morda le vzdevek
1523: isto stanje, le namesto Penceta je Munih
- Koritnica:** 1515: Šorli (2x), Blažič, Lisica, Lavrin: 4 priimki, od njih Blažič verjetno le začasni patronimik, en Šorli pa tudi ni pravi priimek, ker se Beguš Šorli že 1523 preimenuje v Jureta Beguša
1523: Šorli, Lisica, Beguš, Lavrin: 4 priimki, Simon (Blažič) je ostal brez priimka sploh
- Grahovo ob Bači:** 1515: Tomažič, Pavše, Pučer: 3 priimki, 1 nejasen priimek, 1 poim. po poklicu (Weber), 1 z dvema rojstnima imenoma, 1 brez priimka sploh
1523: Pavšer, Puč: 2 priimka, 1 brez priimka sploh (Jurše)
- Kojca:** 1515: Pekel, Brišar, Rutar, Puč, Jakše, Medved, Seljak (2x), Kosmač: 8 priimkov
1523: Maver, Pekel, Brišar, Rutar, Puč, Jakše, Peršin (1515 Medved), Seljak (2x): 8 priimkov
- Bukovo:** 1515: Prek, Stergulc (2x), Brišar, Čelik, Medved: 5 priimkov, 1 z dvema rojstnima imenoma
1523: Prek, Stergulc, Šeprun: 3 priimki, 2 sta nejasna, 1 poim. po legi domačije (Naberditznach = na Krtečnah)
- Kneža:** 1515: Papež, Popek, Černe (2x), Humar, Rejec, Šuštar, Smolenc, Kranjčič: 8 priimkov; 1 poimenovanje po poklicu (šmid), 1 priimek je nejasen
1523: Papež, Popek, Lukančič, Humar, Mikuž, Rejc, Šuštar, Smolenc: 8 priimkov in 1 nejasen priimek
- Temljine:** 1515: Popek, Gole: 2 priimka in 2 nejasna priimka
1523: Popek: 1 priimek, 1 nejasen priimek, 1 je brez priimka sploh (Tomaž)

1515 je brez priimka sploh 17 ljudi od **224**,
1523 je takšnih brez priimka 14 ljudi od **224**.

1515 je nejasnih priimkov 17,
1523 pa samo 9.

1515 je poimenovanj po legi 5,
1523 je takšnih 6.

1515 je 6 primerov poimenovanja z dvema rojstnima imenoma,
1523 je takšnih primerov 5.

1515 je poimenovanj po poklicu (po subjektivni presoji) 17,
1523 pa le 11.

1515 tako ostane nosilec prepoznanih živih in izumrlih priimkov 162 (224 minus 62),
1523 pa 179 (224 minus 45).

17 poimenovanj brez priimka 1515, 14 poimenovanj brez priimka 1523

1515: kovačev sin Ulrih (Stopec)
1523: Urban, sin Ulriha Šmida – **že v funkciji priimka**

1515: kovačev sin Gašper (Idrija pri Bači)
1523: isto

1515: Jakob (Prapetno Brdo)
1523: Martin Medvedčič, prej Jakob – **zamenjava gospodarja**

1515: Marko, Matevž (Police)
1523: **nista vpisana**

1515: Lindel (= Linhart) (Trtnik)
1523: Linhart, Bartlov brat

1515: vdova Troya (Trtnik)
1523: **ni vpisana**

1515: Veitel, Štefan (Znojile)
1523: Mert, Ene (Kuk – Znojile)

1515: Andrle (Stržišče)
1523: **neznano**

1515: Jorg z Bače (Bača pri Podbrdu)
1523: Jorg Pockhel – **prejel priimek**

- 1515: Tomaž (Bača pri Podbrdu)
1523: Tomaž z visoke Bače – **prejel oznako po približni legi**
- 1515: Gal z Bače (Bača pri Podbrdu)
1523: Larentz kot Galle
- 1515: Matev (Bača pri Podbrdu)
1523: Linhartov sin Matevž
- 1515: Hans (Bača pri Podbrdu)
1523: Matejev sin Hans
- 1515: Florjanova sinova Jakob in Pavle (Obloke)
1523: Florjanov sin Pavel in njegov brat Lenc
- 1515: Gale (Obloke)
1523: Gale
- 1515: Luka Smrekar (Ljubinj)
1523: Mihelov sin Jerom – **zamenjava gospodarja**
- 1515: Marko Orličič (Police) – **individualni patronimik**
1523: Marko
- 1515: župan Mert (Kuk – Znojile) – **identifikacija po funkciji**
1523: Mert
- 1515: **ne nastopa**
1523: Ene (Kuk – Znojile)
- 1515: župan Hans Peter (Bača pri Podbrdu) – **dve rojstni imeni**
1523: Petrov sin Valentin
- 1515: Gašpar Furt (brod) – **identifikacija po legi**
1523: Gašper
- 1515: župan Primož – **identifikacija po funkciji**
1523: Primoževa vdova Uršula
- 1515: **še ni nikogar**
1523: Pavšev sin Pavle (Dolenja Trebuša)
- 1515: Simon Blažič (Koritnica) – **individualni patronimik**
1523: Simon
- 1515: Luka (Grahovo)
1523: **ni nikogar**

1515: Jure Tomažič (Grahovo) – **individualni patronimik**
1523: Jurše

1515: Tomaž Schewerliz (Temljine) – **nejasen priimek**
1523: Tomaž

5 poimenovanj po legi 1515, 6 poimenovanj po legi 1523:

1515: Hanns auf dem graben (Rut)
1523: Hans aus dem graben

1515: Michel vndterm weg (Stržišče)
1523: Michel underm weg

1515: Caspar Furt (brod) (Hudajužna)
1523: Casper

1515: Pochudauschna (Hudajužna)
1523: Lamprecht Schmidt im ferdt (na brodu) – Schmidt je postal priimek (pozneje Kovač)

1515: Michel auff der maur (Obloke)
1523: Michel auff der maut (prav: maur)

1515: Portel Pinter (Bača pri Podbrdu) – po poklicu
1523: Bartel aus dem Gemärckh (B. s Petrovega Brda)

1515: Tomaž (Bača pri Podbrdu)
1523: Tomaž z visoke Bače

Priloga 3: Priimki, ki so preživeli na Tolminskem od 1515–1523 vse do danes

Seznam vsebuje **68** priimkov, ki so v virih 1515–1523 izpričani na obravnavanem območju, za podpičjem pa je navedenih še **54** priimkov, ki izhajajo iz ostalih krajev takratnega tolminskega gospostva, vendar so po letu 1523 z migracijami vstopili na obravnavano območje in postali tu bolj ali manj značilni.

- B: Beguš, Božič, Bric/Brejc, Bremec, Brišar, Brovč;
Bajt, Bašelj, Benedejčič, Bevk, Biček, Bizalj/Bizajl, Bizjak/Bezjak, Burgar
- C: Carli;
Cimprič
- Č: Čelik, Černe, Čufer;
Čujec
- D: Dobravec, Drekonja
- E: Erjavec/Rijavec/Rjavec;
Eržen
- F: Florjančič, Fratnik
- G: Gatej, Golja, Gruden;
Gabršček/Gabersček/Gabersčik, Grahelj
- H: Humar, Hvala;
Hadalín
- J: Jakše/Jekše, Jan;
Jeram, Jereb, Jermol
- K: Kavčič, Kemperle, Kikelj, Kleč, Klinkon, Kobal, Kokošar, Koren, Kosmač,
Kozorog/†Košorog, Kovač, Kovačič, Kranjc/Krajnc, Krivec;
Kenda, Klavžar, Klemenčič, Klobučar, Kofol, Kogoj/Kogej, Kolenc, Kos, Kra-
gelj, Kušman, Kutin
- L: Lapanja/Lapajne, Lazar, Leban, Lenar, Loncner, Lukman;
Likar, Luznik/Lužnik
- M: Makuc, Mavrar/Mavrer, Medved, Mežnar, Mikuš/Mikuž, Mrak, Munih, Muznik;
Manfreda, Mauri/Mavri/Maver, Mavrič/Maurič, Mažgon, Mlakar, Močnik
- N: Novinc, Nuk/Vnuk
- O: Ortar, Ozebek;
Obid/Obed
- P: Pajntar/Panjtar, Papež, Pervanja/Pervanje, Pipa;
Pagon, Perše, Pregelj
- R: Rejec/Rejc, Rink, Rutar;
Razpet
- S: Seljak, Serženta, Skrt, Smrekar, Sova;
Selinec

- Š: Šorli/Šorl, Štendler, Šterlink/Šterling;
Šavli, Štrukelj, Šturm, Šuligoj
- T: Trojer/Trojar, Trušnovec;
Taljat, Trpin
- V: Volf;
Velikonja
- Z: Zlatoper

Priloga 4:**Priimki, ki so na obravnavanem območju prvič izpričani šele po l. 1550 in tu še obstajajo**

Seznam vsebuje 72 še živih priimkov.

Baloh/Balog 1598, Idrija pri Bači (1591 Cerkno, 1492 Stara Gora)
 Bavdaž 1606, Prapetno Brdo (1507 Levpa)
 Bičič 1770, Pečine (← Biček)
 Blazetič 1580, Podmelec
 Bravničar 1579, Kneža
 Borovničar (← Bravničar)
 Brelih 1654, Kojca (1598 Jesenica)
 Brešan/Brežan ok. 1900, Klavže (1678 Zatoľmin)
 Breščak 1644, Idrija pri Bači
 Cvek 1598, Grahovo
 Čarga 1654, Ponikve (1507 Kargo, Banjšice)
 Červ/Črv 1598, Prapetno Brdo
 Dakskobler 1598, Porezen
 Debeljak 1654, Obloke (1536 mitn. knj.)
 Drole 1624, Znojile
 Feltrin 1654, Šentviška Gora (1575)
 Ferjanc 1654, Obloke
 Flander 1550, Zakojca
 Franjko 1668, Grahovo (1377 Tolmin)
 Frelih 1624, Petrovo Brdo (1318 Bodovlje, 1501 Sorica)
 Golob 1591, Porezen (1507 Solkan, 1377 Polje, 1240 Solbica)
 Gorjup 1657, Trebuša
 Grohar 1654, Znojile (1501 Zgornje Danje)
 Jakulin 1591, Pečine (1377 Tolmin)
 Jeklin 1770, Pečine
 Jug/Juh 1654, Slap ob Idrijci (1624 Doblar)
 Kacin 1654, Kojca
 Kajzer 1633, Porezen (1501 Sorica)
 Kaltnekar 1598, Podbrdo
 Koder 1598, Bača pri Podbrdu
 Kuk 1841, Grahovo (1624 Doblar)
 Kusterle 1598, Kacempoh
 Kuštrin 1579, Kneža
 Laharnar/Lahajnar 1591, Prapetno Brdo, Ponikve
 Lesjak 1591, Koritnica
 Levpušček 1680–1688, Prapetno Brdo (1507 Mrcinje)
 Ličer/Ličar 1660, Prapetno Brdo, Slap ob Idrijci, Pečine (1591 Otalež, Jazne)

Lipušek 1654, Prapetno Brdo, Pečine (← Levpušek)
Matuc 1624, Police
Medja 1752, Trtnik (1602 Bohinjska Češnjica)
Murovec 1654, Ponikve (1598 Poljubinj)
Oblak 1624, Prapetno Brdo
Obrekar 1624, Prapetno Brdo
Osmuk 1633, Koritnica (1431 Tržič/Monfalcone)
Ostrožnik 1591, Ponikve
Pavšič 1591, Dolenja Trebuša, Polje, Prapetno Brdo
Peternelj/Peternel 1591, Novaki, 1624 Zakojca
Pirih 1598, Bača pri Modreju (1507 Levpa)
Pisk 1654, Roče
Podgornik 1654, Pečine (1523 Čepovan)
Podoreh 1633, Kneža (1624 Dolje)
Poljak 1624, Prapetno Brdo (1507 Stran)
Pravica 1591, Ponikve
Prezelj 1624, Obloke (1501 Sorica)
Rovšček 1591, Logaršče
Rušič 1591, Podmelec
Serjun 1591, Kojca
Strgar/Stergar 1579, Kneža (1507 Banjšice)
Škvarča/Škvarč 1654, Prapetno Brdo (1591 Spodnja Idrija)
Špik 1591, Kojca
Štenkler 1624, Rut (← Štendler)
Štravs/Štraus 1591, Koritnica, Bukovski Vrh, Šentviška Gora (1507 Šempeter pri Gorici)
Štucin 1591, Kojca (1536 mitninska knjiga)
Torkar 1633, Trtnik in Kacenpoh (1523 Škocjan pri Divači)
Troha 1591, Prapetno Brdo
Tušar 1654–1708, Prapetno Brdo in Hotenja (1591 Toše)
Valentinčič 1591, Petrovo Brdo
Vogrič/Ogrič 1633, Podmelec (1602 Garmak)
Vončina/Bončina 1660, Idrija pri Bači (1412 Povir)
Zalašek 1849, Grahovo (1633 Zadlaz)
Zgaga 1591, Porezen (1473 Opčine)
Žefran 1633, Rut (1498 Klenik)

Priloga 5:**88 priimkov, ki so na obravnavanem območju izpričani samo do 17. ali 18. stol., izjemoma tudi do 19. in prve polovice 20. stol.:**

†Ahačič (1507 v Števerjanu, 1598 Zakraj), †Bačar (1515 Rut), †Berginc (1387 Gorica, 1591 Kneža), †Blažigoj (1591 Ponikve), †Cimerman (1515 Dolje, Modrejce, Roče), †Čeh (1377 Poljubinj, 1591 Cerčno), †Čekolin (1654 Šentviška Gora), †Čepovaneč (1591 Šentviška Gora), †Černigoj (1240 Bila, 1377 Podnjivč), †Čičigoj/†Cicigoj (1591 Ponikve), †Derlink/†Derling (1591 Podbrdo), †Doblarec (1515 Doblar, 1591 Kneža), †Ekar (1515 Stržišče), †Flinč/†Flič (1598 Grahovo), †Gradnik (1550 Zakojca), †Grapar (1655 Šentviška Gora), †Grdina (1515 Ljubinj), †Grgarec (1654 Kneža), †Hojak (1655 Slap ob Idrijci), †Hosteš (1624 Bača pri Modreju), †Hudimal (1515 Cerčno), †Hudajužna (1591), †Jakopič (1591 Koritnica), †Janežič (1598 Poljubinj, Zakojca, Orehek), †Jebač (1447 Rut), †Juvančič (1591 Logaršče), †Khauffman (1515 Trtnik), †Klapouh (Modrejce 1624), †Kmet (1591 Kojca), †Koblar (1515 Trtnik), †Kocman (1523 Ljubinj), †Kokošica (1591 Šentviška Gora), †Konavec (1591 Grahovo), †Košuta (1515 oz. 1579 Podmelec), †Kralj (1515 Idrija pri Bači), †Kristančič (1591 Kojca), †Križetič (1673 Kneža), †Križman (1377 Podmelec, Čadrg, 1591 Lazec), †Lap (1591 Koritnica), †Lisica (1515 Koritnica, Police, Cerčno), †Luketič (1591 Kojca), †Maligoj (1267 Gorinčiče, 1377 Kamno), †Mastan (1515 Trebenče, 1591 Kojca), †Matko (1377 Plužnje, 1591 Cerčno, Labinje), †Mercina/†Mrcina (1598 Šebrelje, 1654 Prapetno Brdo), †Mihelač (1501 Dolenja vas v Selški dolini, 1682-1695 Podbrdo), †Miklavčič (1515 Ljubinj), †Milica (1515 Ponikve), †Muzej (1515 Trtnik), †Naglič (1515 Kal), †Obidič (1325 Trst, 1591 Ravne pri Cerknem), †Osterman (1515 Bača pri Podbrdu), †Palmin (1591 Logaršče), †Pauman (1515 Stržišče), †Pavše (1377 Sela pri Volčah, 1515 Grahovo), †Pavšlar/†Paušler (1580 Kneža), †Pečan 1655 (Dolenja Trebuša), †Petruša (1316 Trst, 1507 Solkan, 1680 Prapetno Brdo), †Piščik (1598 Kneža), †Poppek (1515 Podmelec, Kneža, Temljine), †Potrebuješ (1515 Tolmin, 1591 *Tlake), †Primec (1515 Pečine, Šentviška Gora, Reka), †Pšeničnik (1667 Spodnje Bukovo), †Repek (1515 Logaršče, Zakraj, Police), †Roner (1515 Trtnik), †Skočir (1515 Vrsno, 1598 Sela nad Podmelcem), †Skreka (Idrija pri Bači), †Sošnja (1624 Novaki, 1654 Slap ob Idrijci), †Stergulc (1515 Bukovo), †Sveteč/*Svetič (1515 Pečine), †Svetičič (1515 Roče), †Šebreljec (1579 Podmelec), †Šošteršič (1598 Porezen), †Štremfelj (1515 Poče, 1752 Zakojca), †Štrikavec (1515 Čeplez, 1591 Prapetno Brdo), †Švarckobler (1661 Petrovo Brdo), †Testen (1591 Ponikve), †Tomažič (1515 Grahovo), †Trepal (1591 Otalež), †Trnar (1668 Koritnica), †Tušek (1598 Idrija pri Bači, Bača pri Modreju), †Tutler (1515 Rut), †Vojska (1598 Modrej, 1654 Slap ob Idrijci), †Zajc (1591 Ponikve, Logaršče), †Zima (1490 Ljubljana, 1591 Ponikve), †Žerovec (1654 Prapetno Brdo), †Žnidar (1579 Kneža), †Žumer (1515 Polje, Daber).

Priloga 6:

42 priimkov iz goriškega urbarja 1507, ki jih že od 16. ali 17. stoletja najdemo tudi na Tolminskem (Pavlin 2006):

<i>Priimek</i>	<i>Krajevna izpričanost</i>
Ahačič	Števerjan
Baloh	Vrhavč
Berginec	Senica, Trnovo (2x), Ozeljan
Bezjak	Šempeter, Podturn, Bukovica, Bilje, Podgora, Ločnik, Biljana, Laze, Šempas, Skrilje in Stomaž
Božič	Deskle, Trnovo
Čargo	(Kargo) Mrcinje
Černe	Ločnik, Gornje Cerovo, Šmartno v Brdih, Kojško
Černogoj	Števerjan, Renče, Solkan
Čujec	Podgora
Erjavec	(Arjavec) Dolnja Vrtojba, Bukovica, (Arjav – Vogrsko, Kanalski Lom)
Fratnik	Bilje (4x)
Golob	Solkan, Grgar, Gojače
Jebač	Ozeljan
Kemperle	Kojško
Kenda	Koprivišče
Klobučar	Grgar
Kobal	Kanalski Lom
Kos	Ločnik
Kovačič	Podgora, Medana
Kranjec	Šempeter, Vogrsko (3x), Solkan (2x), Ločnik, Ozeljan, Šempas
Krivic	Solkan
Kušman	Ločnik
Leban	Grgar
Levpušček	Banjšice
Makuc	Stran, Mrcinje, Nogaredo al Torre
Manfreda	(Mofreda) Kanalski Lom
Maurer	Renče, Solkan, Šempas
Maurič	Prvačina
Medved	Šempeter
Mežnar	Solkan
Močnik	Stran
Mrak	Kanalski Lom
Petroša	Solkan
Pirih	Senica, Kal nad Kanalom, Humu pri Kalu nad Kanalom
Poljak	Stran

Rutar	Grgar
Stergar	Krvavec (na Banjšicah), Podlešče, Ilovca
Šuligoj	Orehovlje, Dol pri Kalu nad Kanalom
Štraus	Šempeter, Gornje Cerovo
Štrukelj	Vogrsko, Šempas (2x)
Trojer	Grgar
Trpin	Podlešče, Vipavski Križ (2x)

Priloga 7:
Podložniški register 1515 in tolminski urbar 1523

(prepis: Marija Verbič in Drago Trpin)

REGISTER 1515	URBAR 1523
H huba	Creda
pH polhuba	Mawer Kagkhel suppan H
čH četrtuba	Mathia alter suppan H
K kajža, košanija	Urban Tschibachel H
P pusta huba	Liennhart Antoch H
p pusta kajža	Juri Marintisch H
M mlin	Jursche Wurschin H
R rovt	Michel Kurintschickh Ph
h hiša	Thomas Klobosin H
	Pottoch in die supp Creda gehörig
	Andre Prusan H
	Michel Tschibacke H
	Jacob Prussan H
	Nider Wurgein in die supp Creda gehörig
	Thoni Streßh H
	Mathew Porat H
	Mathew Klobusin 2 pH M
	Machor Klobasin 3 pH M
	Ober Wurgein in die supp Creda gehörig
	Urban Solenickh H
	Lugkhan Gatheyschutz H
	Peter Lotschnien H
	Daniel Watschimen H
	Peter Sache H
	Plasy Jusiz H
	Plas Murentschickh H
	Joan Klobusin H
	Sedula in die supp Creda gehörig
	Ellar la Gota suppan H pH
	Michl Sprudisch H
	Martin Kramer H
	Juri Kalutz H
	Steffan des Mawr H pH
	Jerin Rech H
	Mathia Sprudnickh H
	Bartl Mochor H

REGISTER 1515	URBAR 1523
	Chunitz
	Primus Gradnia pH
Supp Smost	Schmasst
Linhardt Schueler H	Lienhart Schueler H
<i>Clement Schmareckher H</i>	Juri Foryantschitz H
<i>Ulrich Micheliz suppan H</i>	Maur Klabutscher H
Lucas Vellz pH	Lucas Vaytsch H
Valentein Pauliz H	Valentin Paulitschitz H
Nicla Khoren H	Furian Kuren H
<i>Andre Sturmiz H</i>	Marin Tschibitz H
Jure Fraidnickh H	Juri Fratnickh H
<i>Matheus Michrotziz H</i>	Machor Globitschan H
Martein Furianziz H	Cotzian Furianschitz H
Martein Ruepp H	Mathew Rueprecht H
<i>Ulrich Micheliz H</i>	Jerne Klawitschär H
Miche Wischekh H	Michew Obyntzickh H
<i>Jacob K</i>	
<i>Gregor Mülner K</i>	
Supp Ladra	Ladra in die nachperschaft Schmasst gehorig
Jure Miclauziz H	Juri Micklawitsch suppan H
Gregor Ruckhel H	Andre Ruckhel H
Jacob Klabuzar H	Steffan Klabutschar H
Jacob Weiß H	Jacob Weiß pH
Ellar Lickher suppan H	Valler Terrlacher H
Jacob Jeronziz H	Jacob Jerantschitz H
Lucas Lager H	Jacob Legat H
Matheus Mathuch K	
Supp Khosaresch	Nakosarisach bey Tschugein
Fortunat H	Fortunat suppan H
Florian H	Furian Kragul H
Clement Sedmackh H P	Clemendt Tschetschmackh H
Thoni Namer H	Casper Namar H
Primus Veliconie H P (<i>Čiginj</i>)	Furian Wellikangnu H
<i>Mert Suppanziz H K</i>	Mathew Pollantschickh H
Jeban Munich H	Jerne Munnich H
Supp Tschugein	Tschugein
Valtein Kalziz H	Valenntin Kautschitz der [con]sorti richter H
Trische Modriz H	Thomas Modrutz H
Andre Swekarziz H P	Andre Schmareckertschickh H
Simon Schaur H pP	Simon Schawr H
Peter Felz H	Thonich Fells H
Paull Cwala H	Jerne Qualler H
Iban Veliconie	Yuan Wellickanna H
Lucas Schaur H	Lucas Tschawertschitz H

REGISTER 1515	URBAR 1523
<i>Paul Grasa H</i>	Steffan Patzickh H
Supp Wolschach	Supp Wolttschach
Jure Ferliga pH	Paule Furligo supan H
Petter Jerneiziz H	Peter Arnaytsch H
Fily Lickher H	Flerian Lickhar H
Mathia Khuniz H	Lienhart Guenitz pH
<i>Lucas Sabadinziz H</i>	Peter Chuynitz H
Jacob Persche H	Gregor Perscha H
<i>Thomas Munickh H</i>	Jacob Paunikh H
<i>Primus Sabotha Martein Jernetziz H</i>	Mauritz Velickhonna H
Andre Korinzickh H	Andre Khaunitschekh H
<i>Martein Khosina K</i>	Juri Prossickh K
<i>Paul Schmidt H</i>	Anndre Slusseut H
<i>Jerne Leban H</i>	Casper Khray H
<i>Her Jacob pharrer pH Jure Zimpritsch H</i>	Jacob Guleckh H pH
<i>Jacob Munickh p</i>	Juri Schuliger K
Patrosch K	Simon Petraytz K
Lucas Philippitsch H	Lucas Philip H
Andre Lickher suppan H	Anndre Lickhar 2H
<i>Meßner p</i>	Thomas Pregel schuechmacher K
Clement Sosßeb H	Matheus Clement Sossepekh H
Walhausar Priziz H	Casper Pritschikh H
Caspar Duscha H	Jeroni Duscha H
Lucas Sabadein H	Lucas Sabotin H
<i>Jure des Paul Schuster prueder ledig gesell</i>	Paule Khorin vischer
Paull Frigoly H	Jure Ferligoy pH
Jacob Gunziz zw Gaminiz H	Jacob Khonitsch čH
<i>Mankhfred H</i>	Valentain Rueprecht H
Supp Tschadrach	Supp Tschadra
Jannesch H	Jannesch suppan H
Gregor Hemisch H čH	Jeroni des Gregor Hannisch sun H čH
Iban Luckhman H	Johan Luckman H
Gregor Wosulach H	Thomas des Gregor Waschenlagten sun pH
Jacob Rutter suppan H	Jerni des Lienhart Ruttar sun H
Supp Sellich	am Söll
Andre Munich H	Anndre Munich H
Caspar Vrbanziz H <i>Caspar Matuch P</i>	Casper Urbanschitz H
Lucas Cazandrl H pH	Lucas Khazanderl pH
Iban Munich H	Jann Munich H
Caspar Vrbanziz	Cocian vormalis Casper Urbanschitz H
Gregor Smarickher suppan H	Petter des Gregor Schinccokher aid(en) H
Gastameriza	Costamiritz unnder die supp Sell gehörig
Petter Römer H	Peter Zomer H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Thomas Munich H	Thomas Munich H
An der Vötsch	Dorff Voetsch in die supp Modrea gehörig
	Marx Stainmetz H
Hanns Schmidt p	Hanns Schmidt H
Miclau Schmidt K	Herman Miclau K
Andre Schmidt richter 2K	Anndre Schmidt K
Valtein Schmid K	Valentin Schnayder K
	Dorff Liuckh
	Simon Maurick pH
	Iban des Jerne Perakh sun H
	Andre des Miclau Marintziten sun H
	Lucas Sturm des Steffan Sturm brueder H
	Juuan des Petern Mauritzen sun H
Supp Modrea	Supp Modrea
Machor Sladaper H	Mochor Slatoper supan H
Martin Zarli (Zarlin) H K	Martin Zarli H K
Paule Trepin H	Paule Terpin H
Jeran Karz H	Jeroni Kherseh H
Gregor Abyt H	Gregor Obed H
Jeuuan Suliz H	Juan Schuletz H
Andre Cozianziz H	Anndre Khaschianschitz H
Laure Cazianziz suppan H	Laure Khorianschitz H
Petter Ossimeckh H	Gregor des Peter Osymeckh brueder H
Jure Zaichen H <i>Jure jez Thoman</i> <i>Zaichen K</i>	Thomasch Khafaw vormals Juri Zaychen H K
Gregor Kramer P	Laure des Gregor Crainer enickhel H
Eller Mrackh H	Ellar des Juri Mrackh prueder H
Valentein Wesiackh H	Matheus des Valentin brueder H
Widez Zaichen H	Juan des Videtz Zaychen sun H
Mathia Chwaula H	Mathia Chuala so vor Gregor Resar H
Supp Dolach	Supp Dolian
Jure Mauritz jetz Henrich Gregor H	Matheus Mauritsch supan H
Scherne Sibitz suppan H	Tscherne Sibetz vor Mathew Rueprecht H
Lucas Marisch H	Lucas Mauritsch H
Peter Schuitz H	Petter Tschuitz H
Jannes Jaritz H	Thomas Jarisch H
Lucas Tschimtzitz H	Lucas Tschuitz H
Matheus Rueprecht c̄H	Juri Vnuckh vor Matheus Rueprecht H
<i>Schaula Zimmerman H</i>	
Gabria gehordt zw der supp Dolach	Gabriach vnnder die supp Dolian gehörig
Jannse H	Jansche Gaberschickh H
Thomas jez Blas Maltviz H	Blas des Simon sun H
Supp Satulmein	Supp Satulmain
Jure Doglat H	Juri Teglad suppan H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Schaulin H	Schauli H
Janusch Herman H	Jannsche H
Kulaw H	Niclas H
Suppan Benedict H	Wenedickl H
Jerne Weit H	Gregor Wayt H
Michel jez Mathia Mauruch H	Des Michel witib H
<i>Hellar Herman jez Valentin</i>	
<i>Herman H</i>	
<i>Thomas Merckel H (cerkvi sv. Urha)</i>	
Supp Sabiza	Supp Sabitscha
Staffan Leban H pH	Steffan Liben H pH
Blas Veliz H	Blaß Velisch H
Linhardt Macaroll H P	Juri des Makharel sun H pH
Iban Leban suppan H	Juan des Simon Leben sun H
Selische	Selische
Caspar Lickher H P 2p	Casper Lickhar H 2P M
	Jure Lickhar brueder H
Supp Aloria	Olaria
Caspar Larenz H	Valentin des Casper sun H
Ulrich Schmareckher pH K	Ulrich des Jacoben sun pH
Larenz jez Hellar Trische H	Ulrich des J. sun vormals Larentz Tischar H
Gregor Perse suppan H	Thomasch des Gregor erb H
Martin Kutin H	Paule Crise Cutin sun H
Supp Pollebein	Supp Polwin
Jure Crefiz H P	Juri Khrisetz supan H pH
Pet(er) Eriabiz H	Petter Arianetz H
Niclau Swigliz H	Miclau Schwigel pH
Thomas Ratter suppan H	Anndre Schmidt vormals Thomas Rutar H
Jure Fraidnickh H	Juri Fratnickh H
Mauriz Machor K	Mochar des Zerne Terlicher aiden H
Jure Vnuckh H	Elar Vnuckh H
Caspar Kheber H	Gasper Kheber H
<i>Blas Palliz H P</i>	Jure Miclauisch vormals Juan Fonschar sein veter und sein brueder P
<i>Valtein Kursener H</i>	Michel Khreutz vormals Janes Kheber H
Pett(er) Schimliz H	Bastian Peter Schwigel sun H
Jure Kramer H	Jure des Gregor Cramer sun H
Valtein Kramar H	Valentin Cramer H
Matheus Lebenziz H	Matheus des Leben sun vormals Jacob Khribetz H
Jannesch Nückh H	Janes des Paule Nuckh sun pH
Urban Ratter H	Urban Thomas Rutar brueder H
Lamprecht Schuester K	Lampracht Schuester vor Valentain Khürschner K
Steffan Ossiunikh K M	etliche nachp(auer)n vor Valentain Khürschner M
Steffan Leben H	Steffann Labanitz H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Vvnder Prapet	Praprot gehert in die supp Polwin
Michel H	Micheu Drenschitz H
Gregor Kumer H	Gregor Khumerisch des Juan saligen brueder H
Andre Lußnickh H	Andrey Luschnikh H
Linhardt Tobarziz H	Lienhart Khawaschitz pH
	Supp Korofrayt
	Michel des Paule supan H K
	Gregor Drebray K
	Owed des Marco Trampusch brueder H
	Jerney des Britz brueder H
	Thomasch Chaualla so Casper Ledisch und sein erben pH
	Miclaw Rob des Michael Maschera brueder pH
	Gasper Bratina des Marco sun pH
	Simon Zoder H
	Urban des Thomaschitz sun 2K
	Miclaw des Primosen Besaulackh sun 2K
	Cristan des Thonich Muschera sun K
	Bernardin Potribuiesch ain k. vormals der Schwaintzer K
	Thonich des Vrtnickh sun H
	Marco Schuester vor Juan Beschar K
	Marco des Juri Mauer sun pH
	Lienhart des Jacob Polackhen sun pH
	Juri des Thomaschen Vrtnickh sun pH
	Valentin Khürschnar K
	Crise des Valentin sun K
	Michel Schuester 2K
	Thomas Jeserschikh pH
	Thomas Vreschar vormals Thomas Jeserschikh H
	Marco Trampusch M K
	Pieri Pinter vormals Petter Marinschitz H K
	Fabian des Urban sun pH K
	Thonich Mischer pH M
	Gasper Simon Greschitz sun H K
	Bastian Vreschar pH
	Lienhart Dragata pH
	Dorothea des Simon Khaschuta witib pH
	Tresnitza
	Laurentz Camanischutz supan pH

REGISTER 1515	URBAR 1523
	Marin Kawlitz H
	Paule zu Tresnitza 2pH
	Peter Krainer H
	Peter Powerschik pH
	Marin des Johann Luster sun H
	Jure des Gregor Werginitz brueder H
	Urban Marinitsch H
	Joban Storangna pH
	Matheu Pawarschnikh H
	Marin Orechouschikh brueder H
	Joban Fratnikh pH
	Juri Gesesserschutzh pH
	Urban Goditz H
	Thomasch Khusmar pH
	Florian des Blasien saligen sun H pH
	Jean Krainaritz vor Peter Ladar H
	Marin paut vormals Miklaw Jaunzitz H
	Juri Schmaregkher H
	Liennhart Jaserschikh vor Jerne sein vater H
	Cozian vor Liennhart sein vatter H
	Lucas Mauritsch vormals Walther Trebsche H
	Jouan Rakhouschekh pH
	Miclaw H
	Marin Podwerschikh pH
Supp Lubein	Lubing
Matheus Koschutus H	Matheus Kachorat supan H
Scherne Drecagnie pH	Vallentin Trakaugna pH
Linhardt Miclauriz H	Waltheasar des Liennhart Niclauritsch sun H
Panther Kalziz pH čH	Crise Paukher Calizen brueder pH 2čH
Iban Koschorg H	Paule des Johann Kaschorat brueder H
Linhardt Schorling jetz Iban Gerdina K	Jeroni Kozman vormals Joan Gardina pH
Linhardt Schorling 2pH	Liennhart Sterlingkh 2pH, die ain hat Clemenn
Clement Justus H	Justus
<i>Lucas Schmarechker H</i>	Jerom des Michel sun ain hueben so vormals
<i>Marco Schuester K</i>	Tonich Brentz H
<i>Niclau Schuester pH</i>	Lucas Miclauritz vor Valentin Striguli K
Stopiz	Stapitz gehert unnder die supp Modrea
Machor Berßbene pH	Mochor Peruana pH
Jacob Berßbene H	Jacob des Penena brueder H
Gregor Schmidt H P	Miclau des Gregorn Schmid sun 2H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Ulrich des Schmidts sun H	Urban des Ulrichen Schmid sun H
Lagusch	Supp Lagosch
Jure Chwala H	Juri Qualla supan H
Anthoni Repeckh H	Anthoni Repeckh H
Blas Luckhman H	Blas Luckman H
Paull Skundrin	Lucas des Pausche Schauerin sun H
Jacob Ollerziz H	Jacob Khlartzitz H
Michel Ollerziz H	Michel Lagaisch H
Supp Dablar	Supp Doblär
Waltheuser jez Miclau Doblariz H	Juan Doblaritz suppan H
Gregor Choßs H	Gregor Khoß H
Petter Macariz H	Peter Machorschitz H
Petter Punziz	Peter Pundtschuech H M
Petter Wabiz H	Jacob Wawetsch Khoß H
Supp Modreza	Supp Modreitza
<i>Thomas Zimmerman H</i>	Juann Tschernne supan H
Gregor Munich H	Gregor Munich H
	Andre Gradina H
Ellar Rodreschiz suppan H	Ellar Rutar H
Ellar Gragoliz H	Mauritz Kragul H
Ambros Medwiz H	Blas Medued H
Blas Besiel H	Blas Busale H
Maur Vrbanziz H	Mauer Urbanschitz H
Lucas Besiel H	Lucas Basar H
Paule Munich H	Paule Munich H
<i>Raschman K</i>	Jeroni Gerdina K
Am Slapp	Supp Slapp
Iban Probagnie H	Juan Preß...na supan H
Jeban Chawall H K	Jeuan Cauall H K
<i>Linhartd Mirckhoziz H</i>	Blas Galina H
Blas Trgognie H	Achatz Terckhana H
Supp Ratschach	Ratschach under die supp Slap gehörig
Simon Rautter H	Michel Rutar H
Jure Sweditschiz suppan H	Jure Schwetzitz H
Andre Slusenza H	Blas Schlusenckha H
Gregor Zimmerman H	Janse des Gregorn Zimmerman sun H
Supp auff der Idria	Supp Idria
Jacob Truschabiz suppan H	Jacob Trußnauitz supan H
Caspar des schmidt sun 2pH	Caspar des Schmidts sun pH
Jeban Brate H	Jeuan Brathe pH
	Ellar Peroina vor Thomas Schuester pH
Alex Koratsch pH	Blas Khranntz vor altem Khorotzitz pH
Matheus Comodt pH	Gregor anstat seins vatern Matheus Kharat pH
Achaz Greill H	Achaz Khraill ¼H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Valentin Greill pH	Valentain Khrall pH
Andre Skreka pH	Anndre Sackhrekha pH
Andre Karasch pH	Braitz des Anndre Kharasch sun pH
Supp Panickhell	Supp Ponikhel
Michel Skrat H	Leonard Michels Skhirt sun H
Petter Ossebickh suppan H (<i>Rožac</i>)	Petter Osebeckh pH P
Martein Wainckho pH	Martin Wanckho vormal's Oßwaldt Ocepeckh pH
Gregor Cabaz H	Gregor Khatzitz des Crise Khatzitz sun H
Niclau Miliza H	Miclau Militza H
Linhardt Krainiz H	Paule des Lienhart Khrainitz sun H
Martin Creiliz H	Martin Khranitz H
Jure Cabatsch pH	Urban Khobatz des Jure Khobatz zun H
Paul Pipickh H	Paule Pipo des Caspren sun H
<i>Jure Tributsch H</i>	Steffan Wositz 2pH P
Marco Riabiz H	Jean des Marckho Rubitz sun H
<i>Steffan Chawala H</i>	
Supp Petschene	Supp Petschnach
Linhardt Riabiz H	Lienhart Ariauetz supan pH
Michel Riabiz H	Clement Ariauetz pH
Lucan Primiz H K	Crise des Lucan Primos sun H
Petter Swediz H	Thomas Schwitin des Petern sun H
Mathia Mrackh H	Peter des Mathia Mrackar ayden H
Steffan Prafainer	Stefan Perfoina H
Primus Chwala suppan 2H	Primus Qualla 2H
Supp Prapratt	Supp Praprot
Jerney Medwed H	Jerne Meduedt supan H
Primus Lapona H	Primos Lapana H
Iban Maurinziz H	Jean Maurintzitz H
Jure Leban H	Urban des Jure Leben sun H
Tscherne Medwid H	Valentin Medwetz vor Tscherne Medwed H
Miclau Vrabiz H (<i>Marijina cerkev</i>)	Cocian Popeckh H
Caspar Medwid H	Valentein des Casper Medued sun H
Maur Matusch H	Mauer Makhutz H
Jacob K	Martin Medwedtzitz ain k.vormal's Jacob K
Wischitze	Supp am Wisitz
Petter Woschiz H P	Peter Wositz H
	Gregor Wositz H
Michel Solba H	Lasar des Michel Soba sun H
Jacob Riabiz H	Jacob Ariauetz vormal's Miclau Stabin H
Marco Primiz K	Marco Primetz K
<i>Allex pharrer auff Sant Veizberg H</i>	Valentin (vor) Pael Pertschitz H
Supp Polach	Palach in die supp Wisitz gehörig
Pausche Me[r]dinziz H	Paule Martintzitz H
Jacob Sumer H	Primos des Jacob Sumer brueder H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Petter Makuz H	Magdalena des Peter Machutz witib H
Anthoni Makuz H	Anthoni Machutz H
Caspar Makuz H	Caspar Machutz H
Laure Woschickh H	Laure des Pyri Wositz brueder H
Martein Woschiz H	Martin des Piero Wositz brueder H
Steffan Merdinziz H	Steffan Renckh des Petern Meduetzitz sun H
Sakrey	Sakhray in die supp Wisitz gehörig
Martin Khudeina H	Jue.. (vor) Marin Khuda sein schweher H
Rueprecht Makoziz H	Achatz des Rueprecht Muschutz sun H
her Allex pharrer und Marco Repeckh H	Pontar Britz vormals herr Alex und Michel Soba H
<i>Caspar Ruedrer H</i>	Benedickh des Laure Zarli H
<i>Jure Jewatsch H</i>	
Am Taber	Daber in die supp Wisitz gehörig
Mathia jez Thomas Korren K	Jure Abraham, vor Tomas Khoren vor Bastian H K
Jacob Gruden H P	Jacob Gruden 2H
Petter Schuester H	Peter Schuester H
Thomas Khorren H	Thomas Corin H
<i>Crische Sumer H</i>	
Supp Poliza	Supp Pallitza
Oßwaldt Repeckh H	Oßwald Popeckh H
Machor Medwed suppan jez Thomas H pH	Thonich so vor Mochor Medued pH
Paule Lisiza pH	Jerne so vor Paule Lesitza H
Steffan Schillig H	Steffan Silich pH
Jacob Khaschor H	Jacob Khakhoschar H
Jerney Jagsche pH	Jerne Jackhsche so vor Ellar so vor Juri Schilig 2pH
Marcko Orliziz pH H	Marco H, so vor Casper pH
Simon Furcanziz H	Simon Farcantzitz supan 2H
<i>Marcko pH</i>	
<i>Matheus H</i>	
Supp Reckh	Supp am Reckh
Primus Jebatsch H	Primos Khabatzitz supan H
Simon Besiackh H	Simon Besyackh H
Thoni Schuligoy von Mariz Primiz H	Jure, vor Jerne Schußmel H so vor Marin Premitz H
Paull Tscheschraubiz H	Michel des Paule Tscheßrabetz sun H
Jure Maßkan H	Ambros des Crise Maßkhan sun H
Petter Schmid H	Miclau des Peter Schneider sun H
Abyt Moskh H	Michel des Obed Maßkh sun H
Machor Wabnickh H	Jean des Mochor Wabnickh sun H
Blaßs H P	Blas H
Thomas Genda H	Jure des Thomasen sun H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Laure Koroschiz P	Matheus so vormalis Laure Khoroschitz nachmals Annthoni Ruter H
Cristoff Tuscha H <i>Ollar Semiz H</i>	Jure des Cristoff Dutscha aiden H
Supp Schebrellen	Schebrelich
Paule Gruden H	Paole Gruden H
Blas Lapona H	Blas des Tscherne Laypania brueder H
Thomas Mulner H	Primos des Thomas Mülner enckhel H
Paull Briz H P	Mathia des Paule Beritz sun H pH
Jure Suppan an Thomas stat H P	Jure des Thomas sun supan H Mathia des Paule Beritz sun H
Gregor Khumer H	Gregor Khumer H
Gregor Gruden H	Lienhart Gruden H
Mathia Khumer H	Gregor Khumer H
Florian Lapona H	Peter des Florian Lapan sun H
Jeban Zarli H	Jean Zarel H
Jure Schorli H P	Jure Skherle H Miclau des Ellar sun pH
Caspar H	Petter des Casper sun H
Jacob Lapodignie H	Lucas Laponia H
Supp Thurnickh	Die supp im Dernikh im Gereyt
Achatz Mueß pH	Achatz Musell pH
Lindell / Luzdell pH	Lienhardt des Bartel brueder pH
Petter Jebaz suppan pH	Thonich Yebaitz pH
Vrban Khoffler pH	Jacob Khofflar pH
Anderle Khauffman pH	Andre Khauffman pH
Matheus Wolfel pH	Matheus Wolfföl pH
Gregor Raynner pH	Gregor des Andre Romer sun pH
Jacel Brotsch pH <i>Troya wittib</i>	Andre Bretsch pH
Supp Sneckh	Supp Sibeneckh im Gerayt
Mert suppan, Hanns Zuffer und Themle schneyder H	Peter Themel, Mert und Hans Tschuffer H
Andre Vagisch pH	Miche des Anndre Vegus, Ene und Veit Khral H Matheus und Peter Bretz vor Hans Louor pH
<i>Veitel im Winckhfel pH</i>	
<i>Steffan im Winckhfel pH</i>	
<i>Lenerin wittib im Winckhfel</i>	
Supp in Krytha bey der pharr	Supp bey der phar im Gerayt
Mert Steindler suppan H	Mert Stendler H R
Thomas Ordner H	Thomas des Jorgen Orter sun H
Pruner Paule H	Martin an stat Jorgen Pruner H
Mathe Vozscher H	Matheus Vetscher H
Hanns auf dem graben	Hans aus dem graben H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Primus Nagel pH	Primos Nagel pH
Vrsa Pueschen H	Paul Putsch H
Jörg Tutler H, PH	Jorg Tutler H pH
Prayda Keperle H	Michel Khamperl weilend Petern Khamperls sunn H
<i>Paule Meßner (kircen) H</i>	
<i>Conradt Maurer K</i>	
Supp Granndt	Das gericht im Gereyt Im Grandt
Andre und Steffan Criutz H	Steffan des Andre Khriuetz sun H H
Jacob Kickel suppan H	Jacob Gickhel H
Jorg Troyer H	Jörg Troyer H
Nickel richter im Geraidt K	Thomas des Nickhel rychter sun und sein brueder Jörg H
Coratin oder Luenzerin H	Jorg Luentzner verlaßne witib H
<i>Lucan Weber pH</i>	
<i>Andre Schuster</i>	
[Vpisani pod Stržišče]	Kall im Gerayt
Mathe Panthe H	Mathe Ponther H
Andrle Panthe H	Ende Ponter des Paule Weber sun H
Vrban Mugkall H	Urban schmidt H
Paule Nagliz H	Paul Nagliz H
Supp Tradischk	Supp Tradisch im Gerewt
<i>Andrle pH</i>	Michel Lapitz pH
Gregor Pindter	Gregor Phanthar so Pauli sein schweher pH
Petter Kickhel pH	Peter Khukhel pH
Andre Lapusch H	Jerg Beckhel hh.vor Ander Lapitz pH
Thomas Eckher H	Thomas Egkher H
Andre Pwman suppan pH	Gregor des Andre Pauman sun pH
Michel vnderm weg pH	Michel underm weg pH
Gregor Weber	Peter Slegel pH
Jackel Schuester H	Hans Muster Jacob schuester sun 2pH
Petter Clutz H	
Supp auf der Vetz	An der Vetsch im Gereyt
Jorg an der Vetz pH	Jorg Pockhel so Peter K
Portel Pinter	Bartel aus dem gemarckh pH
Lamprecht oder Peter Loseckh pH	Lampel Osterman pH
Thomas K	Thomas von der hohen Vetsch pH
Gall aus der Vetz pH	Larentz so Galle pH
Gathe undter dem eckh K	Oßwald Goty K
Matheu pH	Matheus des Lienharten sun pH
Hans Petter Suppan K	Valentin des Petern sun čH
Hans K	Hanns des Mathey sun K
Supp im Lienckha	Supp Millienkhlainn im Gereyt
Caspar Furt K	Casper K
<i>Pochudauschna K</i>	Lamprecht Schmidt im ferdt K

REGISTER 1515	URBAR 1523
Michel auff der maur H	Michel auff der maüt 2H
Blas Jacob	
Jacob Tschuffer pH	Jacob Scherl pH
<i>Jacob und Paule des Florian sun H,</i>	Paull des Florian sun und Lentz sein brueder pH
<i>pH Vrban Schuester K</i>	Urban Schuester pH
Galle pH	Galle pH
Primus suppan pH	Ursa des Primos verlaßne witib, vor Casper pH
	Tribusch in die supp Praprot
	Paule des Pautsche sun R
	Miclau Vrabitz R
	Jacob Pipach R
	Juri Khatzeber R
	Primos Lapantzitz R
	Mathia des Juri Jan sun H
	Steffan des Andre Khriuetz sun H
Supp unnd dorff Tulmein	Tulmein
Larenz Musiz p	Laurentz Mussitz sodie K
Bastian Delat H	Wastian de Lad H
Blas Raez H	Jerne Kronuscher so Blaß Ratz schmid vor H K
Walthuser Petrobuz pH	Walthasar Patriebusch pH
Thomas Schneider K pH	Thomas Schneider K
Janse Schüffer schorg H	Machor Zuphar H
<i>Jure Merckher, Jure Glinckhan pH</i>	Juri Mertl H
Jure Petrobusch pH	Lucas Potribuyach pH
Quirin Sabiz pH	Quirin Sabotz H
Jure Schuester	Ellar von Tulmein schuester H
Ambros Schuester pH	Andre Schuester
Partell Schuester K	Bärtl Schuester H
<i>Cozian Sabiz</i>	Thoman Jaritz pH
Valentein Schuester	Peter Schuester K
Michel Delat pH	Michel Dolar 3pH
Steffan Penze H	Steffan Ponntzo H
<i>Michel Stupnickh K</i>	Michel Schasnichh K
<i>Ambros Schuester pH</i>	Simon des Ambroß ayden H
<i>Clement Meißnickh pH</i>	Juri Schneider so Michl Möglin K
<i>Paul schorg pH</i>	Peter Leuan K brief trager
<i>Thomas Turnar pH</i>	Andre Schuester jerman H
	Hans Hopfman vormals Anthoni Marell h
Philipp Khobr K	Philip Kober K
<i>Steffan Weit pH</i>	Wölfel Schmid
<i>Jacob Gatte H</i>	Valentin Pesiackh H
Crise mülnler M	Cristan Mülnler von einer mül M
Philipp Gabaz pH	Paule Cobaschitz H
<i>Rueprecht H K</i>	

REGISTER 1515	URBAR 1523
Jan in der Trebuz H	
	Susit
	Obed Kurintzitz suppan H P
	Marin Fadga H
	Oswaldt Supantzitz pH
	Thomas Mal H pH
	Catzian Fratickh H
	Thonich anstat Juri Warabitz H
	Lienhart Glundar H
	Martin des Waronschin ayden 2pH
	Jean des Mickhlabitiz sun vor Andre Ursickh H
	Andre Khalan pH
	Jure Hrast pH
	Alten Satel
	Gregor Ruckhel suppan H
	Thomas Vetz H
	Lucas Stechar H
	Larenntz Smoreckher H
	Jannse Steffintz H
	Lucas Steffintz H
	Peter Urbantzickh H
	Steffanitz Wallar H
Supp Staindorff	Staindorf
Petter Maligo suppan H	Peter Maligoy suppan H
Crisse Suppanziz H	Crise Supantzitz H
Michel Benedict H	Michel Wenedet H
<i>Linhardt Jobanziz H</i>	Liennhart Holzener H
<i>Kheren H</i>	Valentin Klinckho H
<i>Simon Gregoriz H</i>	Juri des Gregor sun H
<i>Abyt vischer H K</i>	Jacob Sabotha H
<i>Iban Schmarickher H</i>	Voller des Martin Lienhart sun H
Michel Koßs H	Lucas Koß H
<i>Millena wittib K</i>	Martin vor Steffan Maligoy H
Supp Vrsina	Worschenna
Bastian Pedickh H	Pousche Appertickh H
Oßbaldt Skozier H	Oswald Kotschier H
Jacob Skozier suppan H	Jacob Kotschier H
Gregor Suiz H	Gregor Tschibitz H
Peter Leban H	Paule Lebin H
Gregor Sturm Selza H	Paule Sturm H
Lucas Jeban jez Ursa Selza H	Paule Yuantschitz H
Peter Skozier H	Peter Skotschier H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Supp an Hidrizka	Idrischka
Michel Ewerscheckh H	Michew des Casper Gorschickh sun suppan H
Gregor Chorinziz pH	Gregor Korintschitz pH
Mariniz H	Marin pH
<i>Quirin H</i>	Thomich Schutz H
Jury Strittoff pH	Mathew des Juri Strithaus sun pH
Thomas Fraidnickh H	Cristan des Thomaß Abraham sun pH
<i>Niclau Gatha čH</i>	Mathia Resen čH
	Ydrischka
Thonich Puzickh H	Thonich Puzki H
Thomas Fraidnickh H	Thonich Thomas Fratnikhs sun H
Francesch Kant pH	Simon des Fränischconut steufsun pH
	Michel Maurer vormals Mochor Vrānikh čH
<i>Cristof Oberhaimer H</i>	Michel Khorinz H
<i>Matheus Oberhaimer pH</i>	Michel Vran pH
<i>Thonich H P</i>	
Mlinzschka	Mlitzga gehört unnder die supp Ydritzga
Iban Vran pH	Gregor des Jeban Braun sun pH
Swan <i>Miclauliz pH</i>	Zuann Clabutschar pH
Gregor Rockhell H	Gregor Rukh vormals Jacob Mlinz pH
<i>Iban Waraiz H</i>	
Swinna	Das dorf Swina in Ydritzer sup
Cozian Koschuta	Steffan Schmakh vor Kozian Kaschuta pH
<i>Abyt Corinziz H</i>	Mathia Seyabiz H
Juri Werbiz pH	Jacob Schneider vormals Juri Morabitsch pH
<i>Jacob Kramer pH</i>	
<i>Martein Vrsan H</i>	
<i>Jure Kreuliz čH</i>	
Supp am Kreuz	Supp am Kreytz
Simon Pagan	Simon Pagan pH
Herman Morsy	Erman Merstkhe H
Steffan Vran	Cristoff des Steffan Fran sun H
Steffan Moriziz	Blas Mauritz ain hueben so vor Blas H
Mathia Coladin	Miche des Mathia Khaladin sun H
<i>Valtei Rez</i>	Florian des Tomasen sun pH
Clement Sakfrische	Matheus des Clement sun H
<i>Gregor Suppan</i>	
Supp Blanina	Supp Planina
Mathia Gerob suppan	Mathia Gere supan H
Simon Skhorle	Blas des Simon Skheli sun H
Anthoni Nobiniz	Jacob des Tonich Nabunitz sun H
Jure Eriabiz	Peter des Jure Eriabetz sun H
Jure Clementschiz	Urban des Jure Clementzitz prueder H
Kazian	Matheus des Khotzian sun H

REGISTER 1515	URBAR 1523
Primus <i>Frada</i> ali Primus <i>Khumer</i>	Urban Zimper, vor Primos H
Paule Streckhaubiz Tscheples	Paule Strickhawitz H
Crise Mori Tscheples	Michel des Crise Mari aiden H
Tscheples	Tschepts in die supp Planina gehörig
Petter Tomtschickh	Jure Ariauetz, vormals Peter Tonisitz H
Caspar <i>Crainiz</i>	Caspar Trampusch H
Blas Boschuckh	Blas Wascher H
Gregor Khoßmatsch	Janse des Gregor Khaßmatz sun H
Janse Janschegoj	Andre des Janse Jenschibey sun H
Supp Gariach	Supp Goriach
Oßwald Moschnickh	Oßwaldt Matschnickh supan H
Mathia Kaßmaz	Jerne des Mathia Khoßmatz sun H
Thomas Fatt	Thomas Fudt H
Jure Wouckh	Herman des Juri Bauckh sun H
Crische Mari	Crise Mauer H
Trebentscha	Trebentsch under die supp Goriach gehörig
Petter <i>Reiz</i>	Jacob Skherle so Peter Khabenetz H
Petter Mostain	Peter Mestan H
Jacob Menickh	Jacob Marlickh H
Pharr Idria	Bey der Phar in Ydria
Droppell	Mathia Trapel K
Thomas Khladnig	Thomas Khinig H
<i>Videz am wieseckh</i>	Matheus Khalitz K
	Martin Goritzabitz ain kh., vor Seilar 2K
Vrban Suppan	Jacob des Urban Supan sun H
Andre Scherney	Casper des Andre Terne im Lackh sun H P
Machor Wisowickh	Anndre des Mochor am Wisitz aiden H P
Achaz Tschuden	Clement des Aachatzen Tschuden zun K
Andre am perg	Mathia des Andre sun K
<i>Cozian Pase im Lamscheckh</i>	Jure Bruß H
Lambrecht im Lamscheckh	Peter des Lamprecht sun H
Jorg Bruß	Jerg Brus 2R
Gregor Khladniger	Bartel des Gregor Kharnar sun R
<i>Oßwaldt Nagliz</i>	Thomatsch Windisch, vor Peter Khrabat 2R
Michel Santner	Thomas des Micheu Santner sun K
<i>Hanns Hirtell</i>	Matheus Jesch H
<i>Jacob Vidziz undersaßs</i>	
<i>Michel Therscher undersaßs</i>	
Supp Lam	Supp im Lam
Peter Crainiz suppan H 2pH	Peter Krainitz supan H pH
Jean Struckhell H P	Juan Struckhel H pH
Gregor Struckhel H pH	Lucas des Gregor Struckhel sun H pH
Thoni Struckhel H	Peter des Tonich Struckhel sun H pH
Ober Sell	Supp Ober Sell
	Cotian an stat des supan pH

REGISTER 1515	URBAR 1523
Petter Mackuz H	Matheus des Peter Jackhutz sun H
Steffan Gollar pH	Steffan Gulle pH
Jacob Goller pH	bruedern Jacob Gulle H
Jure Glinckhon pH	Jure Khlinckhon pH
Thomas Tobrauz pH	Gregor des Thomas Dawrauitz sun pH
Supp Melnickh	Melnickh in die supp Sell gehörig
Paule Papeckh H	Paule Popeckh pH
<i>Cotzian Penze H</i>	Clement Munich P
Lamprecht Koschut suppan H	Lamprecht Khaschut H
Petter Meßnickh H	Peter Mestnickh pH
Martin Fugkham K	Martin Fuckhana K
Larenz Schorly H	Jure Schorle H
Supp Kharickll unnd Gracha	Supp Karigkhel
Jure Starli	Jure Scherle suppan H
Simon Blasiz	Simon H
Lucas Lysiza	Paule Lesitza H
Fegus Schorli	Jure Vegus pH
Jure Laurin	Jure Laurin pH
	Gracha gehört in die supp Khorigkhell
Jure Thomasiz	Jurse H
Paull Pautsche	Blas Pautscher H
Mathia Putscher	Clement des Mathia Putsch sun H
<i>Janse jez Casper Bledit</i>	
<i>Hanns Weber</i>	
<i>Thomas Laurein</i>	
<i>Luca</i>	
Supp Gosiza	Supp Kosizach
Jerne Pöckhel H	Thomas Mauer supan, vor Jerne Pockhel H
Petter Brischer suppan H	Peter Prischer H
Janse Reutter H	Janse Rutar H
Jacob Pusch H	Jacob Pusch H
Caspar Jagsche H	Casper Jakhsche H
<i>Vrban Medwid H</i>	Gregor, Augustin, Thomas und Jure gebueder des Urban Persyn 2H
Jacob Sedmackh pH	Janse des Jacob Salackh sun pH
Anthoni Sedmackh pH	Gregor des Anthon Solackh enickhel pH
<i>Jerne Koßmaz K</i>	
Puech	Puech unnder die supp Khosytza gehörig
Blas Prech H	Lucas des Blas Preckh brueder H
Caspar Striguly H	Cocian des Casper Strigatutz sun H
Paul Jure H	Galle des Paule Tuitziure prueder H
<i>Thomas Pritscher H</i>	Jerne P[er]jaßkhl vor Sweckho Tscheprun H
<i>Periz Striguly H P(Kojca)</i>	Jacob des Peritz Tributuz prueder 2H
Caspar <i>Tschelich</i> H	Casper Naberditznach H

REGISTER 1515	URBAR 1523
<i>Achaz Medwid P</i>	
Supp Geseniza	Supp Jessenitza
Linhardt Mariz H	Jacob Maritz des Petern sun H
Laure Gereb H	Laure Jereb H
Jure Sint H	Jure Sent H
Ambros H	Ambros Miclauitz H
Linhardt Reutter H	Lienhart Rutar H
	Jure vor Steffan Mauer nachmals Skhenda H
Blas Coßman H	Gregor Khriabitz vor Blas nachmals Ellar Maritz H
Gregor Maritsch 2H	Thomas des Gregor Mausche brueder H
Crische H	Mathia des Crise sun H
Supp Arecha	Supp Areckha
Paull <i>Jansche</i> H	Paul Jagitz H
Lucas H	Lucas H
Petter Wuschkofer H	Peter Wutzickh H
Jure H	Jure Joram H
<i>Miclau suppan H</i>	
<i>Martein Klainz K</i>	
<i>Andre Maurer K</i>	
Pharr Graffenbach unnd supp	Supp Graffen Poch
Andre Papusch H	Anndre Papetsch H M
Niclo Narrat H	Miclau Naiaront H
Gregor Papeckh pH	Gregor Popeckh pH
Hellar <i>Scherne</i> H	Ellar Lucantzitz H
Hellar Khumer H	Simon Khumar H
Michus <i>Scherne</i> H	Jeroni Mickhus H
Caspar Reuez Ph K	Mochor Raytz pH
Esterman Schuester K	Thomas Schuester K
<i>Cozian Smolenz K</i>	Jure Sumneuitz K
<i>Thomas Krunziz K</i>	
Andre Schmidt K	
Tulminih	Tumblinckh in die supp Graffenpach gehörig
Caspar Discher H	Casper Tetschener H
Thomas Schewerliz 2H	Thomas 2H
Anthoni Papeckh H	Thonich Popeckh H
<i>Gregor Golle schuester ledig gesell</i>	
Supp Kircham	Supp Kyrcham
<i>Mathia Gunter</i>	Peter Pinter K
	Peter Raytz H
Anthoni <i>Reutter</i> Thurschza	Peter Turtza vor Anthoni Fratner H
Janse Papesch	Jacob des Janse Papesch sun H
Petter Smaleuz	Peter Senalewitz K
Laure suppan	Laure Schuester, vor Marco Puschar K

REGISTER 1515	URBAR 1523
Casper Raitter	Miclau des Jure Rutar sun H
Galeot	Lienhart Galiot H
Jure Chudimall	Casper des Jure Khadimel sun K
Marco Zerin	Marco Serin H
Jure Kreka	Jure Schreckha erben K
Anthonj Reuter	Thonich Rutar supan H
<i>Swetkho</i>	Peter Skherl K
<i>Paull Jurman</i>	Thomas Jurmantzitz H
Micla Jurman	Miche Jurmantzitz H
<i>Petter Jurman</i>	
<i>Paull Theskan</i>	
<i>Petter Coliniz</i>	
<i>Michel Kharnin</i>	
<i>Herman Gunter</i>	
<i>Gregor Gerb</i>	
<i>Valentein Gunter</i>	
<i>Petter Swetko</i>	
Niclau Darios	
<i>Linhardt Lisiza ein kaschaney jez öd</i>	
<i>Hansche Doleniz ein kaschaney jez öd</i>	
<i>Martin Toniziz ein kaschaney jez öd</i>	
<i>Petter Papesch ein kaschaney jez öd</i>	
<i>Paule Truschnabiz ein kaschaney jez öd</i>	
<i>Gregor Schibiz ein kaschaney jez öde</i>	
<i>Thonich Sobiziz ein kaschaney jez öde</i>	
<i>Pausche Kraill ein kaschaney jez öde</i>	
	Nabagkhi
	Andre Purger H
	Blas des Andre Terioß sun H
	Matheus des Peter Pockh sun H
	Paule Tscheferin H
Supp Labing	Supp Labing
Linhardt Pogan H P	Gregor supan des Lienharrt sun H
Ambros Mottarisch H	Lucas Mauer vor Ambros H
Matheus Wuckh H	Pautsche des Marckho Wackh sun H
Jansche Maurin H	Janse Mauer H
Crische Paulin H	Crise Paulin des Peter sun H
Vrban Grackhel H	Ellar Khragel des Andre prueder H
Gregor Kaladin H	Andre des Gregor Khaladin brueder H
<i>Steffan Vran H</i>	
<i>Herman Morsy</i>	
Polana	Polanach unnder die supp Labing gehörig

REGISTER 1515	URBAR 1523
Mathia Tschepferin H	Mathia Tschepferin H
Ollar <i>Polaniz</i> H	Lucas Khemperle vor Ellar H
Mathia Resar H	Mathia Ersan H
Ollar <i>Khauschiz</i> H	
Lag	Lagg in die supp Lam gehörig
Jacob Skaickh H	Thomas Khabau, vor Jacob Skhaitz H
Jerne Aruch H	Jerne Arech H
Primus Jarmoll H	Primos Jermau H
Niclau Oßebickh H	Miclau Osebeckh H
Supp Potschen	Supp Potschen
Petter Jurman suppan	Peter Jurman H
Clement Strepffel H	Clement Streffel H
Crische Respet H	Steffan des Crise Respet sun H
Clement Mauri H	Clement Mauer H
Petter Gamperll H	Peter Khenperli H
Mathia Maurinziz H	Mathia Marintschitz H
Paull Schinpeckh H	Paule Schipeckh H
<i>Petter Zimper</i> K	
<i>Primus Mauri</i> K	
Supp Blusnia	Supp Bluschna
Petter Lickher H	Matheus des Peter Lickher vater H P
Jure Kogoy H	Peter des Juri Khogay sun 2H
Paull Maskh H	Lienhart des Paulo Matscheckh sun H
Jure <i>Saiz</i> H P	Peter des Jure Glanitz sun 2H
Crisse Caspar H	Gregor des Casper Grise sun H
<i>Petter Ossimickh</i> H	
Lasiza	Lasitz under die supp Bluschna gehörig
Walthaiser Laurenziz H	Walthasar Laurentzitz H
Ambros Sarigoy H	Ambros Stragan H
Vrban <i>Surschin</i> H	Michel des Urban Resen khnecht H
Vrban Crißmanziz H	Blas des Urban Khußmantzitz sun H
Caspar Ellerziz H Jerney P	Casper Alletzin vor Jerne H
Im Lackha	Lackhe in die supp Bluschna gehörig
Jure Preweil H	Micklau des Juri Prebalickh khnecht H
Gregor Schußmel H P	Gregor des Gregor Schußmel schwager 2H
Paull Seitz H	Pauel Saiez H
<i>Crische Seliniz</i> H	
Attales	Adalescha in die supp Bluschna gehörig
Jure Lambach H	Juri Lempach H
<i>Prischer Panther</i> H	Miche Khoßmatz so Oßwaldt Medwetz H
Vrban Ellarziz H	Urban Alentzitz H
Linhardt H	Mathia sambt seinem schwacher Thonich, vor Lienhart H
Ulrich H	Jure des Ulrich sun H

REGISTER 1515	URBAR 1523
<i>Marco</i> Wochinziz H	Casper Wachinitz H
<i>Blas an Ursiz stat</i> H	Peter Witschikh vor Blas Khagay H
<i>Valtein</i> Wochinziz H	Jernne vor Mathia Wochinitz H
Gaßwina	Jassbina inn die supp Bluschna gehörig
Gregor Ossimickh H	Gregor Osimeckh H
Jacob Wochiniz H	Jacob Wachinetz H
Jure Scherney H	Jure Tscherne H
Laure Gagnus H	Laure Khanius H
Jacob Tschaße H	Jacob Tschersche H
Gregor Reutter H	Jacob des Gregor Rutar sun H
Marin Ossimickh H 2P	Marin Osybeckh 2H
Andre Gagnus H	Thomas des Andre Khakhitz prueder H

16

IMENSKO KAZALO

A

Ahačič, Kozma 8
Andrejka, Rudolf 12, 19, 24, 40, 72, 73,
83, 84, 95, 97, 123, 136
Anikin, Aleksandr 136, 175, 178, 182
Artač, Ivan 159
Atelšek, Simon 8

B

Babik, Zbigniew 178, 199
Badjura, Rudolf 100, 175, 176, 184, 193,
195, 199, 201, 204, 207, 213, 214, 216,
218, 224, 225, 233
Bahlow, Hans 53, 94, 128, 129, 149,
150, 230
Bajec, Anton 51, 68, 74, 82, 85, 90, 91,
97, 103, 117, 130, 135, 140, 158, 159,
178, 181
Bańkowski, Andrzej 94, 146, 198, 200
Baravalle, Robert 191
Baudouin de Courtenay, Jan 14, 121,
214, 221
Bednarik, Rado 180, 183, 184, 186, 195,
210, 211, 212, 217, 221, 224, 227
Beneš, Josef 147
Bergemayer, Angela 13
Bergmann, Hubert 13
Bevk, France 175, 176
Bezljaj, France 12, 13, 15, 56, 64, 65, 66,
67, 68, 71, 73, 80, 81, 89, 94, 95, 96, 97,
103, 104, 108, 109, 111, 118, 121, 122,
128, 129, 132, 133, 136, 140, 142, 143,
146, 147, 148, 149, 159, 160, 172, 173,
174, 177, 179, 182, 183, 184, 185, 187,
188, 190, 191, 192, 194, 196, 197, 198,

199, 200, 201, 202, 206, 207, 209, 211,
212, 213, 214, 215, 216, 217, 219, 222,
224, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 232,
233, 237
Bidermann, H. J. 98
Bijak, Urszula 191
Bizjak, Matjaž 144
Bjelanović, Žarko 93
Blaznik, Pavle 12, 15, 24, 57, 69, 70, 89, 91,
93, 97, 101, 106, 112, 122, 123, 131, 137,
142, 144, 145, 149, 151, 152, 153, 155,
157, 197, 215, 219, 220, 222, 223, 228
Bolčina, Mara, Bolčina, Rado 59
Bonifacio, Marino 14
Boršnik, Marja 81
Boryś, Wiesław 107, 191, 197
Brechenmacher, Josef K. 75, 77, 94,
112, 121, 126, 132, 138, 147, 150,
155, 182, 217
Breckerfeld, Franc Anton 56, 209
Brelj, Lojzka 260
Breznik, Anton 15, 68, 85, 103, 105,
106, 119, 159
Brežan, Marko 260
Brozovič, Maruša 14
Brozovič Rončević, Dunja 108, 121,
172, 193
Bulahovskij, Leonid 146
Bunc, Stanko 15, 29
Burić, Antun 93

C

Ceklin, Franc 24, 217
Ciešlikowa, Aleksandra 32, 68
Cigale, Matej 137, 148

Cinausero Hofer, Barbara 114, 194,
210, 224
Corbanese, Guerrino Guglielmo 113
Costantini, Enos 24, 53, 58, 59, 62, 63,
66, 68, 74, 77, 88, 94, 98, 101, 116,
128, 151

Č

Čeč, Dragica 24
Černilogar, Zoran 260
Černyh, Pavel 94
Čop, Dušan 15, 61, 78, 144, 145, 190,
193, 194, 204, 213
Čornejová, Michaela 15, 155, 234
Čujec Stres, Helena 53, 78, 198, 207,
214, 233

D

Dakskobler, Marko 260
Dapit, Roberto 14, 62, 75, 127,
150, 151
De Felice, Emidio 77, 115, 145
De Toni, Ettore 178
Debeljak, Anton 15, 20, 123
Demšar, Alojz 189, 220
Dentesano, Ermanno 114, 194, 210, 224
Dobrovský, Josef 10
Dolenc, Janez 24, 56, 81, 111, 115, 130
Dopsch, Alfons 128, 191
Duša, Zdravko 260

E

Erjavec, Fran 192, 212, 226

F

Fasmer, Maks 160, 174, 233
Finco, Franco 14
Finsterwalder, Karl 92, 97, 116, 126,
128, 153, 184
Francič, Anđela 35, 88, 106, 157
Freyer, Heinrich 55, 178, 190
Furlan, Metka 8, 12, 13, 15, 52, 57,
61, 72, 76, 78, 89, 103, 118, 133,
134, 136, 142, 143, 148, 151, 159,
160, 190, 191, 192, 203, 218, 219,
222, 224, 225, 226, 229, 231,
233, 237

G

Gestrin, Ferdo 72, 86, 89, 94, 98, 102, 105,
120, 122, 126, 138, 149, 186, 188, 191, 202
Glonar, Joža 155, 160, 218
Gložančev, Alenka 15
Godnič, Neva 148
Golec, Boris 57, 206
Goričar, Maks 12, 19, 134
Gottschald, Max 147
Grafenauer, Bogo 24
Grković, Milica 202
grof Attems, Karel Mihael 62, 73, 90,
114, 115, 200
Gušić, Marijana 57

H

Hajnšek-Holz, Milena 74
Hipolit Novomeški 148
Höfler, Janez 62, 152, 155, 182, 221
Holzer, Georg 13
Hosák, Ladislav 15, 154, 173, 179, 180,
212, 223, 228, 234
Hozjan, Andrej 12
Hudales, Jože 40
Humar, Franc 260
Hvala, Franc 66

I

Ilešič, Fran 15, 57, 63
Ilešič, Svetozar 175, 176
Ivančič Kutin, Barbara 80, 194, 217
Ivetac, Just 79, 172
Ivić, Pavle 202

J

Jakić-Cestarić, Vesna 75
Jakomin, Dušan 148
Jakopin, Franc 11, 12, 14, 29, 51, 57, 63,
76, 93, 96, 97
Jakopin, Primož 51, 74, 255
Janež, Nevenka 260
Jurančič, Janko 15
Juričić Čargo, Daniela 48, 152

K

Karadžić, Vuk 17
Karaś, Mieczysław 133

- Karpenko, Jurij 185
 Keber, Janez 13, 14, 15, 19, 41, 42, 63, 157
 Kejžar - Kovačev, Ivan 183, 210, 235
 Kelemina, Jakob 15, 128, 173, 195, 208, 230
 Kenda, Josip 67, 80, 81, 87, 121, 147, 153, 175, 207, 214
 Kenda-Jež, Karmen 78, 214
 Kidrič, France 57
 Klimek, Zygmunt 147
 Klinar, Klemen 61, 80
 Koštiál, Ivan 29, 75
 Koblar, Anton 68
 Kociančič, Štefan 57, 175
 Kofol, Karla 24
 Kogoj Manfreda, Emil 98
 Kolenc, Petra 201
 Korobar-Belčeva, Marija 61
 Koropec, Jože 12
 Kos, Franc 11, 12, 15, 18, 24, 70, 72, 83, 99, 101, 118, 137, 144, 146, 189, 190, 191, 224, 233
 Kos, Milko 11, 12, 15, 22, 24, 26, 40, 57, 60, 61, 62, 63, 66, 68, 69, 74, 80, 83, 87, 89, 90, 96, 97, 99, 101, 113, 114, 115, 116, 132, 137, 144, 150, 155, 156, 157, 158, 159, 171, 175, 178, 189, 191, 195, 197, 202, 209, 210, 211, 212, 213, 215, 217, 222, 223, 228, 230, 236
 Kosmač, Ciril 176, 222, 226, 230
 Kossmat, Franz 175
 Koštiál, Ivan 12, 29, 83, 112, 156, 190
 Kotnik, Bertrand 13, 59, 60, 70, 100, 120, 131
 Kovačič, Fran 19
 Kozar-Mukič, Marija 15
 Kragelj, Jožko 18
 Králik, Ľubor 197
 Kranjc, Franc 8, 260
 Kranzmayer, Eberhard 11, 13, 70, 72, 97, 112, 125, 128, 136, 147, 151, 152, 153, 171, 173, 177, 183, 184, 194, 198, 199, 205, 207, 210, 216, 221, 224, 227, 228, 229, 234, 235, 236
 Krašovec, Jože 123
 Krek, Janez Evangelist 18
 Kronsteiner, Otto 13, 18, 69, 74, 99, 114, 201, 215, 223
 Kuna, Herta 87, 269
 Kupčynska, Zorjana 15
 Kurkina, Ljubov 133, 142, 206, 218
- L**
 Lapanja, Evlalija 260
 Lapanja, Polonca 127
 Leben Seljak, Petra 189, 220
 Legan Ravnikar, Andreja 8
 Lessiak, Primus 11, 72, 97, 112, 125, 128, 136, 147, 151, 152, 153, 171, 172, 173, 177, 183, 184, 199, 203, 205, 207, 210, 216, 221, 227, 228, 234, 235, 236
 Lochner v. Hüttenbach, Fritz 234, 237
 Logar, Tine 26, 92
 Loma, Aleksandar 68, 199, 200, 208, 209, 211, 226, 227, 228, 234
 Lorenzoni, Giovanni 128, 210, 235
 Lozica, Ivan 17
 Lučyk, Vasyl 234
 Luthar, Oto 8
- M**
 Mader, Brigitta 13
 Majdič, Viktor 14, 15
 Majnarič, Nikola 93
 Makovec, Juš 14
 Malec, Maria 15, 107, 119, 124, 132, 206, 220, 226
 Malnar, Slavko 14, 55, 65, 74, 76, 78, 82, 83, 84, 93, 97, 101, 103, 104, 109, 125, 127, 134, 136, 140, 146, 152, 153, 156, 221
 Maretič, Tomo 17, 58, 270
 Marušič, Branko 24, 26
 Matičetov, Milko 84, 195
 Matušová, Jana 173, 174
 Mažuranič, Vladimir 57, 97, 192
 Megiser, Hieronymus 21
 Melik, Anton 175, 176, 217
 Merku, Pavle 13, 14, 15, 32, 53, 54, 56, 58, 60, 61, 62, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 80, 81, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 97, 99, 102, 105, 106, 107, 109, 110, 114,

115, 117, 119, 120, 124, 130, 132, 141,
143, 151, 153, 156, 157, 159, 160, 181,
195, 206, 210, 235

Mikhailov, Nikolai 60, 65, 75, 77, 137

Miklošič, Franc 11, 59, 118, 124, 159,
173, 183, 190, 192, 198, 201, 220

Mikuž, Milan 41, 53, 55, 59, 62, 66, 71,
73, 78, 80, 84, 104, 106, 108, 109, 111,
113, 114, 118, 121, 123, 128, 130, 131,
132, 134, 138, 145, 153, 159, 179, 181,
192, 193, 195, 200, 202, 203, 205, 206,
208, 209, 213, 214, 219, 222, 224, 226,
232, 233, 234, 236

Milewski, Tadeusz 16

Mlinar, Janez 144

Morato, Nada 17, 120

Mrak, Stanko 260

Mrdavšič, Janez 14, 59

Mrózek, Robert 134

Murzaev, Eduard 174

N

Nazzi, Faustino 71, 79, 88, 129, 212,
226, 230

Nevskaja, Lidija 18

Novak, Vilko 157

O

Orožen, Ignac 180, 191, 198

Otorepec, Božo 69, 105, 115, 144,
156, 201

P

Palacký, František 11

Panjtar, Zvone 210

Parovel, Paolo G. 20

Pavlin, Vojko 24, 59, 67, 68, 69, 72, 86,
88, 96, 114, 133, 150, 151, 189, 194

Perušek, Rajko 11

Peskar, Robert 204

Pfeifer, Wolfgang 209

Pintar, Luka 11, 63, 186, 213, 225, 237

Pleskalová, Jana 15, 74, 86, 124, 141, 206

Pleteršnik, Maks 42, 52, 56, 57, 68, 74,
80, 82, 95, 97, 99, 104, 105, 107, 109,
111, 117, 118, 120, 121, 124, 125, 127,
133, 137, 142, 143, 144, 146, 148, 150,

159, 175, 178, 179, 181, 185, 198, 209,
213, 214, 225, 229, 232, 237, 257

Podgorc, Valentin 18

Pohl, Heinz-Dieter 13, 173

Popowska-Taborska, Hanna 107

Praprotnik, Nada 209

Pregelj, Ivan 176, 226

Premrou, Miroslav 86

Profous, Antonin 154, 155, 173, 180, 197,
202, 211, 212, 227, 228, 233

Puntin, Maurizio 14, 194

R

Ramovš, Fran 11, 64, 66, 78, 80, 84, 123,
140, 141, 145, 172, 190, 203, 210, 214

Razpet, Marko 142

Rospond, Stanisław 15, 27, 69, 174

Rutar, Simon 24, 26, 84, 135, 156, 175,
178, 203, 204, 213, 222, 227, 232

Rymut, Kazimierz 126, 146, 159, 160, 206

S

Scheinigg, Janez 11

Schlimpert, Gerhard 67, 71

Seidl, Ferdinand 175

Simonič, Ivan 12

Sinobad, Adam 94

Skok, Petar 11, 15, 57, 63, 67, 68, 71, 73,
97, 100, 121, 136, 156, 183, 200

Sławski, Franciszek 15, 55, 68, 72, 75, 82,
91, 117, 130, 132, 136, 140, 158, 202, 205

Smolej, Viktor 99

Snoj, Marko 15, 18, 57, 58, 64, 69, 84,
96, 121, 128, 132, 142, 143, 146, 147,
148, 149, 160, 178, 179, 184, 191, 192,
194, 195, 196, 199, 201, 202, 203, 209,
211, 217, 218, 224, 225, 226, 227, 228,
229, 230, 231

Splitter-Dilberović, Vera 59

Stabej, Jože 21, 96, 111, 148, 190, 217

Staffuzza, Bruno 74, 156, 202

Stankovska, Ljubica 182

Stergulc, Andrej 24, 48, 93, 107

Stres, Peter 56, 105, 106, 119, 150, 206

Stres, Špela 207, 214, 233

Striedter-Temps, Hildegard 32, 52, 53,
61, 65, 72, 150, 151, 160, 184, 194

- Stur, Dionys 175
 Superanskaja, Aleksandra 9
 Svoboda, Jan 10, 15, 16, 59, 68, 69, 124, 141, 145, 154, 155, 206
- Š**
 Šanskij, Nikolaj 174
 Šekli, Matej 14, 62, 63, 74, 107, 140, 180, 186, 187, 199, 206
 Šimundić, Mate 15, 59, 74
 Šimunović, Petar 59
 Šivic-Dular, Alenka 11, 14, 15, 59, 72, 78, 178, 205
 Škrabec, Stanislav 192
 Šmilauer, Vladimir 154, 173
 Šorli, Ivo 212, 214
 Špehonja, Nino 138
 Šrámek, Rudolf 15, 154, 173, 179, 180, 212, 223, 228, 234, 260
 Štih, Peter 24
 Štrekelj, Karel 11, 60, 80, 99, 127, 148, 184, 214
 Šturm, Lovro 152
 Šulgač, Viktor 15, 18, 191, 202, 215
 Šumi, Irena 60, 75, 95
- T**
 Tasso, Miro 20
 Terpin, Rafael 73, 78, 137, 200, 218, 219, 225, 227
 Tolstaja, Svetlana 17, 29, 69
 Tolstoj, Nikita 17, 29, 69
 Tominec, Ivan 72, 115, 117, 127, 138, 148, 150, 181
 Toporišič, Jože 214
 Toporov, Vladimir 9, 10, 18, 231
 Torkar, Lenka, r. Franjko 260
 Torkar, Silvo 15, 23, 26, 52, 57, 58, 60, 67, 69, 72, 82, 85, 92, 94, 97, 115, 120, 124, 128, 139, 141, 142, 145, 151, 152, 155, 171, 175, 177, 179, 181, 185, 187, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 202, 203, 208, 212, 213, 217, 221, 222, 224, 226, 227, 230, 232, 236
 Toscano, Ada 57, 125
 Trpin, Darinka 209
- Trpin, Drago 7, 8, 24, 25, 126, 171, 188, 232, 239, 243, 248, 255, 300
 Trpin, Lado 260
 Trpin, Marija, r. Kavčič 260
 Tršinar, Irena 24, 255
 Trubačov, Oleg 15, 16, 17, 56, 68, 101, 174, 175, 187
 Tuma, Henrik 201, 204
 Tupikov, Nikolaj 68, 124, 233
- U**
 Unbegaun, Boris 21
- V**
 Vaillant, André 101
 Valčáková, Pavla 145
 Vale, Giuseppe 171, 188
 Valentinčič, Janko 118
 Valentinčič, Jože 155
 Valvasor, Janez V. 222
 Vasiljev, Valerij 15, 124, 190
 Verbič, Marija 24, 25, 217, 239, 243, 247, 300
 Veselovskij, Stepan 124, 200
 Vidovič-Muha, Ada 86
 Vilfan, Sergij 18, 97
 Vnuk, Ciril 157
 Vodnik, Valentin 137
 Vreš, Branko 209
- W**
 Weiss, Peter 13
- Z**
 Zaimov, Jordan 15, 124
 Zdovc, Pavel 13, 235
 Zierhoffer, Karol 134
 Zuanella, Božo 14, 24, 52, 58, 59, 63, 68, 70, 71, 88, 97, 99, 100, 105, 109, 116, 131, 132, 144, 154, 232
 Zupanič Pajnič, Irena 48, 281
- Ž**
 Železnikar, Urška 61, 80
 Železnjak, Iryna 18, 68

